14
22 F
7M

14-26-h.20

IOANNIS GRAMMATICI
COGNOMENTO PHILOPONI

LIBRI DVO DE VIGINTI

Aduerſus totidem Procli ſucceſſoris rationes

DE MVNDI ÆTERNITATE,

Ad Octauum Phyſicorum Ariſtotelis

Librum attinentes:

GASPARE MARCELLO MONTAGNENSI
PHILOSOPHO PATAVINO
INTERPRETE.

Cum eorum omnium, quæ notatione digna ſunt, indice copioſiſſimo.

Ne quis hunc uſquam alius ſuæ ditionis locorum impune librum imprimat, aliáue impreſſum uendat, & Pontificis Maximi, & Veneti Senatus Illuſtriſſimi Decreto cautum eſt.

Venetiis apud Hieronymum Scotum.

1551

INDEX CAPITVM IOANNIS Grammatici contra Proclum.

Potentiam unam, & ſimplicem Dei eē, infinitāq; eius actionem demonſtrat. Cap. 2. fol.1
Redditur ratio, cur ab æterno deus, quamuis ſit bonus, mundum non condidit. Cap. 3. fo 1
Mundum non eſſe æternum ne infinitū introducatur actu, & pertranſeat, probatur quia effectus quoq; id naturæ eſt, ut cum cauſa eſſe ſimul non poſſit obiectiones quoq; adduci, quibus oppoſitum huius probare. Cap. 4. fo.2
Negat corporis umbram eſſe effectum, neq; cum corpore ſimul eſſe, probet. Cap 5. f. 2
Negat comparationem luminis ad ſolē eē eem quæ eſt Dei ad mundū. Cap. 6. fo.3
Oſtendit in quo comperatio luminis ad ſolem, & Dei ad mundum uera inuenitur & in quo falſa, & agentē cauſem antecedere exiſtentia effectū, necnon declarat eſſe Procli teſtimonio lumen quoq; cœleſte corruptioni obnoxium Cap. 7 fo.3
Declarat ſimilitudinem luminis ad ſolem, cum ea, quæ eſt Dei, & mūdi, falſam eſſe, e qua falſa probalitate mundi ęternitetē probare nitebatur. Cap. 8. fo.3
Procli ſucceſſoris ratio ſecunda. fo 4
Quod ex duebus ſuppoſitionibus ſecunda Procli conſiſtit argumentatio, quarū altera quidem Pletonica, quæ ad æternum exemplar factum eſſe eſſent mundū, altera, quā ipſe Proclus, quāuis non ſit Platonis, uelut Platonicam ſuppoſuit, mundi exempler in hoc eſſe habere, quod ſit exemplar. Cap. 1. fo.4
Secundæ Procli rationis ſolutio.
Quod Ariſtotelis, & Plato in idearum ſuppoſitione aperte diſſentiūt, Platone ideas rerum decernente, quarū Ariſtotles ſuppoſitionem demolitur. Cap. 2. fo.4
Quod etſi aliquis ueram iden ſuppoſitionem, eſſe edmiſerit. Cap. 8. fo 5
Quod id ſi eſt quo quidem erat eſſe mundi ideæ Cap. 4. fo.5
Quod ſi & non ſubſtantias eſſe eliqs ideas ſupponeret, ſed rationes effectrices qbus res facte ſunt, neq; ita neceſſe eſt ſimul cū rationibus effectricibus eſſe & effectus, coram potius res, de quibus habentur, et ſunt rationes, ipſe præcedant neceſſe eſt in quo quod & uſq; ad indiuidua dei eſſi cientia & notio pertendit. Cap. 5. fo.6
Procli ſucceſſoris ratio tertia. fo.6
Solutio Rationis Tertiæ. fo.7
Quod pene uocis equabilitatem potentie, & actus in his fallaciam Proclus nexuit. Cap. 1. fo.7
Expoſitio differentium ſignificatorū actus & potentie. Cap. 2. fo.7
Quod cauſam ſecūdum hebitum, quę quidem eſt prima actus ſignificatio, non neceſſarium eſt omnino & effectum ſecundum actum ſequi, unde accidit ſemp ſecundum habitum eſſe deum opificem, non autem mundū ſemp eē. Cap. 3. fo.7
Quod ex ſecunda potentia quæ eſt ſecundū habitum, quæ quidem & primus eſt act⁹ in ſecuodum actum proficiſcens non indiget aliquo alio, ꝙ ab habitu in actum ipſum ducat. Cap. 4. fo 7
Enarratio dictionum Procli & earū oſtenſe, quia indiſſoluble ſumus potētię & actus ſignificantium ſtruxit falleciam, in quo quia actu ſecundum habitū Deus eſt opifex nec neceſſarium ſecum ſimul eſſe non æterno mundum inducit, nec alio indigebit opifice, qui ab habitu ipſum ad actum ducat. Cap. 5. fo.7
Quod neq; ex primæ potentia uniuerſum uerum eſt. Cap. 6. fo 8
Quod contingit & ipſam que eſt in ipſis naturam. Cap. 7. fo 8
Procli ſucceſſoris ratio quarta. fo.8
Explanatio duorum. In quarta argumentatione ſyllogiſmorum. Cap. 1. fo 8
Solutionis Quarte Rationis. fo 9
Quod ſæpius & præter ea, quæ ipſi probaſur contra uos in euerſionē ueritatis fallacias conſuunt. Cap. 2. fo.9
Quod non egens prius poſtea agēs & quod omnino ex habitu actionem ædens non mouet neq; mutatur prorſus. Cap. 3. fo. 9
Quod Dei actio non eſt motus & quę actio imperfecta & quæ perfecta. Cap. 4. fo.9
Quod non agentis ſed patientis imperfecta actio, & in temporis productione in nulla re qui mouet, alterationem ſuſtinet, qa prius non mouet, poſtea autem mouet. Cap. 5. fo.9
Teſtimonie ed idē ex Ariſtotele. Cap. 6 f.10.
Ex dictis Ariſtotelis de potētia & actu ꝙ ab habitus actionis aggreſſio neq; alterationis, neq; motionis Cap. 7. fo 10.
Quod non ignorantia Proclus, ſed ſponte ut inexpertes falleret eiuſmodi fallaciarū necne forma. Cap. 8. fo.11
Dubitatio & ſolutio, quod non tollimus q ſemper deus uno ſit ſtatu, ſemper quidē ſecundum habitum opificem eſſe medij ſupponentes nō ab æterno effeciſſe mundum, in quo q; idem in deo habitus, & actio & quod non ſimul cū rerū notione dei, & res eſſe neceſſe eſt. Cap. 9. fo.11
Quod non, quia Deus aliquando idē uult, aliquando nolit, alteratio eſt, & ꝙ omnino non ſunt Dei differentes uoluntates, ſed una hac ſimplex & ſemper eodem perſiſtens ſtatu, quia uolunt eſſe ſemper bonum in his quę communione ſunt bona ſpectatur mutabilitas. Cap. 10. fo.12
Ambiguitatis expoſitio ac reprehenſio, quā dicit, ꝙ ſi non ſemper erat mundus, prius ꝗ fieret potentia Deus erat opifex & ideo imperfectus, in quoq; omnis ſubſtantia ipſa a ſeipſa ſine habitudine ſecundū uirtutes naturales quam in ipſa ſpectantur perfectionem habent non ſecundū uirtutes emanantes a potentijs in alios actiones. Cap. 11. fo 12
Quod non mō uniuerſalium, ſed admodū particularium Deus eſt opifex. ca. 13. fo. 13
Quod maleficius item Proclus in ratiōibus deprehenditur. Cap. 15. fo.14
Quod & ſecūdum communes notiones & ſecundum Philoſophum Plotinum ipſe à ſeipſo perfectus eſt opifex Deus nihil eo ꝙ efficiens, poſtea aſſirmens imperfectionem eo ꝙ omnie iam præcognitiōe Deo præſentia adſint etiamnum quę nondū in lucem edita ſunt. Cap. 17. fo 15
Procli ſucceſſoris Ratio Qointa. fo.15
Solutio Quinte Rationis. fo.15
Quod cauillatorie Proclos neq; dictor. ſententiam ſed dictionum imbecillitatem continet. Cap. 1. fo.15
Quod non omnino aliqnendo temporis aduerbiū de quo utiq; predicetur ſectionem temporis declaret. Cap. 2. fo 15
Quod neq; reliqua aduerbia tēporalia peſſim temporis prorſus declaratiua exiſtunt Cap. 3. fo.16.
Quod & ſi dicamus erat eliquando, cū non erat tempus, & erit aliquando cum non erit, iſtud erat, & aliquando ad ſubiecte naturam aſſumeotes non ſectionis temporis declaratum intelligimus, ſed æternitatie quandam exiſtentiam in qua nō erat aut erit tempus. Cap. 4. fo.17
Quod & ſi ęternitas temporis exemplar ſit, non neceſſe & tempus ſemper eſſe, quod æternitas ſemper eſt. Cap. 5. fo.17
Procli ſucceſſoris Ratio Sexta. fo 18
Quod aperte in rationibus de mundi generatione à Platone dicta deprauant, & ad id, quod ipſis uidetur, ut detorquent. Cap. 1. fo.18
Expoſitio apparatus argumentationis ꝙ & ſi neceſſarium erat nullum ueritati cum illorum detrimentum ex rerum natura, ſed Platoniſcis motum ſuppoſitionibus. Cap. 2. fo.18
Prædictio ordinis rationis, ac diſpenſationis. Cap. 3. fo.18
Quod falſa, & abſurde Platonis ratio, quæ aſſerit pulchre conſtitutum & ꝙ bene ſa habet, ſoluere uelle, praui & ꝙ ut conſtitutionis cauſa mundi bonitas Dei eſt, ita eadem & ſolutionis eſt cauſa. ca. 4. fo.18
Quod ſi quidem Deus mundi diſſolutionis uirtutem habet, ut & ipſis placet, & diſſoluet prorſus ipſum, ſi uero non diſſoluet uel uirtutem nō habet diſſolutionis mundi, ob id autem ipſum neq; colligationis, uel imperfectus erit, ſecundum eorum ergumentetiones, uirtutem ſolā diſſolutionis habēs ſine actiōe. Cap. 5. fo 19
Quod ſi quid ꝙ pulchre conſtitutum eſt, ſoluere uelle praui, habet uero diſſoluendi mundum uirtutem Deus mala faciendi, & ut malus euadat uirtutem habebit. Cap. 6. fo.19
Orationis Pletonice enarratio quod ſecundum tempus generabilem uult eſſe mundum & compendioſa eius ſententiæ memoratio. Cap. 7. fo. 20
Quotupliciter taurus Porphyrius Proclue Platonis expoſitores generabile dici aſſerunt & quali ipſorum quiſq; ſignificatu à Platone mundum dici ſupponatur. Cap. 8. fo.21
Priori generabilis ſignificantia confutata quod fieri nequis ut mundus ita generabilis dicatur ut in generebilium exiſtene genere quāuis genitus nō ſis. ca 9. fo.2e
Quod mundū à Platone dici generabilem inquit Porphyrius ut intelligentia compoſitum quāuis ſecundum tempus non ſit compoſitus & quibus rationibus hoc ratiocinatur. Cap. 10. fo.22
Quod minime conſueta & græcis & cōmuni uſui propoſita generabilis ſignificantia, & ꝙ maximum crimen imponunt, ꝙ uocibus ſit uſus æqouiocis, & ꝙ ſi ita dicatur generabilis mundus nihilominus ipſi initium eſſe tribuunt. Cap. 11. fo 23
Quod eb aliquo principio incepiſſe mundum dictum a Platone fieri, nequit ut intelligatur ſecundum unum ex principijs, dico quidem materiam, formam, inſtrumentum, cauſam effectiuam, exemplarē, finalem. Cap. 12. fo.13
Quod in bis Plato temporis principium dicit. Cap 13. fo.24
Quod non erat ſolertiæ Platonis quętere ſi compoſitus eſt mundus ex materia, & forma, aut ſimplex & ꝙ ipſe Porphyrius ex uerbis Platonis exagitatus ſuam, & propriam generabilis ſignificationē redarguit. Cap. 14. fo.24
Quod Proclus mundum à Platone generabilem dici aſſerit, ut dum gignitur eē habeas, & ut ſecundum cauſam generabilem. Cap. 15. fo.24
Quod Plato mundum, dum fit, eſſe habere ſupponit, initium generetioni huic det, & ꝙ item, principium ſecundum tempus aſſerit, & non alıud. Cap. 16. fo.25
Quod & Porphyrius non modo ut compoſitum, generabilem eſſe mundum dici à Platone aſſerit, ſed ut a deo factum, & ꝙ alij & ad alias generabilis ſignificationes

tranſeant, argumentum eſt, nos ſententiæ Platonis uim afferre. Cap. 17. fo.25
Quod fieri nequit ut Plato quærat ſi mundus eſt generabilis ſecundum cauſam in quibus inquit, uerum erat ſemper generationis initium habens nullum, & in ſimilibus. Cap. 18. fo.26
Quod fieri nequit ut Plato intelligitur genarabile dicere ſecundum cauſam, ingenerabile autem ſecundum tempus, & non ſecundũ cauſam ingenerabile. ca. 19. f.27
Quod ipſe Plato māifeſtiſſime diſtinxit doctrinam generationis mundi ſecundum tempus, & eam quæ eſt generationis ſecundum cauſam. Cap. 20. fo.27
Quod taurus praue dum nos de uniuerſo quonam pacto ſermonem habituri ſtudemus ſi genitum an & ingenerabile literam ĩ diſiunctiuam, aut dubitatiuam coniunctionem m ã tranſtulit, ſi & ingenerabile eſt dicens, & ꝙ neq; ſemper generabile. Cap 22. fo.28
Quod non quatenus cœleſtia in continuo motu ſunt mundum eſſe generabilem aſſerit Plato. Cap. 23. fo.29
Quod nõ de ſubſtantia animæ Plato in Timæo generationem prædicare fecit, ſed mutuam habitudinem, & qualem motionem quã ab anima inſita corpora cœleſtia habent per animæ genituram docuit, in quo narratio Platonis breuis animę geniture. Cap. 24. fo.29
Quod neceſſario Plato quia ſub aſpectum ac tactum uenit mundus uel ſimpliciter ſub ſenſum & ſecundum tempus generabilem ipſum eſſe ratione cõcluſit, in quo quia & ſecundum partes & ſecundum tota ipſa elementa generabilia ſunt, & corruptibilia, & ex ipſis conſtitutus mundus. Cap. 25. fo.30
Quod Plato quæ ſemper ſunt generationẽ non habere dicens nullam ab ipſis generatione aut eam quæ temporis eſt ſolam remouet. Cap. 26. fo.30
Teſtes citantur philoſophi Platonem uelle mundum generabilem eſſe ſecundũ tempus, & non ut in ſuppoſitione factum eã dicere, neq; qa dũ ſic eẽ habeat ca. 27. f.31
Ariſtotelis ea primo de Cœlo libro. fo 32
Alexandri Aphrodiſiei uerba ex commentarijs, in ea quæ recitauimus expoſitorijs. fo.32
Ariſtotelis uerba quæ deinceps propoſitis inhærent. fo 32
Alexandri expoſitio. fo.32
Ariſtotelis ea eodem poſt pauca eorũ quæ propoſuit. fo.32
Alexandri Expoſitio. fo.32
Ariſtotelis ex eodem. fo 33
Alexandri. fo 33
Ariſtotelis ex octauo naturalis auſcultationis. fo.33
Quod natura ſolubilem & generabilẽ Platonem eſſe dicens mundum conſequenter & factum eſſe ipſum enũciauit, & ꝙ eſt immateriale ſecundum ſuæ naturæ rationem, & non aduentitiam ab altero, & apparatam habet immortalitatem ſecundũ Platonẽ ingenerabile ſequit. ca. 28. fo.34
Quod quibus abſq; morbo & ſenio eſſe dicit mundum Plato, his ipſis manifeſte demonſtrat non ſecundum naturam eiuſmodi ipſum eſſe putat, & ꝙ etſi nihil ſit extra mundum, ꝙ ipſum corrumpere ualeat, nihil minus corruptibilis eſt, quia propria finitus eſt uirtute, & quòd hæc eadem & Proclus in alijs plane confeſſus eſt. Cap. 29. fo.34
Procli ex ratione, quæ inſcripta eſt conſideratio eorum, quæ aduerſus Platonis Timæum ab Ariſtotele ediſſerta ſunt. fo.36
Procli ſucceſſoris ratio ſeptima. fo.36
Expoſitio apparatus ſeptime argumentationis. Cap. 1. fo 36
Quod propoſita argumentatio negotium non exhibeat. ſed ex Platonis a ſup ꝯſtitutiõe cõſtituta ſit idemõſtrabili. ca 2. f.37
Quod ſi in hoc anima ſubſtantiam habet ut motus initium ſit, fieri non poteſt, ut ſeorſum à corpore eius ſubſiſtat ſubſtantia. Cap. 3. fo.37
Quod ſi quidem ſeparabilem ab omni corpore eſſe animæ ſubſtantiam confeſſum ſit fieri nequit, ut in hoc ipſa ſuam ſitam habeat ſubſtantiam, quia initium motionis eſt & quod & ipſe Proclus non neſciuit, quod ſecundum aliud quidem, eſſe habet anima, & ſubſtantiam, ſecundum aliud uero motionis eſt initiũ. ca. 4. fo.37
Quod fieri nequit ut perpetuæ ſint animæ actiones corporis motrices & ob id neq; perpetuo hanc mouere corpus cõtingit, neq; perpetuũ aliquod corpus ipſam ſemper attingit. Cap. 5. fo 38
Quod nullus corporis motus neq; mutatio ingenerabilis eſt & incorruptibilis, & ꝓpter hoc, neq; corpus aliquod eſt perpetuo motum ab anima, & ſi ingenerabilis ſit anima, ut Platoni placet. Ca 6. fo.38
Quod non circularis motionis principium aſſerit Plato per ſe mobile, in quo qd neq; ullum infra lunam animal natura circulo latum mouet corpus ꝙ non ab electione, ſed ſecundum conatum animarum, motus corporum animatorum ſecundũ locum gignitur. Cap. 7. fo 38
Quod & ſi concedatur anima eſſe ſecundũ Platonem ingenerabilis, & omnis initiũ motionis nulla, ſimul ac anima eſt, neceſſitas eſt, una cauſa ea corpus eſſe perpetuum. Cap. 8. fo.39
Quod & ſi quatenus uiuificat corpora anima ſecundum hoc motus eſſe principiũ a Platone dicatur, nec ita ſequitur eum, qui dicit animam ingenerabilem eſſe, & mundũ generabilem ſuppone in quo qđ ſecũdum habitum corporum uita quies potius eſt ꝙ motus. Cap. 9. fo.39
Quod non anima quæ rationis capax eſt, ſed irrationalis omnis corporeæ uitæ & motus eſt cauſa quæ ratione fungitur, ſolum ordinem conſtituit, & irrationalem affectionũ motum componit, unde non neceſſe ſimul ac principiũ, & cauſa eiuſmodi motus, dico quidem eũ qui eſt ſecũdum rationem protinus, & quòd mouetur eſſe. Cap. 10. fo.39
Quod non, ſi anima ponatur, mouens ab ipſa corpus inducetur, ſed eius ablatione auferi corpus aïatũ ut aïatũ ſecundũ uias quæ ratione incedunt, necnon ſecundũ ea quæ Platoni placent. Cap. 11. fo 40
Quod & ſi ipſo eẽ inuoluntariæ uitæ & motus anima corporibus ſit cauſa, neq; ita ſimul atque eſt anima, & quòd ab ipſa mouet, corpus eſſe neceſſe eſt. ca. 12. f 40
Quod & in ipſo Phœdro quemadmodum & in Timæo aperte quietem habere aſſerit, & motiõis & uitæ omne corpus Plato nihil corruptibiliũ ingñabile. ca. 13. f. 40
Quod ſuppoſitio Græcorum de perpetuo corpore fabella incredibilis eſt, quod & ſplendidum uocant quòd primo aſſerũt rationales animas aduenire, & primum mouere, & per hoc corruptibilia mouet corpora, in quo quòd fieri nequit, ut mobile manens perpetuum ſecundum locũ corpꝰ naturali aliqua uirtute mouere corruptibile corpus ut lapis Herculeus ferrum. Cap. 14. fo.41
Quod fieri nequit, ut perpetuum corpus circulo motum, ita ſecundum rectum corruptibile moueat. Cap. 15. fo.41
Quod ſi ſecundum rectum, illud motum ita mouet corruptibilia corpora, uel ſecundum naturam in rectum, uel contra naturam propter utrunq; generabile erit & corruptibile non ꝑpetuũ cap 16 fo.42
Quod ut aliquis ab eis factum ꝑpetuũ corpus mouens ſupponeret, non poſſet mouere corruptibile, neq; ipſum, neq; intra exiſtens, neq; in toto, neq; in parte in quo neq; corpus per corpus ingredi contingare, neq; cœleſtium, neq; quæ ſubter lunã, neq; altera in alteris Cap. 17. fo.42
Quod neq; contingit alterum ab his, quę in rectum aut circulo feruntur, corporibus uulgatum apud ipſos perpetuo pondera ab anima corpus. Cap. 18. fo.43
Quod fieri non poteſt ut ipſum ſi quidem eſt perpetuum, ut de corporũ natura ſit quæ motu recto cientur. Cap. 19. fo.43
Quod neq; ex his, quæ in orbem cientur, corporibus ideſt cœleſtibus, ut ſit, fieri poteſt. Cap. 20. fo.43
Quod neq; mixtum eſſe contingit illud corpus, neq; ex his quę ſecundũ rectum, neq; ex his quæ circulo feruntur compoſitũ, neq; in fortunam elicis moueri ſecundũ naturam, ut aſſerunt aliqui, & quòd non eſt omnino corpus ſecundũ naturã motu in elicis modũ motũ. Cap. 21. fo.44
Procli ſucceſſoris Ratio Octaua. fo.46
Quod ex his, quæ Proclo placent & id cum alibi, tum hic cõfeſſum ut falſum demonſtratur omne, quod corrumpitur ex aliquo alieno extrinſecus occurrente corrumpitur, & quod natura corruptibilis eſt mundus, ꝙuis extra ipſum nihil extat. Cap. 1. fo 46
Quod & ſi concederetur uerum eſſe, omne, quòd gignitur ex aliquo gigni qđ priua alienum eſt, & præterea extra mundum nihil eſſe, neq; alieni, nihil uetat mundũ eſſe factũ, & quod fatua ipſa ſuppoſitio dicens, quod ſiquidem factus eſt mundus, uel aliquid eius, uel alienum & extra. Cap. 2. fo.47
Quod & ſi contingat habitum contramutari in priuationẽ, at Platonis contraria precipit dicens, quod ſi quidem factus eſt mundus ex inordinato ſecundum Platonem ſecundum Dei uoluntatem rurſus ipſum permutatione in inordinatum regredi id eſt in propriam priuationem deinceps factus eſt. Cap. 4. fo.48
Procli ſucceſſoris Ratio Nona. fo 48
Quod non eſt Philoſophi, neq; Platoni placet, Platonẽ ueritati ꝑponi. Cap 1. fo.48
Quod in quãplurimis ſuis, de rebus natura conſtantibus, decretis a ueritate aberrauit Plato. Cap. 2. fo.48
Quod & in ſuis decretis non raro a ueritate lapſus eſt, in qbus demonſtratio quodꝗ corrumpere aliquos quos peperere, ac cões eſſe mulieres lege ſancit. cap. 3. fo.49
Quod non theologorum, ſed poeticarum fabellarum conſuetudinem ſequens Deũ eſſe mundum Plato dixit, in quo qa athenienſium populum uerebatur, non quæ ipſe probabat, diſſeruit. Cap. 4. fo.50
Quod ex quibus ſuppoſitionibus quas ipſi dant, a nobis demonſtratur fieri nõ poſſe ut mundus ſit deus in quo quod non eſt immutabile, quòd ſecundũ partes mutatur. Cap. 5. fo 51
Quoniam ſi quidem demõſtratum eſt eſſe aliquam corruptionis mũdi cauſam neceſſe quidem ſecundum ſuppoſitiones Procli aliqđ ex quo & genitus. Cap. 7. f. 51
Ambiguitas quod nihil ex eo, ꝙ penitus nõ eſt, gigni cõtingit, ac ꝙ propter hoc neceſſe eſſe & mundũ eſſe ingñabi'ẽ. Cap. 8. f. 52
Quod non neceſſa quemadmodum particularium ſingulum a natura efficitur materiam ex rebus quæ ſunt accipiente, ita

Deum ſiquidem mundum, qui prius nō erat, effecit, ex ſubiecto aliquo ipſum effeciſſe contra uniuerſum ex eo q non eſt una cum eius forma & ſubiectum a deo produci neceſſarium. Cap. 9. fo.52

Quod qui per ſimilem uniuerſi generationem dicūt particularū generationi præexiſtere mundi effectiua eius cauſam neceſſario concedunt, quemadmodum & particularium præeſſe cauſam, uel ſi nō eadem uniuerſi generationem ſequūtur, quæ generationem partium particularū quæ generantur ex his quæ ſunt, uniuerſum ſi quidem factum eſt ex his quæ nō ſunt, neceſſe eſt fieri. Cap. 10. fo.52

Quod nullum eorum quę gignuntur ex eo, q eſt gignitur in quo q uniuerſum cōſtantiam ex materia, & forma quę gignuntur ac corrumpuntur, non materiæ eſt generatio non utriuſq, ſed ſolum formæ, & q omnes materiales formæ corruptę non materia efficiuntur, neque in aliud quid abeunt ſubiectum, neq in ſimpliciora reſoluūtur, neq in uniuerſam quandā ideā reuertuntur, neq in alterā mutantur ſpeciem, neq per ſe ſubſiſtunt, neq in id qd' potentia rurſus redeunt, ſed in q penitus non eſt corrupta abolentur, & ex eo q penitus non gñationē ſubeunt. Cap 11. f 53

Defenſio q materiales formæ non generantur, neq corrumpuntur, ſed abſq generatione & corruptione, aut ſunt, aut non ſunt. Cap. 12. fo.56

Quod & ſi concederetur uerum eſſe ſine generatione, & corruptione, aut eſſe, aut nō eſſe materiales formas, illud idē demonſtratio eſt huius & mundum ſi quidem genitus eſt, ex his, quę non ſunt, genitum eſſe, nō ex his, q̄ ſunt, & q materia, ſi quidē facta eſt, & ipſam ex his, quæ nō ſunt, factā eſſe neceſſario, & propter hæc, & q ea utriuſq, ut ex hic inferat omne, q gignit ex eo q penitus non eſt gigni. Ca.13 f 56

Quod non uerū eſt materiales formas abſq generatione ſubſiſtere. Cap.14. fo. 56

Quod nō quia formarum abſolutio in nō tempore eſt, ideo formarum tollenda generatio. Cap. 15. fo.57

Quod cum in his quæ arte efficiuntur, cum quæ a natura conſtant ſolius formæ eſt, & non materiæ generatio. Cap. 16. fo.57

Quod neq eſt compoſiti generatio, ſed formæ propriæ, per accidens uero & compoſiti. Cap. 17. fo.58

Procli ſucceſſoris Ratio decima. fo.58

Quod decimam argumentationem ex duabus falſis propoſitionibus Proclus, compoſuit duos ſyllogiſmos ex duabus connectens propoſitionibus. Cap 1. fo 58

Quod falſum elementa quæ ſunt in naturali loco immutabilia eſſe in quo q qui totius ſecundum naturam locus is & per artis eſt ſecundum naturam. Cap.2. f.59

Quod in proprio & naturali loco elementa manentia ſecūdum omnem mutationis formam mutantur. Cap. 3. fo.59

Quod non quia non uidetur totum ſecundum totum ipſum mutatū, neq elementorum nullū, neq totus mūdus, id oſtenſio huius, & omnino immutabilem eſſe mundū & incorruptibilem contrarium magis particularum corruptio & generatio huius, & eorum mundum eiuſdē eſſe naturæ demonſtratio eſt. Cap. 4. f.60

Neq quia nulla mutationis ſpecie cœlum mutatur niſi ea quæ eſt ſecundum locū probatio eſt coniecturalis incorruptibilem eſſe mundum. Cap. 5. fo.60

Quod friuolum eſt quæ circulo mouentur ob hoc, q in orbē mouent, neq moueri incępiſſe, neq a motu qeturū. Cap.6 f.61.

Quod reliqua rationis pars nihil negotij habet, potius Platonicam refellit, atq redarguit ſuppoſitionē. Cap. 7. fo 61

Procli ſucceſſoris Ratio Vndecima. fo.62.

Quo pacto Pythagorici, & Platōici ac Stoici de materia opinati ſunt, in quo q materia nunquā eſt nuda formis. Cap .1. f 72

Quibus rationibus probāt, q una eſt, & eadem omnibus naturalibus ſubiecta materia & q informis eſt ipſa & immutabilis. Cap. 2. fo.62

Quod quibus rationibus demonſtratur, q eſt una communis omnium materia iiſdem ipſis demonſtratur q non eſt diuulgata incorporea, & informis materia, ſed abſq qualitate corpus, q ἄποιον ab ipſis dicitur, illud eſt ultimum ſubiectū & prima materia. Cap. 3. fo.63

Quod fieri non ut accidentia ſint corporū elementa quare ex ipſis, & materia ſunt compoſita corpora. Cap. 5. fo.64

Quod neq omnis qualitas, neq quantitas accidens eſt, ſed ſubſtantialis quantitas & qualitas, & quod in corporibus per ſe ſubſiſtēs, & ſimpliciter ſubſtantia interminata triſariam dimenſio omniū ſubiectum ultimum. Cap. 6. fo 64

Quod nihil impedit ſubiectum eſſe, uel materiam trina dimenſio, & ſi non ſit informis, & quod nihil contingit in rebus penitus eſſe informe, neq ipſam quum ſupponunt materiam incorporeā, ſiquidem omnino in numero rerum erat, & q trina dimēſio ſimpliciſſima ē Ca.7. f 65

Expolitio apparatus propoſitæ argumentationis, & nōnullis in problemate admiſſis nihil ueritati afficiunt, nōnulla uero reprehēdere propoſuimus. Cap 9. fo.68

Argumenta plura q eſſe nequit ut materia ſiquidem gigneretur ex materia gignat, ſiue aliquam materiam aliquis, ſiue ſimpliciter materiam uoluerit. Cap.10. f 68

Quod & ſi omnia, quæ gignuntur, ut generentur, materia indigent, ob id quidem ipſum neceſſe eſt, ſiquidem materia gigneretur ipſam non indigere materia, ut generetur. Cap 11. fo.69

Quod non, quia in particularium generatione & corruptione immutabile manet ſubiectum iam materia, iam propter hoc neceſſe, & ſimpliciter ipſam ingenerabilem, & incorruptibilē eſſe. Cap.12. fo 70

Quod neq æternam eſſe materiam, & initio uacantē aliquo loco Plato dicit, neq ſi id dixiſſet, rationi conſentaneum erat, ppter hoc & ei imponere mundū ipſum exiſtimaſſe æternum. Cap. 13. fo.70

Quod & in alijs aperte pugnantia Plato ſuppoſuit. quorum eſt hoc & terram immutabilem eſſe dicere, & compoſita corpora ex quatuor eſſe conſtituta elementis hæc eademque ut ſine ſimul uera fieri nequit. Cap. 14. fo.70

Quod non mundum perpetuum eſſe ſecundum Platonem, & materiam neceſſe, ſed contrarium & materiam, quia mundus, Initium ipſius eſſe habere. Cap.15. fo.71

Procli ſucceſſoris Ratio Duodecima. fo.71

Rationis Duodecimæ Solutio. fo.71

Quod falſum, omne, quòd gignitur materia indigere. Cap. 1. fo.71

Quod ſunt aliqua & eorum, quæ gignūtur ſemper, etiam ſecundū ipſos, materia indiget, in quo item q non omne, q gignitur, materia indiget. Cap. 2. fo.71

Quod neq quæ aliquando gignuntur, materia prorſus indigent. Cap. 3. fo.72

Quod pro corollaria, non omnia, q efficit, ex eo, q eſt, effici. Cap. 4. fo.72

Quod & ſi uerum erat, quæ aliquādo ſunt, & non ſemper, uel quia materia minime apta ſit non eſſe ſemper, uel quia efficiēs non ſatis facultatis habet ad agendum, neq ita neceſſarium erat mundum eſſe perpetuum. Cap. 5. fo.72

Quod falſum eſt quæ non ſemper ſunt, uel propter materiam, uel propter efficientē cauſam, uel propter utrunq ſolum non ſemper eſſe, ſed poſſunt has, ob alias contingit cauſas non ſemper aliquid eſſe, in quo q & materiam aptam & ad opus paratā ante gñationē neceſſe eſſe. Ca.6. f.72

Procli ſucceſſoris Ratio Decimatertia. f.73

Vt in Procemio q cum ſibi Proclus, cū Platoni cōtradicit aſſerēs alterius e quatuor elementis eſſe ſubſtantiæ Platonem cœlum exiſtimare. Cap. 1. fo.73

Quod ut animal, motu moueri cœlum circulari Plato uult, nō a natura, ſed ab anima hac ipſi facta motione, & q in omnibus animalibus ab anima ipſis, ut animalibus non ſecundum naturam datus & tributus motus, & quod neq figuræ animalium differentia, neq motus ex differentibus, & neq ex ipſis elementis compoſita eſſe eorū corpora dicere nos compellit. Cap. 2. fo.73

Quod ex ipſis, quæ naturæ quadrant, rebus conceſſit Proclus nulla neceſſitate cœlū in rectum moueri, & ſi ſecundum Platonem plurimo cōſtet igne, ſed ſiue ab anima circulo aliquis ipſum moueri dixerit ſiue ut corpus inanime a natura ſecundum rationem circulo mouetur, cū confert natura elementorum. Cap.3. fo 74

Quod & ſibiipſi aduerſatur Proclus, & eo q circulo mouetur alterius aſſerens cœlū eſſe ſubſtantiæ. Cap. 4. fo.74

Quod fieri nequeat, ut cœlum in rectū moueatur, & ſi ſecundum Platonem plurimo conſtet igne. Cap. 5. fo.74

Quod nulla neceſſitas eſt propter hoc ſolum, quia circulo fertur eſſe alterā ab elemētorū natura cœleſte corpus. Ca.6. f.75

Quod ex principijs Platonis, & ex quibus Proclus tradidit generabile eſſe & incorruptibile. Cap. 7. fo.75

Quod falſum quòd quæ generantur, corrumpuntur nō eſſe mundi partes in quo quod partis pars neceſſe ut & totius pars ſit. Cap. 8. fo.75

Quod in contradictionem Proclus ubiq incidit, quę quouis generantur, & corrumpuntur modo nō eſſe aſſerens mundi partes, ſed effectus in quo quod & Plato elementorū partes generabiles, & corruptibiles, & totius mundi particulas eſſe aſſerit. Cap. 9. fo.75

Quod ſi partes generabiles ſunt & corruptibiles, & totum generabilem eſſe & corruptibilem neceſſe eſt, & propter hoc & elementorū tota & totū mundū gñabilē eē & corruptibilē neceſſe eſt. Cap.10. fo.76

Velut repetendo rurſus, quoniam falſum, quæ quouis generantur & corrumpuntur modo non eſſe mundi partes, & elementorum partes & totius mundi eſſe partes. Cap. 11. fo.77

Quod ipſa animalia, & plantæ ac reliqua cōpoſita corpora partes ſunt totius mundi cum ſecundum rationem tum ſecundum Platonem. Cap. 12. fo.77

Ex Timæo Platonis, quòd uniuerſus mundus ex quatuor & ſolis conſtitutus corporibus, cœlum uero ex igne & maxime. Cap. 13. fo.78

Quod non neceſſaria in primo de ſublimibus Ariſtotelis argumentatio, qua cœleſtia nō eſſe ignē pbare nitit. Cap.14. f.78

Verba Tauri Platonici & Porphyrij & Procli & Plotini ex quatuor, & ſolis elementis mundum conſtare platonem uelle, nec ſcium quinti apud Ariſtotelē uocari corporis ex quo ille aſſerit eē cœlū. ca.15. f.79

Quod eidem in qualitatibus caliditate aio,

& frigiditate,& reliquis qbus apud nos elementa formantur, & cœlum factum aſſerit Plato. Cap. 16. fo 80
Quod nõ cõtingit inqt Plato alterũ a quatuor elemẽtis corpus ſimplex. Ca. 17. f 80
Quibus rationibus Plato cum ſint quinq ſolida,& ſimplicia corpora cubus pyramis octaedrum & dodecaedrum, & icoſaedrum quatuor elementis quatuor tribuit dodecaedrum uniuerſo mundo, & quòd neq ex hoc quintam eſſe nouiſſe ſubſtantiam non apparet. Cap. 18. fo. 80
Procli Succeſſoris Rõ Decimaquarta. fo. 81
Sententiæ decimæquartæ Argumentationis explanatio. Cap. 1. fo. 82
Quod non omne quod dicitur à Platone Proclus recte accepit inordinate, & fluctuantes moueri materiam, & Porphyrii in hunc locum expoſitio,& quod neque ita concluditur ſecundum Platonẽ ingenerabilem eſſe mundum. Cap. 3 fo 81
Procli Succeſſoris Ratio Decimaquinta. fo. 83
Decimæquintæ rationis ſententiæ explicatio. folio. 83
Quod non recte ad ęternum mundi exemplar ſimilitudinem ſumpſit Proclus, & quomodo ſecundum Platonem mũdus æterno exemplari eſt ſimilis, ſumpſe eſſe initio minime uacans. Cap. 2. fo 83
Quod ſi non inconſiderate ad ſimilitudinem quam mundus ad exemplar habet occurremus nõ omnino exemplari mundum ſimilẽ eſſe contingit,& quo ad eius fieri poteſt,oportet ſimulachrũ eẽ exemplari ſimile & rerũ quæq ſimilis, quoad eſſe poteſt,Deo eſſe dicitur. Cap. 3. fo. 84
Procli Succeſſoris Ratio Decimaſexta. f. 84
Quod non idem eſt,ſemper uelle aliqd Deũ & ſemper eſſe illud idem uelle, & quod ſi & ſemper uult Deus generabilia,& eſſentiæ, & bono participare,non quidẽ ęque omnia,ſed ut ſingulũ aptum natum eſt ſuũ eſſentia tũ bono participare. Ca. 1. f. 85
Quod quæ alibi ab ipſo dicta recte de Deo Proclus de impartibili Dei cognitione, & effectione per ea, quę hic dicta ſunt ad contentionem ſuſtulit. Cap. 3. fo 86
Quod & ſi in ſuppoſitiona concederet aliqs uoluntatum Dei, hanc quidẽ priorẽ, hãc uero poſteriorẽ nulla ex hoc uidetur neceſſitas ſub tempore facere Dei uoluntates, & quod quãtum in Procli cauillatione,& ſi perpetuum eſſe mundum cõcederemus, neceſſe prorſus ſub tempore eſſe, & intellectiuas oẽs ſubſtantias, & ipſum tpis auctoris Deum in quo quòd & ſingularũ cognitionẽ habet De⁹. ca. 4 f 86
Quod neq poſt inordinationum, factũ ordinatum, neq ante inordinatum deſinet & nulla ex hoc neceſſitas abſq principio eſſe,& ſine ordinatum, ut Proclus cõcludit, & de quali a nobis ſermo habetur inordinato. Cap. 5. fo 88
Quod non Recte Proclus ut in ſuppoſitione ſumens duas eſſe Dei uoluntates, hãc quidem ut ſit ordinatum, hanc uero ut non ſit inordinatum eam quæ uult non eſſe inordinatum altera aſſerit præſtantiorem & Deo magis propria, etiã quod ſiquid omnino partu oportet uoluntas quæ uult eſſe ordinatum altera pręſtantior,& quod & Plato non duas, ſed ambas unam eſſe uult. Cap. 6. fo 88
Procli Succeſſoris Rõ Decimaſeptima. fo 88
Quod propoſita ſextadecima argumẽtatio eandem cum ſcata, & quæ ad illã huius differentia,& quæ in utriſq ratiocinationum deductio. Cap. 1. fo. 89
Quod & in ſexta,& hæc una confutata eſt argumentatio,& breuis eorũ quæ in illa dicta ſunt repetitio, quod incorruptibilem ſecundum naturam,& non rediuiuã,& aduentitiã habentẽ incorruptibilitatẽ ſequitur ingenerabile. Cap 2. fo 89
Quod quantum attinet ad Platonis uerba, oportebat magis, eo qd a Platone mundus dicitur generabilis, non incorruptilem ratione concludere, uel quia ipſum dicit non corrumpi, non genitũ eſſe inferre ac concludere. Cap. 3. fo 89
Quod ſibiipſi Plato cõcors ſit,& omne generabile corruptibile eſſe dicens & mundum genitum eſſe & non corrũpi, & qđ non omne incorruptibile ingenerabile eſt. Cap. 4. fo 90
Galenus adducit teſtis ex libro de demonſtratione quod non omne incorruptibilẽ prorſus,& ingenerabile eſſe neceſſe eſt & quod & Plato huius habetur ſententiæ. Cap. 5. fo. 90
Quod & in his quę deinceps ſequũtur, neq recte, neq quæ ſuppoſitionem ſequũtur Platonis Proclus ratiocinat. Cap 6. fo 90
Procli Succeſſoris Rõ duo de uigeſima. f. 91
Quod in his eadem diſſerit eiſdem utẽs argumẽtis qbus iã in quarta & nona,& decima quinta ratione uſus eſt. Cap. 1 f. 91
Breuis memoratio eorum quæ diſſerit in quarta & decimaſexta ratione, qđ nullus motus, uel alteratio in Deo intelligitur ex hoc quod effectus, aliquando quidẽ ſunt interdũ nõ ſunt. Cap. 2. fo. 91
Similis ac breuis in Decimaquinta dictorũ ratione repetitio, quod mundus ſeruat ſecundum Platonẽ ad ęternum ſui exemplar ſimilitudinem quis eſſe initium habeat mũdus,& quod Plato corruptibilẽ eſſe propria naturæ ratione,& tempus,& mundum uolens naturalem admodum ipſis eſſe initium dedit. Cap. 3. fo. 92
Quod ipſi Platonis uoces emittit contrarias Proclus in quibus inquit, neq cum Deus eodem modo ſe habeat, mundum dicit Plato alias aliter ſe habere. Cap. 4 fo. 93
Quod ſibiipſi pugnantia ſuppoſuit Proclus. Cap. 5. fo. 93
Quod & rerum naturæ eiuſmodi ſuppoſitio pugnat. Cap. 6. fo. 94
Quod ex quibus & Plato, & Proclus conceſſere, Deus ut ſit mundus fieri nequit, & quod poetarum conſuetudinẽ ſequẽs Plato mundũ Deũ noiauit. Cap. 7. fo. 94
Quod frequẽter Plato poeticas abſellas ſuę implicuit doctrinæ, ut rationibus non ut fabulis propter quaſdam neſcio cauſas uſus eſt. Cap. 8. fo. 94
Quod eo quod ſemper incurſu ſit mundus Deum nominatũ eſſe dicens Plato equoce dijs intelligibilibus non uniuoce Deũ ipſum appellat, ex quo concludi mundũ ſecundum tempus generabilem eſſe uelle,& non modo ſecundum cauſam, intelligibiles uero Deos ſecundum tempus ſ[illegible] lum,& non ſecundum cauſam ingenerabiles. Cap. 9. fo. 9[illegible]
Quod Plato de Dijs poetarum fabulas ma[illegible] aimorum malorum hominibus cauſa[illegible] eſſe putans Athenienſes timens nõ ſpo[illegible] te in eaſdem deuoluitur quo modo [illegible] mundum Deum dixit non ingenerabi[illegible] eſſe exiſtimans. Cap. 10. fo. [illegible]
Quod non quemadmodum in dialogo d[illegible] regno ſecundum ſuppoſitionem in ino[illegible] dinatũ mutatur ordinatum, ita & in T[illegible] mæo per ſuppoſitionem ex inordinat[illegible] inquit ordinem factum,& quomõ ope[illegible] ter intelligere ex inordinato ordinati g[illegible] nerationem, & quod aliqui opinione[illegible] hanc Platonis ad Empedoclis opinion[illegible] trahunt. Cap. 11. fo. 9[illegible]
Epilogus totius libri,& prædictio eorũ, qu[illegible] deinceps ſequuntur. Cap. 12. fo 9[illegible]

FINIS.

SANCTISSIMO, ATQVE SAPIENTISSIMO IVLIO TERTIO PONTIFICI MAXIMO.

GASPAR MARCELLVS MONTAGNANENSIS, PHILOSOPHVS *Patauinus diu bene fœliciterq; agere dicit.*

CVM ea, quæ a viris, quibus meæ ineuntis adoleſcẽtię tẽpore, Iuli ſanctiſsime Põtifex, ꝑceptoribus vſus, qđ Dei dono acceptũ referre ſoleo, doctiſsimis acceperã, & quarũ eſt auctor natura, rerũ ſpeculationes, quas viri Philoſophi, ideſt venatores, interpꝛteſq; naturæ poſteris ꝑdidere, repetere, ne memoria effluerent, inſtituiſſem in Procli, quæ ſunt duodeuiginti, de mundi æternitate rõnes incidi forte tũ, cum te nõ minus vitæ integritatis, ac ſummę ꝓbitatis, & ſanctiſsimorũ morũ, quã ſummæ prudentiæ & incõparabilis doctrinæ virum ad mortalium oĩum ſummũ & Diis ꝓximũ admodũ, ĩmortalibus locũ diuĩo fauore aduectũ eſſe Chriſtiana reſp. mirabili ꝑfuſa lętitia maxĩo plauſu cõprobauit. Opinionẽ .n. quã de tuis ſũmis ampliſsimis q; virtutibus, quæ te ĩmortalitati cõſecrare valẽt, quã nõ temere cõceperat, tua ſũma cõfirmatã prudẽtia, meridiana (vt dr̃) luce clarius aĩaduertit. nã id ꝓtinus, poſtq̃ ſũmus renũciatus, atq; declaratus es Põtifex, vrbs Roma a plurimis maximiſq; vectigalibus, quę quotannis pẽdebat, libera ſenſit, mox ſuos ciues, quos partiũ furor expulerat, ſibi ꝑ te reſtitutos cũ bonis, tũ honoribus amplioribus auctos maxĩo gaudio cõſpexit. Deĩde cuncta Italia armoꝝ ſtrepitũ, qui iã per oẽs eius angulos exaudiebatur, cõquieuiſſe, belliq; incẽdiũ. qđ cũctarũ ꝓuinciarũ pulcherrimã cõflagrare cœperat, armis, quę Italiæ ceruicibus iã ĩminere videbãtur tuę habenis prudentiæ fere e militũ manibus ereptis, marteq; coercito reſtinctũ vidit, nã rei, quã ſalutis noſter auctor, cuius nũc vicẽ refers, tãtopere terrã deſerens ſuis cõmẽdauit, optime iactis ꝑ te Iuli bone Põtifex fundamentis ſpem dediſti inito cõcilio qđ te Chriſtianis principibus pollicitũ eſſe dr̃, vt & prauę hereſis hoĩs emẽdarentur, & ad ſanã fidei doctrinã redirẽt, ita, vt piæ religionis noſtræ ſanctiſsima dogmata nixa dñi pace in hoĩum animis firmius cõſolidarẽtur, & fidei termini lõgius ꝓcherẽtur. vt .n. arbores placido, & ſereno cœlo ampliores ſpecioſioreſq; depromũt fructus, ita mortales, cũ optimus princeps diſcordiarũ ꝓcellas & ſeditionũ fluctus, ac tẽpeſtates ſedauerit, amouerit, placido ocio tranquillaq; pace fruẽtes, virtutis, ad quã honeſtiſsime exercendã naſcũtur hoĩes, ampliora edũt exẽpla, & pulchriora. qđ cũ incredibili celeritate a tua prudẽtia & ſapientia factũ vidimus, nõ niſi diuino conſilio ad habenas chriſtiani imperii moderãdas admotũ iudicamus. Nõ .n. aliter, atq; ſol cũ ab oceano caput exerit pulſis ab aere tenebris lux ſe gratiſsima mortalibus oſtẽdit, vt te ſummũ maximũq; Põtificẽ renunciatũ audiuimus belli terroribus pulſis dulciſsimũ ociũ, & tranqlliſsima pax ſequuta eſt, quã ꝑpetuo tui Põtificatus tpe, & in futurũ lõge te tua ꝓpagaturũ ſapiẽtia mortales ſperãt, ꝓinde & quę maxĩe alũtur, & augẽtur pace, artiũ ſtudia, & diſciplinarũ cultus amplior, & virtutũ oĩum maius ĩcremẽtũ, q̃ pietatẽ in Deũ nr̃am efficiũt ampliorẽ, certo expectãtur. Quãobrẽ ad te ſapiẽtiſsime Põtifex chr̃iani prĩcipes legatos mittũt, vt ſuã tuę in ſũmũ Põtificẽ declaratiõis gratulationẽ referãt, & exponãt. idẽtidẽ ĩferioris ordinis hoĩs, & chr̃ianoꝝ ꝓ ſe qſq;, & q̃tũ qſq; põt, facere debẽt, ꝓcipue q lr̃arũ ſtudia exercent, qbus ſine his vix viuere licet, ſuã, quoadualeãt, lętitiã ꝓſeferẽtes tibi, tanq̃ nouo diuino numini ſuę ĩdiciũ gratulatiõis munus aliqđ mittere. alii igitur alia. Ego aũt tuæ beatitudini nihil melius aptiuſq; cõuenire arbitror, & qđ tuis ſũmis ampliſsimiſq; virtutibus, q̃ æternã tuę beatitudĩs memoriã ſpõdent, poſsit rñdere, quã duodeuigĩti Procli de mũdi ęternitate rõne, totidẽq; Ioãnis Grãmatici aduerſus eaſdẽ epichirematũ libros græco ſermone cõfectos, quos initio tui ſœliciſsimi põtificatus in latinũ cęperã vertere ſermonẽ ex quo quãta ꝓ tuo põtificatu exultẽ lætitia ĩtelligeres, ſi vires æſtimẽtur meæ, tãq̃ ampliſsimũ, atq; ſpecioſiſsimũ munus dare. qppe ex multis ac pene ĩfinitis, q̃ hñtur in ph̃ia, q̃onibus ĩprimis illa, qđ tu doctiſsime prĩceps minime ignoras, q̃ eſt de mũdi æternitate, cũ ꝑdifficilis, tũ magnoꝑe nobilis ſemꝑ iudicata eſt. nã vniuerſum ſuo cõplexu res cæteras, q̃ ſui ſunt ꝑtes, ſe tũ nobiliores tũ ignobiliores cõtinet, qbus nõ explicatis, cũ mutuo ſe reſpiciãt totũ & ꝑtes, q̃ſtio de mũdi æternitate hr̃i, & explicari, abſoluiq; nõ valet. Et ſi cũ toti tum inter ſe, & alia aliæ, ꝑtes nexu mutuo iũgantur, tñ nõ minimũ refert, quã rẽ ſũpſeris tractãdã, & ſpeculãdã. nõ .n. ęque rerũ in nobis oĩum notio oblectationẽ gignit, ſed vt quęq; res nobilior, ita notio maiorẽ excitat voluptatẽ. ita fit, vt res nobiles, & ignobiles ſibi mutuo aliqd recõpẽſant, ac repẽdãt, vt ſciæ viliũ, & abiectarũ rerũ iucũda rñdeat ꝓſtãtiũ oblectatio, qppe quis rerũ altiſsimarũ, ac occultiſsimarũ notitia iucũdiſsima animũ cõplet voluptate, cõtra, viliũ vt ſcia exploratior, ita minima aĩus ꝑfundit iucũditate. ita cũ ſtudia lr̃arũ aĩorũ paſtus ſit, & ſemꝑ ſuauiſſimus habitus, lõge aũt, vt ſapiẽtiæ ꝓceres ꝓdũt, maior rerũ a natura cõſtitutarũ cõſideratio, & contẽplatio erit, multũ ẽt ſuauitatis, ſi de naturę erit auctore, addet, & quãtũ a naturæ ĩperfectiõe eiuſdẽ cõditor abeſt, tãtũ in

eius ſpeculatiõe de voluptatis addit dulcedĩe. Hic aũt plurima, & varia de primo rerũ artifice ſpeculatio, & in
dagatio eiuſdẽ nobis maieſtatẽ, ac eminẽtiã declarãs erectiores, elatioreſq; nos reddat, neceſſe eſt, atq; nihili cæte
ra putare cõpellat. hæc tã arcana, & tã abdita ſine aliquo numinis fauore lr̃is mãdare velle, nõ mõ arrogãtis, ſed
furẽtis eſt. ſequẽs ergo nõ poetas mõ, q cũ ſuorũ poematũ initiis, tũ quouis loci, vel medio ope, cum eis res difficilis
occurrit, ac inenodabilis, opẽ exposcũt diuinã, ſed & Platonis ſapiẽ antiſtitis imitãs morẽ, q ĩ Timæo niſi diuio
accerſito numĩe ſe poſſe lõgius ꝓcedi magnopere deſꝑat, fauorẽ tui numĩs ĩuoco. quẽ nã aliũ accerſere debeo? niſi
illius, cuius bonus p̃clariſſimarũ virtutũ odor & eius quẽ nõ mõ, q p̃ñtẽ nouerãt, ſed ẽt illos, q nũq̃ viderãt at dul
cẽ quãdã ſuæ ĩ Deũ pietatis hauſerãt aurã, ad ſui venerationẽ hoĩs maxĩe cõpulit. nã difficillimã illã hũanitatis,
& grauitatis ſocietatẽ, q̃ te pricipibus gratũ, & ĩfimis venerabilẽ reddebat, prudẽtia admirabili iũxeras. ꝑtereo
iuſtitiã, et ĩ rebus ad religionẽ ſpectãtibus prudẽtiã, ac amplitudinẽ animi, reliquoſq; regiarũ virtutũ comitatus
q̃ quoad in ĩferiori vixiſti dignitatis gradu, iũctæ nexu ĩ te admirãdo elucebãt, ꝓinde te ſummi ordĩs prĩcipes ob
raras, et ſingulares, quas obiter recẽſui, tui aĩ dotes ſuſpiciẽtes, ac venerãtes in excelſiſſimã mortaliũ oĩum ſedẽ
collocarũt. ſed qd ago quaſi mearũ viriũ neſcius ĩ tuas ſũ ĩgreſſus laudes. idẽ. n. mihi de tuis ſũmis, ampliſſimiſq;
virtutibus diſſerere cupiẽti euenire ſentio, qd ei, q vadũ ĩgreſſus ẽ, accidere cõtingit, dũ paulatim ſenſi q̃ ꝓcedit;
prius in ꝓfundũ pelagi ſe demerſũ eẽ nõ ſentit, quã ſolo ſubtracto plapſu pedũ aq̃ obruat. dũ. n. me tuarũ pau
dũ excellẽtiſſimarũ laudũ videri magnopere ſtudeo, nõ aĩaduerto & ꝑ ſpatiõis terminos, quã neceſſe ſit, ꝓferri lon
gius, & meã inopẽ, ac pauperẽ orõnẽ virtutũ tuarũ ĩgẽtiũ põdere maxĩe deprimi. Vtinã earũ p̃co dignus eẽ poſ
ſem, et, vt materia ẽ ampla, de q̃ dicturus eſſem, ita ea verborũ copia, et ſñiarũ ſuppeteret grauitas, vt tãtarũ lau
des virtutũ digno p̃conio exornare, atq; illuſtrare valerẽ. tñ quouis mõ, ſi me id appetiſſe, q̃uis aſſeq nõ valeã. id
eñi eẽt arrogãtis, et nimiũ de ſe ꝓmittẽtis, ꝓmeſerã, nõ minimũ mei aĩ tuę ſctitatis quã mortales adorare decet,
cultũ, et venerationẽ eẽ palã faciã. tuo ergo numĩe fultus labores meos, ideſt Proclũ ſucceſſorẽ, et Io. Grãmaticũ
Romana lĩgua donatos ĩ ſtudioſorũ manus fidẽter emittã, quorũ rõnes, cũ nõ ſemel, et accurate legiſſem, ac in
earũ ĩtelligẽtia oblectationẽ nõ modicã offendiſſem, ãpliorẽ fore, ac duplicari quoquo pacto ſperãs, ſi alios eiuſ
dẽ ꝑticipes facerẽ voluptatis. bona. n. cõione meliorẽ ſortiunt̃ ſtatũ, ſed cęterorũ conditio, quã mea lõge potior,
& melior eẽ vr̃. Procul. n. ab oĩ labore, atq; moleſtia iucũda ꝑfruet̃ rerũ altiſſimarũ notiõe, mihi aũt neſcio quo
nã pacto, qd ẽt cæteris, q hoc vertẽdi e græco ĩ latinũ munere fungunt̃, euenire cõſentaneũ ẽ, dũ ĩ latinũ, græcũ
verto ſermonẽ labori ꝑceptiõis, ꝑmixta oblectatio ſubamarior reddit̃. cũ igit̃. boni ſemp eẽ viri exiſtimatũ ſit bo
norũ, q̃ penes ſe habet, cæteros minime inexꝑtes eẽ velle. proĩde hac ductus opĩone illis, q græcarũ neſcii ſunt lr̃a
rũ, meorũ laborũ ſolos fructus, ideſt iucũditatẽ ſolã ĩpertiri volui, q eũ ſe abiũcta oĩ moleſtia, q̃ ſola mihi cũ nul
lo fuit cõis, nõ modica ꝑfuſi oblectatiõe ſe iuuare aĩaduertãt tibi, ĩ cuius ſctiſſimũ, et mihi iucũdiſſimũ nomẽ lati
ne Ioãnes, et Proclus, quorũ vnus a labore cognomẽtũ ſortitus, alter ꝑꝑ ꝑitiã, et ĩterꝑtatiõis ſublimitatẽ, q̃ſi di
ſciplinę Platõice heres, ſucceſſor vocat̃, ſuas de mũdi ęternitate explicarẽt rõnes, feci, tibi ĩquã ꝑ quẽ ĩ re tãta ꝑfe
ctũ ſe hr̃e nequaq̃ ſpnẽdũ cognoſcẽt, imẽſas, ac ĩmortales hẽbũt, et agẽt gr̃as. ĩ tuo itaq; doctiſſimę, atq; ſciſſime
Iuli noĩe, tã mortalibus grato, ĩ quo, et nõ ĩ alio q̃ſi diuĩo numĩe acqeſcere poſſũ, ac debeo, vigilię, et labores mei ĩ
ſtudioſorũ manus ꝓdibũt, q ſi docto tuę ſctitatis iudicio ꝓbati fuerĩt, a cęteris nõ poterũt nõ ꝓbari. tali. n. ĩ hac di
gniſſima, ac nobiliſſima de mũdi ęt̃nitate, materia ĩceſſi via, et laboraui, an aſſecutus ſim neſcio, id tuũ, aut tui ſi
miliũ. i. doctiſſimorũ hoĩum iudiciũ erit, vt alii eq̃, atq; ego dictionẽ gręcã, meã ĩtelligãt ĩterꝑtationẽ. i. vt ſit pla
na alio nõ ĩdigẽs ĩterꝑte, qd pleriſq;, q nimiũ diſerti videri volũt ſecus accidere cõſueuit. iam tp̃s eẽt, vt receptui
canerẽ, ne nimis tua ſctitate audacter, ac temere abuti viderer, niſi eã, cur eã ꝑtẽ, ĩ q̃ nõ nihil Io. Grãmaticus cõ
tra Platonis Rẽp. diſſerit, ãpliſſimo, et illuſtriſſimo viro Io. Cornelio, maxĩo ſenatori Veneto plurimis de cau
ſis dicare voluiſſe, nõ ignorare mallẽ. at illa maxĩa, ac lõge p̃cipua hr̃, & ẽ. qd ãnq̃ iniſſes ſũmũ põtificatũ de tua
ꝓſtãti doctrĩa, et raris morib9, et p̃clara religiõe, dũ cõcilio ꝑeras tridẽtino ab ẽpo taruiſino ſuo clariſſimo filio,
q tuarũ ęmulatiõe virtutũ fidei arcana ꝑcipiẽdi Galliã prexit, certior factus, te maxĩo cultu, et ſũma veneratiõe
ꝓſeq̃bat̃. nũc itẽ ab Aloyſio magno Cypri cõmẽdatore, et Marco Antonio clariſſimis, et illuſtriſſimis filiis, q cũ
te ordo oĩum, q ĩ vniuerſo ſũt, grauiſſimus ĩ locũ demortui ſuffeceerat põtificis, ꝑñtes inire ſũmũ Põtificatũ vide
rũt, vir grauiſſimus, et oĩum ornatiſſimus edoctus te q̃ſi terreſtre numẽ colit, et adorat, tuę itaq; ſcitati munus
meũ acceptũ, et gratũ magis fore exiſtimaui, ſi noĩs tui cultores. i. grauiſſimos, et locupletiſſimos tuarũ ãpliſſima
rũ, et excellẽtiſſimarũ virtutũ illuſtratores tuę ſctitati nõ ignotos eẽ vellẽ, ꝓinde venerari ꝓmeſerẽ. Vt ergo de
eare dicẽdi, q̃ nullis coercet̃ finib9, finẽ faciã, qs nã, rogo, de tua prudẽtia, ſapiẽtia, & religiõe diſſerẽs, ſe vnq̃ ad
finẽ ꝑtinere ſperet. Chr̃m dei ꝑr̃is filiũ nr̃ę ſalutis certiſſimũ auctorẽ, cuius gr̃a te pricipẽ maximũ, et ſũmũ põti
ficẽ nimio ꝑfuſus gaudio liberter cõſpicio, magnopere oro, vt cogitatiões ita regat tuas, vt et vitã lõgguã, et fœlicẽ
te ducere chr̃iani gaudeãt, hęretici aũt mœrore cõficiãtur, atq; tabeſcãt. Dixi θεῷ δόξα.

Potentiam vnam, & ſimplicem Dei eſſe, infinitamq; eius actionem demonſtrat. Cap. II.

SI quidē edita, & quæ edentur infinita ſunt, Deus, ut aut hæc, aut illa, cognitione, aſſequatur, niſi infinita eius notio ſit, fieri haud quaquā pōt, uirtute eni terminata, ut ſuperinfinita, fieri nequit. quāobrem neq; omnia, quæ in lucem iam ꝑfecta ſunt, neq; quæ proficiſcentur, cognoſcet Deus. quippe ſi cognoſcet, uel generationis, & corruptionis expers non erit mūdus, ut quæ iam ꝓducta ſunt, & quæ olim producentur, infinita non ſint, uel quæ ſunt potētia Deus non cognoſcit terminata. ſi uero id non terminata, res molitur potētia. cum itaq; ad duas iam dictas ſuppoſitiones, quarum una dei potentiam ſimplicem tale atq; unam, hacq; finita, deū opera patrare aſſerit, & altera deū multis præditum ſupponit eſſe potentiis, quarum nulla eſt infinita, in incōmoda, & abhorrēda admodum conſequuta ſunt, quorum unum eſt ſub tempore, & non æternum eſſe deū, alterum autem, ei opus eſſe alio, ſibi qui permanentiam ſuppeditat æternam, atq; illum. idem implicabit incōmodum. præterea neq; eorum, quæ iam orta ſunt, neq; eorum, quæ oriētur deū cognitionem habere, ſi generatione, & corruptione (ut ipſi cenſent) carere mundum nō negemus, nulla nempe ex his uera ſuppoſitio erit. p̄terea tres adhuc ſuppoſitiones ſunt reliquæ, quarum prima, ſi dei enim una eſt potentia, omnia infinita deus operatur, ac efficit uirtute, ſiue creare, ſiue prouidere, ſiue cognoſcere, ſiue quid uis aliud dicatur. altera eſt, quod plurimis deus præditus eſt potentiis, & quæq; infinita, tertia eſt. plurime ſunt eius potētie, quarū partim infinite, partim finite ſunt. Si igitur aliquæ finite ſunt, nōnulleq; infinite, ratio ſorte nitet ſuo peculiari, ac proprio iure carens. Scimus enim auctoritatis, ac facultatis erit, huic dei uirtuti infinitatem tribuerem, illam eiuſdem circūſcriptam terminis claudere, diuinum nāq; erit partim æternum, partim ſub tempore, ac ipſa dei potentia temporis effectrix, ſub tēpore erit, ſi non infinita, quo pacto quæ ſunt perpetuo, & ſemp continebit, qua enim quis utiq; potentia aliquid molitur, & efficit, hac omnino effectum continebit: tertia igitur quod abhorreat ſuppoſitio, & haud quāq̄ conſtare poſſit, oſtenſum eſt. ex duabus igitur reliquis, uera eſſe altera relinquitur, dico quidem, aut quāplurimas eſſe dei potentias, & ſingulā quāq; infinitā, aut quod, & potius uerum eſt: & propter abſolutam dei ſimplicitatem, cōmunes, quas de deo habemus, notiones, cōſequēs. unā, & ſimplicē, atq; infinite oēm dei actionē eē facultatis.

Redditur ratio, cur ab æterno deus, q̄uis ſit bonus, mundum non condidit. Cap. III.

EX dictis planum relinquitur nequaq̄ fieri poſſe, ut finita deus, ea quæ ſunt, moliatur uirtute. ſi effectrix dei uirtus terminata ut ſit, eſſe non poteſt, infinita neceſſario erit, eatenus infinitam dico, quatenus non ſolum producere perpetuo queat, quippiam enim aliud qd nō ita infinitum ſit, ut non deficiat aliquādo non nihil deeſſe cōſtat fieri nequaq̄ poteſt. Et ut ſic dixerim ſecūdum ſingulum nunc ſingularum effectio, molitioq; rerum, uerbi gratia ſolis, animæ cœli ab infinita prorſus emanat potentia. argumento utiq; huius, preter ea, quæ diſſeruimus, eſſe poterit, tum temporis puncto, tum una cum notione omnia moliri deum. Hoc enim ut de deo credamus: cōmunes omnes docent nos notiōes. unde ab aliquo ex noſtris, qui diuina tractarunt, aſſertum eſt. ipſe dixit, & facta ſunt. ab alio quoq; dictum eſt. intellexit, & edita ſunt, intellexit, & conſtituta ſunt. molitor nāq;, & ipſius temporis effector non profecto, ut efficiatur res, dilatione temporis, ac productione indiget, ſatis eſſe, ad ſubſtantie cunctarū conſtitutionem rerum, ſolam dei intellectionem, ipſæ ut fiant: uelle, cur non, infinitæ deū eſſe potentiæ oſtenſio. & demonſtratio eſt prorſus ambiguitate uacans, hac quidem infinita facultate, ut res maximas, ita minimas molitur, & efficit. ſi enim omnia, ut etiam Proclo uidetur: conſtituit una uirtute, nāq; in ratione, quam de decem, contra prouidētiam, dubitationibus edidit, inquit. ſingularem ꝓuidentie cognitionem in ipſo impartibili omnium eſſe diſcretorum, & cuiuſq; maxime indiuiduorum, ac admodum uniuerſalium & ut conſtituit, inquit, ſingulum ſecūdum unum, ſic ſingulum per unum cognoſcit. ſi igitur ſecūdum unum cuncta cōſtituit, non una partita, ac diuiſa, neq; cum his, quæ ab ipſo gignūtur, æquata potētia, diſcrepāt

uero quæ facta ſunt, cum alia præſtantiora, nõnulla uiliora abiectioraq; ſunt, infinita, ut oſtẽſum eſt, uirtute cuncta conſtituit. una itaq;, & eadem, res tum maximas, tum minimas infinita fecit uirtute, cum ſit demõſtratum haud fieri poſſe, ut opificis dei uirtus terminis circũſcribatur, & ipſam infinitam eſſe, neceſſe eſſe, demõſtratum eſt. Non igitur uerum, neq; ob ſolam effectiuam cauſam, neq; propter ambas, efficiẽtem ſcilicet, & rem factam, neq; plures, quam ſunt, neq; meliores potioreſue fieri poſſe res. namq; ad has ſebat ſuppõnes, effectricẽ dei uirtutem coerceri terminis, qd' quidem uelut rem abhorrẽtem, & quod nequaq̃ eſſe poſſit: oſtenſum eſt, unam igitur ſuppoſitionum reliquam eſſe ueram relinquitur ſolã, quæ aſſerit generabilium naturam in cauſa eſſe, ut neq; plures, neq; meliores, ꝓſtantioreſue res fieri poſſint. ſi uero quiſpiam ambas eſſe cõceſſerit cauſas, efficientem animo, & rem factam, cur neq; plura, neq; meliora effici poſſint, ob unam, atq; eãdem cauſam, cur res gigni non poſſit, ab eandẽ in quam cauſam neq; efficiẽtẽ efficere moliriue omnino neceſſarium eſt. poſſe. ſi ergo quiſpiam cauſam aſſignarit, quãobrem, neq; plura, quã facta ſint, neq; preſtantiora eſſe non poſſint, cũ in omnibus effectrix dei potentia, quẽadmodum demonſtratum eſt, infinita ſit, hanc & a nobis huius accipiat, ab æterno, quãuis ſemper bonus, necnõ, non aliquando moliens deus, mũdum conſtitui nequiſſe, & quã nos de his cauſam admodum naturalẽ aſſignare ualemus, hæc eſt infinitum nullo prorſus modo, partim in auſcultatione naturali, partim in tractatiõe, quã habuit in libris de cœlo. Ariſtoteles longo ſermone, actu ſubſiſtere poſſe demõſtrauit. infinitum uero nunc dico uel in magnitudine extenſionem, uel numeri productionem. potentia. n. infinitum omnis cum neceſſitas in his, quæ natura æterna ſunt, eſſe declarat, tum omnes conſona uoce conſentiunt. cum uero magnitudine, uel numero actu infinitum ſecundum naturã ſubſiſtere non poſſit, rerum numerum terminatum eſſe neceſſariũ prorſus exiſtit. Hoc ita cõſtituto. quæſtio, qua queritur, deridenda, cur plura nõ ſubſiſtãt. quo enim plura, quã ſint, ſubſiſtere quis ſuppoſuerit, cum actu in infinitum ꝓgreſſio eſſe nequeat, eo minus in ambiguitate, & hæſitatiõe eſſe nõ poſſumus, ſic neceſſario numerum rerum terminatũ eſſe cogitur. præſtantiora item quã, ea, quæ ſunt, nõ ſunt facta, ob id, quod opifici, quæ ab ipſo ꝓducta, emanarũt ſubiici prorſus oportet. quo igitur ꝓſtantiora, ac meliora, quã ſunt, quiſq̃ ſubſiſtere poſuerit, eo magis ipſa a dei potentia, ſupra quã intelligi poteſt, deficiũt, ac nihilominus eadem hæſitatio manet. Quare æque generatorum qualitatẽ, uere numerum circũſcriptam eẽ oportet. Si igitur, quãobrem neq; plura, neq; potiora ꝓter iam conſtitutorum naturam, generata, ac adita ſunt, cauſa non uacat, & hoc nihil uel dei potentiã, uel bonitatem minuit, cõſequenter & nos, cum mũdum generatione non uacare aſſeramus, ꝓductorum naturam, non opificis imbecillitatẽ, neq; quod ſemper ipſum bona efficere nollit, cauſabimur, ut enim neq; plura, uel infinita creata, ac effecta ſunt, eo quia actu ſubſiſtere infinitũ non poſſit: ita quoq; animo mũdum ab æterno una cum deo exiſtere non poſſe, ne item idem infinitum actu ſubſiſtere demus, ac infinitum poſſe trãſgredi efficiamus. Si enim mundus æternus eſt, neceſſarium quidem prorſus erit numerum ex ſuperioribus anteceſſionibus uſq; ad nũc, in mundo generatorum hominum dico, uel plãtarum, uel reliquarum ſingule cuiuſq; ſpeciei indiuiduorum actu infinitum eſſe factum. Si nãq; numerum editorum hominum, uel plãtarũ, uel aliorum indiuiduorum determinatum ſuppoſuerit aliquis, qm̃ ſingulum quodq; ipſorum terminato in tempore eſſe poſſedit: & omne tempus terminis cõcludi neceſſarium. nã conſtitutum ex terminatis terminum eſt: qm̃ ſi mundus generatione caret, & tempus genitum infinitum actu eſt, neceſſe quidem etiam indiuidua, quæ tẽpore infinito ædita ſunt: actu ſecũdum numerum infinita eſſe. quãobrem ſi non eſt mundi ortus, numerum actu infinitum ſubſiſtere, ac accidiſſe contingit. quod uero infinitũ actu nullo pacto ſubſiſtere cõtingat, neq; ſimul ſubſiſtens, neq; per ſucceſſionem in altero quidẽ ꝓgredientes opere, openixi diuina, abſolutius, ac perfectius demõſtrabimus, cum omnes ambiguitates, quæ mũdum æternum eſſe cogere uidentur: redarguerimus & uos quod reliquum eſt cõtra eaſdẽ, argumentorum machinas, quas moliemur, adducemus, ipſumq; non eſſe æternum conuincemus ipſius quoq; Ariſtotelis dictionem hoc ipſum cõprobantem in medium afferemus.

Dico

Dico uero fieri non poſſe, ut pacto aliquo infinitum actu ſubſiſtat. ibiq; hoc planum fieri poſſe reor, qua enim cauſa collectim, ac una infinitum eſſe non poteſt, hac eadem neq; per ſucceſſionem actu progreſſio infinita eſſe ualet. Si nãq; prorſus fieri poterat, ut infinitũ ſucceſſiue ſubſiſtẽs in actum ꝑfectum eſſet, qua utiq; ratione una ipſum ſecũdum actum ſubſiſtere amplius prohiberi poſſet. Longe enim magis infinitum per ſucceſſionẽ, quam collectim ſimul dici, ſubſiſtere, eſſe non poſſe uidetur, & tãquã ſi per unitatem aliam poſt aliam numeratum in generationem actu ducatur. collectim enim ſubſiſtẽs forte, per unitatẽ ipm tranſcendi, quaſi numerari poſſit, non neceſſe erit. quod uero ſucceſſiue fit, & alia ſemp poſt aliam, unitate, ſubſiſtente, quaſi actu infinite, quãuis collectim ſane, & una non ſubſtiterint genite ſint unitates, eo quia partim ipſius infiniti corrupte ſint, partim uero extant, infiniti tamen facta tranſgreſſio eſt, quod haud quaq̃ fieri poteſt, quaſi numeratum per unitatẽ infinitum pertranſeat, quãuis eternus ſit, ipſe numerans. infinitum enim tranſiri natura non poteſt, alioquin non eſſet infinitum. Si igitur infiniti tranſgreſſio fieri nequit, ſecũdum autẽ ſingulum indiuiduum ꝓficiſcens generis ſucceſſio per infinita indiuidua uſq; ad hæc, quæ nunc extant, pertinuit, pertranſibile igitur infinitum factum eſt. quod quidem eſſe non poteſt. non itaq; infinitus antecedẽtium indiuiduorum numerus. non. n. utiq; generis ſucceſſio uſq; ad noſtrum queq; progreſſa eſt. infinitum. n. ut pertranſeat eſſe non poteſt. ac ſi mũdus principio careat, annorum uſq; ad Socratis ætatem numerus, ſi ita contingerit, infinitus factus erit, cui uero ſi a Socratis tempore ad noſtram uſq; ætatem, anni, qui iam fluxere: applicentur, erit, quod haud fieri poteſt, infinito maius aliquod. Et hominum, qui iam editi ſunt, numerus infinitus, necnon equorum numerus generatorum infinitus, itaq; infinitum dupli cabis, hiſq;, ſi addas & canum numerum, ĩfinitum triplicabis, & aliorũ ſingulo adiecto multiplicabitur. quod quidem inter ea, quæ maxime eſſe non poſſunt: cenſendum eſt. Nõ enim maius eſſe infinito cõtingit, ut & multiplicationem non negemus. ſi igitur, cum mundus generatione uacare concedat: hæc, quæ abhorrent, contingere eſt neceſſe, & alia plura, ut alias demonſtrabimus, fieri non poteſt, ut ortu & principatum careat mũdus. alioquin infinitum tranſcendi poterit, ac actu ſubſiſtẽs necnon ut infinitum creſcere nũquam deſinat, eſt neceſſe, & ipſum ſeipſo maius effectum quieſcet nunq̃, & ſepius, ne dicam infinite, infinitum erit, quã ergo ob cauſam plura non effecit deus, ob eãdem neq; ab æterno creauit mundum, ſi uero ab æterno ut factus ſit, fieri minime poterat, planum igitur quod omnis tollitur ambiguitas, quãobrem non ſubſtitit prius. Quãta enim cogitatione in antecedentia procedemus, tanto magis ad ulteriora mentis intelligentiam promouet dei ſubſiſtentia principatu carens. ꝑinde nihilominus eadem derelinquitur quæſtio, cur non prius. Si quis contentioſa ratiõe nixus non infinitum cauſam exiſtimabit, cur non plura ſunt ædita, quã magnopere naturalem eſſe cauſam neceſſe eſt, ſed abſolute ita dicat, non modo infinita gigni nõ potuiſſe, ſed neque plura omnino quã ſunt, quæ generata ſunt, tantum natura, ſuſcipiente numerum, quãtus, & factus eſt, huius cauſam aſſignare nullã poterit. Si enim tot ædita ſunt, quid, ut ſic dixerim, uetat alie due, uel tres in mundo ſpecies ſubſiſtant. ſi enim homines aſinum equæ admittentes mulum generare machinati ſunt, & in uolatilibus plurimas cõmiſcere. ſpecies, quomodo a ratione non abhorret, dicere deum talia naturalia conſtituere animalia nequiuiſſe, naturalia dico, ut ſecũdum ſimilitudinem eius, quod deerat, nihil eſſet, quod homines ad horum generationem diuerſa iungeretut animalia. ſed non ſecus in his, ac in reliquis naturalem ſeruaui ſucceſſionem oportebat, cur enim fieri non poterat, ut deus, cum eiuſmodi animalia uia, ac ingenio ſubſiſtant humano: ipſe ſeminales ſucceſſionis ipſorum naturaliter iaceret rationes? quippe in aliis, ut inquit Ariſtoteles, ſucceſſionis perpetuitatem ſeruare uolens relicto modo continuam faciens generationem uniuerſum cõpleuit deus, quid igitur impedimenti erat, & eiuſmodi animalibus dico ſtudiis, ac induſtria hominum editis, ſucceſſionis naturalem inſerere rationem? ſi non id conceſſerimus, nihil tamen eſt incõmodi, eadem quin nos utamur reſpõſione, ideo ab æterno mundum nõ conſtitiſſe, ut actu infinitum minime ſubſiſtat, ac infinito ſit quippiam maius, & multiplicatum, ac pertranſibile fiat infinitum. Hæc enim in eorũ

numero, quæ minime eſſe poſſunt: iudicanda ſunt. dicta igitur & cauſa, quãobrem deus ſemper, quãuis bonus, non ab æterno mundum fabrefecit.

Mundum non eſſe æternum ne infinitum introducatur actu, & pertranſeat, probatur, quia effectus quoque id naturæ eſt, vt cum cauſa eſſe ſimul non poſſit obiectiones quoq; adduci, quibus oppoſitum huius probare. Cap .IIII.

AC ſecus, ſi deus bonus, bono uero de nullo unquã oritur inuidia, ut ſapiens inquit Plato, & ob hoc omnia, ut eſſent, in lucem protulit, cur nullum generabilium ſibi in oibus idem conſtituit, ſecum ut & ſubſtantia, & potentie cõmunionem haberet. Aut enim ualens, efficere noluit, conſequens, eo quod criminoſum eſt, blaſphemieq; ohnoxiũ, ſilentio traſigam, non. n. inuidiam euadet. aut omnino quia nõ potuit, noluit quoq;. ſed hoc dei imbecillitatem arguit, nãq; fieri nõ poterat, generabilium aliquod, ut cum ingenita, & ſui effectrice cauſa idẽ eſſet, ita namq; ipſe ſe ipſum deus utiq; effeciſſet, ut ingenerabile generabile eſſe cõtigiſſet. ſi quidẽ ingenerabilis illa ſubſtantia natura eſt, rurſus uero gigneretur iterum, ſi quid eorum quæ orta ſunt, eiuſdem cum ipſo eſſet ſubſtantiæ. Si igitur, quia nihil eorum, quæ facta ſunt, cum effectore idem eſſe poteſt, neq; quin deus ſit bonus, tollitur, neq; nolle ſibiipſi omnia efficere ſimilia, introducit, neq; imbecillitas aliqua ac impotẽtia ipſi coheret, neq; nos igitur æternum non eſſe mũdum ſtatuentes æterna deum ſpoliabimus bonitate, neq; imbecillitatem effectricis eius cauſabimur potentie, ſed quia mũdum eſſe ſemper nequiuiſſe, propter ipſam eius, q̃d generatur naturam, ſuppoſuimus, quia actu conſtare infinitum, uel ut tranſcendi poſſet, fieri nequibat. Et quia id, quod fit, non id naturæ eſt, ut ſimul, & una cum efficiente ſit æternum. ſi quidem & eſſe, & ſubſtantiam effectiue a deo accepit mundus, nihil cum eo in ſubſtantia cõmunicãs, quonãmodo fieri poterat, ut ab æterno ipſe una cum deo exiſteret? quod enim ſemper eſt, quo pacto in eſſe proferetur. Si in omnibus ſubſtantia, potentia, & actu, efficiente deſpicacior eſt effectus, prorſus neceſſario conſequetur, & ſecũdum ipſam, ut abiectior ſit, ſubſtantiam. nullam igitur uidemus neq; naturalem, neq; artificialem generationem, in qua non cauſa exiſtẽtia effectum antecedat. quas enim nobis, ut una cum deo æternum exiſtere declarent mundum, ſimilitudines adducunt demonſtrantes, ut putant, effectus quoſdam cum ſuis cauſis ſimul cõſiſtere, nullam habere ad id, quod perueſtigamus, cõmunionem uidemus. Sol enim iuquiunt, exiſtens luminis cauſa ei ipſum ſuum eſſe efficit, & non ſole lumen, neq; ſol lumine prior poſteriorue eſt. Et corporũ, quæ in lumine ſunt, umbra, quæ ab ipſis editur corporibus, ſemper una cum corporibus hoc eſt ſua exiſtit cauſa.

Negat corporis vmbram eſſe effectum, neq; cum corpore ſimul eſſe, probat. Cap. V.

EGo uero exemplum ſecũdum tanti extimandum cenſeo, ut nihil ſit, quod cõtra depromatur ratio aliqua, quẽ preterit, umbram nihil aliud eſſe, quã luminis priuationem. priuatio uero, ut pauloante oſtendimus, per ſe non eſt. quomodo igitur mente quiſpiam p̃ditus a corpore, quod in lumine, id quod per ſe non eſt, ut a cauſa manare dixerit. quod nõ eſt enim, non gignitur. quippe eius, quod eſt, generatio eſt. non enim, quia luminis priuatio, umbra, & uocate tenebre, nomine indicantur, iam ꝓpter hoc, & exiſtẽtiam quãdam, ac ſpeciem, ipſam ſuſpicãdum eſt. Etenim aſpectus priuatio, nomine, uocata cæcitas ſignificatur, etiam pedibus, qui læſus eſt & motu, qui per pedes efficitur, ita priuatus eſt, claudus uocat̃. & nemo q̃dem cæcitatem, uel claudicationem ſpeciem quãdam eſſe, & exiſtentiam habere enuntiarit. Non igitur luminis priuationem, ſiue tenebre, ſiue umbra uocetur, ſpeciem eſſe cenſendum. id uero, quod nos perueſtigamus erat, ſi rerum aliqua eſt, quæ eſſe, & ſubſtantiã effectiue accipiẽs ab alio, eo a quo fluxit, non ſit poſterior. Vmbra uero eſt luminis priuatio, quæ nõ per ſe extat. ſimile igitur eſt umbræ corpus dicere effectiuam eſſe cauſam, perinde ac eius, quod non eſt, mortem. ut igitur quod non eſt, non exiſtentiam eſſe quãdam, ſed ſolã eius, quod eſt, priuationem mente percipimus, ita umbram luminis priuationem eſſe ſolam, ac non ſubſiſtentiam quãdam ſpecie conformatam a corporibusq; effectam perſuaſum habemus. Quonã ergo pacto

go pacto quis luminis corruptionem ꝓpter corporum oppoſitionem, factam, ſimilem eẽ generationis, ac ſubſiſtentiæ, quæ a deo eſt, mundi accipiet. planum quidem prorſus & hoc his, qui in diſciplinis excellunt, quod in uniuerſum, uerum non exiſtit, cum corpus in lumine exiſtit, protinus & umbram cõſequi. ſi enim cõtingerit, ut ſupra noſtri corporis uerticem ſol exiſtat, quẽadmodum his, qui equinoctium, & uſq; ad eſtiuam conuerſionem habitãt. accidere aliquãdo contingit, planum tunc corpora ſubiecta ſecũdum terræ continuitatem ſe tangẽtia nihil habere opaci, ut nulla pars aeris intermedia ſit, in qua perinde, atq; lumen, umbra, ac tenebre ſubſiſtere natura ualeant. in quo enim, quemadmodum & Ariſtoteles in libris de anima teſtis eſt, lumẽ ſubſiſtit, in hoc & tenebre. unde & aliquãto opus eſt tempore uſq; eo, dum a uertice abſcedit, ſol, locum in obliquum umbre præbeat, in quem radii nõ immittuntur. ac terra ſane ſemper ĩ actu radiorum umbra uacãs eſt, ex illis paulatim mittit, umbram, ex quo ſolis abſceſſio radiorum cœpit. quare & rerum ſi per ſe umbra aliqua eſſet, non ita eius, quod queritur, ſimilitudo accipi poterat. non enim omnino una cum corpore, quod in lumine exiſtit, & umbra conſiſtit.

Negat comparationem luminis ad ſolem eſſe eam, quę eſt Dei ad mundum. Cap. VI.

AD exemplum, quod a ſole capitur, illud aſſerimus. qm̃ lumẽ duplex exiſtit quod in ipſo ſolis globo lumen exiſtens ſubſtãtia eſt, formam largiri, & ſolis naturam explere nemini dubium. cuiuſque uero quod quid erat eſſe, & ſubſtãtia, forma eſt. nihil uero effectiua ſuiipſius cauſa eſt. nõ itaq; ſol proprii auctor eſt luminis: cum per ipſum formã, ac eẽ habeat. quãobrẽ, ſi aliqs & mũdũ ſubam opificis explere dixerit, non negabimus, nõ ſecus, ac lumẽ, qđ in ipſo ſole exiſtit, ad ſolem ſe habeat, mũdum ad deum ſe habere. ita mũdi opifex nõ erit deus, quoniam neq; ſol ipſius luminis, quod ſue ſubſtãtiæ formam largitur, auctor eſt. ſiquidẽ neque ipſe ſeipſum ſol effecit. ſi uero aliena, & externa a diuina ſubſtãtia, omnia ab ipſa cũctorũ effectrice manarũt. nõ ergo, ut in ſole lumẽ ad ipm ſolẽ, ita ad ſui molitorẽ, ſe hẽt mundus.

Oſtendit in quo comparatio luminis ad ſolem, & Dei ad mundum vera inueniatur & in quo falſa, & agentem cauſam antecedere exiſtentia effectum, necnon declarat eſſe Procli teſtimonio lumen quoque cœleſte corruptioni obnoxium. Cap. VII.

FVſum in aere lumen nõ ſemper idem permanet, corruptibile enim eſſe omnes fatẽtur, ipſi enim ſuccedũt tenebre, nunq̃ enim idem ſemper perſeuerar, ſed perinde, ac motus, & tempus, dum gignitur, unde illuminans ſimul ac abierit, perinde ſtatim & in aere lumẽ in id, qđ non eſt, ſecedit, atq; dum non exiſtit, qnod mouetur, neq; motio eſt, neq; tempus. quãobrẽ neque illud uerum, cuius gratia de lumine, & ſole ſimilitudinem ſumpſere, ut ſit aliquid ab altero factum, non poſterius faciunt. ſi enim non idem manet lumen, ſcilicet ſemper, tẽporis momento productum in aere lumẽ antecedat illuminans, eſt neceſſe, aliud enim alias, atq; aliud continuo perinde, ut a fonte aqua, ab illuminãte fluit lumen. Deus uero unum, ut inquit Plato, unigenam mũdum conſtituit, quare quid, quod in aere, utiq; ſit lumẽ, plurimum enim de eius exiſtẽtia dubitatur, ſiue actus illuminantis, ſiue forma, ſiue affectio aeris, quoniã nõ idẽ; ac ad numerum unum ſemp, ſed alias aliud, atq; aliud, aliquam qdem eſſe generationem momẽtaneam, quæ non ita temporis productionem expoſcit, quẽadmodum natura in tãto, ſi ita contingat, tempore, hominem gignit: eſſe ꝑfecto poterit demõſtratio, ex ſole in aere luminis generatio, quæ ſimilem reddit, ac effingit ſubitam a deo rerum ſubſiſtẽtiam una cum intellectione factã. coeternum eſſe factum faciẽti nõ amplius ſane capi ſimilitudo poteſt, quoniam cum ſit illuminãs unum: aliud alias, & aliud ad numerum gignitur lumẽ. quod aũt in aere lumen corruptibili aliud, & aliud ad numerum, tum ipſa rerum euidẽtia fidem facit, tum in ratione de lumine Proclus plane docuit, ita enim inquir. ſi uero hoc quidem materiale, hoc uero abſq; materia lumẽ, ſecũdum illuminãtium ignis, & ſolis differentiã. quod materia caret, quo pacto corrumpitur? materiale uero quomodo penetrãs per materialia permeat? nõ enim magis totus aer nobis illuſtratus a ſole uidetur, quã a lumine, quod ab igne in noſtra regione ma

nat: at qui & nebula ſubtercurrẽte ſolem ab altero abſciſum eſt lumẽ, neq; eſt omnino. hæc q dem Proclus. animaduerte quod, non ut dubium corrumpi lumẽ poſuit, ſed hoc exploratum capiens, ex hoc ambigit, quomodo, ſiquidem lumen, qđ a ſole fluit. imateriale corrumpitur, ac nebula ſubtercurrẽte ſolem, non eſt omnino in alio. iterũ paucis interpoſitis, ipſe inqt. quomodo enim, quod in cœlo, lumini, qđ in aere eſt, continuum eſſe poterit, hoc enim corruptibile, illud autem nõ, ac ex ſuo hoc pendens nititur principio, hoc uero abſciſum, ſi contingerit, & aliquãdo non eſt, in corruptibili uero non cõtinuum corruptibile. duo enim talia & ſpecie differẽtia ſunt, quod quidem in aere lumen corruptibile, aperte & Proclus docuit, qđ uere, ut in aere lumen, ita in globorum cœleſtium fuſione corrũpitur, & non eſt, ut Proclus aſſerit, incorruptibile, ex his, quæ in aſtronomia demonſtrata ſunt: planum eẽ puto. ſi enim umbræ, quæ a terra, piramis tangit lunaris globi partẽ, & hanc pretergreditur, ut defectus plane probant, dum tota luna in terræ umbre piramidem incidit, manifeſtum quidem omnino qđ & in globis fuſum cœleſtibus lumen corruptibile eſt. Si enim circũambiens piramis aliam, atq; aliam lunaris globi partem occupat, neq; in hac ſolis lumen gigni ſinit, unde & lune obſcurationem, & defectionẽ fieri clare contingit, qđ & illic fuſum lumẽ corruptibile, nõ, ut inquit Proclus, incorruptibile eſt. Si. n. eadem uniuerſum eſt ſubſtãtia cœlum, corruptibile uero quod in uno, & in altero fuſum globo lumen demõſtratum eſt. Item & lunæ lumẽ, qđ a ſole accipit, gignitur, manifeſte & corrũpitur, ſubito quidem in lunæ defectibus, cæteris uero tẽporibus paulatim, manifeſtum quidẽ & quod in toto corruptibile erit cœlo, licet, quia ſuperioribus globis ſemper qđ illuminat, eſt pſens, cum nihil ad ipſos umbram trãſmittat: unum ac idem ſemper cõtinuitate uideatur lumen, quẽadmodum ſi & ignis corpora ſemp prope iacentia calefaceret, illuſtraretq;, uideretur ob alterationis continuitatem alterationi non obnoxia eſſe in aere ex igne edita caliditas, uel lumen.

Declarat ſimilitudinem luminis ad ſolem, cum ea, quæ eſt Dei, & mundi, falſam eſſe, e qua falſa probalitate mundi æternitatem probare nitebatur. Cap. VIII.

SI uero quis non corrũpi, quod in aere, lumẽ ſed una cum illuminãte circũuehi dixerit, maxime quidẽ nõ uera eiuſmodi exiſtimatio. quoniã & dum nebula ſubtercurrit ſolẽ, omne, quod intra eſt, opacatum eſt, lumine, qđ in aere prius erat, corrupto. at qui ſolis abſceſſio nulla facta eſt, quare & dum abſcedit, non circũuehit ſecum lumẽ, ſed ſi a quibus receſſerit locis, corruptum eſt, aliud uero in his, ad quos ſol accidit, locis, lumẽ gignit. Si uero omnino & aliquis una cũ ſole, quod in aere, uehi lumen cõceſſerit. planum qđ ab illuminante ſeparari nequibit, ſi uero hoc, forma utiq;, uel affectio ipſius illuminantis. Etenim & Platoni uidetur formam eſſe illuminãtis lumen, hoc cum perſuaſum fuerit, adhuc lõge abeo, qđ quęrimus: pcul ſimilitudo cadit: ſol nãq; uelut ab ipſo formam nactus iure inſeparabile habet lumen. a ſubiectis nãq; formę inſeparabiles. effectus uero, opificis ſubſtãtię formam non largiũtur. nõ itaq; ſol luminis auctor. nullum. n. ſubiectum eius auctor formę, & cauſa, qui in ipſo efficit formã. ſed & pprię affectionis, ac accidentis, nullum habẽtium. ſ. affectionem, & accidens, cauſa eſt efficiens. idem uero utiq; aliquis & cũ Plotino dixerit lumen eſſe illuminãtis actionẽ in alia pgredientem. Quãdoquidem preſente inquit, agente, adeſt actio, diſcedẽte uero una abiit. ſi. n. in aere lumen ſolis actio eſt, ſiue eius ſubam explet, ſiue non, ſiquidem ſubſtãtię expletiuã ſit, una ſemp cum ſole neceſſario eſt, quæ. n. ſubſtantias explere, ipſas deſerunt nunq. mũdus uero opificis ſubſtãtiam nõ explet, nõ igitur perinde ad deum mũdus, ac ad ſolem lumen, pſpectum habet. ſi uero luminis actio nõ eſſet ſolis cõpletiua, contingeret ſecũdum notionẽ, non eẽ eãdem, qđ fieri nequit. Si. n. exiſtunt perſpicua, uel ſimpliciter luminis receptiua, hæc, dũ nõ abeſt ſol, lumine qui illuſtrẽtur, haud fieri põt. Si. n. cum adeſt ſol, luminis nõ replerent ſplẽdore, neq; ſol eſt. Item ſi in aere lumen eſt ſolis actio, ipſam ſubſtãtiæ ſolis expletiuam eſſe neceſſe eſt. Si uero affectio aeris lumen eſt, quæ mihi oibus, quæ habentur de lumine, notionib9 uerior eſſe uidetur, alie ratio utiq; pſpicui, uel ſimpliciter ſuſceptiui eſt, ſic. n. & Ariſt. in libro. ſecũdo de anima declarauit. Oratio. n. ita habetur. lumẽ uero eſt huius actio perſpicui, qua p

ſpicuum, potētia uero in quibus id eſt, & tenebre, lumē uero uelut perſpicui color eſt, cum ſit
actu perſpicuū ab igne, uel eiuſmodi, quale corpus qđ ſuperius eſt. Etenim his id exiſtit unū,
ac idem. qđ igitur perſpicuū, & quod lumē dictum eſt. hæc quidem de lumine Ariſ. manife
ſte formam quādam, ac perfectionem pſpicui lumen eſſe affirmās. Si igitur in aere pſpicuū
eſt, atq; in aqua, ac ſimilibus, planū eſt eiuſmodi corporibus lumē afferre alteratione. hoc ue
ro cum ita ſe habeat, hoc qdem ut agat, hoc uero ut patiatur, ſi utriq; utrūq; aptū, idoneumq;
extiterit, cū ſit atq; pſentia fuerint, agēs, & patiēs, nō admirādū eſt, ptinus ſi alterū agat & al-
terū patiatur. qm̄ aeri, q potētia calidus eſt, ignis adherēs in ipſo alteratione īprimit, & actu
calidum efficit: ſi uero cū digreditur illuminans, aboletur & factū in aere lumē, non alienum
eſt. Etenim cū & ignis recedit, impſſa in aere caliditas ceſſat, uerū luminis feſtinantior corru-
ptio, & æque temporis puncto, ac eiuſdem generatio. ſi igitur ſol per alteratione perſpicuum
trāſmutat, deus autē ipſas ſubſtātias in lucem pducit, a generatione, & ipſius ſubſtantie pro-
ductione alteratio diuerſa eſt. uel demōſtrent in generatione ſimplici, hoc eſt in ea, quæ ſuba-
rum, una cum cauſa effectū ſimul exiſtere, uel & deū rerum molitorē nō eſſe cōcedāt, neq; ip-
ſarum ſubſtātias cōſtituere, ſed ſimul æternas ſolū alterare, haud aliter cauſam una cū effectu
hac ex re æternā demōſtrabunt. Si. n. alias, alia atq; alia in aere, ac in his, quæ lumē recipiūt, af
fectio eſt, neq; unum eſt in ipſis ad numerum pductum lumē, quādoquidem, ut demonſtra-
tum eſt, & Proclus ita ſentit, corruptibile eſt, nō unum ergo, & idē lumē una cū ſole ſimul exi-
ſtit, quēadmodum neq; cum igne una, ac eadem manēs ex ipſo in aere edita caliditas, ſi qdem
ſol unus, & ignis unus, in aere uero lumē æque, atq; caliditas, aliud, item atq; aliud fit. cū hæc
per demōſtrationem oſtēſa ſint, planū nullam ſilitudinem lumē, & ſolē habere, qua, ab æter-
no una cum opifice cauſa effectus ſimul exiſtere poſſint, demōſtretur. Procedet igitur ipſis ex
falſa ſimilitudine probabilitas, uel igitur ex effectibus quēpiam una cum ſuo opifici, & ipm
exiſtere demonſtrent, uel ſi omnia edita gignentibus, ſiue arte, ſiue natura cōſtiterint, ſunt tē-
pore poſteriora, hac de cauſa mūdum æque cum deo nō eſſe æternum neceſſe eſſe.

Procli ſucceſſoris ratio ſecunda.

SEcunda, ſi eſt mundi exemplar æternū, & id eſt quod quid erat eſſe, ipſi exemplari eſſe, &
nō per accidens, ſed per ſe hac pditus facultate eſt, ipſo eſſe, exēplar exiſtens, qm̄ æternum
eſt, eſſe utiq; perpetuo, eſt nimirum exēplar: ſi uero exemplari, ipſo eſſe perpetuitas adeſt, eſt
profecto & ſimulacrū neceſſario ſemp. Ad ſimulacrum. n. exemplar. ſi uero ſimulacrū non
erat, cum nō erat, neq; erit cum non erit ſimulacrū, ut nō & exemplar, uel non erat exemplar,
cum non exiſtebat ſimulacrū, uel non ſimulacri dicitur exemplar. eorum nāq;, quæ mutuo re
ferūtur, reliquum nō eſt, cum alterū nō ſit. ſi igitur exemplar perpetuo exemplar eſt, mūdus,
qui exemplaris, quod perpetuo eſt, ſimulacrum eſt, ſemper eſt.

*Quod ex duabus ſuppoſitionibus ſecunda Procli conſiſtit argumentatio, quarum altera quidem Pla-
tonica, quæ ad æternum exemplar factum eſſe aſſerit mundum, altera, quam ipſe Pro-
clus, quāuis non ſit Platonis, velut Platonicam ſuppoſuit, mūdi exemplar
in hoc eſſe habere, qđ ſit exemplar.* Cap. I.

Secundæ Procli rationis ſolutio.

PLatone ideas rerum, ac exēplaria ſupponēte, quæ faber, effectorq; mundi contēplans, mū
dum, & quæ in ſe omnia ſuo continet complexu, uelut a quibuſdā archetipis ſimulacra ef-
ficiat, atq; id mūdi exemplar æternum eſſe enuntiante, hoc Platonico Proclus pnūtiato utēs
ipſe, inſuper alterā adiecit ſuppōnem, idearum ſubſtātiam cōſtare, eo quod exemplaria ſint,
quod nunq̄ Plato dicere uidetur, ex his duabus ſuppōnibus, neceſſe mūdum ſempiternū eſſe
intulit. eorum certe, quæ ad aliqđ ſimulacrum, & exemplar, quæ uero ad aliqd uiciſſim ſe pe
rimunt, atq; cōſtituūt, ſi igitur eſt, inquit, æternum mūdi exemplar, & hoc eſt quod quid erat
eſſe ipſi, & ſuba, exemplari eſſe, & nō per aliud eius eſt eſſe, per aliud, exemplar eſſe. Exemplar
uero ſimulacri eſt exemplar, neceſſe eſt & ſimulacrū, cuius eſt exemplar, ideſt mūdum ſemp

eſſe.Si.n.ſimulacrum nō ſemper exiſtit,neq; exēplar erit æternum.ſi igitur alterum palam eſt Platonē aſſerere mundi exēplar æternū eſſe,& reliquū neceſſario cōcedit ſimulacrū exēplaris æterni mundum ſempiternum eſſe.ſecunda igitur ex Procli argumētatiōib⁹ eiuſmodi eſt.

Quod Ariſtotelis,& Plato in idearum ſuppoſitione aperte diſſentiant,Platone ideas rerum decernente,quarum Ariſtoteles ſuppoſitionem demolitur. Cap. II.

OPortet uero forte nos de rebus magis,& nō abſolute de Platonis ſuppoſitionibus orationem habētes,non prius huic pedem cōferētes rationi occurrere,quā,quæ īter ſe de ideis Philoſophi differunt,differētia diſſoluātur.Quis.n.ignorat quanta in hoc apud eos,qui coriphei ſunt Philoſophorū:pugna,ac diſcordia ſit.paſſim.n.in ſuis cōmentariis,quoties opportunū eſt,diſcipulus Platonis Ariſtoteles ſuppōnem ꝓceptoris,ꝑ uiribus rĕdarguit,ꝓcipue uero in ſciētia diuina maius Alpha uocatū concludit,de ipſis opinionē carpēs,in quo libro Platonis de rebus Philoſophiā enarrans,Socratis inquit doctrinę Platonē obtēperantem in opinionē de ideis incidere.dictio uero hoc pacto legitur.Poſt uero ꝓdictas Platonis acceſſit tractatio in plurimis qdem has ſequens,partē uero & propria ꝑter Italicorum philoſophiam habēs,a iuuene.n.primum qdem Cratilo amicitia uſus,& Heracliti opinionibus aſſuetus quaſi omnia quæ ſub ſenſum cadūt,ſemp fluerent,ac ſciētia de ipſis nō extaret,& quidem & poſterius hoc pacto ſuſpicatus eſt,cū Socrates circa moralia uerſaretur,de tota uero natura nihil.in his cum uniuerſale q̄reret,& primus de diffōnibus cōſtitueret,illorum ſniam amplexatus.propter eiuſmodi ſuſpicatus eſt quaſi de alteris hoc factū,& nō ſenſum mouētiū alicuius ſemper.Fieri.n.nequit,ut ſenſum mouētium,quæ in trāſmutatione ſemp ſunt,alicuius cōis definitio ſit,hoc pacto eiuſmodi rerū ideas nūcupauit ſenſum,mouētia uero ꝑter hac,& de his dici omnia.ſecūdum.n.participationē plurima ideis uniuoca eē.Manifeſte igitur ex his Ariſtotelem aſſerētem audiuimus,qđ Socrates primus uiæ,quæ de diffōnibus habetur: cōſtituēde operam nauās,& cōionem,quæ in his,quæ ſenſum mouēt,reperitur:indagās,ac diffiniens.ſ. quid eſt ſimpl'r ſciētia,uel in ſingulis ſciētiis quid in cōmuni cōſideretur aſtronomia,ſi cōtingerit,ac geometria,atq; reliqs,& quid honeſtū ſimpl'r,& iuſtū,& æque in omnibus eiuſmodi Socratis Plato amplectēs diſciplinam,opinione adductus eſt Socratē de quibuſdā alteris,& a ſenſum mouētibus ſeparatis orōnem habuiſſe,& nō de ipſis ſenſum ciētibus,& quæ in ipſis ſunt,cōitatibus.Heraclitū.n.ſequens inqt,opinionem,nullius eſſe mouētium ſenſum definitionem,q̄m neq; ſciētia,arbitratus eſt,eo qđ omnia in fluxu,ac mutatione eſſe habeāt,& mouētium ſenſum,nullū,ſtatum ac terminū habere.Hinc igitur in Timæo quæ īquit gignunt,& intereunt,& oīa ſenſum mouētia,uere nūq̄ exiſtentia,opinione uero cū ſenſu,rōne carente,& nō ſcientia comꝑhenſibilia.quāobrem cōium definitiones de qbuſdam ſeparabilibus ꝑter ſenſum mouētia cōſtituere Socrates arbitratus,ideas eſſe has ſenſum mouētium,ac exemplaria appellauit,quorū participatione,illis uniuoce,quæ ſenſum mouēt,eſſe nūcupata.Animal enim atq; aialis idea,& ip̄m quod ſentimus,dicitur aīal.pari rōne homo,& honeſtū,& iuſtū,atq; reliqua,ex quibus inſpicere maxime licet Ariſtotelē cōtra Platonē non aduerſus eos,qui male Platonē accipiunt,inſtare,ut iuniorū nōnulli fabulati ſunt,Philoſopho rū uerētes diſſenſionem aduerſus certe,quæ habētur de Platone,opiniones,cōtradictionem conſtituunt.Si.n.nō aduerſus Platonis de ideis decretū,pugnauit Ariſtoteles,ſed eos carpit,qui perperā Platonem,ut aiūt,intelligūt.primū quidem ip̄m hoc ante determinare debebat,& nō ſimpl'r,ac indiſtincte de ideis redarguere opinionē,ut certe in dictionibus,quas adduximus,nō Socratē,cōmunitates,quæ in ſenſum cientibus ſunt,definiētem,ſed Platonē,Socratem nō recte intelligētem reꝑhendit.inuenire,ꝑfecto quis poſſet ip̄m,& ubiq; ꝓpriis rōnibus hac doctrinæ rōne & uia incedētem.In naturalibus igitur tractationibus de initiis,ex quibus res cōſtant,maioribus naturæ indagatoribus cōtradicens,nō eſſe principia,& elemēta rerum ſuſtulit.at antiquorū de initiis refellens ſuppōnes,ita ſuam de his opinionē nos docuit.& in libris,quos inſcripſit de anima,eos,qui nō bene de anima ſenſere,carpens nō in uniuerſum aiam eſſe,ſed eo mō,ut illi opinati ſunt,eſſe deleuit.pari modo in rōnibus de incremento,& generatione,& tēpore,

pore,ac loco,atq; reliquis oībus, falſas primum de ſingulo quoq; opiniones pertinens,ita éas, quas ipſe ꝓbabat,ueras eſſe ſupponit. Oportebat igiť & in ratione,quã de ideis habuit. ſiquidem ipſas,ut Platoni uidetur,eſſe ſuſpicatus eſt,nõ de ipſis in uniuerſum ſuppõnẽ tollere, ſed docere quo quidẽ pacto falſe Platonis quidã doctrinã accipiunt. Etiã quo pacto de ipſis uera exiſtimatio ſit,qđ quidẽ minime feciſſe apparet,at cõtra redargutionibus,ac inſuper ubiq; forte de ipſis notionem carpens.cauillos adiecit. Species.n.inquit ualeãt,mõſtra enim ſunt in primo dicit de demõſtratione libro,hoc eſt ſolum uoces,& uerborũ ſtrepitus rerũ ſignificantia priuate. Item in alpha maiori diuine tractationis inanes eſſe ratiões & poeticas trãſlatiões de ipſis orationes enũtiauit,ſed & in his,quæ ꝓcedunt de moribus tractationẽ idẽtidẽ prius, in redargutionem ipſarũ deſcenſurus ob uenerationẽ qua ꝓceptorem ꝓſequebatur, cauſam expoſuit,ꝓdicens de his contra ipſam indagationẽ eſſe,eo quod ſit cõtra uirum amicũ Platonem,cur cõtradictionem moliri cogatur:ſed & ſi inquit amicus Plato,at piũ magis ꝓferre in honore ueritatem.at qui æquũ inquit Philoſophos nõ modo aliorum ſuppõnes pro ueritatis tutela,ſed & ꝓprias unumquẽq; refellere,niſi ueritati cõcordes quadrare inueniantur.oratio uero hoc pacto habetur. Vniuerſale uero forte melius conſiderare,ac dubitare quo pacto dicitur,& obuiãtes queſtioni facte,eo qđ uiri amici ſpecies introducunt,uidetur forte utiq; melius eſſe,& pro tuẽda ueritate oportere,& ꝓpria tollere ꝓſertim cum ſint philoſophi,amici.n. ambo cum ſint,ueritatẽ tamen ꝓponere piũ magis eſt,ac ipſe Proclus in multis aliis locis Philoſophorum diſcordiã egregie de ideis ſuppõnem ueritatis amore perſuaſus,confeſſus eſt. In rõne igitur,quã inſcripſit,cõſideratio Ariſtotelis cõtradictionum aduerſus Platonis Timæũ, hac in primo capite ad uerbum inquit. Ariſtoteles uero & ipm exẽplaris nomen moleſte fert, ipm translatitium aſſerens,ac multo magis aduerſus decretum pugnat, qđ ſimpliciter ideas introducit,& maximè aduerſus ipm animal,ut in ſcientia diuina ſcripſit,ac periclitatur nihil æque uir ille in refellendo ea,quæ Platoni placuit,ac idearum ſuppõnem,non modo in logicis ſpecies mõſtra uocans,ſed & in ethicis cõtra ipm bonum pugnãs,necnon in naturalib9,ut in his,quos cõſcripſit de generatione,& corruptione libris,ac multo magis in ſcientia diuina generationes ad ipſas ideas referendas minime iudicãs,tãq̃ de principiis tractãs,& lõgas idearum accuſationes,& in primis,& mediis,ac poſtremis tractationis illius intẽdens,& in dialogis clara ꝓrumpit uoce,non poſſe huic decreto aſſentiri,q̃uis ipſum aliquis ambitioſe, & contentioſe cõtradicere putet.ita & Proclus philoſophoꝝ diſſenſionem clara uoce faſſus eſt, potius uero ex Ariſtotelis uerbis demõſtrauit,e quibus nimiam eorum aliquis,qui nitũtur magnopere in hoc Ariſtotelẽ,& Platonem cõcordes demõſtrare,impudentiã admirari poterit. Cur ergo nõ erit ſupuacaneum,nos,argumento ex ſuppõne ſumpto,quæ tãtã apud coriphæos philoſophorum habeat ambiguitatem,moliri cõtradictionem?cõſequenter.n.poſteriores illis,ſue ſecte principes ſecuti ſunt.uerũtamen,ut nõ euadere redargutiões uideamur,ꝓſertim cum & Platoni de mundi generatione fauere ꝓfeſſi ſumus,de ideis opinioni eius cõcedentes, reliquum eſt,ut uideamus an recte Proclus accipit qđ id eſt,quod quid erat eſſe ideis, exemplaria eſſe. Si.n.hoc falſo acceptum rephẽdi poſſet,nõ amplius ex idearum ſuppõne mundũ ab æterno proprio ſubſtitiſſe exemplari Proclus concludere ualebit,neq; Platonẽ,quia ideas ſuppoſuit,& mũdũ æternũ eẽ exiſtimãs eẽ,initiũ uero hinc nobis redargutionũ tale oboriať.

Quod & ſi aliquis veram de ideis ſuppoſitionem eſſe admiſerit,non ꝓpterea,q̃uis illud eſt verum,vt Proclus cenſet,in hoc ipſas eſſentiam habere,quod ſint exemplaria,Platone ipſas eſſe ſubſtantias aſſerente. Cap. III.

IDeas eorum,quæ ſenſum mouent,ſiue exemplaria,uel ſubſtãtias,uel nõ ſubſtãtias eſſe,eſt neceſſe,ſiquidẽ,ut Platoni placet ſubſtãtiæ ſint,non.n.modo ſubſtãtias,ſed & primas ipas eſſe ſubſtãtias aſſerit,quãdoquidem ipm animal,& totum ꝑfectum animal mundi uocat exẽplar,& qđ uere eſt,& ſemper,& eodem ſtatu,atq; nõ diſſimilr ſe habet,& ſecus.ſi exemplaris ſimulacrum per ſe ſubſiſtẽs,ac ſubſtãtia eſt,lõge magis ipm exemplar ſubſtãtia,& per ſe ſub-

ſiſtens erit, ſi igitur ſubſtātiæ ſint ſpẽs, planũ qđ in habitudine, quæ ad alterũ, nõ eſt opus earum eſſentiã, ut ſubſiſtãt, eſſe habere, ſubſtãtia.n.res quædã per ſe ſubſiſtẽs, ac alio nullo indiga eſt. Si igitur quæ ſenſum mouent, ſubſtãtie, & illarum ſimulacra ipſa per ſeipſa ſubſtiterit, nõ in habitudine, quæ eſt ad aliud, eſſe habentia, minime, prime, quæ ſunt & ſemp eodem ſtatu, & ſimilr̃ ſe habent, in habitudine, quæ ad aliud eſt, eſſe habebunt. ſi itaq; mũdi exẽplar ſubſtantia eſt, quare per ſe, & nõ in habitudine, quæ ad aliud eſt, eſſentiã habet. Si uero nõ in habitudine, quæ refertur ad aliud, eſſe habet, nõ igitur id eſt ipſi, qđ quid erat eſſe, exẽplari eſſe, ſiquidem exemplar, ut ipſe inquit Proclus, eorum eſt, quæ ad aliquid. Ad ſimulacrũ.n.exemplar, eorũ uero, quæ ad aliquid, nulla ſubſtãtia. Item, ſi eoꝝ quæ ad aliquid, ut Proclo uidet͛, ideæ ſunt, & id eſt ipſis qđ quid erat eſſe, in habitudine eſſe, quæ eoꝝ eſt, quæ ſenſum mouẽt, quoꝝ ſunt exemplaria, ut dextro ad ſiniſtrũ, & domino ad ſeruũ, quæ uero ad aliqd ſunt, nõ ſubſtãtiæ. Accidentia.n.quæ ſunt ad aliquid, ſunt, quatenus ad aliqd ſunt. non igitur ſubſtantiæ, ſed accidentia ideæ ſunt, at ipſas eſſe ſubſtãtias ſuppoſitum eſt, nõ igitur eorũ, quæ ad aliquid, exemplar uero ex his, quæ ad aliquid. nõ igitur id eſt qđ quid erat eſſe, mundi exemplari, exemplari eſſe, & ad ſimulacrum mũdum, eſſe habere. Præterea ſi ideæ ſunt eorũ, quæ ad aliquid, quæ uero ad aliquid ſunt, ꝓpriã non habere ſubam, ſed in aliis. ut in ꝑdicamentis demõſtratum eſt, eſſe habent. aut.n.in ſubſtantia, ut pater, & filius, & dominus, & ſeruus, hominis nãq; ſubſtãtiæ, horum habitudo accidit. aut in quãtitate, ut multum, et paucũ, maius, et minus, duplũ, & dimidium. aut in qualitate, ut albius, & dulcius, & ſapientius, aut in horũ aliquo, neceſſe quidem, & ideas, ſiquidẽ ex his, quæ ad aliquid ſunt, in altero aliquo ſubiecto ſubſiſtere, nõ diſſimili rõne & mũdum. Et.n.ipſe eorum, quæ ad aliqd ſunt, eſt. ut nãq; mũdi exẽplar in eo, qđ eſt exemplar, ſubſtãtiam habet. ita ꝑfecto & exemplaris ſimulacrũ neceſſe mũdum, quatenus ſimulacrũ eſt, eſſe habere. ſimulacrũ uero eorũ, quæ ad aliquid, eſt, & mundus igitur, ſecũdum ipm eſſe, eorum, quæ ad aliquid erit, id uero cum hoc pacto ſe habeat, ideas, & mundum nõ ſubſtãtias, ſed accidentia eſſe neceſſe eſt, at ipſas eſſe ſubſtantias ſuppoſitũ eſt, et mũdus ſubſtãtia eſt, nõ igitur eorum, quæ ad aliquid, ſunt. Amplius quæ ad aliquid ſunt, ad oppoſita reducũtur nulla uera ſubſtãtia oppõnem habet, non igitur ex his, quæ ad aliquid ſunt, ſubſtantiæ ſunt, ſpẽs uero ſubſtantiæ, non igitur ad aliquid ſpecies ſunt. exẽplar uero, ut dictum eſt, ex his, quæ ad aliquid. ad ſimulacrum.n.exemplar, non igitur in hoc formarũ eẽ, eſt exemplaria ut ſint, itaq; neceſſe, ſiquidem ſunt ſubſtãtiæ, ſecundum aliud quid ipſis exiſtere eſſe, ſecundum aliud uero exemplaribus eſſe.

Quod ſi id eſt quo quid erat eſſe mundi ideæ aliquam ut ſit exemplar, nulla amplius relinquitur neceſsitas, cum ſit exemplar æternum, ad quod factus eſt mundus, & mundum ſemper eſſe. Cap. IIII.

SI uero non eo qđ exemplaria ſunt, eſſe, ac ſubſiſtẽtiam ſpecies habent, nõ neceſſe, ſi ſpecies ad quam mundus factus eſt, æterna ſit, & mundum ſemp eſſe, ut.n.ciuilis fœlicitatis exemplarem eſſe hoĩem, & mundum aſſerit Plato, & ad ordinem, qui in hoc, uere ciuilem reſpicientem. ita ciuitatis res cõſtanti ordine adminiſtrare. & qm̃ non in hoc cœli cõſiſtit ſubſtantia, ut ciuilis ſit exemplar fœlicitatis, nõ neceſſe, ſi in cœlo ordo cõſiſtat, protinus & huius eſſe ſimulacrum. Dico quidem ciuitatem fœlicem, ſic ꝑfecto & ſi ideæ æterne ſunt, qm̃ in hoc non eſt ipſis eſſe, ut exẽplaria ſint, ſiquidem ſubſtãtiæ ſunt, & nõ ad aliquid, nõ neceſſe omnino. Et harum ſimulacra, ſenſum dico cientias ſemp ſubſtãtias eſſe. Neceſſarium.n.in his conuerſio modo habetur, exiſtente ſimulacro, neceſſe eſſe & exemplar, nõ porro, & exemplar ſit, non qua exẽplar, ſed qua ſubſtãtia, quoq;, & ſimulacrũ eſſe neceſſe. qm̃ & regie imaginis ipſe Rex exẽplar eſt, ſed nõ neceſſe ſimul, atq; Rex eſt, & eius imaginem eſſe. qm̃ ſecundum aliud quid eſt Regi, quatenus Rex homo eſt, ſecũdum aliud quid eſſe imaginis exemplari. Cum.n.ut exemplar, tunc prorſus & imago ſimul. perinde eſt ac cum efficitur pater, omnino & filius una intelligitur. nõ quidem ſimul ac Rex eſt, ſtatim imaginis eſt exemplar. quẽadmodum non, ſimul,

atque

atque aliquis eſt homo, continuo eſt, & pater, & dominus, aut dexter, aut quid eorum, quæ referuntur ad aliquid.

Quod ſi & non ſubſtantias eſſe aliquis ideas ſupponeret, ſed rationes effectrices quibus res factæ ſunt, neq; ita neceſſe eſt ſimul cum rationibus effectricibus eſſe & effectus, coram potius res, de quibus habentur, & ſunt rationes, ipſe p̄cedant neceſſe eſt in quo quod & uſq; ad indiuidua dei efficientia & notio pertendit. Cap. V.

HAec quidem igitur, ſi ſubſtantię eſſe ſupponātur ideæ, qđ quidem Platoni minime placet. ſi uero nō ſubſtantias, ſed quaſdam motricis rōnes, ac notiōes ipſas eſſe aſſerunt, quibus opifex ea, quæ ſunt, cōſtituit, quid.n. ſane, ſi ſubſtantię non eſſent, aliud eſſe poſſent? neq; ſic illa euidens patet neceſſitas omnino, ut effectus una cum rōnibus effectricibus, quibus ipſi abſoluuntur, ꝓficiunturque effectus, exiſtant. conuertēdum nāq; eſſe ordinem eſt neceſſariū. Opera.n, cum ſint, & rationes, quibus hæc effecta ſunt, eſſe penitus neceſſarium eſt. ratiōes ꝑfecto prorſus res non ſequuntur, qm̄ & nauis fabricatorem & ædium ædificatorem contingit nauis alicuius, aut ædium rōnibus præditum, nōdum ſecundum ipſas agere. eiuſmodi nāque rationibus, eo qđ ipſe ſint notiones quædam, eſſe conſtitit, ipſas uero ſequitur, cum ꝑ eas opifex agit, ut exemplaria ſint. Si igitur non protinus effectrices rōnes, & quæ per ipſas gignuntur, opera ſequuntur. nihil impedit, quin mundi effectrices rōnes ſint æternæ, & mundus minime ſit perpetuus. quod uero una cum rationibus res, quarum ſunt rōnes, exiſtere nō neceſſe eſſe, cōtrarium potius, rōnes antecedere res, hinc utiq; diſcere poteris. futuri accuratā p̄notionem deum ſcire nemo unus utiq; negaret, & apud græcos ubiq; locorū uaticinia, & reſpōſa cōſtituta ſunt, ueram dei p̄cognitionem prauo reſpōdente dæmone, at profecto, & quæ ex deo, ꝓuidentia res omnes frui, & non fortuito perperam ꝑſpecta euenire cōmunis oīum conſenſus eſt, quo uis modo dei bonitatem, ac potentiam, quā uerbis explicare non ualemus, cognoſcētium. non diſſidere in his a nobis et Proclus imo eadē, in ratione, quā de decem aduerſus ꝓuidentiam edidit ambiguitatibus, diſſerere uidetur. in illa nāq; hæc diſſerit. prouidētia quidem, ut dictum eſt, ſecūdum unum, & bonū determinata, & cum bonū ante mētē exiſtat. Mens.n. appetit bonum. eteni res omnes, & nō mētem bonum, neceſſe & p̄cognitiuam cognitionem intellectiua eminētiorem eſſe, & ſic ꝓfecto prouidentia ſua unitate oīa cognoſcere, q̄tenus omnia reddit bona, quæ intellectu ſunt p̄dita & non uiuētia, ac ea, quæ ſunt, & quæ nō ſunt oībus tribuens unum, qđ ſuam repreſentet unitatem. & paulo poſt. Sūmatim igitur dicentes oīum illud unum ꝓductiuum, oīum conſeruātium eſſe aſſerimus, omni ſubſtantia ueriorem habens ſubſtātiam, & omni cognitione illuſtriorem, nō diuiſum cognoſcibilibus neq; in ipſis motum. Horum.n. animalis, & intellectiua cognitio habet ꝓprietates. quādoquidem mens omnis una, ac multa eſt, tum eſſe ipſo, tum intelligendo. & anima omnis motio exiſtit, ac cum motione intelligit, illud uero in unitate manēs in mobile ſimul, & impartibili, ac modo omnia eodē cognoſcit, & non hoīem modo, & ſolem, & omne qđ uis eiuſmodi, ſed ſingularium qđlibet. Nihil.n. fugit illud unum, licet eſſe, aut cognoſcere dixeris. & paucis interpoſitis. ſic & ſingularis ꝓuidentię cognitio in ipſo impartibili, oīum eſt, quæ diſcreta ſunt, cognitio indiuiduorum cuiuſq; & uniuerſalium admodum, ac ut ſingulum cōſtituit ſecūdum unū, ita & ſingulum ſecūdum unum cognoſcit. qm̄ quidem prima cunctorū cauſa, quæ ab oībus appetibilis eſt, id uero eſt bonum, & unum. Hoc.n. ſolo primum deſignāt. ſiquidē de illo omnino quippiam affirmare opus eſt. & ipſa rerum ꝓducit indiuidua, & cognoſcit, & ad omnia ſuam ꝓtendit ꝓuidentiam. plane Proclum audiuimus dicentē. Et Plotinus philoſophus in libro de intelligibilibus, ſeu de bono, de effectrice, & p̄cognitrice dei potentia nō diſſimilia ita diſſerens dixit. at uero ſi oportet ſingulā actionem nō imperfectā eſſe, neq; phas dei aliud qđ putare, quā uniuerſum, & omne, oportet in quo uis eius oīa exiſtere. oportet igitur qđ et ſemper eſt eſſe, eſt perinde neceſſarium, & futurum, ut iā p̄ſens eſſe, neq; poſterius quidem qđ in illo, ſed illud iam ille p̄ſens, in alio poſterius fit. Si igitur iam futurum adeſt, neceſſe ſic adeſſe,

ut ꝑintellectum in poſterius,hoc uero eſt,ut tunc indigeat nullo,id eſt nihil deſit , omnia igiť
iam erãt,& ſemper erant,& ſic erant,ut dicere liceat,poſterius hoc ꝓpter hoc , extenſum.n.&
uelut explicatum poteſt demõſtrare,hoc,poſt hoc.ſimul uero omne exiſtẽs,unum hoc,id eſt
in ſeipſo habens & unũ:& cauſam.Plotinus igitur nõ modo quæ ſunt,ſed quæ ſunt futura , iã
adeſſe deo ꝑcognitione,& quæ nõdum ſunt,ut ꝑſentia deo adſunt.Quippe modnm,quo, fu-
turorum ſingulum erit,& quibus rõnibus gignetur,nouit,& genitorũ unũquodq; quibus ra-
tionibus ſecũdum ſingulam cuiuſq; uitæ electionem a ꝓuidentia,quæ falli nequit,conſequẽ-
tia habebit.Omnia.n.inquit Plotinus iam erant,& ſemp erãt.hæc.n.dictio iam declarat hoc
prius,quã gignantur,ꝑſentia adeſſe deo,poſterius futura,& ut hanc dictionem iã quiſpiã ali
cuius initii nõ habere ſignificãtiam putet,intulit.& ſemper erãt,& ſic inquit erãt,ut dicere po
ſterius hoc uero ꝓpter hoc,hoc eſt,quorum cauſas generationis poſt ſubſiſtẽtiam nos intelli
gimus.Quod forte ꝓpter rationis actionem ſolum aĩalium,quæ hic ſunt,manibus utitur ho
mo,inſtrumenta rõni opifice manus fabricante.id igiť nos poſtq̃ manus facte ſunt cognoui-
mus.Hoc uero ꝓpter hoc,ſemper in cognitione dei ante cõſtitit.& non modo in uniuerſis ſpe
ciebus,ſed & in his quæ unicuiq; priuatim accidunt eadem rõ.Exponens ergo ſeipm , intulit,
extẽſum.n.inquit,ac uelut explicatũ demõſtrare poteſt,hoc poſt hoc,hoc eſt in generatiõem
deductum,qđ forte poſt elementoꝝ complexum compactio,& alterario fit,deide formatio,
poſtea animatio,& pari in omnibus rõne,ſimul uero exiſtẽs inquit omne hoc,hoc uero eſt in
ſeipſo cauſam habẽs,ſimul uero inquit pro hoc,in dei ꝑcognitione.Impartibiľr.n.in illa cun
ctorum rationes ꝑſentes adſunt.hæc ergo de ꝑcognitione,ac præuidenti dei potentia,cum ex
notionibus,tum ex philoſophis,quoꝝ mentionem fecimus,demõſtrata ſunt,quinimo,& quo
nãmodo de fato notio habeať,differentes nãq; de hoc habentur opiniões . omnes fututorum
eſſe comꝑhenſim cauſas ſub unum a principio tẽpus ualentes hæc ante ꝑſignificare,uel & ꝑ-
ficere a græcoꝝ pueris creditum eſt.His igitur nobis ante conceſſis ſecũdum utrãq; opinio-
nem neceſſitas omnis,quæ de ꝓuidentia eſt,aio & quæ de futurorum fato , rationes ꝑcogno-
ſci,ac ꝑexiſtere,hoc uero cum ſic ſe habeat,nemini dubium,quin res una cum rõnibus eorũ,
quæ ꝓducuntur in lucem per generationem,& cauſis exiſtere,ſit neceſſe cõtra uero , cuncta,
quæ per generationem ædũtur,rationes,ex his,quæ demõſtrauimus ꝑcedere, eſt neceſſariũ,
quãobrem & ſi rerum ideæ,& exemplaria notione quædã opificis,ac rationes ſunt, quib⁹ mũ
dum ꝓduxit, ab æterno,una cum cognitione dei,quã de mũdo habet,mundũ ipſum prorſus
una exiſtere non eſt neceſſe,neq; igitur ratio ulla Platonem,quia mũdi exemplar, æternũ eſſe
aſſerit,& mũdũ ſemp cẽ ſupponere cogit.demr̃atũ.n.nõ cẽ in hoc ideis cẽ,ut ſint exẽplaria.

Procli ſucceſſoris ratio tertia.

TErtia. ſi opifex alicuius ẽ opifex,ſiue actu opifex erit ſemp,ſiue potẽtia aliquãdo nõ ſem-
per operans.ſiquidem actu opifex,ſemp opifex,& opificium ſemp actu erit opificiũ. Cũ
enim cauſa inquit Ariſtoteles actu ſit,pari ratione & effectus actu erit,ſi ædificator,ædes,ſi ſa
nans,qđ conualeſcit.Et Plato in Philebo quod agens,alicuius,quod fit,agens eſt.at nõ gene-
rabilis agens,neq; facti effectiuum.Si uero effectus nõ actu,neq; effector actu erit,ſi nõ actu,
potentia erit factiuum,anteq̃ agat,omne uero qđ potentia exiſtens,inquit ipſe,de actu exiſtẽ
te , qđ eſt, id q̃ potentia eſt,fit actu.potentia calidum ab actu calido,& frigidum,& album,
& nigrum.Erit igitur opifex potẽtia exiſtens prius alio quodã actu opifice,& hunc efficiente
actu opificem, qui potẽtia prius,quãdoquidem ille ſemp actu cauſa,ut is ſit opifex & hic pro
pter dignitatem priorem,quæ aſſerit,cum actu cauſa ſit,& effectus actu eſt, quãobrem opifi
ciũ ſemper eſt.Si uero & ille potentia aliquãdo cauſa,ut efficiat effectorem agere,rurſus ipſe
alio indigebit,ut efficiat ipm actu agere,ut opifex agat,ꝓpter ſecũdum ꝓloquium,qđ aſſerit,
potentia omne indigere aliquo actu,ut actu fiat.Et item eadem in hoc ratio.& uel in infinitũ
aſcendemus aliam,ante aliam,querẽtes cauſam eius ꝓpoſite,quæ eſt potentia,cauſæ, ut actu
ſit,uel deueniemus,ut cõcedamus aliquam ſemp actu eſſe cauſam,hoc uero cõceſſo,ſequitur,
& ſemp actu effectus eſſe,& mũdum ſemper eſſe factum.ſiquidem & opificem ſemp opificẽ

propter

propter duas demonſtratum eſt dignitates,una quidem,quẽadmodum ſe habet eoꝝ,quæ ad aliquid,alterum,ita & reliquũ habere,ſiquidem potentia,potentia,ſi uero actu,actu.alteram uero quod potentia exiſtit,mutatur in alterum actu,ab aliquo quod actu exiſtit,quidem potentia prius,actu uero poſterius.

Solutio Rationis Tertiæ.

Quod pene vocis equabilitatem potentie,& actus in his fallaciã Proclus nexuit. Cap. I.

CAptioſa philoſophi argumentatio eſt.at qui oportebat eũ,qui decus philoſophiæ,ac modeſtiam laudibus effert,& ad dialectices ſubtilitatis ſumum acceſſit.ac de tantis ſpeculatur rebus,non ſic equiuocationibus nos.quẽadmodum cauillatores pueros,fallere,ſed in ueritatis tutelam incũbere,equiuocas uoces.ſ.potẽtiam,& actum in differẽtes partiri ſignificãtias,ꝑcipereq; in utra potentie ſignificatione,alterum expoſitis ab ipſo ꝓloquiis cõceſſum ſit,in utra item actus,alterũ,deinde ſingulum ſignificatoꝝ eorum,quæ de potẽtia,& actu,in effectore ſuppoſitum,& quæ ſequũtur ſingulam quãq; ſuppõnem contemplari. Nos igitur ꝓpoſitum habentes unum,ueritatis.ſ.inuẽtionem,ac dialecticas regulas ſequẽtes,prius hæc nomina potentia,& actus indifferentes diuidamus ſignificatus,deinde ſic.quonãmodo ueritas in ꝓnuntiatis a philoſopho poſitis inſit,intelligimus.Tertiũ conflauit argumẽtũ,ꝓpter eos,qui eiuſmodi rõnum ſunt ex partes.fieri nequit,quin plurib⁹ notio potẽtiæ,& actus tradaẽ.

Expoſitio differentium ſignificatorum actus & potentie. Cap. II.

POtentiam igitur,& actum biſariã accipi,tum accurate Ariſtoteles docuit,tum omnes nõ diffiteri,nõ eſt ignorãdum.uno nãq; modo potentia id,qđ naturalem ad aliquid agendũ quãdam habet aptitudinẽ,ut puerum potẽtia aſſerimus grãmaticum eſſe.Apta.n.natura,ut congruo tempore grãmatices imbuatur ſpeculationibus.Hæc igitur una eius,qđ in potentia eſt,ſignificatio,quæ & prima potẽtia uocatur,quæ aptitudo quædã eſt.cum uero quis grammaticalium ſpeculationum habitu ꝑditus fuerit,ipſarum quidem in anima ſcientiam habet,cum ſe in ipſis minime exerceat,neq; in harũ ſpeculationem ingreditur,aut forte edẽs,aut in aliis mẽtem exercens,aut nolẽs,is quidẽ & potentia dicitur eſſe grãmaticus,at ſecus,ac prior,ille.n.ſpeculationum habitu carebat,ſolum,quia aptã idoneamq; naturã nactus erat,potẽtia grãmaticus eſſe dicebatur.uocatur uero & eiuſmodi ſignificatio,ſecũda potentia,& ſecundũ habitum potentia.Hæc autem ipſa ſecũda,& potentia ſecũdum habitum uocata,& actus primus nũcupatur.Vt.n.ad primã potentiæ ſignificationẽ,quæ eſt ſecũdum naturalem aptitudinem,quã habens,eo qđ,ut ſpeculationes recipiat,apte natus,potentia grãmaticus dicebatur,an qui iam ſpeculationũ habitum aſſequutus ſit,utiq; actu grãmaticus,quia iam actu habitum poſſedit,ſed qm̃ eſt aliquis,& alter actus,quo iam grãmaticus in ſpeculationis actũ ꝓrumpit,aut alterum docens,aut ſeipm̃ exercens,ut ad hunc iam actu,dicitur,qđ quidem dixi,qui ſpeculationum habet ſolũ habitum,potentia eſſe grãmaticus,potentiam uero dico.ſecũdum ſignificationem ſecundã.idem igitur ſic qui habitũ ſpeculationum grãmaticarum ſolum habet,nõ operans ſecundum ipm̃,cum potẽtia,tum actu grãmaticus diciẽ,potentia quidem,ut ad actum refertur ſecundum,quo docẽs ſpeculationes tractat.actu uero,ut primam reſpicit aptitudinem,qua nondum ſpeculationum habitum acquiſierat uelut aliquando adipiſci ualens,potentia dicebatur eſſe grammaticus.

Quod cauſam ſecundum habitum,quę quidem eſt prima actus ſignificatio,non neceſſarium eſt omnino & effectum ſecundum actum ſequi,vnde accidit ſemper ſecundum habitum eſſe deum opificẽ,non autem mundum ſemper eſſe. Cap. III.

HIs ita conſtitutis,& eo,quod eſt in potẽtia,necnon eo,quod in actu,biſariam dicto,& ſecunda potentiæ ſignificatione in idem cum prima actus cõſpirante,& ꝓnuntiatorũ primum,quod aſſerit,cum actu cauſa ſit,pari rõne,& actu effectus erit in ſola ſecunda actu ſigni

ficantia uerum eſt,non in priori,quæ & ſecũda uocatur.ſ.potentiæ ſignificantia,cum præceptor iam docet,& eũ,qui docetur,eſſe neceſſe eſt,& ſi ædificator ædes extruit,neceſſe & ædes eſſe,in priori uero actus ſignificatione dignitas ueritatẽ minime cõtinet.fieri.n.poteſt ut ædificator habitum ædificandi habeat,quãuis non ædificet.Et is qui doctrinæ habitu præditus eſt,nõ doceat,quãobrem cum cauſa actu ſit,dico uero cum habitum hẽat ædificator,uel ꝑceptor,effectus prorſus non erit,hoc eſt domus,uel is,qui docetur,poterã quidem certe & ꝑſtãtiſſimos philoſophos eadem nobis fere aduerbum diſſereres,adducere,necnõ alios,ac Alexãdrum Ariſtotelis expoſitorem in cõmentariis,quos edidit in ſcientiam demonſtratiuam,cum uero rõ perſpicua ſit,talis nunc miſſos faciã.prima qdẽ dignitas hoc pacto uera deꝑhẽdit̃.

Quod ex ſecunda potentia quæ eſt ſecũdum habitum,quæ quidem & primus eſt actus in ſecundum actũ ꝓficiſcens non indiget aliquo alio,q. ab habitu in actũ ipm ducat. Cap.IIII.

SEcundum ꝓnuntiatum dicens.quod in potentia,cum in actum reducit̃,neceſſe omnino ab aliquo altero,qđ actu tale ſit,quale ipſum eſt potentia,mutari,& in actum promoueri in priori ſolum potentia locum habet.Puer.n.potentia grãmaticus ab eo,qui actu eſt grãmaticus,mutatur,ut actu ſit grãmaticus,& aqua,cum potentia calida ſit,mutatur ab igne forte,uel ſimpliciter ab aliquo actu calido,& fit actu calida,nõ item in eo quod eſt in potentia ſecũda ſignificatione hæc dignitas uera reperitur,quãdoquidem qui ſpeculationũ habitu grãmaticalium ꝑditus eſt,& hac dictus potentia grãmaticus,cum ex hac potentia,in ſecũdum uocatum actum mutatur,quo iam ſpeculationes aggreditur,nõ ab altero.qui actu grãmaticus ſit,mutatur,ſed ipſe a ſeipſo imediate ex nõ agere ad agẽdum mutatur,& in omnibus ratio eadẽ.His igitur clare,accurateq́; a nobis diiudicatis,ad ꝓpoſitum accedamus in primoq́; ipſa philoſophi uerba referamus.

Enarratio dictionum Procli & earum oſtenſio,quia indiſtincte ſumit potentiæ & actus ſignificantiã,ſtruxit fallaciam,in quo quia actu ſecũdum habitum Deus eſt opifex nec neceſſario ſecũ ſimul eſſe non æterno mundum inducit,nec alio indigebit opifice,qui ab habitu ipſum ad actum ducat. Cap. V.

SI ſecũdum actum inquit effector ſemper effector,& effectus ſemp actu erit effectus.cum enim inquit Ariſtoteles,cauſa ſit actu,erit & effectus ſic actu,uide quomodo non prius definit quali actus ſignificatione ſupponit effectorem actu eſſe effectorẽ,ſed ſimpl̃r,ac indiſtincte actu cauſam aſſerit,effectum,qui actu eſt,ſequi,ut dignitas,quæ in aliquo ſignificatu eorum,quæ actu ſunt,uera eſt,in uniuerſum de eo,qđ actu eſſe dicitur,ꝑdicetur:qđ falſum eſſe demõſtrauimus,cum in ſola ſignificatione actus ſecũda locum habeat.Si igitur nos deũ ſemper ſecũdum habitum molitorem,effectoremq́; actu ſupponimus,quæ quidem eſt ſignificatio actus prima,quæ item neceſſitas,cum deus hoc modo actus ſit,ſemp opifex,& mũdũ eſſe ſemper.hoc uero captioſe machinatus eſt Philoſophus,ut nobis mũdum ſempiternum eſſe negãtibus,ſtatim in uniuerſum,& deum ſemp opificem eſſe demoliatur,cum cõceſſum uero ſit priuſq̃ operetur,nullo actus modo deum eſſe opificẽ,cõſequenter ipm potentia eſſe opificem ſecũdum primum potẽtię ſignificatum inferat.Audi igitur qualia intulit.ſi uero effectus inqt actu non ſit,neq; actu erit effector.Cõſidera item quomodo ꝓmiſcue actu utatur.nõ adiiciẽs quali actus ſignificatione poſita dignitas uera deꝑhendatur.Planum qđ in ſecunda actus ſignificatione uera eſſe deꝑhenditur,nequaq̃ in prima,nihil.n.uetat,ædes cum actu non exiſtant,quin ædificator actu,qui eſt ſecũdum habitum,ſit ædificator,equidem & ſi domum nõ ædificet.habitum habet.nõ diſſimiliter & medicus quãuis non medeatur,neq; uero domum extruere põt actu,neq; mederi,niſi prorſus & qđ ædificatur,& cui medetur,extiterit.quod uero uerum ſit,equiuocatione fallere ſatagẽtem,non prius differẽtes eius,qđ in potentia,atque actu,diſtinxiſſe ſignificationes,ut,quẽadmodum aſſerui,cum nos non ſemp mũdum eſſe dicamus,nullo pacto deum actu opificem eſſe inferat,anteq̃ mũdum crearit,ſed potentia ſecũ-

dum primam potentiæ ſignificationem ex his, quæ intulit, latere nō pōt. Si.n.inquit nō actu prius, quā efficiat, potentia erit efficiens, ac moliens, omne uero qđ aliquid potētia exiſtēs ab eo, quod actu eſt, qđ eſt, id potentia, fit actu. potētia calidum ab eo, qđ actu calidum, & frigidum, & album, & nigrum. Erit igitur & opifex actu opifex, potētia prius exiſtens, aliquo alio actu opifice, & hūc actu opificem, qui erat prius potētia, conſtituente. Aduerte igitur qđ aſſeruimus, quo pacto deum actu eſſem opificem perimēs, eo qđ actu nō ſit mundus, ſtatim intulit ipſum potētia ſecūdum primam potētie ſignificationem, uelut omni eorum, quæ dicuntur actu, ſignificatione ſublata, alio igitur opus eſt opifice, qui & hunc, qui prius erat potētia, actu opificem, cōſtituat, qđ quidem non ei, qui habitum habet, ſed qui ſolam aptitudinem, euenire demōſtrauimus. at qui & ſi actu nō ſubſiſtat mundus, non ꝓtinus & opificem eſſe ſecūdum primam potētie ſignificationem opificem infertur. Cōtingit.n.ut aſſerui, & eum, qui habitū habet, hoc eſt ſecūdum primam actus ſignificationē, inferri, ſed Philoſophus cauillatorie ſecūdum priorem potentie ſignificationem intulit. Dico quidē indigere eo, qđ actu tale, quale ipſum potentia eſt, ut in actu feratur. ipſe ſimpl'r ac indiſtincte eum, qui potentiam ſequi aſſerit, deinceps ſecūdum qđ ſequitur, longas conſuit nugas, opificem opifici aggregans, & primam ſtultam ſuppōnem, deinceps quæ ſubſequūtur, concludens. ſed, qm̄ nemo etiam quorum uis modo mente ꝑditus ſit, ſecūdum priorem potētiæ ſignificationem ante deum opificem, quā moliretur, efficeretq; aſſereret. hoc initio ſtolido ſublato, omnis rōcinationū Philoſophi teſtura aranearum ducatur. Habitu.n.prius deus, quā efficiat, opifex exiſtens non altero, per quē in actum migret, indigebit, neq; quia hic actu opifex eſt, iam ꝓpter hoc, & mundus una cū eo perpetuitatem habere iuducitur. Non.n.omnino, ſi ædificator ſecūdum habitū exiſtit, & domus erit, neq; cum ex habitu ædificator admouet ad opus, alio aliquo, qui actu ſit ædificator, qui ipm̄ ad actum deducat, indigebit. Quod uero cauillatorium, & graue admodū ſit, his, qui mente ꝑditi ſunt, iuxta equiuocationem fallaciam nectere, abunde & Ariſtoteles in libro, qui eſt de interꝑtatione, planum fecit, inter turbationē eiuſmodi fallentiū orationum formam uucans. Dico.n.inquit, opponi ea, quæ eſt eiuſdem de eodem nō equiuoce, & alia, quæ contra cauillatorias definiuimus importunitates. Quomodo.n.non perturbatio reuera ſuꝑflua, orationes ille, quæ res prætereuntes, diſſerunt penes orationem, ac nomina refellere ſatagunt. & in his multum fuiſſe, ipſum non puduit Proclum.

Quod neq; ex prima potentia in vniuerſum verum eſt, id, qđ potentia eſt omnino indigere alio aliquo actu, q, id ſit, q, ipſum potentia vt ducatur in actum, ſed ſimpliciter actu aliquo non quidem eiusmodi penitus. Cap. VI.

NOn indignum eſt, ut conſideremus quomodo, & in ipſa dignitatis acceptione idoneas ſibiipſi cauillationum occaſiones Philoſophus captat, ut.n.multas opificum nugas aggregare poſſit, eo. qui eſt in potētia, opifice indigente, aliquo alio actu opifice, ut & hunc actu opificem faciat. Item & illo, eo, qđ prius potentia ſit, & ipſo potētia exiſtēte, ac indigēte tertio aliquo, qui actu exiſtat opifex, & hoc item alio & ita in infinitum abſurdū deducit aſſerēs quod potentia eſt, altero aliquo, quod actu exiſtat, ſibi opus eſſe, ut ipm̄ in actum traducat. tale inquit, eſſe oportere qđ in actu, quali potētia. uelut ſi quid poteſtate calidū ſit, & perfectiuū ei⁹, quod poteſtate calidum, actu eſſe calidū. Hoc uero in nōnullis uerum exiſtit, cum.n.qui potētia grāmaticus eſt, qui actu eſt grāmaticus, is grāmaticum actu cōſtituit. & ignis, qui actu calidus eſt, aquam, quæ potētia calida eſt, tranſmutat, ac efficit, ut actu ſit calida, non in oibus hac ratio uera habetur, ſed oportet quidē actu aliquo fortaſſe, ut id qđ potentia eſt, in propriā ducat actionem, non quidem oino qđ actu eſt, neceſſe eſt eiuſmodi actu eſſe, quale potentia eſt, quod ab ipſo in actum reducitur. Ligna.n.potentia nauis, faciunt, actu nauē, nō ſunt actu nauis, ſed qui eſt actu nauis fabricator. nō.n.rōnes nauis effectrices, quæ in nauis ſtructore repeciuntur, iā & naues actu ſunt. Item qđ potentia dulce, aut amarū, aut rubrum non oino ab eo, quod actu dulce, aut amarū, aut rubrum actu efficitur. aqua.n.qua plante irrigātur poteſtate

ſingulā habet qualitatē,in quā tranſmutat,plantis cōiūcta.nō quidē actu qđ dulce,aut amarū,aut rubrū exñs trāſmutat aquā,ut ſit actu talis,ſed rōnes in natura actu opifices,& potētia durū a frigido fit actu durū,cum frigidum nō actu durum,ſed frigidū ſit.Quāobrem,& hic,ut aſſeruimus ut locum nāciſceretur opifices opificibus aggregādi,eiuſmodi dignitati additionem annexuit.dico quidem oportere,quod actu eſt,quod quidem id,quod potētia eſt,ducit in actum,eiuſmodi actu eſſe,cuiuſmodi potentia illud eſt.

Quod contingit & ipſam quę eſt in ipſis naturam a ſuis,quā ad aliquid habet,aptitudinem in habitum,per ſe,& actum duci & non eligere aliquo extrinſecus perficiente. Cap. VII.

HAud ſcio,an quod oīno potentiam,ac aptitudinem ad aliquid habet,altero indigebit,ut ipm quod potentia eſt,ducat ad actum,cōtingit enim & ipm ſibiipſi quādā eſſe cauſam,ut ex potentia priori mutetur,duc nāq; uic in ſcienam proficiſcenti ſecundū Platonem diſciplina,& inuentio ut in Alcibiade.Planum igitur,qui aliquam primum inuenit artē,aut totā,aut eius partes,ut qui primum inuenit lignorū ſecādorum artem prius,quā inueniret,cū potentia ſecūdum priorem potētiæ ſignificationem extitiſſe ſectorem actu poſtea ſectorem non ab altero aliquo,qui actu ſit ſector,factum eſſe,ſed ipm a ſeipſo ex potentia pductum in actū. quid utiq; diceres de catulo nuper nato,qui.n.potētia eſt,ut aſpectū habeat,uel latratus edat,non ab altero aliquo,qui actu ſit,ut actu uideat,uel latret,ducitur.ſed ipſe a ſua abſoluitur natura,niſi quiſpiam in primo quidem uniuerſalem mētem mutandi,potētia mētem in actum,cauſam eſſe dixerit,in altero naturam uniuerſalem,ſed & ſi hoc cōceſſerimus;nō ſane dixerit aliquis uniuerſalem mētem actu ſectricem,uel ædificatricem,uel aliqd eiuſmodi eſſe,neq; naturam uniuerſalem actu aſpectum habere,uel latratū,ſed ſimplr actu.ne in ſermone multus ſim,de uniuerſa quero mēte.Cur nōnulla quæ potentia ſunt,in actum ducit.aliqua uero non,de uniuerſa autē natura,ſi eſt omnino,& in quo eſſe habet.non.n.eſt unum aliquod mūdi,pter ſingularia uniuerſale corpus.quāobrem neq; natura uniuerſalis,uniuerſale enim ut cenſet Ariſtoteles,aut nihil eſt,aut poſterius factum,& in noſtra eſſe habens notione,niſi aliquis uniuerſalem aſſeruerit naturam conſpirationem,& conſonantiam,qua mutuam mūdi partes continuationem habent.

Procli ſucceſſoris ratio quarta.

QVarta.omne quod ab immobile fit cauſa ſecundum ſubſiſtentiam,immobile eſt.ſi enim agens immobile eſt immutabile eſt.ſi uero imutabile,ipſo eſſe,agit non migrās ex eo,quod agit in id,quod non agit.neque ex eo,quod non agit in id quod agit.Migrans enim mutationem ſubibit ipſam,quæ ex altero in alterum tranſitio eſt.ſi autem non erit mutationis expers,profecto nō eſt immobile.ſi quid ergo imobile eſt.uel nunquā agit,aut ſemp agit,ut ne,quod aliquādo agit,moueatur,quāobrem,ſi alicuius cauſa aliqua eſt immobilis,nūquā non cauſa exiſtens,nec aliquādo eſt,profecto eſt ſemper cauſa.ſi uero id,perpetui eſt cauſa.Si ergo cauſa uniuerſi imobilis eſt,ut non,mota,perfectionis expers prius ſit,poſterius perfecta.omnis nāq; motus actus eſt impfectus,& ut nō,mota,tempore indigeat,tempus pducens,neceſſe omne,qđ ab imobili fit cauſa,perpetuum eſſe.quare,ſi quis,qui in uniuerſi cauſam pium ſe eſſe exiſtimat,illā ſolum dicat eſſe perpetuam,hunc uero mundum negās eſſe perpetuum,illam nō perpetuam,ac imobilem,ſed mobilem eſſe demonſtrat,motā uero,ac non imobilem eſſe aſſerens,nō perfectam ſemp,ſed aliquādo,& nō carere imperfectionem dicit,eo qđ omnis motus actus impfectus,ac indigus deteriore,dico quidem tēpore,propter ipm moueri,aliquando uero aſſerens imperfectum,& perfectum nō ſemper,ac deteriore indigum,impium ſe magnopere demonſtrat.ſi quis igitur in cauſam uniuerſi ſuam oſtēdere pietatem putans illam ſolam dicat eſſe perpetuam,egregie ipſius eſt.

Explanatio duorum in quarta argumentatione ſyllogiſmorum,& q. penes minorem propoſitionem quæ in ambabus cōmunis eſt propoſitionibus ſalaciam Proclus annexuit. Cap. I.

Solutionis

Solutionis Quarte Rationis.

DVo in quarta argumentatione a Philoſopho ſyllogiſmi cõſtructi ſunt, & in utriſq; communis minor exiſtit ꝓpoſitio, quæ & ſola falſa exiſtens erroris cauſam conflauit. uno.n. ad miſſo abſurdo, ſexcenta, ut ſequãtur, eſt neceſſe. dignum exiſtimo, ut ipſas imprimis philoſophi ratiocinationes exponamus, deinde ita ad falſæ ꝓpoſitionis cõfutationem accedamus, aio quidem minoris. nãq; hac falſitatis coniuncta, Procli magni fraus cõtra ueritatem ſoluet. ex ſyllogiſmis unus eiuſmodi eſt, ex nõ agere, inquit, ad agẽdum trãſcẽdẽs mutationẽ ſubiit, omne uero, qđ mutatur, mouet. Omnis.n. quæ in re exiſtit mutatio, aut motio quædã eſt, aut non ſine motione, omnis uero motus actus eſt impfectus, ut ab Ariſtotele demonſtratum eſt, uelut dealbatio. non.n. nigrũ efficitur, neq; quod fit album, albũ eſt. dealbatio.n. ex nigro uia in album eſt. Si igitur motus eſt actus imperfectus, nõ imperfectus uero deus eſt, nõ igit̃ mouetur, ſi uero nõ mouetur, neq; mutatur, ſi nõ mutatur, neq; ex nõ agere ad agendũ tranſcendet. eiuſmodi.n. inquit. mutatio, & motus. alter, qui eſt reliquus ſyllogiſmus, eiuſmodi habet̃, huius maiorem trãſmutans ꝓpoſitionem, in alterum abſurdũ, rõnem infert. prius.n. inqt, nõ agens poſterius uero agẽs mutatur, qđ mutatur, mouetur, motum tempore indiget. Si igitur deus temporis auctor eſt, nõ igitur ex non agere ad agendum migrat, ut tẽporis, cuius auctor eſt, minime indigus fuit. ex quibus, ſi deus perfectus, & prorſus imobilis, ac imutabilis, & nõ indigẽs tempore, utpote qui tẽporis auctor exiſtat, colligit, nõ agens prius, deinde agẽs, mouetur, & ꝓpter hoc impfectus eſt, ac tempore indiget, uel nũq̃ aget, ut in altero imobile, ac imutabile habeat, ſi igitur primũ falſum eſt, aſſero nũquã agere, igitur ſemp agit, ſi uero ſemp, mũdũ ꝑducit ſemp, & mũdus ex neceſſitate ẽ. Procli igit̃ rõcinationũ deductio eiuſmodi eſt.

Quod ſæpius & p̃ter ea, quæ ipſi probatur contra uos in euerſionẽ ueritatis fallacias cõſuũt. Ca. II.

MIhi uero ſubiit admiratio, quo pacto ſui nõ inſcii erroris errantẽs, non raro, & p̃ter quæ ab ipſis recte demõſtrata ſunt, redargutionem contra ueritatem parant, omni arte imperitas, ratiocinationum calliditate fallẽtes. quod.n. motus omnis, actus eſt impfectus, ac omnis mutatio, aut motus quidã eſt, uel non abſq; motu, uerũ eſt. quod uero ex non agere, uel ſimpliciter ex nõ operari, poſtea actionem, uel ſimpliciter operationẽ iniẽs nullam motionẽ ſubeat, uel alterationẽ, forte non oportebat nos ꝓbare, ſed quæ ab Ariſtotele dicũtur, deponere. qbus in non paucis ſuis libris demõſtrationis ui nixus nos id docuit, quibus cõtradicere Proclũ nõ uereor, ſed ne aliorum opinionibus acquieſcere uideamur, nos ex nobiſmet primum rationẽ conſiderabimus, deinceps & Ariſtotelis teſtimonio ueritatem obſignabimus.

Quod non agens prius poſtea agens & quod omnino ex habitu actionem ꝓdens nõ mouetur, neque mutatur prorſus. Cap. III.

QVod prius nõ agit ad agẽdum inquit migrãs, mutationem, ac motũ ſubiit. illud imprimis in his ſignificãdum, neceſſarium, nõ nemini planum, exiſtere, non prius agẽtẽ, poſtea agẽtem, ex ſecũda potentia, quæ eſt ſecũdum habitum, qui eſt actus primus, in actum ꝓficiſci ſecũdum, ut ædificator. Si.n. non ædificans prius, poſtea ædificabit, ex ædificatiõis habitu in ædificationis actum ꝓgredictur, ex potẽtia enim quæ prior eſt, in habitũ tranſitio, nõ factio, ſed perpeſſio potius. & qđ in habitũ ex priori potẽtia migrat, potius patitur, quã agit. ut puer, qui potẽtia grãmaticus eſt, poſtq̃ grãmatices artis habitum cõparuerit, a p̃ceptore patitur potius, ipſe in alterum non agẽs. & eadem in oĩbus ratio. quãobrem, ſi prius nõ agẽs. poſterius uero agens ex ſecũda potentia in actum migrat ſecũdum, eiuſmodi uero ex habitu ꝓgreſſum, motũ eſſe aſſerit Proclus. aperte igitur ꝓgreſſum in actũ ex habitu, motum, ac mutationem eſſe oſtẽdit. Si uero quod ex habitu actionẽ aggreditur mouetur, neceſſitas omnis eſt diſpõnem ante actionem, & operationẽ, motum eſſe, aut ipſam effectionẽ, & actionẽ, aut aliã quãdam, quæ actionis, & nõ actionis media ſpectatur diſpoſitio. Nõ enim alia p̃ter hæc ſunt. ſed non diſpoſitio agẽtis, quæ effectionẽ, operationẽq; p̃cedit, fieri põt, ut motus uocetur. hoc

eſt, ſecūdum quā abſq; actione habitum habeat agēdi. Immobilitas.n.non agēdi potius, non motio, ut & Proclo uidetur, ſi quid.n.immobile inquit, eſt, aut nūquā aget, tāquā nō agere uidelicet immobilitas & non motio ſit. non ergo agendi habitus ſcorſum ab actione motus eſt. ſed neq;, qđ ipſius agere, & non agere medium eſt, ut motio quædam intelligatur, fieri pōt. ex habitu.n.non temporea actionis fit apparatio. In eodem.n.eſt non agendi finis, & agendi initium, quādoquidē in uno atq; eodem temporis pūcto, quo non ſcribit, ſi contingerit, quieſcēs ſe ad ſcribendum appulit, & eodem mō in omnibus. Nullum igitur tēpus eſt ipſius non agere, & agere medium & omnis cōtradictionis uniuerſale eſt. in hoc neq; non aget, ab ipſo.n.nō agere quieuit, neq; aget, nōdum enim agere inchoauit. in eodē igitur tēpore, neq; aget, neq; nō aget, qđ quidem fieri nequit. Contradictio.n.ſimul erit uera, ſi uero nullum tps non agēdi & agendi medium, & oīno habitus, & huius ꝓgredictis actionis, qm̄ neque altera aliqua media diſpoſitio eſt. nullus igitur motus, neq; omnino mutatio media erit. Omnis.n.mutatio in tempore, nullum uero tēpus demonſtratum eſt mediū, quare neq; mutatio, neq; igitur ante actionem, neq; in agendi & non agēdi interſtitio, prius non agēs, poſterius uero agēs, atq; oīno ex habitu actionem aggreſſum, moueri cōtingit. Relinquitur igitur ipſam effectionē eſſe motū, ſi uero hoc, ſemp ſecūdum ipſos aget deus, ſemp igitur, & mouetur. Siquid.n, immobile eſt, inquit, aut nūquā aget, aut ſemp aget, ut ne ex hoc, qđ aliquando agit, moueatur. ſi igitur ſemp agit, actio uero motus, hæc.n.diuiſionis reliqua particula eſt, ſemp igitur deus mouetur, motus uero actus impſectus eſt, & in tempore, ſemper igitur ſecūdum ipſos in motu diuinum, & ob hoc impſectum & tēpore indiget. in ipſos igitur ipſorū ſapiēs dictum egregie intorquet, tale.n.ab ipſo dephenditur falſum, & in ipſum delabitur. Si igitur neq; ante actionē, neq; in non agendi, & agēdi medio interuallo motus aliquis ſpectatur, neq; ipſa actio dei, motus eſt, nequaquā igitur deum ex habitu agēdi in actionem aggreſſionē facietem, moueri cōtingit, at quid dico deum, ſed neq; aliquem eorū, qui præditi ſunt habitu, ſecūdum deinde ipſum operatur, alterationem aliquā, ac motum ſubire cōtingit, ꝓpter hoc ſolum qđ ex habitu in actū deſcendit. eædem.n.hę rōnes & in oībus cōſonāt, adhuc & ꝓgredictes planius demr̄abimus.

Quod Dei actio non eſt motus & quę actio imperfecta & quæ perfecta. Cap. IIII.

DEi factionem, atq; omnino actionem motum ſupponere phas nō eſſe, cū ſola ſua uolūtate omnia ꝑducat, & tēporis, aut alicuius diſtātie in ſubſtāuarum ꝑductionē minime indigeat, nemini obſcurū arbitror. non.n.omnis actio ſtatim, & motus eſt, actio.n. ut Ariſtoteli uidetur, maioris eſt ambitus, duplicem.n.actionem pfectam.ſ.ac imperfectā eſſe aſſerit, imperfectam uero actionem motum eſſe dicit. Eſt.n.ſecūdum ipm motus a primo potentie mō in habitum mutatio, ita.n.in tertio phyſice auſcultationis libro ipm definiuit, qđ motus eſt actus potentia eius, qđ eſt, eiuſmodi eſt, ipm uero actum eſſe dicit potentie actionem, & pfectionem. ita.n.motus eſt actus impfectus. Perfectum uero actum eē dicit ſubitum ab habitu nulla in ipſo alteratione facta ꝓiectum, proiectus uero ſubitus non una cū motu temporis ꝓgrediens, ſed tēporis puncto editus. qualis eſt luminis ab illuminātc emanatio. ſimul.n.ac illuminās, ut ignis, aut ſol apparet, omne, qđ aptum idoneūq; eſt, ſubito, lumen replet. eiuſmodi eſt aſpectus actio, ſimul, atq; reſpeximus ſenſum pellentia ſine tēpore comꝓhendimus, unde neq; ſenſus in ſenſum ferictium comꝓhēſione, moueri aſſerit Ariſtoteles, ſed neq; mētis actio motus eſt, ſubito, & abſq; interuallo aliquo intelligibile tāgit. ſi igitur horum actio abſq; tpe, & propter hoc perfecta, & non motus, quomodo dei actionem motionē dicere audere pōt?

Quod non agentis ſed patientis imperfecta actio, & in temporis ꝑductione in nulla re qui mouet, alterationem ſuſtinet, quia prius non mouet, poſtea autem mouet. Cap. V.

AT qui Ariſtoteles patiētiam potius, quā agentium impfectas actiones, ac factos in tempore motus uocādos iudicauit. mens.n.ædificatiua in ædibus extruēdis, aut pceptor docendo nullam ipſi alterationem, aut oīno motum ſuſtinent, acceptus.n.eſt perfectus ædifica-

tor,ac

tor, ac p̄ceptor, non imꝑfectus, dum in doctrina ſe exercet, qui docetur. Si igitur talis ſit præceptor, deinde docet, ipſe nulla uel alteratione͂ uel motum ſubiit. ſiquidem ex doctrina in diſcipulum permotio facta eſt. ipſe nãq; ex non cognitione in cognitione͂ alteratione͂, ac mutationem paſſus eſt. eode͂ modo & mens ædificatoris perfecta, deinde moue͂s ad ædes extruendas, nulla ſui alteratione. Motus. n. circa id, qđ ædificatur, ſpectatur eſſe, aio quidem lapides ac ligna. hæc. n. ſuſtine͂t alterationem. nõ diſſimilis, & in oĩbus ratio. At qui horum actio omnium non abſq; tempore alteratio, ac motus patientis, & non agentis eſt. Nulla. n. diſpoſitio aliena, nec in mente ædificatrice, neq; in ea, quæ p̄ dita doctrina eſt, dum docet, aut ædificat, facta eſt. Si. n. & corpus mouetur, ſed ut inſtrume͂tum, & motio altera, non qua ſubiecta mouet, per locum enim eſt corporis motus. Deus uero ſuo ſolo uelle cuncta producens nihil eſt, quod inſtrumentum, quo iuuetur, deſideret.

Teſtimonia ad idem ex Ariſtotele. Cap. VI.

FOrte opereꝓtium eſt, ut, & ad uerbũ his ipſis teſtis adducatur Ariſtoteles, in tertio igiť naturalis auſcultationis poſt diffinitione͂ motus, hæc infert, qđ uero hoc eſt motus, hinc planum. cum. n. ædificabile quatenus eiuſmodi ip̄m eſſe actu dicimus, ut ædificaŕ, & hoc eſt ædificatio, ſimilr̃ uero & diſciplina, & curatio, & paulopoſt. Contingit. n. ſingulum interdum operari, nõnunq̃ uero, non, ut ædificabile, & ædificabilis actus, quatenus ædificabile, ædificatio erit, aut. n. hoc eſt ædificatio. aut actu domus, ſed cũ ſit domus, nõ amplius ædificabile eſt, ædificatur uero ædificabile, neceſſe igitur ædificationem actũ eſſe, edificatio uero motus quide͂, & in aliis eadem cõpetit ratio motibus. Plane igitur ꝓpter hæc ædificationem pfectionem nõ ædificatiui hoc eſt ædificatoris ſed ædificabilis hoc eſt eius, qđ ædificatur, ut ſunt bipedes, et ligna, perfectione͂ eſſe aſſerit, idem inquit, & in diſciplina, & curatione, qm̃ non p̄ceptoris, ſed diſcipuli diſciplina pfectio eſt, neq; medici, ſed egrotãtis curatio. hæc rõ in omnem ſe exte͂dit motum. & paulopoſt a quadã de motu ambiguitate ſe expedie͂s non diſſimilia intulit. ita. n. inquit, & qđ dubitatur, planum, qđ ĩmobili motus eſt. huius. n. eſt actus a motiuo et actu motiuo, non alius eſt. Oportet. n. amborum eſſe actum. eo. n. quod poſſit, motiuũ eſt. moue͂s uero, eo quod operetur, ſed mobilis eſt actiuum. qđ uero inquit, per hæc, eius modi eſt. qđ ſi una forte ædificatio ſit, actus eſt cũ ædificantis, tum eius, qđ ædificatur, at certe nõ in ædificante, ſed in quo ædificatio eſt, motus eſt, rei. n. ædificabilis eſt ab ædificãte facta perfectio. ide͂ & in omni motu. demõſtratum igitur ex Ariſtotelis placitis, qđ actio non agentis, ſed eius quod fit motus. quod igitur dii actio non eſt motus, & ipſi utiq; nõ diffiterentur cum Ariſtotelis dictis, tum ex his quæ nos demonſtrauimus commoti. ſi enim operari, moueri eſt, ſemper in motu diuinum eſſe neceſſe ipſum ſupponi. ſemper enim ſecũdum ipſos operatur.

Ex dictis Ariſtotelis de potentia & actu q, ab habitus actionis aggreſſio neque alterationis, neque motionis. Cap. VII.

QVod uero, neq; qđ prius non agens, poſterius uero age͂s, atq; oĩno ex habitu demigrãs in actum, alterationem ſuſtine͂s, uel omnino motum que͂dã ſubiit, abũde ratio demonſtrauit. Si. n. nullum nõ agendi, & agendi tp̄s medium eſſe, oſte͂ſum eſt, omnis uero alteratio, & omnis motus in te͂pore, non igitur opificem alteratione͂ pati, eſt neceſſe, ſemp perfectũ quidem operãdi habitum habe͂tem, neq; ab æterno mũdum ꝓducentem. opereꝓtium forte erit quod in ꝓpoſite rationis initio polliciti ſumus idipſum, & Ariſtotelem in ſecũdo de anima libro determinãtem demõſtrare, & pauca quædã illius dictionis ſuperius adiecimus, ut & eius, qđ potentia, & actu dicitur diuiſionem quã nos in ratione, quæ hãc p̄ceſſit adduximus, & ipſis Ariſtotelis uerbis imperitis præ oculis aſtatumus, in ſecũdo igitur de anima ad uerbũ hæc diſſerit. Diuide͂dum uero & de potentia, & de actu, nunc. n. de ipſis ſimpl̃r diſſeramus. eſt qde͂ enim ita ſciens, quid, ut ſi hoiem dixerimus, quod homo ſcie͂tium, & habe͂tium ſcie͂tiam, eſt uero ut iam diximus, ſciens, ꝑditus grãmatica. uterq; uero horũ, non eode͂ modo ualens eſt, ſed

id quidem qđ genus eiuſmodi, & materia, hic uero qm̃ uolens, ſpeculari ualens, niſi qđ externum uetuerit, iã uero actu ſpeculans, & ꝓprie ſciens hoc A. ambo igitur primi potẽtia ſcientes, ſed hic quidẽ per diſciplinam alterationẽ paſſus, ac ex contrario multotiens mutatus habitu. Hic uero, eo qđ ſenſum, aut grãmaticam habet, nõ agere uero ad agẽdum alio modo, hæc Ariſtoteles. ego uero niſi me in ſermone multũ fore uererer, ad id, qđ propoſitũ eſt, & ipſorum Ariſtotelis interꝑtum expoſitiones adducerem, nũc paucis dictionẽ declarare enitar, ut planam rõnum talium imperitis ſentẽtiam philoſophi cõſtituam. Hæc igiť de eius, qđ potentia, & actu eſt, diuiſione fere ex his, quæ iam in eo capite, qđ hoc anteceſſit, diſſeruimus, perſpicua ſunt. qm̃ enim ſimplr̃, ac indiſtincte in ſuperioribus rõnibꝰ poſuimus, quo pacto potentia, & actu Ariſtoteles uſus eſt. hoc. n. perſpicuum fecit dicens. Nunc. n. ſimpliciter de ipſis dicamus, huius gratia uerba eius poſuimus. diuiſionem horũ facit. Vno igitur modo oẽm, inquit, hoiem potentia ſciẽtem uocari, & ſi ſcientiæ nõdum habitum habeat, ut grãmaticus, ſecũdo item modo potẽtia inquit, ſciẽtem dicit, quia iã ſcientiæ adeptus eſt habitum, ſed nõ ſilr̃ inquit uterq;, quos recenſuit, ſciẽtes ſunt, ſed hic quidem prior, qm̃ eiuſmodi genus exponẽs; quod genus intelligat, intulit. & materia, hoc eſt ipm̃ ſcientiæ ſubiectum, dico quidem ipſius ſuſceptiuum, quæ quidẽ hois eſt natura, in uniuerſum. n. potẽtia ſciens omnis hõ dicitur, qm̃, ut ſciẽtiam recipiat a natura aptitudinem habet, mentis. n. & ſcientie & eſt, & dicitur hõ ſuſceptiuus. atq; hoc eſt, qđ prius potentia uocatum eſt. qui uero habitũ iam grãmatices ſuſcepit, ita inquit, eſſe potẽtia ſciens dicitur, quaſi ualeat, cũ uoluerit, ſcientie, niſi qđ externum prohibuerit, ſpeculationem aggredi. Præceptor. n. niſi ægritudo, aut diſcipulorꝫ penuria, aut ineptitudo impediat, docebit. Similr̃ & ædificator ædificabit. & in aliis nõ ſecus. & hæc eſt potentiæ ſecũda ſignificatio, quæ, & actus primus nũcupatur. is igitur habitu præditus, cum iã docet, promens ſpeculationes. hoc. n. ſignificauit. cum dixit, hoc uero. A. quaſi diceret, hãc uero ſpeculationem. fit actu ſciens ſecũdo uocato actu. ita igitur eius qđ potẽtia, & actu eſt, diuiſionẽ faciens Ariſtoteles, qđ habitu ſpeculationes habẽs, cum ex habitu actionem inchoaret id per alterationẽ non ſuſtineret, deinceps intulit. ambo igitur primi inquit potẽtia ſciẽtes, ſed hic quidem per diſciplinã, alterationem paſſus, & nõ raro ex habitu mutatus contrario, primo dictus potẽtia modo ſciens fit, inquit, actu ſciens, hoc eſt ſciẽtiæ habitum ſuſcipit per diſciplinã alterationem paſſus. Diſciplina. n. alteratio eſt, quã. n. in eo quod album fit, dealbatio, rõnem habet, hanc in eo, qui in ſciam mutatur, diſciplina obtinet, ſepius uero inquit talis, ex habitu contrario in cõtrarium mutatur habitũ. Addiſcens. n. aut ex ignorantia per diſciplinã in cognitionem, aut ex falſa in ueram mutatur opinionẽ. falſum uero contrariũ eſt. Hæc autem eſt, & ꝓprie alteratio; alteratio. n. ut ipſe in naturali docuit Ariſtoteles, ex altera ſpecie eſt in ſpẽm alteram mutatio, corrupto, ex quo mutatio, facto uero, in qđ, quẽadmodum dealbatio, & calefactio, qui quidem fit albus, in album ex nigro mutatur, qđ quidem in ſpẽm ex ſpecie eſt, abolitione nigredinis æditur album, & calido eque, & frigido, in calidum corrupto frigido, & calido, generatio eſt. mutatio autem in cognitionem ex ignorãtia atq; omnino in formã ex priuatione, generationi potius, quã alterationi perſimilis eſt. ita primo dictus potẽtiæ modo in habitum ex potentia ꝓficiſcitur. Secũdus uero quomodo hoc eſt ꝑditus habitu, ut aſpectus non aſpiciens, aut quia tenebre ꝓhibent, aut quia cõniuet, aut alia quæ uis cauſa impediẽs nulla in ſenſu alteratione facta. ſed amoto impediente ſolum uidẽdi actionem paratam habet. Nõ. n. ex alia forma in aliã eſt mutatus formã, prius quidem aſpectu nõ agens, poſterius uero agẽs, neq; ex integra priuatione in formã. Senſus. n. habitum poſſidebat, quãuis per ipm̃ non ageret. alius igitur ꝑter hæc inquit, modus ab habitu in actionem ꝓgreſſus item ipſe paucis interpoſitis ne oratio ꝑducatur longius, media omittam, inquit. Speculans. n. fit habens ſciẽtiam, qđ quidem aut alteratio non eſt, in idem. n. incrementum, & in actum. aut genus alterationis alterum. quãobrem nõ rectum eſt dicere, prudens cum prudẽtia agit, alterum fieri, quemadmodum, neq; ædificans cũ ædificat. ecce claro ſermone inquit, qđ prudens, hoc eſt habitu ſcientiæ ꝑditus, cum prudentia agit, hoc eſt cum ſciẽtiam aggreditur. non alter fit, neq; bene eſt

eiuſmodi nũcupare alterationem. non.n.quod in omni alteratione, ac motu accidit, ex forma facta eſt mutatio in formã, ſed ſola habitus manifeſtatio. Hoc igitur ipſm probans Ariſtoteles addidit hoc. in idem.n. incremẽtum, & in perfectionem: quæ quidem eſt demõſtratio oẽm reprehenſionem fugiens ex habitu ad actionem acceſſum nõ eſſe alterationem. quãdoquidem alteratio, ut aſſertũ eſt, ex alia forma in aliã formã mutatio eſt, corrupto quidem priori, & facto poſteriori in actionem ꝓgreſſionem habens ꝓpriam non in alterum, ſed in ſeipſm auctionem efficiens manens idem, ſolũ per actionem, dilucidã reddens habitus enodationem, non igitur actionis aggreſſio alteratio eſt, neq; ꝓrſus motus, aut mutatio. Si uero alicui inquit, gratũ ſit. & huiuſmodi uocare alterationem, erit utiq; genus hoc alterationis alterũ equiuocum, neq; diuerſum ab ea, quæ eſt in qualitate, mutatione. ut ſi quis & colorẽ, qui in nocte eſt, quiq; poſtquã tenebre abſcedere, cõſpectus eſt, nõ aſpectu cõphenſus prius, alterum factũ eſſe dicat. ſed de noibus ſermo minime terendus, ſed ſi uere rei mutatio aliqua, & forma, circa ſubiectum fit alteratio, cum ex habitu in actũ ſe admoueret, quod quidem demõſtratum eſt nõ eẽ. Si uero tale alteratio nõ eſt, perſpicuũ omnino eſt, neq; motum, neq; mutationẽ eſſe. motus.n. tres ſpẽs habentur, aut ſecũdum locum, aut ſecũdum augumẽtum, & decrementũ, aut alterationem, qđ uero nullo cæterorum motu, quod ex eo quod non agit, agendi actionem nomen moueatur. quid oportet, & dicere. qm̃ neq; accreſcit, neq; decreſcit, neq; ex loco in locũ trãſit, nullo igitur modo, quod ex habitu in actionem deſcẽdit, mouetur. & in tertio eiuſdem tractatus libro, necnõ aliis in locis non alia item ab Ariſtotele aduerbum declarata ſunt, ſed & quæ nunc adiecimus etiam his, qui non admodum contentioſe agunt, ſatis ſint.

Quod non ignorantia Proclus, ſed ſponte vt inexpertes falleret eiuſmodi fallaciarum necne forma. Cap. VIII.

HIs igitur demõſtratis, quomodo quiſpiam non admiratione capiatur, qđ quidem in initio correctionis rõnum magni Procli dixi, ita manifeſte, & rebus ipſis clamantibus, ac fere non nemine Ariſtotelis demõſtrationes approbãte, cum de differentibus eius, qđ in potentia, atq; in actu eſt, ſignificationibus, tum quod nullam alterationem uel motum ſubiit is, qui ab habitu in actionem proficiſcitur, nihil horum philoſophum oratiõe declaraſſe. atqui nemo cuiuſmodi ſpeculationum ignorãtiam ipſi tribuere audeat. unum ſibi ꝓpoſitum eſt quouis modo rationibus contra nos inſtructo ueritatẽ depugnare, quaſi talium imperitos aduerſus nos rationes ſtruenti. in ratione quidem quæ hanc anteceſſit, iuxta eius, qđ in potẽtia, atq; actu eſt æquiuocationem, fallaciã contexuit. in hac autem dicere auſus eſt non prius agẽtem, poſterius uero agentem, hoc eſt ab habitu agendi actionem agendi deprométẽ, motũ, ac mutationem hoc eſt alterationem ſubiire. ut ita cõcludat, uel moueri, hoc eſt alterationem pati diuinum, neceſſe ſit. Vel ſi hoc fieri nequit, nulla.n. in deo, ut diuina aſſerũt uaticinia, mutatio, aut uerſionis umbra, ab æterno una cũ deo mundum conſiſtere. ſi igitur nõ per motum ab habitu actionis fit profectio, contingit igitur, cum deus prorſus immobilis, ac immutabilis maneat, & mundum interdum quidem eſſe, nõnunquã uero non eſſe.

Dubitatio & ſolutio, qđ non tollimus qui ſemper Deus vno ſit ſtatu, ſemper quidem ſecũdum habitum opificem eſſe medij ſupponentes non ab æterno effeciſſe mundum, in quo q, idem in deo habitus, & actio & qđ non ſimul cum rerum notione dei, & res eſſe neceſſe eſt. Cap. IX.

SEd ipſum inquit dicere prius non agere, poſterius uero agere, ideſt prius habere ſolum habitum, poſterius uero una cum habitu, & actionem, quin Deus prorſus imutabiles ſit, delet. non.n. eodem ſemp ſtatu erit, aliquãdo quidem agens, interdũ uero nõ agens. maxime quidem o admirabilis ſatis nobis tum ratio demõſtrauit, tum Ariſtotelis teſtimonium firmauit in nullo generationi obnoxio, ne dum in Deo ex habitu in actum ſecũdum ꝓgreſſum, nec alterationem, nec motionem eſſe. alteratio.n. alterũ magis efficit ſubiectum, habitum uero habẽs abſolutum, ac pfectum, deinde operãs ipſe a ſeipſo magis alter factus nõ eſt, Forte uero tuam

perturbauit mentem, potius uero occaſionem deceptiones cõſtruende dedit, quod nos ſciẽtia
rum prædìti habitu, cum actiones, quæ ex habitu ꝓficiſcũtur, depromere uolumus in uniuer
ſum indigeamus, & corporis motione, quæ inſtrumẽtis abſoluitur, eo quia ex ipſa notione ſo-
la ꝓpria conficere nequeamus opera. quãobrem diſpõnem aliquam habeamus alterã neceſ-
ſe eſt non in eo, qđ fungitur notione, ſed in eo qđ inſtrumentũ eſt, dico quidem in corpore, &
hinc uelut aliquam laruã pueris proponis, omnino oportere, & in Deo alterã quadam fieri di
ſpoſitionem, ſi prius non agẽs, poſterius agat, ſed ſiq̃dem Deus cũctorum ſemp̄ perfectus eſt
effector, eo qđ ſemper effectuum non alio modo rõnes habeat, & ſola cũcta faciat uoluntate,
cum nullo ad cõſtituendam rerum ſubſtãtiam inſtrumẽto indigeat, nõ alter ipſe a ſeipſo agẽs;
ac nõ agens euadet. Notiones. n. ac rerum rationes perpetuo eodẽ perſeuerãtes ſtatu ratas ac
minime uarias habet, quibus & opifex eſt, nõ altero ex eo qđ agit, uel nõ agit, facto. in uniuer
ſum. n. non differre in Deo habitũ, & actionem dicere nephas nõ eſt. Idem, n. ſunt ambo, diffe
rentia uero in eo, qđ particeps eſt, differẽtia fit. paulo uero ſuperius per quãdã ſiſitudinẽ, qđ
dictum eſt, ſumens, manifeſte explanare enitar. Cum. n. bifariã omnis ſumatur ſciẽtia, uno q-
dem mõ, cum in anime diſpõne ſpectetur, quã ſpeculationem dicimus, ac notionem. Item cũ
extra depromitur, ut cum aliis noſtras cõmittemus notiones, cum intelligendo ſolũ, & ſpecu-
lando, ſcientias habemus, ſecũdum habitũ eas habere dicimur, cũ uero anime cõtemplationẽ;
uel per ſyllabas exterius ꝓnũtiamus, ut in ſcientiis, quæ rõnis ſunt, quã, & doctrinã nuncupa-
mus, uel per manuũ actiones, extra educimus, ut in actiuis, tunc ſecũdum habitus op̃ari dici-
mur, quẽadmodum in ſcientiis, quæ rõne incedũt, ſiquis noſtras ipſas per ſe animas a corpo-
ribus ſeorſum nudas intelligeret, noſceret utiq; ipſas nullo amplius inſtrumẽto indigere, ut ꝓ-
prias adinuicem notiones oſtẽderent, ſed nudis uiciſſim intellectibus occurrentes uelut nullã
ipſe ad ſeipm̃ differentiam aliquã habeat, qui ſecundum habitũ ſpeculatur, & qui in aliud ſe-
cũdum illam notionem agit, diſpõnem uero alterã circa aliud. ſ. habet quod illius notione cõ-
præhenſum eſt, factã, ita & ſecũdum ſpeculationes actiuas anima abſq; inſtrumẽto aliquo ſo
la ipſa notione, ſi ualens, cũ uoluerit, erit. ſecũdum notiones, opera ꝓducere, nihil utiq; item re
rum notio, atq; habitus differret ab opatione per ſe, atq; actione. qm̃ igitur nullo in rerũ ſub-
ſtantia cõſtituenda Deo eſt opus inſtrumento, ſed ipſa ſola notione, cũ uoluerit, omnia conſti
tuit, & nihil magis, aut minus, eo qđ res ſint, aut nõ ſint, notiones circa idem habet Deus, cõſe-
quens utiq; erit habitum, & operationẽ in Deo nihil differre, non, qm̃ ſola notione cuncta cõ-
didit, notiones uero, & cũctarum rerum rationes ſemp̄ incõcuſſas ac firmas habet, iam pro-
pter hoc, ab æterno res una cum Dei notionibus cõſiſtere eſt neceſſe. Hoc enim & in ſecunda
a nobis oſtenſum eſt rõne, non. n. ut in uite naturæ neceſſitate ſol ſimul ac adeſt, illuminat, &
ignis calefacit, ita & Deus naturæ neceſſitate uolens, nolẽſq; foras effectus effert. ſupior. n. om
ni neceſſitate cũctorum cauſa eſt, unde non omnino una cũ de aliquo notione, & cognitũ eſſe
neceſſe. ſcire. n. & quæ futura ſunt, & quæ nõdum exiſtunt, Deũ non differẽtur, ut qđ, & qua-
les rurſus cum corporibus hãc uitam uiuẽt anime, & qualem ſingula quaq; eliget uitã, & quæ
cuiuſq; electione a ꝓuidentia, quæ falli neſcit, cõſequuntur, & tempus futurũ iam ꝑcognitio-
ne ipſi temporis effectori ꝑſens adeſt. ac cœleſtiũ corporum future circũuolutiões, & q quoq;
tempore adinuicem future erũt, habitudines, alio nãq; tempore aliam inter ſe ſydera nãciſcũ-
tur habitudinem, ꝑcognitione Dei uidelicet impartibiliter comp̃henſe ſunt. quãdoquidẽ ho-
rum, quorũ ſine medio ipſe effector eſt, Deus, neſcius non eſt. Si igitur futura priuſq̃ in lucem
ſunt ædita, Dei notione comp̃henſa ſunt, futura uero nõdum ſunt, qm̃ nõ utiq; futura eſſent,
non igitur ſimul cũ Dei de aliquo notiõe, & ipm̃ exiſtere, eſt neceſſe quãobrem accuratam &
omni ex parte abſolutam pfectionem, ut demõſtratum eſt, rerum effectrices in Deo rõnes ha
bent. producit quidem, atque cuicũque cum uoluerit, ſubſtantiam conſtituit Deus, uelle ſolo
cuncta producens. Vult uero, cum bonus ſit, his, quæ gignuntur, fieri in uniuerſum bonum,
quo ad natura eorum capax eſt, naturale autẽ his, quæ gignũtur eſt, ut cũ ꝓducẽte æterna nõ
ſint, ut in prima oſtẽſum eſt ratione niſi & hoc interdũ uelle, nõnũq̃ uero nolle alterationẽ eẽ

aſſerũt, ſi uero id alteratio eſt, ſeipſos Deũ in alteratiõe ſemp eſſe ſupponentes latet.

Quod non, quia Deus aliquando idem vult, aliquando nolit, alteratio eſt, & q. omnino nõ ſunt Dei differẽtes voluntates, ſed vna ac ſimplex & ſemp eodem perſiſtens ſtatu, quia volunt eſſe ſemp bonum in his quæ cõmunione ſunt bona ſpectatur mutabilitas. Cap. X.

VTrum ne particulariũ ſingulum, ut Socratem æternum eſſe uult Deus, an nõ? ſed aliqñ horum quęq; eſſe, nonnũquã non eſſe uult. at planum eſt particularia æterna eſſe nolle, eſſent. n. utiq; omnino æterna, ſiquidẽ noluiſſet. igitur particularium quodlibet interdũ eſſe, aliquando nõ eſſe uult, ſi uero id, in alteratione ſemp uerſatur. ſi nãq; hoc ipm aliquando eſſe uelle, interdum uero nolle, nõ ſine alteratione eſt, Socratis uero, ſi contingerit, aĩam interdum qdem in ipſius Socratis corpore eſſe nolebat Deus, qm̃ neq; Socrates erat æternus, aliqñ uero uoluit, cum ipſam Socratis corpori colligauit, ac rurſus noluit, cum eadem a corporis uinculis liberauit. uidelicet ſecũdum ipſos alterationem ſubiuit effector, idem aliquãdo uolens, nõnũq uero nolens. eadẽ ratio & in oĩbus particularibus. Si igitur ſemp particularia alia quidem gignuntur, alia uero corrũpuntur ſemp quædã quidem eſſe, nõnulla uero nõ eſſe uult. id autem mutatio ſecũdum ipſos, atq; alteratio, ſemp igitur ſecũdum ipſos in alteratiõe uerſabit̃ Deus. Non. n. aſſerunt ipſa gigni nõ uelle, neq; non gigni nõ uelle. cõtradictio. n. ſimul uera erit, qd̃ fieri nequit. atq; ſecus. ſi gigni nõ uult, quomodo gignũtur, ſi uero nõ uult non gigni, omnino gigni uult, negatio. n. ex trãſpoſitione ſimplici equa eſt affirmatione alioquin ſi ipſa gigni noluit, quomodo ſecũdum Platonis Timæũ cœleſtibus iuſſit ad mortalium aĩalium effectionẽ accedere, at nõ ſolum iuſſit, uerum & ad agẽdum ipſis facultatem pbuit. quinimo & ſi ad effectricem puidere ſpectat cauſam, puidentia uero ad id, qd̃ confert ſpectãs, uel animas corporibus colligat, uel ipſas a corporibus ſoluit. Planum aliquãdo e placere eas cum corporib⁹ eẽ, interdum uero a corporibus ſeparari uelle. hoc uero, ut ſapiẽtibus uidetur, alteratio eſt, ſemp igitur ſecũdum ipſas Deus in alteratione erit. Si hoc uero a rõne abhorrens eſt, nõ igitur aliqñ eſſe uelle, interdũ uero quid eſſe nolle, alteratio eſt. ſemp. n. bonũ uult, potius uero ipſe eſt ipſa bonitas. natura uero generabilium, quo ad ei poſſe cõceſſum eſt, boni inde defluxus particeps eſt. ſi igitur hoc uelle aliqd̃, quod conferat, factũ ad uſum eorũ, quæ beneficio affecit, nõ alterationẽ circa diuinũ operatur, effectricẽ autẽ ſemp eodẽ modo uirtutẽ habet Deus, & ipſo ſolo uelle cuncta in eſſentiam pducit. Nulla igitur alteratio ex hoc, qd̃ agit aliquãdo, nõnũquã uero non agit, in eo intelligetur. Vult. n. bona ſemper. ſiue igitur aliquid agit, ſiue nõ, id prorſus bonum, ita tamẽ factorem ſingulo cuiq; pfectionem imptit, quoad generabiliũ natura capax eſſe poteſt. una igit̃, ac ſimplex Dei uolũtas, atq; ſecundum eadem, ac eodẽ ſemp in ſtatu ſe habẽs, ſemp nãq; bonũ uult. in his uero quæ, hac participãt, mutatio, ac alteratio ſpectatur, quẽadmodum uerbi gr̃a una, ac ſimplex ſolis uirtus, ſiue illuminãtem, ſiue calefaciẽtem quis nũcupare uelit. neq; quæ, alia participãt eque participãt, neq; ſingulũ eadẽ ſimil̃r, ſecus. n. noctua, & aliter hõ, ac ipſa mens. quare & aſpectus & ſanus in lumine cõtinuo uerſans alios, atq; is qui ex locis lumine priuatis ſubito ad loca delatus lumine ſplẽdẽtia habet. nõ igit̃ participãtiũ mutatio, & alteratio quãdã circa agẽtẽ alterationẽ nos ſuſpicari cogit. ſi uero nõ elteratiõi ſubiicit̃ nõ agẽs De⁹, deide agẽs, nõ igit̃ tpe, ut agat, indigebit, ſimul atq; uult, cũcta pducẽs.

Ambiguitatis expoſitio ac rephenſio, q̃ dicit, q. ſi non ſemp erat mundus, prius q̃ fieret. potẽtia Deus erat opifex & ideo impfectus. in quo q; oĩs ſuba ipſa a ſeipſa ſine habitudine ſecundum virtutes naturales quã in ipſa ſpectantur perfectionem habent non ſecũdum virtutes emanantes a potentiis in alias actiones. Cap. XI.

HOc demonſtrato, illud quoq; per hæc ſolutum eſt, quod continue ad deceptionem adoleſcẽtibus ab ipſis ppoſitum, qd̃ niſi eſſet ſemper mũdus, prius potentia erat Deus opifex, quã mundus generaretur, omne uero potẽtia impfectum quãobrem & ante, imperfectus Deus, quã mũdum conderet, tunc autẽ perfectus euaſit cum opus abſoluit. Omne. n. qd̃ actu

eſt, eo, qđ potentia perfectius eſſe aſſerunt, hoc nāq; ipm & ſapiēs Proclus nobis ſignificauit, quibus aſſerit, ut nō, motum imꝑfectum ſit prius, perfectum uero poſterius, atq; itē motū uero dicens, & nō immobile, non ſemp dicit ꝑfectum, ſed nōnunquā & imꝑfectum, & in ratiōe, quæ inſcripta eſt cōſideratio cōtradictionum, quas in Platonis Timæū compoſuit Ariſt. hæc aduerbum diſſerit Proclus. cū exiſtat ſemper qđ agit, ſemper & qđ editur ab eo, qđ ſemper agit, editur. aut. n. neq; Deus ſemp agit, aut ille idem ſemp agit, uniuerſum autē non ſemp fit, uel ille ſemp agit, & uniuerſum ſemp gignitur, ſed ſi quidem nō ſemp agit Deus, potētia uidelicet erit agēs, & rurſus actus, & imꝑfectus opifex, & indigens tēpore. Si uero ille agit ſemper, uniuerſum autē fit aliquādo, qđ fieri nequit. Cum. n. actu ſit agens, & quod fit, actu fit, ambo igitur, ſemp hoc quidem fit, hoc uero agit & quomodo initiate, aliquādo ſapiētiſſime nullam alterationem ſubiens, ſiue agit, ſiue nō, ut demōſtratum eſt. quid. n. ipſe ꝓceptor ſeipſo ꝑfectior docens, & nō docens euadit. aut ædificator ædificās, & non ædificās. conſidera autem ſic rōnem. ſol corpus quoddā eſt ſplēdidum, ac luminoſum. igitur ſi quis nihil eorū, quæ uirtute ſolis luminoſi participāt, eſſe ſupponeret, ut ſi cœleſtia corpora ꝑſpicua nō eſſent, & aer, ut luminis actione frui ualerēt, imperfectus ne ſol eſſet? nō puto aliquem affirmaturū, non. n. in habitudine, quæ extrinſeca eſt, ſubſtātiarum cōpletiuæ uirtutes. ita. n. ſoluemus, Anaxagoræ rōnem introducētes, qui nullius naturam eſſe determinatā, ſed cuncta adinuicem in habitudine eſſe habere dixit, eiuſmodi uero opinionē pro uiribus Plato, & Ariſtoteles cōfutarunt. ſi igitur ſingula ſubſtātia nō in habitudine ad aliud eſſe habet, ſed ſolutas, ac in ſeipſas expletiuas ac ꝑfectiuas ſui uirtutes habet. hinc liquet & ſolem ꝑfectum ipm eſſe ſecūdū ꝓpriam ſubſtantiam, quāuis illuminatricis uirtutis eius nullū, qđ participarit, eſſet. Igitur ſi & inuenirētur participātia, nihil magis ipſe ſeipſo ſecūdum perfectiuas ſuas uirtutes, aliquid plus habebit, idem & in ignis calefactiua uirtute, ſi. n. nō ſit aliquid, quod incaleſcere poſſit, nihil minus ſecūdum ſubſtātialem ſuam rōnem ignis ꝑfectus eſt, atq; item exiſtente aliquo quod incaleſcat, nō magis ſeipſo ꝑfectior ipſe euadet, qm̄ non ut ad aliquid, neq; in igne caliditas, neq; in ſole luminoſa exiſtit uirtus. expletiuæ. n. atq; perfectiue ſubſtantiarū uirtutes, ſine quibus nō utiq; ſubiectū conſeruari quiret, ipſe ſecūdum ſeipſas ſin habitudine rebus inſunt. qm̄ & in ꝓfundo teſta ꝑfectam coloris rōnem habet, & ſi ipm nullus comꝓhendat ſenſus, ſi uero in corporibus hæc, quomodo nō uere blaſphemus, & egregie impius, qui nō tantū cauſæ rerum effectrici in eſſe concedens, neq; nō, eius non ſine habitudine ſubſtātiales uirtutes eſſe uolēs, ut enim natura, & per ſe ignis calidus, & ſol luminoſus calefacit, ac illuminat in habitudine, quæ externa reſpicit. ita quidem & Deus opifex quidem eſt ſemp ſecūdum habitum effectricū rationum ꝑfectum, ut & ædificator, & ſi nō ædificet. Creat uero, cum iā & ad externa ꝓpriam ꝑmit actionem, nō tamē perfectionem ab hac ſuſcipit. non. n. actionibus extrinſecus, ſed uiriutibus ſubſtātialibus quæq; res deſignatur. Homo. n. ſecūdum habitum rōnalis eſt, & ſecundū hunc habet eſſe, nō quia diſſerat, & ſi. n. non diſſerit, nihil minus rōnalis eſt. & nix frigida, quis non refrigeret, quia quod recipit frigiditatem abeſt, idem & in omni actione. ſi autem adhuc contenderint non aliter Deum protectum eſſe aſſerentes, niſi ab æterno mūdum fabricatus fuerit, modicum quid nobis interrogantibus reſpondeant.

Quod diuinum, & ipſum ſuipſius expletiuum eſt nibil externorum in ſuam ꝑfectionē indigens, & q, in ſempiterna opificum rōnum non in efficientia perfectionem habet. Cap. XII.

Diuinum ne ſufficiens, ac ipm ſuæ uirtutis, & ſubſtātiæ expletiuum eſt, an non? ſi igitur nō ſufficiens, in aliorum capita maledictio. ſi uero potens, & ipſum ſibi ſatis, ut nō indigum ſit, & perfectum, & eorum, quæ extrinſecus, nullo indiget. extra. n. diuinā ſubam protſus oīa ab ipſa effectiue producta, uniuerſe habitudinis ſubalis, quæ eius eſt, aliena conſtituta ſunt. ꝑfectus igitur Deus, & ipſe quāuis nullum ſuorū operum exiſtat, a ſeipſo perfectus, & aliter, ꝑfectio, & ſufficientia diuinæ ſubæ, uel ibidē in ipſa ex ipſa ineſt omnino, nulla extrinſecus potentia indigens, uel alicūde, unde perfectio ſuppeditetur, ſiquidem aliūde, ſuppeditans eo, cui

ſuppeditant,

ſuppeditatur beatius, ac lõge prius, atq; ualẽtius eſt. qm̃, quomodo utiq; dedit, qđ nõ habuit. qđ igitur hoc eſt? quid uero aliud ſecũdum ipſos, quã opera, & effectus, ſine quibus Deũ perfectum nõ eſſe dicere non horrẽt. Si. n. Deus aliter perfectus nõ exiſtat, niſi & effectus ſint. effectus ergo agenti ꝑfectionem impertiet. ita qdem ſi nõ ex ipſa eius ſubſtãtia, ſed extrinſecus Deo perfectio accedit. ſi uero extrinſecus nihil, hoc. n. manifeſtum, & his qbus utrũq; de Deo liquet, ex ipſa uero ſubſtãtia accedit Deo ſufficientia, ac ꝑfectio, alioquin perfectus non eſſet, niſi ſemꝑ una adſit ipſi ab ipſo ꝓducta. Pars igitur diuinæ ſubſtãtiæ res omnes, & rerũ poſtreme materia. ſubſtãtiarum. n. expletiuæ, partes earum ſunt. ſi. n. perfectionem a ſua ſuƀa ineſſe Deo confeſſus eſt, nõ aliter ꝓfecto eſſet ſecũdum græcas ſuppões perfectus deus, niſi perpetuo mũdus cum ipſo una exiſtat. ſuƀarum uero expletiua, ac perfectiua, ipſarũ partes ſunt, ut rõnale hominis, & noſtri corporis manus, pes, ſubſtantiæ igitur Dei mũdus pars erit, & quæ ſequũtur, ipſi inſerant. ita. n. & Deus erit corpus, & quæcunq; corporibus adſunt, perpetietur, & ſecus, ſi Deo perfectio nõ ineſſet, niſi res æterno una cũ eo fuerint pluſquã ſuis operibus tribuit Deus, ab ipſis uiciſſim accipiet. dans. n. ipſis eẽ, ab eiſdem uiciſſim, ut ꝑfectus ſit, accipit. Longe. n. præſtabilius ipſo ſimpliciter eſſe, ꝑfectum eſſe, quãobrem Deus nõ ꝓpter ſuam bonitatem ꝓducet res, in quo eſſe nõnulla ſunt hac participãtia, ſed ut ipſe ſine triſtitia, & ſufficienter degeret, perfectionis cauſãm in ſe cõſiſtẽtem habẽs. quemadmodum & nos forte ꝓpriæ conſtitutiõis cauſa efficimus domus, ueſtes, & eiuſmodi nõ in eo, illa beneficio ut afficiamus, ſed eo qđ noſtre præuidẽtes conſulamus quieti, ſapientes igitur latuere ſeipſos, ex qbus Deo perfectionẽ iniungere uolunt, per hæc ipm̃ imperfectum ꝓbantes, & ipm̃ ſibi non ſatis eſſe ad perfectionem, ſed ad ſuƀam, his, quæ ab ipſo ꝓducta ſunt, indigũ. ſed ad hæc forte aliquis dicet, minime nos res cõferre Deo ad perfectionem aſſerimus, ſed actionem, quæ cunctorũ effectrix eſt, quæ in ſubſtãtia Dei ineſt, quã omnino res eſſe conſequitur, ſed nihil minus & ꝓpter hæc inſeretur abſurdum. Si. n. nõ ſint res ædite, actio imꝑfecta, actione uero imꝑfecta exiſtẽte, Deus non eſt perfectus, perfectio igitur per actionem mediã ipſi ex effectibꝰ accedit. ſed nõ actiones, quæ in habitudine, quæ exterius ſpectãt, ſunt, agentium ꝑfectiuæ ſunt. o ſapiẽtiſſimi, hoc. n. & Ariſtoteles non aſſerit ꝑceptorem & in uniuerſum aliquid oꝑantem ex actione, quæ ad externa reſpicit, alteratiõi pati, qm̃ quod perficitur, aliquid patitur, atq; alterationẽ ſubiit, agens uero affectionem, aut alterationẽ nullã ſuſtinet, ut non raro demõſtrauimus. quãobrẽ, neq; cum docet, ꝑficitur ꝑceptor. Si uero docere perfecti habitus ꝑceptoris perfectiuum non eſt, neq; agere igitur ꝑfectiuum effectoris ſubſtãtiæ erit, ſed ipſa ſola effectrix uirtus, atq; habitus, ut Dei eſſe in habitudine ad effectus nõ exiſtat. Si. n. agere ſubſtãtiæ diuinæ abſolutionẽ imꝑtiret perfectionem, agere uero in habitudine, quæ ad effectus eſſe habet, opiſex. n. opificiorum opifex exiſtẽs operatur. in habitudine igitur quæ ad opera reſpicit, ut ꝑficiatur, atq; expleatur, diuina habet ſubſtãtia. ita utiq; ad ſuƀam his indigeret, quibus eſſe dedit, quo utique quid impium magis de Deo ſuſpicari poſſumus? ſi igitur eiuſmodi de Deo intelligere, aut diſſerere, illa omni referta impietate, id, ut dicerent, eos impulere, niſi ſemper ſit mundus Deus prius erit imperfectus, quam gignatur mundus, perfectus igitur Deus, quãuis eorum, quæ ab ipſo producta ſunt, nihil exuerit.

Quod non mõ vniuerſaltum, ſed admodũ particularium Deus eſt opifex. Cap. XIII.

COnſiderata uero, & hic dignũ cenſeo. omnium Deum eſſe cauſam a primis uſq; ad extrema, opinio, quæ unum rerũ initium aſſerit, credere cõpellit. Circa. n. cũctorum regẽ omnia, inquit, Plato & illius gratia cũcta, & ipſe cũctorum bonoꝝ cauſa. ac item ipſe initium, inquit, & finẽ rerum medium Deũ continere, neq; multorum principatus bonũ, unus princeps ſit, ut Homero, atq; Ariſtoteli uidetur. ſi. n. nõnulla eorum, quæ gignuntur per qualdã cauſas medias in lucẽ eduntur, at certe planum eſt oium longe maximã cauſam ſubſiſtẽtiæ ipſorum primã eſſe cauſam quæq; mediis cauſis, ut cauſe ſint, uirtutem ꝑbet, cauſam uero primã, quã proximã cauſam, eſſe magis cauſam ex ipſis quidem ꝑſpicuum eſt rebus. ſiquidẽ, ut dixi, & ſe

cundis cauſis, ut ſint cauſæ, uirtutē illa tribuit, nihil uero uetat & Ariſtotelē hoc quidem ipſm diſſerētem in medium afferre. in octauo naturalis auſcultationis libro aſſerit motum a mouē-te moueri, & mouētem, aut abſq; medio mouere, aut p plura media, ut ſi quis baculo moueat ianuam, hic.n. primum mouēs eſt anima, poſtremum uero baculus, anima eni manum mouet, baculū uero manus, & ianuam baculus. Hæc igitur diſſerēs infert, quod illa mouere dicimus, & poſtremum. illud.n. mouet poſtremum, ſed non ꝓpter hoc primū, abſq; uero primo poſtremum nō mouebit, illud uero abſq; hoc, ut baculus nō mouet, ſi homo nō mouet. & paulo infra. Item inquit ipſe, planū.n. moueri a mouente ſuperiore omne motū ac magis a primo mouētium, & itē paucis interiectis. Non.n. erit primū mouēs, ſiqdem utrūq; mouebit uiiūq;, q.n. primum eſt mouēs cauſa magis mouendi, q̄ contiguum ac ꝓximum & mouebit magis. Bifariam.n. mouere erat hoc quidem eo qđ, ipſum ab alio motum, hoc uero a ſeipſo. ꝓximū uero magis, longius moti principio quā medium. Manifeſte igitur per hæc ait, quāuis media ſint plura mouentia, motus cauſam primā longe magis motus cauſam quēadmodum in exē-plo, qđ poſuit. anima.n. magis quā baculus, ut ianua moueatur, cauſa eſt. & ꝓpter hoc nō immerito moto ꝓpinquius eſſe inquit, remotius mouēs, ut anima ianue magis, quā baculus, ꝓpinqua nō loco ſed uirtute, & cauſa motus. qm̄ igitur anima prima motus eſt cauſa, ꝓpiquiorem magis ianue aiam, quā baculus eſt eſſe aſſerit. qđ uero in motu aſſerit Ariſtoteles, hoc & in omni cauſa uerū eſſe perſpicuum eſt. Et.n. ſi p̄ceptor per aliquem reſpōdentem docet, docendi cauſa magis p̄ceptor eſt, quā qui p̄ceptorem interp̄tans. & eadem in generatione ratio. Prima.n. generationis cauſa, quā proxima cauſa, cauſa magis eſt. ſi.n. & generatiōis cauſa pater eſt, at cauſa magis. ſ. Deus eſt effectricem in natura uirtutem iaciens. et.n. ſi opificem non primā cauſam eſſe uolunt Itē cum prima ſecūdum ipſos Deus cauſa eſt, effectori ut ipſe ſit effector, ille utiq; & cūctorum ſubſiſtētie maxima cauſa eſt. His igitur ita demonſtratis, neceſſe eſt particularium generationis primā cauſam Deū eſſe, quāuis millia cauſarum decē ſupponātur, & in ſecūda ipſius Procli rōne uerba adiecimus ex ratione, quæ de decē contra ꝓuidentiam dubiis, in quibus manifeſte opificā, & prouidētem Dei uirtutem uſq; ad extrema, & admodum ex qua ptinere Proclus oſtendit. inquit.n. ita ſummatim igitur dicētes cūctorum ꝓductiuum illud unū, cūctorum cōſeruātium eſſe dicimus omnis ſubſtātiæ uerioré ſubſiſtētiā & omni cognitione illuſtriorem habēs, atq; item illud uero in uno manēs intrāſibile ſimul, ac impartibile, & nō diuerſo cuncta cognoſcit modo, & nō hominem ſolū, atq; ſolē, & omne, qđ eiuſmodi eſt, at & ſingularium quēq;. nullum.n. illud unū fugit, & ſi dicas eſſe, & cognoſcere, & item, ita & ꝓuidentie ſingularis cognitio in eodem impartibili oīum eſt diſgregatoꝝ cognitio, & maxime indiuiduorum ſinguli, & uniuerſalium maxime cuiuſq;, & ut ſingulū ſecūdū unum cōſtituit, ita & ſecūdum unum cognoſcit, ſingulum ad indiuidua maxime uſq; opificā Dei pertinere uirtutem neceſſarium eſſe ex his omnibus perſpicuum eſt.

Quod quibus noſtram de mundo ſuppoſitionem in incōmodum ferre uidentem, aſſerentes q. ſiquidem factus eſt mundus, prius q̄ fieret, potentia erat, eius opifex, & hac imperfectus his ipſis in maiorem abſurditatem ducunt, ſemper potentia eſſe Deum opificem & ſemper imperfectus exiſtentem ſuis conſtituentes ſuppoſitionibus. Cap. XIIII.

QVoniam igitur Deus, ut & particularia, ac indiuidua admodū ſint, cauſa eſt, ut Socrates, & Plato, hic equus, hæc planta, reſpondeant nobis. utrum indiuiduorum omnium actu ſemper Deus effector eſt. an non? ſiquidem omnium actu eſt effector, quo pacto cuncta non ſimul p̄ſentia ſunt, ſed hæc quidem corrupta ſunt, aliqua ſubſiſtunt, nōnulla futura ſunt. futurorum igitur, ſiquidem actu eſt opifex, quomodo futura p̄ſentia non ſunt? ſi uero potentia, quod uero potentia ſecūdum ipſos imperfectum, ſemper igitur ſecūdum ipſos Deus imperfectus. ſiquidem ſemper indiuiduorum partim quidem corrumpūtur, partim uero, in futurū ſunt generanda. Et ſi ſecūdum ſapiētem Proclum cum potentia mundus exiſtat, & huius opifex potentia erit, ut in tertia rōcinatus eſt argumētatione, & ꝓpter hoc altero, ut hunc in actio-

nem

nem perducat, opus eſt, & ſiquidem ſecundus actu ſit, & primum actu eſſe opificem eſt ne-
ceſſe. Si uero potentia, & ſecundus potẽtia, & alio item tertio indigere inquit, & hoc in infini-
tum, conſequẽs quidem omnino ſecũdum hanc ſuppõnem, aut cauſam indiuiduorum, quæ
futura ſunt, proximam potentia fore, aut & cauſam ꝓpinquæ cauſæ potẽtia eſſe, & ita ad pri-
mam uſq; ꝑgredientes & ipſam potentia dicere cõpellemur. ſi.n. prima cauſa actu eſt, ut ſecũ-
da cauſa ſit cauſa, & ſecũda actu erit cauſa, ſi uero hæc, & tertia, itẽ cauſa actu erit cauſa, & ita
ad extremam neq; cauſam. quẽadmodum ſi & poſtrema potentia eſt, ut potentia pater, & pri
ma ex neceſſitate erit. qm̃ igitur ſemp nõnulla futura ſunt indiuidua, homines dico, & plantas
& reliquorum quodq;, planum ꝓximam generationis horũ cauſam potẽtia eſſe cauſam. quã-
obrem & huius cauſæ cauſa, potentia erit. & ita ad primã uſq;. omne uero potentia, ut aſſerũt,
impꝑfectum, ſemp igitur ſecũdum ipſos cauſa potẽtia, & impꝑfecta erit prima. & ſi eorum, quæ
per generationem iam in lucẽ ædita ſunt, actu Deus eſt opifex, ſed futurorꝫ tamẽ potẽtia erit,
aut igitur cõcedere neceſſe eſt, qđ ſecundum habitum potentia eſt, ꝑfectum eſſe, aut in uniuer
ſum Deus futurorum ſemp imperfectus opifex erit, ſemp.n. futurorum potẽtia erit opifex nõ
modo uero in particularium creatiõe, ſed uniuerſaliũ quoq; hoc accidere neceſſariũ eſt. quo
rum Deus ſine medio eſt opifex, cœlum.n. & cunctas ſpẽs, ut aſſerit Plato, ſine medio produ-
xit. in Timæo igitur poſt hominis generationem ad cœli incolas Deos, & intelligibiles, ac ſen-
ſum manẽtes ſolem, lunãq; & reliquos eiuſmodi quædã diſſeruit. Oratio uero ſic habet. quo-
rum igitur omnes, quicũq; immanifeſti uoluuntur & qui quatenus uolunt, apparent Dei, ge-
nerationẽ ſortiti ſunt. ad ipſos, qui uniuerſum condidit, hæc diſſerit, Dei Deorũ, quorũ operꝫ
ego parens, effectorq; ſum. & paulopoſt nunc igitur qđ dico demonſtrãs ꝑcipite, tria reliqua
reſtãt mortalium genera, quæ a nobis generãda ſunt. quibus ꝓtermiſſis cœli abſolutio ꝑfecta
non erit. cuncta.n. complexu animalium genera non cõtinebit. Oportet uero ut cõtineat. ſi oĩ-
no perfectus futurus ſit, per me uero ſi fiãt & cuncta uita participant, Diis equari poſſunt, ut
igitur mortali generentur cõditione, & uniuerſum uere uniuerſum ſit, uos ſuſcipite, ut illa gi-
gnatis, uim meam imitamini, qua in ueſtro me uſum ortu meminiſtis. in quibus qui tales cre-
antur. ut cum Diis immortalibus cõmuni nomine cenſeãtur, diuini generis appellentur, om-
niumq; animãtium teneãt principatum, uobis iure, & lege pareãt. quorum uobis initiũ a me
traditur. Si igitur omnia, quæ in cœlo, ac prorſus æterna, ut ipſis uidetur abſq; medio ab opifi
ce ꝓducuntur, utrum ſemp eadem ꝓducit Deus, an a ꝓductiõe cum ſemel ꝓduxiſſet eadem,
quieſcit, reliquum uero cõſeruãs, atq; cõtinens. ſi igitur quieuit a ꝓductione omnino, & orſus
fuerat. omne.n. quieſcens omnino neceſſe eſt, & inchoaſſe. ſi uero ſemp agit, hoc.n. ipſis uide-
tur, ut & Proclus in ſuperioribus non raro declarauit, in tertio igitur aſſerit capite, qđ ſi actu
opifex ſemp opifex, & opificium ſemp actu erit opificium. Et item in eodem ſequitur, & effe-
ctus eſſe actu ſemp, & mũdum ſemp eſſe factum. & in quarto, & in quinto non aliena diſſerit,
necnõ in ea cuius dudum meminimus rõne, quã pro Timæo aduerſus Ariſtotelem cõſcripſit,
aduerbum aſſerit Proclus, mũdum ſemp fieri, & opificem, & feciſſe ſemp, & facere, ita & mũ-
dus ſemp efficitur, & factus eſt, & factus ſemp efficitur. & paulopoſt. quãobrem ſemp mũdus
efficitur, & ut ille fecit ſemp, & facit, ita & mũdus factus eſt, & efficitur ſemp, & cũ fit, factus ẽ,
& genitus, ſemper gignitur. Si igitur hæc uera, admiror, quomodo non animaduertit, qđ ipſe
ſuis capietur pẽnis. ſi.n. & iam mũdum creauit Deus, & crea tnunc, & ꝓpter hoc mundus, &
iam genitus eſt, gigniturq; nũc, atq; futuro gignetur tempore, eo qđ non, quẽadmodum æter
na, ſubitam ꝓſentem omnem habet ſubſiſtẽtiam, ſed tempore interpollatã, neceſſe qdẽ nunc;
qđ fit, prius, quã nunc extat, quatenus nũc fit, prius potentia eſſe. Si.n. & prius actu erat, ſed
non quatenus nunc eſt, ſed ut tunc generabatur, tunc & erat, & actu exiſtebat. ſi.n. ut nunc fit,
& eſt, prius, quã, nunc, exiſteret, & actu erat prius. nõ utiq; ſemp gigneretur mũdus, neq; eius
eſſe temporis interuallis diſtingueretur, ſed, ut æterna, ſubitam haberet exiſtentiã, at neq; ipſi
Proclo eiuſmodi eſſe uidetur mũdi ſubſiſtẽtia. Dicit igitur in rõne, cuius mẽtionem fecimus,
aduerbum hæc, ſi uero aliquãdo futurum uocat Deum mundum Timæus. forte.n. quibuſdã

hoc turbationem incuteret, nunq̃ in temporis parte ipſi ortum tribuit. Aliquādo.n. partem tē poris aliquam eſſe a nobis dicēdum. ut igitur omne in tēpore exiſtens ſiue infinito, ſiue finito, ſemp aliquādo erit. quātum.n. ipſius eſt, hoc in aliquo eſt tempore, nō.n. totum ſimul, ſed qa eſt eius pars aliqua tps eſt. ſi quid ergo in tpe quāuis in infinitum extendatur tps, eſt quidem aliquādo, in infinitum gignitur, ſed non aliquādo in aliud ſemp trāſlatum, & erat aliquādo & eſt aliquādo, & aliquādo erit, ſemp quidem iſtud aliquādo alterum eſt, eſt tamē, in quo ali quādo eſt, in temporis igitur parte ſubſiſtentiam habens, & gignitur aliquādo, & eſt aliquan do, & erit aliquādo, quod uero in omni tempore, eſt quidem aliquādo, gignitur uero ſemp gi gni ſemp inuicem, qđ ſemper eſt. ſi igitur, ut & ipſi uidetur Proclo, quia in tempore mundus eſt, ſemp aliquādo eſt. qm̃ quantum mundi eſt in ſubſiſtētia, hoc in parte temporis eſt aliqua, quoniā non aliter ſubſiſtit tempus, quā ſecūdum partem, & ſemper ab alio aliquādo in aliud trāſfertur aliquādo & erat quidem aliquando, & nunc eſt aliquādo. ita & erit aliquādo. futuꝝ uero aliquādo, quatenus erit aliquādo, nōdum nunc actu eſt. quoniā neq; futurum aliquādo, temporis pars nunc actu eſt, eſſet enim futurum iā actu p̃ſens, neceſſe quidem futurā aliquā do mundi ſubſiſtētiam, nunc potentia eſſe, igitur & cauſa future mūdi ſubſiſtentie, nunc potē tia eius eſt cauſa. quēadmodum.n. quia mundus actu iam aliquādo eſt, quin etiam potētia ſic nō aufert, quatenus erit aliquādo, eo quia cum tempore ſimul ipſius ſubſiſtētia priuationē ſu ſcipit, ita neq; ſubſiſtentie mundi cauſa, quia iam actu ipſa cauſa fuit, quatenus iā ſubſtitit quā ſit potētia, remouetur. quatenus ei erit cauſa ut rurſus ſit, ut.n. quod gignitur ſe habet, ita & gi gnētem ſe habere eſt neceſſe, atq; cōtra, ut gignens, ita & quod gignitur, ut & ipſi nō raro ante diſſeruit Proclus. ſi n. quatenus erit aliquādo mundus, nūc ipſius actu Deus eſt cauſa, cū ue ro cauſa, & efficiens actu ſit, & effectus, & q; fit actu erit Proclum in rōne, quā paulo ante recē ſui, diſſerētem audiuimus. & futura igitur aliquādo mundi ſubſiſtentia, nunc actus erit. qua re & futurum tps, in quo futūra erit aliquādo mundi exiſtentia, nunc actu erit. Futurum igiť ſubſiſtit iam actu, quod quidem, ut dicatur, fieri nequit. nō igitur contingit, quatenus erit ali quādo mundus, nūc ipſius actu effectorem eſſe Deū. igitur ſi quatenus erit aliquādo mūdus, nunc nōdum actu, ſed potentia eſt, & cauſa igitur future exiſtentie eius, nunc quatenus gigne tur, ipſius potētia cauſa eſt. qm̃ & temporis futuri, potētia nūc cauſa Deus eſt. ſemp uero erit tempus, & ſemp erit aliquando mundi exiſtētia, ſemp igitur & Deus potētia erit, & temporis, & mundi cauſa. ut.n. ædificator, quia iam ædificauit, non remouetur, quin ſit potētia futuro rum ædificiorum ædificator, ſed quatenus ædificauit, actu. ædificator eſt, quatenus uero ædi ficabit, potētia. ita quidem & Deus, ut mūdum, & tēpus aliquādo condidit, ipſorum actu cau ſa eſt, ut uero aliquādo erit mundus, & tempus, erit igitur ipſorum ſemp potentia opifex De⁹. quo igitur deterius, ac imperfectius ſemper eſſe potētia, eo q; potentia aliquando, eo magis in maiorem incidit abſurditatem ipſorum ſuppoſitio perpetue mūdi generationis, ꝓpter aptā, & idoneam atq; ineuitabilem ipſorum contra ueritatem argumentationem.

Quod maleficius item Proclus in rationibus deprehenditur. Cap. XV.

Pereptium quidem fore arbitror, ſi Procli rōnum fraudem intelligamus in his uerbis, q̃ nuper recenſuimus. nāq; quo feratur oratio, dico, ut opifex ſemper potentia eſſe oſtēda tur, minime neſcius, & ſi callida orationis arte occultare nitatur, nihil uero minus ita ab ipſa ꝑ ſpicue cōp̄henſus eſt ueritate. dicēs.n. qđ omne in tempore eſt ſiue infinito, ſiue finito, ſem per aliquādo eſt, quāobrem, quātum eius in tempore eſt aliquo, id eſt nō ſimul totum eſt tem pus. Pars.n. poſt partem ſucceſſiue, & item, quod, ſi quid in tempore eſt, quāuis in infinitū ꝓ tendatur tempus, aliquādo eſt, & quod ſemper ab alio aliquādo, in aliud tranſmutatur aliqñ, & erat aliquādo, & aliquādo eſt, atq; aliquādo erit, & qđ ſemp alterū, aliquando eſt, tñ in quo eſt aliquando. Cum hæc diſſeruiſſet, atq; quod dixi, ſentiens, qđ neceſſe eſt ſecūdum eius ſup poſitiones cauſam futuri aliquādo, quatenus aliquādo erit, potentia, nunc eſſe cauſam, nō.n. actu. ſiquidem fieri nequit, futurum, quatenus erit, nunc ut actu ſit. hoc occulere ualens addi

dit,

dit, quod eſt quidem aliquãdo, fit uero in infinitum, ſed non aliquãdo. & item. hoc quidẽ igit̃ in temporis parte ſubſiſtentiã habens, ac aliquãdo gignitur, & eſt aliquãdo, hoc uero in omni tempore, eſt quidem aliquãdo, ſemp uero gignitur, ut ſemp gigni, dicendo, & non aliquando, caueat, potentia dicere eſſe, eius, quod gignitur, factorem, ut arbitratus eſt, & hoc ſiquidẽ ſemper in continua, atq; minime interrupta generatione mũdus cõſtitit, ac dum gignitur, eſſe habet. ſi nõ aliquando gignitur, ſed ſemp, non aliquãdo erit, ſed ſemp, eſſe. n. ipſius, dum fit, ſubſiſtentiam habet, ſi uero, quia in tempore ſubſiſtit mũdus, ac minime ſubitã omnem, ut æternam, ſuã cõſiſtentem exiſtentiã habet. quãobrem totum tps non, ut æternitas, ſimul ſubſiſtit, ꝑpter hoc, ſemp in hoc aliquãdo eſt mundus, & non erat non aliquãdo, & eſt aliquãdo, neq; non erit aliquãdo, ab alio aliquãdo in aliud aliquando ſemp permeans, ipſius uero eſſe aliud, quã gigni non eſt neceſſe. igitur queadmodum erat, aliquando, & eſt aliquando, neq; non erit aliquãdo, ita & genitum aliquãdo, neq; non gigni aliquando, atq; futurum, ut gignatur aliqñ, non enim ſecus eſſe, quã, dum fit, participat. ſi igitur gigni, aut nõ aliud eſt, quam ipſius eſſe, aut cauſa eſſe, gigni eſt, ut eẽ ipſius ſe habet, ita haberi, & gigni neceſſe eſt. Siquidem idem ſit propter hoc, ſi uero cauſa, qm̃ uidetur & ipſis, queadmodum effectus habet ſe, ita & cãm habere, atq; contra ut cauſa, ſic & effectus. quãobrem ſi aliquando eſt mundus, & neceſſario gignitur aliquãdo, atq; ſeorſum a generatione, ipm per ſe dicere mũdum aliquãdo futurum fore, ſi non abſq; opifice cauſa, erit neceſſe, & futuri cauſam, quatenus erit, nũc ſecũdum ꝓprias eorum ſuppoſitiones potentia eſſe. Si igitur ſemp futurum fore habet mundus, quia & tẽpus, & cauſam ſemp futuri, quatenus erit, potentia eſſe, eſt neceſſe. quãobrem & ſeorſum a dicẽdo futurum, ut gignatur mũdus, in idem abhorrẽs oratio detruditur incõmodum, dico quidem ſemper opificem potentia eſſe Deum, atq; imperfectum ſemper, ꝑpter eorum ineuitabiles argumentationes, neq; calliditate adumbrare abhorrẽtem ꝓpriarum ſuppoſitionum incõmoditatem Proclus ualuit.

Quod & ſecũdum cõmunes notiones & ſecũdum philoſophum Plotinum ipſe a ſeipſo perfectus eſt opifex Deus nihil eo q; efficiens, poſtea aſſumens imperfectionem eo q; omnia iam præcognitione Deo præſentia adſint etiam num quæ nondum in lucem edita ſunt. Cap. XVII.

SI igitur ſecũdum pias de Deo notiões ipſe ſuipſius Deus abſolutio eſt, nullo, quod ab ipſo productum ſit, ad perfectionem indigens, planum qd', neq; ex rerum exiſtẽtia ad pfectionem quicquã recipit, neq; ideo, quod hæc nõ ſint, ipſe ſeipſo erit imperfectior. qd' auctore Plotino, & quæ nõdum ſunt, ut res Deo pſentes ſunt. adiecimus igitur ipſi & prius deciſionem ex ratione, quã de intelligibilibus, uel de bono habuit, cuius, & nunc reminiſcamur, dignum cenſeo. de opifica. n. in illis Dei potentia differens hæc, inquit. at quidem, ſi oportet ſingulã actionem non imperfectam eſſe, neq; uero phas Dei quod uis aliud quid putare, quã totum, & omne oportet in quouis eorum, quæ ipſius, cuncta ineſſe, oportet igitur & iſtud ſemp eſſe, oportet & futurum iam pſens eſſe, nõ quidem poſterius in illo, ſed iam illic pſens, poſterius in aliud gignitur. Si igitur futurum iam pſens eſt, neceſſe ita adeſſe, ut ante intellectum in poſterius, hoc uero eſt, ut nihil tũc indigeat, hoc uero eſt, ut nihil deſit, omnia igitur iam erãt, & ſemp erãt, & ita erant, ut dicatur, poſterius hoc ꝑpter hoc. Extenſum quidem. n. & tãquã explicatũ, habet hoc, ut demõſtretur, poſt hoc. tamen uero omne hoc, hoc uero eſt. & in ipſo cauſam habens. ſi igitur philoſopho Plotino auctore futurum, & qd' nondum factum, iam Deo pſens eſt, & nihil apud ipm poſterius, ſed poſterius futurum, iam pſens Deo eſt, ac ſemp adeſt, & ita adeſt, ut in poſterius pcognitum, & ꝑpter hoc ſingula Dei actio perfecta eſt, ut p notiõe capiens, quæ poſterius fore futura ſunt. ut Dei actio nihil deficiat, nulloq; indiget. cum qd' prius futurum, poſterius iam pducit. Si hæc uera, neceſſe quidem hæc cõcedere ipſos, & ſi ab aliquo pricipio mundus ſubſiſterit. quare planum, & priuſquã cõſtiterit mundus, Deo pſentem fuiſſe, ut ante cognitus poſterius, & ꝑpter hoc pfecta opifica Dei actio, nihil poſterius eẽ apud Deum, qm̃ poſterius futurũ, iam ipſi pſens præcognitione eſt, & nullo poſterius indigere, ut in mundi ꝓ

ductionem accipiat,his igitur,& apud ipſos ſecũdum cõmunes de Deo notiones,quaſi cõfeſ-ſis,quomodo nõ ſunt admodum impudẽtes,& ut ipſi putant pulchra placita defendentes, qđ ſi mũdus æternus non ſit,prius,quã ipſe gignatur,huius opifex erit imperfectus,& cum crea ret tẽpore indigeret,atq; nõ expers alterationis erit.ipſe igitur ſuiipſius in omnibus cõplemẽ-tum exiſtens Deus,nihil ad externa habitudinis in perfectionẽ conferẽtis ſuam capiet.

Procli ſucceſſoris Ratio Quinta.

An negatiõe ad dita legẽdũ ſic & non cœlum eſt. conſidera.

QVinta.ad hæc,ſi una cum cœlo tempus eſt,& cœlũ eſt,cum tempus nõ ſit,neq; tẽpus,ſi non exiſtat cœlum.tempus uero nõ erat,quando nõ erat,neq; erit,quando nõ erit. ſi.n. erat,cum nõ erat tempus,ut uidetur,quãdo non erat tempus,tempus erat.aliquando.n.exñs, eo quod aliquãdo non ſit,dicitur eſſe aliquãdo,neq; ſemp exiſtens,neq; nũquã,utrorũq; uere medium.ubi uero ſit aliquando,tempus eſt,& ſi erit,quãdo non erit tempus,cadens abeſſe ali quando,in nõ eſſe aliquando,cum nõ ſit tempus,tunc erit tempus,cum tẽpus nõ erit, aliquan do.n.ad tempus ſpectat.ſi igitur neq; erat,cum tẽpus non erat,neq; erit,cum tempus nõ erit, in utriſq;.n.aliquando,cum tẽpus non ſit,erit exiſtens tẽpus ſignificans,ſemp igitur eſt tem-pus.Huic.n.aliquãdo aut id opponetur,aut hoc nũquã,ſed hoc nũquã,haud quaq̃ fieri põt, nãq; omnino tempus eſt.ſemper igitur eſt tempus, una uero cũ tempore cœlum,& cum cœ-lo tempus,cœli nãq; motus menſura eſt,ut uitæ ipſius animalis æternitas.quod & ipſum tem-pus eſſe ſemper demõſtrat.ut ne æternitas,aut nullius ſit exemplar,cũ æternitas ſit ſi non exi-ſtat tempus,aut neq; ipſa poſſit ſemper manere,quod eſt.ex nõ eſſe,in eſſe,aut in non eſſe, ex eſſe tranſiens exemplar.& cœlum ſemper eſt,ut tempus,una cum tẽpore editũ,& neq; prius, neq; poſterius tempore ortnm,ſed omni tempore,ut inquit ille,factũ exiſtẽs,atq; futurum.

Solutio Quintæ Rationis.

Quod cauillatorie Proclus neq; dictorum ſententiam ſed dictionum imbecillitatẽ cõtinet. Cap. I.

VAlde & hæc argumentatio cauillatoria exiſtit.non.n.ad id,quod per orationem ſignifi-catur,ſed ad dictionem oppoſitionem habet.ſi.n.erat inquit,quando nõ erat tempus,& erit,quando nõ erit.erat aliquãdo,quando tempus nõ erat,& erit aliquãdo,cum nõ erit.aliqñ inquit declaratiuum tẽporis eſt.& ubi erat aliquando,tempus eſt.igitur tempus erat, cum nõ erat tẽpus,& erit tempus,cum tps non erit.Hæc quidẽ Philoſophus nimirum minime neſcius dictiones exprimere puras notiones nõ omnino poſſe,quid igitur,ſi nos accuratam ipſius di-ctionis librationẽ admodum euitantes,nõ dicamus,quod erat aliquãdo,cum tẽpus non erat, neq; quod erit aliquando,cũ non erit,ſed ſimplr ita,quod nõ eſt tempus,ſed initium,& finem eſſe habet.Si uero hæc aſſerentibus nobis colligeret Philoſophus qđ non ſemper exiſtens, eo quia nõ ſemper ſit,neq; nũquã neceſſe aliquando eſſe,& aliquando non eſſe,ut dictionis aliqñ apprehẽſio fiat,concedatur,& nobis ſuam cauillationẽ imitantibus modicũ quippiam oratio ne ludere.Recte.n.ſapienti Homero uidetur,quale quiſpiam dixerit uerbum non obtempe-rare,ut igitur ſapiens audacter dictum eius euitetur.

Quod non omnino aliquando temporis aduerbium de quo utiq; p̃dicetur ſectionẽ tpis declaret. Cap. II.

QVoniam.n.temporis partim quidem p̃teriit,partim uero futurum eſt.utrum futurum tẽpus,ut dies craſtina,erit aliquãdo,an non? ſi.n.nõ ſemper eſt craſtina dies,erit aliqñ, huic.n.aliquando aut ſemp,aut non aliquãdo opponuntur,ſuis nãq; utar uerbis.Si igit utrũ-que falſum.futurum.n.neq; ſemper eſt,neq; nõ aliquãdo.qm̃ non utiq; futurũ amplius erat, omnino aliquãdo eſſe neceſſe eſt.ſi igitur aliquãdo temporis eſt declaratiuum,& futurũ tem-pus,tempus eſt,erit igitur tẽpus,cum erit tempus.qđ igitur tempus,in quo futurũ tempus,ut cras erit,& item eadem de illo ambiguitas,& illud.n.aut aliquando erit,aut ſemp,aut non ali-quando.Cum uero falſum ſit qđ ſemper,& non aliquãdo ſit,aliquando.n.portionem aliquã declarat temporis,aliquãdo igitur erit aliquãdo,tempus uero aliquando,atq; illud tempus in

tempore erit, & hoc in infinitum. ſed ut exiſtimo, ludẽtibus pueris, qui ueritatẽ, & dictorũ ſententias negligunt dum ſyllabarũ garrulitati inhærent, & oratiõis ꝓlationẽ artificioſe adornãt, dictiões cõuellũt, nõ uiris q̃ igenio pollẽt eiuſmodi rõcinationũ nuel cauillationũ potiꝰ forma accõmodabitur. intellectũ. n. dictorum cõiectari oportet, & ſi tenuitas dictionis ad accuratã ſignificatorum declarationem minime perueniat. ut igitur hic aliquãdo fore, dicentes futurũ tempus ut cras, non tempus introducimus aliqđ, eo quia dicimus aliquando, quãuis ſignificãtiæ temporalis declaratiuum ſit aliquãdo, ſed ſolum per id, nõ ſemper eſſe futurum declaramus. ita quidem, & ſi quis dixerit aliquãdo non eſſe tẽpus, aut aliquãdo non fore, nõ tempus, per aliquãdo, alterum ſignificat, in quo non erat, aut nõ erit tempus, ſed ſolum neq; ſemp eſſe, neq; non aliquãdo, aliquando ſignificat. medium. n. uere erit aliquando huius ſemp, & huius non aliquando. ſi. n. cum dicimus aliquãdo non eſſe tempus aliquãdo temporis eẽ declaratiuum, planũ quod, & cum dicimus eſſe aliquando, futuram temporis ſectionem, tẽpus aliqñ ſignificat. huius. n. aliquando nõ eſſe, affirmatio eſt, aliquãdo eſſe. quod igitur affirmando aliquando ſignificat, hoc & in negando ſignificare eſt neceſſe. ſi igitur, cũ dicitur aliquando eẽ, & nõ ſemper futurũ, uidelicet craſtinã diem, ipſum per ſe aliquando nullũ ꝓprium indicat tẽpus, neq; igitur, cum dicitur, aliquãdo non eſſe tempus, ꝓprii cuiuſdam declaratiuũ aliquando temporis eſt, ut. n. in particula temporis, ut diei craſtini, aliquando futuri, nõ ſemp tempus ſignificat aliquando, ita & in uniuerſo tempore, ſi dicatur aliquando eſſe, aut nõ eẽ, & nõ ſemper tempus per aliquãdo neceſſario indicat̃, ſed ſecũdum utrũq;, aliud nihil, quã nõ eſſe ſemper tempus, de quo ꝑdicatur aliquando, ſignificatur. quomodo igitur non decet uirum Philoſophum ueritati ſole inherere gloriãtem. non rõnis ſentẽtiam perpendendo, in ſilire dictionibus, quoniam non ſecus ſignificari cõtingit, quæ initium, atq; finem ipſius eſſe habent, quam temporalibus eiuſmodi aduerbiis.

Quod neq; reliqua aduerbia temporalia paſſim temporis prorſus declaratiua exiſtunt. Cap. III.

QVod uero non in uniuerſum ſimul, ac aduerbio aliquo utimur tẽporali, protinus & tẽpus intelligatur, hinc perſpicuum exiſtit. ſi. n. aliquis ita dixerit, quãdo quod mouetur moueri deſiit, tunc quieſcere incipit, igitur qui ita dicit, qm̃ quando, & tũc temporis aduerbiis uſus eſt, quando, & tunc, ſtatim. & tempus declarauit. at fieri non põt. in uno. n. & eodem nũc quod mouetur moueri deſiit, & quieſcere incipit, neq;. n. finis motus, neq; quietis initiũ in tempore eſt. in tempore. n. aut quieſcere neceſſe eſt, aut moueri, qđ aptum eſt. ſupponit̃ uero neque motus, neq; quies, ſed motionis finis, quietis initium. nõ igitur temporis hic quãdo, & tũc declaratiua ſunt, ſed tẽporis finem manifeſtãt. quo motus fiebat, & initium item temporis, in quo quieuerit. quare in uniuerſum temporis aduerbia, ubi aſſumpta ſunt, tempus nõ ſtatim ſignificant. quid igitur impedit. & in ꝓpoſito, ſi quidem diceretur quod erit aliquãdo, cum nõ erit tempus, aliquando non tempus, ſed tẽporis finem, ſecundũ quem, eſſe tempus deſinet, notare, & ſi diceretur aliquando factũ eſſe tempus, non ab æterno eſſe, tunc iterũ temporis initiũ declarare, & primũ ſignum, ſeu nũc, quo eſſe inchoauit. hoc quidem modo, neq; erat, aut erit, in quo dictum utiq; ſit, omnino tẽporis ſignificatiua ſunt, uerbũ quidem eſt, declaratiuum exiſtentiæ eſt. ipſum uero ſequitur, & temporis declaratio, ur ſingulum quodq; uerbũ aliud quid ſignificãs ſequitur, qđ & temporis ſectionem declarat, non q̃dem propter hoc, & tẽpus ꝓrſus declarabit. de quo utiq; erat, aut erit dicatur. ſi. n. aliquis ita diceret quod, & priuſquam hoĩes, aut omnes, aut aliqui Deũ cognoſcerent, erat Deus. Hic igitur erat ꝑdicans de Deo, tẽpus, aut temporis aliquid, aut finem, aut initiũ ſignificat, qđ fieri nequit. nõ. n. in tempore diuinum eſt. Hic igitur erat uerbum ſolius Dei exiſtẽtiæ declaratiuum eſt. ſi. n. omnino tẽporis declaratiuum eſſet, erat, ꝑteriti temporis declaratiuum eſt, ꝑteritum uero nõ eſt. Cum igitur Plato de Deo dicat bonus erat, bono uero nulla de nullo unq̃ oboritur inuidia, Deum quidem ſecũdũ ſapiẽtem Proclum in tempore, & quidem ꝑterito, eſſe conſtituit, & ꝓpter hoc aut nõ amplius eſſe, aut non bonum, aut una cum tẽporis ſectione diſiũctum, neq; unitam, & ꝑpetuã exiſten-

tiam habẽtem. de quo.n.erat ꝑdicetur, de hoc eſt, non prædicatur, dicens.n. Socrates erat, uidelicet, ac ſi nunc non exiſtat. Fieri.n.haud poteſt, ut ita ſimpl'r ſolum dicatur, cœlum erat. eſt enim & nũc. ut ſi quis homo bonus exiſtat, fieri nequit, ut de ipſo idetermiate dicatur, bonus erat, ſed qd' bonus eſt, de eo qui amplius non bonus, at in prauitatẽ mutatus, dixerit aliqs, bonus erat, quaſi nunc bonus amplius nõ exiſtat. & ſi dicitur de his, quæ eſſe cum temporis extẽſione habent. & adhuc ſubſiſtunt, ut de cœlo, quod erat, & eſt. etenim erat cœlum, & nũc eſt. at quatenus erat, nunc uidelicet nõ eſt. eſſe.n. ipſius in tempore ꝑterito, nunc non eſt. ita enim ꝑteritum ꝑſens eſſet. quare quatenus erat de aliquo ꝑdicatur ſecũdum abſurdum illam exiſtẽtiam, non eſt nũc. Si igitur de Deo dicens Plato bonum erat, diuinũ, in tempore eſſe non cõſtituit, neq; ipm una cum temporis ſectionibus diuellit. non igitur, erat, tempus, de quo utiq; dicatur, declarat. & ſecus neceſſe eſt ipſos, aut cõcedere eſſe quædam intelligibilia, & diuina cœlo eminẽtiora, & a corporum habitudine abſoluta, ac libera, & adhuc magis Deum ipm primam intelligibiliũ, & ſimpliciter omnium cauſam, & principiũ, aut nulla eſſe aſſerunt intelligibilia a corporũ cõmertio, ac habitudine diſcreta. Si quidẽ igitur nulla eſſet res, neq; ipſa prima ſubſtãtia, cuius eſſe non referetur ad corpora, a corporib' ſeorſum nõ certe eſſe quiret. corporibus nãq; ſublatis, & quæ ad ea habitudinẽ habẽt, aboleri neceſſe eſt. ita uero ad ipſorum eſſe corpora conferẽt, & cauſe quodãmodo, ut illa ſubſiſtãt, erũt. ſed ſi hoc abſurdum, neceſſe igitur ſubſtantias intelligibiles, & abſq; cõparatione ſecũdum ꝑſtantiam, cunctorum cauſam Deũ omni habitudine, quæ ad corpora & mũdum, eminẽtius, ſublimiusue eſſe habere. enimuero & qd' tempus nihil aliud eſt, quã motus corporum numerus, aut & ſimpl'r dixerim, circa corpora eſſe habet. & hoc omnibus uidetur. anni.n. & mẽſes, dies, ac noctes, quæ tẽporis qdã partes ſunt, non ꝑter corpora eſſe poſſunt. Si uero numerus motus eſt tẽpus, tertiũ uidelicet a corporibus ſortitũ ordinem. omnis.n. motus naturalis corporũ eſt motus, tẽpus uero motus eſt menſura. aut ſimpl'r motionis quippiã. abſtracta igitur ab habitudine corpora maiori ambitus interuallo, & ab habitudine, quæ ad tempus refert', aliena ſunt, q̃ a corporibus tertium eſt. ſi igitur hoc uerũ, contingit uero de intelligibilibus, & de Deo dicere nos, qd' erat Deus, et prius, quã hoc, aut hoc fiat, & hoc, plena eſt non ſolum cõmunis hoium cõſuetudo, ſed & omnis ſapiẽtium uſus. Eſt.n. quãdo aliter, nos ut dicamus, fieri non põt, propter ſuppoſitarum rerum declarationem. Non igitur erat, quouis modo, & de quo dictum eſt, tempus omnino introducet, qm̃ & dicimus qd' erat tempus, & hic tamẽ temporis nõ eſt declaratiuum, erat. ſic.n. duo utiq; ſimul erũt tempora, ipm uero tempus, de quo erat ꝑdicamus, & ipſum erat, qd' abſurdum eſt. atq; tria ſimul erũt tempora, ſi ita quis dixerit, qd' erat tẽpus quãdo Socrates erat, duobus erat, ſinguloq; ſeparatim tẽporaliter intellecto. ſed ridiculũ puto, ſi unicuiq; eiuſmodi apparuerit. Intelligere.n. quiſpiam, & quatuor in eodẽ tẽpora poſſet, & quinque toties erat in una oratiõis dictione aſſumens. Si igitur manifeſte in dictis exẽplis erat ſolius ſubiectorũ ſubſiſtentie declaratiuũ eſt, nullius uero tẽporis. nõ igitur erat, de quo utiq; dicatur, oino tempus declarabit. nõ alio modo, neq; erit uerbum, de quo dicatur, omnino ipm per ſe temporis ſectionem, futurum ſignificat. & propter hoc aientibus nobis, ſi ita cõtingerit, quod erit, quãdo non erit tẽpus, ipſi uero erit in tempus trãſferentes inferũt, quod erit tẽpus, quando nõ erit tempus, ſi aliquis ita enuntiãs. dixerit, qd' quemadmodum erat tempus, & eſt nũc tempus, ita & erit tempus, deinde ſi quis hac ſapienti uia incedens, erit in tempus trãſferens, inferret uidelicet qd' erit tp̃s, quãdo nõ erit tempus. ſi.n. uerũ qd' erit tp̃s. erit uero tẽporeũ. erit igit' tp̃s qñ non erit tempus, & quæ horum tẽporum differentia futuri aio, & huius quãdo erit, & de illo uero tempore, in quo erit tempus, nihil minus eadem dicere cõtingit. & ita in infinitum ꝑgrediemur, tempora tẽporum quęrentes, ſed fieri non põt ſimul, & ſecũdum idem, duo ut ſint tẽpora, ne & infinita cõcedamus. ſeorſum. ſi non alterũ alterius pars eſſet, & ab ipſo cõtineretur. ut ſi quis ꝑſentem eſſe dixerit mẽſem quẽuis, & decimum eiuſdem diem. nõ hoc ſignificat affirmatio aſſerens, qd' erit tempus, ſed ſimpliciter qd' non nunc deſinit tẽpus, ſed & rurſus erit. ſi igitur ſecũdum argumentationẽ Procli. affirmationem, quæ aſſerit; tempus erit, abſurdũ ſe-

cutum eſt. hoc uero erat, temporis eſſe tempus, aut eſſe in tẽpore tempus, falſa igiť ipſa, negatio uero huius uera. Siquidem contradictionis uel affirmationem, uel negationẽ ueram eẽ neceſſe eſt. ſi igitur falſa eſt affirmatio, quæ aſſerit, erit tẽpus, quãtum ad Procli argumẽtationẽ ſpectat, huius negatio uera, nõ erit igitur tẽpus. quãobrem in cõtrarium ex hac admirabili diſciplina ſibi oratio circũacta eſt. Qm̃ autem cõtingit quædã, & ita enuntiare, qď erit tp̃s, quãdo forte pluuia erit, uel alterũ eorũ, quæ gignũtur, quippiã. Rurſus & hic erit in tempus traducto, non modo primo erit. ſ. ſed & altero ſi omnino temporis declaratiuum eſt, erit. & amplius, & quãdo temporis aduerbio. quomodo nõ deridendum erit aſſertum, quodq; intelligi nequit, quater tempus nobis deinceps uoce enũtiantibus. & in alia eiuſmodi ſexcẽta abſurda per exẽpla omnino Philoſophi argumẽtationem inferre licet. Si igitur in his erat, aut erit ip̃m per ſe, tempus nõ declarat, ſed, cum dicitur tempus erit, ſolam futuram temporis ſignificat exiſtẽtiam, cum uero dicitur in tẽpore erit, quãdo pluuia erit. primũ quidem item erit tẽporis exiſtentiam, ſecũdum uero pluuiæ. Nõ igitur ſi quiſpiam aſſeruerit, erit, quãdo non erit tempus; erit, temporis declaratiuum accipiemus, ſed qď quædam erit cõſtitutio, in qua tẽpus non erit, nõ ſolũ uero erat, aut erit declaratiuæ tẽporis ſunt ſectiones, hæc quidem p̃teriti, illa uero futuri, ſed & eſt ip̃m, p̃ſentem temporis ſectionem ſignificat, quæ quidem tum p̃terite, tum future contra diuiditur, & nõ certe, cum dicimus, qď Deus eſt, temporalis aliquam ſectionem eſſe intelligimus, ſed ſolam æternã Dei exiſtẽtiam. nõ. n. dictionum imbecillitati res una, ut extenuentur, eſt neceſſe, ſed quãtum conducit ex ipſis in intellectorum ſignificãtiam ſumẽtes, ſiquid proprium nature rei intellecte ſimul oſtenditur, id reicimus. Quẽadmodum igitur in omnibus dictis exemplis temporis aduerbia. non ita in oratione aſſumũtur, ut quouis modo ipſa p̃ ſe, pro aliquo tempore intelligãtur, & ſi ſecũdum cõſequens una temporis particule oſtẽduntur. ſed aut exiſtẽtiam aliquam, aut temporis cuiuſdam finem, aut initium, ut exẽplis ante aſſumptis demõſtrauimus, declarant. ita neq; ſi diceretur aliquãdo non eſſe tẽpus, aut aliquando nõ futurum, cogemur p̃pter temporis aduerbium aliquãdo, aut ante tempus, tẽpus eſſe dicere, aut poſt tempus, ſed cum dicimus aliquãdo non eſſe tempus, initium dicere & huius nõ æternum eſſe, declaratiuum aſſerimus, aliquãdo uero non fore, huius deſiturum & minime ſine uacaturum eſſem, & nihil mihi moleſtiarum ratio nõ affert, ſiue ceſſabit tempus, ſiue non; ſed intantum ex dictis ſit demonſtratum, nihil neceſſarii habere, potius uero propoſitã Procli argumentationem in incommodum incidere.

Quod & ſi dicamus erat aliquãdo, cum non erat tempus, & erit aliquando cum non erit, iſtud erat, & aliquando ad ſubiecti naturam aſſumentes non ſectionis temporis declaratiuum intelligimus, ſed æternitatis quãdam exiſtẽtiam in qua non erat, aut erit tempus. Cap. IIII.

LIcet uero & ita in re propoſita dicere. ſi ut cœli motus tempus eſt mẽſura, ita & æternitas, ut & Proclus hic aſſerit, æternorum exiſtẽtiæ. menſura. n. eſt cœli motus tẽpus, ut & æternitas ipſius animalis uitæ. ſi igitur æternitas uitæ ipſius animalis, uidelicet æternorũ mẽſura; prorſus neceſſe eſt æternitatem pũctum nõ eſſe unum, ſed latitudinem aliquam, ac extẽſionẽ quãdam, ut ita dixerim, cum eſſe æternoꝝ ſimul extẽſam, non ut tẽpus ſectionibus, diuiſam; differentibus annis aio, & mẽſibus, diebus, ac noctibus, ſed quẽadmodum, ſi quis in intelligẽtia cœlum ſiſteret, firmaretue, & ſolis lationem, nõ amplius diuerſe temporis ſectiones, intelligerẽtur, tamẽ ſimilium quædam partium extẽſio, una cũ mundi exiſtentia uelociter currens. ita quidem & in æternis licet dicere, qď ſi non eſt temporeæ diſtantie latio aliqua, in hoc, eſſe ipſorum, æternitatem metiẽte, ſed omnino extenſio quædã uniformis eadem ſibiipſi cum ipſorum eſſe una intelligitur. Non. n. eſt impartibile aliquod ſignũ, ut dixi, æternitas, neq; æterna in aliquo pũcto ſolum ſubſiſtunt, unde & Proclus, & ante illum Plato æternitatẽ dixit mẽſuram eſſe uitæ æternorum. inquit. n. cum cœlo tempus genitum eſt. ut una & ſoluta ſimul & ſoluantur, ſi aliquãdo aliqua ipſorum fiat ſolutio, ut ipſi, quo ad eius fieri poteſt. per quam ſimillimum ſit. Exemplar. n. omni in æternitate eſt. hæc omni tempore perſeuerãs eſt, quare ſi

omni in æternitate mũdi exemplar eſſe aſſerit Plato;& uitæ æternorum mẽſuram eſſe,uide-
licet nõ unum quẽdam æternitatem pũctum eſſe arbitratur.omne.n.non pũctum,neq; men-
ſuram impartibilis,ſed unam quãdam,ac æqualem uitæ æternorum nulla differẽtia cõciſam
extẽſionem,ſed conſiſtẽtem ſemper eãdem,& perſeuerantem ipſam ſibiipſi impermutabilẽ.
cum hoc ita ſe habet.cum dicimus,erat,quãdo non erat tẽpus,& erit,quando non erit.erat,&
erit,non temporaliter intelligimus.ſed & quẽadmodum,& cum dicimus erat Deus,& prius,
quã ipſum homines cognoſcerent;ac tempus erat,& Deus eſt,atq; tempus eſt.aut cum Plato
dicit bonus erat,nõ temporeas ob,erat,& eſt.ſectiones intelligimus.ſed ad ſubiecti naturam
hæc aduerbia temporis æternitatis eſſe declaratiua aſſerimus.aut & ipſius nudæ rerum exiſtẽ
tiæ.qm̃ ſecus loqui nos nequimus,quã cum aliqua temporea oſtenſione.ita,quãuis dicamus
erat,quãdo non erat tempus,& erit,quãdo non erit.erat,& erit,nõ temporis quippiam intelli
gimus,ſed æternitatis exiſtẽtiæ ſignificatiua eſſe aſſerimus.Erat.n.æternitas,quãuis tempus
non eſſet,& æternitas erit,quãdo tempus nõ erit,quãuis aliquãdo in hoc ducat aliquis,ut qđ
erat aliquãdo,quando nõ erat tempus.& aliquando erit,quãdo tempus non erit.& rurſus ali
quando in æternitate audiemus;qđ eſt aliqua æternitatis exiſtentia,uel extenſio,aut quomo-
do nũcupare quis uoluerit,in quo tempus nõ erat,& item æternitas erit,quãdo tẽpus nõ erit.
non.n.ut dixi,orationis tenuitatem ſed ea,quæ dicũtur,eum,qui ingenio ualet,mente ꝓſpice
re oportet.quẽadmodum.n.& in Dei notione,noſtra animi diſcurſio,ut ipſum cõtemplet̃ ſe-
orſum ab imaginatione,nõ ſatis uirium habet,ſed &,ut inquit Plato,imaginatio notionibus,
quas de Deo habemus,figuras nobis inſerit,& de ipſo molem,ac magnitudinẽ intelligere ſu-
ſpicãs.enimuero ſeorſum a tẽpore,quæ tempus ſupereminẽt,intelligere nõ ualemus;neq; ob
noſtre ſpeculationis tenuitatem;iam res ita eſſe eſt neceſſe,ſed animi iudicio incidẽs de Deo,
& de incorporeis notionibus incõmodum repellimus.itã quidem lõge magis & in rerũ inter-
pretationem nõ dictionum infirmati mẽtem adhibere oportet,ſi non in uniuerſum notiones
noſtras pure,incorruptiue,aut res interꝑtari dictiones ualent,et ex orõne,et non dicentis ſen
tentia redargutionem cõſicere.Pluribus.n.oratio demõſtrauit,quod in uniuerſum dictioni-
bus temporeis nõ una,et tempus oſtenditur.quare,ut compꝛhendens dicam,una cũ cœlo ge-
nitum tempus.recte cum Platoni,tum ueritati uidetur.cœleſtis.n.mẽſura motionis tempus
eſt,tempus uero principio carere nequaq̃ dicere Platonem demõſtrare poterit aliquis.ſed e ꝓ
pria pena probare Proclus aggreſſus eſt.tẽpus uero initiũ habere,cum nos in aliis demõſtra-
uimus,tum Plato aperte cũ cœlo ipſum genitum eſſe dixit,et ante,quã cœlum fieret,non eſſe.
genitum uero cœlum eſſe inquit,a principio aliquo ortum ſumẽs ut diſcipulus Platonis Ari-
ſtoteles in ſermone auſcultationis naturalis octauo ꝑceptoris opinioni atteſtatus eſt.ita.n.diſ
ſerit,ſed quidem de tẽpore uno excepto una mẽte omnes eſſe uidẽtur,ingenerabile enim eſſe
dicũt,& propter hoc Democritus demonſtrat fieri non potuiſſe,ut omnia genita eſſent.Pla-
to uero ipſum generat ſolas.Vna.n.ipſum cum cœlo factum eſſe,genitũ uero cœlum eſſe aſſe
rit,hæc quidẽ pluribus in ratione ſexta demonſtrabũtur,et in prima demõſtratũ eſt,fieri nõ
poſſe,ut mũdi ſubſiſtentia uacet initio.utrum uero eſſe cœperit,ſeu tempus,ſeu mũdus,et cõ
mune principium ipſius eſſe habere eſt neceſſarium.qđ uero,et ſi quis hoc conceſſerit,& in-
terim occultum eſſe,ſiue mũdus,et tempus eſſe initiũ habet,ſiue nõ.Philoſophi quidem argu
mẽtatio,qua tempus ſine principio eſſe,ac carere fine probare putat cauillatores potius,quã
Philoſophos dicere ſatis ratio declarauit.

Quod & ſi æternitas temporis exemplar ſit, non neceſſe & tempus ſemper eſſe, quod æter nitas ſemper eſt. Cap. V.

SI uero æternitatem temporis exemplar eſſe aſſerit,& propter hoc;& tẽpus ſemp eſſe opor-
tet,ut & æternitas ſemper ſit,exemplar,in cõmuni in ſecunda Philoſophi argumentatiõe,
in qua de exemplaribus ſermo habitus eſt,eiuſmodi redarguimus.Si.n.quemadmodum ipm
animal mundi exemplar eſt,ita & quæ ipſius animalis uitam metitur,æternitas temporis,qđ

mundi

mundi metitur exiſtentiam exẽplar eſt, demonſtratum uero ipſum animal, nõ in hoc eſſe habere, ut mundi ſit exemplar, nec igitur menſura ipſius animalis uitæ æternitas in hoc eſſe habet, ut temporis exemplar ſit. Si. n. ut æternitas ad ipſum animal, ita & tempus ad mũdum habet, uiciſſim igitur ut ipſum animal ad mũdum, ita & æternitas ad tempus ſe habebit. demonſtrauimus uero in illis non neceſſe eſſe ſi ipſum animal, & omnino mundi exemplar ſit, & mũdum eſſe. non igitur, ſi æternitas ſit, prorſus & tempus eſſe, eſt neceſſarium.

Procli ſucceſſoris Ratio *Sexta.*

SExta. an mundi faber ſolus ſoluere mũdum poſſit. inſolubilis. n. eſt uſquequaq;, inquit pręterquã, ab eo, qui colligauit. etenim ubiq; ei, qui non uinculum neſcit, & ſolutionẽ eius, qđ colligauit, ſcire conuenit. ad ſciẽtem uero ſolutionem, ſoluere ſpectat, faber uero mundũ utiq; non diſſoluet, ipſe. n. eſt, qui dicit, quod bene cõſtructum eſt, & bene ſe habens, ſoluere uelle, praui, prauus uero is, qui iure bonus eſt, fieri nõ poteſt. ut diſſoluatur mundus haud fieri poteſt. nõ enim ab aliquo alio. quoniã ſolus faber ſoluere ipſum ualet, neq; ab eo, qui fabricatus eſt. quoniã quod bene cõſtructum eſt, uelle ſoluere praui. uel igitur non bene cõſtituit, & optimus faber non eſt. aut bene conſtituit, neq; niſi prauus factus ſoluet, quod fieri non põt. quare non ſolubile uniuerſum. quare incorruptibile. ſi uero incorruptibile omni, quod genitum eſt, corruptio ineſt, inquit Socrates dixit priori Timæi rationem non ipſe dicens, ſed muſas dicere inquiens & nimirum nõ continuo Timæus muſarum placitum ſuperfluum ſuſpicatus eſt, & aliquod genus incorruptibile poſuit. Si igitur hoc uerum qđ non corruptioni obnoxiũ eſt, hoc ingenitum eſſe, mundus uero corruptionis expers eſt, hac de cauſa ingenitus. quare ſempiternus, ſi ingenitus eſt, & incorruptibilis mundus.

Quod aperte in rationibus de mundi generatione a Platone dicta deprauant, & ad id, quod ipſis videtur, vt detorquent. Cap. I.

NVnquã mũdum modo aliquo eſſe ingenerabilẽ Platone enuntiãte immo contra potius, ubiq; clariſſima uoce genitum eſſe, ac generabilem clamante, non ex parte genitũ eſſe, ex parte uero non genitum, ſed ſimpliciter eſſe genitum abſq; determinatione aliqua probante, e domo redargutionem afferẽtes, qui ueritati ꝓbabile ſemper anteferunt, ac admodũ erga mũdi æternitatem amatorie ſe habent, cuncta ſupra, ac infra, miſcent, ad ſuas opiniones, Platonis dicta trahentes. atqui protinus ipſa uaria multipliciq; uerborum pompa ab his, qui ualent ingenio, dephenduntur Platonis dictis uim inferro. ſimplex. n. fabula ueritatis inquit, uariis, ac multiplicibus nõ indiget interꝓtationibus. ipſa enim opportunitatem pſtat. ratio uero iniqua morboſa prauitate referta, ſapientibus indiget medicamẽtis. Si enim ſecũdum tempus mundum eſſe ingenerabile, hoc eſt nullum exiſtẽtie initium habuiſſe uere Platoni uidebatur, unũ igitur teſtimoniũ ex eius cõmentariis qđ id plane affirmet, ipſos afferre oportebat. nũc uero id efficere nequeunt, plurima uero in dicendo calliditate nobis illudentes dicat, qui apud Platonem mũdum genitum audimus, ut genitum non eſſe intelligamus, perſuadere nituntur, & cum is uir generationis initium cœlum habuiſſe, prius, quã fieret, dicat, non exiſtens, neq; initium generationis habere, audiamus, neque aliquando non eſſe, ſed ſempiterna cũ fabro exiſtentiam habere.

Expoſitio apparatus argumentationis q. & ſi neceſſarium erat nullum veritati cum illorum detrimentum ex rerum natura, ſed Platonicis motum ſuppoſitionibus. Cap. II.

EX hac igiť notione, ſexta a Proclo conſtituta eſt argumentatio. prius uero nobis, & in hac rurſus Porphyrii decreta trãſcripſit. aperte. n. ille in cõmentariis, quos in Timæum cõpoſuit, ut ꝓbaret Platonem cenſuiſſe mũdum eſſe æternum, hac uſus argumẽtatione uidetur. ſumens. n. mũdum incorruptibilem eſſe, Platonis ſentẽtiam eſſe, & ingenerabile eſſe, infert. ſi. n.

omne, quod generatur, corruptioni obnoxium eſt, ex neceſſitate, ut ipſe in Phœdro inquit Plato, omnino ſecūdum conuerſionem cum contradictione cōſequens eſt. ſi non aliquod corrumpi poteſt, hoc non eſſe genitum. Si igitur aperte mūdum incorruptibilem eſſe aſſerit Plato, & ingenerabilem eſſe prorſus perſpicuum eſt. ita igitur ex poſterioribus, cum ꝓpoſita ratio, prima probet, quod mūdum non ſubire corruptionem Platonis mens eſt, ingenerabilem eſſe ſecūdum ipſum inducit. oportebat igitur forte ex hoc rem argumentatione fraudatā redarguētes nihil habere. ſi enim & hæc ita habētur, & Platoni, ut aſſerunt. mundum eſſe ingenerabilē apparuit, nihil iuxta hoc, ueritatis ratio noxe recipiebat. non. n. ex rebus redargutio, neq; uero Platonis extimationem & res ſequi eſt neceſſe. ſed quoniam ubique ueritati iniuriam affectæ auxilium præſtare honeſtum, ac equum puto, porro quatenus uires mihi ſuppetere ualeant, eum, qui calumniis Platonem circūuenit, refellam, ac reprehendam.

Prædictio ordinis rationis, ac diſpenſationis. Cap. III.

ALienum a ratione non exiſtimo, ſi prius rationes, quibus mūdum corruptum nō iri Plato probauit, ſiue quid neceſſarii contineant, ſiue non, perpēdere. hæc. n. ſola laborioſa in propoſito eſt argumentatio. Dico quidem hanc, bonum non exiſtere opificem, ſi bene conſtitutum ſoluat mūdum. ſi quidem quod recte conſtitutum, & bene ſe habens ſoluere uelle, praui, ut uero prauus opifex euadat, haud quaq̄ fieri poteſt. alterum uero ſequens eſſet, Platonis ſentētiam indagare ſeu mundi ſubſiſtētiam ſine principio eſſe uult, ſuiipſum principio nō carere concedit prius, quā gigneretur, non conſiſtētem. & ad hæc. tertiū demonſtrare genitum eſſe, ac incorruptibilem mūdum Platonem ſupponētem, in nullo ſuppoſitiones ſibiipſis pugnantes ſuppoſuiſſe. necnō corruptum iri mūdum, quo Plato aſſerit modo, huius & ipſum ingenerabilem eſſe ſuſpicari Platonem demonſtratiuum eſt, quod quidē in his Proclus intulit. primum igitur propoſitorum indagantes Plato nis dictionem, quæ ita habetur, anteponere profecto neceſſarium eſt.

Quod falſa, & abſurda Platonis ratio, quę aſſerit pulchre conſtitutum & q. bene ſe habet, ſoluere velle, praui & q. vt conſtitutionis cauſa mundi bonitas Dei eſt, ita eadem & ſolutionis eſt cauſa. Cap. IIII.

DEi Deorum, quorum operum ego parens, effectorq; ſum, quæ per me facta, hæc indiſſolubilia me inuito. quāq̄ omne colligatū ſolui poteſt, ſed haud quaquā boni eſt, rōne uinctum uelle diſſoluere. hæc quidem Plato. ſi igitur inquit Proclus, ut uere bonū prauum fiat, eſſe non poteſt, mundus diſſolui nequit. neq;. n. ab aliquo alio, quoniā ſolus faber ſoluere pōt, neq; a fabro, quoniā pulchre conſtitutum diſſōluere uelle, praui eſt. aut igitur non pulchre cōſtituit, & faber non optimus, aut pulchre conſtituit, & non diſſoluit, niſi prauus factus, qđ quidem fieri nequit. quare indiſſolubile uniuerſum, quare incorruptibile uniuerſum, igitur pulchre conſtitutum eſſe ſenſus teſtimonium reddere poteſt. necnon diuinus ſermo, & nouit dicens, Deus cuncta, quæ patrauit, & uidit omnia ualde bona, & bene conſtitutorum artificem optimum eſſe, & uere bonum fieri non poſſe, ut prauus efficiatur, inſitæ naturaliter mortalibus cunctæ de Deo notiones clamant. Cum hæc ita habeantur, rationis neceſſitatem, qua ratione cōſtitutum, & optime ſe habētem diſſoluere uelle, nō boni eſſe aſſerit, inſpicere nequeo. noſtra igitur corpora, & animalium oium, atq; plantarum pulchre conſtituta eſſe nullus diffiteri poterit. cum animalium atq; plantarum nihil inſtrumentorum, uarii abundent uel deficiant apparatus, ſed ſingula quæq; ſuum ſufficienter particula uſum abſoluat, ac omnes in totius ſalutem cōſpirant, ſed opificem uelle particularū quāq; diſſolui, & earum exiſtentiā æternam non eſſe, nos in quarta prius demōſtrauimus ratiōe. ſi igitur particularum ſingulā quāq; æternam eſſe uolebat, eſſent utiq; prorſus æternæ. neceſſe. n. omnino opificū aut uelle ſingula animalia corruptibilia eſſe, aut nolle. Si igitur nolle falſum eſt. ſi enim ipſa corruptibilia eē nollit, omnino utiq; indiſſolubilia pſeueraſſent. opificē igitur ipſa corruptibilia eē uelle, uerū

eſt. ſi

eſt.ſi uero Deus particularia corruptibilia eſſe uult, bene autem cōſtituta ſunt. Vult igitur bene conſtituta iterum diſſolui, igitur, ut ſapientibus uidetur, aut non bene cōſtituta ſunt. quod quidem abſurdum, aut ſi pulchre, & ſi diſſolui bene cōſtituta ipſorum opifex uoluerit, prauus fiat, neceſſe eſt. ſiquidem, ut aſſerunt, bene cōſtitutum, & bene habēs ſoluere uelle praui. nihil minus eadem demonſtrari poterit abſurditas, & ſi non in primo ſecundum ipſos opifice. ac in Diis cœleſtibus ſi rationem in ipſis quiſpiam exerceret, quibus primus præcepit opifex, ut ad animalium mortalium fabricam ſe conuerterent. Neceſſe enim, & illos generationem, & corruptionem efficientes aut non bene, concineq; componere, aut prauos fieri ea, quæ bene conſtructa ſunt, diſſoluentes, non.n. remiſſe bonum, malum eſt. ita.n. neq; mūdus quem ſenſu ꝑſpicimus bene ſe haberet, intelligibili quā maxime, bonitate cedēs. hoc.n. dixi ut ne quiſpiam, quia in particularibus bonum animalibus a mundo uniuerſo remiſſum eſt, nō bene compoſita eſſe diceret. quod & ſi mediis cauſis cœleſtibus fortes, aut aliis quibuſdam, aut mortalibus animalibus generatio, & corruptio fit. attamen primus opifex ipſorum potior cauſa, quā proxime efficientes, cauſa & in quarte rationis capite decimatertia demōſtrauimus. ipſe enim eſt, qui & conſequentibus cauſis ut ſint cauſe, facultatem præbet. igitur primus opifex corruptionis, & generationis rerum corruptibilium maxime utiq; erit cauſa, aut & non bene compoſitorum erit opifex, aut ſiquidem bene conſtructa ſunt ſingula quæq; animalia, ut ipſa animalium indicat diſpenſatio, Deum neceſſe eſt, qui corruptionis ipſorum prima, & potiſſima cauſa eſt, in prauitatem mutari. ut igitur bene cunctæ particule recte conſtructæ ſunt, & ipſas diſſolui, Deus uult, & bonus prauus fieri haud poteſt, eadem quidē ratione, & ſi uniuerſum mundum bene compoſitum diſſoluere uoluiſſet Deus, non ꝓpter hoc, & bonum fieri malum neceſſe eſt. qua enim bonitate a principio uniuerſum compoſuit, non alia quidem omnino ipm̄ diſſolui uellet. quoniā & liram cōmode beneq; compoſitam, poſtquā uſui, in quem compoſita eſt, fuit componenti, hanc rurſus qui bene compoſuit, diſſoluet, neq; ullus, modo mēte præditus ſit, diceret uelle diſſoluere liram bene cōpoſitam praui eſſe, & muſicus, cū prius prauus factus ſit, ita cōcētum bene compoſitum diſſoluet, ſed omnino perſpicuum eſſe puto, & prius bene compoſuiſſe, & compoſitum iterum bene diſſoluiſſe. multo igitur magis uere bonus, & a principio per bonitatem mūdum conſtituit, & ipſum iterum, ſi uoluerit, diſſoluet, cauſam itē diſſolutionis habebit bonitatem, quāuis ratio nobis ſit diſſolutionis occulta. nō enim quorum cauſas neſcimus, plurimorū enim, forte uero omnium rationes nos latēt, hæc omnino, aut fruſtra, aut in prauo fieri putādum. puerorū enim exiſtimo eſſe & eis, quæ ſenſum mouent inhiantium, ſi inſpectum diſſoluatur pulchrum, iam ꝓpter hoc eum, qui diſſoluit, prauum putare. Hoc enim utiq; forte dixerit, & ille, qui amore pulchritudinis lunæ uictus, & optimā ſtupidus admirās partium ipſius moderationem, necnon colorem bonum, nec unam, quæ in eius animo e diſciplinis eſt philoſophicæ cōtemplatus, nec quæ inſunt in ea prouidētie rationis attingens, qualia pati puto, & eos, qui in ſolam apparentē uniuerſi pulchritudinem animum dirigentes, in optimas ꝓuidētiæ rationes ꝑſpicere nequeūt, quas pro ſalute, & ꝑfectione ſubſtātiarum, quæ in uniuerſo reperiuntur, ratione fungentium Deus excogitauit.

Quod ſi quidem Deus mundi diſſolutionis virtutem habet, vt & ipſis placet, & diſſoluet prorſus ipſum, ſi vero non diſſoluet vel virtutem non habet diſſolutionis mundi, ob id autem ipſum neq; colligationis, vel imperfectus erit, ſecundum eorum argumētationes, virtutē ſolam diſſolutionis habēs ſine actione. Cap. V.

AGgrediendum uero & aliter propoſitum nobis. indiſſolubilis enim ab aliis inquit præterquā a colligante, & huic Proclus dat manus. ubiq; enim inquit non ignorantis eſt uinculū, & diſſolutionem eius, quod colligauit, ſcire, ſciētis uero diſſolutionem, eſt diſſoluere, ſi igitur & hæc Platoni, et Proclo uidentur, ſoluſq; opifex mūdum diſſoluere ualet, neq; diſſoluet, ſemper igitur poſſe diſſoluere, ipſo ſolo poſſe, non actu continebit. quāobrem & imperfectus. ſi quidem omne, ut ſapientibus uidetur, quod potentia, imperfectum, addiq; etiā poſſet

diſſoluẽdi facultatem fruſtra habere, ſiquidem tempore infinito, ut aſſerũt, ipſam habet, neq;
in actum unquã ipſam deducet. at qui nihil eſt in æternus (ut inquit Ariſtoteles) ſolum po-
tentia. fruſtra enim erit, nũquam in actum deductum. aut igitur mundum diſſoluere non ua
let opifex, atq; ita neq; opifici diſſolubilis erit mundus, neque eius diſſolutionẽ opifex cogno-
uerit, fieri enim nequit, ut diſſolutionem cognoſcat, diſſoluere non uolẽs. diſſolutionem uero
neſciens, ac non potens diſſoluere. neq; uinculum ſciet, neque uniuerſum colligandi facultatẽ
habebit. Verum .n. hoc eiuſdem eſſe uinculum cognoſcere, & ſolutionem & colligare potẽtis,
longe quidem facilius & diſſoluere poſſe, aut ſi mundum diſſoluere ualet, quoniã colligauit,
nũquã uero diſſoluet, ſemper hac de cauſa imperfectus erit, & fruſtra, actũ non diſſoluens, ſo
lam diſſoluendi potentiam retinens. aut ſi quidem hæc ſecũdum ipſorum diſciplinas abſur-
da, mundum uero diſſoluere poteſt, Deus, & prorſus diſſoluet.

Quod ſi quid q, pulchre conſtitutum eſt. ſoluere velle praui. habet vero diſſoluendi mundum virtutem Deus mala faciendi, & vt malus euadat virtutem habebit. Cap. VI.

VAde quidem ſi uis & ad colophonem abſurditatis, in quem nos iſta grauis ratio dicẽs. be
ne compoſitum ſoluere uelle praui eſſe, inducit. ſi enim diſſoluere mundũ opifex poteſt,
niſiq; prauus factus diſſoluet, malum igitur mũdum diſſoluere, ſi enim nõ malum diſſoluere,
non utiq; prauitatem ſubierit diſſoluens, Si uero diſſoluere malum, ſoluendi uero mundũ po
tens eſt Deus, potẽtiam igitur, ut prauus fiat, habet Deus, quoniam & malum perpetrandi. ſi
quidem igitur malum eſt diſſoluere, potẽtiam uero diſſoluendi habet, igitur & malum perpe
trandi, & ſubeundæ prauitatis potẽtiam Deus habet. & quia hac notione impia deterius exco
gitari poteſt? ſi igitur fieri non poteſt, ut bonitas in malum uertatur. ſiquidem mundi diſſolu
tio malum, neq; Deus mundum diſſoluendi habebit potentiam. ſi uero non ualet diſſoluere,
neq; poterit colligare, neque mũdum colligauit. Recte enim & ipſis uidetur ubiq; cognoſcen
tis uinculum, & diſſolutionem eius, quod colligauit, non ignorare. ſi igitur uinculũ non igno
rans nouit, & diſſolutionem, ignorans igitur ſolutionem, uinculum quoq; ignorabit, ſi igitur
uniuerſum uinculis arctauit Deus, & ligamẽtum eius, quod colligauit, nõ ignorauit, & ipſius
ſolutionem cognoſcet, ac uniuerſum diſſoluere poterit. ſi uero mũdum Deus, quoniam & uin
culis aſtrinxit, diſſoluere poteſt, ſolutionem uero, nõ ignorantis eſt ſoluere, non igitur malum
mundi diſſolutio. Nulla enim in Deo mali potentia. mali enim potẽtiam habens, malus utiq;
euadere poteſt. at ut lumen in tenebras mutari nequit, ita & bonitas in prauitatem. ſi uero nõ
malum mũdi ſolutio, bene uero mundus compoſitus eſt, non igitur bene compoſitum, & be-
ne habẽtem quatenus ad compoſitionem ſpectat, ſoluere uelle, praui eſt. nõ utiq; mundũ diſ-
ſoluẽs Deus, prauitatem ſubire poterit. non contẽnẽda hæc ſpeculatio, quis cõmunes de Deo
notiones ſequẽs magis, de mundo naturaliter diſſeruit? nos ne, qui & mundũ conſtitutum eẽ,
etiã item a Dei bonitate ſolutum iri ſupponẽtes, an qui Deum mũdum ſoluere poſſe a cõmu-
nibus notionibus dicere agitati, non utiq; ſoluturum ne prauus fieret, addentes? quod quidẽ
aliud nihil demonſtratũ eſt, quã malum perpetrare, & prauitatem ſubire dicere Deum poſſe:
præterea uero id omnis eſſet negantis deitatem, impietatis. nemo profecto negaret. cauſas ue
ro internitionis mũdi maxime naturales in aliis Deo fauẽte adducemus, nũc uero ſolũ Procli
dubitationes ſoluere nobis propoſitum fuit. ad hæc uſq; obiectiones, quas nos aduerſus Pro-
cli caput ſextum multo labore cõfecimus, finem ſortiãtur. hinc uero ſupereſt, ut ad alterũ ora
tionis ab initio inſtitutæ propoſitorũ tranſgreſſus, ut prius pollicitus ſum, demõſtrare eniter
ſtatim Platonem ab iis, qui ei opinionem de mũdi æternitate imponunt, calũniis circũueni-
ri, & prolixiorem effundere orationem cogar. ipſeq; Platonis ſentẽtiam ex eius ſermone con
ſtituere ſtudens, & qui ipſum perperam exponũt redarguere enitẽs, ſi alicui igitur, cui ut hæc
legat, euenerit, ſic cure, & horum deinceps accurate cognitionis ſermonem percurrat. ſi uero
cui non grauis prolixior de opinione Platonis ad propoſitum, problema ſermo ſolis ſumptis
e rebus demonſtrationibus incubuerit ad capita, quæ ſequuntur tranſeat.

Orationis Platonicæ enarratio quod ſecundum tempus generabilem vult eſſe mundum & compendioſa eius ſententiæ memoratio. Cap. VII.

PLurimi quidem, tum qui opiniones Platonis ſectantur, tum Ariſtotelis philoſophiæ amatores, in primiſq; ipſe Ariſtoteles uno conſenſu Platonem mundum ſecundũ tempus aſſerere generabilem eſſe enũtiarunt, hoc eſt ſubſiſtentiæ, cum prius non fuiſſet, initium ſumpſiſſe. ſed ante, quam aliorum teſtimonia, quæ nobis, quæ de mũdi genitura, Platoni uident̃ manifeſte declarant, adducam, ipſa prius Platonis uerba in medium afferre dignum cenſeo, quibus mundum generabilem eſſe. & initio aliquo editum oſtendit. Deinde & rationes perpẽdere eorum, qui, ita perſpicue quæ a Platone dicta ſunt, ad id, quod ipſis uidentur, ui extorquere nituntur. de mundi igitur generatione, ac natura docere Platoni in Timæo omne propoſitum eſt. audi uero quomodo ipſe inſtitutum ꝓpoſitum in illis determinat. inquit enim ita uiſum eſt nobis Timæum, tãquã nobis aſtrorum cognitione maxime præſtet, & in uniuerſi naturæ cognitionem maxime incubuerit. primum a mundi generatione exordium differẽdo ſumere, in hominis uero naturam poſtremo deſinere. Item poſt pauca hæc infert. ſed o Socrates hoc quidem oẽs, qui modica particeps ſunt temperantia, in omni conatu, & parua re Deũ ſemper inuocãt, nos uero de uniuerſo orationem habituros, ſiue genitum eſt, ſiue ingenitum. ſi non omnino immutemur, neceſſe Deos, & Deas inuocantes optare omnia, quæ illorum mẽti admodum accepta ſint, deinde ut nobis ipſi conſtemus. quod igitur in his Platoni propoſitum manifeſte ipſe dixit, quod de mundi generatione dicere, deinde ut ne aliquis ipm̃ prompte a demonſtrationeq; ſeorſum mundum genitum eſſe accipere uideatur, rurſus orationẽ aſſumens hoc problema inſtituit. & inquit, propoſitum eſſe de uniuerſo docere, hoc eſt de mũdo. utrum genitus eſt, an ingenerabilis, rerum diuiſionem faciẽs. Harum enim partim quidẽ ſemper eſſe, ac ingenerabiles, partim uero generabiles, ac genitas. confert enim hoc ipſi ante aſſumptum in cõprehenſionẽ quæſiti. oratio uero, quæ ſequitur, ita in uerbis, quæ poſuimus, habetur. Et hæc quantum ad Deos attinet, ſic oratum ſit. ſi quod ad nos ſpectat procẽdum, ut facillime uos quidem addiſcatis, ego uero ut intelligam maxime, quo ad mẽte ualeam. qua de re tractare tranſigam. eſt igitur iuxta meam opinionem primum partiendum hæc, qđ ſemp exiſtens nullo generatum ortum, & quid uero quod gignitur, neq; eſt, unquã, illud quidem intelligentia cum ratione cõprehenſibile, ſemper ſecũdum eadem exiſtens, hoc uero rurſus opinione conſenſu, qui ratione uacat, opinabile genitum, & abolitum reuera non aliquando exiſtẽs, uniuerſum uero, quod generatur, a cauſa aliqua gigni neceſſe eſt. ſine enim cauſa fieri nõ poteſt. ut uniuerſum generationem habeat. ex dictis cõmodum cõſideratu eſt, quomodo Plato omne quod intellectione cõprehenſibile, hoc ingenerabile eſſe aſſerit ſemper ſecũdum eadem, & eodem modo habens. Opinabile uero omne, atq; ſenſum mouens, eiuſmodi uero ſunt omnia corpora, & quæ in corporibus eſſe habent. Hæc enim ſola ſenſui ſubiiciuntur, gigni, & aboleri aſſerit, reuera non aliquando eſſe. omnis enim corporea natura in mutatione, atq; alteratione ſpectatur, nũquã in eodem manẽs, ſed quaſi perpetuo per repletionem eius quod deſiit reſarciẽs. perſpicuus eſt igitur Plato protinus ex ipſa rerum diuiſione, & priuſquã aliquid de mundo diſſerat, mundum generabilem eſſe exiſtimans. in duo enim hæc generabilia, atq; ingenerabilia, res partitus eſt, quarum generationi non obnoxie, intelligibiles, quæ uero generationi ſubſternuntur, opinabiles, atq; ſenſum mouentes eſſe aſſerit. Si igit̃ omne mundi corporatum eſt, ſenſum mouens. exploratum eſt nõ in numero ingenerabilium, ſed eorum, quæ generantur, atq; intereunt, uereq; aliquando non ſunt, ipſum eſſe Platonem uelle. ut enim particularium ſingulum. ut hoc animal, aut hæc planta, quia perpetuo, ut ſic dixerim, alteratione a natura, quæ ipſa gubernat, ac regit reſarcita, texitur. ita & cœlum ac uniuerſum mũdum, ex eiſdem elementis, ex quibus & particularia conſtituta ſunt, cõnexionem habere putans Plato & ſi immortalem ipſum eſſe ſupponit, at rediuiuam ſibi immortalitatem aſſerit accedere opificis potentia perpetuo ipſam texente. quia omnis corporea natura in mutatione, & alteratione omnino ſubſiſtit, Hæc quidem pauloport demonſtrabuntur, ſed forte nõdum ſiue mũdo

initium tribuit Plato, ſiue nõ, ex dictis planum factum eſt. ipſe enim Proclus in ſermone quẽ
inſcripſit, conſideratio contradictorum ab Ariſtotele contra Platonis Timæum Platonis, lo-
cum propoſitum exponens. quod eſt quidem ſecũdum Platonem unifariam dici aſſerit. æter
num enim, & ſuper tempus ſignificare. quod uero fit, biſariam dici, aut enim qđ ſemper fit,
aut quod aliquando. & quod aliquando fit, ſingulare, atque particulare eſſe, quod ſemper fit,
totorum ſingulum, atq; uniuerſum mundum. intelligibilia enim ſemper eſſe, mundum uero
fieri ſemper. ſiue igitur Platoni uidetur in æterna generatione mũdum eſſe, nullum, ut inquit
Proclus, ſumpſiſſe generationis & exiſtentiæ initium. ſiue ipſi & eſſe, & generatiõis principiũ
tribuit. Platonis uerba in medium adducens, dignum exiſtimo ut conſiderentur. dicens enim
eos, qui de uniuerſo orationem habituri ſunt, ſi genitum eſt, aut ingenitum. recte ſe habere pri
uſquã docuerit, indicans quæ res generationis expertes, quæ uero fiant eſſentia priuent᷑ qua-
ſi hoc conducat, ut uideatur cuius eorum, quæ recenſuit, naturæ ſit mũdus, cum hæc diſſeruit.
conſequenter ad mundi ſpeculationem ſe transfert. utrum genitus eſt, an ingenerabilis, quod
quidem & a principio quærere propoſuit. hæc enim inquit. Omne igitur cœlum, ſiue mũdus
ſiue quo alio uocabulo gaudet, hoc a nobis nũcupatus ſit. Conſiderãdum igitur de ipſo in pri-
mis, quod quidem ſupponitur, in uniuerſum de omni quæſtione in principio oportet conſide
rare, ſemper ne erat nullo generatus ortu, an ab aliquo principio ſumens exordium. quando-
quidem cernitur, & tangitur, & eſt undiq; corporatus. omnia uero eiuſmodi ſenſum mouẽtia
opinione cõphẽſibilia, ſenſu genita, ac generabilia apparuere. rurſus uero genito ab aliqua
cauſa, ut gigneretur neceſſitatem habuiſſe. factorem igitur, & patrem uniuerſi inuenire opus,
& cum inuenerit, ut ad omnes dicatur, fieri nõ poteſt. Plato igitur ita clara uoce hoc primum
oportere de mundo quærere aſſerens, quod quidem & de uniuerſo in principio oportet ſpecu
lari aſſerens, ſiue ſemper eſt nullo editus ortu, ſiue ab aliquo principio ut eſſet, exordium ca-
piens genitum eſt, genitum eſſe & a principio aliquo inchoaſſe indicauit. Si enim aſpectũ eſt,
inquit, & tactum mouens, corpuſq; habens, eiuſmodi omnia genita, & generabilia apparent.
neceſſe igitur & ipſum generabilem ab aliquo principio cum inchoaſſet, genitũ eſſe. quãobrẽ,
& cum dixit, quid uero quod fit quidem, non aliquando uero exiſtens, ſenſum mouens. gene-
rationem non ſine principio uocat. Si igitur & genitus eſt mundus, & initium habuit, planum
quod neq; ingenerabilis. neq; principio carens ſecũdum Platonem. rurſus ipſe igit᷑ Plato pau
cis interpoſitis inquit. Dies enim, & noctes, & mẽſes, ac annos prius, quã generaretur cœlum,
non exiſtẽtes, tunc ſimul conſiſtente illo, ipſorum generationem excogitat. Hæc uero omnia
temporis partes, & erat, & erit, temporis genite ſpecies, quas in æternam ſubſtantiam deferen
tes non recte, erramus. Dicimus enim quod erat, eſt, & erit, huic uero ſecũdum ueram rationẽ
conuenit ſolum eſt. quod ſemper immobiliter ſe habet, neq; antiquus, neq; recentius fieri con
uenit. & paucis interiectis. De his igitur utiq; forte in præſentiarum, ut accuratius diſſerat᷑, cõ-
modum non erit. tempus igitur una cum cœlo genitum eſt. ut ſimul genita, ſimulq; ſoluantur
ſi diſſolutio aliqua aliquando fiat, & ſecũdum exemplar æternæ naturæ, ut quã fieri poteſt, ut
ſibi ſimillimus. exemplar enim per omne æuum erit, quod rurſus omni tempore perſeuerans
genitum, & exiſtens, & futurum ex qua ratione, ac tali Dei ſententiam ad temporis generatio-
nem, ut gignatur tempus, ſol, & luna atq; alia quinque aſtra planetæ uocata, in determinatio-
nem, & obſeruationem numerorum temporis genita ſunt. Hæc quidem Plato. at ego nullam
orationem ita clare ſentẽtiam Platonis exponẽtem conſtituere puto, ut ipſe ſeipſum declara-
uit. dies nãque inquit, & noctes, atq; menſes, & annos, quæ temporis ſunt partes, nõ eſſe prius,
q̃ cœlum generaretur. merito. menſura enim eſt tempus cœli motus. ſi uero hoc conſtitutionẽ
cœli exiſtentia præcedit. quomodo utiq; cœlum, & tempus ſine principio eſſent. Itẽ rurſus di-
cendo temporis, & huius partium generationem una cum cœli conſtitutione Deum fabrica-
tum eſſe, principii alicuius & primæ ipſorum exiſtentiæ declaratiuum eſt. Quomodo enim ab
æterne ſubſiſtens, & ſemper ſubſiſtens, ab opifice una cum cœlo conſtituto conditum eſſe di-
ceretur. priuſquã fieret non exiſtens, quod non eſt enim prius quã fieret, prius propria exiſtẽ-

ua habet

tia habet,ut ita dixerim inexiſtentiam.at qui hæc accuratius ſciens Plato in quibus prius aliquando,& eiuſmodi aduerbiis tempus indicãtibus uti oportet,protinus eos,qui hæc tempus indicantia aduerbia in diuinam naturam ferunt,erat,aio aut erit,& ſilia,quibus cognata ſunt prius,& aliquando damnat,atq; rep̃hendit.ſolum enim eſt inquit de Deo dicendum eſt. moſaicum illud manifeſte dicens.Ego enim ſum,qui ſum ad prophetam reſpondens Deus enũtiauit.ſi igitur ab æterno initium ſui eſſe non habentia a Deo produci putauit Plato, quomodo ipſe crimine,quo alios,qui erat,aut erit in Deum,referunt damnabat damnatus una concidit? Si enim ab æterno cœlum,& tempus producit Deus.cœlum quidem,& tempus ab æterno producuntur.ſi uero hoc non erat,quando non producebantur.quomodo inquit prius,q̄ cœlum gigneretur,tempus non fuiſſe.ſi uero prius,q̄ gigneretur,& priuſq̄ efficeret hoc Deo, illud uero cœlo quadrat.quando enim efficit efficiens,tunc fit,quod gignitur,ut ipſe inq̃t Proclus.idem & in aliquando.ſi igitur & ſemper erat tempus,& tempus indicãtium uſum aduerbiorum accuratum Plato non ignorat,& ſimul nunc de iſtorum accurato uſu docuit,nõ utiq; unquã prius,q̄ gignaretur cœlum dicere auſus eſſet,neq; id una cum cœlo cõſtituto ipſorum generationem Deum molitum eſſe,ſi mundi ſubſiſtentiam carere principio arbitrabať. Tũc enim primum producens mũdum ante quidem hoc,nõ produxit,& ſi prius,quã gigneretur cœlum,& tempus non erant,& efficiens prius,q̄ hæc genita gignerentur,ipſa non efficiebat. non utiq; quod quidem dixi,hæc Plato dixiſſet.ſi quidem ab æterno ipſa Deũ producere putabat.ut enim eſſe Dei,qui ſemper uno eodemq; ſtatu eſt,non erat,aut erit,ſed ſolum eſt,recipit.ita & æterna mundi productio prius,aut tunc non ſuſcipiũt.at quidem hæc de mundi genitura ita Plato protulit.non igitur ab æterno ipſum produci exiſtimant.Si quis uero aſſeruerit dicendo Deum prius non producere,poſterius uero producere Dei mutationem,& motũ prædicari.quod quidem neq; uerũ,neq; Platoni uidetur,ad ea quæ in quarta diſſeruimus ratione,transferat,in illa enim talis cõmodam ſolutionem ſortita eſt ambiguitas. at quidẽ & tẽpus cum cœlo genitum eſt,ut una cum ſit genita ſimul,& ſoluantur:ſi aliquando ſolutio aliqua ipſorum fiat,quem eorum,qui non prorſus contentioſi ſunt,non perſuaderet? non enim dixit,tempus igitur una cum cœlo gignitur,ſed cum cœlo genitum eſt.ut ipſorum primũ cõſiſtentiæ initiũ,& hoc ſignificare his,quæ intulit uelle demonſtrauit.una genita ſimul, & ſoluantur,genitum enim,& eſſe initium habens,quantum ad ſuam ſpectat naturam.ut corrumpatur ſequitur,omne enim genitum in Phœdro ipſe dixit Plato corruptioni eſſe obnoxium, quemadmodum igitur & id,qđ ſubſiſtentiæ ininũ non habuit,omnino per ſe,ut fine careat, conſequitur,eſſe enim exordium non habens,nũquam ceſſabit.mundus autem ſecũdum Platonem initium habuit, et prorſus quantum naturæ rationi conuenit,finem habebit,quoniam mundo ut eſſet,initium tribuit Plato,non abſq; ratione,quod rationem naturæ conſequitur, conceſſit,quãuis meliorique ſuæ ſit nexus naturæ uinculo Dei uoluntate incorruptibilem ipſum manere ſuppoſuit.

Quotupliciter taurus Porphyrius Proclus Platonis expoſitores generabile dici aſſerunt & quali ipſorum quiſq; ſignificatu a Platone mundum dici ſupponatur. Cap. VIII.

SEd qui omnia ad id,qnod ipſis uiſum eſt,extorquere meditati ſunt,neque,ut ſua ſententia a ueritate non diſſideret,quicq̄ penſi habuere,decens,ſi non recte ipſis in hoc Platonem diſſeruiſſe uiſum fuit,ueniam petentes illud admodum uulgatum ſibiipſis concinere. amicũ q̄dem Platonem,amiciorem uero ueritatem.quod quidem & Platonis diſcipulus ipſe Ariſtoteles,nonnulliq; alii fecerunt.Hi uero parum amicum cognoſcentes ac minimam ueritatis curã habentes omnem funem iuxta prouerbium iam dictum mouent. ſuum errorem uiri auctoritate defendi appetentes. nonnulli,qui ante Platonem expoſuere,quorum e numero Platonicus taurus, & Porphyri us phenix,quos Proclus ſequitur.hi mũdumgenerabilem quidem dici a Platone confitentur,non ita uero generabilem quaſi ab aliquo ſui eſſe exordium initio ſumat,ſed altero generationis modo.multifariam enim generabile dici,aſſerũt,ut uero,ne ipſi

quæ illorum ſunt, uerbis noſtris diſſeramus, nihilq; generabilis ſignificatorum relinquamus, in medium Platonici tauri uerba adducemus. is enim uir quã plurimas generabilis ſignificãtias nouit. In cõmentariis igitur in Timæum aduerbũ hæc ediſſerit. cum quæſitum eſſet, ſi ſecũdum Platonem an ingenerabilis ſit mundus, differentes de hoc Philoſophi tulere ſentẽtias, Ariſtoteles quidem aſſerit Timæum mũdum dicere eſſe generabilem, Timæo aſſerente genitum eſſe. etenim de uniuerſo quod generabile ſit eius circũfertur cõmentarium, forte uero tale quid dicere Platonis Timæus generabilem aſſerit mundum, at qui Theophraſtus in libro de placitis naturalibus mũdum ſecũdum Platonem generabilem eſſe aſſerit, & ita obiectiões facit, ſimul uero oſtendit forte declarationis gratia ipſum ſupponere generabilem eſſe, & nonnulli ſecũdum Platonem eſſe generabilem, partim uero ingenerabile eſſe cenſere, quoniã uero generabilem eſſe aſſerentes, preter alia multa, & dictionis, qua ortum habere aſſerit, mẽtionem fecere. ſub aſpectum enim, atq; tactum cadit. diſtinguendum quot generabile intelligitᷓ modis. & ita non ignorabimus Platonẽ generabilem eſſe aſſerere, non hac ſignificatione, qua generbilia, quæ ab aliquo temporis initio cõſiſtunt, aſſerimus. Hoc enim eſt, quod multos fallit. cum uox generabilis dicitur, in hunc defertur ſignificatum. dicitur igitur generabile etiã ſi non ortum ſit, quod in eodem cum generabilibus genere conſiſtit. ita dicimus aſpectabile, quod non ſub aſpectum uenit, neq; aſpicitur, neq; aſpicietur unquã, & non in alio, quam quæ aſpectum mouent, conſiſtit genere. ut ſi in medio terræ puncto eſſet corpus aliquod, dicitur generabile, & notione compoſitum, quãuis non ſit compoſitum, ut media compoſita ex nete, & ypate, quãuis enim non ſit compoſita, in ipſa enim ad alteram alterius inſpicitur potẽtia. nõ diſſimile uero in floribus, & animalibus. in mundo igitur compoſitio & mixtio animaduertitur, quatenus & ab ipſo auferentes, ac ſequeſtrantes qualitates in primum ſubiectum reſoluere ualemus. mundus generabilis dicitur, quatenus in generatione ſemper conſiſtit, quaſi proteus in omnis ſe uertens formas, & mundi igitur terra, & quæ ad lunam uſq; inceſſanter, uiciſſim mutantur, quæ uero ſupra lunam ſubiecto fere eadem, paucam ſortita mutationem. mutantur enim ſecũdum formam, uelut ſaltator, cum ſubiecto unus ſit, in quãplurimas formas mutatur ſecũdum uariam manuum geſtiuilationem, & cœleſtia igitur mutantur, ac iuxta planetarum motus ad inerrãtes, & horum ad planetas ipſorum habitudines gignuntur differentes. dicitur uero generabilis, quia & eſſe ipſi aliunde eſt, & a deo, ppter quem creatus eſt. ita et ſecũdum quos mundus æternus ſtatim luna generabile a ſole lumẽ hauſit, at qui aliquod nõ fuit tempus, quo ab ipſo non hauſerit lumen. ſecũdum igitur has ſignificationes ſiquis ſecundum Platonem mũdum generabilem dicere uoluerit, dicat, quatenus uero tempus aliquod ſignificatur, & cum prius non eſſet, poſterius editus eſt. non item. declarat uero & ipſe quomõ ſe ipſum intelligi uult. cũ dicat nullo generatus ortu, quatenus ab aliquo editus principio eſt. hæc enim dictio, nullo, & item hæc, aliquo, declarant, nolle principium temporis accipi, ut dicimus ephorum principiũ habuiſſe hiſtoriæ ante Herculis ad inferos deſcẽſum. hi uero aliud principium ſecũdum opificem aſſerunt. eſt enim principium, & opifex & exemplar, & materia, ſed ipſa non utique proprie principium dici poteſt. Item non dixit. & corpus eſt, ſed & corpus habens, oſtendens, ut eiuſmodi, naturæ corporeæ eſt, cuius eſſe eſt, dum fficietur, generabilem dici poſſe. hæc igitur taurus. tertio uero, & quarto ſignificatu, & Proclus conſentit. ita enim & ipſe inquir Platonem mundum dicere generabilem non, ut, quia ſui eſſe initium ſortitus eſt, ſed ut eſſe, dum gignitur, habet, & amplius generabilem, ut a Deo editũ, & non quia ſibi, ut ſit, cauſa exiſtat. quod profecto eſr ſecũdum cauſam generabile eſſe. Et Porphyrius preter has, quas taurus recenſuit ſignificantias, nõnullas generabilis addidit. inquit enim generabile dici, & quod generationis rationem habet, & ſi nuquã genitum ſit. uelut nomina, & ſyllabæ, eo quia in elementa reſoluuntur, ac ex elemẽtis componãtur. & ut deſcriptiones, ur recti linea figura, ratione in trigonos partitur, & ex trigonis componitur. planum quidem hoc cum compoſito ex materia, & forma in idem concurrere. generabile enim ita, ut non exiſtens ſimplex, ſed ex materia, & forma compoſitum non a ratione, quam figuræ generabiles,

nerabiles, dicitur. quo enim ambobus aliqua ſimpliciora ante intelliguntur, ex quibus compoſitio ipſorum ſpectatur, & in quæ reſolutio, hæc generabilia dicuntur, contra ſignificantiã omnino ſimplicium, & nullam habentium compoſitionis notionem. quare ambo, ut unũ accipiendum, & huius forte nulla mentio ſignificationis ab alio Cõmentatore facta eſt, & inquit Porphyrius generabile dici, & quod per generationem, & quia gignať, eſſe. accipit. ut domus, & nauis, & planta, & animal, quo ſignificatu coruſcationem, & plauſum, & quæcunq; repente conſiſtunt, & ceſſant, generabilia eſſe negamus. Omnia enim talia, ut inqt Ariſtoteles, abſq; generatione eſſe accipiunt, & ſine corruptione in non eſſe mutantur. planum neminem ſecũdum hoc, mũdum eſſe generabilem ſupponere, ut per generationem eſſe habeat, ſimul enim intellectione cuncta Deus in ſubſtantiam produxit, quare hac ſignificantia in Platonicæ ſententiæ indagationem opus nõ eſt. in omnibus inquit Porphyrius generabile dici, & quod omnibus notum, & familiare a tempore eſſe initium ſummens, prius non exiſtens qua ſignificatione inquit a Platone generabilem non dici mundum. quare reliquæ quatuor relinquũtur ſignificantiæ, dico quidem quod generabilium exiſtens genere, quãuis genitum non ſit, & qď, ut compoſitum ex materia, & forma generabile, cui Porphyrius magnopere aſſentitur, & qđ, dum editur, eſſe habet. & ſecũdum cauſam generabile. iuſtum igitur puto horum quodq; aggrediente perſcrutari, ſi fieri poteſt, ut Platonis ſententiæ conſentiant. His enim omnibus cõfutatis, ſupereſt ut a Platone mũdus ſecũdum tẽpus ipſis etiã inuitis eſſe dicať generabilis.

Priori generabilis ſignificantia confutata quod fieri nequit vt mũdus ita generabilis dicatur vt in generabilium exiſtens genere quãuis genitus non ſit. Cap. IX.

GEnerabilis igitur prima ſuppoſitio, dico qnidem ingenerabilis genere eſſe, & ſi genitũ nõ ſit, eiuſmodi mihi uidetur quædam eſſe eque, ac ſi quis aliquid in corporum genere eẽ dixerit, quãuis corpus non ſit, & in genere ſubſtantiæ aliquid eſſe, & ſi ſubſtantia non ſit, quo dicto nihil magis ridiculum dici poteſt. genera enim uniuoce de his, quæ ſub ipſis ſunt, prædicantur. ut igitur homo in genere animalium, animal eſt, & lapis in genere corporum, corpus. ita quod in genere aſpectabilium eſt, aſpectabile eſſe, & in genere generabiliũ, generabile eſſe neceſſe eſt. Si uero in uniuerſum contingit aliquid, quod non genitum eſt quidem actu, ingenerabilium genere eſſe, ut aſſerunt, mundum. contingit igitur ſecũdum conuerſionem cũ cõtrapoſitione, & quod non eſt ingenerabilium genere, genitum eſſe, ſed quod non eſt in generabilium genere, ingenerabile prorſus exiſtit. eſt igitur aliquod ingenerabile genitum. ſi igiť hæc haud quãq; fieri poſſunt, ſimul enim idem ſecũdum idem oppoſita erunt. igitur & aliqd, quod eſt non genitum, in generabilium genere eſſe non poteſt. hoc nãq; illud ſequebatur. atq; aliter, ad idem incõmodum rationem adducere licet. Si enim generabile ingenerabili contrapartitus eſt Plato, quærens ſiue in numero generabilium, ſiue ingenerabilium mundus, generabilemq; eſſe conceſſit, ita inquit generabile eſſe, ut philoſophis uidetur, tãquã ingenerabiliũ genere ſit, & ſi genitus nõ ſit, & ingenerabile igitur declarat. eodem in genere ingenerabilium exiſtere, & ſi non ingenerabile ſit, idem igitur & ingenerabile erit, qa in genere ĩgenerabilium eſt, & item non ingenerabile, eo quia genitum eſt. contradictio igitur de eodem ſecundũ idem ſimul uera reperietur, ſed hæc riſu potius, quam ut contradicamus, digna exiſtimo. eteni corpus quod in terræ centro eſt, in aſpectabilium genere exiſtens ſecũdum naturam aſpectabile prorſus erit. quãuis enim nũquã aſpectui pateat, non uidetur, non quia, ut uidereť, non aptũ ſit. ſed quia ſolida obducta ſunt corpora, noſtra enim uiſio per ea quæ nõ ſunt perſpicua, corpora penetrare non ualet. quoniam ſi obducta remouerentur nõ diſſimiliter reliquis aſpectabilibus omnibus uideretur. & ſi quis ſecũdum fabulam lincis oculos poſſideret, facile, & infra terrã ſplendor penetraret. uideret utiq;, & corpora, quæ in terræ centro iacent. quare ſi mũdus & eſt ſecũdum actum, & ingenerabilium genere eſt, ipſum prorſus & genitum eſſe neceſſe eſt. quãuis initium generationis eius a nobis compħenſum non ſit, non quia ipſe natura ſit ingenerabilis. ita enim in genere ingenerabilium, & non generabilium extitiſſet. ſed quia ſolũ

noſtra cognitio preſentia comp̄hendit.& ſecus, aſpectabile nō eſſe poſſidet, ut aſpectabile ſit, eo quod uideatur, ſed quia aptum eſt, ut uideatur. aſpici enim in habitudine, quā habet ad aſpicientem, ipſi contingit. ita quidem, quāuis aliquando aſpici aſpectabilium aliquid non contingerit, quia in uniuerſi centro continetur, nihil minus nō amittet, quin ſit aſpectabile. nō. n. quia non aptum ſit uideri, non uidetur, ſed ob ea, quæ obducta ſunt, corpora, unde protinus, ſi, quæ impediunt, remoueantur, & aſpiciens præſens ſit, aſpiceretur. quāobrem aſpectabile q̄dem aliquid eſſe contingit, nūquam ſub aſpectum ueniſſe. nō enim idem eſt eſſe aſpectabile, & aſpici. generabile uero eſſe aliquid, quod non aliquando genitum, neq; generādum, fieri nō poteſt. non enim ſolum in eo quod gigni aptum eſt, ſed in uniuerſum quod, aut genitum eſt, aut gignetur, generabile eſſe poſſidet, ut ſit generabile. ipſi enim uia in eſſe generatio eſt, fieri non poteſt, quod non aliquando genitum, neque nunc genitum, neque ut generetur aliquando, naturam poſſideat, aut ſit, aut dicatur generabile, neceſſe igitur ſecūdum quam ſignificantiam mundus eſſe dicitur generabilis, ſecūdum hanc prorſus & ipſum genitum eſſe. fieri enim non poteſt, ut generabile ſit. quatenus generabile eſt, nō ut genitum ſit, neque gigni, neque futurum, ut gignatur. quoniam neq; in uniuerſum erit generabile. ſi igitur quatenus mūdus generabilis, non eſt genitus, neceſſe prorſus, neque nunc gigni, neque gignendum eſſe. nō enim nūc quidem ita, interdum uero ſecus mundus eſſe habuit. Quare ſi generatus non eſt, quatenus generabilis, neque omnino generabitur. ſi uero neque generatus eſt, neque generabitur, neque generabilis eſt. quamobrem haud eſſe poteſt, aliquod generabile, ut ſit, quatenus generabile, non genitum eſſe. in omnibus igitur his dictis uidere licet Platonem mūdum non generabilem ſimpliciter eſſe aſſerere, ſed paſſim genitum eſſe de ipſo p̄dicari, partim quidem dicens nos de uniuerſo orationem habere, partim uero habituros, ſi genitus eſt, aut ingenitum. & item utrū erat ſemper generationis initio carens, an ortus eſt genitur eab aliquo principio ortum habens. aſpectabilis enim ac ſub tactum cadēs, & unde quaq; corporatus, atque item tempus igitur cum cœlo genitum eſt. ut ſimul orta una diſſoluātur, atq; ubiq; ita, ſi uero genitum eſſe ipſum manifeſte Plato aſſerit, & nō ſimpliciter generabilem eſſe ſolum, quo mō aſſerentes generabilem quidem ipſum eſſe, quia ingenerabilium genere ſit, neq; genitum aliquando, non protinus homini contradicunt, præterea, & in abſurditatem, hanc detrudāt, ſuppoſitionem, ut demōſtrauimus, prima igitur generabilis ſignificātia a nobis ita cōfutata ſit.

Quod mundum a Platone dici generabilem inquit Porphyrius ut intelligentia compoſitum q̄uis ſecundum tempus non ſit compoſitus & quibus rationibus hoc ratiocinatur. Cap. X.

SEcunda uero erat compoſiti intelligentia, & ſi ſecūdum tempus compoſitum nō ſit. omnia enim corpora ex materia, & forma compoſita, non ſecundum tempus in formam materiæ ingreſſu compoſita ſunt. nūquam enim uidere licet, uel iueniri a formis expoliatā materiam, neq; materiales formas per ſe a materia ſeorſum ſubſiſtētes, ſed ſola notione ſimplices cognoſci, hac enim ſola in ſubiectum, & formam reſoluuntur corpora. rurſuſq; ex his componuntur. ita igitur & mundum quatenus intelligentia in ea, ex quibus componitur, reſoluere ualemus, dico quidem primum ſubiectum, & adherentes ipſi qualitates, generabilem eſſe dici aſſerūt, & huic maxime generabilis ſignificationi Porphyrius aſſentiri uidetur. dicit igitur in ſecūdo in Timæum cōmētario ad uerbum hæc, dicētes quidem ingenerabilem ſecūdum tempus eē mundum, aliter uero dicere generabilem eſſe, neceſſario, generabilis ſignificationis numerantes, quā adducit probationem huius genitum eſſe, cui e ſignificatis ipſa quadrare, cenſent, inſpicere. ſiquidem enim genitum eſſe non demonſtrauit, quomodo de mundo genitum eſſe p̄dicatum eſt, perſpicuum non erat. ſi uero huius demonſtrationem inducit, cui ex ſignificatis generabilis demonſtratio quadret, planum ſecūdum illum, mūdum ab eo dici generabilem, cui uero non accommodatur, illam prætermitti perſpicuum eſt. non enim in tantā Plato mētis alienationem deuenit, ut ſine ratiocinationis cōnexione, & quæ concluſionem probāt, ſūmeret. hæc diſſerēs Porphyrius, & antepoſitas generabilis recēſens ſignificatiōes, aſſerit, mūdum,

dum, quatenus ex materia, & forma componitur a Platone generabilem dici. Porphyrii uer-
ba hæc ſunt. aio igitur ſecũdum quod a nobis proprie denominatum, hoc eſt compoſitum ex
materia, & forma, generabile demonſtratum eſt. ad cuius quidem demonſtrationem, & ante
aſſumpta pronuntiata proprie ipſum ante ſumpſiſſe demõſtrauimus. prius eiuſmodi demon
ſtrationem ſignificationi conſonam eſſe docentes. ſi enim quid aſpectabile, ac ſub tactum ca
dens eſt, corpuſque habens, hoc trifariam dimenſum cum renitentia tumuroſum non eſt ſim-
plex, ſed ex materia, & forma compoſitum. hæc Porphyrius.

Quod minime conſueta & græcis & cõmuni vſui propoſita generabilis ſignificantia, & q, maximum crimen imponunt, q, vocibus ſit vſus æquiuocis, & q, ſi ita dicatur generabilis mundus nihilominus ipſi initium eſſe tribuunt. Cap. XI.

LIcet uero imprimis aduerſus omnes diſſerere. aliarum, per quæ, ipſe ſignificantur, rerũ, no
mina, conſuetas abiiciendo nũcupationes, aliis imponere, rebus, plurimæ eſſe libertatis, ac
licentiæ. oportebat enim ipſos, ſiquidem hoc erat uerum, demonſtrare in quibus dialogis Pla
to hanc uocem generabile manifeſte pro hac, compoſitum ſumpſit, ſed neq; uſus hominũ cõ-
munis nominare uolens aliquod hac uoce compoſitum eſſe, pro compoſito, in hanc generabi
le unquã tranſtulit, conſuetudo enim nõ ignara generabile aliud, & aliud cõpoſitum ſignifi-
care, ſed neq; ab aliquo alio antiquorum, quãtum ſcire ualui, aut ab aliquo ſcriptore huius fi-
des præſtari poteſt, ſi cõpoſitum ingenerabile aliquis tranſmutauit. Ariſto. n. in libro primo
de cœlo generabilis & ingenerabilis recẽſens ſignificationes, nũquã ex materia, & forma cõ-
poſitum generabile eſſe dici determinauit. ſi ingenerabile ſimplex, & incõpoſitum, ut in aliis
quæ ſunt huius uiri perſcrutãtes demonſtrabimus. quomodo igitur nõ abſurdũ ita facile con
ſuetum trãſferre nominum uſum ad minime tritum, & cum Platoni, tum reliquis hominib9
inſuetum. Præterea nõ mediocre crimen Platoni impingunt, quia prius generabilis ſignifica
tiones nõ diſtinxit, deinde ut de quali ſignificatiõe ſermonem haberet, determinaret, ſiqdem
non familiarem multis ſignificationem generabilis, ſed aliquã externam, & incõſuetã aſſum-
pſit. eiuſmodi. n. & prius captioſum admodum eſſe demonſtrauimus, niſi & hæc aliqs omnia
deſpiciens cõcederet ipſis ꝑter alias ſignificantias, generabile, & ex materia, & forma, compo
ſitum eſſe, ſignificare. planum quidem in quibus ab initio ꝓpoſitum ſibi problema determi-
natus, cum dixit, de uniuerſo cõſideraturum. an genitum eſt, an ſi & ingenitum eſt, nihil aliud
dixit, quã indagaturum, utrum ſimplex mũdus eſt, an ex materia, & forma compoſitus. Si. n.
in his generabile apud Platonem cõpoſitum declarat, in uniuerſum & ingenerabile incõpoſi
tum declarabit, & cum rurſus idem problema ꝓpoſuit, ſemp ne mundus nullo generatus or-
tu, an ab aliquo principio originem habẽs, genitus eſt. hoc quidem quærebat quod quidẽ, &
ab initio determinauit ſimplex ne eſt mũdus, an ex materia, & forma cõpoſitus, quare & hoc,
erat ſemper, pro ſimplici accipietur, ob nimiam nominum trãſmutãdorum libertatem, quod
enim in principio dixit ꝓpoſita ſibi quæſtione. ſi genitus eſt mũdus, an & ingenerabilis, hoc
enim ꝓgrediens quærebat inquiens, utrum erat ſemp, an genitus eſt, loco ingenerabilis, ſem-
per eſſe aſſumens. Si igitur generabile cõpoſitum declarat, & ꝓpter hoc ĩgenerabile id, quod
incõpoſitũ, ac ſimplex neceſſario ſignificat, loco uero ingenerabilis ſemper eſſe aſſumpſit Pla
to, ſemper igitur eſſe apud ipſum incõpoſitum ſignificat, & qualis tanti nominũ abuſus apud
Platonem neceſſitas eſt decens erat, compendioſe, & ꝓpriis ſuam interpretãtem dictionibus
ſentẽtiam dicere, utrum mũdus ſimplex, an ex materia, & forma cõpoſitus eſt. Quis. n. homi-
num, aliquando loco ſimplicis, & in cõpoſiti, ſemper eſſe aſſumpſit, ſed & hoc nobis trãſferen
tibus ſemper eſſe in cõpoſitum, & ſimplex concedatur, & gigni, incomponi, ut nouis nomi-
num uiſum eſt nomẽclatoribus, erit omne ſimul aſſertum eiuſmodi. utrum ſimplex eſt mun-
dus cõpoſitionis initium habens nullum, an componitur ab alio principio ortum trahẽs, ſed
neq; ita occulere ueritatem ualuere. Si n. de ſolo hoc, ſiue ſimplex eſt mũdus, ſiue compoſitus
Platoni quæſtio erat. quid ipſi uult ꝓpoſitum, hoc generationis initium nullum habẽs, & itẽ

Nõnihil deſiderari uſ, cum dicit ingenerabile ſimplex.

cur huic genitum eſt, hoc ab aliquo principio naſcens, annexuit. ſuffecerat. n. ſolũ dicere, utrũ erat ſemper, an genitus eſt. quibus igitur quærit, ſiue ſemper exiſtens, hoc eſt, ſimplex exiſtẽs nullum generationis, hoc eſt ſecũdum ipſos compoſitionis principiũ habet, ſiue genitus eſt, hoc eſt cõpoſitus a principio aliquo initium ſumẽs. & genitum eẽ decernit. inquit. n. genitus eſt, uidelicet ab aliquo principio originem habẽs. cõpoſitum eſſe aſſerit mũdum. Vniuerſum enim hoc quæſiuit ſi genitus eſt a principio aliquo incipiens, & ab aliquo principio incipientem genitum eſſe iudicauit. quare cõpoſitionem mũdi incepiſſe Plato confeſſus eſt, qđ quidẽ eſt eſſe ipſius, & exiſtẽtia. ut. n. in cõpoſitis ex materia & forma dictũ eſt, ſola intellectiõe ſimplicia cõpoſitis ꝓferuntur. non. n. prius materiam ſeparatim, & formã conſtituit opifex, poſterius hæc cõpoſuit, ſed una cum ſimplicibus, & ex ipſis cõpoſitum in lucem ꝓduxit. totum. n. quæ ad aliquid materia, & forma, & alterã ab altera ſeparari nequit. Si igitur mũdi aſſeris cõpoſitionem incepiſſe. una uero cum compoſitiõe ſimplicia, & quæ ex his cõpoſita in eẽ Deus produxit. principium igitur compoſitioni mundi tribuens Plato initium, & eſſe ꝓbet. non. n. aliud q̃ compoſitio eſt, atq; mundi eſſe, ſed ſimul eſt, & compoſitus eſt.

Quod ab aliquo principio incepiſſe mundum dictum a Platone fieri, nequit ut intelligatur ſecundum unum ex principiis, dico quidem materiam, formam, inſtrumentum, cauſam effectiuam, exemplarem, finalem. Cap. XII.

SI uero quis hic principium & incepiſſe non temporaliter intellexerit, temporale uero dico principium, ut nõ raro dictum eſt, non in temporis parte factum, tẽpore ꝑeunte, ſed cum tempore principium eſſe, cum prius nõ extiterit, accipere, neceſſe certe pro principio cauſam intelligere. Si. n. & alia principii eſſet ſignificatio, nihil nobis ad p̃ſentem conferet ſpeculationem. quare laborare ſuꝑfluum, cum ſecũdum Platonẽ uniuſcuiuſq; rei, quæ gignitur, ſex ſint cauſæ, materia, forma, exemplar, efficiens, inſtrumẽtum, & finis. domus. n. cauſa efficiẽs ædificator, exemplar uero ratio, quæ in ipſo reperit̃, qua domũ ædificauit. materia, lapides, & ligna, forma, ipſa figura, inſtrumẽtum uero, regula, perpẽdiculum, & ſculpellum, & eiuſmodi reliqua, finis uſus, ꝓpter quem facta eſt, ut ab imbribus, & æſtibus ſepiendo nos tueat̃, nullo iſtorum modorum fieri poſſe puto, ut in his principiũ intelligatur. utrum. n. inquit erat ſemp generationis principium habẽs nullum ut ſequatur ꝗ ſemp eſt nullũ habere generationis initium, dicens ſemp erat, intulit, generationis principiũ habens nullum, generatione igitur loco cõpoſitionis, & ſemper eſſe, loco ſimplicis, & incõpoſiti ſumpto, atq; principio nõ temporis intellecto, ſed aut pro efficiẽte cauſa, aut pro forma, aut reliquarum aliqua, continget omne ſimplex, & incõpoſitum nullum cõpoſiti habere principiũ. principia uero cõpoſiti ſex iam dicta. Nullum igitur ſimplex, neq; formã, neq; exemplar, neq; finem, neq; efficiẽtem cauſam habebit. ſolum igitur efficiẽs eorum, quæ ſenſum mouẽt, Deus, & in ſolis his formæ ſpectant̃. nulla igitur rõnalis anima, neq; forma eſt, neq; exẽplar habebit, neq; efficientẽ cauſam, neq; finẽ reliquarum intelligibilium aliqua. Item rurſus ſi principiũ ſignificat penes ſe dictarũ aliquã, quid uult declarãs, in quibus inquit. An genitus eſt ab aliquo principio cũ inchoaſſet, cur ſingulariter dixit ab aliquo principio. Si. n. cauſas compoſiti per principium declarare uolebat, hæ plures ſunt, & in mũdo, & ſecũdum Platonem excepta inſtrumẽtali numerate. inſtrumẽto. n. ad ſubſtãtiam rei alicuius creandã Deus nõ indiget. Cur in eo quod ſemper eſt, nõ principiis numero plurali uſus, nullum dicẽs ꝗ ſemper eſt generationis habere principiũ, in re q̃ gignitur, ſingulariter principium affirmauit. & hoc cum hac indeterminata particula aliquis an genitus dicẽs. a principio aliquo cũ inchoaſſet, decens erat, ut pluraliter ab aliquibus principiis diceret, cum inchoaſſet, ſi quidem, ut Platoni uidetur, compoſitorũ plures cauſæ, & principia, quæ & diximus, quãdoquidem ridiculũ eſt genitum eſſe, loco huius cõpoſitum eſſe accipiẽtem quærere, ſi cõpoſitum ab aliquibus ſimplicibus componitur, ſimile. n. ut ſi quis quæreret, ſi cõpoſitum non ſimplex eſt, ſed cõpoſitum quid & rurſus, & hæc ꝑticula, cum inchoaſſet declarat. Si. n. non temporale in his cum inchoaſſet, relinquitur, ut & ipſa hæc particula, loco

huius compoſitum eſſe ſumatur, ut a Platone eiuſmodi dictum ſit, an cõpoſitus eſt ab aliquo
principio compoſitus. Omnia.n.magis, mihi uidetur, dicere eligẽt, quã ſimplicem, & ueram
Platonis ſentẽtiam amplexarentur, ſed nullum compoſitum ex aliquo cõponitur, ſed ex aliq
bus, quomodo igitur inquit a principio aliquo cum inchoaſſet, hoc eſt compoſitus ſit. Si uero
quis principium hic ſolum effectiuum intelligere uoluerit, planum qđ, & cum dixit erat ſem
per generationis principium habẽs nullum, uerum principium effectiuum intelligemus. Itẽ
nullum habere effectiuum principiũ Plato, ut cõſequens ad ea, quæ ſemper ſunt, ſola quæ ſen
ſum mouẽt, aſſerit a cauſa effectiua genita eſſe, intelligibilium uero nullũ, quare ſenſum mo-
uẽtium ſolum opifex Deus. cuncta uero intelligibilia principia, ut cauſa carent, equorum nu
mero noſtra exiſtit anima. ſi igitur hæc abſurda, nõ igitur a principio aliquo inchoaſſe, ſecun
dum aliquã ſex cauſarum accepit. Quare a tẽpore mũdum eſſe incepiſſe uult Plato. ſi.n. Por-
phyrio recte uiſum eſt, nullus adeo fatuus extitit, ut affirmaret Platonem aſſumptionib⁹ ſyllo
giſtica cõnexione carentibus uſum eſſe, lõge quidem magis mente captus eſſet, qui eiuſmodi
ſuppoſitiones accipere exiſtimans Platonem, ut ſexcẽta, ipſas partim quidem riſu digna ſe-
quãtur, partim uero omni abſurditate ſordidiora, ĩpropriis & æquiuocis aſſerens dictionib⁹
ſine harum diſtinctione, in proprias ſignificationes uſum eſſe & dictionũ conſuetam ſignifi-
cãtiam neglexiſſe, de aliis ſignificatis a Græcis ignoratis dictiões protuliſſe. In hæc.n.admi
rabiles eius ſuppoſitiones Platonem adduxere, non igitur generabile ex materia, & forma cõ
poſitum declarat, neq; generationis in his principium aliud Plato, quam ſecũdum tempus in
telligere poteſt.

Quod in his Plato temporis principium dixit. Cap. XIII.

QVod uero principii nomen in his per Platonẽ principium temporis ſignificat, diſcere
utiq; poteris, & ex his, quæ ab ipſo alibi dubitanter de mũdi conſtitutione dicta ſunt, in
ſexto igitur de legibus ad uerbũ hæc diſſerit. Bene.n.tãtum oportet, ut omnis uir ĩtelligat ho-
minum generationem, an omnino principium nullum ſumpſit, neq; aliquãdo eius erit finis,
ſed erat ſemp, & eſt omnino, & erit, an ſi cœpit quæ initii magnitudo, a qua orta eſt, ambiguũ
quanto profecto tempore fuerit, & in epinomide, ipſe de cunctis, quæ in cœlo ſunt, hæc diſſe-
rit. extimare uero oportet omnia, quæ in cœlo ſunt aĩalium genera, qđ ualde oportet diuinũ
genus aſtrorum ortũ eſſe dicere corpus qdem ſortitum pulcherrimum, aĩam & beatiſſimã, &
optimam. duarũ uero eius parcarum alterã oportet opinioni fere tradẽdam, aut.n.ſine interi
tu, & ĩmortale ipſorum ſingulũ eſſe, & diuinum prorſus eſſe neceſſe eſt, aut lõgæuam uitã ha-
bere ſufficiẽtem unicuiq; uitæ, qua amplius nihilo indigeat. Si igitur in his quaſi ambiens di-
xit duarum parcarũ alteram de hominum generatione opinari oportet, & de omnibus, quæ
in cœlo, quod aut omnino nullum generationis initium ſumpſerint, & propter hoc, nec finẽ
habebunt, ſed erant ſemper, & erint, aut quæ principia magnitudo, qua edita ſunt, & ambi-
guum, temporis, quantum, editum longæuam uitam cœleſtibus habẽtibus, quod quidem in
his quaſi ambiguum proponens inſolubile dimiſit, eo quod de mundi generatiõe in libris de
legibus, propoſitum ipſi nequaquam erat naturales texere rationes. hoc ipſum rurſus in in-
quiſitionem in Timæo proponens, an erat ſemper mundus nullo ortus principio, an genitus
eſt a principio aliquo cum inchoaſſet, genitum eſſe mundum, & generationis habere initiũ
cenſuit, nemini quidem dubium in libris de legibus de principio dubitaſſe, & de eodem
in Timæo rurſus ambigens uniuerſi generationem confirmauit. Si uero in libris de legibus
aperte ſi temporis initium habent, aut quæcunque cœleſtia, aut hominũ generatio, & in Ti-
mæo ab aliquo temporis principio mundum cum incepiſſet genitum eſſe enuntiauit, tempo
ris uero principium mundum habere aſſerens Plato, non ut Porphyrio uidetur, forma ratio-
cinationis non ſeruata, ratiocinari, paulopoſt demonſtrabitur.

Quod non erat ſolertiæ Platonis quærere ſi cõpoſitus eſt mũdus ex materia, & forma, aut ſimplex &
q. ipſe Porphyrius ex verbis Platonis exagitatus ſuam, & propriam generabi-
lis ſignificationem redarguit. Cap. XIIII.

QVomodo uero & digna ſolertiæ Platonis eſſet ſpeculatio, ita manifeſta, & cũctis hominibus, qui ut cunq; naturalem deguſtãt ſpeculationem, nota, ꝑterea omnibus, qui ante ipſum fuere, naturalibus cõfeſſa. omne corpus e ſubiecto, & forma compoſitum eſſe, & ſi de hoc quid utrũq; horum eſt, diſſenſerint, tãquam aliquã nouam nobis ſoluturum dubitationẽ, trepidare & deos, ac deas, ut ſint in inuẽtione adiutores, uocare, an mundus quædã res cõpoſita eſt, ex materia. & forma compoſita, an, nõ ſed ſimplex, uidelicet, & in cõpoſita? Cur quaſi de uniuerſo q̃ſtionem mouet. Non. n. hoc uniuerſi quatenus uniuerſum ꝓprium ꝓblema eſt, dico quidem mũdi. ſi ex materia & forma cõſtitutionem habet, ſed & cuiuſcunq;, & particularis corporis generabilis, & corruptibilis. uerbi gratia aquæ, & terræ. Hoc uero eſſe uerũ teſtis, & ipſe Porphyrius. etenim dicẽs mundum dici generabilem, ut ex materia & forma compoſitum, ꝓgrediens, & exponens hoc, accipiens Deus quãtum erat aſpectabile nõ quietem agẽs, ſed errans, atq; fluctuãs, & inordinate motũ inquit hæc ad uerbum, nõ eſt idem mũdi creatio, & corporis ſubſiſtentia, neq; eadem corporis & mũdi ſunt principia, ſed, ut mũdus gignatur, corpora eſſe, & unum eſſe oportet, ut uero corpora, materiam, & Deũ oportet eſſe, & oĩno qđ gignitur, aliud quidem, ut materia ſit corporata, aliud ut corpora cõſtituta in ordinẽ redigãť. Hæc uero ſemper q̃dem ſunt unum omnia, & nõ tempore diuiſa: ſed doctrina neceſſario diuidit, ut doceat genitum impmiſtũ. Corporis. n. principia poſitio, materia uero, & figuræ, quas procedens oratio docebit. ex quibus adeo genitis, corpora cõſtituãtur, mundi uero corpora iã adeo creata, & Deus hæc in ordinẽ redigens, & paulo poſt. Cõiectura uero huius, corporis, & mũdi conſtitutionem ſecũdum Platonẽ aliam eſſe, & nunc nõ materiam, ſed abſoluta ex materia corpora aſſumere, illud gignatur, aſpectabilia dicere eſſe aſſumpta. Aſpectabilia uero, q̃d utiq; fuerint, quã corpora, materia uero ſine forma, ac in formis ſecũdum ipſum, ut uix adulterina ratione intellecta, & ꝓcedentem corporum generationẽ demõſtrare, atq; hic mundi conſtitutionem demõſtrantem, a mũdi generatione ad generationẽ corporis reuertiť, ſi igiť hæc, & uere, & Platoni placent inquit Porphyrius, quomõ hæc prius, cum mũdum eſſe dixit generabilem, ut ex materia, & forma cõpoſitum, nõ animaduertit, quod cõpoſitionis mũdi nõ materia & forma ſunt principia, ſed corpora iã ex materia, & forma cõſtituta, quorum cõpoſitio & ordo mũdum conſtituit. Si uero materia & forma principia mũdi nõ ſunt, non igitur q̃rens Plato, ſi mundus genitus eſt, & eſſe principiũ habet, hoc querebat, ſi compoſitus ex materia, & forma cõſtans eſt. Corporum. n. hæc non mundi generatio, ut & Porphyrius dixit, Plato uero de mundi generatione indagationẽ ꝓpoſuit, deinceps quoq; de corporibus q̃ſtionem tractaturus, ipſe igitur Porphyrius ex Platonis dictis exagitatus ſuccinctã ꝓpoſitæ generabilis ſuppoſitionis redargutionem tradidit nobis. ſed hæc adinuicem cõparare, & repugnãtiam uitare neſciuit, aut cognouit quidem, & latere, ſicq; quoſcũq; obuios fallere putauit, ſed neq; illud, eũ qui uegetæ, & ſanæ ſit mentis, dicere arbitror, quod ſi non ita, a Platone generabile dicať, mũdus fieri poſſe ut ex materia, & forma ſit cõſtitutus, ꝓpter ea, quæ nũc diſſeruimus, at certe ut ex pluribus cõſtitutus corporibus. Non. n. eorum eſt, qui oculos habẽt, & ſenſu ꝑditi ſunt, de hoc querere, an unum aliq̃d corpus, & ſimplex eſt mũdus, an ex pluribus conſtitutus. Nullus enim ambigit de his, quæ q̃dem manifeſte ſenſui, ut capere poſſit, ꝑſentia ſunt, omnino igitur fatui, & deſipiẽtes, quicũq; in has ſuppoſitiones fatuas Platonẽ cõpulere. at. n. & hãc abunde ſuppoſitionem poſtq̃ cõfutauimus, ad reliquarum conſiderationem tranſeamus.

Quod Proclus mundum a Platone generabliem dici aſſerit, vt dum gignitur eſſe habeat, & vt ſecundum cauſam generabilem. Cap. XV.

TErtia generabilis erat ſignificatio, ut in generatione eſt mũdus eſſe, poſſideat, quem quidem modum maxime & Proclus in cõmentariis, quibus ꝑdicta loca exponit, recipit, in libro igitur ante nominato, qui cõſideratio inſcribitur cõtradictorũ ab Ariſtotele aduerſus Platonis Timæum, Ariſtoteli, qui mũdum ipſum æternũ eſſe ſupponit, ideoq; Platonem dãnat, quia ipſum a tempore generabilem eſſe ſtatuit, cõtradicẽs, diximus uero quomodo hoc, a tẽ-

pore

pore, de mundo dicitur, rõnem quidem Ariſtotelis de mundi æternitate admittit. nõ equum
inquit eſt ipm Platonem carpere. non.n. genitum eſſe, apud ipm ſignificare, principium ha-
bere ipſius eſſe, ſed huius qđ ſemper fit, quæ.n. ſupra tẽpus ſunt, & æterna totã ſimul tũ ſub-
ſtantiam ipſorũ, tum potẽtiam & actionis perfectionem pñtem habere ꝗ uero in tpe omne
non ſimul pſentem poſſidere uitam aſſerit. Si quid.n. in tempore eſt inquit, & ſi in infinitũ ex
tendatur tẽpus, eſt quidem aliquãdo, quãtum.n. eſt ipſius hoc in aliquo eſt tempore, non.n. ſi
mul tempus unitum eſt, gignitur uero in infinitũ, ſed non aliquando. ita igitur generabile oẽ,
ut non tale exiſtit quale, ꝗ ſemper eſt, ſed ut qđ omni tempore genitum, ſubſiſtens uero ſem-
per, aliquando ſecũdum temporis partem pſentem, & i.a rurſus generabile inqt omne, ut eſſe
ſibi nõ ſit cauſa, ſed ab altero ſubſiſtẽs. quæ qdem generabilis ſignificatio eſt quarta, dico qui-
dem ſecũdum cauſam, generabile. ita quidem igitur & Proclus ſecundum duas ultimas gene
rabilis ſignificantias Platonem aſſerit dicere mundum eſſe generabilem.

Quod Plato mundum, dum fit, eſſe habere ſupponit, initium generationi huic dat, & ꝗ item principiũ ſecundum tempus aſſerit, & non aliud. Cap. XVI.

SEd omnia quidem ſenſum ſcientia, dum fiunt, ſubſiſtẽtiam habere Platonẽ ponere, & ego
non diffitear, dicit igitur de omnibus ſenſum mouẽtibus. rurſus uero cum ſenſu ratiõe ua-
cante opinabile factum, & abolitum, uere non aliquando exiſtens, ſed hanc generationem nõ
ſine principio eſſe, at cum prius non extiterit principium eſſe, ſumpſiſſe ſupponit. aduerſus ꝗ
obiecit Ariſtoteles, nõ enim mũdum dicere, dum fit, eſſe habere, iam id eſt demõſtratio Plato-
nem ab aliquo principio hanc generationem dicere nõ exorſam, quoniam & particularia cũ-
cta dum fiunt, eſſe obtinẽt, ſingulum ipſorũ eſſe principium ſortitũ eſt, nõ ſine principio mũ
di generationem eſſe Platonẽ arbitrari Platonis uerba docebũt. Vtrum.n. inquit erat ſemper
nullo generationis ortu an a principio aliquo, cũ inchoaſſet, genitus eſt. uide.n. ipſi problema
eſſe. Si nullum habet generationis initium, aut ab aliquo principio, cum originẽ habuiſſet, ge
nitus eſt. quare mũdi generationis principium quærit. Si.n. ſimpliciter per hoc uerbum geni
tum eſt, dum fit, eſſe habere ſimplr ſignificare uolebat. ita dicere ſatis erat, utrum erat. ſemper
extra generationẽ, an ortus eſt. magis uero cõſequenter, erat ut diceret, erat, quã gignit. nunc
uero inquit nullo generatus ortu, & rurſus an genitus eſt, a principio aliquo ortu, cum habu-
iſſet. ſemp generationi principium copulãs, quod.n. perpetuo fit, generatiõis initium nullum
habet. nunc uero inqt mundum genitum eſſe a principio aliquo ortũ habuiſſe. Quoniã.n. ge-
nitum eſſe forte quibuſdã uiſum eſt huius, mundum ab opifice ſubſiſtere, declaratiuum eſſe,
ab æterno uero ſubſiſtẽtiã ſumpſiſſe, qualia æterna eſſe inqt Plato a deo eſſe capiẽtia nõ ab ali
quo principio, ſed perpetua exiſtẽtia. hanc quidem de mundo exiſtimationem repellẽs huic
uerbo genitus eſt, adiecit a principio aliquo cũ incepiſſet. Ecce igitur quomodo aperte utrũq;
nos docuit. Dico quidem in generatione mũdum eſſe habere, & hãc generationẽ, eſſe initium
ſumpſiſſe, per hoc.n. genitus eſt cum a principio aliquo incepiſſet nõ generationis perpetuita
tem, ſed inchoationẽ declarauit. Rurſus huic, genitus eſt, inducẽs, ſub aſpectum.n. ac tactum
cadens, & undiq; corporatus, omnia uero eiuſmodi opinione cõprehenſibilia cum ſenſu, quæ
fiunt, & generabilia apparuere, ſenſum mouẽtium generationis cõtinuitatẽ declarauit. qđ dũ
fiunt, eſſe habẽt. quæ.n. inquit generãtur, & generabilia apparuere. quis hic rurſus huic, quæ
generãtur addidit generabilia nõ temere, ſed ut iterum declaret gigni hoc nõ eſſe e rebus, quæ
perpetuo ſunt, & principio uacãt, ſed illarũ eſſe rerum, quæ principiũ habẽt, utraq; igitur, ut
dixi, ſupponens, & cuiq; accõmodatum reddidit tẽpus, principio quidẽ eſſe, genitum eſſe, ge
nitus.n. inquit cũ a principio aliquo incepiſſet. deinceps uero reliquũ cõtinuæ generationi, &
mutatione gigni, quæ.n. generãtur, inquit, & generabilia apparuere. gigni.n. pſentis exiſtentiõ
nis declaratiuum eſt, qđ quidem cõtinuæ mundi generationi & alterationi congruit, genitus ue
ro eſt abſolutum pteritum ſignificat, qđ quidem primo initio, & ſubſiſtẽtiæ mũdi generatio-
nis cõſonat. Plato uero ſi quis alius, recti nominum uſus nõ ignarus, & mirus artifex extitit, ni

hil unquã fruſtra abieciſſet, quid me manifeſta & omnibus nõ ignota probãte obiter percurrere oportet. ſi quis uero qui promiſcuũ noĩum uſum in Platone rephendat, genitus eſt, loco huius gignitur acceperit. quid impedit, & nos liberam ipſorũ facultatem imitãtes, quæ generantur, loco huius, genita, accipere quomodo utiq; & cõgrueret cũ a principio aliquo inchoaſſet. quod.n. ſemper fit, fieri nequit, ut ab aliquo principio gigni incipiat. qd' uero & principiũ dicit, a quo mũdi generationem inchoaſſe aſſerit, aut ſolum qd' ſecũdum ſubſiſtẽtiam, & temporale princſpium. Non.n. materiam, neq; formã, aut aliud quodam in his principium intelligere cõtingit. quam.n. ſentẽtiam habet, dicere, mũdus genitus eſt, hoc eſt, cum fit, eſſe habet, a materia cum inchoaſſet, aut a forma, aut ab aliorũ aliquo. quid.n. eſt, mundum, ſemper qui fit, a materia inchoaſſe dicere generationẽ ſi non rurſus inchoaſſe mutant, ſed ſic rurſus. ſi cõpoſitus eſt mũdus quæreret, non cũ fit, eſſe habere, hoc uero nos confutauimus, planum itẽ ex his quæ ſemper ſunt, & nõ fiunt, hic fieri nõ poſſe, ut principium efficiẽs cauſa intelligat', hæc enim inquit generationis principiũ habere nullum, quare intelligibiliũ nullum ſecũdum Platonem efficiẽtem cauſam habere cõtinget. quod quidem eſt falſum, ꝑterea & abſurdũ. ita eni non unum ſed principia plurima introducere neceſſe eſt, & tot quot intelligibilia. cũctorũ uero unum eſſe principium cõfeſſum eſt, cur uero iterũ, ſiquidem hoc quærebat, dico qdẽ ſi cũ gignitur mundus eſſe habet, genitus eſt, & nõ gignitur, dixit. & cur itẽ nõ dixit a principio aliquo incipiens, ſed cum incepiſſet. dicere.n. quod fit ſemꝑ generatiõis principia ꝑſentia habet, & ſemper tale fieri incipit, nõ quidem incepit. Cur uero & ſingulariter, & ĩdeterminate dixit. cum plura eius, quod fit, eſſe principia, & determinata dictum ſit. nihil enim aliud in his principium intelligere contigit, quam eſſe, & exiſtentiæ. ita igitur a nobis & tertia ſignificatio reprehenſa eſt.

Quod & Porphyrius non modo vt compoſitum, generabilem eſſe mundum dici a Platone aſſerit, ſed vt a deo factum, & q, alii ad alias generabilis ſignificationes tranſeant, argumentum eſt, eos ſententiæ Platonis vim afferre. Cap. XVII.

SVpereſt, ut de quarto generabilis ſpeculemur modo, qui quidem eſt ſecũdum cauſam generabilis, ſi mũdum Plato genitum eſſe dicens, ſecũdum cauſam ſolum genitũ, eſſe aſſerit. & huic.n. ut dixi, opinioni fauet Proclus. ſic.n. inquit omne apud Platonem dici generabile; ut quod nõ eſt, quale qd' ſemper eſt, nõ ſolum uero ſibi ut ſit cauſa, ſed ab altero ſubſiſtẽs. q̃re & ita a Platone, quatenus nõ ſibiipſi, ut ſit mundus, eſt cauſa, ſed a deo ſubſiſtẽtiæ cauſam aſſumpſit, generabilem dici recipitur. Porphyrius quoq; & hæc ꝓpriiſſime quatenus compoſitus eſt, generabilem dici mũdum a Platone aſſerẽs, tamen ſecũdum cauſam generabilem dici progrediens affirmat. Exponẽs igitur hoc. hanc quidẽ maxime principẽ cauſam a prudẽtib' uiris, & quæ ſequũtur, hæc inquit. Sed ſi hoc maxime principe mũdi principio, & ita fieri incepit, ut nõ caſu, neq; ſibiipſi perfectus, ſed a deo ꝓficiſcens & a ſubſtãtia generationẽ auſpicatus, ſubſtãtia uero Dei bonitas, Deus ipſius proprie erit principiũ. at qui & cum ambigeret, utrum erat ſemꝑ generationis principium habẽs nullum, an a principio aliquo orſus genitus eſt, ita ambigẽtem itelligere oportet. utrũ caſu ita ſubſiſtit ſui effectorem nõ habẽs, an ab alio genitus eſt. & eſſe ab alio principiũ habet. primũ igitur admiror quomodo fieri poteſt, ut ipſe Plato de ipſo mũdo, una atq; eadẽ doctrina quærens an ſemꝑ erat nullo generatus ortu, an genitus eſt ab aliquo principio cũ inchoaſſet, ſimul, & ſi ſecundũ cauſam genitus eſt, quærere. et ſi compoſitus eſt, & ſi cum gignitur, eſſe habet, & quaſcũq; alias generabilis ſignificatiões adiiciunt. & arbitror qdem ita facile ipſos ad aliã poſt alias ſignificãtias accedere, nõ minimã coniecturam eſſe ipſos Platonis dicta uiolẽter percipere. In uniuerſum.n. cum ipſi ſecũdum unã ingenerabilis ſignificationẽ Platoni conſentire nequeãt, qd' ipſis conducit, ſingulo quoq; loco accipiunt, ſecũdo ſi genitum eſſe mũdum, non principiũ eſſe habere declarat, ſed ſubſiſtentiam a deo habere, & nõ ipſum ſuæ ſubſiſtentiæ eſſe cauſam, oportebat qdem hoc ipſum palã Platonem dicere, utrũ ex Deo ſubſiſtit mundus, an nõ? in multiplicẽ uocis generabilis ſignificantiam

ficantiam

ſicãtiam euitatem, ut ſuã intẽtionem ambiguã non relinqueret, in ꝓblematibus.n. aut propoſitionibus ſine determinatione aliqua, & indifferentes ſignificationes ſine uocum diuiſiõe, uocibus equiuocis ſi utatur, uiro dialectico non medіocre peccatum impingitur.

Quod fieri nequit vt Plato quærat ſi mundus eſt generabilis ſecũdum cauſam in quibus inquit, uerum erat ſemper generationis initium habens nullum, & in ſimilibus. Cap. XVIII.

QVod uero non cõtingit in hoc, utrum erat ſemp nullo generatus ortu, an genitus eſt, ſolum intelligere ſecũdum cauſam genitũ eſſe, hinc perſpicuum redditur. Si.n. genitũ eẽ mundum apud Platonẽ ſignificat effectricem cauſam habere, huic uero genitũ eſſe non genitũ eẽ oppoſuit, nos.n. inqt, orõnẽ de uniuerſo habituros, ſi genitus eſt, an generabilis eſt, & itẽ utrum erat ſemper generationis principiũ nullum habens, an genitus eſt, planum & ipm non genitum eſſe, ut in ꝓblemate dictum, oppoſitũ genito eſſe declarare, hoc eſt, cauſam eẽ nullã effectricem habere. trãsferẽtibus igitur nobis nõ genitum eſſe, in nõ habere cauſam ſui eẽ effectiuam, genitũ uero eſſe in cõtrarium, erit utiq; dictum eiuſmodi, nos uero ſermonẽ de uniuerſo habituros ſiue ab aliqua effectiua cauſa ſubſiſtit, ſiue nõ. & item utrũ erat ſemp mundus nullam ſubſiſtẽtiæ opificem cauſam habẽs, an ab aliqua effectiua cauſa in lucẽ ꝓductus fuit, ſed non arbitror Platonẽ ita de opifice ancipitis dubiæq; ſentẽtiæ fuiſſe, ut nõ modo de mundo, ſed de uniuerſo protinus in principio oportere cõſiderare exiſtimaret, ſiue a deo ſubſiſtentiam habet, ſiue nõ, ſed caſu ſingulũ quodq; exiſtẽtiam habet. Cõſiderãdum.n. inquit de ipſo hoc, qđ & de uniuerſo in principio, ut conſiderẽtur, neceſſarium eſt. quæ.n. manifeſta ſunt, in problematis parte nõ inferuntur. Dialecticum.n. problema eſſe negat. Ariſtoteles, an Dii honorãdi ſunt. qui.n. hæc ꝓponunt, puniendos potiusq; ratione inſtruendos præcipit. nunquid dicam exiſtimare oportere de uniuerſo, & quouis alio quærere ſiue ab opifice ſubſiſtit, ſiue caſu, & ab abſq; efficiẽte cauſa. Antiquus.n. quidã ſermo & apud mortales patrius, ut inquit Ariſtoteles in ſermone de mũdo, adeo cuncta & per Deũ nobis cõſtituta, & nulla eſt natura, quæ per ſe ſufficiens ſit ab huius tutela definita, quomodo utiq; quiſpiam mẽte quauis præditus, neq; cõmunem de Deo extimationem ueritus, in parte poneret ꝓblematis, ab opifice ne Deo rerum ſingula, quæq; ſubſiſtẽtia pẽdeat, an ipſam earũ ſubſiſtẽtiæ cauſa eſt? de quibus enim cõpertum nõ eſt, ſiue eſſe inchoauerint, ſiue nõ, ut & de noſtra anima, & mũdo, cæteriſq; aliis a ratione Plato exiſtimat, nõ alienum, ante ambiguitates, quæ de ipſis quærũtur, hoc qri oportere, ſiue eſſe initium cœperint, ſiue nõ, quod.n. & de noſtra anima, hoc idem nouit apud multos ambiguũ, aperte in Timæo inquit. aiam uero nõ ut nunc poſteriorem dicere aggredimur, ita & Deus iuniorẽ fabrefecit. Non.n. ſeniorem a iuniori imperium paterẽt effeciſſet. ſed quo modo nos plurimũ fortune participes, & temere ac ſic loquimur & generatiõe, & uirtute priorem, & antiquiorem corpore aiam, uelut dominam, illi qđ obtẽperat, imperaturã, ex his quidem, & tali modo cõſtituit. quare nõ paucos, qui corporis apparatu noſtram aiam poſteriorẽ putant. nouit in quibus igitẽ ambiguũ eſt, ſiue eſſe initiũ habuerint, ſiue non, in his cætera alia problemata in cõtemplatione de eiſdem qſtionem ꝓcedere cenſet, ſiue ſemper erãt, & generationis, & eſſe principio carẽtia, ſiue cum prius nõ fuerint, tum eſſe, tum generatiõis principiũ nacta ſint, quoniã igitur & mũdum alii ab infinito, & principio uacare, nõnulli uero, cũ prius non fuerit initium ſumpſiſſe ſuſpicãtur nõ iniuriã Plato hoc aliis quæ de ipſo in qſtione ſunt, ut ſpecularetẽ, ꝓtulit. Si uero de mundo uniuerſo, ambiguum eſſe putatẽ, ſiue ex Deo ſubſiſtat, ſiue nõ, cum toto uero, & partium unaquæq; ſimul inducitur. quãto magis de intelligibilibus hoc quiſpiã ualeret utiq; ſuſpicari. Quare erit utiq; in his Plato qrens, ſi in uniuerſum rerũ aliqua a deo genita eſt, & ſingulum quodq; ipm ſubſiſtẽtiæ ſibi cauſa nõ eſt, hoc uero æque eſt, ac ſi quæratur in uniuerſum ne Deus opifex eſt, an eiuſmodi facultate penitus deſtitutus ſit, in oĩbus uero rebus quæſtione dignum cẽſens ſi ex Deo ſubſiſtat, quærẽs utiq; erit, & ambigens talis. an opificã Deus oĩno ſit habens facultatẽ. Si igitur Plato nõ tãtam effectricis facultatis Dei ambiguitatem cõtra Epicureorum impietatẽ determiauit, ut in ſingula quaq; rerũ quæ

rendum cenſeret, Deus ne earum exiſtētiæ cauſa eſſet, an non? et an Deus omnino eſt opifex,
necne? nō igitur ſi genitus eſt, an & ingenitus eſt in ꝓblematis parte ſitum, ſecūdum cauſam
genitum eſſe, aut nō eſſe genitum declarat. & ſecus, quo nā utiq; modo ratione utiq; abhorrēs
non erit, Deum in q̃ſtione de mūdo collegam uocari uelut cunctorum cauſam bonorū etiam
minimarū rerum, ambigere, ac dubitare, ſi ex Deo uniuerſum ſubſiſtētiam ſumpſit. apud Pla
tonem. n. de mundo rōnes Timæus orſus eiuſmodi quædā inquit, ſed o Socrates hoc quidem
omnes, qui prudētiæ parum ſunt participes in aggreſſu omnis etiā paruæ rei ſemp Deum q-
dem uocant, nos uero de uniuerſo orōnem habituros ſi genitus eſt, an & ingenitus eſt, niſi pe-
nitus imutemur, neceſſe cum Deos, & Deas inuocauerimus, optare oīa ſecūdum mentem illis
quidem maxime accipi, cōſequenter uero nobis dicere quæ cōſtent. Si igit̃ in inchoatione om
nium, & rei minime Deū inuocari omnis eſt, & modice prudētiæ participis, ipm uero hoc ad
Deum porrigere oportet, ac in oibus ab ipſo auxilium petere, cōſitentis eſt omnium illius do
minationem, & imperiū, & ut inde oibus & eſſe, & bene eſſe deueniat. quomodo non abhorret
a rōne ſimul, & ſecūdum ipſis cōtrariis admodum Platonē inuolui. inuocari Deum dicentem
in cōſiderationem uniuerſi, ſiue ex Deo ſubſiſtētiam ſumpſit, ſiue nō, ſed ipſe ſibi mundus ut
ſit, cauſa extitit, nō diſſimile. n. ut ſi quis dixiſſet, oportere uniuerſi cauſam in uniuerſi ſpecula
tionē inuocari, ſiue cauſa uniuerſi eſt, ſiue non, nō igitur ſi genitus eſt, aut & ingenerabilis eſt
mūdus ſecundum cauſam genitum eſſe, aut ingenerabilē eſſe ſecūdum Platonē ſignificat. Cō
ſidera uero & ita fieri nō poſſe. eſt. n. inquit Plato, ſecūdum meam opinionē primum diuidē-
dum hæc, quid qd' eſt ſemper generationē uero non habēs, & quid qd' ſemper quidem fit, eſt
uero nunq̃, hoc qdem notiōe cum ratione cōphēſibile, hoc uero rurſus uidet̃ cum ſenſu ra
tione uacāte opinabile, quoniā igitur cōtra diſtinguit̃ ſecūdum tempus generabile, & ingene
rabili ſe ſecundum tps, ſecundum cauſam uero generabile, ingenerabili ſecundum cām. Pla-
to uero ingenerabili generabile cōtradiſtinxit. primum. n. inquit diuidēdum hæc quid ꝙ eſt
ſemper carēs generatione, & quid ꝙ ſemp fit, non aliquādo uero eſt, & inquit qd' ſenſum qui
dem mouet omne generabile eſſe, intelligibile uero uniuerſum ingenerabile, neceſſe, ſi qd' fit,
hoc quidem ut ſecundum cauſam fieri aſſerit, & ꝙ non fit igitur ſecundum cauſam ingenera-
bile dicere. Omne uero intelligibile ſecundum cauſam eſſe uult, nō generabile, nullius igit̃ in
telligibilium ſecūdum ipſos Plato cauſam Deum eſſe ſupponit: ſolum ergo ſenſum mouētiū
Deus opifex erit: ita uero nō utiq; unum cūctorum erit principium, ſed ſingulum intelligibi-
lium ſibiipſum exiſtētiæ erit cauſa. & erunt tot principia, quot & itelligibilia, cōtemplatu igit̃
dignum in qd' ex hac admirabili ipſoꝝ ſuppoſitiōe incōmodum philoſophum ducāt: ſed mi
nime hæc Platoni uidētur. ipſe. n. in epiſtola ad Dionyſium de cunctoꝝ cauſa inqt. Circa om
nium regem cuncta ſunt, & illius gratia cuncta, & illum cunctorum cām uocans & in quarto
de legibꝰ. Deus q̃dē ut ſermo antiquus, principium, & finem ac rerum oium media hñs, rectā
perficit ſecūdum naturam circūiens antiquum uocans ſermonē, ſiue Orphei. ille. n. inquit iu-
piter primus genitus eſt, iupiter poſtremus ocii fulminatur, iupiter caput, iupiter media, a io-
ue cuncta ædita, ſiue cōmunem oium hoium de Deo in omnibus, ut cauſa rerum oium exiſti-
mationem. Ariſtoteles igitur, ut & paulo ante meminimus, in libro ab ipo de mūdo inſcripto,
antiquum quēdam ſermonem, & patrium apud omnes hoies eſſe inquit omnia ex Deo, & per
Deum nobis cōſtituta eſſe, & nullam naturā eſſe ipſam ſecūdum ſeipſam ſufficientē, derelictā
ab eius cōſeruatione, & item ipſe in labda elemēto libri metaphyſices unum eſſe cūctoꝝ prin
cipium, & cauſam demonſtrās unam cum Homero ſniam cōphendit dicens, multos princi
pes eſſe, bonum non eſt, unus ſit ergo princeps. at quid oportet, ut his plura adducā teſtimo-
nia, cum hoc palam oibus clarum ſit, cum & animæ mundi quæ intelligibilis eſt, & oium ani-
marum rōne præditarum Deum in Timæo opificem introduxit. non igit̃ Plato intelligibilia
genita non eſſe aſſerens, ſecūdum cauſam dicit non eſſe genita, ſed ſecundum tempus. ſiquidē
oium cauſam primorum, medioꝝ, poſtremorū Deum eſſe arbitratur. ſi uero intelligibilia nō
genita eſſe, his uero ſenſum mouentia opponens, hæc genita eſſe confeſſus eſt. Vt. n. intelligi-
bili

bili ſenſum mouens, ita ingenerabili generabile oppoſuit. hic igitur ſenſum mouentia ſecundum tempus, & non ſecundum cauſam genita eſſe dixit. breui enim progreſſus, & de ipſorum cauſa diſputabit effectrice.

Quod fieri nequit vt Plato intelligatur generabile dicere ſecūdum cauſam, ingenerabile autem ſecundum tempus, & non ſecūdum cauſam ingenerabile. Cap. XIX.

SI uero quis ad hæc reſpōdens dixerit, genitum eſſe Platonē aſſerere, qd' ſecūdū cauſam genitum eſt, qd' non ita gignitur, non ſecundum cauſam, ſed ſecundum tēpus ingenerabile, inſcitiæ diſciplinæ diuiſiuæ maxime ꝑpter eiuſmet diſciplinæ imperitiā philoſophum accuſat, in ſolo. n. ſecundum cauſam generabili, & nō ſecundum tēpus, & ingenerabile quoq; ſecūdum tēpus cōtinetur mundus igitur ſecūdum ipſos ſolum ſecūdum cauſam, cum ſit generabilis, ſecūdum tempus ingenerabilis eſt, ſimilr & ratione prædite animæ. cōtinens uero nemo ei qd' continetur, contradiſtinguet. Non. n. animali e regione rōnale diuiſionē ſubiit: rationalis enim particeps habitus aīatorum, hæc quidem animalia eſſe aſſeret, hæc uero rationis capacia, in animali nāq; ratione capax cōphenſum. non quidem rerum has quidem ſubſtantias eſſe, has uero corpora. Rurſus. n. corpus ſubſtātiam complectitur, dicimus aīalium partim quidem terreſtria, partim uero aquatilia, in neutro nāq; ne uerum cōtinet', & item rerum partim ſubſtātias eſſe, partim accidētia, non igit' ei, quod generationis cauſam habet, ꝙ, quæ eſt in tēpore, generatione caret, in parte diuiſionis oppoſitum erit, quapropter, ut dixi, in eo, qd' generationis cauſam habet, quod in tpe non ſubiit generationem, complectit'. quod uero aut ſolus fere, aut primus Plato accurate diſciplinā inſpexit diuiſiuā, ideo ipſam laudibus effert & philoſophiæ θριγκον. i. ſummum faſtigiū uocat ſuccenſetq; malis coquis qui ꝑ membra carnes materiæ ſecant, quid oportet ne ꝓlixa orōne uti, & quæ materiæ obſcura niti ꝑ demōſtrationem declarare, intelligibile & ſenſum mouēs e regione diuiſa eſſe, & ꝙ eſt, & ꝙ non eſt in eadē oratione diſſeruit, eſt. n. inquit ſecūdum meā opinionē diuidendum hæc quid ꝙ eſt ſemꝑ generatione uacans, & quid ꝙ ſemper gignit', exiſtens uero nunc, hoc quidē notione cum rōne comprehenſibile, hoc rurſus opiniōe cū ſenſu rationis exꝑte opinabile: quare nō utiq; ingenerabilis, & ingenerabilis diuiſione Plato errauit. ei, qd' ſolum cauſæ generationem ſuſtinet, & tēporis generationem nō ſubiit, opponēs, quod tēporis generatiōe caret, & non ſecūdum cauſam ingenerabile. Vide igit' quomodo in his quoq; quæ ſecum in oībus pugnant, oppoſitionē cōſtituit, ei. n. ꝙ eſt, ꝙ non eſt, ei uero, quod ꝙ ſemꝑ, ꝙ nūquā oppoſuit. quoniam quoq; ꝙ eſt, nō contradiuiſum ei, ꝙ penitus nō eſt, inquit. ꝙ. n. ita non eſt. non ſimpliciter, utrūq; quod exiſtit ꝙ eſt opponit', ſed ꝙ ita eſt, ut ſemꝑ ſecundum eadem, & ſimilr ſe habet, & nūq̄ in mutatione, & alteratione ſpectat', ut rurſus ſic ei, ꝙ eſt, pugnans cōtra diſtinctum opponit ipſi, non, ꝙ minime exiſtētiam habet, ꝙ nō eſt, ſed quod nūquā ſecundum eadem, & eodē pacto ſe habēs, eo ꝙ in continua ſpectetur alteratione. quēadmodum igitur in his diſtinctionem in oībus repugnantibus, & quæ minime cōſiſtere ualent, fecit. ita quidem conſequēter, & ei quod nō gignitur, quod generat' opponens, oppoſitarum rerū minime adinuicem cōſiſtentiū partitionē fecit. eius. ſ. quod gignitur, & eius ꝙ non gignitur. quare ſi generatione carēs, non, ꝙ non gignit' ſecūdum cauſam aſſerit, ſed nullo ortum tēporis initio, neceſſe prorſus, & huic oppoſitū dicere qd' gignit', hoc eſt eſſe tēporis initium ſumens, & ecōtrario ſi ꝙ fit, generationem, quæ cauſæ dicitur, admittit, non tēporis, aſſerit quoq; nō ortum, id, qd' non ſecundum cauſam ortum habet dicere. hoc uero aduerſus impietatem, & falſum demōſtrauimus. unam. n. cunctorꝫ eſſe cauſam in philoſophia paſſim Plato celebrat. Si igit' hoc falſum, neceſſe igit' ſemper ꝙ eſt, generationem uero nequaquā ſubiens, ſecundum tempus ingenerabile dici. non igitur huic oppoſitum generabile, ſecundum tempus eſſe aſſerit generabile.

Quod ipſe Plato manifeſtiſſime diſtinxit doctrinam generationis mundi ſecundum tempus, & eam quæ eſt generationis ſecundum cauſam. Cap. XX.

SEd nihil eſt, quod in ſermone ſim multus, cum liceat compendioſa de his utentem oſtẽſio-
ne, Platonem in his fieri, aut factum eſſe, nequaquã in generatione ſecũdum cauſam poſu-
iſſe, confirmare. ut.n. iam de generatione ſecundũ tempus, & principio diſſeruit, in quibus in-
quit editus eſt ſub aſpectum atq; tactum cadens corporatuſq;. quoniã nonnullos ante ipſum
fuiſſe naturales, qui ab aliquo quidem principio mũdum genitum eſſe exiſtimarẽt, & nõ æter-
num eſſe, cognouit, omnes fere, uno excepto, effectricẽ eius ignorãtes cauſam, ſolas uero mate-
riales cauſas reddentes, tãquã caſu formæ efficiẽtiæ, ordoq; edatur, ſolum uero Anaxagoram
tãq̃ a ſomno experrectum, ut ipſe inquit Plato, uniuerſo mẽtẽ ꝓponere & huic cauſam tribue-
re effectricẽ. ꝓpter hoc ipſe Plato mũdum genitum eſſe, & initium eſſe rõcinatus, habuiſſe ꝑ-
tinus cõſequenter & de eius effectrice cauſa docuit, dicens rurſus uero genito neceſſitatẽ in eẽ
ab aliqua cauſa generationis aſſerimus, fieri.n. nequit, ut quippiã ſine cauſa oriaꝫ. non, ut in ꝓ-
blemate hoc ꝓponens, ſed tãquã confeſſis cõſequenter inherẽs, ratiõe comꝑhendẽs. ſimul enĩ
ut conceſſum eſt aliqd' generabile eſſe, ſtatim ex his, quæ actu ſunt, huius generationis effecti-
ua aliqua cauſa eſſe iduciꝫ, aut natura oĩno, aut ars eorum, quæ orta ſunt, cuiuſq; effectrix eſt
cauſa qd' quidem oportebat & eos, qui ante ipm de natura rõcinati ſunt, ut ſemel mũdum or-
tum eſſe cõceſſere, protinus ad eius effectricem cauſam recurrere. in hoc.n. & in ſecũdo de na-
turali auſcultatione libro ipſos icrepat Ariſtoteles. dignum.n. inquit, ut admiremur, qd' nulliũ
animal, nullãq; plãtam a fortuna, neq; eſſe, neq; fieri aſſerentes, ſed oĩum in his generatoꝝ, uel
naturam, uel mẽtem cauſam putãtes, cœleſte corpus & eorum, quæ apparẽt diuiniſſima, caſu
fieri aſſeruere, & ꝑſertim cum in uniuerſo ordinis nõ ſit trãſgreſſioni locus, & nihil fortuito in
cœlo edatur. propter hoc igiꝫ & Plato mũdum cum generabile eſſe demõſtrauit & ex hoc, &
eius effectricem rõcinatione cauſam collegit. ſi uero, ut ſapiẽtibus uideꝫ, ꝑueniens ad effectri-
ce cauſa docuit, in quibus aſſeruit mundũ ab aliquo principio cum inchoaſſet, ortum eſſe quo
rurſus facto, cũ nihil de hoc aſſeruiſſet, addidit. Rurſus uero orto ab aliqua cauſa neceſſitatẽ
in eſſe, ut gignereꝫ. fieri.n. nequit, quippiam, ut abſq; cauſa gignatur. & hoc modo cõſiderare
nõ in decorum eſt, ſi ortũ eſſe, ab aliquo principio, cũ inchoaſſet ſecũdum cauſam ortum eſſe,
hoc eſt, ſuæ exiſtentiæ effectricẽ habere cauſam, declarauit. cũ uero dixit ortus eſt, intulit, rur-
ſus uero orto neceſſitatem ineſſe, ut ab aliqua cauſa gigneretur, aſſerimus. erit ꝑfecto qd' diſſe-
ritur eiuſmodi, rurſus uero ex cauſa aliqua orto neceſſitatẽ in eſſe ab aliqua cauſa, ut gignere-
tur, aſſerimus. Hoc uero perinde eſt, ac ſi dixiſſet. ꝙ a cauſa fit a cauſa fit, quod qdem eſt ridi-
culum, ſed qdem & ſuperius in quibus dixit, ꝙ ſemꝑ eſt, generationẽ non ſubire. & qd, ꝙ ſem-
per gignitur, exiſtẽs uero nũquã, item generationẽ non quæ per cauſam, ſed quæ in tꝑe eſt, ſi-
gnificare uult, quaſi dicens eorum, quæ ſunt, partim quidẽ eſſe, partim uero, ut eſſent ac gigne-
rẽtur, ab aliquo principio inchoarũt, perſpicuum item Plato ipſe fecit, poſtquã.n. quid ſemꝑ
eſt, quod generatione caret, necnon quidq; ſemper fit, exiſtẽs uero nũquã determinauit uelut
de his, quæ aut ſemp ſunt, uel in tempore gignũtur, doctrinã tradidiſſet. Statim item & eorũ,
quæ fiunt, effectricem adiecit cauſam dicens. omne uero rurſus, ꝙ gignitur, ab aliqua neceſſa-
rio gigni cauſa, fieri.n. haud poteſt, ſine cauſa quippiã ut gignaꝫ. paſſim ſeparatim quidẽ de
generatione ac ſeorſum de efficiente diſſerens cauſa, tãquã uidelicet gigni, effectricẽ apud ip-
ſum nullam ſignificet cauſam. quippe ſuꝑuacaneum, ꝙ addit, foret. omne rurſus, ꝙ fit ab ali-
qua neceſſe eſt fieri cauſa. Si.n. dicens ortus eſt, ſub aſpectum.n. ac tactũ cadens, corpuſq; ha-
bens ortum eſſe, non, ut initium ipſius eſſe habere dixit. ſed ab aliquo editum eſſe efficiẽte. cur
amplius addidit omne rurſus, quod fit, ab aliqua neceſſe eſt fieri cauſa. Rurſus enim non diſ-
ſimile tãquam dixiſſet. omne uero ꝙ ab aliqua effectiua gignitur cauſa, ab effectiua cauſa gi-
gnitur, ꝙ quidem ridiculum eſt. non igitur editum eẽ apud ipſum per cauſam editum eẽ,
ſed ſui eſſe principium habere declarat.

*Quod non ſecundum ſuppoſitionem vt aſſerunt pietatis, aut doctrine gratia vt genitum mun-
dum Plato docet, & ꝙ quibus hæc dicunt, deſtruunt priores generabilis ſi-
gnificationes.* Cap. XXI.

SEd, ut ſapientes Platonis interꝑtes admiremur, dignum exiſtit, quo pacto complura com
miſcentes, & generabilis millia ſignificationum decem, intelligentia notantes, ne philoſo-
phorum ſummo, qui mūdum eſſe ſecūdum tempus generabile ſupponit, cōtradicere uideā-
tur, uelut defeſſi contra ueritatis deꝓhenſionem, & propriis obliti, ita quidem mundum dici a
Platone generabilem fatentur, tāquā ab aliquo, cum prius non extiterit, principio ortum, cæ-
terum in ſuppoſitione a philoſopho dici doctrinæ lucidioris gratia aſſerunt, nō quidem rerū
ita ferente natura. dictus igitur Platonis expoſitor taurus in cōmentariis, quæ in Timæū com
poſuit, hoc, nos de uniuerſo ſermones habitaturos, ſi genitus eſt an īgenitus eſt, exponēs, hæc
ad uerbum diſſerit. ſi & ingenitus eſt & poeta. ſi & genere poſterius ſit. mundum uero ingene-
rabilem eſſe coniectura eſt. īquit igit᷑ ſermones haberi qd' genitus ſit. quāuis ingenitus eſt. et-
enim de ingenerabilibus uelut generabilibus orationes doctrinæ ferunt᷑ gratia. & item pau-
cis ipſe interpoſitis, quæ igit᷑ cauſæ, quibus mundus cum generabilis non ſit, generabilē ſup-
ponit. ambæ quidem hæ philoſophi. Hæc. n. ad pietatem ꝓuocat, hæc aūt dilucidationis gra-
tia ſumpta eſt. cognoſcens. n. multos ſolum cauſam arbitrari tempore priorē. ſecus uero, cau-
ſam eſſe minime putant. ex hoc uero periculum cōſtituere ipſos de ipſius ꝓuidentiæ eſſe, uo-
lens uero placitum cōſtituere hoc, mūdum prouidētia adminiſtrari. potentibus quidem & ſe
cus intelligere hoc aliquātulum declarat, mundum in tēpore minime generabilem. nō conce
dentibus uero generabilem eſſe oſtēdit. & ipſos credere optat, ut ſimul & de ꝓuidētia perſua-
ſionem recipiāt. altera uero cauſa, ꝙ ea, quæ diſſeruntur. dilucidiora euadūt, cum ipſis, ut edi-
tis occurrimus. ita & deſcriptiones, quæ incompoſite ſunt, cōponunt, ut edita & circulum qui
dem, quoniam ſimplicior erat, definiuit Euclides figuram planam ab una contentā linea, ad
quam ab uno corū, quæ interius ſunt, pūcto recte incidentes, inter ſe æquales ſunt. Spherā ue
ro demonſtrare uolens, ut genitū ſemicirculum definiuit, diametro quidem exiſtēte, circūdu
ctam uſq; eo, dum ad eadem puncta redeat. Si uero iam exiſtentē uolebat, diffiniuiſſet ꝑfecto
figuram ſolidam una ſuperficie cōtentam, ad quam omnes a punctorū uno intrinſecus occur
rentes, adinuicem ſunt æquales. Platoni uero doctrinæ gr̄a mos eſt, ut genita tradere. ita & in
libris de republica genitā inducit ciuitatem, ut in ipſius ꝓbatione, iuſtitiæ ortus euidētior fie-
ret. Theophraſtus uero dicens forte qd' declarationis gratia generabilē dixerit, ut deſcriptio-
nes aſſequamur genitus. inquit. niſi forte generatio, & in deſcriptionibus pariter nō habet᷑. idē
uero dicit Ariſtoteles. Aſſerit. n. ille in deſcriptionibus quidem in principio ſupponi cōtraria
non licet. in mūdi uero genitura contraria ſunt ſuppoſita. ut ſi quis motum, & ſtatum, & ordi-
nē, & inordinationē ſuppoſuerit. exempla quidem, quæ in oībus ſint ſimilia ne q̄rant, ſed de-
mōſtrent quod mundus genitus ſuppoſitus cōſpectior non ſit, q̄ ſi ingenerabilē dixiſſet. quo-
modo uero & in deſcriptionibus ſupponunt᷑ contraria, quonā pacto triāgulum ſimul ſtantē
& motum quiſpiā ſupponere poſſet. ingenerabilis igit᷑ ſecundum ipſum eſt mundus, & nemi
ni negotium ſit, ex atlantico, & politico generalē eſſe demonſtrare nitenti. eiuſmodi. n. in aliis
teſtimonio uti poterit ad generabile eſſe in ipſo Timæo, & nihil minus ſecūdum ipſos ingene
rabilis eſt mūdus. quomodo uero ingenerabilis, & quas ob cauſas ipm̄ generabilem eſſe dicit.
diſſeruimus quatenus igitur generabilem ipm̄ eſſe ſupponit, Dei uoluntate incorruptibilis
erit, quatenus uero ingenerabilē nouit, ſua natura eque incorruptibilis erit, ac cūcta alia inge-
nerabilia incorruptibilia ſunt. iſte igit᷑ hæc, & cum Porphyrius, tū eo poſteriores ad hæc uſq;
tempora generabilem ex ſuppōne ſecūdū tempus Clarionis doctrinæ gr̄a apud Platonē mū
dum dici aſſerunt. Nemo uero mihi circa talium redargutiōes uerſanti nugacitatem tribuat,
quādoquidem ſi dictorum ratio aliqua ꝓbabilis alicui uiſa fuerit, cōſequens quidem & oīno
noſtra redargutio. ſi uero improbādam ſuppoſitionem aliquis arbitratus fuerit, nō qui ſpicā
metit, ſed qui ſemina proiecit, cauſa prorſus metēdi exiſtit, & ꝙ aliquis unus quid improbabi-
le eſſe perſentit, alter nō raro, ut ꝓbabile iudicat, oportet a nobis demōſtrari ueritatē ab omni
uexatione liberam. Si igitur, quāuis ingenerabilis eſt, ſecūdum tempus mūdum genitum eē,
ut in ſuppoſitione, aſſerit Plato, quibus uis cauſis hoc ſupponēs quæ ambagum tātarum cau-

ſa eſt, ut ipſi tot generabilis enumerẽt ſignificantias. ſi. n. pietatis, aut doctrinæ gratia mũdí generationis initium Plato ſuppoſuit. nõ utiq; uerum extiterit, dictarum ulla ſignificationum, mundum ab ipſo dici generabilem. ita. n. pietatis intentio, & doctrinæ modus feret. ſimul enĩ fieri nequit, ut & illo modo generabilis dicat̃ mundus, & ut principiũ eſſe habens ob pietatẽ, aut doctrinæ modum. Si. n. generabilem eſſe dicere mũdum, ſecundum cauſam aſſerit eẽ generabilem, aut, ut cõpoſitum, & non ſecundum tp̃s. quomodo rurſus aſſerunt pietatis, aut doctrinæ gratia, ut ip̃m genitum, & eſſe initium accipiẽtẽ ſupponi. prima nãq; ſuppoſitio ſecũdam tollit. aliter ſi Clationis gratia doctrinæ ut aſſerit, mũdum ſecũdum tempus Plato generabilem eſſe ſupponit, prorſus hoc ipſo ſignificauit ſecundum naturã quidem eſſe nõ generabilem. Nos uero euidẽtiæ cauſa ut genitum ip̃m ſpectabimus, ut ne quæ in ſuppoſitiõe dicũtur ut uera, quis eſſe dicta recipiat. ſed quidem & arbitrari pietatis grã Platonem mũdo. qui ingenerabilis eſt, initium generationis tribuere, ut ꝓuidentia de eo Dei eſſe credat̃, fatuum admodum eſt. primum qdem. n. paſſim hoc aperte docet, mundi fabrice Deum cõſtituẽs & cauſas, quibus unumquodq; tale, aut tale Deus cõdidit, exponens. quid igitur, ut hoc doceret, falſa opus erat ſuppoſitione, q̃ & ſeparatim ſine hac docuit. deinde cõtinget ſecundũ eorum ſuppoſitionem ip̃m in extremam hoĩes ducere impietatem. ſi. n. mundus æternus nõ extiterit, neceſſe ſecundum ipſos, quã ſubſiſtat mundus, prius neq; perfectum, neq; bonum eſſe Deũ, ſupponit uero, ut aiunt, Plato a principio aliquo ortum eſſe mũdũ, & quidẽ, ut perſuadeat, optat minime, cauſas, quibus hoc fecit, declarãs. in impios igitur eos, qui ipſi fidem ꝓ̃ſtant, opiniões induxit. in dialogorum nullo mũdum dicere eſſe ingenerabilem ſuſtinens. cõtrariũ uero paſſim eius generationem claro ſermone celebrans. at qui & animas ratione fugentes prouidentia regi uolens aperte in Phœdro ipſas ingenerabiles eſſe exclamauit. nihil uerens, ne hac uacue exiſtimarentur.

Quod taurus praue dum nos de vniuerſo quonam pacto ſermonem habituri ſtudemus ſi genitum an & ingenerabile literam ñ diſiunctiuam, aut dubitatiuam coniunctionem in ẽ tranſtulit, ſi & ingenerabile eſt dicens, & q, neq; ſemper generabile. Cap. XXII.

VAlde temerarium, & ita facile dictiones transferre, Platonis interp̃s ñ diſiunctiuam, aut dubitatiuam cõiunctionem poetico more in ẽ coniunctiuam trãſponendam cenſet. ꝓgrediens ergo adiiciam & Alexãdrum Ariſto. interp̃tẽ eiuſmodi coniunctionis trãſpoſitiones redarguẽtem, ibidemq; luce clarius quãtum abhorreat, oſtendam primum, qdem enim in locatione ꝓpria Platonica poeticas trãſumptiones recipere iter res magnopere abſurdas putãdum eſt. cum ꝓ̃ſertim raro, uel ſemel fere poeta eiuſmodi cõiunctionis, ut illi, qui poete uerba indagarunt, tranſumptione utat̃, ſignificarunt aliter ſi & indictione ꝓpoſita, trãſumptæ coniunctionis uiolentiæ cõcedatur locus. non amplius in ſequentibus hoc fieri põt. quemadmodum enim hic Plato diffiniens ꝓpoſitam ſibi intentionem generabili oppoſuit ingenerabile. conſideraturus de uniuerſo inquiens, ſi genitus eſt, an & ingenitus. ita deinde reliquum iã problema hoc cõſtruens inquit, ſemp erat nõnullo editus initio. aut ortus eſt, ab aliquo principio cum inchoaſſet. Si igitur hic aperte conſiderare inquit de mundo, ſiue ſemp eſt, principio generationis carẽs, ſiue & genitus, ab aliquo principio cũ inchoaſſet. utrũq; in ambignitate præponens, & non huic ꝓpoſitioni, mundum eſſe ingenerabilẽ conſentit. longe quidem igitur, & prius ubi in his cõſiderationem ꝓmulgauit, uelut de uniuerſo conſideraturus, ſi genitus, an & ingenitus eſt. non hoc an & ingenitus eſt, huius loco ſi & ĩgenitus eſt, accepit. ſed ꝓprie ñ cõiũctio iacet ut in dubitatione a generabili ingenerabile diſiungens, ut alterũ ſolum, non utraq;, ut tauro uidet̃, in mundo ſupponatur. aliter ſi aliquis ſecũdum aliquam ex ſignificationibus a tauro poſitis, hanc dictionem genitus eſt recipiat, & ſecũdum quidem eiuſdem ſignificationis negationem hæc dictio nõ genitũ eſſe, ut recipiatur, eſt neceſſe. q d'enim affirmatio aſtruit hoc negatio tollit, Aſſumentibus igitur hãc dictionem genitum eſſe, in hãc ſecundum cauſam eſſe genitum, neceſſe, & hãc, non genitum, idem. n, ingenitum huic nõ genitum, in hãc, ſecun-

dum

dum cauſam,nõ genitum aſſumere.erit utiq; igit̃ eiuſmodi,q̃ aſſeritur.nos uero uerba de uniuerſo facturos,ſi genitus eſt ſecũdum cauſam,an & ingenerabilis ſecundũ cauſam eſt,idem & in cæteris ſignificationibus ſi cõpoſitum eſt,an non copoſitum eſt.ſi dum generat̃,eſſe habet, aut & non habet,dum generat̃ eſſe.quoq; utiq; ridiculum magis fieri pōt ſimul inconſiderate dictionem uir trãſpoſuit non dearticulãs.ſi in toto traditio erit conformis,& in his,q̃ a Platone poſtea dicta ſunt,in eadem abſurditatem differunt̃.& quunq; hoc,an & ingenitus eſt,in hoc,an & ſemp genitus eſt,transferentes.Rurſus.n.& iſti quæ nõ ſunt,adijciũt ingenitus eſt, ſemper genitus eſt,facientes.& ipſos latuit ꝓpter huiuſmodi additionem ſe ueritati fauere,& his,quæ appetunt cõtraria conſtituere.Si.n.hoc Plato ꝓpoſuit,utrum genitũ eſt uniuerſum, an & ſemp genitum eſt,neceſſe ut huic genitum eſſe,ſemp genitum eſſe,ut opponat. propter hoc genitum eſſe a tẽpore genitum eſſe,& non ſemp eſſe ſignificare. quoniam igitur ꝓblema hoc in ſequentibus diſcutiens Plato genitum eſſe mũdum iudicauit,genitus.n.inquit ſub aſpectum atq; tactum cadens,& quæ ſequuntur.ſemp genitum eſſe a mundo negaſſe pſpicuũ eſt, etiamnum ex his,quibus uerbis eius uim afferre auſi ſunt.

Quod non quatenus cœleſtia in continuo motu ſunt mundum eſſe generabilem aſſerit Plato. *Cap.* XXIII.

VLtra eas,quas generabiles recenſuimus ſignificationes,& hãc nõnulli ꝓtulere,aſſerũt.n. generabile a Platone dici omne,quatenus in æterna exiſtit motiõe.unde genitum ipſum dixit inquit,& abolitum,reuera nũquã eſſe,cœleſtium uero nullũ in codẽ unq̃ permanet,ad hoc uero breui occurrit̃.in primis.n.ſermo Platonis non de cœleſtib⁹ eſt ſolis,ſed de uniuerſo mundo.uniuerſum uero quãdiu utiq; eſt,aut non mouet̃ totum,ut totũ,neq; omnino mutatur,ſed in codẽ manet.Quare Plato gigni,loco moueri non accepit,ſecundo cœleſtia iniungi eſſe motione,ſenſui patet.in huius cõphẽſione nullo alio quã oculis opus eſt.Quomodo igitur rem ridiculã non ſuſtinuit Plato.quaſi archana docturus nos,& quæ a nemine ante ipſum percepta,aut demõſtrata ſunt,deos,& deas in conſideratiõnẽ de uniuerſo aſſerens inuocari oportere,ſiue loco cœleſtia moueãtur,ſiue ĩmobilia ſunt,& tãta fuit eius iſcitia ut neſciret quæ ſenſus cõphenſione cognita ſunt,omni demõſtratione euidẽtiorem habentia pſuaſionem,in ꝓblematis ponantur parte,quis.n.mente ꝑditus inquireret.Si ignis cõburit,aut ſi cẽruſa alba eſt.quare nõ ita mundum eſſe generabilem aſſeruit Plato.igitur omnes poſtq̃ reprehendimus generabilis ſuppoſitiones,una,quæ eſt reliqua,cõſueta,& omnibus familiaris dico quid eſt generationem quæ temporis dicitur,& Platone plane generabilem eſſe,& genitũ eſſe mundum enuntiante,neceſſario relinquitur ipſum a Platone ſecundum tempus generabilem dici,hoc eſt eſſe initium habuiſſe,ita enim non ſemel hoc ſecundum tempus de mundo intelligere diximus.

Quod non de ſubſtantia animę Plato in Timæo *generationem prædicare fecit, ſed mutuam habitudinem, & qualem motionem quã ab anima inſita corpora cœleſtia habent per animæ genituram docuit, in quo narratio* Platonis *breuis animæ geniturę.* *Cap.* XXIIII.

QVoniam uero,ut ualidum quid,& hoc ad fidẽ huius aſtruendã,nõ dici a Platone,mũdum ſecũdum tempus generabilem eſſe,ꝓponunt,ſed ut in ſuppoſitione hoc,& animam in Timæo genitã ſupponi,in Phedro uero manifeſte ingenerabilẽ enuntiari,a rõne nõ abhorrere puto,ſi paucis & hoc mẽdacium ſuum per elegãs diluatur.nemini igitur dubium aĩam,quæ rationis eſt particeps,quin ſubſtãtiam intellectualem aſſequuta ſit,& hac de cauſa a corpore ſubſtãtiam habere ſeparabilẽ,cum quidem habitudinem,quã ad corpus habet,recipit,potentia mens eſt,eſſe uero,& aĩam dici ex habitudine,qua reſpicit corpus,ipſi accedit.ex eo enim q̃d perflat,& uiuificat caput,anima nũcupata eſt:cum uero a corpore ſequeſtrata fuerit,aut ſecũdum habitum,aut ſimul a naturæ uinculo ſeiugata,intelligibiliter tamẽ operabit̃

coniectu ſimplici naturã rerum tãgens iam actu mens tũc, & eſt, & dicitur. quãobrem alia ra-
tione eſt ipſi animæ eſſe, ac menti. illud quidem eſt in habitudine, quã ad corpus ꝓcliuem ha-
bet, hoc uero abſq; habitudine, & ut diſſoluta a corpore ipſa ſecũdum ſeipſam exiſtit. quemad
modum. ſ. idem & gubernator eſt, & homo, ſed hoc quidem per ſe, illud uero ad nauigiũ refer
tur his ita conſtitutis. ſiquidẽ quatenus mens eſt, & abiecta corporis inclinatione, & habitudi
ne anima, generatione eius Timæus ꝓdidit, non abnuemus ipm dicere aiam ipſam ut in ſup
poſitione genitã eſſe. quoniã ingenerabilẽ ipſam in Phedro eſſe ꝓnunciauit. ſi uero quatenus
anima eſt, qualẽ eius habet ad corpus inclinationẽ in Timæo docet. qua ita aut alio mõ ador-
nat, ac mouet cœleſtia corpora. qualis amplius neceſſitas eſt, ut in Timæo ex ſuppõne ipſam
eſſe genitam aſſerat. ſiqdem & uniuerſo mũdo eſſe initium, ut demõſtrauimus, tribuit Plato.
nõ ergo, cum mũdi corpus exordium habuit, tunc & animã inclinationẽ ad ipm ſumpſit? qm̃
& noſtram aiam in corpore gigni aſſerẽtes nõ quidem de eius ſubſtãtia generationẽ eſſe ꝓte-
runt, ſed de eius in corpore habitudĩe, quæ tẽporis initium recipit. qđ uero quæ in Timæo de
animæ genitura aſſeruntur, nihil aliud, quã cœleſtiũ motum, & eorũdem adinuicẽ habitudi-
nem ꝓdunt, quam ab anima ſiqdem ut Platoni uidetur, animata ſunt, habuere licet ex ipſa
Timæi dictione huius rei fidem facere. in illis enim inquit Plato, quod Deus ſubſtantiam
media ſumens eius, quæ indiuidua eſt & ſemper uniuerſa, & ſui ſimilis, & eius, quæ cor-
poribus diuidua gignitur & inſup ꝙ eſſet eiuſdem naturæ, & ꝙ alterius cũ hæc miſcuiſſet ex-
tendit ac rectam conſtituit, deinde hanc armonicis rõnibus in longitudine duplicem diffidẽs
partitus eſt, deinde in formã literæ X adinuicem duas copulãs rectas interſit, & earum inter
ſe fines cõiungens duos conſtituit circulos, hunc quidem exteriorẽ, hunc uero interiorem ad-
inuicem ſe in duobus punctis cõiunctos, deinde exteriorem circulum ad dexterã, ad læuã ue
ro interiorem mouit, & uocauit inquit exterioris circũlationẽ eiuſdem, iterioris uero alterius,
& exteriorem quidem circulũ indiuiduũ dimiſit, interiorem uero ſexties partitus ſeptẽ inæq-
les dupli, & tripli interuallo adinuicem ſe excedentes circulos cõſtituit, & tres quidem motus
uelocitate equos cõpoſuit, quatuor uero adiuicem, & tribus motu inæquales his ita in Timæo
a Platone de animæ genitura diſertis, quem tãta in ueritatis iudicio cœpit iſcitia, ut nõ ex ipſa
nuda oratione, globorum cœleſtiũ motum, & habitudinem, quã inter ſe habẽt, quã ex ſuper-
uentu animæ in ipſis accedere exiſtimat, in his a Platone tradi cõfiteatur. quoniã & in cæteris
animalibus motus ex partiũ corporis adminiſtratione, adinuicẽ habitudo ab inſidẽte in ipſis
anima ſuperuenit, quæ ergo effectui ꝓpter cauſam accidũt in cauſam, Pythagoricorum enig
matum modo Plato retulit. ſ. ut & non raro ſitire, aut exurire animã dicimus, quia adigẽtiæ ab
anima ſenſus corpori accedit, in ipſam referentes aiam. De his igitur accuratam inquiſitionẽ,
cui gratum eſt. & a cõmentariis, quorum quidẽ mẽtionem fecimus, prius diſcere licet. etenim
ipſi quãuis æternum aſſerũt mundum, & animæ ex ſuppõne Platonem generationẽ tradere,
tamẽ in his circulum exteriorẽ inerrãtem accipiunt globum, interiorem uero errantium glo-
bos, quem ſexties partiẽs ſeptem errãtium circulos cõſtituit, nõnulli uero exteriorem æquino-
ctialem audiunt circulũ, interiorem uero circulũ obliquũ, quos nõnulli in forma literæ X ad
inuicem ſecãte q in duobus ſignis libra, & ariete inter ſe tãgunt. etenim inerrãs ſub eũdem cũ
æquinoctiali eſt axem, & circa huius uertices uoluitur, errãtes uero circa ſigniferi polos. horũ
circulorum inquit Plato exteriorem quidem, hoc eſt inerrãtem ad dextrã, interiorem uero ui-
delicet errãtes, ad ſiniſtram mouet Deus. dextrã quidem oriẽs, ſiniſtram uero occidens, home
rica cõſuetudine nuncupãs. inquit igiť ille, ſiue ad dextram eant ad aurorã, & ſolem ſiue ad ſi
niſtram ad obſcurã caliginem, inerrans. n. ab ortu ad occaſum. cõtra uero ferũtur errãtes. uo
cat uero exteriorem motionem eiuſdẽ, quia uniuſmodi inerrãtes mouẽtur. Equali. n. tempo-
ris ſpatio inerrantia cõficiunt motum, & eundem ſemp circũeunt circulum, ex eiſdem ſemp ſi
gnis ortum, & in eadẽ itidem ſigna occaſum cõſtituentia. motum uero interiorẽ, hoc eſt erran
tium alterius, ob ſcilicet motionis errãtium alteritatem, appellauit. nõ. n. horum motus equa
li tẽpore abſoluitur, neq; cuiuſq; idem. neq;. n. unum, & eundem unuſquiſq; ambit circulum,

neq;

neq; in eiſdem ſemꝑ punctis ipſi ortum, & occaſum cõficiũt. ſeptem uero circulorum interiorum tres quidem partes inter ſe ſunt uelocitate, dicens uero Solis & Veneris & Mercurii circulos. iſti enim errãtium pari uelocitatis curſu abſoluũtur totũq; ꝑ annũ ſuũ luſtrant orbẽm. reliquos autem quatuor, & cum his, cum inter ſe celeritate pares aſſerint, hoc eſt Saturni, & Martis, & Iouis, & Lunæ uocatos globos. Saturni. n. ſtella 30. fere annis ſuum ambit circulũ, Iouis uero prope per duodecim, item uero Martis annis duobus, Luna uero ꝑ menſem. non igitur ex animæ genitura Platoni negotium cõflent nos perſuadere nitẽtes, q̃ ingenerabilem exiſtimat eſſe mũdum, eius generationem per ſuppõnem nobis interꝑtantes. at qui ſi hoc ueꝝ erat, cur non, quẽadmodum aiam manifeſte in aliis ingenerabilem eſſe autumat, ita & mũdũ nobis in aliquo ſuo cõmentario ingenerabilem dicere auſus eſt. at contra generabilem eſſe ipſum, & genitum eſſe, & natura ipſum conſtare paſſim clamauit.

Quod neceſſario Plato quia ſub aſpectum ac tactuu venit mundus vel ſimpliciter ſub ſenſum & ſecundum tempus generabilem ipſum eſſe ratione concluſit. in quo quia & ſecundũ partes & ſcđm tota ipſa elementa generabilia ſunt, & corruptibilia, & ex ipſis conſtitutus mundus. Cap. XXV.

SEd quoniam aſſerit Porphyrius, Platonis demonſtrationes, quæ mundum declarãt eẽ genitum generationem eius nõ eſſe in tempore ꝓbare, ex quo ratione colligit nõ ſecũdum tẽpus ipſum aſſerere Platonem genitum eſſe, nõ alienum a ratione puto, ſi hoc ipſum conſideremus, ipſam Porphyrii dictionem prius adducẽtes. ita. n. habetur. inſpiciamus igitur qualẽ de mundo ſignificatorum ꝓdicari Plato aſſeruit, & quale interrogauit, & cui merito cõgruit, & q dem id, quod in tempore generationem declarat, ſit aſſumẽs, cõſideretur, ſemper ne erat, nũq̃ in tempore genitus, an ab aliquo principio editus inchoauit. a quo principio temporis genitum eſſe, quibus demõſtrationibus inferat ꝓferatur quales igit̃ ipſe. ſub aſpectum atq; tactũ ueniens inquit, & corpus habẽs, omnia uero eiuſmodi ſenſum mouẽtia ſunt, opinione compꝛehenſibilia, ſenſu genita, & generabilia apparuerunt, hoꝝ uero quid magis ridiculum ſit, quæ enim cõſequentiæ neceſſitas, ſi aſpectabilis, ac tactilis, atq; corpulẽtus, a temporis initio genitum eſſe, maxima neceſſitas, & omni maior demõſtratione efficacia, eteni tu o admirãde mũdum, quatenus cõpoſitus eſt. generabilem eſſe Platonem ſupponere aſſerens & huius demonſtrationem adducere, aſpectabilem eſſe, ac tactilem ꝓditumq; corpore enũcians unde, dic mihi, rõnis neceſſitatem cõprobas? qualis enim neceſſitas, omne aſpectabile, protinus eſſe & cõpoſitum, aut oino ſenſum, cui ſupra omnem rõnem fidem ꝓſtare debeamus, teſtem adducis, ſed & nos omne aſpectabile generabile eſſe nõ diffitemur, ſed non, quoniam cõpoſitum, aſpectabile eſſe, ſequit̃, & omne aſpectabile ſecũdum Platonem, & generabilẽ, iam ꝓpter hoc pro compoſito generabile Platonem accepiſſe eſt neceſſe. quoniã & trina dimẽſio aſpectabile, oẽ & tactile, & corpus habere, neceſſario ſequit̃, & magnitudine finitum eſſe, & figuratum prorſus, aut certa, aut inordinata figura, & cõtinuum eſſe, non ꝓpter hoc quiſq̃ exiſtimaret ꝑ horũ aliquo generabile Platonem intelligere. Quid. n. cogit generabile pro cõpoſito magis accipere, quã pro terminato continuo, aut figurato, aut aliquo alio, qđ omni neceſſario ineſt corpori. Similr̃ enim qđ ſenſum mouet, cõpoſitum ſequitur, & reliquorum qđq;, & fieri non poſſe, mũdum pro compoſito eſſe generabilem dici a Platone pauloante demõſtrauimus. aſpectabile eſſe, aut ſimpliciter ſenſum mouens, nõ ſolum cõpoſitum, ſed & in tẽpore generabile prorſus ſequi, & nos ab ipſa euidentia perſuaſum Platonẽ credidiſſe aſſerimus. ex quatuor enĩ elementis mũdum uniuerſum cõſtare Plato palam oſtendit, & hoc ipſe Porphyrius cõfirmat, ut in tertiodecimo Procli capite cum ad id loci peruenerimus demõſtrabimus, oĩa uero elemẽta omnibus ſuis partibus generabilia, & corruptibilia eẽ, ſenſu ipſo, his, qui oculis nõ ſunt capti, demonſtratio patet. quã enim quis partem acceperit aquæ, aut ignis, aut terræ, aut aeris, hæc omnino in aliqno tẽpore genita eſt, & eſſe principium habuit. ſi uero cũctæ aquæ partes in tẽpore genite ſunt, totum uero nihil eſt aliud, quã partes omnes, & totum igitur in tempore aliquo exiſtẽtiam ſumpſit. ut interdum alia ad numerum ſint elemẽtorum tota, elemẽtorum. n.

adinuicem mutatio ꝓpter mundi permanentiam facta, ob eius, quod defecit, reparationem, eãdem uidetur ſeruare ad numerum elemẽtorum integritatem. corrupta.n. aqua in aerẽ forte trãſmutata, rurſus uero corruptus aer, & in aquã tranſmutatus, aquæ reſiduum compleuit, & in oĩbus eadem ratio. ſed quemadmodum nauis fabricator aliquis interdum aliam nauis tabulam pfractam mutans, tempore totam mutauit nauẽ, atq; aliam ex alia ſecũdum numerũ totam conſtruxit. ita quidẽ & in elemẽtorum integritatem cõtingit, parte.n. aliqua ſemp corrupta, altera uero eius loco genita, longo tẽporis interuallo totam elemẽtorum molem mutari contingit. ſi igiẽ non eadem elementa ad numerum manẽt integra, quod uero idem non ſecũdum numerum manẽs, eſſe in tempore cepit, & corrumpiẽ, planum ſimul cum partibus, & ipſa ſecũdum tempus elementa tota generabilia ac corruptibilia eſſe, ſi uero non elementorũ conſtitutionis initium nouimus, nõ proinde neq; ipſa, eſſe principium habere, rationi conſentaneum putãdum eſt. ipſorum.n. per partes nunc corruptio, & generatio, & ipſa exiſtẽtiæ initium capere non minimam pſtant perſuaſionem. ſed quidem & cuncta, quæ ex elemẽtis conſtant, in tempore gignunẽ, ac corrumpunẽ, qualia ſunt plantæ, & animalia, metallaq;, ac reliqua corpora omnia. igitur ſi omne corpus aſpectabile, ac tactile, aut ſimpliciter quod ſenſum mouẽt, aut elemẽtum eſt, aut ex elemẽtis, hæc uero generabilia ſecũdum tempus demonſtratum eſt, omne igiẽ corpus ſenſum mouẽs ſecũdum tempus eſt generabile. Si igitur cœlum ex ipſis elemẽtis conſtans ſecũdum Platonem corpus eſt aſpectabile, atq; tactile, cœlum igiẽ ſecũdum tempus generabile erit. Ex manifeſtis.n. imanifeſta perſpicua ſunt conſtituta. eadẽ de cauſa, & ſecũdum Platonem corruptionem, quãtum ad naturæ ſpectat rationem ſubiturum eſt. aliter uero tota elemẽtorum mole temporis initium ſemp capeſcente, interdũq; aliis ad numerum æditis, ex his cõſtitutum cœlum neq; principium unq̃ ipſius eſſe habuiſſe, neq; finẽ habiturum, neq; mutationẽ aliquam habere, & alterationem pati in ſubſtãtia, a ratiõe abhorrere, utiq; apparuerit, ex hac igitur neceſſitate aſpectabile ſecũdum tempus generabile Plato ſequi aſſeruit, & ꝓpter hoc mundum, qui aſpectabilis exiſtit, generabilem eſſe ratione concluſit. poterit utiq; & per inductionem hoc ipm iterum Plato accipere, ſi.n. hoc ſenſum mouens, ut animal, aut aqua, aut ignis, generabile in tẽpore eſt. & item aliud, & aliud, atq; cũctæ elemẽtares particulæ, atq; tota harum moles. aſpectabile igitur omne generabile. aſpectabilis uero eſt, & mundus, ipſe igitur erit utiq; ſecũdum tempus generabilis, & ſecus. ſi demonſtrauimus nullum intellectorum generabilis modorum Platonem accepiſſe. Generationẽ.n. aſſerit quæ ſecũdum tempus. omne uero nõ genitum, hoc eſt nõ ſecundum tẽpus genitum, notione cũ ratione cõphenſibile definiuit. Sequitur igitur, ſecũdum conuerſionem cũ cõtrapoſitione, oẽ non intelligibile, tẽporis generationẽ habere. omne uero non intelligibile ſenſum mouẽs, atq; tactile eſt, omne igiẽ ſenſum mouẽs, ac tactile, in tempore generabile eſt. igitur quæ ſuam primam ſuppõnem deinceps cõſequuntur Plato ratione collegit. Omne.n. nõ genitum ſecũdum tempus, intelligibile eſſe aſſerẽs, conſequẽter non intelligibile omne, ſed ꝙ ſenſum mouet ſecũdum tempus aſſerit eſſe generabile. aut igiẽ priora aliquis redarguat, dico quidem qd' eius, quod ſemp eſt temporis generationem nõ ſuſtulit, ſed aliam quãdam, quod nos pluribus demõſtrauimus, aut ſi illa rephenſionem euadant. Si ſecundum tẽpus ingenerabile, intelligibile eſſe aſſerit, ſeqtur prorſus omne nõ intelligibile, ſed quod ſenſum mouet, in tempore generabile eſſe. neceſſario igitur & non ſine ratiocinatione ex eo, ꝙ ſenſum mouet, mundum & tẽporis initium habere Plato concluſit.

Quod Plato quæ ſemper ſunt generationem non habere dicens nullam ab ipſis generatione aut eam quæ temporis eſt ſolam remouet. Cap. XXVI.

QVod uero ſemper eſt, generatione carere dicente Platone, nullam aliam, quam quæ tẽporis eſt, ipſum aſſerere generationẽ nõ habere, abunde, & prius demõſtratum eſt, nec non & hinc aliquis addiſcere poterit. nulli dubium arbitror eſſe ꝙ ſemper eſt an a Platone uocetur prorſus imutabile, eo qa uniuſmodi, & eodem ſit ſemp ſtatu, ꝙ enim imutatione, & alteratione

teratione ſpectatur nunquã eſſe, quod eſt aſſerit, quod.n.mutat͛, neq; hoc eſt amplius, ex quo
mutatur, neq; illud rurſus, in quod mutatur. ſi aliquod igitur in iugi continuaq; mutatiõe exi-
ſtere conſpectum ſit, hoc nũquã erit, quod eſt. fit uero ſemper, hoc uero apud Platonem ſigni-
ficare q; ſemp eſt & ipſe quidem plane definiẽs ipſum dixit, intellectione.n.inquit.cum ratiõe
cõphenſibile ſemp ſecũdum eadem, & eodem modo ſe habẽs. Planum uero eſt, & ex qbus,
quod gignitur, nũquã eſſe, quod eſt, aſſerit. quid.n.inquit, quod fit, eſt uere nũquã. ſi igit͛ qđ
fit, hoc eſt quod in mutatione eſt, nunq̃ eſt, quod eſt. quod eſt igit͛ ſemper, hoc prorſus immu
tabile eſt, eius igitur, quod ſemp eſt, interp̃tatio eſt, generatione carens, quemadmodum eius,
quod fit, quod eſt nunq̃. hoc igitur cum ita ſe habeat modo, qualem generationem ab eo, qđ
ſemper eſt Plato remouet, q̃rendum. ego quidem eam, quæ temporis eſt, aſſero. tẽporis enim
ſecũdum quod uis initio carens, hoc prorſus eſt imutabile. & cõtra, ſi quid temporis, ſecũdum
quod uis eorum, quæ circa ipm ſpectantur, initio non caret. hoc nõ eſt prorſus imutabile. qua
tenus enim principium habuit, eatenus ex eo, qđ non eſt, in id, quod eſt, mutatum eſt. Quare
quod penitus imutabile eſt, temporis carere principio oportet. mutatio.n.omnis, & in tempo
re fit, & a tempore initium cœpit. quare tẽporis principio priuatum, & ab omni tutũ mutatio
ne eſt. Hæc igitur adinuicem cõuertũtur, & ſi quid prorſus eſt imutabile, hoc & omni tempo-
ris principio eſt ſuperius, & principio omni priuatum tẽporis, uſquequaq; eſt imutabile. me-
rito igitur quod ſemp eſt, hoc eſt quod omnino imutabile eſt, temporis aſſerit generatione ca
rere, ſi uero quis qđ generatione caret, loco huius, qđ compoſitionem non habet, intelligeret,
dicat quã rationem habet, etiam qui interrogat quid qđ ſemper eſt, hoc eſt, qđ ſecundum ea-
dem, & eodẽ eſt ſe habẽs modo, ut inferat qđ compoſitionem nõ habet. Si.n.& decem milies
quis cõceſſerit qđ ſemper eſt, hoc eſt, quod uniuſmodi & ſui ſimile, ſimplex eſſe, & incompoſi
tum, ſed non omne ſimplex, & incõpoſitum ſemper uniuſmodi & nõ ſui diſſimile erit. ſimpli-
cia.n.ſunt prima corporum elemẽta dico materiam, & formã. non.n.in infinitum cõpoſitorũ
reſolutio progredit͛, ſed reſoluentes in ſimplicia prorſus deſinere eſt neceſſe. neq; utiq; aliquis
dixerit ſimplicia hæc eſſe rerum e numero, quæ ſemper ſecundum eadem, & eodem mõ ſe ha
bent. Formæ.n.materiales, & in id, quod nõ eſt, reſoluuntur, & ex eo, qđ non eſt, item, ut pau-
lo poſterius demõſtrabimus, ſubſiſtũt, materia uero alias interdum recipit, & abiicit formas,
non igitur e numero eorum, quæ ſemp ſunt uniuſmodi & ſui ſimilia ſunt materia, & forma, q̃-
uis ſimplicia exiſtant. ſi uero & æterne ſint, quod fieri nequit, formæ materiales ſaltem eo, qđ
interdum in alio fiunt ſubiecto, ut & materia alias aliquãdo recipit formas. nõ ſemper eodem
modo, & ſecũdum eadẽ ſe habebunt. quẽadmodum neq; anima nr̃a. at quidem & colores ſim
plices ſunt, nõ ſemper tamẽ eodem modo, & in eiſdem cõſiſtunt. ſi igitur ut equiualẽs, ac idem
ſignificans qđ ſemper eſt, & quod generationi non ſubditur, Plato accæpit. ſi quid.n.omnino
generatione carens eſt, nõ æque poteſt ſimplex, & incompoſitum, atq; id qđ ſemper eſt. nõ.n.
ſimplex omne eſt, qđ ſemper eſt, neq; prorſus ſimplex ſequit͛ ſemper eſt. non conuertitur ue
ro ad ipm, quemadmodum ad id, qđ generationis eſt expers, ſemper eſſe. nõ igitur generatio
ne carens, loco huius, quod cõpoſitionem nõ habet, Plato accipit, neq; generationem ſecundũ
cauſam declarare, abunde prius declarauimus. quoniã nõ eorum modo, quæ ſenſum mouẽt,
ſed & intelligibilium oium primam eſſe aſſerit Plato cauſam. rerum.n.oium una cauſa, atque
principium. Si igitur qđ ſemper eſt, generatione caret, quæ ſecũdum cauſam, omnia uero in-
telligibilia, & generatione abſoluta ſemp eſſe aſſerit, non oium erit prima cauſa, & nõ unum,
ſed plura principia. quod quidem abſurdum. nõ igitur generationem ſecundum cauſam rerũ
tollit. qđ uero neq; in eo, qđ fit, eſſe habet, per hoc, quod generatiõe caret, ſignificat, planum
ex his, nõ dixit nõ q; gignit͛, ſed generatiõe carens. quæ.n.ſunt in iugi generatione, & mutatio-
ne γινόμενα non generationem habẽtia. quid.n.aſſerit quod fit, exiſtẽs uero nunq̃. & aliter nõ,
ſi quid a tempore ſui eſſe initium cœpit, hoc oĩno ingeneratione, & iugi mutatione, eſſe habet,
ut ſphæræ artificialis, aut circuli cẽtrum. hoc.n.ſui eſſe initium habuit. quãdiu utiq; erit cen-
trum imobile, ac immutabile, quatenus eiuſmodi eſt, prorſus eſt. Item triãguli ſcientia, quod

tres angulos duobus rectis equos habet, eſſe in anima initium ſumit, ut in Platonis anima niſi
in ea ſubrepſerit obliuio, ſemp uniuſmodi eſt, nulla mutarionis forma, mutata, & ipſe particu
laris triãgulus, ut ligneus, aut in tabula deſcriptus tres duobus rectis angulos equos habens,
initium quidẽ eſſe habuit. eiuſmodi quãdiu eſt, neq; ut triãgulus eſt, mutatus, neq; ut tres dua
bus rectis equos habet. Quare neq; triangulus in generatione eſſe habet. uel tres anguli duob⁹
rectis pares dum cõſpiciuntur extant, & in quãplurimis aliis idem demõſtrari põt, non itaque
eſſe initium habẽs omne, prorſus & in cõtinua generatione, & mutatione eſſe habet. ſiqdem ſe
mel quid tẽporis initio caret, id, & omni mutatione ſupius eſt, ut pauloante demõſtrauimus.
cum hæc ita ſe habeãt, ſi quod ſemper eſt, generationem nõ habere dicens Plato. qa generatio
nem aufert omnem ab eo alterationem & mutationẽ auferre uult. cõtingit quid, dum fit eẽ nõ
habet, neq; in continua eſſe alteratione, principiũ ſui eſſe habere & finẽ, & hoc pacto nõ eſſe in
alterabile, eiuſmodi nõ eſt eorum quæ ſemp ſunt, neq; eorum quæ uniuſmodi, & ſui ſilia ſunt.
non itaq; eiuſmodi generationẽ, dico quidem qđ dum fit eſſe habet, eorũ quæ ſemp ſunt Pla-
to negauit. ſi igitur quod ſemp eſt non habere generationẽ dicens Plato nihil aliorũ generatio
nis ſignificationũ abſtulit, relinquit̃ generationẽ quæ tẽporis eſt ab eo negare q̧ quidem de-
mõſtrare ꝓpoſuimus, ut. n. notionem mutationis ab æternis quæ omne ambit q̧ eſt, oẽm aufe
ret, tẽporis ab ipſis initiũ abſtulit. Mutationem. n. oẽm animaduertimus & in tẽpore factã, &
ab aliquo incipientem tẽpore. quod igitur extra omne tẽporis principium eſt, & extra eſt tem
pus omne. qđ uero extra tẽpus omne, & omni priuatũ eſt mutatione. omnis. n. in tẽpore mu-
tatio eſt. ſi ergo qđ ſemper eſt, intelligibile, & æternum generationis expers eſt. quod uero ſen
ſum mouet, & nõ exiſtit aliquando, neq; æternũ, generabile eſt. Hæc uero ſibiipſis repugnant,
ſenſum mouẽti intelligibile, & æterno nõ æternum & ei, quod ſemp eſt, quod nũquã exiſtit, &
ei quod ita generabile eſt, id qđ ſimiliter ingenerabile. intelligibile uero, & æternũ generatio-
ne, quæ eſt ſecũdum tempus, caret. quod igit̃ ſenſum mouet, & nõ æternum tẽporis ſubiit ge-
nerationem. Oppoſitis. n quatenus iſtiuſmodi ſingulum eſt, ut in diſſerendi arte demõſtratũ
eſt, oppoſita inſunt, ut nigredini cõgregare, albo diſgregare, ſi domino imperare, ſeruo ſubiici
imperio, ſi aſpectus habitus eſt uidere, priuationis nõ uidere. ſi ualitudini ſecũdum naturam
abſq; impedimẽto agere, non ualere, nõ ſine impedimẽto actiones ꝑficere naturales. dixi uero
quatenus ſingulũ iſtiuſmodi eſt, ut oppoſita exiſtẽtia ſummamus. Oppoſita. n. ut quæ ad ali-
quid, dominus, & ſeruus, ſed horum quiſq;, & reſpirat, & ſenſu præditus eſt, nõ ut ſeruus, neq;
ut dominus, ſed ut homines ſunt. ut uero dominus eſt, ipſi ineſt iperare, pariter & ſeruo, ut re-
gatur imperio. ut talis eſt, & albedini, & nigredini ineſt, ut ſint qualitates, colores, ſed nõ ut op
poſitæ ſunt, quatenus uero oppoſita diſgregare, & cõgregare, ſimilr̃ ſi patri amare, filio amari
pater enim, & filius contraria non ſunt. ſed inter ea, quæ ad aliquid cenſent̃. Quare ipſos con-
traria nõ ſequentur, ſed quæ ad aliquid. opponuntur uero ut cõtraria, amare, & odere, ut uero
ad aliqd, amare, & amari. Quare ſi patrem amare, filiũ amari ſeq̃tur. æque & in reliquis. ita igi
tur ſi imutabili, & ſemp ſecũdum eadem, & eodẽ modo ſe habenti, ac intelligibili, mutabile, &
nũquam eodẽ modo ſe habens, atq; qđ ſenſum mouet, opponit̃. imutabile uero, quatenus im
mutabile eſt, temporis caret principio. mutabile igitur, quatenus tale eſt, temporis principio
non uacans erit.

Teſtes citantur philoſophi Platonem velle mundum generabilem eſſe ſecundum tempus, & non vt in ſuppoſitione factum eſſe dicere, neq; quia dum ſic eſſe habeat. Cap. XXVII.

QVoniam igitur ratio ſatis demõſtrauit Platonem uelle mũdum ſecũdum tẽpus eſſe ge
nitum, hoc eſt principium ipſius eſſe habere, cum prius nõ exiſteret, quã generaret̃. tẽ-
pus ꝑfecto eſſet, & philoſophorum aſciſcere teſtimonia. Plutarchum qdem, & Atticum, quos
omnes fatẽtur manifeſte aſſerere Platonem arbitrari mũdum ſecũdum tempus eſſe generabi
lem, omittã. qui & cõtraria ſentiẽtibus reſiſtunt: iã uero & longas horum deciſiones noſtri ꝑ-
ceptores in ſuis relinquere Cõmentariis, e quorũ numero eſt, & cæſarie eccleſiæ ꝓpoſitus Euſe

ſbius, unde hos q̄dem ego nunc omittã. Platonis uero auditorẽ rationi teſtem cõſtituam. Quis enim Platonis opinionis teſtis, cui magis fidem p̄ſtandam dignũ cenſemus, quã Ariſtoteles, q uiginti fertur annos Platonis hauſiſſe doctrinã. ſolertia uero eos oẽs, qui ætate apud Græcos ipſum p̄ceſſere, longe ſuperauit. a Platone tãtopere dilectus fertur, ut ludi mens ab ipſo nũcu paretur. Huius uero uerba adducens una & expoſitorios eorũdẽ cõmẽtarios, Alexãdri Aphrodiſiei referam. cuius teſtimonio perſpicua redetur Ariſtotelis ſententia, quia dictio uiri natura obliqua, ac cõtorta eſt, obiterq; in id, quod proponitur, alter affertur teſtis.

Ariſtotelis ex primo de Cœlo libro.

HIſce determinatis dicamus deinceps utrum ingenerabilis, an generabilis, & incorruptibilis, an corruptibilis prius cæterorum opinionibus recitatis. paucis uero interpoſitis. Oẽs itaq; factum eſſe aſſerunt, ſed factum quidam perpetuum quidam corruptibilem perinde, ut quoduis aliud natura conſtitutum. quidam uiciſſim interdum hoc, interdum alio modo ſeſe habere corruptionem ſubeuntem, idq; hoc ſemper perſeuerare modo, ut Empedocles Agrigẽtinus, & Heraclitus Epheſius.

Alexandri Aphrodiſiei verba ex cõmentariis, in ea quæ recitauimus expoſitoriis.

MVndum itaq; genitum eſſe omnes cũ Theologos tum naturales aſſerit, inter ſe cõſentire, in his uero, quæ ſequũtur. diſſidere. Hi. n. qui genitum eſſe aſſerunt, perpetuum ip̄m eſſe affirmarũt. Orpheus enim, & Heſiodus, & Theologoꝝ plurimi in hac fuere opinione, & poſt hos Plato. nõnulli uero qui factum eſſe aſſerunt, & caducum eſſe ſimul oſtendunt, perinde ac quorũdam aliorum ſingulum. omnia. n. gigni, & corrũpi, conſpiciũtur. Alii uero ipſum uiciſſim gigni, & interire aſſerunt. & q̄buſdam rurſus circuitibus gigni, & item corrũpi, ac id perpetuo fieri, & ſemp̄, ut Empedocles, & Heraclitus, & Stoicos in hac extitiſſe aſſerit opinione. & poſt pauca. qui uero generabile aſſerunt ip̄m, ac corruptibile, perinde ac quoduis conſiſtẽtium aliud, ut Democritus. ut. n. aliorum quodq; gignit' ſecũdum ipſum ac corrumpit', ita & mundorum quiſque infinitorum.

Ariſtotelis verba quæ deinceps propoſitis inhærent.

IGitur factum quidem eſſe, perpetuum tamẽ eſſe aſſerere, ex his eſt, quæ nequeunt eſſe. nãq; ſola ponenda ſunt, quæ in multis, aut in omnibus eſſe uidemus. de hoc autem cõtrarium accidit. omnia enim quæ gignuntur, & corruptionem ſubire uidentur.

Alexandri expoſitio.

CVm opiniones, quas eorum, qui ætate ipſum anteceſſere, de mũdo habuere, expoſuit, & quærens quid ab ipſis recte, aut perperam dictum eſt. primũ aduerſus eos, qui ip̄m generabile eſſe, ac incorruptibile cõſtituunt, diſſerit in quibus, ut dixi, Theologi, & Plato ponunt', quorum & primũ opinionem poſuit, & Platonẽ. n. huius extitiſſe opinionis, & non ut Platonicorum aliqui aſſerũt, mundum, qui ſecũdum ip̄m eſt generabilis, dici generabilem, eo q̄d' dũ gignitur eſſe poſſideat, ex ipſis, quæ in Timæo a Platone dicunt', uerbis cognoſcere utiq; aliquis poterit. ita. n. generabile ut iſti uolunt, mũdum ab ipſo dici, quia gignit', & abolet'. nunq̄ uero genitus, itaq; ea quæ ſunt, partiẽs inquit, quid q̄d' ſemper eſt, generatione uero carens, & quid q̄d' ſit, exiſtens uero nunq̄. de mũdo uero non gigni, ſed genitum eſſe utit', & ab initio q̄rere p̄ponit, non ſi gignitur, ſed ſi genitus eſt, an ingenerabilis eſt, nõ. n. quærere cõſtituit ſi gignitur, ſed ſi genitus eſt, an ingenerabilis eſt. nõnulli nãq; ſunt, qui nitũtur, ꝭ in ꝟ trãſcribere, ac legere, ſi genitus eſt, ſi & ingenerabilis eſt. p̄terquã. n. quod abſurdum eſt, quæ ita nõ ſe habent, trãſcribere amplius & intelligi nequit, & nequaq̄ quod ab ipſis dicit', his, quæ deinceps dicũtur, quadrare pot. dicit. n. parum p̄greſſus ipſum rurſus determinans problema, ſemp̄ ne erat nullo ortus initio, an genitus eſt, ab aliquo principio cũ inchoaſſet. hoc. n. ab aliquo prin-

cipio inchoaſſe, nõ amplius ſi & ingenerabilis eſt, trãſcribentibus locum tribuit. ꝓponens ue-
ro de hoc quærere, deinceps genitum eſſe demonſtrat. planum ab aliquo principio inchoaſſe.
Hoc.n.erat ꝓpoſitum, quod non aliud aliqd' profecto principium, quã ſecundũ tps eſt. etenĩ
ſi quod gignit', nõdum genitum eſt, genitum planũ quod nondum genitum, genitũ uero eſſe
mũdum aſſerit. non igitur ꝙ gignit' ſecũdum ipſum, ut genitus.n. generari cum incœpiſſet, fi
nem iã generationis ſumpſit. etenĩ ſi ita dixit mũdum generabilem, ut cum gignit' eſſe, habe-
re recipiat ipſum oportebat, ac eũdem corruptionem ſubire. etenim quod ita fit, ut gigni, ſic &
corrũpi ſimul tributum ſit. ipm uero dicens generabilẽ eſſe, non amplius & ipm incorruptibi
lem eſſe concedet. quomodo.n. ipm dici ab ipſo incorruptibilem aſſerũt? Siquidem.n. ita di-
cerent, non eo ꝙ corrumpit', eſſe habere. forte utiq; talis incorruptibilem ipm eſſe aſſerens, ut
auferat in corruptione eſſe habere, nõ utiq; gigni ipſum ille amplius diceret. eiuſmodi.n. cor-
ruptioni talis generatio cõnectitur. ſi uero ipm ſecũdum tempus incorruptibilẽ diceret, ꝑſpi-
cuum utiq;, ꝙ & generabili ſecũdũ tps uſus eſt. ita.n. incorruptibili, ſic generabile opponi ne-
ceſſe eſt. Amplius perimere uolens qd' corruptibile appareat ſequi generabile, ipm eſſe ĩcor-
ruptibile aſſerit. ſi uero ſecũdum tps dicit ipſum eſſe incorruptibilẽ, hoc utiq; ſequens genera-
bile ſumit. ſed non, generabile qd' dum generat' eſſe habeat, ſed genitũ a tẽporis principio ſe-
quitur hoc modo mũdum ſecũdum ipm genitum eſſe perſpicuum eſt. ſed ipm quãdam ĩcor-
ruptionis cauſam quærere, qd' Plato facit, non negãtis eſt ipm a temporis initio dicere genitũ
eſſe. Si.n. erat ingenerabilis, in ſeipſo utiq; incorruptionis cauſam atq; principiũ habuiſſet. ſiq
dem ipſe ingenerabile ſua natura incorruptibile eſſe fatet', ꝙ aũt tãquã non ſua natura mun-
dus exiſtat incorruptibilis, Dei uolũtate eius opponit incorruptionẽ, ſed & de mundo ꝑdica-
ri ſæpius ꝙ eſt, indicium ipm dicere nõ ita genitum eſſe, ut dum generat' eſſe habeat. Si.n. an-
tequã genitus eſt nõ erat, genus uero eſt huius genitũ eſſe ipſi nõ de eo, ꝙ dum generat' eẽ ha-
beat ꝑdicatur, ſed neq; illud cõſequenter ad Platonis opinionẽ dicit'. dilucidationis gratia ge
nerationẽ eius ſuppõni ut magis qualis eſt natura per ſimulatã generationẽ nobis cogniturũs.
Nõ enim protinus incipiẽs tãquã de hoc ꝑcipue quæſiturus, ꝓblema hoc ꝓpoſuit, cum dimi
ſiſſet declarare, cuius gratia ipm genitum eſſe aſſerat, cũ ſit ingenerabilis, ſed perinde atq; in li
bris de republica, quia in ſermonẽ de iuſtitia cõferet, de ciuitatis, & reipublicæ cõſtitutionẽ nõ
nihil oratio, de his diſſerens, ante, cuius gr͞a diſſereret, dixit. ita de mũdo ꝓfecto feciſſet.

Ariſtotelis ex eodem poſt pauca eorum quæ propoſuit.

SVbſidium autẽ, quod quidã eorum, qui dicunt mũdum incorruptibilem qdem eſſe, atta-
men factum eſſe ſibiipſis enitunt' ferre, minime uerũ exiſtit. inquiunt.n. & ſe perinde, ut q
deſignationes deſcribũt, de generatione dixiſſe, nõ quia aliquãdo ortus eſt mũdus, ſed doctri-
ne gratiam, quia diſcẽtes magis cognoſcunt, ſi ut deſignationẽ, factũ uiderint. hoc autem non
idem eſt. ut dicimus in deſignationum effectione, omnibus poſitis eſſe ſimul accidit idẽ, in ho
rum autẽ demõſtrationibus nõ idem. ſed qd' fieri nequit accidit, ea nãq; quæ prius, & poſte-
rius ſumunt' ſubcontraria ſunt. ex inordinatis.n. aſſerunt ordinata, eſſe orta, ſimul uero inor-
dinatum idẽ, & ordinatum haud fieri põt. ſed generationem eſſe, quæ ſecernat, & tempus ne-
ceſſe eſt. deſignationibus uero nihil eſt tempore ſeparatum.

Alexandri Expoſitio.

ESſet utiq; hoc ꝙ diſſerit aduerſus nõnullos qui a Platone manarũt, ut illis abſurdum intu
entibus qd' ſequitur eum, qui mundũ generabilem incorruptibilẽ aſſerit. & ideo ſubſidiũ
quoddam Platonis dicto, & ſuo exhibẽtibus ac negãtibus, ita dicere ipm genitũ eſſe mundũ,
ut a temporis principio, ac aliquãdo non extitiſſe mũdum, ſed doctrinæ gratia addiſcentiũ, &
oſtenſionis ſubſtãtiæ, ac naturæ eius, quẽadmodum.n. aſſerunt ipm ei⁹ ſubſtãtiæ reſolõnẽ fa-
cere, & ſi ortus eſt, quo ꝓfecto eſt ortus modo uelut mathematici efficiunt in deſignationib⁹,
nãq; in illis, ex ſe x aſſerens Plato nõ dicere cubum cõſtare tetragonis, & reſoluẽs, ac demõſtrãs

ex his

ex his quo pacto ipſi cõſtitutio ineſt, non quia ortus, aut cõpoſitus aliquãdo ſit, dicit, ſed quoniam ex his ipſi eſſe, generationis ſuppoſitione demõſtrat, quoniã quidem, ſi ortus eẽt, ex his profecto iſto modo factus eẽt, non alio modo, & de mũdo dici aſſerunt. non. n. quia factus ſit, ſed quia ex his ipſi eſt eſſe, ſi factus eſſet, perinde, ut ipſi aſſerũt, ex ipſis eſſet factus ipſos quidem nõ recte inquit. qđ dictum eſt, interp̃tari. non. n. qui hæc diſſerunt per exẽplar, euadunt quin abſurditas orõnem cõſequatur. nulla eſt ſimilitudo, mathematicus. n. cubum ex ſex aſſerens cõſtare quadrãgulis, & eius generationem, e quibus ipſe ortum eſſe dicit, aut triãgulũ ex tribus rectis, hæc ſumit, quæ inſunt ei, qđ ex ipſis gigni dictum eſt. & in ipſo ſunt, ſed nõ ſeparata, compoſita ſunt. & id reſolutio plane demõſtrat. Nãq; in elemẽta, non quæ ſeparata ſunt, ſed quæ inſunt, fit reſolutio. neq; ipſis opus eſt, aliqua ut fiat mutatio, ſi ex eis effici debeat quo nãq; modo ex his quæ ipſi inſunt, æditus eſt. ſi dicunt qđ ortus eſt. omnia nãq; ſimul exiſtẽtia mathematicus ſummus, altera ex alteris, quæ inſunt ipſis, nitit̃ ſimul ſtantia demõſtrare. non enim eſt cubus quadrãgulorum corruptiuus, qui per illorũ mutationem factus, inſunt igitur ipſi, neq; ut ipſi quadrãguli neceſſarium, & ante cubi cõſtitutionem conſiſtant. Simul igit̃ inſunt, & in ipſo, ut diximus inſunt, ad ſuppoſitionem nãq; & non ueritatẽ generationẽ ſumens ex talibus ſumit, quorũ non eſt corruptiuum id, qđ ex ipſis genitum eſſe dicit̃. unde quæ ſumimus in alicuius generationẽ, fieri nequit, ut non ſubeat mutationem, & conſeruent̃, ſi ex ipſis efficiat̃ aliquid, ſed ipſorum mutatione fit, qđ eſſe ex ipſis dicit̃. Hic uero genitus eſt, neq; amplius iſtiuſmodi ad ſuppõnem ſumpta generatio eſt. Talis. n. eorum, quæ uere generãtur, eſt generatio. & ita quæ natura fiunt, generant̃. Nõ. n. mathematicus ad ſuppõnem amplius gigni ſump̃ſit. ſi ex talibus ipſa gigni ſuppoſuit, quæ neceſſe erat mutationẽ ſubeũdo ipſa, aut ſecũdum qualitatem, aut ſecũdum ordinem, quædã cõſtituere. Demõſtrata. n. ad ſuppõnem fieri nõ ea, e quibus ortus eſt, ſuppoſita ſunt. uident̃ uero, ſed his exiſtẽtibus, ac inſidẽtibus in his, quæ demonſtrata ſunt ex ipſis genitum eſſe, ſolã ſecũdum r̃onem, additam habet cõpoſitionem. tale nãq;, & per talia reſolutio. in his, quæ uere generant̃, non ita ſe habet. nõ enim ſimul ſanguis menſtruus, & fœtus neq; ſimul laterũ, ac lapidũ inordinatio, & ex ipſis domus. Ex eiuſmodi uero mũdum generant̃, nãq; ex mutatione in ordinationis corporum, inordinatam motionem mũdum generãs ex hoc ip̃m eſſe genitum aſſerit. quod cum ſit, ut ſit mũdus, haud fieri põt. inordinatio nãq; ordinationi cõtraria, & inordinationẽ tolli, ſi ordinatio eſt futura. oportet. mutatione igitur, & generatione uera eſt opus, ſi omnino aliquis in ordinationem eſſe poſuerit. nãq; in ordinationem per generationẽ, & mutationem in ordinẽ referri eſt neceſſe. nõ ita uero in deſignationibus ſeſe habet, ſed inſidẽtibus, e quibus ipſorum generationem ſupponũt, nihil eorum, quæ in ipſis ſunt, mouẽtes, ipſorum generationẽ demõſtrant, cõiectura uero ipſos non recte dicere, neq; ut aſſerunt, æque, ut mathematici reſolutione uti, ſed generationẽ ſubſcribere, ex quibus aſſerunt mundũ genitum eſſe, hæc ut ſint haud fieri poteſt ipſo exiſtente, ſed tẽpore p̃eſſe debere, ut in oibus euenit, quæ gignunt̃, quæ. n. uiciſſim ſe corrumpunt, &, ut eidem ad ſuppõnem inſint, fieri haud quaquam põt. quãobrem mathematici ueri dicunt ſimilia, qui aſſerunt non deſignationum dicere generationem, ſed declaratiõis, ac doctrinæ gratia ſuppoſitione uti. nõ enim ex cõtrariis, neq; ex ſeparatis prorſus generatio, ipſis ideo & ſimul inſunt. His uero, quæ gigni, & genita eſſe dicunt̃ & quæ, e quib⁹ genita ſunt, ideo & in id, qđ eſſe non põt, dicunt figurarum eſſe generationem. ſed nõ quidẽ, & ad ea, quæ ſupponunt, ipſi ut eſſe non poſſit, cõtingit. quod his qui generant mũdum, & ad ſuppoſitionẽ eſſe accidere non põt. ſimul enim inordinatio, & ipſorum ordinatio, ut ſit, haud fieri põt. quare p̃eſſe ſecũdum ipſos mũdi inordinationem neceſſe eſt. ſiquidem erat, cum. n. erat ipſa, ut eſſet mũdus, fieri nequibat. Per generationem igit̃ uere apud ipſos mũdus eſſe habuit. & a temporis principio, & mutatione aliqua, ac corruptione, non. n. hæc mundo ineſſe, neq; ſimul ipſi ineſſe, qualia, e quibus ip̃m genitum eſſe aſſerũt. eſſet. n. ita genitum reſolutio. in talibus enim quæ ſimul eſſe poſſunt, reſolutio. ſed fieri non põt, ut ſimul inſint ipſi, quæ ſimul inſunt, & mutant̃ mundi generationis & ſubſtãtiæ cauſæ, ſi uero mũdo corporum inordinatio, ex qua ge-

nerant ipm, non inſit, neq; ſimul inſit, ſed ꝑ extiterit, & ipſorum mutatione mũdi generatio, ſed non æque in mathematicis uera utiq; generatio eſſet dicta, neq; reſolutio, qualis in mathematicis, ex eiuſmodi.n. alicuius generationẽ fieri ſupponẽs, quibus nõ mutatis, qđ ſuppoſitũ eſt, ex ipſis ut fiat, fieri nequaq̃ põt. is generationem ueram non ad rõnem uſq; accipit.

Ariſtotelis ex eodem.

NOnnulli.n. ſunt, q̊bus contingere uidet᷑, & corrumpi aliquid, cum ingenerabile ſit. & genitum eſſe ueluti in Timæo incorruptibile perſeuerare. ibi enim cœlum genitum eſſe aſſerit, reliquo autem tempore ſemper fore.

Alexandri.

NOn quia utraq; ibi deſcripta ſint, ingenerabile quid cũ exiſtat corruptum iri, & genitũ, perpetuum ꝑmanere, ſolum nãq; ibi ſecũdum deſcriptum eſt, ut & ipſe infert, mũdũ quidem factum eſſe, eſſe uero perpetuum, ſed qđ hoc dicto eum qui id dicit illud ſequat᷑, non alterius eſt ſentẽtiæ dicere. aliquod genitũ non corruptum iri, & ingenerabile corruptionẽ ſubiturum. ſecus & æque eũ, qui dicit mũdum genitum eſſe, non corruptũ iri, atq; illum, qui ingenerabile cũ aliquod exiſtat, corrũpi ſequitur. inordinatio.n. ex qua genitus eſt mũdus ſecũdũ ipſos ingenerabilis exiſtẽs in ordinem, & mũdum tranſmutata, corrupta, eſt. alterum.n. in Timæo, ꝙ ſolum dictum eſt, ipſe quid inſerens declarauit, ꝙ dictum eſt. ibi enim cœlum inquit factum eſſe, at certe reliquo ſemper fore tempore.

Ariſtotelis ex octauo naturalis auſcultationis.

AT uero de temporis æternitate oĩum, uno excepto, cõmunis uidet᷑ eſſe ſententia. ingenerabile.n. eſſe dicunt, & ꝓpter hoc Democritus, qđ fieri nõ poſſit, ut omnia genita ſint, demonſtrat. tempus.n. ingenerabile. Plato autẽ ſolus generat. una.n. ipſum cum cœlo genitũ eẽ, cœlum uero aſſerit genitũ. Ariſtoteles igit᷑ hæc, & huius mẽtem in Cõmentariis, quos in ipm compoſuit Alexander, inueſtigauit. & prius in reſpõſionibus, quas adduximus tauri Platonici ex cõmentariis, quos in Timæũ confecit plurimos & alios Philoſophos ita de Platone exiſtimaſſe, planum factũ eſt. Forte operæꝑꝑcium, ſi eadem iterũ repetamus. ita.n. diſſerit taurus. cũ quæſitum ſit, ſi Platoni placuit mũdum eſſe ingenerabilẽ, de hoc Philoſophi magnopere diſſentiunt. Ariſtoteles igit᷑ inquit Timæũ dicere generabilẽ eſſe mũdum aſſerente Timæo genitum eſſe, etenim eius cõmentarium de uniuerſo tãquã generabili fert᷑, & Theophraſtus in eo, quem cõpoſuit libro de naturaliũ placitis ſecũdum Platonem inqt, mundum eſſe generabilẽ, & ita obiectiones cõficit, iuxta uero oſtendit forte declarationis cauſa ipm ſupponere generabilem eſſe. & qdam alii. ita ſecũdum Platonem generabilẽ eſſe, nõnulli uero ingenerabilẽ intulere. ita didicimus, & hic multos alios Philoſophos & Theophraſtũ hæc de Platone enũtiaſſe. atqui Theophraſtus. ut inqt, nixus eſt defendere, nunq̃ declaratiõis cauſa ipm eſſe generabilem ſuppoſuiſſe Platonẽ. ſed deinceps itẽ ipſe taurus eiuſmodi ſuppõnem perimẽtem adducit Theophraſtum, itaq; poſt pauca eorum, quæ ꝓpoſuimus, hæc diſſerit. mos Platoni doctrinæ gratia genita tradere, quãuis in libris de Republi. æditam inducit ciuitatẽ, ut in eius apparatu, iuſtitiæ generatio efficiat᷑ clarior. Qđ quidem Theophraſtus dicẽs forte utiq; generabilem declarationis cauſa perinde dicit, ut & inqt in factis deſignationibus cõſequamur. niſi forte generatio nõ ſimiliter deſignationibus ſe habet. iſtud idẽ dicit Ariſto. inquit.n. & ille in deſignationibus in principio cõtraria ſupponi licet, in mũdi uero generatione nõ item. ut ſi quis motum, & ſtatũ, ordinẽ, & inordinationem ſupponeret. itaq; mundi ſubſiſtẽtiam non uacare principio nõ negare Platonẽ, ſed ipſi eſſe principiũ tribuere tum abũdãter ut puto, ratio tum Philoſophorũ de Platonis opinione teſtimonia his, qui prorſus contentioſi non ſunt, & poſteriorem ꝓpria cupiditate non ducũt ueritatem, demonſtrarũt. quæ qdem Proclus in ea, cuius

ſæpe meminimus, pro Timæo aduerſus Ariſtotelē ratione ex his, quæ Porphyrii ſunt, itē trāſcribens ponit, ex circuitibus demōſtrare nitens Platonē mūdi generationem abſq; principio eſſe exiſtumaſſe. quoniā mundi exēplar perpetuum eſſe aſſerit, & quia mundi ſubſiſtētiæ inqt, Dei bonitas cauſa eſt. Bonus. n. inquit Plato erat, bono uero nulla unquā de ullo aboritur inuidia, ex quibus Proclus cōcludit, ſi mundi exēplar ſemper eſt, & mundum exemplaris ſimulacrum ſemp eſſe, & ſi Deus abſq; inuidia ſemp eſt, quoniam eſt ſemp bonus, ſemp & mundum eſſe neceſſarium eſſe, aut ſi ſemp non eſt mundus, potētia eſſe, & huius fabrum, & hac de cauſa imperfectum, ac tempore indigentem. Hæc igitur & eiuſmodi, ut iam copioſe in ſuperioribus inueſtigata nunc omitto, perſpicuum enim his confutatis, neque ex his Platonem mundum arbitrari, eſſe perpetuum, illatum iri.

Quod natura ſolubilem & generabilem Plato eſſe dicens mundum conſequenter & factum eſſe ipſum enuntiauit, & q. eſt immateriale ſecundum ſuæ naturæ rationem, & non aduentitiam ab altero, & apparatam habet immortalitatem ſecundum Platonem ingenerabile ſequitur. Cap. XXVIII.

Reliquum uero de ea, quæ diximus, cōſequēs eſſet, ut quæ in principio ppoſiti capitis nos polliciti ſumus conſiderare, niſi ipſe ſibiipſi Plato contrariam dicens dephendetur. ſi eni omni, quod factum eſt ſecūdum ipſum neceſſario interitus ineſt, hoc uero cum oppoſitiōe ſecundum cōuerſionem, ſequit͛, omne quod non corrūpitur, id non eſſe factum, quomodo fieri poteſt ut idem, & ſimul corruptionis expers, & ingenerabilē mūdus eſſe ſupponat͛, ad hoc autem obuiatio cōpendioſa eſt. Si. n. ſecūdum tempus ingenerabile, & per naturam corruptiōis expers eſt, ſi igitur cui natura incorruptibilitas inſita non eſt, id ſecūdum tps non eſt ingenerabile, nō mundo natura incorruptibilitatem ſuppoſuit Plato cōtra, naturā eſſe corruptibilē aſſerit. omne nāq; iunctum fieri poſſe, ut ſoluatur, quatenus ſolubile. ſiquidem. n. geniti eſtis, inquit. nequaq̄ imortales ſitis, neq; diſſolubiles omnino, neq; diſſoluemini, neq; mortis fatū guſtabitis. mea uoluntate maius item uinculū, & firmum magis ſortiti, quā illa, quibus tū cū gignebamini, colligati. Si igitur inqt ſecūdum Platonē mundus mortalis, ac diſſolubilis exiſtit, indiſſolubilem uero ipm opificis uoluntate indiſſolubilis inqt non natura, ſed mea uoluntate & ingenerabilis eſt ſecūdum tps, ita ſibiipſi in oibus conſtare Platonem oſtenſum eſt, ſiquidē naturā immortalem putabat mūdum, & indiſſolubilē a deo factum, qualia, & intelligibilia eē aſſerit, & ipm ſecūdum tempus eſſe ingenerabile ſupponi cōſequebatur. ſi natura diſſolubilis, nihil autem eorū, quæ ſecundum tps ſunt ingenerabilia diſſolubile, nō itaq; ſecundum tps eſt ingenerabilis. nam ppter idipſum inquit Plato, quoniā mundus eſt generabilis, ob id, & diſſolubilem eſſe. quāobrem quæ ppria principia cōſequuntur, cōcluſit. hoc, indiſſolubiles qdem non eſtis, neq; prorſus mortales, nō hoc dicit, ut nōnulli fabulantur, qd͛ nō eſtis ſimplices, ſed intelligentia contingit nos in ea, ex quibus cōpoſiti eſtis reſoluere, & hac mortales eſtis, natura ſolutionis, ac interitus capaci, ex oppoſito pſpicuum eſt, nō quidem inquit diſſoluemini, neq; mortis parcam ſentiētis, mea uolūtate maius adhuc eſtis uinculum & firmius illis ſortiti, quā illa, quibus tum, cum gignebamini colligati. ſi igit͛ ſolutionem, ac mortē ſecundum notionem ſignificat, & ſic ipſos eſſe aſſerit mortales, & hoc, nō ſoluemini igit͛, neq; diem fati uidebitis, nō utiq; hæc pati intellectiōe ſignificaret, quod. n. affirmatio ponit, hoc neceſſario tollit negatio, ſolutionem. n. & mortem, quā ipſis ineſſe ex ſua natura dixit, hāc rurſus Dei uolūtate ipſis nō ineſſe enuntiauit. Si igitur ex natura habet, ut notione, diſſolubiles, ac mortales ſint, Dei itaq; uoluntate notione ſolutionis, & interitus erūt expertes. iſtiuſmodi igit͛, quod diſſeritur, eſt nō eſtis quidem intelligētiā diſſolubiles, neq; mortales, neq; moriemini, idem igitur tum diſſolubile intelligentia, tum eadem non diſſolubile. & contradictio ſimul erit uera. ſi igit͛ hoc fatuū, ac dictu ſtultum, & in ſimplicia notione reſolui planum, ſolubilia ac mortalia nō notione, ſed natura cœleſtia eſſe, aſſerit, ſed quoniā & ſi eiuſmodi ſortita ſunt naturā, tamen Platoni uidet͛ pſam ermanere perpetua indiſſolubilia, ac imortalia non uinculo naturali, ſed Dei uolūta-

te contenta, ꝑpter hoc inquit. non omnino eſſe indiſſolubilia, & mortis expertia, ſed mortalitatem induere, & diſſolutionē quātum ad ipſorum attinet naturā, quoniā eiuſmodi eſt natura corporea, & omne genitum diſſolubile eſſe, ac mortale, quia opificis uoluntas quouis naturali uinculo robuſtior eſt, ímortalitatem ipſa cōſequi, perpetuo ipſis ab opifice intellectā. per inde. n. ſiquis domum, aut nauē continuo fabricās, & partes colliſas reſarciens plurimū hanc permanere tēporis caueret, ita & Deū inquit Plato rediuiuam, mundo ímortalitatē gratis concedere. Audi igiť qualia de hoc rurſus in dialogo de regno philoſophatus eſt. ita. n. inqt. uniuerſum. n. hoc Deus ipſe alias regit, agitat, atq; circūuoluit. tunc dimiſit, cum circuitus ipſi iā temporis accōmodati mēſuram ac modum adepti ſunt, ſponte itē in contraria reflectitur animal, & prudētiam ab eo, qui a principio ipm concine conſtruxit accepit, circuitus autē neceſſario hac de cauſa ipſi, innati quā ob cauſam, quia ſecūdum eadem & eodē modo ſeſe ſemper habere, & idē eſſe ſolis oīum diuiniſſimis cōgruit. corporis uero natura non huius eſt ordinis. quē uero cœlum aut mūdum noīauimus. plurium quidē, & beatorum a generante particeps factus, ſed cum corpore cōmunionem habet. unde fieri nequit, ut in uniuerſum ipſe mutationis ſit expers. ita igiť & in his Plato non diſſidet ab illis, quæ ex Timæo expoſuimus. inalterabile autē, & ſemp ſecundum eadē, & eodem modo ſeſe habere, ſoli intelligibili, & diuinæ accōmodatum eſt ſubſtātiæ. naturā uero corpoream oēm nō huius aſſerit eſſe ordinis. unde & corporeām mundi formā fieri non poſſe oino, ut mutationis ſit expers, enuntiauit, ſed tū conuerſiones, & mutationes uniuerſum ſuſtinere, cum cōuenientem iā temporis mēſuram circuitus ſumpſerit. & hoc rurſus ex ſacris lřis decerpens, ut recte nōnulli ex noſtris indicarunt. Circūuoluere. n. cœlum, & rurſus aſcēdere, cum iā conueniētem temporis mēſuram circuitus cœperint quid aliud eſt, quā quaſi opertorium, cœlos uolui, ac mutari. ſed quoniā itē Plato audiēs hoc. mortē. n. Deus non fecit, & hoc in eſſe omnia poſſedit. Immortalem putauit oportere permanere uniuerſum. audi quomodo iterum in eodē de regno dialogo non natura immortalitatem mundo, ſed aduētitiā ab opifice accedere aſſeruit. ex oibus quidē his mundum, neq; ipm oportet dicere uertere ſeipm ſemp. neq; uniuerſum adeo uerti duplicibus, ac contrariis circuitibus, neq; itē duos deos ſibiipſis conſulētes in contraria ipm uertere, ſed qď nuper dictū eſt, & ſolum reliquum alias ab alia diuina cauſa duci rurſus uitā adeptam, ac ímortalitatē ab opifice ꝑparata ſuſcipere, alias cum dimiſſus, recurrit. per ſeipm tali tempore oportere recurrere miſſum adeo, ut multa ambituum millia abſoluat. per hæc igiť maniſeſte tāq̄ cœlum ſecundū naturā non poſſideat ímortalitatem ꝑpter uniuerſæ corporeæ naturæ fluxibilitatē. item inquit ipm acquirere uiuere, & ab opifice ímortalitatem inſtauratricē ipſi accedere. ſi igiť cœlū eſſe animal Plato exiſtimat, omni uero animali eſſe, & ſubſtātia ſecūdum formā uitæ quæ in ipſo eſt, ſubſiſtit. itaq; cœlum eſſe, & ſubſtātia in forma ꝑpria habebit. hāc aūt uitam. itē, & itē adipiſci cœlum aſſerit. & reſarcitricem ipſi ab opifice ímortalitatē accedere. nō igiť natura indiſſolubilem & immortalem cœli ſubſtantiam Plato eſſe putauit. itaq; neq; eius ſubſiſtētiā ſine principio ſupponit. omne. n. quod principio caret, & ſecundū naturā mortalitatis nō particeps eſſe neceſſe eſt, & omne, qď natura corruptionis nō eſt expers, neceſſario generabile eſt.

Quod quibus abſq; morbo & ſenio eſſe dicit mundum Plato, his ipſis manifeſte demonſtrat non ſecūdum naturam eiuſmodi ipſum eſſe putat, & q, etſi nihil ſit extra mundum, q, ipſum corrumpere valeat, nihilminus corruptibilis eſt, quia propria finitus eſt virtute, & q, hęc eadē & Proclus in aliis plane confeſſus eſt. Cap. XXIX.

SI uero in aliis Plato mūdum ſufficiētem, & minime indigum aſſerit eſſe abſq; morbo, ac ſenio, ſed non ita ipm ſibi, ut perpetuo maneat, ſufficiētem, eiuſmodi eſſe ait. ſed æque a nullo externorum, atq; noſtra corpora, corrumpētium quippiā ſuſtinētē. non. n. eſt corpus extra mundum, a quo utiq; eiuſmodi quippiam pati poſſit. ut ſingula quæq; a cōtinēte, neq; perinde, atq;

de, atq; corpora noſtra, & particularium unumqdq; a continẽte diſſoluit̃, & eius, qd' deeſt, reſtaurationem per ea, quæ extrinſecus ingrediunt̃, recipit, ita & cœlũ. nihil. n. extrinſecus eſt, neq; ipm reſoluens, neq; alimento recreãs, ipm. n. ſibiipſi inquit Plato alimẽtũ ſuiipſius tabẽ ꝑbet. Alterius. n. diminutio, alimẽtũ euadit alterius. aeris. n. ſi cõtigerit corruptio, aut aq̃, aut ignis, generatione. & eodẽ modo in aliis, ſic igit̃ &, ut dictum eſt, externis minime egẽs eſt: & ita ſine morbo, & abſq; ſenio, ut externi nihil habeat, a quo patiat̃, id non ideo eſt, q̃a natura ſufficiens eſt & ĩmortalis. ſolam nãq; ſubſtãtiæ intelligibilẽ ſemp uniuſmodi & ſui nõ diſſimilem eſſe aſſeruit. naturã autem corporeã ab hoc ordine eſſe diuerſam, eorũ autẽ, quæ gignũtur, ac intereunt, oẽm eſſe, quæq; uere nunq̃ exiſtũt. quomodo igit̃ rurſus, niſi dicto mõ, tum ſufficiẽtem, tum indigẽtiæ expertem eſſe diceret? quoniã. n. in hãc ſentẽtiam, hæc de mundo diſſerit, nihil melius, quã nos audire philoſophi uerba. Hæc. n. in Timæo diſſerit, ex his qdẽ, atq; eiuſmodi, & numero quatuor mundi corpus effectũ, per ꝓportionẽ cõſeſſi ſunt, ea amicitia ipſe ſe complectit̃, atq; ita apte coheret, ut ab aliis ꝑterq; ab eo, qui colligauit, diſſolui nequeat. quatuor qdem unum coꝝ ſingulum mũdi ſumpſit cõſtitutio, ex igne. n. omni aqua, & aere, ac terra ipm conſtituit, partẽ nullius aliquã, neq; uirtutẽ extrinſecus relinquẽs. hæc cogitans primum qdem ut totum, qm̃ maxime animal ꝑfectum ex partibus cõſtaret perfectis. ad hæc uero, unũ, tãq̃ non derelictis, ex quibus aliud eiuſmodi gigni poſſet, amplius uero, ut ſine ſenio, ac morbo eſſet, intelligẽs, ut uehemẽter corpore calida & frigida, & cuncta, quæ ualidas habẽt uires, eſſent, quæ extrinſecus circũſtãt, & incidunt, quæ tps ſoluit, & morbos, & ſenectutem inducẽtia corruptionẽ inducunt. hac de cauſa, & cogitatione totum ex totis oibus perfectum, & abſq; ſenio, & ſine morbo ipm fabricauit Deus. cauſas in his tres dixit Plato, qb' nullum extra cœlum opifex relinquit, elemẽtum, neq; partẽ, neq; uirtutẽ, partẽ. n. corporis loco dicens, ut partẽ aliquã ignis, aut aquæ, aut reliquoꝝ corpoꝝ. nãq; partes corpora ſunt: uirtutem uero qualitates, quæ formã elemẽtis cõſtituunt, caliditatẽ, aio & frigiditatẽ, humiditatẽ, ac ſiccitatem, grauitatem, & lenitatem, atq; reliquas. unam, quidem, ut ꝑfectus ſit mundus ex totis totus, & perfectus ex elementis factus perfectus, alteram uero, ut unus ſit ſolus, mundus, nõ ut Democrito, & aliis uiſum eſt, plures, aut infiniti ſint mũdi. ſi. n. mundus ſecũdũ Platonem eſt animal ex quatuor cõſtitum elemẽtis. nulla autẽ extra mundum elemẽti pars derelicta eſt, neq; igit̃ alterũ, elemẽtis mũdum cõſtituentibus in hoc oibus cõphẽſis, mundum eſſe cõtingit. tertiã uero, ut abſq; morbo ſit, atq; ſenio ſentiat mũdus, cum nihil fuerit extra ipſum, a quo patiatur. ut. n. noſtra corpora imoderate refrigerata a cõtinente, & calefacta humectata, ac exiccata reliquas perpeſſa fuerint affectiones, ab eis moderata delabit̃ temperies, ꝓinde ſeneſcunt, ac deſtruunt̃. ita inquit. ſi extra cœlum elementorũ partes aliquæ, aut uirtutes relinquant̃, quæ extra, cœlo occurrentes eædẽ nimirũ ipſi ob propriæ facultatis efficaciã, affectiones inuſiſſent, quæ & noſtris a cõtinente cõtingunt corporibus. itaq;, ut his uniuerſum ſolutum eſſet affectionibus, oẽm inquit elemẽtoꝝ naturam opifex intus concluſit, at qui ſi ſenectutem, ac ſolutionẽ cœlum natura aptum, ut pateret̃, non eſſet, neq; utiq; ſi uniuerſa elementoꝝ natura, quæ extrinſecus exiſtit, ei appelleret, ab ipſis aliquãdo quippiã, cũ talia exiſterẽt, pateretur, cuius natura eius nõ eſſet ſuſceptrix. Quid. n. utiq; ſubſtãtiæ mundi rõnales ab efficaci corpoꝝ potentia pati poſſent. non igit̃, quia expers alterationis ſit, non ſeneſcit, neq; morbo cœlum obnoxiũ, & eius ſecũdum naturã immortalitatẽ ſupponit. contrarium. n. qd' quidẽ dixi, ex his, quæ nunc diſſerui, demõſtratur. qm̃ natura ſolubilis mundus, quẽ & mortalitas cõſequebatur, qm̃ & generabilis, qm̃ & corpus. uult. n. ipm perpetuo ꝑmanere, ut nulla ex affectionibus, quæ corrumpere poſſunt, ſuſtineret. nihil extra ipm eoꝝ, quæ ipm corrumpere nata ſunt, molitor dereliquit. qd' uero natura indiſſolubile nõ eſt, a quouis mõ aliqñ diſſolui poſſet. non igit̃ in mundi anima eiuſmodi quid apud Platonẽ faber cauit, ſed hanc ex medio omnino ad extremum cœlũ complicãs nihil iſtiuſmodi ſuſpicatus eſt. nũq̃ ob cõplicationẽ, quæ ad ea eſt, quæ calefaciũt, ac frigefaciunt, mutationẽ aliquã, & alterationẽ ſuſtineret. intelligibili. n. exiſtit natura, quæ eſt ſemp uniuſmodi & ſui ſimilis, at qd de mũdi aia dico, neq;. n. no-

ſtras corporibus colligãs animas,& ĩmortali mortale inſerens,quid eoꝝ,quæ corrumpere ua
lent,ipſas,cauit.qm̃ & ipſas naturæ ĩmortalis aſſerit eſſe.nihil igiť,quod natura ĩmortale, fie-
ri pōt,ut ab elementis patiať.hæc.n.inter ſe ſola pati nata ſunt,quæ eiuſdẽ adinuicẽ materiæ
cõmunionem habẽt,& naturã,quæ ſimiľr affici poſſit,ſortita ſunt.quare & cœlum niſi eiuſdẽ
materiæ ſit cum elemẽtis,nã ex ipſis ſecũdum Platonem conſtat,& cuncta elementoꝝ natura
exterius ipſi obuiaret.nihil utiq; ab ipſis ſuſtineret,nunc uero qm̃ ab his,ex quibus conſtitutũ
eſt,pati natum eſt,ut nihil pateret extra ip̃m inquit effectorem nihil reliquiſſe.ſed ſi & nihil
exterius eſt.a quo pati mũdum poſſit,ſed qm̃ Plato nouit omne corpus a uirtute regi finita,&
nullum corpus uirtutis eẽ infinitæ.Diſcipulus Platonis Ariſtoteles in fine ſermonis octaui de
phyſico auditu demõſtrauit,omne uero qď infinitæ uirtutis nõ eſt,ut perẽne ſic fieri nequaq̃
poteſt,& ꝓpter hoc,& cœlum & mũdum uniuerſum,qui naturæ corporeæ eſt,& uirtutẽ ha-
bet finita,non utiq; ip̃m ſibiipſi,ut perpetuo maneat,quãuis nihil ſit eoꝝ , quæ ſunt exterius,
quod i p̃m labefactare poſſit,adiumento eſſe pōt.uirtutem.n.finitam,qm̃ finita eſt,fieri aliqñ
imbecillem,neceſſe eſt,uideť uero ipſi,indiſſolubilis permanere mũdus , cuius gratia ipſum
opificem,qui eius uitã,& ĩmortalitatem parat,ipſi p̄eſſe uoluit,ut ita p̄manere mundus,ſemp:
poſſit.Si.n.natura alterationi minime obnoxium,& ĩmortalem Plato eſſe putaſſet. qualẽ eſſe
aſſerit intelligibilium naturã.quomodo itẽ reparatricem eſſe ĩmortalitatẽ eius.Hæc eni repu
gnantia ſunt,aut quomodo nihil extra ip̃m relinquit.ne ab eo patiens ſeneſcat,ac deſtruatur.
cum uero ipſi,& ineſſe aſſerit,ut indigẽtia careat,nõ quia natura ſit ſufficientis,ſed eo qď eoꝝ,
quæ exterius ſunt,nullo indigeat qď deficit,eius adiectiõe repleat,ac reſarciat.audi igiť qua-
lia,& de hac in Timæo diſſerit.leue qdem omne extra ip̃m accurate expoliuit,multoꝝ gratia,
oculis.n.nõ indigebat,aſpectabile.n.extra nihil relinquerat,neq; auditu,neq;.n.audibile, ſpi
ritus nõ erat circũſtans ſpiratione indigẽs,neq; rurſus opus aliquo eſſet inſtrumento, quo ali-
mẽtum in ip̃m ſuſciperet,prius uero areſactum rurſus emitteret.Diſcedit.n.neq; accedit ipſi
deſideratum.nõ.n.erat.ipſum.n.ſibiipſi alimẽtum,eius corruptionem p̄bens,& oĩa in ipſo,&
a ſeipſo patiens,& agens extra artẽ genitus.exiſtimauit.n.ip̃m,cum eſſet ſufficiẽs,quã aliis in
digens,melius fore.igiť non indigũ eſſe ipſi ineſſe,neq; natura inqt indigẽtiæ expers,ſed quia
nullo externoꝝ indiget.non.n.perinde ut nr̃a corpora eius,quod deeſt replerionẽ exterius,&
mũdus uniuerſus ſuſcipit,ſed ipſe a ſeipſo patitur,ac in ſeip̃m agit parte uidelicet agẽte, parte
uero patiẽte,& alterius partis corruptio,alterius alimẽtum,& augmentum efficiť ,cuius uero
partes corruptionibus,ac alterationibus ſubſternunť,huius & totũ eiſdẽ ſubſterni neceſſe eſt.
ſiquidẽ & totum,quã cũctæ partes,nihil eſt aliud.unde reſarciẽte ipſum, ac cõponente indi-
get.nõ igitur affectione uacat,& nõ indigus eſt mũdus.ſed eoꝝ,quæ extriſecus ſunt , minime
indigens eſt.& ab externis affici nõ pōt,quoniam nihil extrinſecus eſt.ipſe uero a ſeipſo pati-
tur,ac tabeſcit.tale uero natura affici pōt,& mortalitas eſt capax.nullũ.n.eoꝝ,quæ natura p̄-
dita ſunt ĩmortali,ut quæ rõne participãt,neq; eorũdem partes pati aliquid,aut tabeſcere na-
tæ ſunt,qm̃ & impartibilis,ac ſimplicis naturæ cõſtat omne.ſi aliquid qdem eſt ſecundũ natu
ram ĩmortale,itaq; ſi nõ natura ĩmortalis eſt mũdus,ſed aduẽtitã & reſarcitricem extrinſecus
ĩmortalitatem ſuſcipit,natura intentioni obnoxius eſt.ſi uero ſecundũ Platonẽ caducus natu
ra,rõni cõſentaneum eſt,ipſi eſſe initiũ tribuere.& ita nihil Plato in his ſibiipſi repugnãs ſup-
poſuit,mundum generabilẽ eſſe aſſerens,& natura mortalẽ immortalitatẽq; ipſi cõmunicatã,
& ſupra naturã ab eius opifice accedere.qď uero neq; Proclum hæc latuere,ſed & ipſe accura
te quãtum ad ꝓpriã ſpectat naturã,mũdum perpetuitatem nõ habere,nouit,eo qď uniuerſa
corpora natura a uirtute continetur finita,ſemper uero eſſe,extrinſecus aduentitium accede-
re,nunc uero nos ultroneus fallit,ſimpliciter ſecundum Platonem mundum non eſſe corru
ptioni obnoxium ſumens,ac non diſtinguens hoc quomodo dicit Plato,ex hoc ingenerabilẽ
ſecundum tempus eſſe mundum arbitrari colligens,perſpicuũ erit,ſi ex multis pauca eius ad
ducamus uerba.quoniam ſemp eſt ſolum eẽ aſſerit intelligibile,omne uero quod ſenſum mo-
uet generationi,& corruptioni obnoxium,conſiſtens uero nũquam,reſpondens pro Platone

Proclus ultra alia plurima,& hæc adiecit.

Procli ex ratione,quę inſcripta eſt conſideratio eorum,quæ aduerſus Platonis Timæum ab Ariſtotele ediſſerta ſunt.

HOc igit̃ ſolum ſumere oportet,ſi genitum corpus cœleſte noiare oportet,eodéq; modo totum mũdum,quo uero pacto nõ,& ex quibus nobis ipſe concedit,ſic diſſerere oportet. nullum.n.inquit corpus finitum potẽtiã ꝑditum eſſe infinita,& hoc in naturalis auſcultationis octauo demõſtrauit.Si igit̃ finitus eſt mundus,& hoc ipſe demõſtrauit,ipm infinitã non habere potentiã neceſſariũ eſt.ſed quidem æternitatem in rõnibus prioribus infinitæ eſſe potentiæ demõſtrauimus.nõ igit̃ mundus infinita non ꝑditus potentia,ſubſiſtentiã habet æternam,ſi uero æterna caret ſubſiſtentia.eiuſmodi.n.æternitatis particeps eſt,ꝑticeps uero æternitatis potentia participat infinita,mũdum nõ eſſe ſemp,eſt neceſſe.ſemp.n.eſſe,& ipſe æternitatis,inquit eſſe ꝓprium ab hoc.ſ.ſemp eſſe dicens,& æternitatem denoiationem ſumpſiſſe. ita demonſtrãs ea,quæ Ariſtoteli uident̃,non eſſe eoꝝ,quæ ſemp ſunt,mundũ.Proclus deinceps ſemp fieri ipſi extrinſecus,nõ ex ꝓpria ineſſe natura.ita.n.diſſerit.non.n.qđ quidem in eo,quod ſemp eſt,uerum,hoc,& in eo qđ ſemp fit infinitã ipſi ineſſe potẽtiã,eo qđ ſemp fiat,perinde,atq; illi quia ſemp eſt,ſed hoc efficienti ineſt,ideo & iſtud ſemp fit,adeptũ ſemp eſſe,propter id,qđ ſecundum ſubſiſtentiam ſemp eſt,& quatenus ad ipſum attinet,hoc ſemp carens.quare definitio rei,quæ gignit̃,& mundo accõmodari põt.& poſt pauca.omne igit̃,qđ fit,ipſum quidem ſecundum ſeipm omnino,& deſtruit̃,ligatum uero,ab eo,qđ eſt,in eo qđ fit manens,totum hoc,id quod gignit̃,eſt,quia abolitum nõ eſt,qđ ab eo,quod eſt,diuulſum eſt.definitionem igit̃ ipſum ſecundum ſeipm eorum,quæ gignunt̃,atq; intereunt,uelut ſua natura eiuſmodi exiſtens,recipere dixit,ipſe in his quæ deinceps ſequunt̃.quoniã.n.omne finitum.finitum uero potentiã,ut demõſtrauit,non habet infinitã,mouens autem motum infinitum,potentia mouet infinita,perſpicuum eſt imobilem cauſam infinitæ uniuerſo motiõis. ipſam infinitã habere potentiã,quare ſi rõne uniuerſum ab illa ſecreueris,potentiæ nõ ſit infinitæ,in infinitum nõ mouebit̃,ſed a motu quietem aget.ſi iterum illi ipſam cõuixeris illa motus cauſa erit infiniti,nullum quidem incõmodum eſt,cõiũcta,notione ſcernere.ut quid ex altero adſit alteri,uideamus.uideteſq; itelligamus quid a ſua natura mali habet,quid uero ab ordinatione ad id,qđ ꝓſtantius eſt,& poſt pauca.in uniuerſum.n.quoniã & in his,ita per impotentiã corruptio ineſt,per potentiã,ut incolũmia maneant,longe magis in his,quæ corruptioni obnoxiæ nõ ſunt,per potentiã uidelicet infinitã incorruptibilitas ineſt.omnis nãq; finita corruptionem ſubiit.Si igit̃,ut & ipſi uidet̃ Proclo,quia mundus infinitæ nõ eſt potentiæ,ipm non ſemp eſſe,neceſſe eſſe,ſed ſemp eſſe,uel potius ſemp gigni,ab eo qđ ſemp eſt,aduentitium habet,quãtum ad ipm attinet,ſemp eſſe non habere,ſed gigni,ac interire,& ꝓpter hoc ſi quis ab ipſo cauſam,quæ eſt,cur in perpetuum generet̃,& ſemp moueat̃ eo,quod ipſe uirtutem nõ poſſideat infinitã,amoueat,a motu feriabit̃.& ꝓpter hoc etiã eius eſſe de medio tolletur,eo quia oĩs finita corrumpit̃ uirtus.ſi igit̃ hoc Platonem ſenſiſſe cõſtat,& Proclus cõfeſſus eſt,uidelicet mũdum natura eſſe corruptibilẽ,ipſi uero ſupra naturã ĩmortalitatem ineſſe ab aliqua ꝓſtantiori ſuppeditatam potentia.ſi uero mũdus,ut in dicta rõne,demõſtrauit Proclus,natura corruptibilis eſt,& hac de cauſa neceſſario,& generabilis.perſpicuum hic eſt philoſophũ ſponte nos fallere,modũ,quo mũdum Plato ait,eſſe incorruptibilem,miſſum faciens.non.n.ſi quid ſupra eius naturã alicui adfuerit,hoc ipm ꝓpriæ exiſtit naturæ ac cognatum illud efficit ei,a quo eiuſmodi ipſi inſita eſt potentia.qm̃ & æther ſupra montium ſumitates extenſus,qui ut Ariſtoteli uidet̃,una cum cœleſti circũfertur corpore,ſupraq; ſuam naturam hoc mouet̃ motu,nihilominus & hic eſt ex corporibus,quæ motu ferunt̃ recto,neq; ſuæ naturæ deſignatiuũ habebit motum,ut ꝓpter hoc & ipſe cum corpore cœleſti eiuſdem dicat̃ eſſe formæ,ſed neq; animas,quæ numine afflatæ ſunt,& ultra naturã ſuam ꝓſentia,ꝑterita,atque futura cognoſcunt,eo quod,a deo ipſis ueniat potentia,a reliquis alias animabus dicere-

muſ eſſe ſubſtantias. iam uero & nõnulli apud Græcos, ut ipſi dicerent, eorũ, qui a deo ducuntur ac afflantur, ego autẽ dicerem. qui prauis tenentur dæmonibus, gladiis ut ratio, ꝓpria ſecantes corpora, ac ignem pertrãſeuntes nihil eoꝝ, quæ corpora, ut dicunt, ab igne, & ferro pati nata ſunt, ſuſtinent. nõ quidem ꝓpter hoc alterius, & non corporũ naturæ ipſa eſſe dicerẽt, uel ꝓpter hoc, ut non affici poſſit, & incorruptibilitatem adeſſe. ita igiť, & ſi ſecundum Platonem uniuerſo ab aliqua ſuperiori potẽtia, ut non ſolui poſſit, ſuppeditať, non iã hãc de cauſa, & naturæ eoꝝ, quæ corruptionis expertia ſunt, & ſemp exiſtunt, erit. ſed qm̃ natura corruptibile eſt, neceſſario & generabile erit, quæ qdem in tertiodecimo capite dictæ rõnis põnit Proclus aduerſum Ariſtotelẽ, qui Platonem mũdum natura eſſe corruptibilẽ, Dei uero uoluntate a corruptiõe imunem eſſe aſſerẽtem rephendit. perſuadere nos Proclus nititur, tum ex ꝓpria natura mũdum, tũ ex Dei uolũtate incorruptibilitatẽ habere ipm. & ſibiipſi & Platoni, & ueritati, quia nihil me cogit demonſtrantẽ, qď repugnat, dicere ꝑtermitto, ut a ſermone minime neceſſaria repellať moleſtia, neq;.n. quia corpus omne potẽtia poſſidet finitã, neq; quia finitã corruptibilem eſſe neceſſe eſt. perpetuo nõ ſufficere ratio coarguẽs nõ eſt cum iſtiuſmodi igiť mundus ſit potentiæ, quatenus ad ſuæ naturæ attinet uirtutẽ, hunc eſſe corruptibilem neceſſe eſt. Quare neceſſario & generabilem. ſiqdem omne corruptibile neceſſario & generabile. contigit igitur, cum ſit generabilis mũdus, & hac de cauſa ſolubilis, atq; mortalis, ab aliqua ſuperiore, quam ſecũdum naturam eius, potentiã aduentitiã reſectricem imortalitatẽ ꝑberi, & nõ, qa nõ corrũpiť, hac de cã & ingenerabilis erit. qm̃ nõ ſuæ naturæ rõne imortalitatẽ poſſidet,

Procli ſucceſſoris ratio ſeptima.

SEptima. ſi uniuerſi anima ingenerabilis eſt, & incorruptibilis. mũdus etiã generatiõis, ac corruptionis expers eſt. eius.n. perinde, atq; omnis ratio aiæ eſt, ipm per ſe mouens. ipſum uero omne per ſe mouens, principium, atq; fons motus eſt, ſi igitur perpetua eſt uniuerſi aĩa, uniuerſum, qď ab ipſa mouetur, ſemp eſſe oportet. motu nãq; uniuerſi, qď aut prius nõ erat, aut poſterius, ipſa ſemp motionis cum ſit principiũ, & non põt, quin motus principium ſit, cũ ſecũdum ſubſtantiã ſit per ſe mobilis, & hac de cauſa motus principiũ. at ingenerabilis qdem anima, ac incorruptibilis eſt, ob idipſum quia per ſe mobilis eſt. igitur eſt & uniuerſum generationis, & corruptionis expers. Hinc porro perſpicuum eſt, & omnem animam corpori primum acceſſiſſe perpetuo, & id ſemper mouere, quãuis corporibus, quæ corruptioni obnoxia ſunt, inſit, illa, per ea, quæ ab ipſa mouentur ſemper, mouet.

Expoſitio apparatus ſeptime argumentationis. Cap. I.

CVm Plato aĩam in Phœdro ingenerabilẽ, atq; icorruptibilẽ aſſerat, ac per ſe mobile eius eſſe ſubſtãtiam definiat, necnõ motus principium per ſe mobile eẽ cõſtituat, hinc rurſus ratiocinationẽ aggrediť. ut ſi quidem hæc ita ſe habeãt, & mũdum ingenerabilẽ eſſe, atq; corruptionis expertẽ eſſe neceſſe eſt, aut ſiquidẽ ingenerabilis, ac incorruptibilis mũdus non eſt, neq; uniuerſi aĩam ingenerabilem, atq; incorruptibilẽ eſſe neceſſariũ eſt, tãq̃ neceſſario aĩa, & quod ab ipſa moueť, corpus ſe ſimul uiciſſim conſtituãt, atq; una corrũpanť. qm̃.n. iquit ipſo eſſe & abſq; electione ꝑ ſe mobilis eſt anima, ac principiũ motus. ꝑterea ꝑpetua, oportet & uniuerſum ꝑpetuo ab ipſa moueri, aut ſi nõ uniuerſum ab ipſa ꝑpetuo moueretť, eo quia ꝑpetuus non ſit mũdus, neq; utiq; ipſa eſſet ꝑpetua. ipſo.n. eẽ, motus eſt principiũ. q̃obrem niſi ꝑpetuo motus eẽt principium, nõ ꝓfecto eẽt æterna. ſi uero ꝑpetuo eſt principium motus, neceſſe eẽ, & corpus, qď ab ipſa moueť, perpetuo eẽ. quare inquit, ſi ingenerabilis, atq; incorruptibilis ſecundum Platonẽ eſt uniuerſi aĩa, & mundum eẽ ſecũdum ipm ingenerabilẽ, atq; incorruptibilẽ neceſſariũ eſt. deinde, qm̃ & noſtræ animæ ſecũdum Platonẽ per ſe mobiles ſunt. & de his a Platone maxime in Phœdro ſermo habetur, eas per ſe mobiles eẽ, & motus principium ꝑ ſe mobile. corpora uero, quæ ab ipſis moueń, corruptibilia manifeſte, ac generabilia dico quidem nr̃a. ſ. corpora, ex rebus redargutionẽ Proclus euadere nitens, nõ linum lino, ut eſt in prouerbio,

uerbio,ſed fabulæ fabulã nectit.Eo.n.qđ oportet ſecundum ipm aiam ·onis participẽ,cũ ꝑpetua ſit,aliquod perpetuo mouere corpus.oẽm inquit aiam perpetuo primum acceſſiſſe corpori,& hoc ſemper mouere,quãuis in corporibus,quæ corruptionem ſubeunt,exiſtat,per idque quod perpetuum eſt,corruptibilia mouere.propoſitæ igitur ratiocinationis,potius uero deceptionis iſtiuſmodi eſt apparatus.

Quod propoſita argumentatio negotium non exhibeat,ſed ex Platonica ſuppoſitione conſtituta ſit indemonſtrabili. Cap. II.

ET nemini quidem obſcurũ eẽ arbitror ꝓpoſitam argumẽtatioñẽ nullum exhibere negotium,neq; ex in his,quæ cõmuniter cõcedun tur,mundi æternitatis aſſertio eſt.at certe ex his,quæ Platoni uidentur,ideo forte nos oportebat nõ admodũ manus dare, indemõſtrabilibus Platonis inhærẽtes enũtiationibus.cum.n.duo ſint amica inquit Platonis diſcipulus,piũ eſt paſſim in honore ꝓferre ueritatem,licet uero Platonis de aia opiniões,ingenerabilẽ eẽ mũdum,ac incorruptibilem ſeqrent̃,non multũ de hoc ſermonis abſumẽdum,donec quæ antecedunt euidẽtibus ab aliquo demõſtrationibus ꝓbarentur,nunq̃.n.ego per ſe mobile aiæ eſſe ſubſtãtiam,& definitionem affirmarẽ,& niſi ꝓpoſitã intentionẽ regreſſurus eſſem ipſa adducerem,a Proclo,in cõmentariis in Phœdrum dicta,ut tuerer,ſubſtãtiam aiæ eẽ per ſe mobile,manifeſte,puto cõfirmaſſem nihil recte,& neceſſarii rõnem continere,ſed hoc qdem miſſum nũc faciamus,Platonis placito cõcedentes per ſe mobile definitionẽ eẽ,& ſubſtantiã aiæ,nec nõ motus principiũ ſtatuenti eẽ per ſe mobile,inſpiciamus ex his,ſi neceſſitas aliqua Platonẽ ſequat̃,eo quod aiam ingenerabilem eſſe aſſerit,atq; incorruptibilem,& mũdum ingenerabilem eſſe,& incorruptibilem ponere,& q̃n tota captioſæ rõnis conſtitutio ex eo,qđ motus principium eſſe per ſe mobile a Platone dicit̃,initium ſumpſit.hoc qdem ipm quo pacto diſſeratur,non negligendũ,ſed ſpeculatum dignum,& ſi neceſſe hãc ſuppõnem,mũdi æternitatẽ ſequi.Si enim demõſtratũ fuerit,nullã eſſe neceſſitatem,ut quod prius poſitum eſt, ſecundum ſequatur,nihil prohibebit Platonem ſcilicet animam ingenerabilem eſſe,& per ſe mobile motus eſſe principium ſupponere,mundum uero generabilem.

Quod ſi in hoc anima ſubſtantiam habet vt motus initium ſit,fieri non poteſt, vt ſeorſum a corpore eius ſubſiſtat ſubſtantia. Cap. III.

ANimam igit̃ principium eẽ motus,aut idẽ eſt cum eẽ ipſius,& ſubſtãtia,ut in hoc eſſentiam aia habeat,quia principiũ motus eſt,aut ſecũdum aliud eſt ipſi eẽ,& ſubſtãtia, aut per ſe mobile aiæ ſubſtãtia eſt,aut qduis aliud,ſecũdum aliud uero ipſi ineſt principiũ eẽ motus,quemadmodũ & ædificatori eſſe,& ſubſtãtia,ſecũdum aliud uero principiũ eſſe, & cauſa ædificationis ineſt,& ꝓceptori ſecũdum aliud eſt eſſe,ſecũdum aliud,motiuum eſſe diſcipuli ineſt,ſi igitur aiæ idem eſt,eſſe aiam,& motus principiũ,& ꝓpter hoc proinde ſimul cũ eẽ animæ,neceſſe prorſus eſt,& qđ mouetur ab ipſa,eſſe corpus,cuius certe motus principium eſt. principium.n.alicuius principium.q̃n neq; corpus qđ ab anima mouet̃,quatenus eſt ab aia motum,ſeorſum ab aia,quæ mouet,eſſe cõtingit.Omne.n.motum,ut in libris,quos de motu ædidit,Ariſtoteles,demõſtrauit,a mouente mouet̃.ſimul igitur aia & motum ab aia corpus, quatenus ab ipſa mouetur,aut ſunt,aut nõ ſunt,nõ igitur cõtigit aiam abſq; eo,qđ mouet̃,corpore eſſe.ſi.n.huius eſt principiũ motus,eſſe uero principium motus,ſubſtãtia eſt aiæ,eſt uero aiæ ſubſtãtia quatenus actu eſt id,qđ profecto eſt nõ potentia,motus igit̃ principium nõ potentia ſed actu eſt aia,principium uero motus fieri nequit,ut ſine eo,qđ mouetur,ſit ſecundum actũ.fieri igitur non põt,ut aia ſeorſum a corpore,qđ mouetur,ab ipſa,exiſtat.quare eẽ animæ in habitudine,quæ ad corpus refert̃ eſſe cõtingit.ſi.n.aliquis ipſam per ſeipſam ſeorſum a corpore aiam ſubſiſtere cõtingere,quæ eſt principiũ motus,dixerit, planũq; aiam quidem eſſe ſecũdum actum nõ negabit,ipſam uero motus eẽ principiũ potentia ſupponit.ſi uero id,eſſe,& ſubſtãtiam ſecũdum aliud,motus uero ſecũdum aliud,principiũ erit aia.Si.n.idẽ

erat animæ eſſe,& motus principio,altero actu exiſtēte & reliquum actu erit neceſſario.ſi uero in eo eſſentiā nō habet anima,ut motus ſit principium,nulla futura erit neceſſitas ei,qui ꝑpetuam eſſe aſſerit aīam,protinus & mūdum eſſe ſupponat ꝑpetuum.ſi igiť in hoc ſubſtātia eſt aīæ,ut motus principium ſit,nūq̄ a corpore,qď mouetur,per ſeipſam ſeorſum ſubſtiterit,quēadmodum.n.fieri non pōt,ut corpoꝝ uita materialis,a corpore ſegregata ſubſiſtat,eo qď in hoc eſſe habet,ut in corpore ſit uita,& oīno eſſe non pōt,ut aīa,quæ ratione uacat,quæq; ſecundum Platonē,& per ſe mobilis,& principiū motus eſt,qď & Proclus in cōmentariis,quos in Phœdrum ædidit,cōfirmat,ut a corpore ſeparata ſubſiſtat.eo quod ſubſtātia eius eſt,ut in corpore uitalis ſit,ac motiua.ita quidē & mundi aīa,ſi quidē in eo,ſubſtāria eius eſt,ut motus,qui eſt in corpore,principium ſit,fieri nequit,ut aut a corpore ſeparabilis ſubſiſtat,aut actionem aliquā a corpore opereť ſeparabilem.Si.n.ſubſtantia a corpore ſeparata ſubſiſtere utiq; nō poſſit,longe quidem magis nequit eē,ut eius operatiōes abſq; corpore eē poſſit.Hoc.n.recte ab Ariſtotele in libris,quos de aīa ædidit,demōſtratum eſt.& oībus cōſtat,quod,ſi ſubſtātia aliqua eſſet a corpore ſeparabilis,prorſus & actionē eius a corpore ſeparabilē eſſe,ſeparata nāq; ſubſtātia fruſtra erit,ſi omni priuata ſit actiōe.ſi actio aliqua eſſet ſeparabilis,a corpore omnino & ſubſtāria,ex qua eiuſmodi ꝓficiſcitur actio,a corpore ſeparabilis erit.nō.n.eē pōt,ut actio ſubſtantia ſit nobilior,erit uero nobilior ſiquidē ſit a corpore ſeparabilis,& ſubſtātia ſeparari nequeat.quæ uera exiſtentiā a corporibus ſeparabilem habēt,his,quæ ſeparari non poſſunt,ꝓſtātiora eſſe omnes fatenť.ſiquidem igiť ſubſtātia cauſa eſt,actio uero effectus.fieri autē nequit,ut cauſa effecta nō nobilior,ꝓſtantiorq; ſit,& id quod effert,eo,quod effertur.Haud igitur eſſe poteſt,ut ſubſtantia a corpore prorſus non ſit ſeparabilis,ſi ab eo actio ſeparari poteſt.igitur neceſſe eſt,ſi a corpore ſubſtantia animæ ſeparari nequit,& omnem animæ actionem a corpore inſeparabilem eſſe,quod quidem euidens eſt mendacium.

Quod ſi quidem ſeparabilem ab omni corpore eſſe animę ſubſtantiam confeſſum ſit fieri nequit, vt in hoc ipſa ſuam ſitam habeat ſubſtantiam, quia initium motionis eſt et q. & ipſe Proclus non neſciuit, q. ſecundum aliud quidem, eſſe habet anima, & ſubſtantiam, ſecundum aliud vero motionis eſt initium. Cap. IIII.

VIdetur.n.cum adhuc in corpore exiſtūt aīæ,poſtq̄ ab habitudine,qua ad ipm referūtur,& affectione ſeipſas abſoluerint,ſeparabiles,ac nullum ad corpus ꝓſpectum habentes,actiones agere intelligibiles.quales.n.particula inquit Ariſtoteles,aut quomodo mens habebit,fingere nō facile eſt.igiť neceſſe eſt & aīæ ſubſtātiam,ex qua eiuſmodi ꝓficiſcitur actio,ſeparabilem eē,& ab oīs corporis habitudine abſolutā,ut & Plato,& oēs qui philoſophorū præſtātiſſimi fuere,opinati ſunt.Hinc.n.& eius imortalitatem ratione collegit Plotinus ex ipſius actiōibus,quæ ſeparari poſſunt,demōſtrās & ſubſtātiā eius ſeparabilem eſſe neceſſe eſſe,atq; hac de cauſa imortalem.ſi uero ſeparari pōt,& ab oium cōmertio corpoꝝ abſoluta aīæ ſubſtātia,non ergo in hoc,ut motus principiū ſit,eſſentiā ſuā habet.hoc.n.nihil aliud eſt,ut demonſtrauimus,quā in habitudine ad corpus eſſe,& exiſtentiā habere aīam.alio q. abſurdū,corp⁹ quidem,quatenus corpus eſt,in nulla,quæ ſit ad aīam,habitudine,eſſe hrē.ſi quidem & aīatis corporibus ſecūdum aliud,eſt eſſe corporibus,ſecūdum aliud,eſt eſſe aīatis,neq; ut ſint corpora,habitudine,quæ eſt ad aīam,indigent,aīam uero incorporeā,& intellectualē,atq; imortalem ſeorſum a corpore dicere ſubſiſtere nō poſſe,ſi quidem,quia motus principiū exiſtit,exiſtentiā habet,hoc aliud eſt nihil,quā aīæ ſubſtātiam intellectualem corporibus efficere deteriorem,neq; Proclus neſciuit.ſecūdum aliud quidem aīæ eſſe,& ſubſtātiam,ſecūdū aliud motus eſſe principiū,& ſiue cōtempleť,ſiue corpori uitā tribuet,ſiue alia quadā motione hæc oīa non ſubſtātiam,ſed aīæ actionem eſſe,licet quidem cū ex aliis,& multis eius cōmentariis perſuadere,erit ſatis & unā ex cōmentariis,quos in Phœdrū cōſcripſit,deciſionem apponere,propoſitā.n.de aīa Platonis rōnem exponens hæc ad uerbum diſſerit.ſcire oportet in Phœdone aīam eſſe imortalem per reminiſcentiā,necnō per ſilitudinem diuinoꝝ,& quia aliis uitā ſuppeditat,

peditat, probare. hæc omnia in animæ ſunt actione. quare in Phœdone ex animæ actionibus demōſtratio depromiebat᷑, hic uero ex aīæ ſubſtātia demōſtrationem capit. Quāto igitur animæ ſubſtātia actione ſua perfectior, & p̄ſtantior, tāto & hic de animæ īmortalitate, ea quæ habet᷑ in Phœdone melior, & accuratior demōſtratio eſt. ab animæ. n. ſubſtātia, quæ quidē eſt ꝑ ſe motio demōſtratur, ſi igit᷑ uitā tribuere aliis. hoc eſt corporibus, ex qua actio oīs, & motus aīatis oboritur corporibus, actionem aſſerit aīæ non ſub ſubſtantiā Proclus. ſubſtantiā uero ꝑ ſe motionem. ideo ſubſtātiā animæ, & motus ipſam eſſe cauſam & principium nō idē, ſed ſecūdum Platonē per ſe motio aīæ eſt ſubſtantia. eſſe uero motus principium aīæ facultas q̄dā eſt, ex qua uitalis, & corpoꝝ motiua actio ꝓdit. ex his igitur, quæ diſſeruimus, in hoc, nō cōtingere, ut motus principium ſit, dicere animæ ſubſtātiam eſſe demonſtratum eſt. quare neq; ab eo, qui ingenerabilem eſſe, & incorruptibilem animæ ſubſtantiam, & mundum ingenerabilem eſſe, ac incorruptibilem ſupponi inferetur.

Quod fieri nequit vt perpetue ſint animæ actiones corporis motrices & ob id neq; perpetuo hanc mouere corpus cōtingit, neq; perpetuum aliquod corpus ipſam ſemper attigit. Cap. V.

SI uero animæ eſſe, atq; ſubſtātia, ſecūdum aliud, eſt, motus eſſe principium ſecūdū aliud, actus prorſus aīæ uirtus eſt, qua motus principiū eſt. perinde, ac p̄ceptor motus, qui in diſcipulo gignit᷑, principium exiſtit, non quatenus homo, eiuſmodi motus. principiū eſt. ita. n. omnis homo ſimul, & homo & p̄ceptor eſſet, ſed ſecūdum quādam coꝝ, quæ in eius ſubſtātia ſit, uirtutē, aut actionem. itaq; cum hoc ſic ſe habeat, atq; demonſtratum ſit. aīæ uirtutē eē, aut actionem, penes quā principium motus eſt, ſi quidem demōſtrare quis poſſet aīæ uirtutē. ſtatim cōſequētem habere actionē, uidelicet omnes aīæ actiones perpetuas eē, cōcedemus, quatenus, & aīa eſt principium motus, perpetuo ipſam agere, hoc eſt, corpus aliqđ ꝑpetuo mouere. Si uero aīæ actiones, quæ cognoſcitiuæ & actiuæ ſunt, non ſunt perpetuæ, ſed ex inſcitia in cognitionē, & ecōtrario ex cognitione in obliuionē, & ignorātiam, & ex uitio in uirtutem, atq; ex uirtute rurſus in uitium delabit᷑, qualis amplius apparet neceſſitas, ut facultas aīæ, quæ agitat corpora, perpetuo agat, itaq; potētia aliquādo non actu motus principium erit, ut & poētia ſciens nō actu aliquādo eſt. ſecus nulli dubium eſt quin aīæ actiones, quæ ad ipſam flectūtur, p̄terea & intellectuales, quæ ad diuina ducūt abſq; comparatione actiones eius, quæ circa corpus uerſant᷑, ſuper excedūt, & tantū fortaſſis, quātum & corpus ab aīa excedit᷑, potius uero quātum intelligibilia, & mens, ne dicam, & Deum ipm qui incōparabili excellentia naturā corporū ſuperexcelſit. ſiqdem actiones aīæ intellectuales ipſam Deo alligāt, aliæ uero corporibus. Si igitur actiones aīæ p̄ſtantiores, intellectuales aio, & quæ ſurſum ducunt, æterne non ſunt, lōge magis deteriores, & quæ ad inferiora uergunt, nō ſunt æterne. ſi. n. p̄ſtantiori qđ p̄ſtantius eſt adeſſe & nō contra, deteriori p̄ſtantius, neceſſe eſt, æternum uero corruptibili p̄ſtantius. perſpicuum eſt, qđ ſi actionibus intellectualibus æternitas nō adeſt, lōge quidē magis animæ actionibus, quæ corpus mouēt, & illis inferiores ſunt, æternitas utiq; non aderit, & ſecus. aīæ actiones intellectiuas ſecūdum naturā eius eſſe cūcti fatent᷑. ſiquidem intelligibilis eſt, & mens, quæ corpora mouent cōtraria rōni, & eius perfectionē in ſubſtātia minime complent. non. n. quia corpora mouet, ſubſtātialis rationis ꝓprietas deſignatur. naturæ. n. magis, & facultatis ratione uacātis, non rōne p̄dite, & intellectiue ſubſtātiæ iſtud eſt ꝓprium. ſi igit᷑ rationales, & perfectiue aīæ noſtre actiones non ꝓfecto eſſent æterne, longe magis corporeæ, quæ quaſi contra naturā, & aliene, ſunt, non æterne. ſi uero aīæ actiones, quæ ad corpus uergunt non æterne, neq; igitur corpus animæ æternitatem attingere contingit.

Quod nullus corporis motus neq; mutatio ingenerabilis eſt & incorruptibilis, & ꝓpter hoc, neq; corpus aliqđ eſt perpetuo motū ab anima, & ſi ingenerabilis ſit aīa, vt Platoni placet. Cap. VI.

LIcet uero & ad id, qđ propoſuimus argumētari. cūctæ motiones corporeæ, uel ſimpľr mutationes genere quatuor ſunt, in ſubſtātia quidem generatio, & corruptio. in quātitate icre

mentum,& decremẽtum.in qualitate alteratio,in loco latio.huius quidem,hæc in rectũ,quẽadmodum elemẽtorum.nã iſtoꝝ hæc quidem ex eo,qui deorſum eſt,loco,ad eũ,qui ſurſum, hæc uero ad eum,qui deorſum eſt,locum,ex eo,qui ſurſum eſt,mouent̃. circũlatio aũt ut cœleſtium.ſi igitur aĩa motus corpoꝝ eſt principium,atqꝫ cauſa,& ꝓpter hoc ſine uolũtatis ĩperio,& ipſo eſſe,perpetuo mouet,& Proclo uidet̃,corpora.oĩa neceſſe eſt aĩam perpetuo mouere corpus,iſtoꝝ motuum uno,aut pluribus,aut oĩbus,igit̃ ſi mouens ꝑpetuo mouet, & quod mouet̃ perpetuo mouet̃,motuſqꝫ principio,atqꝫ fine carens,ꝑpetuus erit.cõſiderandum igit̃ ſi aliquis ex motibus,quos recẽſuimus,perpetuus eſt.nãqꝫ ſi nullus eẽt perpetuus,neqꝫ qđ mouetur,perpetuo moueret̃,neqꝫ aĩa mouens perpetuo mouebit.itaqꝫ nulli dubiũ,quin generatio,& corruptio oĩs principio,ac fine nõ careat,qđ.n.gignitur fine adepto,quæ eſt forma,qeſcit.ut domus generatio,fundamẽtum principium habet,domus uero finẽ,figurã.æque & in his,quæ natura gignunt̃,generationis initium quidẽ eſt ſeminis mutatio,finis uero naturalis formæ,ſi cõtigerit,humanæ abſolutio.ita & qđ corrumpit̃ in finẽ,quæ eſt priuatio,& qđ nõ eſt,deſinit.& ut paucis abſoluã,eſſe nõ põt,ut generatio,& corruptio principio,& fine careat, tum ab eo qđ eſt,tum ab eo qđ non eſt finẽ aſſequuntur,ſi generatio ex eo qđ nõ eſt,in id,qđ eſt uia exiſtit.& corruptio ex eo qđ eſt,in id,quod nõ eſt ꝓgreſſio.eniuero nec quicq̃ perpetuo alterari cõtingit.Eſt.n.& ſtatus in rebus,& terminus,neqꝫ ut Heraclitus putauit,cuncta in motu ſunt.rurſus.n.& alteratio motus eſt a duabus formis,ex qua.ſ.& in quam continet̃.ut dealbatio eſt ex nigro in albũ progreſſio in qđ cum acceſſit,qđ alterationem eſt paſſum,& album effectum deinceps in hoc cõſiſtit,ſed & actu ſenſus ſenſuum alteratio quædam eſt,qm̃ fieri,ac corrumpi natus eſt,perſpicuũ eſt.neqꝫ.n.iugiter uidemus,neqꝫ audimus,aut aliquo alio ſenſu ſentimus.cum ſomnus aliud nihil ſit,quã ſenſuũ quies.eadẽ de augmẽtatione & diminutione affirmamus.Non.n.incremẽtum corpora ſuſcipiunt infinitum,ſed modũ adepta naturalem quieſcunt.quare & augmẽtationi cõtraria diminutio finita eſt,ſupereſt igit̃ ut de motibus q̃ ſecũdum locum ſunt,ſpeculemur,ſi iſtoꝝ aliquis ꝑpetuus reperiat̃.quæ itaqꝫ ſecũdum lineam rectã mouẽtur,motus & initium,& finẽ habẽt.& a quiete utrinqꝫ.ſ.ab ea quæ initium,aio,ꝓceſſit,& ab ea quæ finẽ ſequuta eſt,copioſe ab Ariſtotele cõtineri demonſtratum eſt.Si.n.motus in magnitudine,magnitudo infinita nõ eſt,neqꝫ motus , qui eſt ſecundũ rectum, infinitus erit,ſed neqꝫ quæ recto ferunt̃ motu,continuo quiete nõ interpoſita ut reflectãtur,cõtingit.ut quod e loco ſuperiori ad inferiorẽ motum eſt,ſi reciprocaret,& rurſus ex inferiori loco ſupiorem peteret,oĩno quies in cõtrariorum erit meditullio motuum,nãqꝫ & hoc ab Ariſtotele demõſtratum eſt.de motu uero circulari,quo cœleſtia mouent̃ corpora,neqꝫ ipm̃ eſſe perpetuũ in cõtradictionibus,quas de mundi ꝑpetuitate aduerſus Ariſtotelem cõſcripſimus,Deo annuente pfectius demonſtrabit̃,uti pluribus nãqꝫ ad hoc nobis opus eſt uerbis.ſi uero a nobis ſatis in prima demõſtratum eſt rõne,quẽadmodũ etiã,& pfectius ſeorſum demõſtrabit̃,poſtq̃ ex oĩbus eas,quæ uexare nos poſſunt,repulerimus,ambiguitatibus,mundi generationẽ ꝑpetuam eſſe,fieri nequire,neqꝫ motum,qui circulo fertur,ꝑpetuum cõtingere eſſe pſpicuum eſt. itaqꝫ,ſi nullus corporis motus ꝑpetuus eſt,neqꝫ corpus erit in ꝑpetuũ motũ,neqꝫ aĩa ꝑpetuum mouebit corpus,itaqꝫ Platone auctore mũdi aĩam eẽ ꝑpetuã,mũdũ aũt nõ eẽ ꝑpetuũ cõtigit.

Quod non circularis motionis principium aſſerit Plato per ſe mobile, in quo q, neq, vllum infra lunam animal natura circulo latum mouet corpus q̃ non ab electione, ſed ſecundum conatum animarum, motus corporum animatorum ſecundum locum gignitur. Cap. VII.

NOn magnopere nunc ratio de motu,qui circulo fit,nos cogit,de noſtris nãqꝫ aĩabus ſermonem in Phœdro Plato habẽs,& harum ĩmortalitatem demõſtrare cupiens,aĩæ ſubſtantiam,diffiniuit eſſe ꝑ ſe mobilẽ.per ſe mobile uero corporũ motus principiũ eſſe.nullum apud nos corpus circulari motione motũ eſſe nemini dubiũ exiſtit.cuncta nãqꝫ animalia totũ ex toto pertrãſeunt locum.corpoꝝ,quæ circulo ferunt̃,nullum totũ ex toto mutat locum.oĩa

uero

uero circa ſua centra quæ imobilia ſunt uoluunť,nullum igitur aial corpus,quod motus moueatur circulari,habet.nō igitur Plato aſſerens p ſe mobile motus principiū eſſe,ipm circularis motus eſſe principiū aſſerit.nāq; omnis p ſe mobile aiæ definitionē eſſe aſſerit.aia uero nō omnis,corpus,qď fertur circulo mouet.nullum.n.corꝝ,quæ ſub luna ſunt,motu natura ferť circulari.nō igitur Plato per ſe mobile motus circularis principiū eſſe aſſerit,aliter,Proclus ſine electione inquit,ac ipſo eē,motus principiū,& cauſam aiam eē.motu uero locali nō abſq; electione,& neq; ipſo ſolo eē mouens corpora apparet aia,ſed appetitu,& uolūtate.Si.n.i ipſo eſſe corpora ſecūdum locum moueret,iugis utiq; eēt motus,& nunq̄ in eodē loco aiantiū corpora quieſcerēt,ſi quidē facultatem ſemp h ıbet aia motricē abſq; electione ui ſue naturæ moueret.in uniuerſum uero nunc motus rectus ex quiete incipit,& deſinit in quietē.non igitur inuoluntarie,& ipſo eſſe,motu recto aia corpora mouet.ſi uero motus rectus,ſecundū locū motus exiſtit,appetitu,& aiæ electione gignitur,neq; ipſo eē,inuoluntarie cōſequereť.& ſi quis circulo motus,ab aia gigneretur,& ipm ſecūdum conatum,& aiæ imperium.qm̄ motus,qui circulo eſt,ſecūdum locum eſt motus.quomō nō eſt & a ratione abhorrens,aiarum ſingulam quāq; corpus ſibi ſubiectum inclinatiōe,ac electione localiter mouere,aiam uero uniuerſi ſolam in modū naturæ rationis expertis mundi motus abſq; electione principiū,& cauſam eē,ſi uero aiæ imperio localis peragitur motus,Proclus uero aſſerit non electione,ſed ipſo eē per ſe mobile aiam motus eſſe princip um.nō igitur Plato aiam eſſe aſſerit lo alis principiū motus,ſi motus,qui circulo fit,ſecūdum locū eſt motus.itaq; ex ipſis,quæ a Proclo dicta ſunt,demōſtratum eſt Platonē non circularis motus per ſe mobile principium eſſe aſſerere.ex aliis uero motibus aliquē eſſe perpetuum nemo aſſerit.nō igitur per ſe mobile Plato motus æterni principium eſſe aſſerit.Quare neq; ſi uniu erſi aiæ noſtrarū definitio aiarum quadraret,iam propter hoc neceſſe eſſe,ut a Platone dicatur,eo quia anima ingenerabilis,ac icorruptibilis ſit,& qui ab ipſa mouetur,mundum ingenerabilem eſſe,ac incorruptibilem.

Quod & ſi concedatur anima eſſe ſecūdum Platonem ingenerabilis,& omnis in itium motionis nulla, ſimul ac aīa eſt,neceſſitas eſt,vna cauſa ea corpus eſſe perpetuum. Cap. VIII.

SEd & ſi per ſe mobile oīs motus,& eius,qui eſt ſecundum locū,principiū eſſe ponamus,neque ita ſimul cum aia,& corpus,qď ab ipſa mouetur eē neceſſitas aliqua uideť.aiam nāq; quæ motus principium eſt,ingenerabilē eſſe Plato aſſerit.principium.n.quātum mea fert opinio,nō recte ingenerabilē eſſe dicit.qm̄ & aiæ,quæ ratione carent,motus corpoꝝ rationis expertium & ipſe ſecūdum Platonem per ſe mobiles ſunt,& hac de cauſa ſingula quæq; motus principium exiſtit,minime tamē ingenerabilis,& motus lapidis,qui ſecundum naturā deorſum,natura,quæ in ipſo eſt,cauſa & principiū.& quæ in igne motus,qui eſt ad ſuperius & nullius utiq; dicere auderet naturā,quæ in particularibus corporibus reperitur,eſſe igenerabilē;& ſi admitteretur ſecūdum Platonem aiam ingenerabilē eſſe,& principiū motus,nulla tamen neceſſitas unā cum principio,& ea,quoꝝ principium eſt,eē uidetur,qm̄ non in hoc,ut corporis motus principiū ſit,ut demōſtratum eſt,ſubſtantiam aia habet.eteni ædificator motus ſecūdum domus ædificationē cauſa eſt,atq; principium.& pceptor motus,qui dum diſcipulus addiſcit in eo eſt,ſed nō una,cum eſt ædificator,aut pceptor,protinus & domus,quæ ædificatur aut diſcipulus,qui doceť eſt.qm̄ nō in hoc eſſe habent,cū ædificator,& pceptor eſt,ut motus principia ſint.& Deus prima eſt,& cauſa & principiū pſentium oium,ac futuroꝝ,ſed non ſimul cum Deo cūcta unā fuere,ſi qdem & generabilia,& corruptibilia in uniuerſo eſſe cēſentur.& q maius quidē eſt neceſſe oino & ipm motus generabilium & corruptibiliū corporum principium eſſe aiam atq; cauſam.ab aia.n.motus gignitur aialium,ſi igitur & corporis generabilis,& corruptibilis motus principiū eſt aia,ſecūdum uero Platonē generatiōis expers eſt anima,corpus uero hoc minime ingenerabile.nō itaq; neceſſario una ut eſt principiū,& cauſa motus corporis,& qď mouetur,corpus eſſe neceſſe eſt.Si.n.& cōcedereť corruptibile corpus non abſq; medio,ſed ut inquit.Proclus,per mediū ppetuum ab aia moueri,neceſſe,aut ipſam

animam & motus corporis corruptibilis eẽ principium ipſos ſupponere, aut corpus æternũ, aut utrũq;, quale autẽ utiq; quis ſuppoſuerit, neceſſario principiũ, & cauſam motus corporis corruptibilis ſecũdum ipſos æternũ eſſe cõcederet, ipm uero qđ mouet, generabile, & corruptioni obnoxiũ. nulla itaq; neceſſitas ſi principiũ alicuius igenerabile ſit, & ipm eẽ igñabile.

Quod & ſi quatenus uiuificat corpora anima ſecũdum hoc motus eſſe principium a Platone dicatur, nec ita ſequitur eum, qui dicit animam ingenerabilem eſſe, & mũdum generabilem ſupponi in quo q. ſecũdum habitum corporum uita quies potius eſt q̃ motus. Cap. IX.

SI uero quatenus corporibus uitã impertit aia, ſecũdum id motus principium a Platone ipſam dici aſſerunt, hinc ſine deliberatione ſolum, ut uitã corpori largiat, eius requirit pſentia & hac de cauſa qđ ab ipſa uitã ſuſcipit, imppetuum prorſus eſſe oportere. primum qdem dignum cõſideratu eſt, qualis quidẽ eſt uita, quã corporibus impertit aia, deide uero ſi iſtiuſmodi uitã contingit eſſe perpetuã. neceſſe quidẽ hoc eſſe, uitã, quæ ab aia corporibus tribuitur, penes qđ uiuentia corpora a uitæ exptibus diſtent. corpora uero, quæ uiuunt, eo qđ ſentiant, & alant, ac incremẽtum ſuſcipiãt, & ſui non diſſimilia gignunt, ampliuſq; locali motu, qui ab aiæ conatu, ac appetitu, pficiſcitur, a nõ uiuentibus differunt. quare corporea ois in his comphenditur uita. hoꝝ uero ſingulum, aut actu, aut potẽtia in uiuẽtibus ſpectat corporib⁹, potentia uero quæ eſt uidelicet ſecũdum habitũ, quia eiuſmodi aiæ actionum nulla eſt perpetua, nõ ſenſus, aio, non motus, qui ſecũdum locum, nõ incremẽtum, nõ diminutio, nõ aliud eorum quæ recẽſuimus, ex ipſa rerum euidẽtia, a nobis paulo ante demõſtratum eſt. quare non eſt, ipſo eſſe ſecũdum actum, uitæ corpoꝝ principiũ, & cauſa aia, ſi uero uitæ ſecundũ habitũ principium, & cauſam ab æterno aſſerit animam, & hãc una ipſo eſſe tribuere corporibus. primum quidẽ nullus habitus, nec potẽtia prorſus motus eſt. ſi. n. ſecundum actum ſenſus, & incremẽtum, motus, pſpicuum eſt, qđ ſecundum habitum, & oĩo ſecundum potẽtiam ſenſus utiq;, & incremẽti quies eẽt. non. n. in his, quæ recte feruntur motu, gignit in motum ex motu mutatio, ſed ex quiete in motum, perinde ac ex motu in quietẽ. nõ alia in reliquis rõ eſt. non itaq; corpoꝝ uita ſecundum potẽtiã motus eſt, ſed quies potius, quare motus principium eſſe dicens per ſe mobile Plato, nõ utiq; corpoꝝ uitã ſecundum potẽtiã motum aſſerit. igit eo qđ per ſe mobile principium motus eſſe dicit Plato, per ſe mobile uero ingenerabile eſſe, ac incorruptibile, & mundum ingenerabilẽ & corruptibilẽ dicere nõ coget, ſi uita corpoꝝ ſecundum habitum motus nõ eſt, neq; ipſoꝝ ſecundum actum uitales motus æterni ſunt. Quare quatenus aia mouere corpus ualet, nõ quatenus ppetuo mouet, ipſam motus principium eẽ aſſerit, aliter. n. Platonis ſuppoſitio, ut demõſtrauimus, reꝝ naturæ quadrare nõ põt. quare ſi oportet Platonem conſentanea ratiocinari, ſemper quidem potentia dicere per ſe mobile, non ſemper actu motus eſſe principium.

Quod non anima quæ rationis capax eſt, ſed irrationalis omnis corporeæ vitæ & motus eſt cauſa quæ ratione fungitur, ſolum ordinem conſtituit, & irrationalem affectionum motum cõponit, vnde non neceſſe ſimul ac principium, & cauſa eiuſmodi motus, dico quidem cum qui eſt ſecundum rationem protinus, & q. mouetur eſſe. Cap. X.

SI uero quis & corporum uitam, aut eſſe, aut dici, ut Proclo placet, motum ſecundum habitum cõcederet, licet rationẽ, quæ ſuperius poſita eſt, repetẽtes, ſimpliciter dicere, non oino animam, quæ rõnis eſt particeps, eiuſmodi uitã, quæ corporum eſt, neq; ſecundum habitum, neq; ſecundum actum corporibus impriri uideri. Si. n. ex ipſa corporibus accedit, aut ſenſus, aut motus, aut alia earum, quæ in corporibus ſpectãtur, aut facultatum, aut actionum, quib⁹ corpora uiuere dicunt, nihil utiq;, quod nõ ſubſtãtiæ, quæ rõnis capax, particeps eſt, uiueret. nunc uero rõne uacantia aialia, animæ, quæ rõne fungitur, expertia ſunt, cuiuſcunq; uitæ dicte, & ſecundum habitum, & ſecundum actum pticipãtia apparẽt. plurima uero, & facilius, & accuratius ſentiunt, & aliis animæ pdita ſunt facultatibus. itaq; pſpicuum eſt nõ ab animæ

ſubſtantia,quæ rõnis capax eſt,eiuſmodi uitam corporibus accedere,tãtum uero ſolũ ab anima,quæ ratione ꝑdita eſt,his,quæ ipſa participãt,tribuitur,ut uita rõne uacãs ab ipſa in rythmum,ac ordinẽ reddatur,& hoc eſt uita rõne imbuta,facultatum,quæ affectionibus ſubſternunt̃,aiæ rationis expertis ſecundum rõnem motio ordinata.& quẽadmodũ in equorum iugo,quem & Plato nr̃æ animæ imaginẽ accepit,ut ſimpl'r quidẽ corpus moueatur equi in cauſa ſunt,ut uero motus arte,& rythmo conficiatur,qui pceſt,auriga.ita quidẽ & in nobis,ut nr̃a ſimpliciter uiuãt corpora,aĩa rationis expers cauſa extitit,ordinis qdem,& cõcinitatis motus facultatum affectionibus deſeruiẽtium ratio cauſa eſt.ſi uero in ſingulis aĩalibus aĩa,quæ rõnis eſt capax,nõ abſq; medio corpori applicat̃,tãquã copula ei opus eſt,quæ rõne caret,facultate,qua corpus uitã auſpicatum eſt.ut aĩam recipiat rõne ꝑditã,idoneum,aptũq; efficiat̃,neceſſe quidem & ſi quæ cœleſti corpore rõnalis inſidet.aĩa,longe magis non,ꝑ ſeipſam ſine medio cœleſti inhærere corpori,ſed facultate,a qua ratio abeſt,media uti,per quã cœleſti corpori,ab aĩa,quæ ratione fungit̃,ſplendor accedat.corpora.n.ipſa ſecundum ſe,quæ uitæ & ſenſus expertia ſunt,ſine medio ab aĩa,quæ ratiõis capax eſt,perinde ſplẽdore illuſtrari nequeũt,atq; noſter oculus abſq; medio perſpicuo ſolis radios ſuſcipere non põt.hæc uero quæ & ipſis Græcoꝝ ſapiẽtibus non diſplicet,dicimus.ſi igitur aĩa,quæ rõne caret,corporibus uitæ cauſa eſt,perſpicuũ,ſi & principium motus ſit per ſe mobile,hoc eſt anima,quæ rõnis particeps,nõ omnis motus ipſam eſſe principiũ,ſed ſolius ordinati motus,& a rõne non alieni.qm̃ & inanimatoꝝ natura,motus,qui eſt in ipſis pricipiũ eſt.Si qdẽ natura,ut Ariſtoteli uidet̃ motus,& quietis principium eſt.in igne.n.natura principiũ eſt,& cauſa,ut ignis ſurſum moueat̃,quæ eſt in aqua,ut deorſum ferat̃.nulliq; ambiguum eſt.quin in anima ab aĩa,quæ rõne fungitur,mouentur,ſi qdem neq; aĩalium,ea,quæ ratione carent.ut.n.auriga principiũ eſt motus curſus artificio facti,ſimil'r uero & nauigii motus gubernator,ſimpliciter aũt horum motus cauſa eſt neuter,neq; quia auriga eſt,aut gubernator,ſimul & currum,aut nauẽ eſſe neceſſe eſt.cõtingit ut ſecũdum habitum,ut gubernator,& auriga ſit,nõ tamẽ nauẽ,aut currum eſſe.ita quidem & aĩam,quæ rationis capax eſt,nõ cuiuſuis motus,ſed eius,qui rationi cõcinus eſt,principiũ eſſe.nulla erit neceſſitas,ut ſimul cum aĩa,quæ rõne fungit̃ & corpus,ꝙ ab ea mouet̃,ſit.

Quod non,ſi anima ponatur.moueri ab ipſa corpus inducetur,ſed eius ablatione auſertur corpus animatum vt animatum ſecundum vias quæ ratione incedunt,necnon ſecundum ea quæ Platoni placent. Cap. XI.

E Contrario.n.neceſſe eſt.abolitione.n.aĩæ & corpora quæ ab ea mouentur,abolent̃,qm̃ ſi aĩam corpora exiſtãt,& aĩa eſſe neceſſe eſt,aĩam autem nõ prorſus,& aĩatum ſequitur.cũ enim perſuaſum eſt aĩam eſſe ĩmortalem,aĩata gigni & corrumpi uidẽtur.ita igitur non ſi exiſtat anima,neceſſario & cœlũ ſimul eſſe in Phœdro enuntiauit Plato,ſed ſimul eius abolitiõe protinus & ordinẽ qui ex ipſa in uniuerſum emanat,confundi,in dialogo ergo quẽ citauimus ad uerbum hæc diſſerit,ita motus qdem per ſe mouens,hoc uero ut intereat,aut gignat̃,fieri nequit,aut totum cœlũ,totãq; terram in unũ concidẽtem ſtare,neq; rurſus habere,unde moueant̃.ſcire.n.oportet ꝙ ꝑ ſe mobile dicere fieri nõ poſſe,ut neq; intereat,neq; gignatur nõ ea quæ generationẽ per ſe mobilis ſequunt̃,ſed quæ interitũ intulit.uniuerſum.n.continget cœlum,& totam in unũ cõcidẽtem terrã ſtare,& nũquã rurſus,unde moueantur,habere.Hoc.n.nõ per ſe mobilis comitat̃ generationẽ.cum.n.per ſe mobile gignit̃,& his quæ mouent̃,rurſus motus initium tribuit,unde motus auſpicãtur.ſiqdem periret per ſe mobile tãquã abolito principio,neq; quæ ab ipſo ut ſubſiſtant,habent unde niteremur quippiã haberent,hoc uero non mõ ex Platonica enũtiatione,ſed ex cõſequentia a rõne non abhorrente,ac ex ipſa rerum natura perſpicuum extitit.Cum enim animam,ut dictum eſt,ĩmortalem eſſe perſuaſum eſt,& noſtra corpora eſſe ĩmortalia neceſſe non eſt,quare non omnino cum animæ exiſtentia,& quod ab ipſa mouetur,corpus ſimul exiſtere prorſus neceſſarium eſt,& ſi neceſſario animati corporis exitiã aĩa ſequit̃,ſequet̃ ꝓrſus ſcdm diſciplinas,q̃ rõne incedũt,cũ oppõne cõuerſio

nem nõ aïæ exſtiã exſtia corporis,ſed nõ exſtiã aïæ corporis nõ exſtia,aſſerẽti itaq; aïam generationi nõ eſſe obnoxium,& mũdum dicere ingenerabilem,nulla eſt neceſſitas.

Quod & ſi ipſo eſſe inuoluntarie vitæ & motus anima corporibus ſit cauſa, neq; ita ſimul atque eſt anima,& q. ab ipſa mouetur, corpus eſſe neceſſe eſt. Cap. XII.

QVoniam uero quaſi aliquã rõni neceſſitatem Proclus addere uolẽs ipſo eſſe aſſerit animam abſq; electione principium & cãm eẽuitæ,ac motus corporũ.age & hoc conſideremus,& a nobis quãuis Plato non dicat.hoc cõcedatur,ipſo eſſe rõnales aïas abſq; electione uitæ,ac motus corpoꝝ eſſe principia,dico quidẽ ipſo eſſe non qđ in hoc,eſſe,& ſubſtãtiã poſſideant aïæ,ut motus principia ſint.hæc.n.iam rephenſa eſt ſuppoſitio.nũc uero a nobis ſupponitur ſecũdum aliud,aïam eſſe habere,ſecũdum aliud,motus eẽ principiũ,ſed perinde,ut ſol nulla deliberatione,ſimul ac apparet illuminat.& ignis una,cum adeſt,calefacit.Si nõ deſint uidelicet quæ caliditatẽ,& lumen ſuſcipere ualẽt,non.n.in hoc ignis,ut calefaciat,neque ſol,ut illuminet,ſubſtantiã habẽt.cum uero ea,quæ recipiunt,pſentia fuerint,abſq; deliberatione & ſol illuminat,ac ignis calefacit.non ſecus ſupponat̃,& quibus aïa accedit rõnis particips,ipſo eſſe ſine deliberatione uitã impertiri,ac motum.cum uero ſe hoc ita habeat,quæ neceſſitas.ſi aïa eſt ingenerabilis,& ab ipſa,corpus,qđ mouetur,eſſe ingenerabile.eteni cum lumen ut adeſt,una perſpicui potẽtia eſt motiuum,& non oĩno ſimul,cum eſt lumẽ,omne,qđ potentia pſpicuum eſt,illuminatur.ſed perſpicuum qđ ſubſiſtit,& hoc nõ oẽ,ſed quod habitudinis ad id qđ illuminat capax eſt,ſuper terram.n.cum ſol fertur, omnis aer aqua ſub terram,a terra ipſa obducta,ac tecta,habitu dinẽq; quæ eſt ad lumẽ,non admittentia,nullo a lumine agitãtur motu,neq; ipm potentia perſpicuum ducit̃ in actum.at pfecto & colores ipſo eſſe,aſpectus nulla deliberatione ſunt motiui,& auditus ſtrepitus,& alioꝝ unumquodq; ſenſum cietium ipſo eſſe alicuius motiuum eſt ſenſus,ſed nõ ſimul,cum eſt color,ptinus & aſpectum ab ipſo moueri aliquẽ neceſſe eſt.neq; una,cum eſt ſtrepitus auditũ a ſtrepitu moueri neceſſarium eſt.nõ diſſimilr,& in reliquis.qui.n.in pfundo,aut ſub terra abditi ſunt colores,eodem modo,& qui latẽt in tenebris natura aſpectuum motiui ſunt.& ipſo eſſe nõ cõſulto ab ipſis mouent̃ aſpectus,attamen ab eis nullus interim mouet̃ aſpectus.non.n.in hoc qđ aſpectus moueãt,ut ſint colores,habent,ſed ſubſiſtunt qdem,ac eſſe habẽt,quatenus colores ſunt,unde & ſi nũquã aſpectui patuerint,nihilominus colores ſunt.accidit uero ipſis, quatenus aſpectus motiui ſunt occurrẽtis ipſis,& ad eaſdẽ habitudinẽ ſuſcipientis,quã ad agens patiẽs ſuſcipit.queãdmodum igit̃ agens prius,quã pſens ſit patiens,potentia eſt actiuum,potẽtiã uero aio quæ eſt ſecũdum habitum.ita & colores abſente aſpectu,potentia huius motiui ſunt.& ſtrepitus nullo delectu,apti ut pulſent auditum,ſi in locis deſertis fiãt,ubi qđ ſenſus ſit particeps,abſit,potẽtia auditũ ferire poſſunt.& appetibile ipſo eſſe,appetitũ mouere,aptũ,ut amabilis pulchritudo,ſed nõ ſimul,ut eſt appetibile,ab ipſo prorſus appetitus cietur motus,ſed cũ ipſi occurrerit,& habitudinem ad ipm ſuſceperit.ſi igit̃ non omni,qđ alicuius motiuũ ſit,q̃uis abſq; electione,& ipſo eſſe,moueat,prorſus una adeſt,& qđ ab ipſo moueri aptũ eſt,ppꝛeram igit̃ Proclus ſumens per ſe mobile generationi,& corruptioni obnoxiũ nõ eſſe,& corporum motus principium,& nõ electione,ſed ipſo eſſe corpoꝝ motiuum eẽ,hæc ſequi aſſerit,& mũdum ingenerabilem eſſe,ac icorruptibilem,ut ex neceſſitate ſimul ac cauſa adeſt,quẽ mouet,& quod ab ipſa moueri aptum eſt,cum ea,una ſit,quod quidem non eſſe uerum,ex rebus ipſis demonſtrauimus.

Quod & in ipſo Phædro quemadmodum & in Timæo aperte quietem habere aſſerit,& motionis & vitæ omne corpus Plato nihil corruptibilium ingenerabile. Cap. XIII.

ET ipſe in Phœdro Plato ſolum qđ per ſe mobile eſt ingenerabile,ac incorruptibile ſequi aſſerit.qđ uero ab altero mobile eſt omne,cum a motu tũ a uita quieſcere enũtiauit,diſſerit in hũc modum.aïa omnis imortalis,qđ.n.ſemper mobile imortale.qđ uero aliud mouet,

abalio

ab alio mouet̃,ꝙ a motu quieſcit a uita quietẽ agit.ſolum uero per ſe mouẽs,tanq̃ minime ſeipſum deſerens nunquam moueri ceſſat,ſed & aliis, quæ mouentur,& id motus origo,ac fons eſt,ſi itaq; ſolũ uere ꝑ ſe mouẽs,tãq̃ ipm deſeri a ſeipſo nõ queat,nũquã moueri ceſſat,& hac de cauſa ĩmortale.rurſus omne,qđ ab altero mouet̃,& motus,& uitæ quietẽ habet.nullum uero corpus,ut Ariſtoteles demonſtrauit,& ante Plato declarauit,eſt per ſe mobile,ſed oẽ ab altero mouet̃,cœlum uero & mundus corpus nõ per ſe mobile eſt,ſed ab aĩa,quæ per ſe mobilis eſt, mouet̃,& dum ab ipſa mouet̃,alia mouet.itaq; mundus ſecũdum Platonẽ cum motus tũ uitæ quietẽ habebit.& hæc,ab ea quæ in Timæo dicta ſunt.nõ diſſentiunt,quia generationẽ ſortiti eſtis, indiſſolubiles quidẽ nõ eſtis,neq; prorſus ĩmortales.quietẽ uero uitæ habẽs, ingenerabilẽ eſſe nequit.Corruptibiliũ.n.ingenerabile nullum,quãuis nõ corrumpat̃, a ꝑſtantiori, quã eius natura ſit,ſuperatum potẽtia.qm̃ neq; ingenerabile corruptionẽ ſubire cõtingit.ſi.n. eſſet aliquid qđ corrumpi poſſit ingenerabile,& neceſſario aliqd igenerabile corruptioni obnoxium erit.qđ quidẽ eſſe non põt.nõ itaq; cœlum eſſe ingenerabilẽ Platonis ſentẽtia eſt. qm̃ neq; per naturã icorruptibile.nõ icorruptibile autẽ,qm̃ a motu quieſcens uiuere ceſſat.qa nõ eſt per ſe mobile,& uitæ & motus quietem habet,ſed quia mouet̃ an alio,uidelicet aĩa. mouere uero aliud uidelicet oĩa,quæ intra ſunt,uñ & ĩmortale ac idiſſolubile,ut perſeueret ipſi paratam ab opifice eſſe ĩmortalitatis acceſſionem,qa ut pluribus in ſexta oſtẽſum eſt rõne nõ ex ſua natura eum conſequitur immortalitas.

Quod ſuppoſitio Græcorum de perpetuo corpore fabella incredibilis eſt, ꝙ & ſplendidum vocant. ꝙ primo aſſerunt rationales animas aduenire, & primum mouere, & per hoc corruptibilia mouet corpora, in quo ꝙ fieri nequit, vt mobile manens perpetuum ſecundum locum corpus naturali aliqua virtute mouere corruptibile corpus vt lapis Herculeus ferrum. Cap. XIIII.

SEd qm̃ animam,eſſe per ſe mobilem,qđ q̃dem in principio dixi,Proclus ſequi aſſeruit corpus,qđ mouetur ab ipſa,cum ea una æternum eſſe,ex rebus ualidã patitur reꝑhenſionẽ, quia corpora,quæ ab aĩabus mouent̃,cuncta generabilia apparent, & corruptibilia ex his q̃ confeſſa ſunt,ea quæ neſcimus,ꝓbare decens eſt.dico quidẽ eo qđ corpora,quæ ab animabꝰ mouent̃ cuncta gigni,& corrumpi uidemus,hinc rõnem colligi,neq; mundi corpus ingenerabile,& incorruptibile eſſe,ipſe demõſtrationis naturã ꝑuertens ex ĩmanifeſtis concludit nõ manifeſta.abſq;.n.demõſtratiõe,ſimul ac aĩa eſt,prorſus oportere accipit,& corpus,quod ab ipſa mouetur,eſſe,qđ quidem neq; ab rerum euidẽtia,neq; ex ratione certitudinem habet.ex hoc inquit ꝑſpicuum eſſe oẽm animã perpetuo primũ adueniſſe corpori,& hoc perpetuo mouere,& ſi in corporibus,quæ corruptionẽ admittunt inſit per æternum corruptibilia mouet corpus.forte nulli dubium exiſtit ſi antecedẽs depulſum ſit,una & cõſequens redargutiõe cõfutatum eſſe.Si.n.neceſſe nõ eſſe,una cum aiæ eſſe,& corpus,qđ ab ipſa mouetur,eẽ , demonſtrauimus,ꝑſpicuum erit nullã amplius rõnem fore quæ perpetuo primum aĩas accedere corpori cogat operæꝑtium fortaſſe erit,& ipſam per ſe ſuppõnẽ hanc rimari,ſiqdẽ naturali cuidam,& neceſſario cõſequentie hereat,oportere prorſus ꝑpetuum aliqđ corpus ab animabꝰ pendere,ac omni eſſe coꝝ coextẽſum,& huic primum acceſſiſſe aĩas ac per ipm corruptibilia mouere corpora,hinc conſiderationis initium auſpicãdum.bifariã corpora per locũ mouentur aut circulo,aut ſecũdum rectum.motus.n.quem elicis formã habere dicunt, nõ naturalis eſt.nullum nãq; eſt corpus,qđ a natura in formã elicis motu ciatur.ut ꝓcedẽtes perſpicuum eſſe demõſtrabimus.corpora igitur,quæ ſecundum rectum mouent̃,cum ꝑſpicuum ſit, tũ ſapientes quiq; Græcoꝝ generabilia eſſe,ac corruptibilia enuntiarunt.nullũ.n.licet uidere corpus,qđ recto fertur motu,quin generationi oĩno,& corruptioni ſubiectũ ſit. Si itaq; corpus eſt aliquod ingenerabile,ac incorruptibile,aut omni ex parte erit ĩmobile,aut certe motu cietur circulari.hoc.n.cõceſſum ſit tãdem eſſe ambiguũ,ſi corpora,quæ circulo ferunt̃, ingenerabilia ſunt,ac incorruptibilia.cũ itaq; hæc ita ſe habeãt.ſi quidem alterũ eſt corpus, ut aſſe-

runt, æternum, cui primo aïa acceſſit, per qd' corruptibilia corpora moueat. motum & ipm ſecũdum locum, corruptibile corpus perinde mouet, atq; mula, quæ mota currũ mouet & mota manus aliud quid mouet, aut ipm naturali uirtute mouet corruptibilia corpora æque imobile ſecũdum locum manẽs, atq; Herculeus lapis & ſuccinũ in loco quieſcẽtia, ille ferrum, hoc feſtucas mouet, ſi itaq; imobile exiſtens, uirtute mouet naturali, nõ alias mouebit, alias nõ mouebit. ſed ſemp mouebit. uſq; eo, dũ aderit, & habitudinẽ corpus, qd' ab ipſo mouet', ad ipſum habuerit. eiuſmodi. n. in corporibus uirtutes naturales actiue. eteni magnes ſemp ferrũ, ſi iuxta ſe adſit, uſq; eo, dum in ipſo naturalis uirtus ualida cõſeruatur, & ſimilr ſuccinũ feſtucas attrahunt, & calidum ſemp humidum ad ſe ptrahit, & frigidũ cogit ſemper, cõdenſatq; corpora ꝓxima. ſi uero illud ſemp mouet, & corruptibilia corpora ſemp mouebũtur. ut. n. mouens mouet, & ita, & qd' mouetur, moueri neceſſariũ eſt. ſed corruptibilia nõ ſemper mouent' corpora. Si itaq; corruptibilia non ſemp mobilia ſunt, corpora ſed alias qdem mouent', alias uero quieſcunt, ꝑſpicuum eſt neq; illud ſemp mouere. ſi igit' non ſemp mouet, neq; uirtute n atu rali. eteni ſecus nõ utiq; aïa per illud corpus mouebat, ſi quidẽ naturali uirtute manẽs imobile corruptibilia mouebat corpora. ſed ibidẽ illud corruptibiliũ corpoꝝ prima motiõis erat cauſa, ut lapis Herculeus motus ferri, eſt cauſa prima, & nõ motus ab aïa mouetur. ſi uero uirtute nõ mouet naturali, ſupereſt ut ipm ab anima ſecũdum locum, motum, ita corruptibile mouere corpus, quẽadmodum mulus ab aïa motus currum, aut aliud quippiam mouet. ſi uero motum mouet, uel in rectum, ab aïa motum ita mouet uel circulo, circulo illud moueri corpus, & ita, ut ſecundũ rectum corruptibile moueat, fieri nequit. ſi. n. quia mouetur mouet in pulſu uidelicet mouet & ui, quod uero circulo mouet' circa ſuum cẽtrum imobile manẽs mouet', quare non totum ex toto mutat locum, quomodo igit' mouens trãsfert ipſum corruptibile corpus totum ſecũdum totum motu recto in locũ ex loco. ſuo. n. motu mouebit aliud mouẽs, & ab altero in alterum traducẽs locum trãſiliendo locum ex loco, ita illud ipm ſecum ſimul trãsfert. equi itaq; locum mutãtes ſimul currum, & aurigã mutare faciunt, ſed ſpecie, qua mouens motus mouet', eadem motum mouet, itaq; cœlum ꝓprio motu circũuoluens ſe, ſubiectũ æthera circulo, & ipm circũuehit. Motum. n. his, quæ hic ſunt, alterationis & generationis, potẽtia magis, & tali eoꝝ, quã ad cœlum habent, habitudine, nõ ſola reuolutione ſimpliciter ꝑſtat. ſol. n. quibus ꝓximus efficitur, hæc calefacit, & idẽtidem frigefacit diſcedẽs. nunc uero de ſolo, q eſt ſecũdum locum, motu ſermonẽ habemus, ſed quidẽ & uentus ſecundũ rectum, motus ipſam mouet nauẽ, & mulus currum ſimilr. eadem. n. motus & ſpecies, & ſi modus ſit differens, dico uero motus modũ, quoniam mulus cruribus, rotis uero currus mouentur.

Quod fieri nequit, vt perpetuum corpus circulo motum, ita ſecundum rectum corruptibile moueat. Cap. XV.

SEd neq; rotarum, ut quiſpiã exiſtimare poſſet, motus ſecũdum ſpẽm differens eſt. rotarum enim motus uolutatio, non circũlatio eſt, quodãmõ. & ipſa uolutatio recta latio eſt, ut ſi qs rotũdum lapidem in aliqd' decliue latum intelligeret. figura. n. modi differẽtis motus cauſa, non ſpẽs motionis differẽs eſt. ſi itaq; aliquis rotarum formã mutaret, & modus lationis recte una mutaret'. declarat & magnitudo, in qua uolutatio gignit', in rectum porrecta. quãobrem quæ uoluunt', ſecũdum rectitudinem mouentur. quare & uolutatio recta eſt latio ſolo motus differens modo. quẽadmodum & quæ cruribus incedũt, ſolum ab his, quæ ſerpũt, uel trahũtur, differunt modo. tamẽ nullum eoꝝ, quæ natura circulo ferunt', uolutantur, quare ſi corruptibile corpus a recto mouet' motu, corruptibile motu, ut aſſerunt, incorruptibilis ac ingenerabilis corporis mouet'. itaq; fieri non põt illud circulo motũ, ut ita corruptibile corpus ſecundum rectũ moueat. qd'. n. circulo mouetur, non totum ptranſit locum. & qm̃ non ſolum ſecũdum totum ipm corruptibile mouetur corpus, ſed & per partes, ut cum manum ſolã, aut digitum, aut pedẽ, aut caput mouet aliquis. ſapiẽtes reſpõdeant mihi, qualis partis motus eſt modus. Si. n. æternum corpus, qd' circulo fertur, ſuo ac ꝓprio motu corruptibile totũ mouet corpus,

pus,quæ motus partis ratio eſt.Non.n.ſecũdum eãdem cauſam totum,& pars mouetur,rõni uero conſentaneum eſſe uidet̃,& neceſſarium,quéadmodum totius circũlatio totum mouet ita quidẽ partem ſempiterni aliquã,quæ mouet̃,aliquã corruptibilis mouere partẽ, ſed neq́ fieri,ut pars aliqua co℞,quæ per ſe circulo mouent̃,a toto ſeorſum moueat̃.unde igitur corruptibilis corporis mouentur partes.fieri nãq; non põt,ut totius motu,corruptibilis pars moueatur.ſi.n.totius æterni motu tãquã pulſum corruptibile corpus mouetur,continuum uero eſt ipſum ſibiipſi corruptibile,neceſſe eſt,una illius motu corruptibile pulſum totum ſecũdũ totum ipm moueri.Cur igitur corruptibilis corporis pars mouet̃,cum ratio inconcuſſa maneat,dicere nequeunt.ſi igit̃ neceſſe eſt ut totum toto,ita & partem moueri.pars autẽ a parte, ut moueat̃ e numero co℞ eſt, quæ eſſe nõ poſſunt,qm̃ eorum quæ circulo mouent̃,partẽ aliquam,quieſcente toto per ſe,circulo ferri minime contigit,non itaque totius circũlatio totum corruptibile mouet.quãobrem eſſe non poteſt,ut illud,quod circulo fertur,corpus corruptibile recto moueat motu.

Quod ſi ſecũdum rectum,illud motum ita mouet corruptibilia corpora, vel ſecundũ naturam in rectum,vel cõtra naturã ꝓpter vtrũq; generabile erit & corruptibile nõ perpetuũ. Cap. XVI.

SVpereſt itaq;,ſiquidem oĩno corpus illud eſt,directo & illud moueri,ſi uero ſecũdum rectum & illud mouet̃,aut per naturã ipſi ineſt motus,uel non ſecũdum naturã,ſiquidem ſecundum naturã ipſi ineſt motus ſecũdum rectum,qm̃ nullum,q̃ recto fert̃ motu ingenerabile eſt & incorruptibile,neq; illud ingenerabile erit,& incorruptibile,ſi uero non per naturã rectus ineſt motus,aut ſupra ſuiipſius natura,aut ui,& contra naturã directo mouetur,ſupra naturam quidẽ,ut rectus inſit motus,haud eſſe põt.quia quæ quibuſdã inſunt ſupra naturã ꝓſtantioribus,quã ipſa ſunt,ſecũdum naturã inſunt.ſi quidẽ motus,qui circulo fit,ſupra naturam corpori ineſt æthereo,ſecũdum naturã ꝓſtantiori dico quidẽ cœleſt ineſt,ꝓpter hoc e..i eiuſmodi ſupra naturã quibuſdã ineſſe dicunt̃,eo quia ſubſtãtiis,quæ illis eminẽtiores ſunt, ſecũdum naturã inſunt.hac de cauſa & aĩas,quæ afflantur numine,& futuri ꝓcognitionẽ recipiunt,aut in quorudam alio℞ arcanorum ſpeculatione uerſant̃,ſupra naturã agere dicimus. eo quia eiuſmodi actio nobilior eſt,quã hoĩs ſit natura,ſi itaq; motus rectus corporibus corruptibilium ſecũdum naturã ineſt,no utiq; illi,cui primo aĩam ſuperuenientem copulari aſſerunt,ſupra naturã corpori ineſt.ſi q̃dem hoc illud ꝓſtantius eſt,qm̃ & æternũ corruptibili melius,ac ꝓſtantius exiſtit,illud uero æternũ eſſe aſſerunt.ſi itaq; neq; ſecũdum naturam, neq; ſupra naturã,neceſſe prorſus eſt cõtra naturã,& in recto ferri motu.nullum uero corpus, quod cõtra naturam,& ui mouet̃,ingenerabile & corruptionis expers eſt.Oĩa.n.quæ in rectũ mouentur,corpora hoc eſt particularia ignẽ aio,& aquã,& alio℞ quodq;,& quæcũq; cõtra naturam,quẽ admodum particularia mouent̃.ignis.n.ui,& cõtra naturã deorſum,gleba uero,aut aqua forte,ſurſum ferunt̃,& ſimpliciter cuncta,quæ motum cõtra naturã ſuſcipiũt. gigni ac corrumpi cõſpiciunt̃.& huiuſmodi ingenerabile nullum exiſtit ac incorruptibile. quare neq; illud corpus cõtra naturã ſecũdum lineã rectam motum,generationis,& corruptionis expers erit.ipſa.n.quæ contra naturã tendit uia,corporibus principium corruptiõis,& cauſa exiſtit. Amplius uero & motus cõtra naturã cauſa.ſi itaq; alia,aut rurſum corpus ingenerabile indagauerint,qd̃ quidem & hoc mouebit,& itẽ de illo eadem ambigemus.& ita in infinitũ rõ proficiſcet̃,aut neceſſario aĩam corruptibili abſq; medio aduenisse corpori,& hoc cõtinuo mouere,dico uero abſq; medio,nullo alio æterno interpoſito corpore.nãq; inter aĩam,quæ rõnis eſt capax,& corpus,natura,& uirtutes rationis expers,quas & ipſas generabiles,nos etiam concedimus media ſunt.

Quod ſi aliquis ab eis fictum perpetuum corpus moueri ſupponeret, non poſſet mouere corruptibile, neq; ipſum,neq; intra exiſtenti, neq; in toto,neq; in parte in quo,neq; corpus per corpus ingredi contingere, neq; cœleſtium, neq; quæ ſubter lunam, neq; altera in alteris. Cap. XVII.

ET ſecus. ſi corpus illud, quod ab anima mouetᷣ, ingenerabile, ac corruptione, ut ſupponitur, minime noxiũ, ſiue ſecũdũ rectum, ſiue circulo aliquis moueri uoluerit, ita corruptibilia mouet corpora, omne uero corpus ꝓprio motu mouens alterum corpus, attigẽs ipm ac tangens mouet, & æternum ergo illud corruptibile tãgens mouet ipm, neceſſe igitᷣ aut extrinſecus, aut intus æternum corruptibile tangere, ſed, ſi quidem extra ipm tangens mouebat, utique & extra motus eſſe cauſa uideretᷣ, nunc uero nullum extra mouens ſentimus, cõtra uero, neruos, qui corpus mouent, intus eſſe fatentᷣ, ſed neq; noſtro corpori omniquaq; aer extrinſecus cõtinuus erit, ſi quidẽ exterius alterũ erit corpus qđ mortale corpus tãgit, ac ipm mouẽs, ſed quidem & extrinſecus aliquo corpore, omni ex parte nos tãgente. hoc. n. fieri cõtingit. ut ſi quis urinator quem totũ obruiſſet aqua, emergeret illud a nobis erat ſeparatum atq; extra nõ bene nos tãgens erat. nõ. n. contingit ſimul & aqua nos tãgere, & alterum aliqđ corpus. corpꝰ nãq; per corpus penetraret, qđ fieri non poſſe ab omnibus cõceditur, & nos demonſtrabimus ita ut nõ aliud melius, neceſſe itaq; aut natãtes abſq; medio, ab aia moueri, nõ ab illo corpore, quod nos extrinſecus tãgit, & mouet. hæc itaq; ſuppoſitio, ut euidentiſſima omittenda. ſi uero extra generabile corpus, qđ eſt æternum, tãgit ipm. neceſſe eſt, aut totum per totũ æternũ ingredi per corruptibile, aut ſecũdum pa tes ſe mutuo tãgere, potius uero ſecundum extremitates partium tãgentium, quẽadmodum oĩa corpora, quæ ſe tãgunt, inuicẽ tãgere apta ſunt. totum itaq; per totũ, ut ingrediatᷣ, fieri nequit. corpus nãq; ingredi per corpns, eſſe e numero eorum, quæ fieri nõ poſſunt. a naturalibus demõſtratũ eſt. ita. n. in paruo uaſe mare clauſum teneretᷣ. Si. n. quiret, ut duo cyathi in eodẽ ingrederentᷣ, ne tres, ac infiniti, quid necaret mẽtiente q; maius eſt, minor, qm̃ omne finitum finito mẽſurat, totum mare in cyatho utiq; claudi cõtingeret. ſi igitᷣ & hoc abſurdum, ac eſſe nequit. haud ergo fieri põt, ut corporis ingreſſus ſit in corpus, & nõ magis corpus per corpus, ut ingrediatᷣ eſſe nõ poſſit, ac per aliud fieri poſſetᷣ ſed nec quicq̃ in aliud, ut ingrediatᷣ, fieri põt, niſi cœleſtia corpora mutuo ſe penetrãtia appareãt, modo mutuo ſe tangunt, unde & ſtellæ ſe inuicem operiũt, tãtum abeſt, ut inuicẽ corpora ſe penetrant, ut ne ſupnoꝝ lucentiũ corpoꝝ lumen, ut p corpora, quæ ſub ipſis ſunt lucentia, ꝑmeare ualeat. quia aſtra minime ꝑſpicua ſunt. ſi. n. ipoꝝ corpora uiciſſim ſe penetrare apta eſſent, nõ utiq; uiciſſim ſe obſtruerent, ꝓſertim cum lumẽ, qđ eſt in ipſis, totam occupet ꝓfunditatem. ſi itaq; lumen, ut per ipſa trãſeat, fieri nequit. & longe magis igitᷣ corpora ut ſe uiciſſim permeant, eſſe nõ põt. qm̃ & globi lunæ medietas ſemꝑ, e ſolis ſplendore illuminatᷣ, lumenq; in eius medio globo ꝓductum per intimam eius ꝓfunditatem ingredi minime ualet, & ita reſiduum eius globi dimidiũ illuſtrare. cum igitᷣ dictum quique eſt age aut ſeptẽ, & parte eius, quæ ſolẽ reſpicit, illuſtrata quã tangunt ſolis radii, poſſunt & parte eius illuminata, omne, qđ occurrit ꝑſpicuum illuſtrãte, reliquum eius corpus illuminare nequeunt. qa neq; lumẽ in eius parte, quæ illuſtratᷣ ꝓfundum eius ingredi ualet. ſi igitᷣ neq; lumen acutiſſimum ac ualida penetrandi ꝓditus ui aſtroꝝ corpora ingredi ualet, multo circuitu demõſtratum eſt, corpora ſe ipſa uiciſſim penetrare nõ poſſe. Si. n. corpora uiciſſim ſe recipere apta eſſent, & lumen, qđ in ipſis reperitᷣ, corpora utiq; ipſa ingredi poſſit; ſi quidẽ in ſubiectis ipſis lumen ſubſtitit, & cuius ꝓfecto ſit ſubiectum, & illud eſſe neceſſe eſt. ſi uero fieri non põt, ut per ipſa lumen trãſeat, longe magis nequeunt corpora. ratio nãq; ꝓdicta oĩbus accõmodabitᷣ. in paruiſſimo nãq;, &, ut aſſerunt, milii grano cœli magnitudinem includi cõtinget. quãobrem ſi non contingit cœli molem in minori eſſe. ſ. in ſolis magnitudine, neq; cœleſtia itaq; corpora uiciſſim ſe penetrare contingit. minime igitᷣ, ꝓcipue per aliqđ, quæ ſubtus lunã ſunt corpoꝝ cœleſtia tranſirẽt, qm̃ nullum eoꝝ, quæ infra lunam ſunt, tranſire p alterum corpus ualet. quanto craſſiora, & terreſtria magis minus ꝑmeari poſſunt. quare neq; illud ingenerabile corpus totum ingredi p corruptibile totum corpus poterit. in fruſtra ſecari ambo neceſſe eſt, & mutuo ſe ſcidere, cum ſint in ſeipſis æque, ac quæ miſcentᷣ humida. neutrum igitur cõtinuum erit, neq; æternum ipm ſibi ipſi, neq; corruptibile. ſi itaq; hoc falſum eſt, atq; abſurdum, & totũ corruptibile corpus eſt

ſibiipſi

ſibiipſi cõtinuum ipm.ſi quidem ſecdũum Hippocratẽ cõſpiratio una,cõfluxus unus, omnia conſentiẽtia.non itaq; incorruptibile ſic in toto corpus cõtingit eẽ corruptibili,ut æque utraq; in partes uiciſſim ſecent̃ minimas, atq; linquẽtia cum miſcent̃ corpora.concedat̃ uero ſi quis uoluerit eſſe poſſe,ut totum æternum ꝑ totum penetret corruptibile corpus,qđ eſſe non poſſe demõſtrauimus.neceſſe itaq; & æternum figurã corruptibilis ſortiri uelut ipſa,quæ in uaſe humida ſunt,recipientis figurã tenent.quãobrem idem æterno cũ corruptibili erit inſtrumẽtorum ad quid.ergo in aliis particulis ad ꝑceationem aptis,& reliqs uterẽ æternum,& a ſua igit̃,quæ eſt ipſi naturalis,decidet figura,at eiuſmodi arbitror ſuppõnem cũctas ſuperare nugas.proinde ingenerabile,& incorruptibile uerſionẽ,quæ cõtra naturã ſit,ut non ſuſcipiat,neceſſe eſt.quo igit̃ pacto hoc eſſe poterit ꝑpetuum,ſi naturalem deſerẽs figurã in eã,quæ naturæ aduerſant̃ ſuæ ſeceſſerit.Quare & ſi cõtingerit corpus per corpus ingredi,totũ in ſuppoſitione æternum corpus ꝑ totum trãſire corruptibile fieri non poſſe demonſtratum eſt.ſi nõ totũ æternum ꝑ totum ꝑmeare potuit corruptibile.in aliqua eius particula manſerit,in qua primum mihi reſpondeant.non.n.aliquis id fingere facile poterit.concedat̃ uero,ſi uis in aliqua particula ut dixerim in cerebro ꝑpetuum iacere corpus.quomodo igit̃ & in hoc eſt,ꝓpe ne iacens ipm tãgit,an per totum ꝑmeauit.quæ qdem de uniuerſo ambigere nos facere eadẽ & de parte dubitare cõgruum eſt.quomodo autẽ & per ipm & alias mouebit partes.& toto.n.ut dictum eſt,quieſcẽte partes mouebit.quomodo igit̃ in cerebro cum ſubſiſtit pedis digitum mouet,uel.n.ob cõtinuitatem,partis motione totum pellet,& peculiaris partis non erit motio,uel illã ſolã quã & tangit,partẽ mouebit.& ſi totũ nõ mouebit̃,neq; reliquaꝝ ulla particularũ.

Quod neq; contingit alterum ab his,quæ in rectum aut circulo feruntur, corporibus vulgatum apud ipſos perpetuo pondere ab anima corpus. Cap. XVIII.

PRæterea illud corpus,aut cum his,quæ in rectũ,aut cũ his,quæ in orbem ferunt̃, ſubſtãtiæ cõmunionem habere,aut ab his ipſis in ſubſtãtia diſſidere neceſſe eſt.ſi quidẽ igitur in ſubſtãtia diſtat,nobis ultra quintũ corpus,& altera quædã corporis natura ſexta exponit̃. & ſi omnia corpora ꝑpetuo ab aïabus ratione ꝑditis ꝑpetuo pendentia, eiuſdem ſunt, ſubſtãtiæ demõſtrent q̃ hoꝝ ſit integritas,ſi quidem particularia quæq; corpora ac ſimplicia ab aliqua ſunt integritate diuulſa,ut hæc gleba a terra,& hæc aqua a tota aqua,& alterã quãdam corporis integritatẽ,elementis quatuor cũ cœlo nobis cognitis exceptis demonſtrare nequeũt. ſi uero ſubſtãtiæ non eiuſdem inter ſe ſunt,plurimas corpoꝝ naturas in uniuerſum fabuloſe introducunt.hæ igit̃ hoꝝ differentiæ,ſiqdem corpus naturale omne iudicat̃ ſenſibus,aut omnib⁹, aut pluribus,aut ſolo tactu.& cœlũ qđ generationis,corruptionis,ut aſſerunt,expers eſt, aſpectui,ut inquit Plato,ac tactui patet.ita ſi omne ſenſu corpus ĩdicamus,nullam uero illoꝝ corporum ꝑ ſenſum habemus notionem,quo naturæ ipſoꝝ ꝓprietatẽ,aut quã ad reliqua diſcrepantiã habent,iudicare ualent.Quãuis.n.ſubſtãtiam corpoꝝ mens iudicat,non tamen a ſenſu ſeparatim,unde deficiẽte ſenſu & ſcientiæ internitionẽ eſſe neceſſe inde demõſtratiõe libris demõſtrauit Ariſtoteles,itaq; a natiuitate auditus iudicio priuatus,idem & cõcentuũ ſcientia exutus eſt æque,ac qui oculis a generatione eſt captus is & a ſciẽtia,quæ de coloribus habet̃, decidit itaq; ſi illoꝝ corpoꝝ nunq̃ ulla per ſenſum fuit comꝓhenſio,cũ a corporibus,quæ conſequit̃ mortalitas nõ ſecreta,ſed,ut aſſerunt,cõplicata & ipſa tãgentia,ipſoꝝ nullã eſſe ſcientiã neceſſe eſt.quo igit̃ pacto eiuſmodi aliquam corpoꝝ ultra ea quæ a nobis cognita ſunt corpora,naturam alterã demõſtrare quiſq; ualet.ſi ipſoꝝ cognitionem ſenſu nõ poſſident, neq; ſcientia,qm non ſenſu,quia corporum ſcientia non abſq; gignitur ſenſu,non itaq; ꝑter quatuor, & cœlum,quæ noſtrã nõ fugiunt cognitionẽ illa alterius eſſe naturæ contingit corpora.

Quod fieri non poteſt vt ipſum ſiquidem eſt perpetuum, vt de corporum natura ſit quæ motu recto ciuntur. Cap. XIX.

SI uero nõ alia ſunt natura, aut eiuſdem ſunt cũ quatuor oĩno, aut a cœleſtiũ natura nõ aliena, ſed ſiqdem, aut quatuor unũ, aut ex his cõpoſitum corruptionem ꝓrſus ab eo ſubeũdã eſſe neceſſarium eſt, ſi quidem corpus omne a tota quatuor diuulſum mole, ſiue ſimplex, ſiue compoſitum fuerit, omnino corruptio ab eo ſubeũda eſt. ſingularium nãq; perpetuũ nullum eſt. quãobrem & illa generationi ac corruptioni obnoxia erunt, non itaq; perpetuo ipſa ab animabus pendere contingit. ſi igitur illa perpetua ſunt corpora, ut ab elementorum natura non ſegregentur fieri nequit.

Quod neq; ex his, quę in orbem ciuntur, corporibus ideſt cœleſtibus, vt ſit, fieri poteſt. Cap. XX.

SI uero eadem cum cœleſtibus ſubſtantia ſunt, & ita ipſa corruptibilitas conſequet̃ quoniã a ſuo ipſo diuiſa ſunt toto, quoniam a Græcorum filiis & tota elementorum moles perpetua eſſe ſupponitur, tamen ab his diuulſe partes, & generationem & corruptionem in tempore ſortiuntur. proinde, & ſi cœlum ſit perpetuum, non utique ab hoc diuulſe partes perpetuo permanere poſſunt. ſecus ſi illa non alterius cum cœleſtibus ſunt ſubſtantiæ, circulari uolui motu perſpicuum eſt. eiuſmodi nãq; omnia cœleſtia ſunt corpora. Si uero hoc, natura neceſſario forma erunt rotunda. quæ enim rotunda non ſunt, ut in orbem natura ferãtur, fieri nequit. Si uero in corruptibilibus gignuntur rotunda corporibus, aut naturalem figuram ſeruant penitus, aut non, ſi quidem non ſeruant, in figuram, prorſus contra naturã lapſa ſunt. quomodo igitur adhuc perpetuum. nullum nãque corporum, quæ perpetua eſſe putantur, dico cœleſtium, uſque eo, dum eſt, figuram mutat naturalem. ſi uero ſeruat, quoniam ut corpus per corpus tranſeat fieri non poſſe demonſtratum eſt, inanem prorſus regionem neceſſe eſt circulari fingi figura, qui perpetuum illud ſuſcipiat corpus. ſed apud nos nulla corruptibilis corporis eſt, quæ circularem admittat locum, regio inanis. ſed neque omnino in nobis aliquis prorſus eſt inanis locus, ſolido corpore, carnibus, ſi contingerit, aut oſſibus, aut ſanguine, aut quis non aere prorſus, aut ſpiritu refertus eſt. quare corpus rurſus, ut per corpus tranſeat, eſſe neceſſe eſt. & non alia de circulari motione eſt ratio. ſi enim corporum, quæ in orbem ciuntur, illa ſunt, iugi prorſus, & non interrupta mouebuntur circulari motione. quæ enim circulo mouentur, omnia iſto modo mouentur. itaq; demonſtrẽt, ſi aliquis intra nos circularis gignitur motus. ſiquidem in animalibus motus omnis ſenſu rectus fieri percipitur, uerbi gratia cordis, aut arteriarum. quippe compreſſio, & dilatatio recta latio eſt, & ſpiritus animalis per perforatos ſuorum neruorum rectos latus meatus, & ipſe linea mouetur recta. itaq; unde demonſtrare poſſunt eſſe apud nos corpus, quod circulo feratur. Si uero quod incorruptibile æternum eſt, in orbem moueri ceſſat, ab eo, quod ſecũdum naturam, corruit. quo igitur pacto æternum. a motu nãque quietem agens, ut in Phœdro diſſerẽtem Platonẽ audiuimus, uiuere deſiit. idcirco ſi quod in corruptibili ſplẽdidũ eſt, ſecũdum naturam moueri deſinet, & uita exuitur, ſi cuncta quæ circulo mouentur corpora, cum tota, tum partes eorum iugi & non intermiſſa in orbem motione citantur. nõ ita ſe habet quod ab ipſis fictum eſt, corpus. ſi quidem, qui in orbem eſt, motu quieuit. non itaque e numero corporum, quæ in orbem uoluuntur, eſt. quãobrem non æternum. Præterea & conſideratu dignum exiſtit, ſi cuique corpori peculiarem quendam natura conſtituit locum, terræ quidem uniuerſi medium, ſupra uero medium aquæ, deinceps aerem, poſt illum, ignem locauit, extra omnia corpus, quod circulo fertur, dico cœleſte circũiecit. idemque eſt & parti, qui toti attribuitur, ſecundum naturam locus. quippe locus totius terræ ſecundum naturam, & glebæ ſecundum naturam eſt. Dico quidem centrum, & proprius totius cœli locus, hic, & partis ſecundum naturam. & in cæteris eodem modo cenſendum. ſi itaque corpus, ut aiunt, æternum, cui inquit Proclus primo omnes adhæſiſſe animas, eorum, quæ circulo feruntur corporum, ideſt cœleſtium, ſubſtantiæ eſt. neceſſe quidem & ipſi a que ſecundũ na-

turam eſſe locum, atque toti cœlo ideſt circũferentiam. igitur in locis, qui terram ambiũt nũc anima commorante, & corruptibile hic regente corpus, neceſſe & perpetuum illud corpus, quod habitudinem ad corruptibile ſuſcipit, nunc in locis, qui terram circũeunt, contra naturam commorari. nõne illa aliquando corpora ad ſuum aſcendent totum, idemque naturalẽ aſſequentur locum an non? ſi quidem nunquã ſuæ uniuntur integritati, neque naturalem locum adipiſcuntur, infinitum in loco, qui eſt contra ſuam naturam, morabuntur tempus, ſed, ut quippiam contra naturam maneat infinitum tempus, fieri nequit, quia non eſſe, melius, quam contra naturam eſſe ſemper. itaque illum aliquando aſſequentur ſitum, ac eadem cũ cœleſtibus regionem occupabunt. quãobrem & priuſquam hic in lucem anima progrederetur, ac habitudinem, qua ad corruptibile prona ſpectat corpus, ſuſciperet, illud prorſus perpetuum erat corpus. & ut ſimpliciter dicatur, ſi animæ iuxta propriam uitam, differentem aſſequentur ſortem, ut quæ uitioſam uixerint uitam in locos, qui ſubter terram ſunt, demittantur, ita purgationem adeptæ e terrenis euolantes locis fugiunt, nonnulli itaque illorum qui de diuinis diſſerunt, circulnm, qui lacteus nuncupatur, animarum ratione fugientium quietem eſſe, & ſedem enuntiarunt. itaque ſi hæc Græcorum filiis uidentur, perpetuo alicui corpori primum anima inſeritur, & hoc ab ipſa perpetuo pendet, cum ipſa hinc deſcendit, & mortale indutura eſt corpus e ſuperiori loco ad terram uſque directo deſcendat perpetuum illud corpus neceſſe eſt. ipſa quidem anima a corpore ſeiuncta, & loco, & motu ſpoliata eſt. Nullum uero corpus. quãuis mortalitatis expers ſit, e loco ſine motu locum tranſire ualet, ex ſurſum motio, deorſum recta latio eſt. quare, & abſque habitudine craſſi huiuſce corporis ipſum per ſe recto mouebitur motu. nullum uero eorum, quæ motu recto ciuntur, ut, & ſuperius demonſtrauimus perpetuum eſt.

Quod neque mixtum eſſe contingit illud corpus, neque ex his quę ſecundum rectum, neque ex his quæ circulo feruntur compoſitum, neque in fortunam elicis moueri ſecundum naturam, vt aſſerunt aliqui, & q. non eſt omnino corpus ſecundum naturam motu in elicis modum motum. Cap. XXI.

HAnc rationem aliqui admodum fatue ſoluere conantur ipſum aſſerentes deorſum e ſuperiori, in elicis modum, moueri loco. ſi, ut putant, & ab eorum, quæ circulo rotant, & ab elementorum ipſum ſubſtantia eximunt. Si uero id hoc modo eſt, quoniam ipſi corpora, quæ uoluuntur in orbem, perpetua, & quæ in rectum mouentur, corruptioni eſſe obnoxia exiſtimant, motus uero in morem elicis ex recto, & circulari ut ſit mixtus, neceſſe eſt, ſi quidem ſecundum naturam illi ineſt corpori in figuram moueri elicis ex perpetuo, & corruptibili conſtituto, nãq; iuxta elicis formã, ex recto, & circulari motũ cõſtat eſſe cõmixtum. ſi id ſit, utriuſque quodammodo medium exiſtens, nec perpetuum, nec corruptibile erit. perinde eſt, æque ac ſi diceretur, neque corruptibile, neque non corruptibile, nec perpetuum, nec non perpetuum, ac in ueritate in contradictione conſenſus erit, uel eius partim erit corruptibile, partim perpetuum, & ita rurſus totum non perpetuum, cum unum componentium corruptum ſit, & totius continuitatem ſoluerit. ſed hæ longe ambages, & imaginationis fictio fabuloſa. Nullum enim eſt corpus, quod a natura ad elicis modum moueatur. quæ enim omnia ſub luna ſunt, grauia, uel leuia exiſtunt, quæ ſurſum, deorſum, grauia, quæ deorſum feruntur ſurſum, leuia. cuncta uero cœleſtia, & tota & ſecundum partes, partes uero dico ſolem, lunam, ac reliqua perfectum luſtrant orbem. quod igitur præter hæc, corpus, quod elicis modo ſecundum naturam moueatur, demonſtrare ualent? ſi enim & ſolis motus, aut errantium aliquis elicem deſcribere dicitur, nemini, qui eiuſmodi conſiderauerit, ambiguum relinquitur, nos, dum intelligentia noſtra differentes cœleſtium componimus motus, eiuſmodi figuram fingere. Cum enim errantium, & omnium, quæ in inerranti globo circũaguntur in circulo æquinoctiali moto, duplex ſit motus, unũquodque in obli-

quo, & ſignifero uocato circulo ſuum circũagit motum, utroſque noſtra intelligentia con-
iungens motus, diurnum aio ſolis cum uniuerſo circuitum, & eiuſdem paulatim ad partes
boreales, aut auſtrales æquinoctialis, uide ne loco æquinoctialis legendum ſit ſigniferi obli-
quitatem imaginatione elicem finxit. cum ſingulum uidelicet cœleſtium perfectũ ambiat
circulum, & ſi aliquod ex corporibus, quæ ſubter lunam ſunt, aut ob magnitudinis figu-
ram, in qua motus efficitur, in modum elicis mouetur, uelut in chocleis, quæ limaces uo-
cantur, cõtingit, aut & ſecus proprio nixu, ita moueretur, eiuſmodi motum horum corpo
rum naturalem eſſe nemo dicere auderet. Etenim buccina, & itidem purpura, & ſi quid iſti-
uſmodi aliud ſit animæ facultate, propter figuram ambientis teſte, non naturali corporis
conatu motum in elicis morem efficiunt. quemadmodum enim, ſi cum in orbem formica
mouetur, circulo ferri ipſam ſecundum naturam aſſereret aliquis, neque cum animalia in
obliquum mouentur, corporum motum naturalem eſſe dicimus. grauia nãque deorſum
a natura mouentur, figura uero, aut animæ impulſus, iſtiuſmodi motus cauſa exiſtit. ita
conſequenter, ſi magnitudinis figura, in qua eſt motus, aut animæ conatus, aliquibus, ut
in elicis morem moueantur, cauſa exiſtit, iſtiuſmodi corporum motum naturalem eſſe aſ-
ſerimus. ideo nullum ſecundum naturam mouetur forma elicis corpus. Neque illud igitur
corpus deorſum e ſuperiori loco delatum ſecundum naturam elicis modo moueri po
teſt. ad huius fabuloſi corporis abolitionem ſexcenta alia adducere poſſem, ſed
hæc, quæ diſſeruimus, ſatis ſint, & itidem demonſtratum eſt, fieri non poſ-
ſe, ut perpetuum aliquod corpus ab anima pendeat, ſi quidem neq;
ex his, quæ in recto feruntur, neque ex his, quæ in orbem ro-
tantur, corporibus. neq; ex utriſq; conflatũ, neq; alterius,
præter hæc eſſe, naturæ poteſt. inſuper & Platonis
opinio de iſtiuſmodi corporib' minime fuit.
quãuis igit' ſententia Platonis ſit mun
di animam generationis, & cor-
ruptionis expertem eſſe,
iam propter hoc, &
mundum in-
generabilem, ac incorruptibilem eſſe nulla co-
git neceſſitas. quoniam Platonis ſententia
eſt animas noſtras ingenerabiles, ac
incorruptibiles eẽ, licet quæ
ab ipſis mouent' cor-
pora eẽ, initium
capiãt, ac eſſe
deſinant.

*

ILLVSTRISSIMO, ET AMPLISSIMO VIRO

Ioanni Cornelio magni Georgii ſplendidiſsimi equitis, Sapientiſsimi Diui Marci Procuratoris filio, Senatori maximo.

Gaſpar Marcellus Montagnanenſis, Philoſophus Patauinus bene agere dicit.

CVM dolorem, vir Illuſtriſsime Ioannes Corneli non pedum modo, ſed artuum omniũ, cum pars in te vlla fere vnq̃ ſit, quæ non frequẽti dolorum illiſione vexetur, quã conſtanter, ac fortiter feras, mecum frequenti cogitatione reuoluo, id enim me tuorum modũ exuperantium ingens in me, meoſq; omnes beneficiorum numerus non ſemel facere compellit, deſino amplius mirari, cum lego Poſsidonium nobiliſsimum Philoſophum, cum vehementibus torqueretur artuum doloribus maximo Imperatore Pompeio audiente ipſum multis dolorum facibus, de ipſo, quã nõ eſſet malum, dolore diſſeruiſſe. illi. n. cum vno tantũmodo dolorum genere certamen erat, ac alta quadã ſapientia præditus, cum eius mens valeret, corporis dolorem retundere, ac aliquãtulum frãgere, ſapientiæq; arcana reſerare, ac prodere poterat. Tu autẽ, quod ab adminiſtratione reip. ad quam regendam, & res maximas tractãdas cum te natura genuiſſet, moreſq; paterni inſtruxiſſent, dolorum vis, & magnitudine, acerba, & frequẽtia intolerabilis auertat, nõ potes non ſummo mentis mœrore confici. ita fit ne ea quidem in te pars, quæ dolori mederi poteſt, cum ſana valenſq; eſt, mœrore vacua ſit, ea tamen excellis prudentia, vt amicis, & familiaribus tuis, & iis, qui te colunt, & obſeruant maxime, tua auctoritate, qua plurimum in tua rep. vales nũquã, cum eorum. & vitæ, & æſtimationis periculum agitur, etiã non poſcentibus, adeo tuis caues, ceſſas auxilium præſtare. illos. n. tunc, cum tuos in bonorum, vitęq; diſcrimine verſari vides, quos a natura habes, igniculos, quippe ad res maximas agitandas te natura finxiſſe credendum, ad bene honeſteq; agendum magnopere excitas. quod cum huiuſce rei multos, atq; idoneos teſtes afferre poſſem, ne rem notam, ac nimis vulgatam ignotam putare videar, referre ſuperſedebo, præſertim cum noſtra domus, quã peſſimi homines non ſemel euertere tentarunt, quod efficiſſent, niſi cognita ęquitate noſtra, tua auctoritate reſtitiſſes, ac pene ab interitu nos vindicaſſes teſtimoniũ vel locupletiſſimũ facere poſsit. itaq; noſtrarum partiũ eſt omnes nos, & noſtrũ quiſq; qua ratiõe, & quo ad eius fieri põt, quoniã par pari referre, & beneficiorum vicem reddere nõ valemus, ĩmortalibus abs te beneficiis affectos. tui memoriã, & nominis ꝓpagationem æternitati, quãtum poſſumus, commendare. cæteri ergo e familia noſtra tuis domus ſuas inſignibus ornent, & illo modo, quoniã aliter nequeunt, ſuos nepotes pro tot, ac tãtis beneficiis quo adualuerint, ampliſſimã, & illuſtriſsimã Corneliorum familiã coluiſſe, atq; obſeruaſſe doceant. ita tui nominis diuturnitati, vt poſſunt, cõſolunt. Ego autem tui nominis memoriam hoĩum menti infixam diutius mãſuram, ac omni ęre, & pictura perẽniorem fore iudicaui, ſi literis meis, quales in me cũq; ſunt, illuſtrare pro mearum facultate viriũ conarer. Cũq; cogitarem quonã pacto animi mei inſtitutũ abſoluerem, & ab ea re, quã ſpõte tuę amplitudini promiſeram, tãq; ab ęre alieno me liberare poſſem. Ecce in manus meas libellus aureus Ioãnis Grãmatici contra mundi ęternitatẽ aduerſus Proclũ in familia Platonica philoſophũ non ignobilem venit, quẽ ad ſanctiſsimũ, & ſapiẽtiſsimum Iulium tertium Põtificem maximũ mittere decreui, & illius libelli eam partẽ, quæ nõ nihil de Platonis attigit rep. tibi dicare, &, cum in ea rep. qua ne docti qdẽ illi viri meliorẽ vnq̃ fingere potuerint, inter ciuitatis principes cenſearis, iure ſub tuo illuſtriſsimo nomine in ſtudioſorũ manus prodire volui. nũc in tuas tuorũq; illuſtriſsimorum virorũ laudes euagandi cãpus ſe mihi patentiſsimus oſtẽdit. Quippe tua in ſua Rep. familia clariſsimos Senatores, Principeſq; prudentiſsimos ſemper aluit. quod & ſi illuſtrare pro viribus ardeam, vires tamen metiri ꝓprias debeo, pręſertim cum tuæ ampliſsimæ familię geſta adeo ſplendent, vt obſcurari verbis potius, quã illuſtrari cuiusq; poſsint. Antiqui. n. illi Scipiones, in quorũ laudibus celebrãdis Hiſtorici nobiliſsimi deficere putantur, ab inferis eſſent excitandi, deinde Duces, Imperatores, Procuratores, atq; Senatores, præcipue Georgius vir maximus, Pater tuus, cuius virtute inſula veneris ſuæ addita Reip. ampliauit, ac ditauit imperium, necnon Catherine amitæ Cypri, Hieruſalem, & minoris Armeniæ reginæ temperãtia, prudentia caſtitas, præterea cætere eiuſdem regiæ virtutes, iuſtitia, liberalitas in medium proferendæ eſſent, poſtea Iacobus frater ſancti Marci ſapientiſsi-

mus procurator, deinde Hieronymi ampliſſimi Senatoris fratris ſingularis prudentia prædicanda. Poſtremo Marcus, & Franciſcus fratres ſanctiſſimis pditi moribus, ac ſingulari religione Eccleſiæ Romanæ ampliſſimi Cardinales efferendi eximiis laudibus eſſent, nec prætereundus eſſet Andreas decus illius ampliſſimi ordinis, atq; ornamentum. de te ne ſileri quidem ſine piaculo poſſet, in cuius laude virtutum nilliani fluuius ſiccaretur ingenii, Demoſthenisq; graues ſententiæ, mollius languidius vere fluerent. Prefectura enim illa tua, quã nondum inita prima adoleſcentia rhodigii prudentiſſime, ac ſplẽdidiſſime egiſti, adducebatur, quę cum inchoatę ſuauiſſimos ętatis tuę flores oſtendiſſet, adultæ, & perfectæ fructus tuę reip. perfectiſſimos in futurũ promittebat, quos ne guſtaret ſæua dolorũ vis, quæ tua aſſidue, crudeliterq; depaſcit, ac abſumit membra, vetuit, at ea quis in corpore ſæuiat, imperiumq; habeat, minime tamẽ mentis ſtatum adire vnq̃ valuit. nũq̃. n. tuis amicis, familiaribus, ac nominis tui caltoribus, tũ res poſceret, defuiſti. Quippe nullus Italiæ eſt angulus, in quo nõ reperiantur, qui ſe non æque Ioãni Cornelio, ac diis ĩmortalibus debere fatcantur. Deorum enim munus proprium, ac peculiare eſt hoĩbus ſalutẽ impṫiri, atq; ab eis vim propellere. id non ab aliis audiuimus. ſed nos, nos iquã abs te ideſt a tua ſapientia, prudẽtia, auctoritate, qua es nulli in tua rep. ſecũdus, in extremo & honoris, & vitæ diſcrimine iuſte auditos eſſe palã pdicamus. nec, qa muneribus reip. minus p ægritudinẽ fungi poter, iccirco minus, quã maiores tui emolumẽto, & ornamento Venetorũ imperio fuiſti. nã filios eos reip. edidiſti, vt filias tuas caſtiſſimas, & inſignibus moribus ornatiſſimas omittã, quæ Venetorũ heroũ numerum ampliare poſſunt; vt de ſe te, æque, ac maiores tuos bene meruiſſe iudicet. quã prudentiam, ſi occaſio obtulerit in rebus ãgẽdis etiã cum ſint id ætatis, clariſſimi filii tui Marcus Antonius, & Franciſcus de ſe ſua reip. promittunt. quæ. n. res tam magna, tam ardua eſt, quã geri, & adminiſtrari non poſſe ab illis quis diffidere poſſit? Aloyſius magnus Cypri cõmendator, quibus virtutibus, Dii immortales, quos ſplendore, qua religione ornatus incedat, dubitari põt, cũ Chriſti ſalutis noſtre auctoris incunabula etiam num cum ſummo vitæ diſcrimine viſere conatus ſit. Cur te ſilentio Georgi Taruiſinæ Eccleſiæ doctiſſime epiſcope pene præterii, qui theologiam quaſi toto orbe fugientem perſequens doctiſſimam galliam peragraſti. vt ibi tui nominis ſplendorem oblitẽſcere credens, proinde ab occurſu eorũ, q tua poſſent intertubare ſtudia, ſecurus, totis (vt dr̃) velis in altũ diuinarũ hũanarũq; rerũ ſcientię pelagus ingreſſus es, vt ea dignitate qua es, & ea familia, qua alia illuſtrior in Italia nõ facile rẽpiri põt, dignus ab omnibus iudicareris. Fædericus vero, qui omnibus filiis tuis natu, nõ virtutum deſiderio adipiſcendarum minor diu, noctuq; Paduæ in amęniſſimis philoſophie Ariſtotelicæ hortis ſuauiſſimos odorans flores, dulciſſimos expectans poſtea decerpere fructus tres iam paulo amplius, vel minus annuas deambulationes confecit. His quaſi fulgentiſſimis gemmis, atq; ſtellis ſplendentibus tuam remp. adornaſti. Qui ergo tuas ampliſſime Ioãnes Corneli laudes, quaſi digito oſtendere, ne oratione illuſtrare dicam, cupit, is tantorum heroum virtutibus equale ſe afferre ingenium poſſe confidere debet. mearum ego non ignarus virium & de tuis, quas dicẽdo minuerem, laudibus, & ſi premę appetiſſe tuli, ſilere, quam differere malui, ita finem principio iungens, memoriam tuorum, quę numerum excedunt omnem, atq; modum, in me meoſq; beneficiorum, nulla vnq̃ vetuſtate perituram nos admodũ optare, hac amplitudinem tuam mei animi indicatione non ignorare volui. Proinde certatim omnes nos, & noſtrum quiſq; quantũ poteſt, gratiam tuę prẽſtantie referre appetimus. Quãobrem noſtrum alii Corneliorũ inſignibus ſuas domus exornantes diuturniorem acceptorum beneficiorũ, & amplitudini tuę non ingratam recordationẽ facere moliuntur, aliiq; alias gratioſi animi ineuntes rationes aliqua ex parte, quoniã pleniſſime non poſſunt, at quis poſſet? ſatis tibi humaniſſime Ioannes Corneli, ſibi nunq̃ ſatiſfaciunt, facere putant. Ego autẽ meis literulis tuum nomen ęternitati conſecrari poſſe exiſtimans, ſi rationum, quas Proclus de mundi ęternitate, quaſq; Ioãnes Grãmaticus contra eandem grẹco ſermone ſcriptas poſteris relinquerunt, a me in latinum e grẹco ſermonem verſas, & ad Sanctiſſimum, & maximum Pontificem Iulium tertium dedicatas eam partem, quę non nihil de Platonis differit rep. ſub tuo ampliſſimo nomine in ſtudioſorum manus emiſiſſem. quare ampliſſime, & illuſtriſſime Ioannes meum hoc paruulum munuſculum, quod meę erga amplitudinem tuam perpetuę obſeruantię vicem, ac mei rariſſimi cultus obſidis locum teneat, ea humanitate, vultuſq; iucundiſſima hylaritate, qua his ante me annis, cum Domi tuę te ſalutatum veni, excepiſſe nemini, excipias. Vale ingens tuę reip. decus, atq; optimum bonorum perfugium.

Procli ſucceſſoris Ratio Octaua.

OCtaua. ſi oẽ, qđ corrũpitur, ex alienæ rei occurſu, & in aliqđ alienũ corrũpit̃, extra uniuerſum nihil eſt, neq; alienũ, ſed totũ ex totis, & ꝑfectũ ex ꝑfectis cõſtans, cuncta cõplectit̃, non utiq; qppiã ab uniuerſo alienũ eſſe, neq; in rem a ſe aliã corrũpi põt, uel ab alieno effici. idcirco incorruptibile eſt. eadẽ de cã & ingenerabile. oẽ nãq; generabile ex aliquo, qđ alienum eſt, gignit̃ prius. q̃re uniuerſo eſt aliquid alienũ, id uero extra id, qđ gignitur. extra igit̃ uniuerſum erit aliqd, ꝙ prius, q̃ gignat̃ uniuerſum, alienum ab uniuerſo. ſi uero id, ꝑfecto eſſet aliquid, ex quo generatum eſt, uniuerſo cõtrarium, at cõtraria uiciſſim ſunt, ac inuicem mutant̃. & duæ uiæ inter ipa, quæ duo ſunt, mediæ exiſtũt, ut in Phœdone ꝓbatum eſt pluribus, contrarioꝝ altero reliquum aſſignet̃, & natura minime otio torpeat. itaq; inordinatum, & ordinatum opponi ꝑſpicuum eſt. ſed ſi quidem ut habitus, & priuatio, mutat̃ uero a priuatione in habitum, lõge magis ab habitu in priuationem fit mutatio. illud. n. magis ex his eſt, quæ eſſe nequeunt, quia priuatio eſt, in habitũ priuatiões transmutari minime poſſunt. ſi igit̃ illud, qđ, ut fieret longe minus eſſe poterat, factum eſt, multo magis qđ fieri põt, erit, & in inordinatum mutat̃ quod ordinatũ eſt, ac id ſecũdum naturã & dei uolũtatem erit. agens. n. quod magis eſſe non põt, efficit magis efficiet id, qđ eẽ põt. ſi hæc contraria ſunt, ſecũdum cõtrarioꝝ legem igit̃ & uniuerſum in cõtrarium, ex quo factum eſt, mutabit̃, ſed uniuerſum eſſe incorruptibile demonſtratum eſt, non igit̃ in contrarium aliqđ mutabit̃. quare neq; generatum eſt. ꝓinde uniuerſum ꝑpetuum eſt. non. n. cum duo exiſtant contraria, ex altero in alterum acceſſionem eſſe, ex reliquo in alterum ꝓgreſſum nõ eſſe cõtingit. neq;, cum ſit habitus, & priuatio, ex priuatione in habitũ ꝓgreſſionem eſſe, in priuationẽ uero ex habitu non eſſe. in nullis. n. a priuatione in habitum acceſſus reperit̃. in contrariis uero reciprocatio eſt quẽadmodum in Phœdone dicit Socrates ꝗ uel nõ eſt incorruptibile uniuerſum, aut multo magis ingenerabile q̃ incorruptibile, ſiue inordinatum & ordinatum contraria ſunt, ſiue ordinatu inordinatum priuatio.

Quod ex his, quæ Proclo placent & id cum alibi, tum hic confeſſum ut falſum demonſtratur omne, ꝗ corrumpitur ex aliquo alieno extrinſecus occurrente corrumpitur, & ꝗ natura corruptibilis eſt mundus, q̃uis extra ipſum nihil extat. Cap. I.

REdargutiones illæ cenſentur optime, quæ ex principiis, quæ a ſeipſis certitudinẽ habẽt, & ab his, qui cõtra diſſerere nitunt̃, conceſſa ꝓficiſcunt̃. & nos igit̃ ꝓpoſite argumentationis caput & radicem, quæ accipit, omne, qđ corrumpit̃, ex alicuius alieni occurſu extrinſecus corrumpit̃. ex quo, quia nihil neq; alieni eſt ultra uniuerſum, collegit mũdi incorruptibilitatem, nõ alicũde, quã ex his, quæ uera ſunt, & quæ Proclus a ueritate minime diſſentiens ꝓfitet̃, redarguemus. hæc uero Procli recẽſebimus, uerba, quæ ſexto capite addidit. Platone. n. omne, qđ ſenſum mouet, genitum eſſe, & corruptum iri enũtiãte, ac ad id Ariſtoteles, quaſi uerum non ſit, obiiciente quidẽ cœlum, & totum mundũ, qui & ſi ſenſum moueat, tamẽ neq; generationem neq; interitũ ſubire, Platonis Proclus adherens opinioni cũ aliis quãpluribus, & his, quæ Ariſtoteli nõ diſplicent, hanc cõſtituit. Fatet̃ uero Ariſtoteles nullum corpus infinitæ eſſe potẽtiæ, & uniuerſum a finita adminiſtrari potẽtia, ex quo concludit Proclus, omne corpus ꝓpria naturæ rõne generationis, ac interitus minime expers eſſe. qm̃ potẽtiam finitã corruptibilitatẽ ſequi neceſſe eſt. ita Proclus ex rõne quæ inſcribit̃ conſideratio coꝝ, quæ ab Ariſtotele adducunt̃ aduerſus Platonis Timæũ ad uerbum ita diſſerit. id itaq; unũ ſumere oportet, ſi cœleſte corpus factũ eſſe nũcupare, pariter & totum mũdum ſimili appellatione nominare oportet. Cur uero nõ oporteat & ex his quibus manus dat, ita dicere nullũ inquit corpus finitũ, potentia ꝓditũ eſt infinita, & id in naturalis auſcultatiõis uno demõſtrauit libro. ſi itaq; mundus finitus eſt. etenim id demõſtrauit ipſe, potẽtiam ipm nõ poſſidere infinitam neceſſe eſt, demõſtrauimus in prioribus lectionibus æternitatẽ uirtutis eſſe infinite, nõ itaq; mũdus, qui infinitã nõ poſſidet potẽtiam, ſubſiſtẽtiam habet æternam. Si uero ſubſiſtẽtia ab eo abeſt

æterna.eiuſmodi.n.æternitatis particeps,qđ uero hac participat,potẽtia participat infinita,
ſemp non eſſe mũdum neceſſe eſt.ſemp.n.eſſe,& ipſe æternitatis ꝓpriũ eſſe aſſerit,ab hac ap-
pellatione æternitatẽ accepiſſe diſſerens.ita demõſtrans Proclus penes ea,quæ ab Ariſtotele ꝓ
bant͛,ab eorum numero,quæ ſemp ſunt,mũdum exceptum eſſe.deinceps demõſtrãt ſempi-
ternitatem aliũde,nõ ex ſua natura poſſidere.ita.n.diſſerit,nõ enim,qđ in eo,qđ ſemp eſt,ue-
rum,id & in eo,qđ ſemp fit æque ipſi potẽtiam adeſſe infinitã,eo quod ſemp fiat,ut illi ob id,
ꝙ ſemp eſt ſed laboranti hoc,ꝓinde & id ſemp fit,poſſidens ſemp eſſe,quia ſecũdum ſubſiſtẽ-
tiam ſemp eſt,& quatenus in ipſo eſt,ipm ſemp minime habẽs.Proinde eius,qđ generat͛,defi
nitio ꝑfecto & mũdo conſentanea.paucis interpoſitis.Omne igit͛,quod gignit͛,ipm quidem
per ſeipm prorſus,& corruptioni addictũ eſt.ab eo uero,qđ eſt,ligatum,dũ gignit͛ ꝑmanẽs.
id totum,qđ gignit͛ quia nõ eſt corruptum,qđ ab eo,qđ eſt,auulſum eſt.diffinitionẽ igit͛ ip
ſum per ſe,qđ fit,& interitui expoſitum eſt,comꝑhendẽtem,ut eiuſmodi ſua natura exiſtens,
prædixit,& itẽ in his,quæ deinceps ipſe diſſerit.qm̃ uniuerſum finitũ,finitũ uero,ut demon-
ſtrauit,potentiæ non eſſe infinitæ,motũ uero agens infinitũ,potentia mouet infinita,ĩmobilẽ
infinitæ motionis uniuerſi cauſam ipſam infinitã poſſidere potẽtiam ꝑſpicuũ eſt.quãobrem,
ſi ratione,ab illa uniuerſum ſegregaueris,qm̃ potentiæ nõ eſt infinitæ,non mouebit͛ in infini
tum,ſed a motu quietem agẽs ceſſabit.ſi rurſus eã illi iũxeris,ꝓpter illam mouebit͛,coniũcta
uero ſegregata,ut inſpiciamus,qđ alteri ex altero accedat,ac inſpicientes intelligemus quid a
ſua natura id,qđ deterius eſt habet,quidq; ab ordinatione in id,qđ melius eſt,atq; ꝑ̃ſtantius,
& poſt pauca.in uniuerſum.n.qm̃ & in quibus interitus ob imbecillitatẽ,in his incolumitas,
ob uirtutem ineſt,lõge magis in incorruptibilibus ob potẽtiam uidelicet infinitã incorrupti-
bilitas,finita.n.omnis corrumpit͛.ſi itaq; mũdum,cum corpus ſit,quia infinitæ nõ eſt parti-
ceps potẽtiæ,quia uero potẽtia finita omne corruptibile eſt,ut uero corrumpat͛,acceſſio im-
becillitatis eſt,imbecillis.n.ſi non infinita,ob id inquã mũdum deſtructũ iri,& corrumpẽdũ
eſſe,eſt neceſſe,ac non ſemp exiſtere.& id ipſi ſuæ naturæ peculiare eſt.ipſi uero ſemp eſſe ex
eius quod eſt,participatione accedit,ꝓinde acceſſus ipſi ĩmortalitatis aduentitius eſt,cũ ita ſe
habeat,& Platoni,& Proclo uidet͛.cur amplius erit uerũ,omne,qđ corrumpit͛,ex aliquo ex
trinſecus alieno occurſante corrumpi.ſi.n.& nihil ſit obuium,ac corrũpens mũdum,ipm ue-
ro potentia finitum extenuãs,eo quia finitus eſt,cauſa eſt corruptio uniuerſo accidãt.ſi enim
non corrumpit͛ mundus,& id aliquis ipſis cõcederet,nõ quia nihil extra ipm alienum ſit,non
corrumpit͛,ſed quia ĩmortalitas ipſi ab eo,qđ ſemp eſt,influat.ſi itaq; recte Proclo uidet͛ nul-
lum incõmodum eſſe intelligẽtia cõiuncta ſeparare,ut quid ex altero alteri adſit,inſpiciamus,
ac uidentes intelligamus.id quidẽ ab ipſa natura qđ deterius eſt,poſſideat,quidq; a compara
tione ad id,qđ ꝑ̃ſtantius eſt.notione igit͛ ſegreget͛ ĩmortalitas,quæ ab eo,quod ſemp eſt,mũ-
do inhæret.& ipſum,qđ ſemp eſt,hanc ipſi ſuppeditans.hoc ita ſe habente.ĩbecillitate ne ſuæ
uirtutis mundus,quæ finita exiſtit,corrumpet͛,an non?quia extra ipm nihil eſt alieni.ſi qui-
dem ſecũdum uerum extiterit,nõ amplius eſſe ſemp,ab eo quod ſemp eſt,ipſi aduentitiũ ad-
eſt.ſi itaq; quod ſemp eſt,notione ſegregatum ſit,nihil minus,quãtum in Procli ſuppoſitione
eſt,eo quia nihil habeat extrinſecus,quod corrumpat,mũdus incorruptibilis eſt,cũq; exiſtat
incorruptibilis ſemp eſt.amplius autẽ neq; uirtus finita corruptibilis erit,ſi quidẽ uirtus mun
di finita,tamẽ incorruptibilis eſt,cum nihil extra ipm ſit.Si uero uirtutẽ finitam corruptibi-
lem eſſe uerum eſt,reliquum neceſſario falſum,dico quidẽ mũdum,quo alieni nihil extrinſe-
cus ipſi occurrat,mortalitatẽ non cõſequi.ſi quidẽ cum nihil extra mũdum ſit,ab ipſo,eo,qđ
ſemp eſt,ſeparato,quo ſuã uirtutem finitam habeat,ipm corrumpi neceſſariũ eſt.quãobrem
omne quod corrumpit͛,ab aliquo extrinſecus occurrente alieno corrumpi,minime uerum.ꝑ-
terea,ſi mundus non corrumpit͛,quoniã nihil eſt,qđ ipſi extrinſecus obuiat alieni,totus ex to
tis,& ꝑfectus ex ꝑfectis conſtitutus,ac in ſe cuncta complectens,ui ꝓpriæ naturæ ei adeſſe in
corruptibilitatem ꝑſpicuum exiſtit.quãdoquidem in ſeipſo cuncta comꝑhendẽs nullam ea-
rum,quæ corrumpere ualẽt,extrinſecus cauſarum reliquit.cum itaq; nihil ipm corrumpere poſ-
ſit,

ſit, nõ utiq; corrumpi poterit, quod corrũpi nequit, quia nihil coꝝ eſt, quæ corrũpere ipm ualeant, id natura incorruptibile, quãobrem natura mundus eſt incorruptibilis. Rurſus, ſi mundus, quoniam corpus eſt, natura finitæ eſt potentiæ, finita autẽ potentia corruptibilis eſt, erit utiq; mũdus ſua natura corruptibilis, idem igiť, quoniã finitæ eſt uirtutis, per naturam corruptibilis erit, & quia extrinſecus obuium ipſi alieni nihil eſt, qď corrumpere poſſit, p naturã incorruptibilis eſt. ſi itaq; contradictionẽ eſſe ſimul uerã fieri nequit, & mundum finitæ eſſe potentiæ falſum non eſt, per naturam igiť corruptibilis erit. Si autẽ per naturã eſt corruptibilis, ipm eſſe ſecũdum naturã incorruptibilẽ erit minime uerũ. incorruptibilis autẽ ſecundũ naturam nimirũ eſſet, ſi omne, qď corrumpiť, extrinſecus ab aliquo incidẽte alieno corrumpať, ſi itaq; nõ eſt incorruptibilis p naturã, neq; eſt quippiã extra ipm, cũ cuncta in ſeipſo cõplectatur, coꝝ, quæ ipm corrũpere ualeant, incorruptibilis, igiť ab æternis, quæ extrinſecus ſunt, nõ corrumpeť. non itaq; ueꝝ, omne, qď corrumpiť, ab aliquo, qď extriſecus occurrit alieno corrumpi. amplius in nona totius tractatus argumẽtatione ſtatim in principio Proclus inqt, omne, qď corrumpiť, a ſuo corrumpi uitio, qď autẽ ſinguli coꝝ, quæ corruptioni obnoxia ſunt; uitium eẽť: an ad ea, quæ contra naturã ſunt, uniuſcuiuſq; deflexio, ppter inſitæ potẽtiæ naturalis, quæ finita eſt, imbecillitatẽ, coꝝ nãq; quæ ſunt, nullũ aliquã ſui corruptiuã uirtutẽ poſſidet naturalẽ. quãdoquidẽ naturales uirtutes ſubiectoꝝ ſunt cõſeruatiuæ cũcta nãq; appetũt eſſe, ad ſubiecti ſalutẽ, & in ipſo naturalis potẽtia incolumis pmanet. ſi autẽ pinde dictum eſt a ſuo uitio, ac a naturali imbecillitate corruptibile omne corrũpiť, contigit igiť mundũ, q̃uis extrinſecus nihil alieni occurrat. a ſuo corrũpi uitio, hoc eſt naturali ĩbecillitate. nullius enim eſt uitii qď extra ipſum eſt. & alienũ. etenim quæ extrinſecus occurrũt ac corrũpunt, eo qa cõtra naturam diſponunt, corruptionis ipſis cauſæ exiſtũt, ſiue cõtinentis imoderatio, ſiue quæ per os inferunť, ſiue qď uis aliud corruptionis cauſa efficiať. & ſi externoꝝ nullum acceſſerit ipſa ſubiecti naturalis, ac cõſeruatrix uirtus. qm̃ finita eſt in ppetuũ ſufficere minime ualet, ſubiectum in corruptionẽ pficiſci pmittit, unaq; cum illo iteriit. ut gubernator ſubmerſa naui; ſtare non ualens poſtq̃ laborauit, gubernacula amittit, nõ tempeſtate coactus, ſed quia ei uirtutis ſatis nõ eſt. quia uires tẽpore eũ defecere. hoc itaq; cõfutato, & Platonẽ mundum incorruptibilẽ eſſe non ſecũdum naturam, ſed opificis uolũtate aſſerẽte, natura autẽ generationi ac interitioni accõmodatum affirmãte. non utiq; mũdum ſecũdum Platonẽ generationis expertem colligi põt. non. n. id quod aduẽtitiam poſſidet incorruptibilitatẽ, ingenerabile ſequitur, ſed ut in ſexta ratione demonſtrauimus, id, quod per naturam eſt incorruptibile. ſi itaque ratione naturæ mundum cõſequitur corruptio, & generationis neceſſario expſ minime eſt.

Quod & ſi concederetur verum eſſe, omne, q. gignitur ex aliquo gigni q. prius alienum eſt, & præterea extra mundum nihil eſſe, neq. alieni. nihil vetat mundum eſſe factum, & q. fatua ipſa ſuppoſitio dicens, q. ſiquidem factus eſt mundus, vel aliquid eius, vel alienum & extra. Cap. II.

SEd omne inquit generabile ex aliquo, qď prius alienũ erat, gigniť, quare eſt pfecto aliqd uniuerſo alienum, id uero eſt, qď eſt extra generatum, igiť extra uniuerſum erit aliqď, qď prius, quã uniuerſum gignať, extra, ab uniuerſo ſit alienum, quãuis uerũ eſſe conceſſerimus, omne generabile ex aliquo gigni, qď prius erat alienũ, & eſſe aliquid uniuerſi priuſquã editũ eſſet, extra, & alienum, ex quo generatũ eſt, id Platonis ſentẽtiæ, quæ aſſerit nihil extra mũdũ eſſe, aduerſať, ut tãquã pugnans abiiciẽtes, mũdum ſecundum Platonẽ non generari recipiamus. cõſtituto. n. iam mũdo nihil eſſe extra inquit Plato, neq; alienum, id uero, quod conceſſimus, priuſquã mũdus in lucem editus eſſet ab ipſo alienum eſſe, ſiue forma pditum eſſet, ſiue in formæ ac materia qď reliquum eſt mũdi, non ꝑterea ab eo alienum, aut extra eſt, ſiquidem formis ueſtitũ fuiſſet, priorẽ abiiciens formã, ꝓprium ſubiectum edito mũdo materiã pbens, nõ ſecũdum ſubiectum reliquum mũdo cõſtituto eſt alienum. materia. n. ꝓpria, ex qua eẽ habet, nulli eſt aliena, neq; ſecũdum priorem formã, quæ iam abolita eſt, ac in id qď nõ eſt reſo-

luta receſſit,uerbi gr̃a.equus aliquis eneus ſit, & is conflatus efficiat̃ ſtatua.igitur equi forma aliena quidẽ rõne ſtatue cõſtituende,ſed poſtq̃ cõflatus equus in ſtatuã cõſtitutus eſt,cum equna figura in qđ non eſt ſeceſſit,nõ amplius eſſet ei,qđ editum eſt,quia non eſt aliena.ſed neq; equi materia æs ſtatue facta ſubiectum,ab ea aliena eſt,ſed elemẽtum potius.ita igit̃,ſi quid prius erat forma adornatum,ex quo mutato mũdus factus eſt,nõ utiq; forma, quæ corrupta eſt,& eſſe deſiit,eſſe a mũdo,qui ſubſtitit,aliena diceret̃,quod.n.iã nõ eſt,& nihil eſt.quomodo aut aliquid extra,dici poterit eſſe,aut alienum.extra.n.aliqđ exiſtens,aut alienũ ab eo,qđ eſt,pſpicuum eſt,& ip̃m eſſe,quod extra eſt,& alienum.ſi uero informæ ſit, ac materia id, ex quo mundus factus eſt,nõ magis a mundo aliena,quæ pars eius exiſtit,quã elementum diceret̃.Plato uero nihil eſſe aſſerẽs extra uniuerſum,neq; alienum,extra ip̃m inquit nullum relictũ corpus,quo pacto & nõ illic fatuum dicere,qđ,ſi ex alieno aliquo gigneret̃ mundus,erit aliquid extra uniuerſum,anteq̃ uniuerſus gigneret̃,ab uniuerſo alienum.a mundo.n.qui nõdum eſt,quo pacto utiq; extra aliquid eſſe dici poſſet,aut & alienũ.quãobrem neq; priuſquã mundus exiſteret,fieri poterat,ut uel extra ip̃m eſſe aliquid,aut alienum diceret̃,alienũ.n.ab aliquo,quod eſt,eſt alienum.pariter edito mũdo forma quæ iã abolita eſſe deſiit,a mũdo,qui nunc eſt,alienã dici a rõne abhorrens eſt.niſi quiſpiã ab eo qđ eſt,id quod nõ eſt,ut oppoſitũ,& priuationem eius qđ eſt,alienum aſſereret.a forma.n.aliena priuatio.ſed nõ ita Plato nihil eſſe extra uniuerſum aſſerit,ſed tãquã nulla extra curuũ cœli ambitum corpoꝝ exiſtat natura,itaq; ip̃m in Timæo audi platonẽ qualia de hoc dixerit.ſic ad uerbũ.ex his quidem,ac talibus,& numero quatuor mũdi corpus editum eſſe ꝑportione fatent̃,ipſe cõcordi quadã amicitia & charitate complectit̃ atq; ita apte coheret,ac diſſolui nullo modo queat,niſi ab eodẽ a quo eſt colligatus,ex quatuor quidem qđq; unum ſumpſit mundi cõſtitutio ex igne nãq; toto aqua,aere terra ip̃m componens cõſtituit,partẽ nullam,neq; potentiam alicuius extra derelinquẽs,quare apte extra uniuerſum aliqd nõ eſt,nullum eſſe corpus,aut corporis uirtutẽ extra cœlum dicit.ꝙ uero nõ eſt extra uniuerſum,& ab eo,ꝙ eſt,alienum eſſe dicere mẽdacium non eſt,imo neceſſariũ & Platonis ſuppõnibus minime repugnãs.ꝓinde dicens extra uniuerſum,nihil eſſe nec elemẽti partem,neq; uirtutẽ is a forma priuationem alienã non eſſe nõ ſuſtulit,ac extra id,qđ ſecũdum naturã forma indutũ eſt,non localiter,nõ localiter uero dixi,quia qđ non eſt,neq; intra eius,qđ eſt ambitum,neq; localiter extra eſt,priuatio uero non eſt,ſed neq; elementorum partes,ac uirtutes ſunt mũdi priuatio.nullius nãque pars,aut naturalis uirtus,totius exiſtit priuatio.

Quod non omne,qđ gignitur,ex contrario omnino gignitur.quare neq; mundus ſiquidem genitus ex contrario penitus generatus eſt. Cap. III.

SEd ne quidẽ,ſi quẽadmodum conceſſimus,erat aliquid ante mundi generationem,ex quo mundus factus eſt,id mundo eſſe cõtrarium,erat neceſſe.cuncta nãq;,quæ gignunt̃,ex cõtrario oĩno gigni falſum eſt.ſiquidẽ non modo accidẽtium,ſed etiã ſubſtantiarum generatio eſt.Omne uero ex cõtrario gigni,qđ gignit̃,ſubſtãtiæ igitur omni generabili cõtrarium aliquod erit,ſed nihil,ut in ꝑdicamentis demõſtrauit Ariſtoteles,ſubſtãtiæ eſt cõtrarium.quandoqdem ſubſtãtia per ſe ſubſiſtens eſt,ei uero,qđ per ſe ſubſiſtit,quatenus iſtiuſmodi eſt,nihil eſt cõtrarium.quid.n.homini,ut hõ eſt,contrarium eſt.qđ cani,aut equo,quid deniq; ficu,aut uiti,ac eiuſmodi aliis.cõtraria.n.eodẽ in ſubiecto per ſucceſſionẽ fieri nata ſunt.ut in corpore album,nigrũ,calidum,& frigidum,in ſubiecto nulla ſubſtãtia eſt,ideo nulle cõtrariũ aliquod eſt ſubſtãtiæ,non itaq; ſi aliqua gigneret̃ ſubſtantia,ex cõtrario gigneret̃ quatenus iſtiuſmodi,adiectũ eſt.quia in ſubſtãtiis cõtraria exiſtere contingit,ut in ſanguine quidẽ calidũ,& humidum,in oſſe forte frigidum,& ſiccum,calidum quidẽ frigido cõtrariũ,& humidũ ſicco.ſanguini autẽ os non eſt cõtrarium.ſubſtãtia nãq; utrũq;,ac cõmunis utriq; materia.qđq; hoꝝ,non,ut ſiccum eſt ſimpľr,neq; ut humidum,ſed ut os eſt,& ſanguis gignit̃.ſi itaq; ſubſtãtiarum quæq;,ut ſubſtãtia eſt,ac talis,& nõ ſecũdum accidens gignit̃.hõ.n.generat̃,& ut ho-

mo eſt,& caro,ut caro eſt. His uero,atq; eiuſmodi per ſe cõtrarium nullũ eſt. nõ itaq; ſubſtantia generabilis,ut generat̃,ex cõtrario eius eſt generatio. qđ ſi forte eſt,in accidẽtibus id cõſpicitur. qđ.n. fit calidum nõ aliquo alio,ſed abſolute,qua calidum,a frigido prorſus diſcrepat. & eadem nõ diſſimilibus cæteris rõ,tamẽ non cunctoꝝ generatio accidẽtium ex cõtrariis conſtat. non.n. ſpectat̃ in uniuerſis accidẽtibus cõtrarietas. Triãgulus.n. uel circulus, ac reliquæ figuræ gignunt̃,ſed earum generatio nõ eſt ex cõtrario,in figuratum.n. figuræ non cõtrariũ,ſed eius priuatio exiſtit,æque,ac inordinatum ordinati priuatio. Item dextrum aliqđ fit non ex cõtrario,quæ.n. ad aliquid cõtrariis contra diſcriminata ſunt,ſed ſimpl̃r ex priuatione.i. ex non dextro. at uero ex inſciente aliquis efficit̃ ſciens,ſed,ſi quidem ex cõtrario mutaret̃ habitu,ſcientis generatio,ex cõtrario eſſet. Si autẽ ex ſimplici ignorãtia,ex priuatione,uerbi gratia ſi aliquis aerem prius grauẽ eſſe exiſtimãs dediſceret,& leuem exiſtimaret,ex cõtrario ſciẽtiæ generatio eſſet,ſi nõ cognoſcens,neq; ſi grauis,neq; ſi leuis,perdiſceret leuẽ eſſe,in formam ex priuatione generatio. quãobrem,neq; accidẽtium generatio ex cõtrario prorſus exiſtit. nõ itaque ex cõtrario fit,quod fit omne. ſi uero nõ ex cõtrario gignit̃,quod gignit̃,omne,ex inordinato uero ſecũdum Platonem in ordinem per generationem eſt adductum eſt. inordinatũ autem priuatio,& non cõtrarium ordinato ſecundũ Procli rõnem,& ordinatum,ut rurſus in inordinatum reuertat̃,nulla erit neceſſitas. quod quidẽ,neq; Plato,qui mũdum uult eſſe corruptionis exptem,opinari uidet̃. quãdoquidem in Phœdone inquit Plato cõtraria adinuicẽ fieri,& in inuicem rurſus reuerti. ut.n. ex frigido fit calidum,ita rurſus ex calido frigidum. pariter & in cunctis cõtrariis,ne claudicaret natura altera cõtrarioꝝ ſola corrũpens. Præterea nõ,ut ex priuatione gignit̃ forma,ita inquit,formã rurſus in priuationẽ reuerti. id.n. nequ iq̃ dicere apparet Plato,cõtra uero omne,qđ in ordinem adductum eſt,ex inordinato generatũ eẽ aſſerens,eius autẽ,quod in ordinem adductum eſt,in ordinatum priuatio eſt. incorruptibilẽ eſſe inquit ordinatum.i. mundum. non itaq; formam regredi in priuationẽ,pr̃ſus aſſerit. editũ igit̃ mũdum eſſe,& corruptionem ipm non conſequi Platonis placitum eſt.

Quod & ſi contingat habitum contramutari in priuationem, at Platoni contraria prҫcipit dicens,qđ ſi quidem factus eſt mundus ex inordinato ſecũdum Platonem ſecũdum Dei uoluntatem rurſus ipſum permutatione in inordinatum regredi id eſt in propriam priuationem deinceps factus eſt. Cap. IIII.

SEd ſi inquit Proclus inordinatum ordinati priuatio eſt,a priuatione in habitum mutatur,lõge potius,& in priuationẽ ex habitu mutabitur. illud.n. magis fieri nequierat,qm̃ priuationes in habitus nõnulle ſunt ímutabiles. ſi itaq; illud,qđ,ut fieret,minus poterat,factũ eſt,longe magis q̄ poterat eſſe,erit. & mutabit̃ ordinatum in inordinatum,& erit id cũ ſecũdum naturam,tum ſecũdum dei uoluntatẽ. agens.n. id,qđ minus fieri poterat,agit quod eſſe poterit magis,magis aget. Platonis itaq; placitum eſſe,quo ad rerum patit̃ natura ordinatum mutari in inordinatum ex uerbis ipſius Platonis pſpicuum cõſtituit. Ligatum nãq; omne ſolubile eſſe uult,& qm̃ quidẽ eſtis geniti inquit,indiſſolubiles quidẽ non eſtis,neq; prorſus ímortales. hoc uero,& dei uoluntatẽ eſſe genitum oĩno & corrumpi. nõ amplius Platoni conſentanea diſſerit. cõtra nãq; Platonicus faber cœleſtia alloquit̃ ea,quæ mundo a natura cõtingunt diſſerens,qm̃ inquit.n. editi eſtis,indiſſolubiles quidẽ nõ eſtis,neq; oĩno ímortales, reliqua , & q̃ ab eius uoluntate ipſis accedunt,adiecit. non.n. inquit diſſoluemini,neq; mortis uim ſentietis me inuito,maius amplius uinculũ,& firmius ſortiti illis,quibus tum,cũ gignebamini, colligati eſtis. Quare & Plato ſolonem ipſoꝝ,quo ad naturæ patit̃ cõſequẽtia generationẽ ſequi faſſus eſt. ſciens autẽ dei uoluntatẽ naturali quouis uinculo ualidiorẽ eſſe,ex hac mundi ímortalitatem colligauit. nõ.n. quia Deus non põt,ideo nõ ſoluere mũdum dixit. qui & p naturã ſolubilis eſt,ſed quia nõ uult,unde eius eſſe aduẽtitium,& ut in ſupioribus oſtẽſum eſt, ímortalitatem aſſerit eſſe rediuiuã. cur igit̃ Platonis interpres,ac ſucceſſor Platoni aduerſat̃. Plato.n. ex inordinato aſſerit ordinatum genitum eẽ,in ordinato nũc,ut dixi,ordinati priuationẽ ſign-

ficãte, nõ contrarium. ideo natura quidẽ eſſe ſolubilẽ ordinatum, nõ quidem Deum amplius uelle ordinatũ in inordinatum cõtramutari. Proclus uero inquit, qđ ſiquidem ex inordinato ordinatũ factum, rurſus ordinatum regredi in inordinatũ cum natura, tũ Dei uoluntate prorſus cõſequent̃. bifariã igit̃ Platoni aduerſat̃, quia inquit ex inordinato nõ factum eſſe ordinatum Platone palã id uociferãtem, & quod ſiquidẽ factus eſt, Dei rurſus, fore, uoluntatẽ, ut ordinatum in inordinatũ cõtramutet̃ illo ad uerbum rurſus nolle id Deũ, aſſerẽte, ut ex ipſo Platonis ſermone demõſtrauimus. quãobrem nos, qui & mũdum editũ eſſe, & itẽ corruptũ iri nõ diffitemur, qm̃ factus eſt. una cum ueritate, & Platonẽ ſuo ſuffragio nobis nõ diſſidẽtem habemus, qđ factus corruptionẽ ꝓrſus ſubiturus eſt, neq;, ut Platoni placet, ĩdiſſolubilis erit, ac ĩmortalis, qui & ſi natura ſit indiſſolubilis aduẽtitia ĩmortalitate ipſi a Dei uoluntate accedẽte, in his ipſo Proclo utimur teſte. id & natura & non inuito Deo eſſe affirmãte, ſed neq; Plato in his a recta lapſus intelligẽtia eſt, nõ quia incorruptibilẽ eſſe mũdum putet, ſed quia ipm̃ eẽ incorruptibilem oportere exiſtimãs, nõ quia naturæ mundi potẽtiam infinitã ipſi incorruptibilitatis eſſe aſſerat cauſam, ſed opificis uoluntatẽ. ſi. n. oĩno aliquod corpus in ꝑpetuum durare debet, nõ aliũde incorruptibilitatem hr̃e cõtingit, niſi potentia opificis, quæ ꝑpetuã, ipſi ꝑmanentiam ꝓbeat, nullumq; corpus eſt quo ad naturæ patit̃ ratio, quod ꝑpetuitatẽ habeat. nõ eẽ autem ordinato in ordinatum cõtrariũ, & hic planum eſt. ſi autẽ aliud nihil dicit Plato ordinatum quã mundum, mundus autẽ ſubſtantia eſt, ſubſtãtiæ autem generatio, ut demonſtratum eſt, non ex contrario. non itaque ordinatum, & inordinatum ut contraria, ſed ut forma, & priuatio opponuntur.

Procli ſucceſſoris Ratio *Nona.*

NOna. omne, qđ corrumpit̃ ſuomet corrumpit̃ uitio. non. n. a ꝓprio bono, uel proprio, neq; uitio, neq; bono, ſed differenti. iſtiuſmodi. n. omne neq; nocere, neq; iuuare ualet. q̃re neq; corrumpere, neq; ſeruare. ſi itaq; corrumperet̃ uniuerſum, ſuomet corrũpet̃ uitio. mũdum aũt ipſe eſſe aſſerit fœlicem Deũ, & æque omnes Deos, & ideo Deoꝝ genus omne labis, uitiiq; minime capax eſt, experſq; mutationis. non itaq; uniuerſum, cui nihil ineſt uitii, corruptionem ſubibit aliquãdo, qm̃, & ipm̃ Deus eſt. Si uero uniuerſum corruptionis expers, quia, eo, quod corrumpere ualet, caret. neq; generabile eſt, ex quo nãq; cuiq; generatio ineſt, id cuiuſq; corruptiuum eſt. ſuperatum. n. generationis cõcauſa, ſuperans corruptionis. quãobrem ſi, quod ipm̃ corrumpere poſſit, nihil eſt, ex quo utiq; generari ualeat, nõ habet, ſed certe nihil eſt quod ipm̃ corrumpat, ſi quidẽ nihil ipſi ineſt uitii. quid. n. ipſum corrũpere poterit ordinatum aliud, ꝑterq̃ inordinatio, & formoſum niſi deformitas. ipſa. n. formoſo & ordinato uitiũ. ſiquidem igit̃ ineſt ipſi aliqđ uitium, idem deformitas ac inordinatio, in quã diſſoluet̃. ſi aũt ipſi nullum ineſt uitiũ. non erit uniuerſi ordinationi ac decori inordinatio aliqua, & deformitas repugnãs. ſi uero deformationem, & inordinationẽ aduerſariã non habebit, neq; ex deformitate aliqua, ac inordinatione factũ eſt. ſi quidẽ iſtiuſmodi nõ repugnat, id uero ſi nihil ipſi ineſt uitii, nihil itaq; ex quo ꝑfecto gigni poſſit, habet, cum ex quo gigni poſſit quippiã non ſit, nihil porro gigneretur, ex aliquo nomine, quod gignitur gigni oportet, fieri ut ex nullo gignatur, non poteſt.

Quod non eſt Philoſophi, neq; Platoni placet, Platonem veritati præponi. Cap. I.

PLatone palam aſſerẽte mũdum ita genitum eſſe, & non ſemꝑ eſſe, ut pluribus ante demõſtrauimus, prauitatis, ac fraudulẽtiæ admodum effectorẽ, & artis praue cauillatoriæ minime expertem puto, eũ qui nitat̃, quæ ita lucide dicta ſunt, ex aliis Platonis nõnullis ſuppõnib⁹ refellere, Platonẽq; mũdum nõ genitum eſſe, ſed ingenitũ exiſtimaſſe perſuadere. ſi. n. falſum nõ erat aliquã apud Platonẽ uerã extare ſuppõnem, alterã eiuſdem enũtiationem refellere ꝓbi uiri erat, & eius qui pluris ueritatem facit, ex ſuppõnibus alteri aſſentiri, quæ nõ ꝑperã ſe habere uidet̃, reliquã aduerſam tãquã minime uerã miſſam facere. non. n. uiri puto Philoſophi,

neq;

neq; Platonis decretis obſequentis (Socrati quidem parum tribuere, ueritati multo magis Socratem diſſerẽtem ipm inducẽte) omne ꝙ uis a Platone dictum, id quaſi ab Apolline dictum uerum eſſe putare, & ideo eoꝝ, quæ dicta ſunt a uiro, aliqua quæ nõ uera eſſe appareant quaſi non dicta ſint, rõcinari niti, quid. n. miri uideri debet, cum fuerit, fuerit hõ, Platonẽ a ueritate nõnunquã aberrare. quod. n. id non raro paſſus eſt etiãnum in ipſa naturalium rerũ ſpeculatione. quid. n. de Deo dicere oportet, demõſtrant quidem & aduerſus ipm, cum alioꝝ quorũdam, tum Ariſtotelis ſexcentę inſtantiæ. non forte malum, & nonnullarum nos in præſentia modo mentionem facere.

Quod in ꝗplurimis ſuis, de rebus natura conſtantibus, decretis a veritate aberrauit Plato. Cap. II

QVi. n. aſtronomiæ diſciplina celebres habent̃, medio maxime errãtium globo ſolẽ infixum herere demõſtrant, & id omnes cõſequenter approbãt. Plato in Timæo a luna ſecũdum ei aſſignat locum, & quin in hoc ipſe errauerit nemo eoꝝ, qui in diſciplinis peritiã habent, nõ negabit. aliter error eſt, quia animas, quæ rõne uigent, ſecũdum Pythagoricoꝝ fabellas, aĩarum ratione carẽtium corporibus ueſtiri autumat, & id cum plurimi alii, tũ & ipſe Proclus aperte in quarto & decimo rõnis, cuius ſæpe meminimus, capite, in quo ꝓ Timæo Ariſtoteli reſpõdet, Platonis eſſe hãc, & non aliã, ꝓferens ſentẽtiam, & ut mihi uidet̃ experiẽti, nõ recte ſoluit inſtãtiam, contra id decretũ, Ariſtotelis. tertius uirtutẽ attractiuã in corporibus eſſe negat, cum tamẽ medici quaſi præ oculis noſtris eſſe demõſtrent. quartus uuluam aĩal eẽ putauit Plato, qđ non eſſe uerum Galenus in iudiciali ſatis demõſtrauit. quintus, & plãtas ſenſus expertes nõ eſſe, qđ Ariſtoteles negat, neq; Platonis cultores demõſtrare ualent. & ni a propoſito extra euagaremur, dictorum ſingulum cum Procli aſſertionibus exponens ne dictu moleſtum ſit, non uerum eſſe demonſtraſſem.

Quod & in ſuis decretis non raro a veritate lapſus eſt, in quibus demonſtratio quodq; corrumpere aliquos quos peperere, ac cõmunes eſſe mulieres lege ſancit. Cap. III.

ET in deliberationibus quæ ad mores ſpectant ꝙ plurima ẽt alia uiri ꝑfecto aliquis recenſere poſſet, ſed qm̃ de hoc nũc, ut diſſeramus, ꝓpoſitum non eſt, ſed ut demõſtremus, non raro ab eo ꝙ cõſentaneum eſt, aberraſſe unius ferme, aut ad ſummum duoꝝ mẽtionem faciemus. qũo. n. non aliquis eoꝝ etiã qui parũ ualent ingenio inſtitutiones in rep. de nuptiis, eius, & pueroꝝ educatione cõſtomacho non reꝑhenderetur, ciuitatis. n. mares, ac fœminas cuſtodes dum ætate uigent ꝓcreare ualentes bonos qdem bonis, cõtrarios uero cõtrariis miſceri iubet. ſed bonoꝝ quidem ꝓlem alere cenſet. prauoꝝ uero & ſi quis bonoꝝ mãcus mutiluſue genitus eſſet, in abolito celare, cum uero tp̃s ꝓcreationis cuſtodes trãſilierint, reliquũ libere tp̃s miſceri concedit, & uiros cui uoluerint fœmine & item fœminas. pauca quædã cauens & ſenectutis tp̃s in quo tẽperatiorem agere uitã magis oportebat ad intẽperantiã quaſi ſuæ ciuitatis cuſtodes ꝓuocet, & ꝙ moleſtius eſt, ſi his fœtus ut gigneret̃ contingeret, maximo ſtudio operam dare iubet ne in lucẽ exeat, ſed in uulua uidelicet impfectum quibuſdã medicamentis uel eiuſmodi neceſſitatibus corrũpat. Quippe aliter eſſe non põt, cum non pmittat noſtra ut cura fœtus in lucem ꝓdeat. ſi uero aliqua quæ uim inferre nixa eſt, pepit exponere. ac minime alere iubet aliud ſuis ciuibus nihil, ꝙ cariſſimoꝝ cædes agere exhortans & ne uirum calũniari uideamur, ut ipſe in quinto de rep. ea quæ recẽſuimus inſtituat, audi. ita. n. ad uerbũ diſſerit. Socrates. in nuptiis igit̃ & in filioꝝ ꝓcreatione non mediocriter rectum id fieri uidet̃. Glauco. quo pacto. Socrates. oportet ꝑfecto & conceſſimus optimos optimis ut plurimũ cõgredi. contra autẽ deterrimos, & illoꝝ ꝓlem alere. hoꝝ nequaꝙ ſi armẽtum excellentiſſimũ ſic futuꝝ, & hæc omnia, dum agunt̃ latere cæteros, nõ principes debent, ſi modo cuſtodũ armẽtũ ſine ſeditione futurũ ſit. liqdem optimoꝝ filios alere oportet, peſſimoꝝ minime. planũ ipſos ut intereant, exponere uelle. qui. n. non alunt̃, eos interire neceſſe eſt & poſt pauca in eodẽ de rep. quinto inqt. Socrates. optimoꝝ quidẽ ꝓlem cenſeo accipiẽdam & ad ouile aſportãdã ad nu-

trices quæ ſeparatim i aliqua ciuitatis parte moratᷣ,peſſimoꝝ filios & eos,qui ex aliis ſi mutili & manchi aliquo mēbro in occulto,& ut decet,a'bdent loco,ſiquidē cuſtodum genus puram purū futurum ſit.quid igitᷣ uult maloꝝ proclem in occulto,& abdito abſcōdi,& qui ex bonis editi ſunt,ſi fuerint membro aliquo māchi ut pereāt,occultandi.qui.n,non aluntur,& ſunt in ætate,ꝑpetuo in abdito eſſe nō ualent,ꝙ eos corrumpi uult,aptius,paulo ꝓgreſſus ſuā explicauit ſentētiam.inqt.n.ita.Socrates.cum iā,puto,mulieres,& uiri ætatem generationi accōmodatā,trāſilierint,ꝑmittemus eos libere cui uoluerint ꝓterq̄ filiæ & matri & filiarū natis & matris maioribus miſceri.& item mulieres oībus ꝓterq̄ filio ac patri,& hoꝝ filiis atq; maioribus eorūdem.cū hæc oīa iuſſerimus,uetabimus,ne in lucem ullus efferatᷣ fœtus,ſi cōtingerit.ſiqd coegerit,ita ponere ut eiuſmodi nulla ſit nutritio ac quo pacto fieri pōt,ꝙ quidē dixi aīaduertendum ne fœtus in lucem efferantᷣ,uel quibuſdā ueneficiis,ac eiuſmodi in poſturis in uulua corrumpentes uiolētia cohibentium ſuꝑata ſi exierint,ita ponere ac nō alere,quid aliudᷣ eſt,q̄ eſſe filioꝝ occiſores adhortari.quanto piū magis erat ꝓrſus ꝓhibere eos,qui ita erant affecti a mulieris initu,q̄ꝫ uoluptati inſeruiētem Dei opus corrumpē.quot & ex prauis optimos frequenter uidemus editos,& deteriores ex optimis,ac ex ſenibus fortes & bonis ꝓditos moribꝰ ut admodum ex hac optima rep.hoīum uita delitiis fruatur cunctis beſtiis adornata moribus agreſtioribus.ꝙ nam aīal tā īmite & agreſte,aut tam prauū atq; uiribus defectum,quin ꝓ ſua prole mori,ab ipſa natura quæ doceri non pōt,erudiatᷣ.itaq; audi quo pacto Homerus naturam,cuiuſq; ſuæ prolis amorem docens,laudibus efferat.

Multiplici,uarioque ſuo medioque colore
Veſpæ & apes utque aſpra tenent ſpylæa,uecellas,
Nec uacuas linquunt ydes propriam ut tueantur
Hæ prolem,aduerſos ulciſcunturque repente et item
Sic auis ut pullis defert in plumibus æſcam
Poſtquam aluit grandæis ſubito mala pertulit ipſis

Nōne animalia adeo parua naturæ uel Dei potius obſequētia ordini ꝓ ſua & ꝓpria occūbere prole magnoꝑe appetunt ferinū natura inſitū indicantia morē ut ſeipſa ꝓ ſua ꝓle nihili pēdant,atq; cōtemnāt,an ne heroum erga ſocios ſuos declarans charitatem & amorem his maxime aſſimilauit Homerus.

Vtque leo in medio prolis ſtetit,actus in iram eſt,
In ſyluam catulos ducens uel robore frendens
Obuius ut ceſſit uenator,lumina claudit,
Atque ſupercilium totum trahit,haud ſecus Aias
Iuxta Patrocli corpus ſe oſtendit honori.

Quomodo igitᷣ lex,ꝓrſus abhorrens nō eſt,quæ eiuſmodi naturæ nr̄æ māſuetudinē ex lenitate ſua ad feritatē magis traducens,quæ tātā,in calamitatibus eoꝝ,qui nobis inuitis eduntᷣ,ꝓſeſert crudelitatem ꝓſertim ex bonis,qualē nō uincit impietatē.Hæc quidē nulli dubiū abhorrenda eſſe.cōes etiā fœminas uelle eſſe ex eius,quos iā citauimus,ſolis locis cumulate probare poſſumus.ſiqdem in pariendi uigore bonos bonis,cōtrariis cōtrarios copulat,eos,qui generādi tp̄s egreſſi ſunt,libere reliquum tp̄s,& ut uoluerint facultatē,niſi cū his,quos excerpſit,coeundi cōcedit,planū eos,qui prius prauis ſi cōtingerit iuſſu legis ſe miſcuerint,poſtea facul ta a lege conceſſa ſimilr̄ cum bonis coire,a quibus prius ui legis arcebantᷣ,non unā amāt ſcd̄m Euripidē in nuptiis incōmunicabilē uiri beneuolētiam in iuuēta nāq; ætate,neq; bonis,ut ad miſcerentᷣ cū prauis fœminis licebat,neq; uitioſis fœminis hoībus ꝓbis.in ſenectute uero nō id uetabatᷣ ei.ergo quæ aūt prius cū bono,poſtea cum prauo,ut par erat ſe miſcens,aut cōtra cōiter uidelicet his,qui coire uoluerint ꝓpoſitū erat,ac prius quidem bonis ſolis aut ſolis prauis,poſterius uero nihilominus bonis ſimul & prauis. Præterea nihil de uiris & fœminis uiduis in rep.inſtitutū eſt.ꝑſpicuum in rep.eius ꝓpter coitus cōmunionē uitam uiduā agere nō licere,& ꝓoccupauit iam clara uoce in eodē de rep.quinto hāc legem ſtatuens qppe cōmunes

uiroꝝ

uiroꝝ & mulierum ciuiles uirtutes lege ſanciens iu qua nudas in palæſtra cum uiris nō modo iuuenes, ſed & eas, quæ ſenectã uitam agebat̃, fœminas exerceri inſtituit, necnō equæ ut uiros impare, ac in uenationibus, & in bello inire ſimilr̃ pugnam, qm̃ ꝙ ꝑter oium exiſtimationem decreta inſtituebat. ꝙ lege fieri poſſet, ac conducere rõne cõfirmauit. debebat ſtatim & legem qua cõmunes eſſe mulieres ſtatuit ſtabilire, & hanc cernebat priori uideri eſſe magis inopinabilem, quæ & uix ſuſciperet̃, audi qualia ante legem principia auſpicat̃. ita. n. diſſerit Socrates. So. hunc quidem euaſimus tãquã ꝓfundum pelagus de mulierum lege diſſerentes, ut nõ oẽs imergamur ſtatuentes, ut oportet cõmuniter omnia curare cuſtodes apud nos tã uiros q̃ mulieres. at orõ admodum ſibi quadrat, ꝙ quæ diſſerit, cum eſſe poſſunt, cum cõferunt Glauco et maxime nõ paruam tẽpeſtatem uocaſti. So. haud magnã eſſe aſſerens cum ꝙ ſequit̃, poſtea cognoueris. Glauco. obit quidẽ ut cognoſcam inquit id. So. hãc quidem & cæteras priores, hæc ut ego puto, ſequit̃ lex. Glau. quænã. So. mulieres has uiroꝝ omnium omnes eſſe cõmunes, priuatim uero cum alio nulla habitare. & item cõmunes filios, neq; parẽtem ſuam ꝓlẽ noſſe, neq; filium ſuum parẽtem. Glau. longe inquit minus illo id credẽdum, & ut fieri poſſit, ac utilis ſic uideas, ut ſecũde legi aſſerat minus q̃ primæ fides ꝑſtanda ſi fieri poſſit, & utilis ſit. id non erat ꝑter eſtimationem oium a credulitate remotum, ſi unã ſingulo coire uolebat, & non quæ apud omnes hoĩes recta eſſe uideant̃, cõmunes in uſum oibus fœminas ꝓponebat, rationis autem ꝑſpicuitatem aĩaduertere. fœminas inquit has uiroꝝ horum oium omnes eſſe cõmunes, priuatim uero alicui nulla nuptui dare, & in his, quæ poſtea ſequunt̃, pluribus, cõprobat. ut non nomine modo, ſed & opere hãc amplecti cõmunionem oportet. Poſt. n. id decretum, inquit & uerbũ. una ſequi cũ uoluptates, tum triſtitiã cõmunes aſſerimus, & legis communis utilitatem cum fœminis mixtionis in eodem de republica. Quinto expoſuit. nihil. n. cuiuſquã ꝓprium eſſe in ſua ciuitate inquit uelle, id. n. eſſe cõuellẽs ciuitates. quẽquã dicere hoc meum, & hoc tuũ, & in ſuã domum alterã eſſe fœminã & filios ſuos gignere. uno itaq; decreto inquit cõmuni oportere triſtitia & uoluptatibus frui oẽs cõmunibus. ita. n. uidelicet & filii cõmunes utiq; noĩari poſſunt, non ita, ut facultates cõmunes, & fœminæ, id. n. eſſe nõ poteſt. ſed ignorãte quoq; ꝓpter ꝓmiſcuam fœminaꝝ mixtionẽ, qui ſint ſui filii, cõmunes filios aſpiciẽt omnes, & ꝓprias in ipſis uoluptates & triſtitiã ſiras habebũt. decipula ſortium callidam. ſ. inſtituit non de hoc, qđ unam ac eãdem ſingulo ſemꝑ ſorte euenire iudicarit. qđ quidem aliqui legis uitium ueriti finxere, ſed apte ultra hos quidem bonos bonas, interdum aliã idẽ, prauos uero prauas ignorãtes ſortiri. qđ & ipſa Platonis orõne, quã iam ꝑcurrẽtes poſuimus, uidere licet, id fortunæ opus, nõ principium ꝓuidẽtia ciues exiſtimã es contra ipſos ſeditionem cõcitant, ut par eſt, bonas praui occupare appetentes. ſi uero eãdem ꝑpetuo cum eodẽ coire uolebat, ſemel quoq; unã ſortiẽtem, & hoc palam facto, quemadmodũ, & nunc ſors tũ ſuperflua reliqua uiſa fuiſſet. ſed nequaq̃ unam uni impetui traditã apparet. & ſecus. abhorrens utiq;, & quæ adimpleri non poſſit eiuſmodi calliditas uidet̃, ac in contrariũ legis uoluntatem circũferens. ſi cuiq; unã, ac eãdem, ut aliqui aſſerunt, uni copulari uolebat. latere uero id ciues ſtudebat, eo quia nihil ꝓprium poſſidere uideret̃. ſortium calliditatẽ eandẽ ſemꝑ eidem ſorte cõtingere diligenter curabãt. id quippe fieri nequibat, cũ eadem ꝑpetuo eodem coiret. non. n. cõniuentes ipſos coire inſtituere. quare tẽpore ꝓrſus deꝑhẽdebat̃ ſimul, & ridicula in ſortibꝰ principum calũnia fiebat. & hoc quidem cognito in caſſum ꝓrſus legis extiterat utilitas, in cõtrarium potius uertebat̃. nunc. n unã quã uult, ac fieri non poterat, quoq; appetente & hanc, ut habere poſſit admodum cupiẽte ſponte, & nõ ui laborãnum ſine ſeditione ſint. cuius grã ciuitates condunt̃. ſi uero putaret hoc quidem aliquis tãquã ꝓmiſcuum eſſe mulierũ cõuerſationem, tẽpore quiſq; ut ꝑter id, quod uidet̃, ac apparet eſſe ꝑ legem ſancitum, ui principũ ac dolo, non electione ut decẽs eſt, congredit̃, quo pacto nõ oia ſeditione repleat, & ciuitatẽ & principes ſeditione laboraturos neceſſe eſſe. ſiquidẽ nõ penitus ſine affectione ſuos ciues eſſe Plato ſupponit iucundæ electionis meliores. ſi. n. eiuſmodi ipſos eſſe putauit nihil ipſi hoꝝ fallacia ſortuũ erat opus, ac deceptione quibus ipſos inſcios eſſe uolebat ut principum iudicio nu-

ptiæ fierēt ut fortunæ munus talem ſibi ſorte obtigiſſe putātes cōtra principes ſeditionē nō cō citarent, de quibus.n. ſeditionem mo ıere debebāt, q̄ ſemel ob cōmunem utilitatem uoluptatē contēpſere. igiť affectione mouenť, & uoluptatibus adherentes rurſus laterēt tē pore, fieri nō poterat, tāquā nō a fortuna, ſed principū decreto. nō electione, ut par eſt, cū eadē quiſq; coeat, quo pacto cōſentaneum rōni non eſt ſeditionē aduerſus principes cōcitaturos, eos, qui facultate, qua uoluptatibus ſoluebanť, & hanc lege cōcedente, ſe priuatos eſſe uidebāt, qđ' qdē ſi eādem ſemp eidem ſortibus cōtingere dixit, hoc autem ut lateret fieri nequibat, quodq; utilitas, quæ e lege manabat, in cōtrarium ducebať, mediocriter demōſtratum eſt. abhorret uero a rōne & ſi quis eidem cōgreſſus, ipm fugiet ut aliquis & id per ſortes Platonem excogitaſſe concederet. Decretum.n. in eius aīa uitioſiſſimum inherebit nullā nāq; in adulterio ineſſe turpitudinem exiſtimabit. & fœminaꝝ cōplexum infinitū. ſi.n. interdum alie cōgredi putat, & hāc optime reipublice exiſtimauerit legem eſſe quid aliud, quā qđ' diſſeruimus, ciuium queq̄ ſuſpicari neceſſe eſt. ſed nulli eſſe dubiū puto, quin oīs habeať actio turpis nō ipm nudum uſum dico, ſed ꝑpter modum, qui cōtra legem cōmittiť, & rōnis ad id cōſenſum crimini datum eſt. nō enim ſimplr̄ cum fœmina coire, ſed ſi nō ex lege, uituperabile. uſum uero, qui ex lege, ac cōtra legem rōne quidem diiudicamus. qui itaq; ratione ſibi pſuaſerit qđ' non eidem ſemp, ſed interdum alie congrediť. iſte adulterii actionem cōtra legem fecerit, quāuis cum ſua cōgreſſus ſit. ut.n. ex contrario, ſi quiſpiā noctu aliene implicari uxori uoluerit, ac putarit cum ꝑpria ignorās cōmiſceť, is uetus adulter eſt, ſi nō uſu ſed rationis cōſenſu iuſte iudicať, ideo non abſolute coitio, ſed modus, & in rationis mō conſenſus adulteriū efficit. unde ratione huiuſcemodi diſcernēte carentia aīalia rationis expertia, & peccato, qđ' in hoc p coitum cōmittiť, abſoluta, ac libera ſunt. id quidē cōſequens, & quod ſemp congrediens, ignorās id tamē, & aliæ interdum ſe miſceri putās, & id tāquā eſſet a lege pſuaſum habet. is adulterium quaſi bonū eſſet, apud ſe ipm confirmauit, ac ꝑpetrauit. quicūq; igiť eiuſmodi fictionibus Platonem interꝑtari nituntur pſpicuum eſt pudores ſuffuſos, hæc ita fateri ipm inſtituere. rem in cōmune cum oibus hominibus turpem eſſe putātes, a crimine uero ipſum uendicare nequeūtes ipſi uitioſe legis ſuffragium contra ipſum ferunt. hæc quidem tanta ſint, ſexcenta autē ſunt, & alia, in quibus Platonem a ueritate demōſtrare poſſumus aberraſſe. ſed ut ampliori ne utamur digreſſione, hæc, quæ diſſeruimus, non omnia, quæ diſſeruit Plato, cum aſſequutū eſſe, fidem uel abunde præſtare ualent.

Quod non thelogorum, ſed poeticarum fabellarum conſuetudinē ſequens Deū eſſe mundū *Plato dixit, in quo quia atheniēſium populū verebatur, nō quæ ipſe probabat, diſſeruit.* Cap. IIII.

Quod igiť mirādum, ſi & in his, quæ nunc a nobis in diſceptationem ꝑpoſita ſunt, duæ ſecum pugnent ſuppōnes, ut aliquis & ipſas pugnare concedat, quarum altera eſt, quæ Deum eſſe uniuerſum, ac ipm genitum eſſe, & nō ab æterno eſſe ſupponit, altera qdem conſequenter hr̄e reliqua uero nō amplius. ſed Proclus ueritatis ſe eſſe ꝑceptorem cēſens, Deum eē mūdum, ut uerum amplectens, hinc ipm non genitum eſſe colligere nititur, at qui & quia & a Deo mūdus eſſe diciť, concludere aliquid poſſet ipm non generabilem eſſe, nō ꝑterea & illud demonſtrare pōt, ipſum non genitum eſſe, ac nō ſemp eſſe Platonem ſuppoſuiſſe. quādo & id Græcoꝝ erroris ꝑprium, Deoꝝ generationes ſupponi. & Plato quidem frequentius rectas de Deo notiones ſequi uideť, poetarū autem de Deo & uulgi maledicā abiiciēs exiſtimationem, item nōnunquā quaſi conſuetudinem, ac traditiones paternas, forte uero & Atheniēſium populum ueritatis, ne ſentētiam, qua Socratem capite mulctārūt, contra ſe ferrent, ad fabulas delabiť. ac eadem cum aliis impietate comparať, & id in nō paucis locis aliquis ratione ꝑquirēs inueniret, manifeſtiſſime tamē Plato ipſe in epiſtola, quā ad pdicam ſcripſit, pſpicuum fecit. inquit.n. ad uerbum hæc. ſi uero aliquis audiens hæc dixerit, Plato quidem, ut uideť, quæ populari adminiſtrationi conferūt, ſcire ſimulat, licebat uero populo dicere, ac ipſi optima cōſulere, nūquā ſurgens uerba fecit, ad hæc reſpondeat Platonē tarde in patria fuiſſe, ac populum inueniſſe

Deſideratur ſecūda ſuppoſitio.

inueniſſe iã ſecundo,& ab his qui ante fuerunt cõplura,ac iniqua aduerſantia ſue ſniæ aſſuetũ
agere. in oibus utiqꝫ iucũdiſſima quẽadmodũ patri ipſi cõſuluiſſet in periclitari fruſtra exiſti
maſſet,nihil autẽ amplius facturum.His itaqꝫ de cauſis Plato aptiſſime teſtatũ relinquit plu-
rima,quæ decebãt,timore,ſilentio ꝑteriſſe.ſi autẽ de reipublicæ adminiſtratione aliquid,eoꝝ,
quæ Athenieñſibus prius recepta fuerint,mouere ueritus eſt,putãs praue ſe hr̃e,quæ ipſoꝝ rẽ-
publicam conſtituũt,quo pacto non longe magis,ſi quæ ad Deos noiatos ſpectãt aſpernare-
tur,extremum ſibi iminere periculum arbitratus eſt?id nãqꝫ ipm & Socrati mortis cauſa fuit,
at & quidem,ut non paucis iam noſtris recepta prætermitto,in tantum ipſorum recordatus,
ut demonſtrarem,& hic Platonem fabularum errore irretitum,mũdum Deum eſſe ex carmi
nibus Orphei aſſeruiſſe.& hæc quidem ſatis,ad propoſite autem argumẽtationis conſidera-
tionem noſtra iam conuertatur oratio.

Quod ex quibus ſuppoſitionibus quas ipſi dant, a nobis demonſtratur fieri non poſſe vt mundus ſit Deus in quo quod non eſt imutabile, ꝗ ſecundum partes mutatur. Cap. V.

OMne ꝗ corrumpit̃,ſuomet inquit uitio corrumpit̃.Deoꝝ autem genus omne ab omni
prorſus imune uitio ac mutationis minime capax eſt.non itaqꝫ inquit aliquãdo corrum
pet uniuerſum cui nullũ uitium ineſt,quapꝑ & ipſum Deus eſt,ſi Deoꝝ genus omne uitii ne
quaꝗ̃ capax eſt,& mutationis expers eſt.itaqꝫ fieri non põt,ut ſit imutabile,id non poterit ꝑfe
cto Deus eſſe,qm̃ omne ſenſum mouens,& generationis,& abolitionis minime expers eẽ aſſe
rit Plato,uere quidem nunꝗ̃ exiſtens,ac ꝓinde tum cœlũ tum mũdum ſenſum mouere ꝑtu-
lit.ſolis.n.his,quæ diuiniſſima ſunt,qđ uniuſmodi & ſui non ſint diſſimilia,accõmodatũ eẽ,
corpoꝝ autem naturam non eiuſdem eſſe ordinis,ſed in mutatione penitus eẽ oſtendi,ac ipſe
Proclus,ut in his,quæ ante cognouimus,in hãc Platonis ſeniẽtiam pedibus iuit,finitã eẽ mũ-
di uirtutem aſſerens.quãobrem nullum corpus potẽtiæ particeps infinitæ exiſtit. Finitã autẽ
uirtutem corruptionem ſubiturã eſſe.& id ab eius natura mũdo ineſſe.iis ita aperte conceſſis.
utrum rõni conſonum magis erat,eo qđ mundus Deus eſſe dr̃,ipſum minime eſſe imutabilẽ,
ac ob id,neqꝫ genitum eſſe,ratione colligere.ac ſibiipſi,necnon Platoni,ac ueritati pugnantia
dicere?an,quia mutabilis eſt,& ob id natura corruptibilis non infinitæ participẽ eſſe uirtutis.
& Deum ipm eſſe,tãquã falſum repelli?ſi quidẽ Deoꝝ genus omne,ut inquit, mutationis eſt
minime capax.ſed exiſtimo ois utiqꝫ quæ ſecũdum neceſſarium eſſe fateret̃,mundum aio nõ
eſſe Deum,primũ autem falſum dico ipm mutationis eſſe capacem non poſſe negarẽ.ſi.n.uni
uerſum Deus eſt,quid eoꝝ,quæ reliqua ſunt,eſt,qđ Deus non ſit.in uniuerſo.n.partes com-
prehẽdunt̃,totum.n.ac uniuerſum aliud nihil eſt,quã cunctarũ adinuicẽ habitudo,ac in idẽ
concurſus partium.hinc itaqꝫ in tãtum Dei gl̃iam hoies contumelia affecere,ut uſqꝫ ad beſtio
las,& in aia ipſa , & ꝗ̃ in hoibus turpiſſima uitia diuinũ,& pietatẽ,& nomen traheret , ſi itaqꝫ
mundus cũ ſit corpus,in mutatione,ac alteratione ſpectat̃,ac fieri nõ poteſt,ut expers ſit ipſe
mutationis.Deoꝝ autem genus mutationis nequaꝗ̃ capax,mundus itaqꝫ,ut ſit Deus,fieri ne-
quit.Sed forte quiſpiã ad hæc dixerit.& ſi mundi partes mutant̃,totum tamẽ,ut totum mu-
tationem non ſubire.ſemp.n.eodem pacto totum ſe habet,in uniuerſi autem partibus muta-
tio,ac alteratio conſpicit̃.ſed ita eoꝝ quæ ſunt,uſqꝫ eo,dũ ſunt,mutabilia erunt.ſed ſemel cun
cta imutabilia,nullum nãqꝫ aial,quouſqꝫ utiqꝫ aial ſit,ſecundum totum ipm mutatur,ſed & ſi
augeat̃,uel minuatur,aut calefiat,aut ex loco locum mutet,ut aial ſit,minime deſiit. ſi enim
ſecundum totum ipm,& ut aial eſt,mutat̃,& penitus eſſe deſiit,mutationum.n.generatio , &
corruptio totius rei efficit mutationem.generatio nãqꝫ ex eo,qđ non eſt,in id,qđ eſt,progreſ-
ſio eſt.corruptio autẽ in id,qđ minime eſt,ex eo,quod eſt,reliquæ aũt mutationes ſecundum
aliquid eoꝝ,quæ rei contingunt,fiunt.accidit autẽ,ut & res tota ſalua ſit,aliquas totius parti-
culas corrũpi,ac fieri,uelut cum parte carnis aliqua corrupta,alia eius loco naſcat̃ , aut cõciſo
ramo alii iterꝫ pullulent.ita igit̃,& mundus uſqꝫ utiqꝫ eo,dum eſt,ſecũdum totum ipm eſt im
mutabilis.nãqꝫ,ſi ſecũdum totum ipm mutet̃ & corrumpi ipm neceſſe eſt.non igitur demon-

ſtrat uniuerſum eſſe imutabile, eo qđ non ſecundum totum ipm nunc mutet, ſed ſi nulla eius pars mutat, quod minime ueꝝ exiſtit. cõtrarium igit nulla mundi pars imutabilis ꝓrſus exiſtit. cuncta nãq; alia per oẽm mutationis ſpẽm mutant. cœlum tamen mutationẽ, quæ per locum eſt, ſuſtinet. nullaq; cæli pars eſt, quæ mutationem, quæ eſt ſecundum locum, ſortita non ſit. quãobrem non erit uniuerſum imutabile, & ſi quæ ſecũdum alias mutationũ ſpẽs mutantur, & corruptionis, & generationis oia receptiua, ac omne igit qđ mutabile exiſtit, tum generabile, tum corruptibile neceſſario erit. etenim rõni minime cõſonũ elemẽtis, ex qbus eẽ poſſidet, generationem, & corruptionem ſubeuntibus, & quod ex his cõſtat, generationem, ac corruptionem non ſubire. ut in his, quæ antea tractauimus, accuratius demonſtrauimus, ſed iterum propoſitam conſideremus argumentationem.

Quod & mundus mutationis quæ eſt contra naturam ſuſceptiuus quę his quæ corrumpuntur, cur corrumpantur, cauſa exiſtit. Cap. VI.

QVoniam omne, qđ corrumpit a ſuo corrumpi uitio Proclus aſſerit, qđ uero cuiuſq; ſit uitium, nequaq̃ dixit, qđ quid eſt ipm, cõſideratu dignum eſt, ex quo cuiq; ex his, quæ ipſo participant, ut corrumpat, contingit. Ego quidem nihil aliud cuiuſq; eſſe uitiũ exiſtimo, quã diſſeſſum cuiuſq; in id, qđ contra naturã eſt, ut & in ratione, quæ hãc anteceſſit, mẽtionẽ fecimus. ipſe autẽ a nulla uidelicet naturali fit uirtute. nihil nãq; coꝝ, quæ ſunt, ipm ſuiipſius corruptiuum eſt, quin potius cuiuſq; natura, eſt cuiuſq; conſeruatrix. itaq; ſi quidem potentiæ impotentia opponit, ei autem qđ eſt, id quod non eſt, ſingulo autem, ut ſit, naturalis potentia cauſa exiſtit. & nõ eſſe igit cauſa utiq; impotẽtia eſt, quia naturalis uis debilis eſt, nec ſubiectũ in perpetuum cõtinere ualet, ideo corrumpi cõtingit res. uirtutem autem infinitã nõ deficere, ſed finitã neceſſarium eſt. queãdmodum certe & aurige uirtus, ſiue corporeã, aliquis ſiue artificialem dicere uoluerit, cauſa ſalutis currus exiſtit, interitus autem eius infirmitas. itaq; ſi mũdus, cum ſit corpus, finite eſt uirtutis, tẽpore autẽ finitã reddi imbecillem neceſſe eſt, facta autem imbecilli in id, qđ eſt cõtra naturã, res ꝓlabi, quod uero contra naturã eſt, cuiuſq; uitiũ, & corruptionis cauſa eſt, & mundus igit, qua, uirtute eſt imbecilli, uitiũ continebit, qđ in id, qđ eſt contra naturã uia exiſtit. aut igit demonſtrent mũdum finite non eſſe uirtutis, aut finitam uirtutem corruptionis expertẽ, aut, ſi hæc uera ſunt, & mũdum quatenus eſt ꝓprie finite uirtutis, uitiiq; qđ contra naturã eſt, ſuſceptiuum neceſſe eſt eſſe, & hac de cauſa corruptioni ſubiici, ac ꝓpter hoc nequaq̃ ingenerabilẽ eſſe. nolle nãq; Deũ ipm corrũpi, neq; rõne demſtrare ualet. Argumẽtationibus cõtra hãc, in rõne ſexta cõſutatis, & ſi id erat ueꝝ, nõ iuxta hoc, natura incorruptibile ipſum eſſe inducebat, ſecundum naturam autem incorruptibilis non exiſtens, ſed corruptibilis neceſſario & generabilis eſt.

Quoniã ſi quidẽ demonſtratum eſt eſſe aliquam corruptionis mundi cauſam neceſſe quidem ſecũdum ſuppoſitiones Procli aliquod ex quo & genitus eſt. Cap. VII.

SEd quidem & quæ deinceps ex ratione inſpiciamus, ſi uero non corruptibile inquit uniuerſum, qm̃ nihil, qđ corrumpat, habet, neq; generabile eſt. ex quo nãq; cuiq; generatio ineſt, id cuiq; corruptiuum eſt. ſuperatum nãq; generationis cauſa & ſuperãs corruptionis. quare ſi nihil, qđ ipm corrumpat, eſt, nihil habet. ex quo utiq; generet, & quæ ſequunt, demõſtrauit Proclus, queãdmodum putauit, ex eo, quod mũdus ſit Deus, ipm nihil uitii hr̃e, ac ꝓpter hoc nihil, quod corrumpere ualeat, obtinere, ex hoc iteꝝ, quod neq; genitus ſit demonſtrare nititur. eadẽ nãq; inquit & generationis, & corruptionis cauſa, ſed ſuperata q̃dem generatiõis cauſa, ſuperans autẽ corruptionis. Si quidem igit uniuerſum inquit ordinatum, ac ornatũ corrũperet a nullo utiq; niſi ab inordinatione, & in cõcinitate corrumperet, ordinato. n. ac ornatui inordinatio & in cõcinitas ipſa uitium eſt. ſi igit nihil ineſt inquit mundo uitiũ, non utiq; inordinationem, ac incõcinitatem repugnãtem hr̃et. qua ſuperãte corrumpi, uicta aũt gigni uniuerſum contingit. ſed q̃dem ſatis demõſtrauimus & mundũ eius, quod eſt contra naturã, eſſe

ſuſceptiuum, quia eſt ꝓpria finitũ uirtute, ei autem, qđ ordinatum eſt, inordinatio, & cõcinitati inconcinitas contra naturã ineſt. habebit itaq; & mũdus ſui cauſas corruptiuas, ſed quæ corruptionis cauſa eſt, hãc inquit Proclus generationis eſſe cauſam. ideo & ex quo utiq; mundus gigni poſſit, erit. mihi qdem nequaquã uerũ eſſe uidet, corruptionis concauſam, hãc penitus concauſam & generationis eſſe, ſed ut ne trãſcendentes ꝓlixiores ſimus, hoc qdem nobis prætermittatur. ſi nãq; & pronnntiatum uniuerſale uerum erat, cum demonſtratum ſit, & mũdo in eſſe quod eſt contra naturam, & corruptionis cauſam, uidelicet ſecũdum Procli ſuppoſitionem, & generationis eius concauſa in eſſe.

Ambiguitas qđ nihil ex eo, q, penitus non eſt, gigni contingit, ac propter hoc neceſſe eſſe & mundum eſſe ingenerabilem. Cap. VIII.

QVoniam rõnem, quæ apud Græcos diuulgata eſt, Proclus deinceps cõmouit. cum. n. inquit, non ſit, ex quo utiq; aliquo gigni poſſit, non utiq; gigneret. omne nãq;, quod fit ex aliquo fieri neceſſe eſt, ut ex nihilo quippiã gignat, inquit, fieri nequit. age prius ratione contendamus, ut ne in dicta cauſa contra ipm decernamus, ita ꝓ uiribus ueritati fauebimus. qđ igit uniuerſum, quod fit, ex aliquo, qđ conſtet, gignat, aliquis utiq;, qui ea, quæ ꝑ generationem in lucem educunt, inſpexerit, ꝑſuadere poterit. hõ nãq; ex menſtruo ſanguine, ac fœminæ edit, & ficus itẽ ex grano deorſum in terra iacto, ac aqua irrigãte, necnon ex aere in craſſitiem redacto, aqua, eadẽ rareſcente gignit ignis. & in cæteris aliis, tum naturalibus, tum artificialibus eodẽ mõ. Quare inquiũt, ſi nihil erat, ex quo mũdus genitus eſt, ante mundi generationẽ, ipſe ut genitus eẽt, fieri penitus nequibat. ſi aũt erat, aut igenerabile penitus erat, aut generabile, ſed ſiqdẽ ingenerabile, cur non itidẽ de mundo ingenerabile ſupponemus. ſiqdẽ oĩno eorũ, quæ mundi ſunt, eſſe ingenerabile quippiã contingit. aio qdem id ex quo genitus eſt. ſi uero & illud generabile eſt, ac rurſus ex alio illud generabit, hæc ꝓfectio in infinitũ erit, ex quo, ſi qdem hæc fieri nequeunt, mũdũ generationi eſſe ſubiectũ fieri non poſſe inferũt. quãobrem ingenerabilis erit. quibus itaq; rõnibus conſentire aliquis poterit. omne, qđ gignitur, ex aliquo, quo exiſtat, gigni ac nihil, ex eo, quod penitus non eſt, gigni. & propter hoc mundũ nequaquam generabilem eſſe. hæ ſunt rationes, quæ autem aliquis obuians ad ea, quæ dicta ſunt, diſſerere poſſet, hæc ſunt.

Quod non neceſſe quemadmodum particularium ſingulum a natura efficitur materiam ex rebus quę ſunt accipiente, ita Deum ſiquidem mundum, qui prius non erat, effecit, ex ſubiecto aliquo ipſum effeciſſe contra vniuerſum ex eo q, non eſt vna cum eius forma & ſubiectum a deo produci neceſſarium. Cap. IX.

PRimum quidẽ ſi ſingularium cuiuſq; Socratis, aio, & Platonis, & huius equi, ac huius aq̃, & oĩum quæ hoc modo gignunt, natura eſt ꝓxima generationis cauſa, totum aũt, ac uniuerſum a deo abſq; medio efficit, ut & Plato aſſerit, quomodo dictu impiũ non eſt Deũ ꝓducere nõ poſſe? ſiqdem qđ prius non erat in eſſe educeret, niſi ut natura particulariũ qđlibet in lucem effert. ſi nãq; & ars efficit, necnon natura quoq; ꝓducit, neq; ambarũ ſimilis effectio, ars quidem, ut dixerim, fabrilis nihil extrinſecus ipſa conſtitués ſola lignorũ compoſitione, tabulæ, aut ianue forte ꝑficit figurã. natura autẽ non ſolũ temperaturã, ac compoſitionẽ operat elementorũ; ſed & ipſas ſubſtãtias, ac formas rerum, quæ prius non extiterãt, cõſtituit, aio qdem carnis formã, & oſſis, uene, ac nerui, necnõ reliquarũ aĩalis ꝑticularũ, ac in his uitalẽ altricẽ, ac augmentatricẽ, ſenſitiuã, ac motiuã, & reliquas in tali qdem elementorũ ſubſiſtentes compoſitione, ac tẽperiæ, alterius temperature eſſe demonſtrate. Præterea & plãtarũ ſexcẽtas ideas, colorũ, necnon humorũ, atq; metallorũ uarias, multipliceſq;, ac infinitas differentias. Si itaq; tãtũ artem natura ſupeminet, quomodo non neceſſe eſt Dei ꝓductionem incomparabili excellentia naturæ opus trãſcendere? igit ſi natura formas non exiſtẽtes prius, in lucẽ edit, materiã ex his, quæ ſunt, capiẽs ac in eadem formas generãs, qm̃ fieri nequit, niſi aliquod ꝑexiſtat ſubie-

ctum, ut effectrix eius oſtendat̃ uirtus, & aliquo, in quo operet̃, indiget ſubiecto. Sic qdem & in ſubiecto eſſe hñs, ut ab hoc ſeorſum, neq; eſſe, neq; opari ualens. neceſſe eſt, ſi qdem & Deus efficit, & ea, quæ ſunt, in lucẽ educit, eius effectionem amplius opatione, neſcio qd, naturæ habere, nihil utiq; hr̃et amplius, ſi non ex eo, qd' penitus non eſt, res in lucẽ ꝓducere ualeret, ſed & ipſe perinde, ut natura, ac ars, ſubiecto aliquo indigeret ꝑexiſtente, in quo effectricẽ ſuiipſius actionẽ demonſtraret. & nõ tãtum natura ꝑſtaret, quãtũ ipſa artẽ ſuperat natura. ſi itaq;, quod qdem dixi, ſine comparatione naturã Deus excedit, naturã autẽ ex his, quæ ſunt, ſubiectum, ac materiã ſumens, ſolas formas in lucẽ depromens ꝓducit, neceſſe eſt, ſiqdem & Deus aliquid ex eo q̃ non eſt, in lucẽ effert, non ſolũ eoꝝ, quæ efficiunt̃, formas ſed & ipm, q̃ prius non erat, ſubiectum ꝓducere, uel nõ erit natura ualentior, nulla itaq; neceſſitas, quemadmodum particularum unaquæq; ex his, quæ ſunt, efficitur, ita & uniuerſum ſi adeo gigneretur, ex aliquo q̃ prius extet, gigni.

Quod qui perſimilem vniuerſi generationem dicunt particularium generationi ꝑexiſtere mundi effectiua eius cauſam neceſſario concedunt, quemadmodum & particularium ꝑeſſe cauſam, vel ſi nõ eadem vniuerſi generationem ſequuntur, quæ generationem partium particularũ quæ generantur ex bis quę ſunt, vniuerſum ſi quidem factum eſt ex bis quę non ſunt, neceſſe eſt fieri. Cap. X.

SEcundo. ſi, qm̃ particularium ſingulum ex eo, qd' eſt, gignitur, ꝓpter hoc, & uniuerſum, ſi quidem gigneret̃, ex eo, qd' eſt, gigni cẽſent, ꝑſpicuum eſt quæ in ſingulis accidũt, eadem & in uniuerſo accidere cenſere, ut uniuerſum non diſſimiliter efficiat̃, quã partes, ex his comprobãt. itaq;, qm̃ mundi partes, uidelicet elemẽta, e quibus eſſe poſſidet, corruptibilia ſunt, ac nulla eſt elementi pars, quæ non ſit genita, ac corruptibilis, demonſtrauimus autẽ prius, neq; totas elementoꝝ moles ad numeꝝ eaſdem manere, ut uero partes habent, ita & uniuerſum habere neceſſarium eſt. quãtum ex his, quæ nunc diſſeruimus, cõſtat & uniuerſum igit̃ generationis erit, atq; corruptionis particeps. Item qm̃ particularium quodq;, qd' gignitur, ex aliquo gignitur, quod eſt, hac de cauſa & uniuerſum ex aliquo ante gigni ſubiecto cenſent. itaq; quoniam ſinguloꝝ natura eſt opifex, totius autẽ, & uniuerſi Deus, cuiq; autẽ ſinguloꝝ natura opifex ꝑexiſtit, & quæ ꝓducta ſunt tempore ꝓducente natura poſteriora, & mundo igit̃, huius opifex ꝑexiſtet, & ſi ex aliquo, quod eſt, quod minime generabile eſt, ipſum fecit. Quare una ab eterno cum Deo mundus minime extiterit. quæ. n. ſors eſt ut in nonnullis totius generatio generationi particulariũ perſimilis eſſe cogat̃, in aliquibus minime. nãq; ſi ꝑpetuum eſſe mũdum aſſerunt, tamẽ Deum eius eſſe opificem cõcedere ꝑſpicuum eſt. Eſt autem & particularium opifex natura, rationi igit̃ congruum eſt, eadem in totius opificio, quæ in particularium generatione contigit, ſequi. ſi autem negãt totum partes ſequi, neq; quæ partibus contingunt, hæc & toti contingere. non itaq; neq;, ſi partes oẽs gignunt̃ ex his, quæ ſunt, iam ꝓpter hoc, & totum, ſi genitũ eſt, ex eo qd' eſt, & ipm genitum eſſe neceſſe eſt. Si. n. non æque natura, atq; Deus opifex eſt, natura aũt ex his, quæ ſunt, opus cõficiet, ut. n. partium quæq; mouet̃, & uniuerſum mouet̃, non ut partes mouent̃, & uniuerſum ita mouet̃ totum. nãq; locũ ex toto uniuerſum mutat, uniuerſum autẽ a toto non abiens loco circa ꝓprium circũambit centrũ, ut & mouet̃ tãquã naturale exiſtens corpus. ſi quidẽ motus eſt, & quietis initiũ natura. Rurſus eodem modo ſe hñs manet, qm̃ nulla eſt regio reliqua, in quã trãſeat totũ ſecundũ totum ipm diſceſſum, & neceſſitas nulla eſt ſingula quoq; motu, quo uniuerſum citat̃, moueri. neq; itẽ uniuerſum motu, quo unumqdq;, moueri. ita qnidẽ cõſequens eſt, genitum eſt, & partiũ quẽlibet genita eſt, eãdem ambobus neceſſariũ eſt generationẽ eſſe. ecõtrario, quã motus, ſe habet. uniuerſum quidẽ, ſi quidem genitum eſt totũ, ſecũdum totum ipm genitum eſt, ut uniuerſe rei ſit generatio, partes quaſq; nõ ſcd̃m ſimilitudinem, ſed ex rebus gigni, & iterũ in id qd' eſt corruptas reſolui. & id haud iniuria, mundo nãq; iam conſiſtente, quia generatio, ac corruptio uniuerſo utilis exiſtit. uniuerſi genitis atq; corruptibus partibꝰ fieri nequibat, ut quæ corrũpunt̃ in id,

in id, qđ penitus non eſt, ſcđm tota ipſa corrumpi, & nihil in eodem manere, ita.n. longo tempore, ut alius ex alio mũdus gignat', neceſſe erat, nõ diſſimile nãq; paſſus eſt, qđ nauis tabulis ꝑmutatis ſuſtinet, & poſtremo tota mutata, atq; alia, & ſi eadẽ ſit cõſeruata forma. ſi itaq; unũ, ac eũdem manere mũdum oportebat, & generationem, ac corruptionem eſſe opus erat, ſimul ut ambo ſeruarent' fieri non poterat. nõ partibus uiciſſim ſe ꝑmutãtibus, & ita generationẽ, & corruptionem efficiẽtibus, & ut accidit mũdum ad numerum eũdem ſeruãtibus. Si autẽ uniuerſum gignit', nulla eſt neceſſitas ex eo, qđ eſt. ip̄m gigni. ita.n. Dei opificium ſemipfectum extitiſſet, formã ſolum ſeparabili ſubiecto ineſſe ꝓducens. ſed totum ſcđm totum ip̄m, ſi quidem uniuerſum gigneret', ex eo, qđ non eſt, ſubſiſtere eſt neceſſariũ, uel igit' ex aliis quibuſdã rõnibus, quæ ſint neceſſariæ, ac refelli non poſſint, mũdum genitum nõ eſſe demonſtrent, ſed perpetuam ſubſiſtentiã hr̃e, uel ſi quidem gignit', nulla eſt neceſſitas, quia partes quælibet ex eo, qđ eſt, generant', ipſum ex eo, quod eſt, gigni contrarium potius totum ſcđm totũ ip̄m ex eo, quod non eſt, ſubſiſtere, ut uniuerſum uere, ut uniuerſum, gigneretur.

Quod nullum eorum quæ gignũtur ex eo, q. eſt gignitur in quo q. omnium conſtantiam ex materia, & forma quæ gignũtur, ac corrũpuntur, non materiæ eſt generatio nõ vtriuſq; ſed ſolum formæ, & q. oẽs materiales formę corruptę non materia efficiũtur, neq; in aliud quid abeunt ſubiectũ, neq; in ſimpliciora reſoluũtur, neq; in vniuerſam quãdam ideam reuertũtur, neq; in alteram mutantur ſpeciem, neq; per ſe ſubſiſtunt, neq; in id qđ potentia rurſus redeunt, ſed in q. penitus non eſt corrupta abolentur, & ex eo q. penitus non generationem ſubeunt. Cap. XI.

ET ſi conceſſerimus omne, qđ fit ex eo quod eſt, fieri, nullã tamen, & uniuerſum, ſi q̃dem gigneret', & ip̄m ex eo, qđ eſt, gigni, neceſſitatem inueniemus, minime uerum eſt hoc, ea quæ fiunt, prorſus ex his, quæ ſunt, fieri. cum omnia.n. quæ generãtur, & æterna non ſunt, ex materia & forma conſiſtãt. Præterea & generatio ex eo, qđ non eſt, in id, qđ eſt, perinde mutatio eſt, atq; corruptio ex eo, qđ non eſt, in id, qđ eſt. utrum ſcđm totum ipſum, & ſcđm materiam aio, & ſcđm formã compoſitum gignit', ideſt ex eo, quod nõ eſt, in id, quod eſt, mutatur. id nãq; generatio eſt, an non? ſecũdum ip̄m totum, ſi quidẽ igit' quod gignit', ſcđm totum ipſum, ſcđm materiã dico, & formã gignit', uidelicet & qđ corrumpit', ſcđm totum ip̄m corrũpitur. quare nõ modo formã, ſed materiã quoq; gigni, ac corrumpi neceſſe eſt, ſed materiã, ut ipſis placet, nec gigni, neq; corrumpi, & in his, quæ deinceps ſequunt', Proclum id fatentẽ audiemus, idem & Ariſtoteles in fine primi libri Naturalis Auſcultatiõis diſſeruit, nõ itaq; ſcđm totum ip̄m cõpoſitum gignit', & abolctur. Quomodo igit' quæ de materia hñtur in aliis locis, in quibus huius mẽtionem facit philoſophus, cõſiderabimus, ſiue uere prima uocata materia incorporea eſt, ſiue non, ſiue etiã ingenerabilis prorſus, ac æterna eſt, ſiue non, & ſi quidẽ uerũ eſſe uidet' hoc in his, quæ nunc a natura gignunt', ac corrumpunt', neq; gigni, neq; corrumpi cõmune rerũ ſubiectum. carnis nãq;, ſi ita ceciderit, corruptione forma quidẽ carnis corrupta eſt, hoc uero huic ſubiectũ corpus minime. manet.n. trina dimẽſio nihil ꝓpriæ naturæ ratiõe paſſa eſt, hæc nãq; eſt corporis naturas ſubſtãtia trifariã diſtãs. pariter, ſi aqua corrumperet', & ex hac gigneret' aer, aquæ quidẽ corruptio, & aeris extitit generatio, ambor; autẽ ſubiectũ, id uero eſt corpus qualitatis expers, nullã, qua corpus eſt, ſuſtinuit mutationẽ. & eadẽ in oĩbus reliquis ratio. ſi itaq; primũ ſubiectum materia, neq; in his quæ generantur, gignitur, neq; in his, quæ corrumpunt', corruptione perit. nõ itaq; ſcđm tota ipſa compoſita corrumpunt'. manet nãq;, cũ res corrũpuntur, materia imutabilis, neq; corruptio ſcđm materiam eſt. itaq; relinquitur id, qđ corrumpitur, hoc eſt, ex eo, qđ eſt, in id, quod nõ eſt, mutatur, formã eſſe. huius igit' eſt generatio, hoc eſt ex eo, qđ non eſt, in id, quod eſt, mutatio corpus nãq; ut ita dicã, pani ſubiectũ, cum nõ ſit caro, caro factũ eſt. & itẽ corrupta carne, carnis quidẽ forma in id, qđ non eſt, abſceſſit, corpus autẽ nihil minus corpus eſt. non.n. rerũ corruptio in nõ corpus proficiſcitur, neq; ex non corporibus generatio. quare corpus penitus imutabile manet. nõ itaq; totius eſt incõpoſitis corruptio, & generatio, ſed ſolius formæ. Si.n. & compoſitũ generari dr̃, a

parte de toto generatio dicit̃,forma nāq; ꝓprie,quod generatur,eſt.quẽadmodum & ſi uer-
berari,aut ambulare,aut induere Socrates dicatur,non ſcd̃m ſe totum,ſcd̃m aīam dico & cor
pus,dictoꝝ quodq; ſuſtinet,ſed ſcd̃m ſolum corpus.quẽadmodum ecõtrario,ſi ſapiẽs,aut iu-
ſtus dicatur eſſe,rurſus a parte aīæ,de toto p̄dicatio fertur.quæ.n.parti cõtingunt,ꝓpter com
poſitionem de toto p̄dicari conſueuimus.Si igit̃ hæc ita ſe habent,generatio,& corruptio for
marum ꝓprie eſt.ſi quidem oẽs materiales formæ æterne ſunt,dico quidẽ ſingulas quaſq; in
quibus eſt corruptio,& generatio.ſic nihil ex eo,qđ prorſus non eſt,gigni,neq; in id,qđ peni-
tus non eſt corrũpi.ſi uero neq; carnis forma,neq; ſanguinis,aut oſſis,neq; coloris, & figuræ,
neq; cæterarum materialiũ formarũ ulla æterna eſt.Planum eſt harũ ſingulam anteq̃ gignat̃,
propria naturæ rõne non eſſe,deinde in eſſe deductã ex eo,qđ non eſt penitus,in id,quod eſt,
mutatã eſſe.& corruptã in id,qđ non eſt penitus,iterum ꝑmutatã eſſe.ſi.n.albedo,q̃ in cycno
reperitur,prius,quã ederetur cycnus,nõ extitit,neq; in numero rerum erat,ſed una cũ cycni
genitura primã in eo habuit ſubſiſtẽtiam.itaq; & cycno corrupto albedo nõ permanet,ſed in
id,qđ non eſt penitus,& mutata eſt in uniuerſum dixerim materialiũ formarum,ac figurarũ
unaquæq;,ut carnis,& oſſis & hic triangulus,& hic circulus,necnon qualitatũ ſingula,calidi-
tas.ſ.& frigiditas,albedo & nigredo,& ſimilia.Præterea & facultates aīæ ratione uacãtes,dico
quidem nutritiuã,& augumentatiuã,generatiuã,ſenſitiuã,& appetitiuã,& reliquas.eæ itaq;,
& eiuſmodi,q̃m quidem in ſubiectis eſſe habẽt corporibus,neceſſe eſt,particularibus,in qui-
bus ſubſiſtunt,corporibus corruptis.ipſas in materiã recurrere,& ut materiã fieri,uel in aliud
quodam migrare ſubiectũ,& corpus,necnõ animare illud,ac oĩno in formam redigere uelut
Græcoꝝ filii in anima,quæ rõne fungitur,ſupponũt,uel in aliqua reſolui ſimpliciora,ut ſylla
be in lr̃as,& domus in lapides,& ligna,uel in ꝓpriã quandã reuenirẽ uniuerſitatem.quemad
modum utiq; igneũ,quod in nobis eſt,in habitum diſſolutũ in totam ignis molem recurreret,
uel in alterã mutari formam,ut ſi nigredo corrupta forte albedo,aut dulcedo,aut quippiam
aliud gigneret̃,aut per ſe a materia ſeorſum æque,atq; ĩtelligibiles formæ ſubſiſteret,uel ſi ni-
hil horũ fieri poſſe demonſtraret̃,neque alterum ipſarum reſolõnis modũ fingere licet.quã-
tum ego cognoſcere ualeo,relinquit̃ ipſas,ſubiecto corpore corrupto,in id,qđ penitus non
eſt,reſolui.nullam itaq; ex materialibus formis,neq; ex potentiis aīæ ratione carẽtibus corru-
ptam,materiã fieri etiam ipſi Græcoꝝ ſapientes nõ negãt.nulla nāq; forma,nec aīæ potentia,
eſſe,& ſubſtãtiam a materia ſumit,neq; ipſa formas generat,neq; in formarũ natura uertitur
ac per ſe forma efficit̃.formarum.n.minime generatiua eſt.q̃m ex deterioribus p̄ſtantiora fie
ri nõ contingit.quo.n.pacto fieri põt,ut materia ſenſu uacãs & anima carẽs,ac penitus infor-
mis ſenſus,& animæ,ac oĩno formæ eſſet cauſa.præſtantiora.n.deterioꝝ generatiua,& cauſæ
ſunt,non ecõtrario p̄ſtantiorum deteriora.materia nāq; gratia huius:forma autẽ cuius gratia
eſt,id autẽ paſſim,qđ cuius gratia eſt,eo qđ gratia huius,p̄ſtantius eſt.ſed id cuius gr̃a natu-
ra primũ eſt,eo quod aut gratia huius.ſiue.n.ſcd̃m ſubſiſtẽtiam ſimul ſunt.ſiue non ſunt.q̃m
inter ea,quæ ad aliquid ſunt,referũtur.ſed igitur,ut cuius gratia intellectiõe antecedat,neceſ-
ſe eſt,ac ꝓpter hoc,id,quod eſt gratia huius,apparatur.formæ.n.gratia domus,iã in ĩtellectu
ante conceptæ,talem materiam p̄paramus,non ꝓpter materiam,formã.quẽadmodum cer-
te,& pater & filius in ea,quæ ſunt ad aliquid,referũtur.pater natura prior.necnõ genus,& ſpe
cies in his,quæ ſunt ad aliqđ,exiſtimãtur,at genus natura prius.ita igitur,& id cuius gr̃a,eo,
qđ eſt gratia huius,natura prius eſt.Si & ex his ſunt,quæ ſunt ad aliqđ.ſi uero id,qđ cuius gra
tia eſt,natura primũ.non utiq; eius,id,qđ gratia huius,cauſa eſt.natura.n.prime effectuũ cau
ſæ ſunt.Quare ſi materia eſt gratia huius,forma autẽ cuius gr̃a,non igitur formarũ gignitiua
eſt materia.generãs nāq; eius,quod generatur efficiens cauſa eſt.gr̃a autẽ huius,ut eius,qđ cu
ius gr̃a eſt,cauſa ſit,fieri non põt.ſed neq; in formas materiã uerti contingit,& uelut mutatã il
las fieri,neq; itẽ formas,quæ corrupte ſunt,materiã fieri.ſi.n.compoſita ex materia,& forma
ſimpliciſſimis cõponunt̃,quo pacto amplius in materiã forma reſoluetur.neq; corporum ele
mẽta amplius duo materia & forma erunt,ſed unum ſolũ materia,& nulla in rebus cõpoſitio.

quomodo

quomodo materia oĩo ĩmutabilis in formæ naturã mutari poſſet. non amplius. n. ĩmutabilitatem retinet. ſi. n. nõ idem materia, & forma, materia mutata efficit̃ forma, non amplius materia ꝑmanet. quod. n. in quippiã per ſe mutatur, non adhuc id, quod erat, eſſe perſeuerat. in aquã. n. forte, uel in ignẽ mutatur aer, ſed ꝓtinus cõmutatione aer eſſe deſiit. & album autẽ ut album eſt, mutatum deſiit eſſe album, ac pariter in cæteris oĩbus. ſi itaque materia in formam mutat̃, materia amplius nõ manet. quare non ĩmutabilis erit. ita ex materia & forma cõpoſitum erit nullum, ſed oĩa abſq; materia ſimplicia erunt. potius autẽ neq; erit totũ. materia. nullum. n. apparet ex informi materia mutatione in alterũ factum. Calidum. n. in frigidum mutatur. & itẽ in album nigrum, & pariter in oĩbus. ſi itaq; dicat. aliquis materiã mutatã formas fieri, & eſſe oĩno materiam auferet. nõ igitur formarum gignitiua materia eſt, neq; mutata ſtatim forma fit. nihil igitur, neq; eoꝝ, quæ generantur, ex materia gignũtur, neq; eoꝝ, quæ corrumpuntur, in materiã diſſoluuntur, in quod. n. quippiã qd' corrumpitur, reſoluit̃, ex hoc & generationẽ habuit, ſi igitur in corruptione rerum formaꝝ nulla, materia efficitur, neq; utiq; ex materia generationẽ habet. ſi. n. & materia potentia eẽ dicitur formæ, ſed non qd' ipſa has foras efferat, uel trãſmutatur in formarum naturã, ĩmutabilis nãq; in his, quæ generant̃ eſt; ſed quia apta eſt, ut ipſarũ exiſtẽtiam in ſeipſa recipiat. quemadmodũ. n. tabula in qua nihil deſcriptum eſt, quatenus inqt Ariſtoteles potentia eſt, lr̃æ, quæ in ipſa ſcribẽdæ ſunt, nõ quia ex ipſa natura lr̃as pullulare efficiet. neq; quidem quia charta, aut cæra mutet̃, in literaꝝ ſubſtãtia. manet. eteni charta, & cæra ĩmutabilis, literis in ipſis genitis, ſed qa in ipſis lr̃arum ſubſiſtẽtiam ſuſcipere ualent. neq; utiq; aliquis dixerit qd' ex eo, quod eſt charta, aut cæra exiſtentiam lr̃æ habeant. ita quidẽ & materia potentia eſſe formæ dicatur, non ꝓpter hoc ex eo, quod eſt materia, rõni cõſonum eſt, formas dicere ſubſiſtere. ſed ſi quidẽ in eo qd' eſt, ſunt qm̃ ipſæ per ſe ſeorſum a ſubiecto ſubſiſtere minime apte ſint. manifeſtius autẽ nobis corruptio huius demõſtrationem cõſtituit. Si. n. abolitis literis materia formæ non efficiunt̃, neq; ſubſiſtentiã ex materia habuiſſe ꝑſpicuum eſt. in quod. n. corruptio fit, ex hoc & generationẽ fieri neceſſe eſt. ſed neq; in alterum ſubiectũ formaꝝ materialium ullam, neq; aĩæ facultates, dico quidem eas quæ rõnis expertes ſunt, migrare cõtingit. ſi. n. ſemp e ſubiecto in ſubiectum aĩæ facultates ad numeꝝ eædem manẽtes migrarent, ĩmortales utiq; eſſent, & ipſe ꝑ ſeipſas ſubſiſtentes, ac ut ſubſiſterent, ſubiecto minime indigerẽt. fieri. n. non poterat, ut uerbi grã. equi aĩa una, & eadem ad numeꝝ manens ex alio in aliud ꝑmearet ſubiectum niſi ipſa per ſe ſubſiſtat, & immortalis ſit. Quẽadmodum certe & aĩam nr̃am habẽtem ſubſiſtẽtiam a corpore ſeparabilem ſupponunt, ex aliis in alia ꝑtranſire corpora. nullum. n. aliud quid eoꝝ, quæ in ſubiecto eẽ habent, poſſet utiq; in ſubiectũ e ſubiecto trãſire. forma. n. carnis, quæ in Socrate eſt, non utiq; aliquãdo Socratem deſerẽs, in altero ad numeꝝ eadem gigneret̃, neq; quæ in cycno albedo, aut quæ in pomo rotũditas ꝓprium derelinquens ſubiectũ, in alio aliquãdo ad numerum eadem ꝑmanentia diſcedent. id. n. eoꝝ eſt, quæ per ſeipſa ſubſiſtunt, necnon & hñtium exiſtentiam a ſubiectis ſeparabilem, ꝓprium. oportet. n. prius a ꝓprio ſeparetur ſubiecto, deinde gignatur in alio. qd' igitur niſi corruptum, ſeparari a ſubiecto aptum eſt, quomodo utiq; cõſeruatum, atq; idem manẽs ſeparari poterit? quod autem cõſeruato ꝓprio ſubiecto ſeparari non ualet, nõ uniq; in altero aliquãdo gigneret̃ ſubiecto. primum. n. ut ab eo, in quo eſt, ſeparetur, oportet, deinde gigni in alio. ut autẽ materiales formæ a ꝓpriis ſubiectis ſecernantur, fieri nõ põt. Quare non in numero cõtingentium eſt, ut ipſa ab alio ſubiecto in aliud ſubiectũ concedãt, & ſi ignis ſuppoſitum aerem calefacit, nõ in ſubiecto igne caliditas eadẽ ad numerũ & in aere fit. Debebat. n. ꝓprium diſſerere ſubiectũ, dico quidem ignẽ. ita nõ amplius ignis extitit calidus, aut nõ ſimilr̃ calidus caliditate quæ in ipſo, aut parte eſt, deſerente ipm, & in ſubiecto aere genita. quid igit̃ eſt, quod in igne caliditas in agẽdo efficiat, & calefacere apta quæ iuxta poſita ſunt, aliã in ſubiecto aere gignit caliditatẽ, & ut in ꝑceptore, ac diſcipulo eadẽ eſt ſcd̃m ſpẽm cõtemplatio, non eadem quidẽ ad numeꝝ & in ꝑceptore efficiẽs eſt cauſa, illa uero quæ eſt, in diſcipulo, effectus. ita & in igne caliditas nõ ad numeꝝ eadem cũ ea, quæ aeris eſt, cali-

ditate,cuius effectrix cauſa eſt.nõ igitur cõtingit materiales formas in ſubiectum ex ſubiecto migrare,neq; aptas per ſe,ut cõſiſtant, neq; æternas,ſed generabiles,& corruptibiles,ſed neq; in alia reſolui ſimpliciora poſſunt.quæ.n.in ſimpliciora reſoluunt,compoſita eſſe neceſſariũ eſt.ex quibus igit ſimplicioribus ſenſitiua facultas cõponitur,ex quibus altrix,albedo, & dulcedo,& ſilia.aliter & eadem item de illis manet ambiguitas.aut.n.& illa rurſus in ſimpliciora reſoluent,& reſolutionis ꝓgreſſus fine uacabit,aut ſi quidem illa elemẽta materialiũ formarum deteriora ſunt ipſis,neceſſario & ꝓpter hoc,& ipſa corruptibilia,corruptaq; in ſimpliciora nõ reſoluentur.Cur nõ in ipſis formis ſimplicitatem fatemur,quæ autẽ quiſquam elementa finxerit albedinis,ex quibus utiq; cõponeretur,aut dulcedo,aut molities,aut alia qualitas? & oĩa uidemus quæ in ſimpliciora reſoluũtur,partibilia,& magnitudines.facultates autẽ aiæ,ut in libris de aĩa Ariſtoteles demõſtrauit,impartibiles ſunt.nõ itaq; formarum reſolõ in ſimpliciora fit.num igitur nõ corruptis ſubiectis materiales formæ in quãdam recurrunt uniuerſitatẽ? ſed neq; id cõtingere uidet.Primum quidem.n.& a maioribus demõſtratum eſt,non eſſe aliquam aiarum uniuerſitatem,ex qua per ſequeſtrationẽ nr̃æ animæ gignantur.ita.n.non impartibiles ipſas eſſe cõtingit,a ꝓpria auulſas integritate,quã autẽ quis fingere iraſcibilis uniuerſitatem,in quã iraſcibilis aiæ pars in ꝓpriam recurret.quã altricis,aut augmẽtatricis , aut alicuius aliarum animæ facultatum neceſſe eſt,& facultricis aiæ uniuerſit item altricẽ alere corpus aliqd,& augmentatricem augere,altrix nãq; facultas eius q alitur,eſt altrix. augmentatrix eius qd auget,eſt augmentatrix.Si igit eſt uniuerſitas aliqua altricis facultatis erit,& qd ab uniuerſitate altricis facultatis,& augmẽtatricis alitur,& auget.Si igitur nullum erit ſubiectum,quod augeatur et datur,et ipſas eſſe minime cõtingit.eorum.n.ut dictum eſt,ſunt,quæ ad aliquid.uiciſſim.n.et eſt,et alens,et qd alitur,e taugens,et quod augetur.ſi uere ſit.qm oẽ qd alitur,et augetur,corruptibile eſt,et illud corpus erit corruptibile.in quod,itaq; rurſus facultatis altricis ſubiecto eius corrupto uniuerſitas reſoluetur? ſi aũt corruptibilis uniuerſitas eſt, neceſſario corruptibilis erit,et pars.quo utiq; pacto aliquis formæ carnis uniuerſitatẽ,uel oſſis,uel uene intelligere poterit,quã albedinis,aut nigredinis,aut dulcedinis,quæ utiq; erit trianguli,aut cubi,aut oĩno figuræ uniuerſitas.Si.n.eſt albedinis uniuerſitas,erit aliq et albi corporis uniuerſitas,et in ſingula quaq; ſpecie eodẽ modo.demõſtrent igit nobis quæ eſt corporis albi,aut nigri,aut dulcis,aut trianguli,aut alicuius eorum uniuerſitas. ſi.n.eiuſmodi uniuerſitates factę ſunt.ſi quidem albedo,et nigredo et reliqua,atq; ſenſum mouentia penitus ſunt. quomodo igit a nullo ſenſu nullũ eiuſmodi corpus cõphendit.at qui corpora a terra dico quidẽ totum corpus albũ,aut dulce,aut carneum,aut aliorum qddam cõtinẽter uſq; ad cœlum inerrans ſenſu,ipſa cõphẽdimus.et quæ in altera ſunt parte cœli dimidia neceſſario.itaque fabula eſt in ꝓpriam uniuerſitatem abolitis ſubiectis materiales formas recurrere ſupponi. ſupereſt igit,ut quæramus,ne uiciſſim naturales formæ inter ſe mutent,ut in circulũ triãgulus,et in amaritudinem cõtraria dulcedo,et ſimplr in alteram aliquã formam,ut in grauitatẽ, at et id,ut fieri nõ poſſit,nõ diffitent.nõ.n.facultas altrix corrupto fieret,utiq; ſi ceciderit,iraſcibilis,neq; oĩno canis corrupti aĩa fieri patuit aliquando equi aĩa.item contingit.n.de ſubiecto in ſubiectũ formas migrare materiales,qd eſſe non põt,demõſtratum eſt.quis.n.res mutuo fieri dicant,aquam dico ex aere,et ex aqua rurſus aerem,ac ex oĩbus oĩa,nõ quia ipſe formæ inter ſe mutent,hæc aquæ.ſ.in hãc aeris,et hæc panis in hãc carnis,ſic rerum mutua mutatio fieri dr,ſed quia ſubiectum idẽ manens ſubſtantiæ rõne,et imutabile ſingulę cuiuſq; per ſucceſſionẽ formæ ſuſceptiuũ.ut.n.æneus equus fieret,canis æneus equi materiæ mutata figura,et illa edita.ſimul.n.atq; altera p̃ſens eſt,reliqua penitus abolet,ſed ære eodẽ ad numerũ manente,et alternatim utrãq; recipiẽtem formam.ita et in naturalibus rebus mutuo fit generatio,ſubiecto oium cõmuni,qd imutabile manere demonſtratum eſt,alias aliam,atq; aliam ſucceſſiue ſuſcipiente formam.ſuccedentibus ipſis uiciſſim.ſ.formis ſecũdæ p̃ſentia, priori in id,qd non eſt,tranſmutata hoc idem,et Plato in Phœdone nos clare docuit.Socratem namq; introducit differentem partim quidẽ uiciſſim cõtraria fieri poſſe,partim uero nũq̃ cõtrarium

fieri

fieri poſſe, quod cõtrarium. ſed ſimul atq; contrarioꝝ alterum acceſſerit, alterum ꝓtinus abo-
leri. accedente. n. corpori calido, frigiditate repente caliditas perit. hæc Socrate in Phœdone
diſſerente, & ex auditoribus aliquo in cõtradictionem ipm cadere putãte. ſiquidem ipſe cõtra
ria aſſerit uiciſſim generari, & rurſus non poſſe cõtrarium aliquãdo fieri id, qđ quidem cõtra-
rium. Socrates ad ambigẽtem inquit, ut recte dicta meminerit. nõ quidem rõnum differentiã
intellexit. Cum. n. diximus inquit contraria mutuo fieri, de poſſidẽtibus contraria diximus, id
eſt de cõmuni cõtrarioꝝ ſubiecto. corpus. n. ſi contigerit album exiſtẽs, fit itẽ nigrum, corpus
igitur album in nigrũ mutari dicit̃, corpus ideſt utriuſq; particeps ex altero migrari in alteꝝ,
ipſe quidem cõtrariæ formæ albedo dico, & nigredo, nũquã inquit uiciſſim generationem, &
mutationem ſuſcipiunt. nũquã. n. albedo efficit̃ nigredo. ſed cum cõtrarioꝝ aliqđ ſubiecto ac
ceſſerit, alterum, qđ in ipſo ante ꝑerat, protinus perit. Quare inquit cõtrariis cõmunicantia, &
ipſa cõmuni noĩe contraria nũcupata. dicitur. n. album, & albedo, & ipm corpus dealbatũ. iter
ſe fieri dicimus, quæ uero cõmunicant̃, ipſas dico contrarioꝝ formas, ut ipſa nigredo atq; al-
bedo ſunt, non amplius mutuo fieri aſſerimus, id. n. fieri non poſſe demõſtratum eſt. ſed ſiqui
dem fiunt alternis uicibus fiunt. poſt. n. albedinẽ ſubiecto aduenit nigredo, aut econtrario, &
in oĩbus eodẽ modo. hoc igitur Plato. perſpicuum autẽ eſt, qđ in contrariis ꝓbauit, & in oĩbꝰ
materialibus formis neceſſario cõtingere. Cum. n. uinum in ſanguinem mutatũ eſt, ſtatim ui-
ni forma abolita eſt. pariter & ſi panis in os, aut in carnẽ mutatus ſit, nõ ipſa panis forma, caro
facta eſt, at quidem illa in id, qđ non eſt, receſſit, in illius autẽ ſubiecto, carnis, aut oſſis forma
genita eſt, & in oĩbus ratio eadẽ. nõ itaq;, ſi uiciſſim res dicunt̃ fieri, formæ ſunt, q̃ mutuo mu
tationem, & generationẽ ſubeant, ſed ipſe quidẽ formæ uiciſſim ſuccedunt, ac in id qđ non eſt
abeunt. cõmune quidẽ ſubiectum ſucceſſiue ſingularis cuiuſq; formæ ſuſceptiuum efficit̃, ſic
quidẽ at generatio abſq; corruptione fiat, eſſe nequit. qm̃ fieri nõ põt, ut ſubiectũ formis ſpo
liatum ſit, neq; eſſe põt, ut duæ ſimul formæ ſint in eodẽ. neq; itẽ forma aliqua fiat ſi altera ali
qua forma nõ corrupta, atq; abolita ſit. ſi igit̃ corruptis corporibus, neq; in materiã formæ re
ſoluunt̃ materiales, neq; in alterum aliqđ migrant ſubiectum, neq; in ſimpliciora earũ reſo-
lutio efficit̃, neq; in ꝓpriam redeunt uniuerſitatem, nec in alterã mutant̃ formam, ſed neque
ipſæ per ſe a corporibus ſeparabilẽ ſubſtãtiam æque, atq; intelligibilia habent, inſeparabiles
enim corporibus & in ſubiectis ipſis ſubſiſtẽtiam hñt, neq; alteꝝ modum ꝑter hunc, mutatio
nis intelligere licet. ſupereſt igit̃ omnes materiales formas abolitis corporibus in id, qđ peni-
tus non eſt, abſcedere, igit̃ ex eo, qđ penitus nõ eſt, generationem habuere his igit̃ rõnibꝰ, at-
que huiuſmodi a nobis debilitatus ac fractus, & egregie ꝓpriæ opinioni ſuppetias ferre nitens
eiuſmodi quandam rõnem finxit. Materiales. n. inquit formæ, ut carnis forma, uel album, aut
figura, & talium quæq;, quẽadmodum qđ fit ex potentia tali, actu tale efficit̃, ita & qđ corrũ
pitur, item ex eo, qđ actu, in propriã remeat potẽtiam. ut. n. potentia album, fit actu albũ, ita
quidem & album actu, poſtq̃ corruptũ eſt, fit potentia itẽ album. q̃re albũ corruptum nõ pe-
nitus in qđ non eſt, ſed in potẽtia albũ reuerſum eſt. & ut potẽtia ſtatua in actu ſtatuã, in pul-
uerem redacta in potẽtia recurrit̃ ſtatuã. rurſus eadem, & in oĩbus ratio. ſi quidẽ ex quo gene
ratio unicuiq;, ĩ id & corruptio. ſi itaq; generatio mutatio eſt ex eo, qđ potẽtia, corruptio idẽ-
tidem ex eo, qđ actu eſt, in id, quod potentia mutatio. nõ itaq; ex eo qđ non eſt, generatio, ne-
que in id, quod nõ eſt corruptio. eiuſmodi q̃dem ſunt, quæ apud illũ & nos huius rõnis ꝓba-
bilitatem redarguentes, ꝓloquium quodã cõmune, cui annuunt oẽs, ſumpſimus, qđ eſt aliud
quippiã eſſe, potentia aliquid eſſe, & aliud, ipſa illius potentia. pariter & actu aliquid eẽ, aliud
eſt, & alteꝝ illius actus. potẽtia. n. age album, ſubiectũ eſt corpus qualitatem albi in ſeipſum
ut ſuſcipiat, aptũ, albi aũt potẽtia eſt ipſa nuda procliuitas, ac aptitudo, quã hoc quidem cor-
pus hñs, ut dealbetur, natum eſt, aliis uero ut alba fiãt, potentia nõ hñtibus. ſimilr̃ actu quidẽ
corpus album, eſt ipm dealbatum corpus. ut linum dealbatum. actus uero eſt albi, ſiue ut Ari
ſtoteles inquit, endelechia, ipſa eſt albi forma, quæ corpori ſupuenit. eiuſmodi. n. actu id, qđ
indutum, actu dicitur album. id & in reliquis oĩbus. Cum igitur corpus actu album colorem

abiiciens,album potentia efficitur.album ipm quidem corpus,qđ prius quidem erat actu al
bum,potentia corpus factum eſſe albū dictu uerum eſt,ipm quidem albi actum,& formam,
qua corpus participās actu eſſe album dicebať,non item dictum ueꝝ eſt,quod corrupta,po
tentia albū factum eſt,eadem coloris albi potentia.Corrupto.n.albo corpore aut pmanſit,ip
ſius albi actus & forma in ſubiecto,aut nō pmanſit.ſiquidem igiť albi actus.ſ.forma in potē-
tia albo reſtitit,idem ſimul & actu,& potētia albū eſſe neceſſe eſt.perinde,ac ſi dicať,& albū
& non albū.potentia.n.album,nōdum eſt album.Præterea & cōtraria ſimul eidē inerunt,po
tentia.n.& nō actu album,ſeparatū tamē nigrum eſſe neceſſariū,aut medioꝝ quippiā.ſi itaqꝫ
aut,ut cōtraria ſimul ſint,aut cōtradictionem eſſe ſimul uerā fieri non pōt.ut idem ſimul & al
bum & nō album uel album ſimul,& nigrū,fieri itaqꝫ non pōt,ut in potentia albo albi forma,
atqꝫ actus ſit.Si autem fieri nequit ut in eo,qđ potentia albū,ſit albi actus.corrupto itaqꝫ cor-
pore albo forma,atqꝫ actus,qui in ipſo eſt,albi,niſi ppetua ſit,in id,quod penitus nō eſt,neceſ
ſario abiit.Quare & ſi ſubiectū ex eo,quod potentia eſt,in id,qđ actum eſt,mutatur.& itē ex
eo,quod actu eſt,in id,quod potentia,ipſe tamē formæ materiales corrupte in id,quod peni-
tus nō eſt demigrāt,& propter hoc,& ex eo,quod penitus nō eſt,earum opifex in lucem ipſas
educit.Conſiderādum autem & ſic.ſi qđdam ſit corpus albū,deinde abolita quæ in ipſo eſt,
albedine,efficiť potentia album.itē poſtea idem actu efficitur album,neceſſe quidem albedi-
nē,quæ in ipſo poſterius genita eſt,nō eādem eſſe ad numeꝝ cum albedine,quæ prius in ipſo
erat.quis ſpecie ſit eadem,æque,ut Socra.cum Platone ſpecie quidem idem,ad numeꝝ non
idem.& ut motus ſphære,qui ab eadē in idem,qui hodie eſt,age cum motu,qui heri fuit,idē
eſt ſcđm ſpeciem,ad numeꝝ,non idem.unum.n.& idem ad numeꝝ conſerueť,oportet,et nec
corrumpať,uſqꝫ eo,dum ipm manet.uelut Socrates numero idē eſt,uſqꝫ eo,dum manet,& ſal
uatur.ſi igiť albedo prius corrupta eſt,rurſuſqꝫ altera in eodē,pducta albedo eſt,planū ad nu-
merum differētem cum priori poſteriorem eſſe,qm̄ id concedunt oēs,& fieri nequit,ut albe-
do,quæ prius in hoc corpore,eadē ad numeꝝ ſit cum albedine,quæ poſterius in eodem facta
eſt.igitur fieri non pōt,ut prius,quā corrupta ſit albedo,iteꝝ eadem rurſus genereť,& ſi ſpe-
cie eadem.Si uero fieri non pōt,ut corrupta albedo amplius eadem ad numeꝝ,ut gignatur,
neqꝫ potentia igiť corrupta indiuidua albedo amplius eſt in ſubiecto corpore ad numeꝝ ea-
dem.ſi quidem quod potentia aliquid eſt,& actu fieri cōtingit.itaqꝫ ſi ut corrupta albedo eſſe
non pōt,ut amplius eadem ad numeꝝ efficiatur.neqꝫ igitur potentia erit in ſubiecto corpore.
ſi autem potentia in ſubiecto nō eſt corpore,corrupta itaqꝫ illa albedo,nō in propriā corrupta
eſt potentiā.ſi.n.corrupta in propriā regreſſa eſt potētiam,& rurſus utiqꝫ gigni poſſet.ſi itaqꝫ
amplius eadem ad numeꝝ albedo generari nō ualet,non igiť corrupta in propriā reuertitur
potentiā,ſed in id,quod oino non eſt,regreſſa eſt.q.n.non in aliud quippiā,ipſam reuerti eā-
dem contingit,ante puiam protulimus demōſtrationem.ſi igiť hæc albedo corrupta in id,qđ
nullo pacto eſt,diſceſſit in qđ autem,quippiā corrumpiť,ex hoc,& genitum ipm eſſe neceſſe
eſt,& cōtrario.ex quo,quid gigniť,ex hoc & corrumpiť ex eo,qđ nullo modo eſt,genitum eſt.
eadem in oibus,quæ gignunť,& corrumpuntur,materialibus formis quadrabit ratio,& hinc
igitur demōſtratum eſt,oia,quæ gignūtur,ex eo qđ nullo modo eſt,gigni,& quæ corrūpūtur,
in id,qđ prorſus non eſt reſolui.ſecus dicere materiales formas quæ corrūpuntur,in id,quod
potentia eſt,reſolui,æque eſt,atqꝫ dicere ipſa,quæ corrūpuntur in materiā reſolui.& illic pene
trare.ſi quidem materia potentia eſt.ſi autem quæ corrūpūtur,in ipſam ingreſſum hn̄t,& ex
ipſa quæ gignūtur,ſubſiſtentiam accipiunt.itaqꝫ ex pſtantiori deteriora in lucem efferenť,qđ
quidem fieri non pōt.qđ.n.ipſa non habet,id per generationem in lucem pferre non pōt,ut,
& ante diſſeruimus.ac quid mihi prolixiori opus eſt orōne,qđ et apud ipſos Græcos eiuſmo-
di cōſtare demonſtrauimus.itaqꝫ Proclus in quinta explanationū,quas cōfecit in Timæū,ra-
tione,Platonis de formis materialibus doctrinā declarās inquit.quod et qualitates,et formas
cūctas materia les ex eo,qđ non eſt ſubſiſtere dicit Plato,et in id,quod nō eſt item diſſoluto cō
po ſito aboleri.oratio ita habeť num quidem pſtat quod et formæ materiales,et nō modo q̄li

tates ingredientes nũcupatę ſunt, ac exuentes. hæ .n. ſunt intelligibiliũ ſimilitudines non qualitates. Dignum igiť eſt, ut inſpiciamus quo forma hæc habeat. ſi.n. in naturam hñt ingreſſum, abſurdum. aliquid .n. coꝝ quæ poſt ipſa ſunt, et a ſeipſa natura ſiſe ſuſcipit, ut ſiet in itelligibile dixerit aliquis a generatione abire, & qď uis, ſi uero in aliã materiã contra ea, quæ manifeſta ſunt, dicemus. non .n. igne extincto & in aerem uerſa materia uidemus aliã accẽſam. Si autem in ſeipſis ſunt erunt intelligibiles, & per ſe ſubſiſtẽtes, atq; impartibiles. unde igitur tumor, unde diſtantia, unde bellũ de cõmuni ſucceſſione. non .n. quæ in ipſis ſunt, de ſubiecta ſe de cõtendunt. non .n. aliquo indigẽt ſubiecto. ſi uero, neq; in natura, neq; in ſeipſis, neq; in materia, fieri põt, ut eiuſmodi formæ ſint poſt corruptionem, cõcedere in id, qď non eſt, neceſſarium exiſtit. non .n. totum hoc manet, materia ſemp manente, ſed forma ſolũ abſq; generatiõe ſubſiſtens, & abſq; corruptione abolita. itaq; cum logica demonſtratione, tũm Procli uerbis fidem ipſis ex Platonis opinione & euidẽtiam pſtantibus, tum qualitates, tũ materiales formas omnes & ex eo, quod non eſt, in eſſe educi, & rurſus abolitas in id, quod non eſt, tranſire. non igitur falſum hoc, nihil ex eo, quod penitus nõ eſt, fieri, neq; in qď nõ eſt prorſus corrũpi.

Defenſio ꝙ materiales formæ non generantur, neq; corrumpuntur, ſed abſq; generatione & corruptione, aut ſunt, aut non ſunt. Cap. XII.

SEd formæ inquit, neq; generanť, neq; corrumpunť, ſed & abſq; generatione ſubſiſtunt, et abſq; corruptione rurſus abolenť. quẽadmodum & in ratione, quã dudum recenſuimus, Proclum diſſerentem audiuimus, & aliquis hoc tali comprobare poſſet modo. Oĩs generatio in tempore oĩno ſpectať, & motu. ut hoĩs generatio. opus .n. tanto age tempore, ut aĩal fabricetur. Formæ uero in non tẽporis puncto ſubiectis ſupueniunt. & itẽ in non tẽpore a propriis abſcedũt ſubiectis. uerbi grã per ſĩlitudinem explicetur. domus forma nõ prius ſubſiſtit, quã extrema age ſummitati impoſita eſt tegula. ſi.n. hæc abſuerit ædificium domus diffinitionem ſuſcipere non ualet. ſi.n. domus eſt operimentum ex lapidibus, ac lignis ab ardoribus, ac pluuiis nos defendens, deficiẽte tegula una, ab imbribus nos nõ tuetur. Cum itaq; tegula una abeſt, domui qua extruebať, non ſupuenit forma, neq; ultima addita tegula in non tpe ſubiectę domui dicta aduenit forma. idem quoq; accidit, & in naturalibus formis. ſi.n. ante a natura pſcriptum, ac cõſtitutum tps, unum, ac ſolum diem uel horam ante q̃ aĩal abſolutum pfectũq; ſit, a uulua ſepareť fœtus, quaſi ab opifice natura nõ abſolutus neceſſario corrumpiť, ꝙ nõ abſoluta ſit ſubiecto fœtui aĩalis forma. Quapp formæ ſubiectis temporis momẽto accedunt, ſi uero & id, abſq; generatione. oĩs .n. in tẽpore generatio, æque & in id, qď nõ eſt ipſaꝝ momentanea efficiť reſolutio. cum .n. in abſolutam diſcordiã, & diſſonantiã corpus peruenerit tẽperatum cum tẽporis pũcto ſecedit, ac extinguiť ſubiecti huius forma, ut in lucernæ flãma paulatim marceſcente, & adhuc uigente flãma ac ſubito extincta. ſi igiť in non tẽpore deletur, & abſq; corruptione neceſſario. Oĩs .n. corruptio in tẽpore efficiť, qm̃ & mutatio oĩs. ſine generatione igiť formæ ſubſiſtunt. & abſq; corruptione abolenť, ꝙ efficiť igitur aſſerunt, ſubiectum eſt, & materia. efficitur operi idonea, & ad formæ ſuſceptionem apta. cum igiť ſubiectũ in tẽpore aptũ effectum eſt, ſubito ipſi accedit forma. ſi itaq; ſubiectum operi cõmodum efficitur. ſubiectũ autem nõ eo, ꝙ nõ eſt, ſed ex eo, ꝙ eſt efficiť. nihil ergo ex eo, ꝙ nõ eſt gigniť.

Quod & ſi concederetur verum eſſe ſine generatione, & corruptione, aut eſſe, aut nõ eſſe materiales formas, iſtud idem demonſtratio eſt, huius & mundum ſi quidem genitus eſt, ex his, quæ non ſunt, genitum eſſe, non ex his, quæ ſunt, & ꝙ materia, ſi quidem facta eſt, & ipſam ex his, quæ non ſunt, factam eſſe neceſſario, & propter hæc, & ꝙ ex vtriſq;, vt ex hic inferatur, omne, ꝙ gignitur, ex eo ꝙ penitus non eſt, gigni. Cap. XIII.

TOt igitur quiſpiã concederet, rõnum argumenta ab ipſo capiens in demõſtrationem huius, materiales formas ſine generatione, & corruptione, aut eſſe, aut nõ eſſe. primum autẽ

nos,& ſi hanc quaſi ueram rōnem ſuſceperimus,ex his nihilominus aliquis demōſtrare poſ-
ſet,uel mūdum non eſſe genitum,uel ſi quidē genitus eſt,ex eo qđ eſt,genitū eſſe.iuxta.n.hu-
ius uerbi fieri,cōmunem uocē ratio argumētum captioſa accepit. generationē.n.mundi ſolā
nudam ex eo,qđ nō eſt,ineſſe deductionem noīamus.quemadmodū & Plato in qbus inquit.
Vtrum erat ſemp,nullo generatus ortu,an ab aliquo principio cū inceperit,genitus eſt,& nō
quaſi formationem eius,& in ſubam ꝑgreſſum in temporis deductione.hac.n.generationis ſi
gnificatione mūdum nō eſſe genitum nō negamus.in pūcto nāq; temporis Dei efficientia,&
ſolum uelle in cuiuſq; ſubſtātiam eſt ſatis.ne igitur penes noīs cōmunitatē negociū nobis fa-
ceſcant,ſed ſiquidē nōnulla,& ipſi eſſe cōcedunt,quæ ꝑpetua non ſunt,tēporis momēto in cē
producunt,uelut cunctæ formæ,& harū ex his,quæ ſunt,ſubſiſtentia nō efficit,quid ꝓhibet
& uniuerſum,ita in eſſe ꝓductum,ante quidē quā generaretur,nō exiſtens,ex nullo ſubiecto
in eſſe deductū.non igit ſi hoc modo mūdus genitus eſſe diceret,ex eo,qđ eſt,ipm genitum
eſſe,neceſſariū,e regione potius ex eo,qđ non eſt.ſi quidem quæ ſine tēpore ſubſiſtunt,cūcta
ex eo qđ non eſt,in lucem educunt.in nō tēpore autem Deū,qui tēporis opifex eſt,ꝓducere
neceſſe eſt,oēs itaq; materiales formas in lucem ex eo,qđ non eſt,ꝓduci demōſtratione logi-
ca,& ipſi concorditer nobis fatent.materialem autē eſſe formā quæ cœli,& quæ uniuerſi.Siq
dem mūdum eſt corpus,non negat.igitur ſi gigneret idest ſi non,prius exiſtens in lucē ex eo
quod nō eſt,ederetur,& ipm genitum eſſe neceſſe & nō ex eo,qđ eſt.& materia ſiquidē gigne
retur,ex eo,qđ oīno non eſt,gigneret,& ſi corrumperet,idētidem in id,qđ penitus non eſt,
reſolueretur in rōne,in qua de materia nobis Philoſophus oronem bene lōgā habuit,undeci-
ma demōſtrabitur.ibi ꝓbationes,qui uoluerint,ſumunt,ut ne ſcribendo,eadē ſæpe iteremus.
Si igitur & forma in lucem ex eo,qđ non eſt,ꝓfertur,ut & ipſi cenſent,& materia itidem,ut
rō demonſtrat.nihil uero aliud,ꝓter has compoſitū eſt,compoſitū itaq; cum nō ſit ꝑpetuum,
ſi totum ipm gigneretur in eſſe ex eo,qđ minime eſt,ꝓduceretur nihil itaq; eorum quæ gene
rātur,quatenus generātur,ex eo,qđ eſt,generantur.hac de cauſa nihilq; earū rerum,quæ cor
ruptioni ſubiectæ ſunt,in id qđ eſt,ac in id qđ non eſt,reſoluitur.ſingula.n.quæq;,quæ gene-
rantur,ac corrumpunt,non ſcđm utrūq;,attamē ſcđm formā ſolum generātur & corrumpū-
tur,unde ex materia fiunt,& in materiam rurſus reſoluuntur.

Quod non verum eſt materiales formas abſq; generatione ſubſiſtere. Cap. XIIII.

NOn recte autem admiſimus formas in ſingulorꝫ generatione in temporis momēto abſq;
generatione ſubſiſtere,ad opus autē ſolum materiā idoneā effici,& in formarum ſuſce-
ptione accōmodatā,abſolutionem.n formæ & nos in impartibili tēporis pūcto ſubſiſtere ab
ipſis minime diſſidētes affirmamus,eius qdem aſſerimus generationem maxime. in uulua.n.
fœtus animatio,ac formatio,nō quidem materiæ,ſed formæ generatio.nemo ambigit,cū ad-
huc fœtus uulue annexus eſt,ipm uiuere,ac ſemp in uitæ ꝑfectam ꝓgredi formā,neq; mate-
ria aīalis eſt,uita,ſed forma,materia autē ſubiectū,& aīatum corpus,& rōne naturæ corporis
propria,inanime eſt,& minime aīal,& hoc planum exiſtit,igitur priuſquā fœtus abſolutus ꝑ-
fectuſq; ſit,quāuis adhuc imꝑfectus,uitæ tamē particeps eſt.aīalis autem nō materia,ſed for-
ma uita eſt,ipſa uero in tempore,& generatione ad ꝑfectionem ꝓgreditur,& in uulua ꝑfecta
euadit.non itaq; in non tempore forma,& ſine generatione ſubſiſtit.& ſecus Proclus in hu-
ius libri rōne undecima ipſe inqt,ut artifices bene ad opus cōmodam nōdum exiſtētem mate
riam,& quātum abſumit temporis in efficiendo materiā dum ꝑcidunt in tanto tēporis inter-
uallo aduenit forma.non.n.lapides inqt,prius,q̄ expoliātur,& concinent,formæ domus ma
teria,ſed cum hæc habuerint.tunc.n.inquit,ut uere materia efficiunt,tunc temporis momen
to forma ꝑſens adeſt.ſi itaq; uere hæc a Proclo aſſerunt,& materiā bene ad opus cōmodā arti
fices efficiunt,in quāto autem in materiā efficiendo tēpore ꝑincidunt,in tāto eſt formæ acceſ-
ſio,non autem niſi in tēpore,ut materiā conſtituāt,ꝑincidunt.non itaq; niſi in tēpore in ma-
teriam eſt acceſſio formæ,& ſi nō,niſi in tēpore ſubſiſtit,per generationem in eſſe producit.

quēadmodū

queādmodum igitur in efficiendo materiā artifices ꝑincidunt, ita, dum efficiunt formā, ꝑincidunt. eadem & his, quæ a natura in lucem ꝑ generationem edunť, ratio quadrat. ars nāq; naturæ eſt æmula. Præterea, ſi domus forma. nō generatur, neq; ædificator ipſam facit, ſi autem nō facit edium formā ædificator, nō utiq; ædificator ædificator eſſet, neq; nauis fabricator, nauis fabricator eſſet, neq; utiq; domus fieri dici poteſt, non nauis neq; ueſtis, neq; quicq̄ aliud, non. n. nauis materia nauis eſt, neq; indumenti indumētū, neq; domus, domus ut hæc fieri dicerenť materia hoꝝ ad opus apta effecta. ſi igitur materiā ſolum ad opus idoneā artifices efficiunt, forma autē nauis abſq; generatione tpis puncto accedit, neq; domus itaq; accedit, neq; nauis, neq; quippiā aliud, artifices nō formæ, ſed materiæ effectores, & generatio non formæ, ſed materiæ machinatrix noianda, & hoium non modo uulgariū, ſed cunctoꝝ ſapientiū uſus auferendus. Vos. n. ad cœleſtia, apud Platonē opifex inquit, cōuertite ad mortalium aialium procreationem. & homo hoiem, inquit huius diſcipulus, generat. nō itaq; hoiem oportet dicere genitum eſſe, aut gigni, neq; equum, neq; uitē, neq; ficum, neq; quippiā aliud. Eoꝝ. n. quodlibet, quæ ſunt, nō ſecūdum materiā cunctoꝝ cōmunēq; ac ſecundum formā eſt, & noiatur. ſi igiť formæ non generātur, non oportet dicere, hois generatio, non ficus, nō alicuius alterius. non. n. hæc noia materiæ, quæ cōmunis eſt, declaratiua ſunt, ſed formæ, ſcdm quā, alioꝝ qdq; ob aliis diſtinguiť. ſed puto hæc riſu potius excipienda, quā contradictione digna. in rerum nāq; generatione forma paulatim ſplendeſcere cerniť, & tempore ad ꝑfectionem habere. ut uidere licet, tum in oibus, quæ ab arte formātur, tum in his, quæ a natura generanť, ut in fœtibus aialis formā hn̄tibus, & ad uitæ formā ꝑfectiorem ſemꝑ ꝓficiſcentibus demrauimus.

Quod non quia formarum abſolutio in non tempore eſt, ideo formarū tollenda generatio. Cap. XV.

SI uero formæ perfectio in tēporis momento ſubſiſtit, ꝓinde neq; formas gigni aſſerūt, neque in tpe ad ſubiecta accedere cum materiæ, tum oēm generationem e medio tollēt. ſi. n. lapides, & ligna nō prius ædium materia ſunt, ut in his q̄ꝗ recenſuimus inqt Proclus quā ꝑpoliantur, & concinenť, ſed cum ꝑpolita fuerint tum, ut uere materia facta ſunt, necnō & forma tpis momento iam ꝑſens adeſt. nō igiť ante formæ acceſſum, ꝓprie lapides, & ligna, ſunt ad domus effectionem materia. quare & ꝓprie ut ſint materia, ipſis accedit temporis puncto, cum & forma, eoꝝ. n. quæ ad aliquid, materia, & forma, & alterum ſine reliquo, ut ſit, fieri nō pōt, & ut alterum ſe habet, ita & reliquum ſe hr̄e neceſſe eſt. cuncta. n. quæ ad aliquid eiuſmodi ſunt, ideo fit, ut formæ abſolutio fiat tpis puncto & materiæ, igitur ꝑfectio, ut materia eſt, cum & uera eſt materia, tpis momento ſubſiſtit. Si itaq; quæ in non tpe propriā aſſumunt ꝑfectionem, non gigniť, & ad opus accōmodata, & uere materia abſq; tempore ſuā, ut materiā eſt, ſumit ꝑfectionem, ac uirtutem. cum & una cū ipſa eſt congreſſio formæ. non itaq; materia gigniť. ſi igitur neq; materia, neq; forma generatur, quid, quod generationem ſubeat, erit reliquum. non. n. iſtoꝝ medium eſt. ex materia nāq;, atq; forma compoſita ſolū conſtant, ac nullo, qđ ea componat medio indigent, queādmodum & Ariſto. cenſet. itaq; in incidēdo lapicida, & expoliendo lapides, ſi neq; formā domus efficit ꝓpter eoꝝ ſuppōnem, neq; materiā, ob id, quod neceſſario ſequiť e ſuppōne ratiōis ipſoꝝ. quid utiq; erit reliquū? quid facit, aut quid erit, qđ gignitur, aut nihil efficere ædificatorem cum expolit lapides dicunt. ſi igiť efficit aliquid lapides poliens, atq; concinās, aut ædium materiā efficere omnino neceſſarium, aut formā, & ſi materiā efficiet cum quātum abſumiť temporis materia efficiendo tāto ipſi eſt acceſſio formæ tpis interuallo. ideo & forma in tpe accedit, ſi uero in tēpore, & per generationē neceſſario, ut iam diſſeruimus. Non. n. ut ſubſiſteret, tpe opus erat, niſi & generatione indigeret. ſi oino hæc diuidere oportet, materiæ generationem dico, & formæ cum incidat, & poliat lapides, & ligna, & tum materiā efficit, ad opus cōmodam efficiēs. cū uero iā componit, & hæc inter ſe congruēter accōmodat, tum ꝓprie domus forma ſubſiſtit. & in uniuerſum dicā. ſi quod abſq; tpe ſuam capit ꝑfectionem nō generať, omnis de medio auferet generatio. ſi. n. qđ fit, in tempore fit, & non prius ꝑfectam aſſumit ſubſiſtētiā, quā aſſignatum generationi finiať tem-

pus.non tempus uero tpis concluſio nũc iuxta illud,qđ fit ſine tempore,quatenus fit,ꝑfectio nem ſumit.omne uero,qđ ſuam abſq; tempore ſumit ꝑfectionem,ut aſſerunt,non generatur. ideo nihil eoꝝ quæ generatione participãt,generatur.q̄re e rebus generatio uticꝗ tolleretur.

Quod cum in his quæ arte efficiuntur, cum quę a natura conſtant ſolius formę eſt,& non materię generatio. Cap. XVI.

SI igitur hæc abſurda,non igiť abſq; tpe ſuam capiens ꝑfectionem,non generať. neq; ideo quia temporis momento formaꝝ perfectio ſubiectis accedit,non formas fieri aſſeremus. qđ uero non ſolum ꝓpinqua materia,ſed & formæ,cum ab opificibus tum a natura efficiantur,hinc ꝑſpicuum efficiť.contingit eũdem lapidem,ſcđm unã & eãdem figurã perpolitum age dixerim,quadrati formã,& ut materiã ædium in quadrũ figurari,& ut eandẽ ad tribunal aut ad ſedem cõficiendã futurã idoneã,ſi igiť aliquis nõ ut materiã domus lapidem in quadrati formã conſtituerit,ſed ſimpľr ut tribunal,aut ſella efficiať.nulli dubium quin forma in hoc erit,qđ rata,aut hæc figura cubica,ut & forma hoĩs in ſtatua,materia aũt ipſa lapidis natura. igitur artifex lapidem poliẽs,& cubicam in ipſo figurã efficiens,nõ materiã,ſed formã efficit. Planum itaq;,qđ & ſi ut materia domus fieret,ut ꝓxima forma,nõ ut materia,efficiť eadem figura.in materiã enim.ſ.lapidẽ artifex formã aliquam imponit,talis autẽ figura cũ facta eſt, contingit,qđ ex ambobus,materia eſt,cũ domus effecta eſt.quo pacto ridiculum nõ eſt,ſtatuarium cũ in cæra formã aliquã imprimit,aut aliã quãuis materiã figurans,nõ formam,ſed materiã ſtatue dicere ipm efficere.ſi.n.figurã uiri ſimilem faciẽs,materiã efficit.quæ autẽ eſt ſtatuæ forma,nihil.n.aliud eſt ſtatua,quã materia talis in uiri,ſi contingeret,figura formata. non diſſimilis rõ & in generatione naturaliũ oĩum.ſuſcipiens.n.natura ſemen primũ forte ſanguinem efficit,deinde cõcreſcere facit,poſtea partiť in carniũ,& oſſiũ,& reliquarum partium ſimilarium generationẽ poſtea,format deinde uitã tribuit,poſtremum ſenſum.id uero quid aliud eſt,quã paulatim formæ aĩalis ꝑſentiæ ſubſiſtentia.nõ.n.quatenus aĩal,& quatenus ſenſus aĩalis materia eſt,ut & ante diſſerui,quæ quidem aĩato conſtituto,adhuc in matrice paulatim accedunt.& ſi.n.contingat alterius potentiæ opus,& ꝑfectionem alicui alteri potẽtiæ materiã fieri.ſed ſingula quæq; tamẽ potentia nõ ut materiã,ſed ut ꝓprium efficit opus. Propoſitum.n.eſt cuiq; naturali potentiæ ꝓpriã ſumenti materiã,hanc ornare & formã ei imponere cõgruam.alimentũ.n.in uẽtriculo in ſuccum confectũ naturalis in iocinere inſerta potẽtia capiens alterat,in eo alterationem imprimit,hoc & in ſanguinis ſubãm tranſmutat,& id eſt eius opus,& ꝑfectio ſanguinis formã efficere,& aliud nihil,quare ſi ſanguinis formã ſolã naturalis,quæ eſt in iocinere,facultas intendit,& hãc efficit.iecur igiť nõ materiæ,ſed formæ eſt opifex,ſed rurſus iocineris opus ideſt ſanguinẽ.uirtus,quæ eſt in ſingula quaq; particula,ut materiam ꝓpriã accipiens in ſubiecti naturã oſſis,forte,aut carnis,aut aliarum partium alicuius trãſformat.ipſe igitur ſanguine ut materiã utuntur,quæ uero in iocinore eſt uirtus hãc materiã operatur,ut formã,& opus,& ipſa,qđ dixi,in ſanguinis formã,alimentũ,quod in uentriculo in ſuccum redactũ eſt,attrahẽs.qm̃ & ars quæ conficit panes,ut formã,& opus,ꝓprium panis formã conficit,contingit autẽ huius opus uirtuti,quæ eſt in uentriculo,alteratricis materiam effici,& medicamentoꝝ naturæ opifices,naturæ opera ut ꝓpriã materiã ſumentes lapides,& herbas,& reliqua.quæ quidẽ natura,nõ,ut materiã illis foret,efficit,ſed ut propriam formã,& opus,medicamentoꝝ in ipſis formã,efficiunt.& ipſis hæc finis eſt.quæ quidem rurſus medico materia efficiunť,ac quid opus.exemplis orõnem ꝓferre,in uniuerſum.n.ars oĩs, & uirtus oĩs naturalis ꝓducens aliquid,non ut materiã,ſed ut formam aliquã prorſus efficit. ſi q̄dem materiã aliquam capiens cũ ars,tum natura formam ipſi aliquã imponit.Nulla autẽ materia,quatenus materia eſt,in alia aliqua ſubiecta materia ſubſtitit.Primum.n.cuiq; ſubiectum ipſa eſt.propinqua.n.uocata materia age elementa,& humores,qui his in nr̃o corpore ꝓportione reſpondent nõ ꝓprie materia,ſed ut ad aliquid materia,ut.n.ad corpora,quæ ex ipſis futura ſunt compoſita,materiæ ſunt.hæc quidem,ſi per ſe conſideremus,cõpoſita ex ma

teria,

teria,& forma ſunt.materia quidem ipſis trina dimēſione,forma autē ignea,aut aerea exiſtēte,eodem pacto & in oibus.demōſtratū igitur oēm opificem uirtutem formæ effectricē,& ſi contingit alterius opus,materiā alterius fieri.ſeorſum.niſi aliquis cōmunem in toto aiali naturam cōſideraucrit.quæ cuiuſq; potentiæ opa in unam intētionem.ſ.aialis ſalutē conducit.ſed in ſingula quaq; particula natura opifex nō ut materiam,ſed ut formā ſuum abſoluit munus,ſi igitur & ars,& natura oīs formam aliquā,nō materiam operat̃.Formæ autem oēs,ut,& ipſi concedunt,ex eo,qđ non eſt,in lucem pferuntur,& rurſus in id,qđ non eſt,diſſoluta cōpoſitione abolentur.nihil igitur eorū quæ fiunt,ex eo,qđ eſt,gignitur,neq; rurſus in id,quod eſt,corrumpitur,ſed ex eo,quod non eſt,generatio,& corruptio,prorſus eorum quæ corrumpūtur,in id,quod non eſt,reſolutio eſt.

Quod neq; eſt compoſiti generatio,ſed formæ propriȩ,per accidens vero & cōpoſiti. Cap. XVII.

NOnnulli his rōnibus ſuccūbentes aſſerunt generationē non materiæ non formæ,ſed ex utriſq; compoſiti eſſe.& huius quoq; corruptionē,fieri.n.aſſerunt ex nō compoſito cōpoſitum.Si.n.id,quod generatur,eſt homo,aut bos,aut olea,aut quippiā ſimile.iſtorū autem quodq; ex non cōpoſito compoſitū factum eſt,pſpicuum igit̃ compoſiti generationē eſſe.cōpoſita.n.ſunt,& aialia & plantæ,& eorū quodq;,quæ generantur,compoſita autē ex ſubiecta fiunt materia,& rurſus in ipſam poſtremū reſoluūtur.Quare & generatio ex eo,qđ eſt,& itē in id,quod eſt corruptio.qm̄ utiq; quid & ad hæc,quod maxime manet,demonſtratū eſt.qđ non ſcđm totum ipm compoſitū ex eo,qđ non eſt,in id quod eſt,mutatur,quæ qdem eſt generatio.neq; rurſus ſcđm ipſum totum,ex eo,quod eſt in id,qđ non eſt,quæ eſt corruptio,reſoluitur.nō utiq; ut ppriè compoſiti generatio.Si.n.& compoſitū generari diceret̃,a parte de toto pdicatur,generatio,ut & hoiem a parte ꝙ corpus eſt ambulare dicimus,ſi uero quiſpiam & compoſiti generationē eſſe admitteret,quia & ſimplr cōpoſitio aliqua efficit̃,primū quidē non ex eo,qđ eſt ſolo,quæ eſt materia,ſed,& ex eo,qđ non eſt,quæ eſt forma cōpoſitū gignitur.ſi quidē ex materia & forma compoſitā conſtat.quare item cū in id qđ eſt,tū in id,qđ nō eſt,corrūpuntur.cur igit̃ dimidium abſcindētes ex eo,qđ eſt,compoſitū fieri aſſerunt,& ex eo,quod non eſt fieri nihil.ſi.n.compoſitū,ut factum accipiamus,ex materia & forma cōſtitutum.conſpicit̃.quorū id,quod pcedit compoſitionem materia eſt,qđ uero non antecedit cōpoſitionem,forma eſt.Proinde & generatio partim ex eo,qđ eſt,partim ex eo,qđ non eſt.& corruptio tum in id,qđ eſt,tum in id,qđ non eſt.Secundo.ſi quod generat̃,neq; materia eſt,quippe materia ſcđm ipm ingenerabilis eſt,et expers interitus.neq; forma qdē,quā abſq; generatione,et corruptione,ut aſſerūt,aut eſſe id,aut non eſſe.cōgregatio igit̃ ſolum eſt ſimplicium generatio,& item corruptio ſecretio,ſubſtantiæ autē nulla congregatio,uelut in ſeminū aut lapidum,aut eiuſmod talium cumulo,nō ſubſtantiæ cuiuſdā cumulus exiſtētia eſt,ſed ſolum,ſi ita euenerit,granorū frumenti cōpoſitio,& rōnem Empedoclis uerā eſſe contingit,naturam nullius eſſe,aſſerentē ea.ſed mixtionem ac mutationē miſſibilium.ſed in libris de generatione & corruptione opinionē hanc ſatis Ariſtoteles cōfutauit.ſi igit̃ non cōpoſitio ſolum generatio,neq; qđ gignitur,quatenus compoſitū eſt,ſolum gignitur.ſi uero non ſolū componis eſt generatio,ſed eſt quædā in cōpoſiti generatione,& ſubſtantiæ generatio.in uniuerſo autē compoſito nihil exceptis materia,& forma ſpeculat̃ aliud,neceſſe eſt,aut ſubſtantiæ,quæ eſt forma,aut ſubſtantiæ,quæ eſt materia,aut ſubſtātiæ,quæ ex utriſq; cōſtat,generationē eſſe,ſed materia,neq; generat̃,neq; corrumpit̃,ideo materiæ generatio non eſt.proinde neq; eius,qđ ex utriſq; eſt.ita.n.materia rurſus generaret̃.ſi quidem ex ambabus compoſitum aio,ſecūdum totum ipm,hoc eſt,ſecūdum materiā,& formam gigneretur,relinquit̃ igit̃ ſolius formæ generationem eſſe.Quare efficit̃ quidem congregatio quædā ſimplicium,ac cōpoſitio,lōge autem prius,& ſubſtātiæ,quæ eſt forma,eſt generatio.quia.n.hæc in materia gignit̃,quod per ſe ſubſiſtere minime ualet,& compoſitū gigni contingit.uelut ſi quiſpiā & in ſtatuæ generationem,cōpoſiti eſſe generationē aſſereret.Dico quidem conſtituti ex ære,& eiuſmodi for-

ma.at pcipue talis formæ,quæ in ære eſt,generationẽ eſſe perſpicuũ eſt.quia ipa forma per ſe ſine materia ſubſiſtere nequit.cõtingit & cõpoſitum, ut cõpoſitum fieri. Quare ꝓprie formarum generatio,& in his,quæ tum a natura,tum ab arte facta ſunt.conſequẽter,quia ciuſmodi formæ a materia minime ſeparabiles ſunt,ſimul ſcdm idem,& compoſitũ fieri cõtingit.igitur primũ non eſt compoſiti generatio.his ita per demõſtrationem cõſtitutis, uidelicet quæ proprie generant᷑,ſunt materiales formæ & hæ,ut & ipſi cõcedunt,ex eo,qd᷑ non eſt, ſubſiſtunt, & rurſus in id,quod non eſt,per corruptionem reſolutæ recurrũt.itaq; licet & nobis audacter ipſis cõtradicendo affirmare nihil eoꝝ,quæ gignunt᷑,quatenus ꝓprie gignuntur,ex eo,quod eſt,gigni,neq; eoꝝ,quæ corrumpũtur,nihil,quatenus corrũpuntur,nõ id,quod eſt,reſolutio, ſed ex eo,qd᷑ oĩno non eſt,generatio,& item corruptio in id,qd᷑ penitus non eſt,reſolutio.cuius enim proprie eſt generatio,huius & corruptionẽ eſſe neceſſe eſt.proinde,ſi formæ generatio, huius oĩno & corruptio utiq; erit.falſo igitur confutato uulgato hoc apud Græcos,ut ipſi dicerent,proloquio.omne,qd᷑ fit,ex eo,quod eſt,fieri eum uerũ potius ſit hoc nihil,eoꝝ,quæ generãtur,quatenus generantur ex eo,quod eſt,generari.proinde neq; mundũ,ſi genitus eſt, ex eo,qd᷑ eſt, genitum eſſe neceſſarium eſt.ut quæ id ſequũtur, tãquã fieri non poſſint cauentes ingenerabilem ipſum aſſerere cogamus.

Procli ſucceſſoris Ratio decima.

DEcima.ſingulum mũdo elementoꝝ,ex quibus ipſe conſtat,in proprio exiſtens loco aut manet,aut circulo rotatur,cum in ꝓprio non eſt loco,in illum ꝓficiſci accelerãs. ſi itaq; uniuerſi elemẽta,aut manent,aut circulo uoluuntur,ſiue in loco manet naturali,habẽt ut ſuæ naturæ cõuenit,ſiue circulo mouentur,neq; initium,neq; finẽ motus habent.planũ ꝙ & uniuerſum imutabile eſt,utpote his loca naturalia occupantibus,& his a nullo exordio motis, ac nunq̃ iugi deſituris motione,quãdoquidẽ quæ hic mutant᷑ cum in loco ſunt extraneo,& ex eo in quo ſunt,mota ſuum capeſcere locum ꝓperãt,ſi itaq; elemẽta uniuerſi in ſuis ſunt ſuum capeſcere locum ꝓperant.ſi itaq; elementa uniuerſi in ſuis ſunt locis,& nullum totum in alienũ fertur locũ,neq; deferens ꝓprium uim affert ei,qd᷑ in ſuo eſt loco.uniuerſum imutabile eẽ neceſſe eſt oĩbus ſemper ſcdm naturã ſe habẽtibus totis,tum in eodẽ manẽtibus,tum motis.ideo ſi priuſquã conderetur uniuerſum,in ſuis erant ſingula locis,aut manebãt,aut circulo moue/bant᷑.& ita rurſus uniuerſum erat cõditum,anteq̃ cõderetur,neq; ornatus initiũ habuit, peride prius uniuerſis,ac nunc ſe habẽtibus,ſi uero alienis oĩno erant in locis corpora,quæ mutationis,cum duo principia,quoꝝ unum cõtra naturam,alterum ſcdm naturã,& eo prius ꝙ cõtra naturam id qd᷑ ſcdm naturam & pñtem cum cõtra naturã exiſtit quaſi a natura diſceſſus, quæ ſi nullo pacto extraret,neq; ipm eſſet contra naturã.non.n.cõtra artem eſt,niſi ars ſit.qd᷑ enim contra aliquid exiſtit,cum illud extat cõtra quod eſt ꝑfecto eſt.quare & ſi erãt loci ſecũdum naturam,hæc cum in illis non inſit ambiguum eſt,an & loci naturales ſunt uetuſtiores, infinito tpe,ſi uero non ſunt alii proprii,ꝑfecto neq; alieni erant,in quibus erant,alienũ nãq; proprium ꝓſpicit,ſi uera & tunc illa non in alienis erant,quos occupabũt,locis.quẽadmodũ, & quæ nunc nõ in alienis ſunt,in quibus ſunt,locis,æque & illa,atq; quæ nunc ſcdm naturam ſe habebant,quare ſemp erit mundus,alias cũ alia exiſtant ſcdm naturã his,quæ in ipſo,& cõtra naturam,quatenus igit᷑ mundus eſt,perpetuus eſt.tale uero in ſeipſo ſolum.ſiquidẽ igitur non ſemp eſt,transfiguratum itaq; erit uniuerſum,ſemp uero uniuerſum.& ut illud contra naturam ad id,qd᷑ nunc eſt cõparatum.ita & quod nunc eſt cõtra naturam,eſt ad illud relatum & in illo omnia in propriis,& in hoc locis,alias uero aliis & Empedocles ſapienter ſucceſſiuũ mundum fabricans niſi quod ſæpius ille,nos autem bis.

Quod decimam argumentationem ex duabus falſis propoſitionibus Proclus.compoſuit duos ſyllogiſmos ex duabus connectens propoſitionibus. Cap. I.

IN hac philoſophus duas ꝓpoſitiones falſas ſumpſit,ex quibus rurſus falſo cõceſſo,qd ipſe ſe propoſuit,concluditur.quarũ altera eiuſmodi eſt.quæ in loco inquit ſunt naturali,qa ſcdm naturam

naturam affecta ſunt, imutabilia ſunt: quæ.n. mutantur, cũ in alienis locis exiſtunt, mutãtur. etenim noſtra age mutantur corpora, elementis, e quibus conſtant, in loco cõtra naturam contentis. inferius.n. in ignis, qui in nobis eſt cõtra naturam exiſtẽs, ſurſum cietur, locũ, qui eſt ſibi naturalis, cõſequi appetens. ut ecõtra terreſtre deorſum hinc orit' pugna, & compoſiti partium diſſidiũ, ex quibus ſoſonem cõpoſiti fieri cõtingit. cum elemẽta cõpoſiti in contraria ſerant' loca. hæc itaq; una ſuppoſitio dicta falſa eſt. altera uero eſt, quæ circulo inquit, mouent', neq; initium, neq; finẽ motus habẽt, ex quibus ſuppõnibus duabus duas connectit rõcinationes, quarũ altera huiuſmodi eſt. ſi ſingula inquit, quæq; mundo pars in loco eſt ſcdm naturã, quæ uero in loco ſunt naturali imobilia ſunt. igitur tum mũdi partes hinc ex quibus cõpoſitus eſt mundus, imutabilis erit. altera. ſi quæ circulo inquit, mouent' neq; principiũ, neq; finẽ motus hñt, cœlum autem circulo mouetur, neq; ergo motus eius, principium erit, neque terminus aliquis, decima igitur.ſ. rationum philoſophi uana feretur.

Quod falſum elementa quę ſunt in naturali loco imutabilia eſſe in quo q, qui totius ſecundum naturam locus is & per artis eſt ſecundum naturam. Cap. II.

FAlſum autẽ eſſe hoc, nihil, quod in loco, qui ſibi naturalis eſt, exiſtit, mutari, hinc ꝑſpicuũ eſt, ſi.n. cũcta, quæ mutãtur, in alieno exiſtẽtia mutant' loco, nihil igitur, qd' non in alieno exiſtit loco, mutatur. ſi.n. conſequẽs falſum, & antecedẽs neceſſario. ſi.n. falſum eſt hoc, nihil, quod non eſt in alieno loco non mutari contingit. igit' & quæ non in alieno ſunt loco mutari. igitur falſum id oia, quæ mutant', in alieno loco exiſtentia mutari. ſi itaq; uerum eẽt id, omne igitur qd' non in alieno eſt loco imutabile eſt, omne autẽ qd' nõ in alieno exiſtit loco, id in ſuo & qui eſt ſibi naturalis, exiſtit loco. omne igit' quod in ꝓprio, & ſcdm naturam conſiſtit loco, imutabile eſt. Præterea & cuius totum in loco ſcdm naturam ſit, huius & in toto exiſtentes partes in loco ſunt ſcdm naturam. idem.n. totius, et partis locus eſt, ut et in his, quæ ſupius tractauimus, demõſtratum eſt. omnes itaq; elementoꝝ partes, quæ ſuo inſunt toto, in loco conſiſtentes naturali mutationis erũt expertes. ſed qdem & quæcũq; nunc in locis ſunt contra naturam partes elementoꝝ longo tẽpore, omnes in loca concedere naturalia. nihil.n. in eo, qui eſt cõtra naturam, loco tempore manet infinito, et cum ad ea peruenerint manet. non.n. priuſquã quieſcant in ſuis locis, ex his diſcedunt, et nunc elementoꝝ igitur partes in eo, qui eſt, contra naturam loco, exiſtentes, ꝑfecte aliquando in eũ, qui eſt naturalis, imutabiles erunt. ſi igit' et quæ nunc ſunt elemẽtoꝝ partes in eo, qui naturalis eſt, loco conſiſtẽtes, quia in eo, qui naturalis eſt, ſunt loco, imutabilis ſunt, et quæ ſunt in eo, qui eſt cõtra naturam, loco. cũ aliquando in eum qui eſt ſcdm naturam locũ acceſſerint imutabilia erunt, futurũ ergo erit cum nihil erit trãſmutans, cum autẽ nullum, tranſmutas erit, ois mutatio, et generatio ab uniuerſo auferat'. ſi itaq; hoc, uſq; quo mundus erit, ois fieri nou põt falſum igit' eſt omne, qd' mutatur, in alieno loco exiſtens mutari. ſi id falſum, & in ſuo ac naturali elemẽta conſiſtẽtia loco mutari cõtingit. nõ igitur, quia nunc tuta elemẽta in ſuo ſunt naturali loco, iam ꝓpter hoc immutabilia & ipſa, & mũdum ex ipſis cõſtitutum eſſe neceſſe eſt, quia & partes, quæ ſunt in toto, in naturali ſunt loco, id.n. in rõcinatione accepimus, planum exiſtere ex actione, & hinc aliquis cognoſcere poterit. Si.n. nulla particula, forte quæ terram cõplet, in loco exiſtit naturali, neq; totum, qd' ex ipſis conſtitutum, in loco erit naturali. nihil.n. eſt. totum aliud, ac partes cũctæ. ut.n. terra tota totum, & naturalẽ ſuum occupat locum, ita et partium eius ſingula, quæ toti coniũcta eſt. partẽ totius loci naturalis occupat. Quare ſi totus terræ locus toti terræ naturalis eſt, et pars igit' loci, quã occupat terræ pars, parti naturalis eſt. ſi.n. et non ſecundum ſeipſam, et ut a toto auulſa pars hunc occupat locũ, ac certe ut in toto cõtenta partẽ aliquã totius occupat loci. at cur oportet manifeſta ꝓbare, demonſtrare uolẽtem ſuo toti partes toti annexas ſuum et naturalẽ locũ occupare, eteni in his ipſe Proclus idipſum accurate cognoſcẽs ad uerbum diſſeruit. quæ hic mutant' in alieno ſunt loco ex his in quibus ſunt moti ꝓprium capeſcere feſtinant, & in rectũ mouẽtur cum in ꝓprio non ſunt loco in illum accedere ꝓperantia, et oino in loco ſunt, cũ ſint

corpora,et ſi q̄dem locus alicui contra naturam eſt lōge prius eſt,hoc et qui eſt ei naturalis,digreſſio.n.a natura eſt ꝙ eſt cōtra naturā,quæ niſi extat non utiq; ꝙ cōtra naturā eſſet, qđ.n.cōtra q̄duis exiſtit,ſi illud exiſtat,profecto eſt.ſi igitur ſi oīa quæ ſcđm rectum,mouent̄ , uel elemento℞ partes,uel ex elementis cōſtituta ſunt,hæc autē in alieno ſunt loco,in alieno uero exiſtentia loco,ex ſuo,et naturali digreſſa loco,in alieno ſunt.Eſt igitur et elemētoꝝ partibus propius aliquis,atq; naturalis locus.itē rurſus.ſi in alieno exiſtentia loco ex alieno in ſuum celeriter conātia proficiſci locum,ſcđm rectum mutantur.ignis quidē ſurſum,terra autē deorſum, ſingulum autē ad ſuum totū properat.qđ igitur in ſuo toto exiſtit,in ſuo naturali eſt loco,e qbus igitur Proclus nobis pmiſit,ut diceremus,planū eſt,locum,q totius aquæ eſt,hunc & partis eſſe naturalē.et qui,totius ignis,hunc et partis eſſe naturalē,in quē,et partes,pperant,cum in loco nō naturali extiterint,locum autē totius elemēti ꝓprium,ac naturalē,hunc,et parti naturaliter cōpetere demonſtratū eſt.redeūdum rurſus ad ꝓpoſitum.ſi cōtra naturā eſt aggreſſio ab eo,qđ eſt ſcđm naturam,et eo,qđ eſt contra naturā,ut et ipſe Proclus in his diſſeruit,qđ ſcđm naturam prius eſt.ſi.n.non ſit quod eſt ſcđm naturam,ꝙ cōtra naturam eſt, eſſe nequit. quod enim contra quoduis exiſtens,cum illud extiterit,contra quod eſt,eſſe profecto poteſt. partes igitur elementorum , quæ contra naturam in loco exiſtunt in eo qui eſt ſecundum naturam loco prius erant. Si enim in loco naturali prius non erant,neque quidem nunc in eo,qui eſt contra naturam ſunt.exiſtens enim in loco qui eſt contra eius naturam , diſceſſum ab eo qui eſt ſibi naturalis,ita in eum qui eſt cōtra naturā conceſſit.q̄re prius erat in loco contra naturā q̄ in naturali eſſet loco.ſi uero in loco naturali exiſtēs prius,nūc eſt in loco cōtra naturam,nō itaq; qđ eſt in loco naturale,quia ꝙ ſuæ cōgruus eſt naturæ,mutationis eſt exps , ex loco,nāq; mutatur naturali,in quo prius erat,in locum,in quo nūc eſt,cōtra naturam. nō igit̄ elementa ſcđm totum,ob hoc ipm,quia in loco ſunt ſcđm naturā,minime ad mutatiōis ſuſceptionem idonea eſſe neceſſe eſt.igit̄ neq; omne,quod ex ipſis conſtitutum eſt,mutationis nequaq̄ ſuſceptiuum eſt.qđ quidem in his ex ſuppōne Proclus falſa colligere uiſus eſt . Si enim partes uniuerſi ſcđm naturam imutabiliter non ſe habeāt,neq; utiq; uniuerſum eſſet ſcđm naturam imutabilem.cū.n.id,ex quo cōponit̄ aliquid,mutabile exiſtit,& ipm mutabile erit neceſſario,nō.n.ſi elemēta imutemur,qđ ex ipſis cōſtat,fieri pōt,ut in imutabilitate perſeueret. ſimul uero & per hæc rurſus demōſtratum eſt,& in ſuo toto exiſtētes ſuum,& naturalē habere locum.ſi q̄dem a ſuo digreſſe toto,in locis qui nō ſunt naturales,exiſtunt,qđ autem eſt in loco non naturali,ab eo,qui naturalis eſt,diſceſſit.qđ igitur a ſuo migrauit toto,& ab eo,qui naturalis eſt,loco abſceſſit.quāobrem qđ eſt in ſuo toto,& in eo,qui ſecundum naturam eſt,loco eſt.idem igitur totius & partis naturalis eſt locus.

Quod in proprio & naturali loco elementa manentia ſecundum omnem mutationis formam mutantur. Cap. III.

SVperiorem autē forte rōnem corrigentes Philoſophum percunctari æquum cenſeo. quo inquit pacto,omne qđ mutatur in alieno loco exiſtens mutatur,& hac de cauſa elementa, quæ nunc in naturali ſunt loco,tum ipſa,tum qđ ex ipſis conſtat,imutabile eſſe mutationē uerum aſſerit,quæ eſt ſcđm locum,ut nunq̄ quæ in loco naturali exiſtunt,ab hoc diſcedere,& in eum,qui ſibi cōtra naturam eſt,ꝓficiſci,an ſcđm alterum mutationis genus,forte quæ in ſuo exiſtunt loco,neq; alterationē,neq; accretionem,neq; diminutionē,neq; ortum, neq; interitū ſuſtinent.ſi qđ uis reſponderit,cum rō,tunc ipſa rerum euidētia cum refellet.ſiquidē ſcđm locum inquit,nō mutari,quæ in ſuis exiſtunt locis,ut nūquā ex his in aliena tendant loca.id eni quodāmodo & declarauit dicens.tum.n.in rectū mouent̄,cum in ſuo loco non ſint in illū ire feſtinantia,& per oīa,quæ deinceps de mutatione,quæ eſt per locū diſſerit,nullum erit,qđ ex ſuo loco mutet̄.igitur nunq̄ contra naturā elementa mouebunt̄.id.n.contra eſt,atq; euidentia ꝓbat.etenim gleba,& aqua ui,et cōtra naturam ſurſum ferunt̄,ſuum deſerentia locum. & ignis,ut et fulmina,& coruſcationes ex loco ſuperiori deorſum excuſſa ferunt̄.oīno uero,ſi eſt mutatio,ex loco non naturali,in eū qui naturalis eſt,elementoꝝ longe prius et mutationem q̄

eſt ex loco.qui eſt naturalis,in eum,qui eſt cōtra naturam,eſſe neceſſe eſt,in alieno.n. exiſtens
loco,aut in hoc erat tēpore infinito,aut ex altero loco,& ipſo alieno exiſtente in illum mutatū
eſt,aut ex ſuo,et naturali,ꝑter hæc nihil,aliud eſt ,ſed neq; in alieno loco infinito tēpore aliqd
eſſe contingit,nunq̄ autē in ſuo exiſtens loco.nō eſſe nāq; melius,quā infinito,in loco q cōtra
natura eſt eſſe tēpore.optimum autē natura coniectat,et Deus cūcta bona uoluit eſſe quo ad
potuit,malum nullū.et ſecus.incertum utiq; eſt quod qdem ipſe in his affirmat Proclus , ſi &
naturalis erat ille,in quo nunq̄ fuit,neq; quidē ex alieno loco rurſus in alienū,& ſpēm differē
tem,ut mutaretur,fieri poterat.non.n.oīno ex alieno loco in alienū eſt mutatio.elemētis nāq;
omnibus,his qdem grauibus,his autē leuibus duo,et loci elementoꝝ naturales ſunt,nāq; gra
uium deorſum,aut medium eſt naturalis locus,leuium autē ſurſum,aut circūferētia.ideo oīs
elementoꝝ ſcđm locum mutatio,aut ex loco ſurſum,deorſum,aut ex deorſum,ſurſum effici-
tur.ex deorſum igit̃ ſurſum mutatio,leuiū quidem aeris,& ignis ex alieno,et cōtra naturā lo-
co in ſuum,et naturalem eſt mutatio.Grauium autē terræ,et aquæ ex ſuo et naturali in alienū
& contra naturā locum.ex ſurſum deorſum leuiū ex ſuo in alienum grauiū econtrario. quare
oīs elementoꝝ ſcđm locum mutatio,aut ex ſua in alienū ,aut ex alieno in ſuū,ex alieno in alie-
num,et ſpecie differentē,ut fiat motus,fieri nequit.niſi aliquis in obliquū lapidē ꝓiecerit.ſed
non ex alio in alium,et ſpecie differentem,ſed ex eodem in idem in latus motus fit.aliter ſi ex
alieno in alienū mutatio fieret,rurſus de illo ex quo facta eſt mutatio ratio eadem erit,aut.n.tē
pore infinito erat in ipſo,aut ex alio cōtra naturā,& eodem in illū mutatum eſt.& id in infini-
tum,aut ſi hæc fieri nō poſſunt,neceſſe oīno quæ ſunt in loco cōtra naturam,ex ſuo & natura-
li in illum alligando mutata eſſe.Quare non modo cōtingit,ſed & neceſſe eſt,cum ſit ex alie-
no,in ſuum mutatio,loco,lōge prius & eam quæ eſt ex ſuo,in alienū,eſſe.et cum rōne tum īdu
ctione demōſtratum eſt,neceſſariū eē,cum elemēta natura ſint mutabilia,mutationē ex ipo,
qui ſcđm naturam loco,in locū contra naturā ipſa facere.quare nō iuxta id,quod aliud in ſuo
manet loco,ob hoc nunq̄ idem ex ſuo loco diſcedere cōcedemus.ſi igitur Philoſophus aſſerit,
quæ in naturalibus manēt locis,īmutabilia eſſe ſcđm locum eſſe aſſerit,ut nunq̄ ex ſuo in alie-
num abeant,ita ratione redarguimus.Si uero ſcđm aliud mutationis genus īmutabilia eſſe,q̄
in loco manēt naturali,et ita falſitas euidens eſſet,neq; nō & ſuppoſitio falſa,aqua.n.in ſuo to
to manens calefacta & refrigerata,necnon alias qualitatū ſuſcipiēs formas alteratiōnē ſubiit,
ſed quidē & in halitum reſoluta corrumpit̃,& in aerem mutat̃.et in ſuo toto ſitum cōtrahēs
marceſcens ſexcēta gignit aīalium formas.pariter & aer in loco cōſiſtens naturali non mō ca-
lefactus,aut refrigeratus alterationem patit̃,ſed et corruptus dēſitate in aquā,raritate in ignē
tranſit.necnō putredine affectus cōplures ex aere aīalium abſoluit formas.quid de terra dice-
ret,quæ in ꝓprio manens loco omne alterationis genus recepit,in decem mille plantarum &
metalloꝝ formas transfert̃ ,ſed et ab ipſa uaporationes famoſe factæ eam ſcđm formā mutari
euidentes oſtēdunt.& fulgura,qui dicunt̃ lapides,ſurſum,deorſum delati, mutationes ignis
in loco naturali indicia ſunt.et corpora ex q̄tuor elementis cōſtātia,& in aquis,aut in terra de
gentia corpora,dico qdem animalia,& plantas,& quæ ſubtus terram cūcta conſtituta metal-
la,& quæcunq; generant̃ in aquis in ſuo toto manentia , dico quidem terrā aut aquam.iſtorū
enim in his nō minima copia elementa tota per ſe tota,alterationem,augmētationem,ac dimi
nutionē ſubire euidenter apparent,necnon generationem,et corruptionē.in uniuerſum igit̃
falſum eſt,elemēta in naturali manentia loco īmutabilia eſſe.ecōtrario.n.et in ſuis manētia lo
cis omni mutationis genere mutari demonſtratum eſt.ſed inqt elemētoꝝ partes,& in natura-
bilibus cum cōſiſtunt locis mutari,ipſa autem tota elementa,quādiu in loco cōſiſtunt natura-
li,mutationē ut ſubeant,fieri nō pōt,nullam nāq; mutationem ſcđm ſeipſa tota elementa pa-
ti apparent.ſed qui hoc diſſerit aliud nihil,quā id,qđ in initio petit,et qđ in ambiguitatē poſi
tum,ut ipſi concedat̃,ceſnet , nunc.n.ſi uniuerſum eſt īmutabile,& perpetuum q̄rimus,īmu-
tabile autem ex elementis nullū,ex quibus totū cōſtat,totum ſcđm totum ipm mutari. una.n.
cum elementoꝝ mutationē,ex quibus componit̃,& ex ipſis conſtitutum ſimul mutari neceſ-

ſarium eſt.mundum demonſtrare perpetuum appetenti,unumqdq; elementoꝝ ſcdm ſe totũ nũquã a forma naturali diſcedere demõſtrare opus eſt,,pinde qui ſine rõne,ac demonſtratione cenſet,in uniuerſum elementũ nullum ipm,ex eo,qd naturaliter ſe habeat,in id,qd ſibi ineſt contra naturã mutari,ipm quod in ambiguitate poſitum,petit.ſi eni in uniuerſum uerum erat eoꝝ.quæ ſunt,nullum totũ,neq; totum aliqd,aut partẽ,quæ in eo,qđ ſue conuenit naturæ,exiſtit ſiue loco,ſiue forma diſcedere aliquãdo ab hac,ac in id,qd eſt ſibi contra naturã mutari.forte a ratione nõ abhorret,idem et decora alementoꝝ mole intelligere.ſi uero omnes elementoꝝ partes,et in naturalibus cõſitute locis omni mutationis genere mutantur,unde demõſtrare poſſent,et tota elementa.idem atq; ſue partes,nõ pati.cõtrarium.n.longe puto rõni conſonum eſſe magis,ac neceſſariũ ſuſpicari.Si.n.nulla elemẽti pars eſt imutabilis,quã utiq; quis ipſoꝝ partem ſumeret,hæc generabilis,& corruptibilis eſt,& omni mutationis genere cõuerſa.quo pacto non neceſſitatis euidentia eſt,& nõ diſſimilia de ſingulo elemẽto toto intelligere.qm & in aliis omnibus uidemus partibus tota non diſſimilr affecta,ut.n.aĩalis pars mutatur,cum augeť,aut cum minuiť,aut alterationem patiť,aut ſcdm locum moueť,necnõ efficitur,atq; corrũpitur.ita et totum aĩal eadem ſuſtinet.Superius autẽ demonſtrauimus,neque ad numerum eãdem totã elementoꝝ molem perpetuo pmanere.quomodo nõ rõni cõſentaneum,necnõ neceſſarium totum non diſſimilia cum ſuis ſuſtinere partibus.

Quod non quia non uidetur totum ſcdm totum ipſum mutatum,neq; elementorum nullum,neq; totus mundus,id oſtenſio huius,et omnino immutabilem eſſe mundum & incorruptibilem cõtrarium magis particularum corruptio & generatio huius,& eorum mundum eiuſdem eſſe naturæ demonſtratio eſt. Cap. IIII.

NOn.n.ſi nunc tota ſcdm ſe tota elementa mutari minime uidenť,id huius demonſtratio eſt,ipſam p naturam prorſus imutabilia eſſe.Vnaquæq;.n.res,& ſi paruo tẽpore in natura rerum pſiſtat,quouſq; utiq; ſit,totam ſcdam ſeipſam totam imutabilem eſſe,neceſſe eſt,non modo ſcdm ipm totum,ſed & ſcdm ſuas principes partes,& totum continentes age dixerim,homo eſt.n.ex rebus unum totũ ſcdm totum ipm imutabilis eſt.ſi.n.ſcdm totũ ipm mutaretur,ptinus in id,quod nõ eſt,labereť quidẽ & hæ aĩalis principes partes ſcdm ſe totas immutabiles ſunt.ut cor,& iecur.pulmo,& caput,& ſi quid eiuſmodi.quale.n.iſtoꝝ totũ ipſum mutať,aut ex ſe,pprio digrediens loco,aut ex naturali prorſus ſymmetria,ſtatim & totius aĩalis corruptionem inducit.quid igiť,ſi aliquis eadem argumentatione utatur dicere uetat.ſi quidem hoc aĩal neq; ſcdm totum,ipm tamen mutať,neq; partes principales,quæ ipm cõcinent mutari uideť.& penitus igitur eſt imutabile,& incorruptibile,tum ipm,tũ partium,quas recenſuimus quælibet.Non.n.uidetur quãdiu eſt aĩal ſcdm dictoꝝ modum mutari,ac pſpicuũ eſt,& ſi in animali pars quæq; ſcdm ſe totam quãdiu ſit animal,mutari non aĩaduertatur,ſed partium mutatio,& alteratio generatio,& corruptio nõ minima huius demonſtratio eſt,& totum aliquãdo non diſſimile cum ſuis partibus perpeſſurum.ita igiť & in mundo quouſq; ipſe dum eſt mundus,neq; ipm ſcdm totum ipm mutari,neq; principem eius partẽ aliquã neceſſe eſt.corruptio nãq; totius partis,et uniuerſi neceſſario corruptionẽ efficit.nãq; ex oĩum temperatura et conſonãtia mundus cõſtat,ſed & hic rurſus cuiuſq; ſcdm partes elemẽti mutatio,generatio,& corruptio,et cuiuſq; totius elementi corruptionis,& cuiuſq; cõpoſitoꝝ mũdi euidentẽ demõſtrationem habent.his qui penitus ignari nõ ſunt,et his qui minime ſuam ueritati præferunt eſtimationem.

Neq; quia nulla mutationis ſpecie cœlum mutatur niſi ea quæ eſt ſecũdum locum probatio eſt coniecturalis incorruptibilem eſſe mundum. Cap. V.

SEd neq;,qđ cœleſtia ſcdm locum ſolum mutãtur,ſecũdum nullam aliam mutationis formã id perturbare debet eos,quos iam de mũdi perpetuitate opinio occupauit.accuratã.n.de hoc inquiſitionẽ in his,quæ aduerſus Ariſtotelem cõſcribimus,ſi Deus annuerit,faciemus.

nunc uero tãtum dicemus.quod et in animalium corporibus,partium maxime princeps cor, ex quo uitæ gignitur ſpiritus, et toti impetitur corpori,ſemp mobile eſt mutatione,quæ eſt ſecũdum locum,alterationum,ſcđm alias affectiones non oĩum capax eſt,quãdiu incolume permanet,non.n.diuiſionem,& maxime eam,quæ in uentriculo fit,neq; inflãmationum abſceſſus ſuſtinet,ut medicoꝝ filii docent,ſed iſtoꝝ prius ferme quã quicq̃ in eo eiuſmodi conſiſtat, corruptione ipm deletur,atq; una totum corrumpit corpus,& oportet particulã pcipue cuius ui totum continet,donec utiq; totum,eſſe,et ſeruari opus eſt,ipſam ut fieri põt,in loco naturali,et forma pmanere.ut hoc totum continere poſſit,et particulas itẽ morbo affectas in id, quod ipſis natura congruit,reducere qualis eſt,et mundo cœleſtis pars,cuius motu,oĩaq; itra ipſum ſunt corpora regit atq; gubernat.rõni igitur conſentaneum,et ipm oĩum uniuerſi partium maxime egritudinis,et ſenectus uitio uacarẽ,quãdiu Deus uniuerſum ſaluum eſſe uult. Sed non ppter hoc,et nulli affectioni penitus obnoxium ipm ſcđm naturam,& incorruptibilem ſuſpicari rõnum conſonum.falſum igitur eſſe,cuncta,quæ in loco manent naturali immutabilia eſſe,et hac de cauſa mundum omnem immutabilem et incorruptibilem eſſe,hactenus a nobis demonſtratum ſit.

Quod friuolum eſt quæ circulo mouentur ob hoc,quia in orbem mouentur,neq; moueri incæpiſſe,neq; a motu quieturum. Cap. VI.

DIcere autem quæ circulo uoluũtur,motus neq; initium,neq; finẽ habere, et id exiſtimare quaſi quãdam cõmunem ſniam abſq; demonſtrationis fide neſcio ludẽtis ne,an ſorio agentis ſit,neq;.n.qm̃ motus,qui circulo fit,neq; principiũ,neq; finem capere licet,quia ubiq; circuli particule inter ſe cõnexe ſunt,id oſtenſio eſt,motum,qui mortẽ fit,neq; incepiſſe,neq; deſiturũ unq̃,ſed infinitũ eſſe.nam et circulus ipſe,& ſphæra,ipſum aio corpus ita figuratum principium corporeũ nullum terminatũ,neq; finem habet,quia ubiq;,ut dixi,inter ſe horum partes cõnexe,coniũcteq; ſunt,tamen non ſunt magnitudine infinitæ.Si.n.eſt circulus,et maior,& minor,pariter et ſphæra,et contigit oẽm circulum,et ſphæram a rectilinea contineri figura,planum fieri nõ poſſe,uti extenſione circulus,aut ſphæra ſit infinita.neq;.n.infinito maius,& minus reperiri põt.neq; contineri infinitũ contingit.& ſimile eſt,quod inquit Ariſtoteles cubitũ infinitum dicere,& circulum infinitũ.Figuræ.n.terminate,& cõphenſe explanatiuus eſt circulus,& ſphæra.queadmodum igit non eſt principiũ circuli capere,neq; propter hoc magnitudine circulũ in infinitũ protundi neceſſe eſt.ita neq;,ſi motus circularis non licet determinatũ,unde orditur,principium ſumere,quia principio finis annexus eſt,ex hoc exiſtimare oportet motum oĩno neq; inchoaſſe,neq; deſiturum unq̃.eteni ſi ſphærã arte factã,uerbi gratia arati motam aliqs intelligeret.maximeq; non aiaduertiſſet,quando moueri inchoaſſet,utiq; neq; ipſius motus principiũ,neq; finem dicere poſſit,non ideo motus ipſe principio,& fine uacat.quid igit admirabile,cum in cœleſtibus,tum oĩbus,quæ circulo ferunt,capere non licere,unde eoꝝ motus initium auſpicatus ſit,ut,ſi ita ceciderit,ab oriente,aut ab alio aliquo.inde fit,ut dixi,qa inter ſe undequaq; cõiuncte ſunt partes,& hac de cauſa nullã eẽ,quæ primum motũ inierit,ſed una cunctas tum incipere,tũ deſinere eſſe.quidem tps eſt aliquod a quo motus principiũ,exordium ſumpſit.Si.n.nõ eſſet uniuerſum ingenerabile,cum cœli effectio,& creatio principiũ adepta,initium,uidelicet & huius motus nanciſcet,quãobrem & ſi corrumpetur una cum cœli corruptione,& motũ quieſcere neceſſe eſt.euidens autẽ neceſſitas nulla eſt,motum,qui circulo fit,ppter idipſum quod circulo eſt,neq; eſſe aliquãdo incepiſſe, neq; ceſſaturũ eſſe,ſi uero Ariſtotelis argumẽtis niſi,ſine principio,& abſq; fine eſſe aſſerũt circularem motũ,uidebimus,ſi aliqua illarum rõnum neceſſaria exiſtit cum eo,Deo fauente puenerimus.neceſſitatis.n.nũc,ut illa tractemus nihil cum eiuſmodi in ſuis rationibus Philoſophus nihil protendat.quæremus autem,& ſi rationes aliquæ ſunt,quibus fieri non poſſet, ut circularis motus ſit ppetuus,demõſtremus.nũc uero tñ ſolũ ad argumẽtatiões Procli obiectiones cõficere,pponẽtes,ſola,q̃ ad eius rõnũ abolitionẽ ſpectãt,p uirili parte adiecimus.

Quod reliqua rationis pars nihil negotii habet, potius Platonicam refellit, atque redarguit ſuppoſitionem. Cap. VII.

HVc uſq; quæ in decima argumentatione ueritatis lumini tenebras fundũt, ꝓbabiliter redarguimus, cum autẽ Plato, ex eo, qđ erat, & fluctuãter mouebatur redactum in ordinẽ aſſerat, ac quaſi mundi ſolius ordinis Deum cauſam eſſe ſupponat in ſuppõnibus, quas deinceps Proclus edet, hanc, qđ fieri non poſſit, redarguere nititur, unde diſquiſitionem dictoꝝ ꝓtermitto nulla ex ipſis ueritati noxa illata. ratio uera mũdum ex eo, quod oĩno nõ eſt genitum eſſe ſupponit. ſi igit̃ & aliquis exiſtimet rõni inherens, quæ a Proclo dicunt̃, aliud nihil quam Platonis refellunt ſuppotitionem & planum fit, nõ, quia abſurda ſuppotitio, ideo neq; ipſam a Platone eſſe tactã colligetur. quid.n. ꝓhibet eodẽ modo & ſuppotitionẽ antiquoꝝ omnem abſurda, qm̃ procul a ueritate abeſt, non poſitã eſſe ab antiquis fingi. ita cõtinget mentiri unq̃ neminem, cõfutatum autẽ cum ſit falſum ratiocinãte coꝝ redarguit, quod qm̃ eſt falſum, nec oĩno qui ipſum ſupponit, opinatus eſt. quæ autem deinceps ſequũtur, omitto, illud autem ſolum, ut contemplemur, a ratiõne forte non abhorrent.

Quod & in his alioquin non neceſſariis fallaciam cõmittit Proclus. Cap. VIII.

SI enim ante inquit, mundi geniturã in locis elemẽta erant alienis, ſiquidem ipſis naturalia loca alia competebant, quis ipſa, quæ in alienis erãt, tranſtulit. non.n. ſuæ erãt corpora cauſæ tranſlationis. quare inqt duo principia, unum eius, qđ ſcđm naturam, alterũ eius, qđ cõtra naturam. igitur qm̃ & nunc nõnulla ex his, quæ naturaliter ipſis competũt, in ea, quæ ſunt cõtra naturam, mutãtur loca, ut cum ignis deorſum tẽdit, aut aqua ſurſum, ſuæ tranſlationis, cũ ſit corpora cauſæ non ſunt, & nũc principia ut ſupponantur duo, neceſſarium eſt. unum qdẽ, ut corpora in id, qđ cõtra naturã eſt, traducat, alterum uero poſitionis naturalis ipſis eſſe cauſam, & reditionis ex loco, qui eſt contra coꝝ naturam, ad locũ, qui naturaliter cõgruit his, quæ a loco naturali declinarũt ac ceciderunt, nullã aũt rõnem hanc, neceſſitatem cõtinere mihi uidetur, quod.n. in aliis, qđ fauente Deo dictum ſit, eius, quod ſcđm naturã, & eius, qđ eſt cõtra naturam ſuſceptiua demonſtrabimus, non quia a uirtutibus oppoſitis ad oppoſita feruntur, ſed qm̃ ad id, quod naturale eſt a. naturali, & a. uerum potentia conſeruatiue, & huius priuatione in id, qđ eſt contra naturam in ꝑceps labunt̃. priuatio uero rebus euenit, eo quia eſt uirtus terminata. qm̃ & auriga, & gubernator ſalutis, & interitus ſubiectoꝝ cauſæ ſunt, ille quidẽ currus, hic autem nauis, ſalutis quidẽ per ſe, interitus autẽ per accidens. artificũ.n. uirtus, quia finita, imbecillis, ac debilis eſt, ſi quod cõſeruat, abſens ſit, in oppoſitã corruptionẽ transferri contingit, quæ erant a potentia prius conſeruata. deinceps ad hæc Proclus probans eo, qđ cõtra naturam, id, ꝙ eſt ſcđm naturam prius eſt, hæc infert, quare ſi & erant loci naturales, cum hæc in illis nõ ſint ambiguũ, ſi loca infinita uetuſtate priora ſint naturalia Proclus repugnãtia contexuit. ſuperius.n. dixerat. ſiquidẽ alia exiſtant ſcđm naturã ipſis, quis ipſam in alienã trãſpoſuit. Et hoc quaſi abſurdũ ſequens inducens, alterũ eſſe principium qđ in aliena trãſponit. hic inquit. ſi erãt loci ſcđm naturam, cum hæc in illis nõ ſint, incertũ an loci naturales ſunt uetuſtiores, tẽpore infinito. ſi igitur infinito tẽpore in locis erant nõ naturalibus, & nũquã in naturalibus fuerunt, nõ traducta ſunt. uidelicet ex eo, quod ſibi naturaliter cõpetit, ad id, qđ ſuæ aduerſatur naturæ, quare cauſa, quæ trãſponeret. quo igitur pacto inquit alterum principium eſſe oportere traductionis ab eo, qđ ſibi naturaliter congruit, ad id, quod ſuæ naturæ cõtrarium, eoꝝ, quæ nullo pacto trãſpoſita ſunt. Si uero rurſus, quia ſunt in loco contra naturã neceſſariũ eſſe putat Philoſophus, quãdam aliam eſſe cauſam ipſoꝝ tranſpoſitionis in locum ſuæ naturæ repugnãtem. uidelicet ex loco naturali, in eum, qui eſt ſuæ naturæ cõtrarius. ſi uero trãſpoſita ſunt in loca non ſibi natura congrua erant. ſ. prius in locis naturalibus, anteq̃ eſſent trãſpoſita. igitur non infinito tẽpore in locis ſuæ naturæ aduerſantibus erãt. Quare nõ incertum, ſi ſcđm naturam ipſis illi erant loci, ex quibus in loca ſibi non naturalia mutata ſunt, in id.n. quod eſt contra naturã mutatio ex eo, ut dudum demonſtrauimus, qđ ſcđm naturam

eſt, prorſus efficitur. igit' cum ſint duo abſurda, alterum ſolũ, ſi quidem ſequi neceſſe eſt. non ambo, ut cõcluſit Philoſophus. uel, cũ.n. cũq; in locis contra naturam tẽpore infinito elementa exiſtãt incertum, ſi & alia naturalia habẽt loca, & non amplius duo principia, uel ſiquidem duo principia, hoc quidem eius, qđ eſt ſcđm naturam, hoc uero eius, quod eſt contra naturã, non incertum, ſi erant ipſis altera loca ſecundum naturam.

Procli ſucceſſoris Ratio Vndecima.

VNdecima, gratia uniuerſi materiã eſſe aſſerit, generationis nãq; ſuſceptricem eſſe, cuius gratia materiæ eſſe, non aliud quid eſt, quã generatio, ſiquidem igitur ex nihilo materia, fortuito gratia huius utiq; eſt. & quid editũ eſt, fortuito habet materiã, nullum autẽ eoꝝ, quæ fortuna cõſtant, neceſſariũ eſt. quare neq; effectionẽ habere firmam, atq; certã aſſeremus. ſi uero ex aliqua cauſa grã huius, & generationis materia, neceſſe uiciſſim iter ſe hæc materia, & generatio habeant. eteni gratia huius, & cuius grã uiciſſim inter ſe referunt'. ſi igit' materia ppetua, & quatenus materia, grã huius eſt et generatio perpetua. etenim & hanc cuius grã, quatenus generatio eſt, neceſſe eſt. ſimul igit' uiciſſim ſempiterno tẽpore ſunt materia & generatio, ut cuius grã, & gratia huius. alicuius.n. eſt materia, quæ in ipſa eſt, formæ: etenim aliqua materia, tũc materia eſt, cum ſit & forma. quare artifices bene ad opus idoneã efficiunt, quæ nõdum materia eſt, & inquãtum in effectione materiæ incidunt, intãtum eſt formæ acceſſio. nõ enim lapides formæ domus ante materia, quã poliant', ſi contingerit, & cõmode, ac cõcine appoſiti ſint, ſed cum hãc cõcinitatem acceperint. cum igit', ut uere materia affecti ſunt, tunc tẽporis puncto iam forma ꝓſto adeſt. ſi itaq; & ſimpliciter materia oĩno omnis generationis eſt materia, & eſt potẽtia omnia & nihil ei deeſt, ut ſit materia, quẽadmodum alicui.q. ſimpſr.n. ubiq; huiuſmodi, & primũ nullo, ut ſit, quod eſt, indigens, ſimul ſunt, & cũcte in ipſa formæ. nullo.n. indigẽs, ut ſit materia, ut formas habeat, nullo indiget, quare ab eo, a quo eſt, formas, quarum materia eſt, habet. ingenerabilis uero eſt, & incorruptibilis, ut ne alia indigeat materia, materia ſimpliciter exiſtẽs. ſunt igit' & formæ in ipſa ab æterno, & mũdus. materia.n. erat ornatus, & non inornatus, & erat ornatus gratia, & non inornatus. etenim aliqua materia non priuationis, ſed formæ gratia eſt. quare a quo mundi materia, & mundus eſt.

Quo pacto Pythagorici, & Platonici ac Stoici de materia opinati ſunt, in quo q, materia nunquam eſt nuda formis. Cap. I.

QVoniam hic a Philoſopho ratio de materia mota eſt, & ex hac perpetuum eſſe mundum ipſe ꝓbare nititur, rationi cõgruum exiſtimo ante propoſitæ argumẽtationis diſceptationem, parũ quid digrediẽs cõſiderare, quæ eſt oĩbus in cõmuni ſubiecta naturalibus materia, quod & ante, me facturũ, cũ ad hoc caput acceſſiſſem, pollicitus ſum. Plato igitur & ex antiquis, qui maxime doctrina illuſtres fuerũt, materiã eſſe incorporeã, ac informẽ enũtiarũt, non pauci uero ipſam quoq; æternã eſſe poſuerunt a generatione omni & corruptione ac mutatione prorſus imunem, ac liberã. huic quidem informi & incorporeæ materiæ quãtitatẽ aſſerunt primũ inſertã, trinam dimẽſionẽ efficere. quæ eſt qualitatis expers, & ſimpliciter dicit' corpus, huius quidẽ ſimplicis corporis primũ diſcrimen eſſe magnũ, & paruũ ſuppoſuerunt, ipm enim corpus per ſe ſolis tribus definitũ dimẽſionibus, molem eſſe quãdam interminatã, parui uero & magni differẽtia definiri. ut.n. animalis natura, aĩato, & ſenſitiuo definita, ipſa quidem ꝓpria naturæ ratione a rationalis & irrõnalis differẽtia altera eſt. fieri qdẽ nequit, ut animal abſq; ꝓpriarum differentiarũ aliqua ſubſiſtere ualeat. Genera.n. ipſa uniuerſalia ꝑ ſe minime ſubſiſtunt, dico quidẽ naturalia, & quæ in multis eſſe habẽt, ſed cũ aliqua oĩno forma ſpectantur. non.n. eſt aĩal ipſum per ſe, quod aut rationis expers, aut ratione carens oĩno non eſt. ſed neq; uero ipm animal quod ratione caret ſubſiſtere ualet, quod nõ oĩno, aut equus, aut canis, aut reliquoꝝ quippiã eſt. eadem & in omnibus ratio. etenim eorum, quæ ad aliquid, hæc ſunt. ſi enim ſublatũ ſit genus, & ſpecies prorſus auferunt', ſublatiſq; ſpeciebus, & tolli una ge

nus neceſſarium eſt.ut igitur animal, fieri non pōt, ut ſeparatim ab aliqua ſuarum differentiarum, ſubſiſtat.ita quidem & ſimplicis corporis natura, tribus ut dixi dimēſionib⁹ definit̄, ipſa ſcd̄m ſeipſa a magni, & praui differentia altera exiſtit.ea autem, ut ſine earum differentiarum aliqua, exiſtētiam habeat, haud quaq̄ eſſe pōt. Huic quidem deinceps corpori qualitatis expti ſuperueniens qualitas, elementoꝝ naturam abſoluit. Caliditate.n.ei, & ſiccitate inſuper accedētibus ignis efficitur. caliditate, & humiditate, aer. humiditate & frigiditate, aq̄. frigiditate, et ſiccitate, terra. eiuſmodi ordine, in ſuppoſitione uidelicet intellectione, percepto in naturæ rerum, quēadmodum ſe habeant ſpeculationem. nūquā.n. rationi cōſonum eſt, ſuſpicari, ſubiectum a formis, aut qualitatibus exutum, ac nudū eē. una.n. a Deo materia ueſtita formis ꝑducitur. qualis ꝑfecto eſt. materia.n. & forma ad aliquid. ſi quidē illa gratia huius, hæc uero cui⁹ gratia. quēadmodum & in his Proclus diſſeruit, quæ autē ad aliquid uiciſſim ſe cōſtituunt, ac perimunt nō itaq; a formis materiā ſeorſum eſſe, nec abſq; materiā formas eſſe cōtingit. ex his quidē elementis quatuor cōgredientibus, ac inter ſe inſertis cōpoſita gignunt̄ corpora. Primā igitur materiā, & ſimpl'r eſſe materiā aſſerunt incorpoream illā, & informē, deinde trinam dimēſionē, & corpus qualitatis expers, qd' & ſcd̄m poſt materiā, aſſerūt ſubiectū. tertio uero. et proximū magis elemēta quatuor. hæc.n. non ſimpliciter materiā, ſed ad aliquid. ad ea.n. quæ ex ipſis per generationem, ꝑficiſcunt̄. quoniā & ex his conſtituta ad alia cōficiunt̄ materia. ut ſemen, & ſanguis menſtruus aīalis materia. ita igitur Pythagorici, & Platonici necnon nōnulli Stoicoꝝ in materia dimēſionem trinā eſſe ſuppoſuerunt. de materia igitur ab his, qui maxime probātur, ut breuiter dixerim, dicta hæc ſunt.

Quibus rationibus probant, q, vna eſt & eadem omnibus naturalibus ſubiecta materia & ꝙ informis eſt ipſa & immutabilis. Cap. II.

Eſſe autem ipm idem unum aliquid, & cōmune omnibus formis naturalibus ſubiectum, ac materiam imutabilemq; ipm eſſe, & incorporeū, eiuſmodi rōnibus confirmant, omnia corpora naturalia, tum elemēta, tū ex his cōſtituta mutuo inter ſe mutari ſpectamus, fieri aūt non poterat, ut omnia inter ſe mutarentur, niſi unum, & ipſum imutabilem in his, quæ mutātur, maneat, & formas ſcd̄m quas mutatio efficitur, ſucceſſiue ſingulam quāq; recipiat. Quod autem dico exemplo planius faciā. ſit aliqua ænea ſtatua, & equus ſi uis, & canis, & bos, & ſimpliciter dixerim, quæcunq; ex ære fieri poſſunt. nulli quidē dubiū, dictorum, quin quodlibet in oīa reliqua mutari poſſit. ſtatua.n. ænea ab artifice utiq; mutari poterit, trāſformata ī equū æneum, & canē & reliqua, pariter autem & alioꝝ ſingulum in cuncta reliqua trāſformari poſſunt. non utiq; unquā in equum lignium ſtatua ænea mutari poterit, aut in aliud quippiam, q̄ non ſunt ſimilis materiæ, ut in domum, aut in nauem, aut ueſtem. cuius gr̄a, quia ꝓdictis una aliqua æris materia ſubſternitur, ſtatuæ autem æneæ, & domui, & naui nō itē eadem ſubſtracta materia eſt. mutari utiq; nāq; poterit. nauis in lectum, & ianuā, & in quæ, ex lignis cōſtāt. & domus in theatrū, ſi contingerit, & in ea, quæ ex lapidibus cōſtruunt̄, eo quod ſubiectum; & materia cōmunis dictoꝝ oium manet imutabilis. lecti quidem, ſi cōtingerit, & nauis ligna. theatri uero, et domus lapides, nō amplius in ueſtem domū mutari cōtingit. materia enim domus, & ueſtis differēs eſt. nullum igit̄ in aliquod alterū mutari poterit, niſi una, & eadē utriſque ſubiiciatur materia. Quēadmodum igitur hic in artificialibus q̄cūq; unius materiæ ſunt, ut ex ære opera, quia una, & eadem materia ipſis ſubiicit̄ æris, oīa inter ſe mutuo mutari poſſunt, ære ipſo in illoꝝ mutatione in imutabilitate permanēte ſuæ ꝓpria naturæ rōne, quæ uero non uniuſmodi ſunt materiæ, mutuo inter ſe mutari non ualent, ita quidē, niſi una aliqua cunctis corporibus naturalibus materia ſubiiciatur ac imutabilis eadem permanēs, non ſane corpora oīa naturalia uiciſſim inter ſe mutari poſſent. unam itaq; & cōmunem oium naturalium corpoꝝ materiā eſſe neceſſe eſt. & quēadmodum ipm æs per ſe uacās figura eſt, nullā figurarū, quas recepit, habet, quæ ſuā compleat, ac perficiat naturā. ita certe & materiā cōmuniter oībus naturalibus corporibus ſubiectā ab oib⁹ naturalibus formis, quarum ſuſceptrix

eſt,

eſt, alteram eſſe neceſſe eſt. quod autem ab omni forma eſt alterum, id informē eſſe eſt neceſſa
rium. quare & informē eſſe cōmunem oīum materiā ex dictis demōſtratum eſt. Oportet autē
& īmortalem ipſam eſſe, ut dictum eſt, ut poſſint quæ mutant̄ circa aliquod, qd' idem manet,
mutuā ſubire mutationem. ſi. n. nihil in corpoꝝ mutua inter ſe mutatione īmutabile omnino
remāſit a tranſmutante ſcd̄m totum ipm̄ in id, quod nō eſt, corruptum. rerū autē nulla in alte-
ram quāpiam mutata eſt. rationis igitur, quibus unā quādā, & cōem corporibus naturalibus
materiā ſubiici cōfirmant, & hāc informē eſſe, ac īmutabilem, tales ſunt.

*Quod quibus rationibus demonſtratur, q̄ eſt vna cōmunis omnium materia iiſdem ipſis demonſtratur q̄
non eſt diuulgata incorporea, & informis materia, ſed abſq; qualitate corpus, q̄ ἄποιον ab
ipſis dicitur, iſtud eſt vltimum ſubiectum & prima materia.* Cap. III.

FOrte utiq; aliquis his ipſis rōnibus cōmotus primam materiam incorporeā, ac informem
non eſſe demonſtrare poſſet. in mutua. n. corporum mutatione trina dimenſio īmutabilis
manens conſpicit̄. aqua. n. in aerem mutata, nō quatenus corpus eſt, mutat̄. manet. n. trina di
menſio aquæ ſubiecta, quatenus eiuſmodi eſt, īmutabilis. & in aerē mutata aqua. nō. n. ex non
trina dimēſione trinam editam cōſpicimus dimēſionem, neq; ex trina dimēſione non trifariā
dimenſum. non. n. corpus aliquādo mutatum, non corpus factū eſt. neq; rurſus qd' prius non
corpus erat, factū eſt corpus. Quare trina dimenſio, & oīno corpus, quatenus corpus eſt, īmu
tabile eſt. ſi igit̄ aliquis ex trina dimēſione, ideſt ex ſimpl̄r corpore in nō trinam dimenſionē,
ideſt in nō ſimpliciter corpus mutationem aliquādo fieri demōſtrare poſſet, cōcederemus eē
aliquod, et trine dimenſioni ſubiectū, circa qd' īmutabile trine dimenſionis, hoc eſt corporis,
qualitatis expertis in nō eiuſmodi, mutatio fit. et id planū eſt incorporeū eſſe. ſubiectū. n. ali-
cui, alterum eſt ab eo, cui ſubiicit̄, ut æs a tali eſt aliud, figura. igit̄ et trine dimenſioni, hoc eſt
corpori, quatenus corpus eſt, in corporeū ſubiectū erit nō corpus. ſi uero neq; ex corpore ali-
quādo, in nō eſſe aliqd' corpus, mutatum eſt, neq; ex non corpore corpus editū eſt. nihil. n. un-
quā, quod nō eſt trina dimēſio, genitum eſt trina dimēſio. neq; rurſus quadrifariā dimenſum
eſt, in nō eſſe trinam dimēſionem mutatum eſt. ſed qd' trifariam dimēſum, & oīno corpus, q̄-
tenus corpus eſt, īmutabile manet īmutua inter ſe elementoꝝ mutatione. quæ amplius relin-
quitur ratio demonſtrās trine dimenſioni incorporeā aliquam materiā ſubiici. ex mutatione
nāq; corpoꝝ qualitate p̄ditorū oportere ipſis ſubiici aliquod īmutabile, quod alterū ſit ab ip-
ſis, demonſtratum eſt. trina igitur dimenſione ideſt corpore qualitate exuto, ut corpus eſt, nō
mutato, ſed aut ſcd̄m quod finitum eſt ſecundū magnitudinē, aut paruitatē, cum ſæpe corpo-
rum facta ſit mutatio, quæ amplius neceſſitas ſupereſt, qua ꝑfecto aliqs rōcinari poſſit, hoc,
& trine dimēſioni alterum quid ſubiici in corporeum, & non idem eſſe primū oīum ſubiectū,
& ſimpl̄r materiam, ut & Stoici recte cenſere. ſimpl̄r autem dico materiā, & ſimpl̄r corpus nō
uniuerſale & non, quale genus & in natura ſola notione, ac rōne contēplationis cōſtitutū. ſed
quod in ſubſtātiam, & pars iam cōpoſiti uidelicet elemētum factū, ꝓpria quidē ratiōe, omni
priuatum qualitate, quarū ſubinde ſucceſſiue eſt ſuſceptiuū, id igit̄ dico ſimpliciter corpus tri
bus definitū dimēſionib⁹, qm̄ neq; calidū eſt ipm̄ p̄ ſe, neq; frigidū, neq; graue, neq; leue, neq;
decerni rōnū eiuſmodi aliquā ſecundū ꝓpriam ſuæ naturæ rōnē, recipit, ut corpus graue, aut
corpus calidum dicat̄. ita igitur a me paſſim ſimpl̄r corpus intelligat̄. Si igitur eiuſmodi cor-
pus corruptis elementis īmutabile manens uidemus, id eſſe uidet̄ naturaliū ſubiectoꝝ quoq;
primū, & prima materia. non. n. qm̄ corporum, quæ qualitatibus imbuta ſunt, quodq; e ſubie
cto, & forma conſtat, iam ꝓpter hoc & corpus qd' qualitate uacat, imbutis qualitate, quatenus
qualitatem hn̄t, & ſubiectum eſt compoſitū eſſe e ſubiecto, & forma neceſſe eſt. neq; enim cor
poꝝ, quæ ueſtita qualitatibus ſunt, ſingulū, q̄tenus corpus eſt, e ſubiecto eſt, & forma, ſed qua
tenus tale corpus eſt, & qualitate indutū calidum, ſi contingerit, aut frigidum, aut graue, aut le
ue. His. n. oībus corpus qualitate imbutū ſubiicitur. corpoꝝ igitur qualitatibus p̄dictoꝝ ſin-
gulum eſt e ſubiecto, trina dimēſione, ideſt corpore qualitate uacāte. forma autem ignis forte,

aut aeris, aut cuiuſdã alterius. ut igitur forma nõ ex ſubiecto, & forma cõponitur. ita neq; ſimpliciter corpus, qđ omnibus naturalibus formis ſubſternit̃, e ſubiecto, & forma compoſitum erit. ſed eſt idem ſubiectum omnibus, & ſimplex.

In contrarium defenſio, q, corpus qualitatis expers, q, ἄποιον dicunt, non eſt imutabile ut eiuſmodi eſt, eo q, ex paruo efficitur magnum & ex magno paruum, & huius redargutio q, non vt corpus eſt mutatur, ſed ſecũdum quantitatem, in quo q, non idem magnum aliquod eſſe dicere vel paruũ vel trifariam dimẽſum eſſe, vel omnino corpus. Cap. IIII.

PErſpicuum igitur ex ipſa, puto, rerum actione eſſe, nullam in mutua inter ſe rerum mutatione corpus, quatenus corpus eſt mutationẽ, aut alterationem ſubſtinere ideſt ab eo q̃ eſt corpus cõmoueri, id. n. eſt quatenus corpus eſt, mutari. qm̃ nonnulli & corpus quatenus corpus eſt, mutari ideſt trinam dimenſionem, ut eiuſmodi eſt ꝓbare nitunt̃, ut ita pro uiribus, & corpori materiam quãdam ſubſterni incorporeã demonſtrent, neceſſariũ puto & iſtorum rationes exponẽtem ſpeculari. aſſerunt. n. eodem manẽte ſubiecto, neq; acceſſione facta, neque detractione ex minoribus maiora effici corpora, & rurſus ex maioribus in minorem contrahi molẽ. cadi uidelicet, & utres muſto pleni rũpuntur, ſi, cum pleni extiterint, nõ expirãt, muſto nãq; in ſpiritum mutato, & habente maiorem molẽ ſpiritu, cum in ipm̃ muſti ſubſtantia conuerſa eſt, neq; unde ſpiritus in aerem depromat̃, habeat, imoderate a multitudine ſpiritus extenſi utres, & cadi rumpũtur, quod quidẽ contingit, & in ſaccis admodũ ſaliẽtibus, aut eiuſmodi quibuſdã aliis fieri. nõ. n. ſpiritus ſimpliciter ruptionis cauſa eſt, neq; utres inflati, cum ſint ſpiritu pleni, rumpũtur, ſed in maiorem molẽ muſti mutatio. amplius euidentiorem utiq; aliquis uidere poterit ex minori corpore in maius mutationem, & ſub ipm̃ ueniẽtem aſpectũ. inque aquis uaporẽ emittẽtibus, pauca. n. abſumpta aqua multus quidẽ apparet editus uapor; præterea & in lignis cõbuſtis. minima. n. lignoꝝ combuſtionẽ ſubſtãtia mutata plurimus, & late ſe fundẽs fumus euidenter apparet. & nobis edentibus nõ raro non modicus repẽte circa uentriculũ apparet tumor, cum uero cibi diſſoluti fuerint in uaporem, tanq̃ in maiorẽ mutati molem, ac maiore indigentes loco in uentriculo diſtenſione efficiũt. rurſus & ex maiori idẽtidem tumorem in minorẽ mutãtur corpora, cum in grauiora leuiora mutant̃. Plurimus. n. aer condenſatus in minimã aquæ cadit magnitudinem. ut eni pauca aqua in plurimũ mutata cõſpicitur aerem, ita neceſſe & magnam quãdam aeris magnitudinem in ſeipm̃ cõdenſati, & cõſidẽtem in minorem aquæ mutari magnitudinẽ, ſi neq; accedente additiõe ex paruo quidam efficitur magnum, neq; rurſus ablatione, ex magna paruum. uidet̃ igitur & trinam dimenſionem oriri, ac interire, ſi autẽ id, & ipſi materiam incorporeã ſubiici neceſſe eſt, eo quod cũcta, quæ mutant̃ in cõmuni, ut demõſtratum eſt, aliquo ſubiecto mutant̃. hæc igit̃ utiq; diſſerere aliquis poſſet, in patrociniũ huius & materiam trine dimenſioni, incorporeã ſubiici, & ipſam nõ eſſe primam corpoꝝ materiam. at nos iam potẽtia & hanc diluimus ambiguitatẽ. diximus enim magnũ, & paruum primam eſſe corporis differentiam. quẽadmodum igitur, neq; graui in leuem mutatio, neq; ex calido in frigidũ, corporis ut corpus eſt, mutationem efficit. ita neq; ex paruo in magnũ, neq; ex magno in paruũ, corporis quatenus corpus eſt generatio, & corruptio eſt. qm̃ neq; ex non corpore corpus augmentatio efficit, ſed natura corporis, ut corpus eſt in imutabilitate perſeuerante ſolum quanto augmẽtum mutatio addit. eodem igit̃ modo, & ſi corrupta aqua generato aere in maiorẽ attollitur molẽ, quatenus quidẽ ex aqua aer redditus eſt, aquæ quidẽ corruptio eſt, aeris uero generatio, quatenus uero non ex incorporeo corpus effectũ eſt, neq; ex corpore in corporeũ, ſed ratio corporis abſoluta affectionib⁹, & libera manſit, tum ante aquæ corruptionẽ, tum in ipſa corruptione, tũ poſt corruptionẽ, nemini dubium corpus, ut corpus eſt, neq; corruptũ, neq; genitum eſſe, ſed ſola mutatum quantitate, ex paruo magnũ effectum. quẽadmodum & ſcđm qualitatem ex frigido calidum, & ex graui leue. Omnis. n. mutatio eſt abſceſſio eius, in quo fit. album. n. ſi ſcđm quod album eſt, mutaret̃, & eſſe album penitus aboleretur. & aĩal, ſi ſcđm quod animal eſt, mutaretur, ab eo, eſſe animal

recedit.& eadem in oĩbus ratio.abſceſſio enim aliqua,res omnis mutatio exiſtit huius,ſecũdũ quod efficitur.igitur,ſi & corpus eſt mutatum,diſcederet ab eo,quod eſt eſſe corpus. quare & ex paruo in magnũ mutatio,aut ecõtrario ex magno in paruũ,ſi corpori,ut corpus eſt, mutatio extitiſſet,non amplius eſſet corpus ex paruo magnum factum,aut ex magno paruum, ſed nulla mutatio ex nõ corpore corpus efficit,aut ex corpore non corpus.nullam igiť mutationẽ in his,quæ mutanť,corporis ſubſtantia,ut corpus eſt, ſuſtinet.ſi enim corpus definitur triplici eſſe dimenſione,mutatũ autẽ corpus,ut corpus eſt,trina utiq; dimenſio quatenus eiuſmodi eſt,mutata eſt,nõ amplius igiť trina remanet dimenſio,ſed aut omnes,aut dimẽſionũ aliquas corrumpit.Si igitur in omni mutatione trina dimẽſio,quod idẽ dictum eſt.corpus.eodẽ modo ſe habens manet.nullam alterationem,ut eiuſmodi eſt,ſuſtinens,pſpicuum eſt oĩno immutabile eſſe,parui autem & magni mutatio penes corporis quãtitatẽ,mutatio eſt.ut igitur & ex calido in frigidum,& ex humido in ſiccum,aut ecõtrario mutatio corporis penes qualitatem eſt,ut igiť ſecundũ hæc mutatio ideſt ſecũdum qualitatem,nõ ſimpliciter corporis quatenus eiuſmodi eſt,mutationẽ facit.ita neq; ſcđm magnum & paruũ mutatio ſcđm quãtitatem corporis,ut corpus eſt,mutationem operať.extendit.n.ſolum,aut contrahit corporis dimenſiones.nõ quidem corruptionẽ corporis,ut corpus eſt,aut generationem efficit.et ſecus.magnũ, & paruum,ut tale eſt,a trina dimẽſione eſt alterũ.quod.n.non idem eſt magno eſſe alicui,aut paruo,& triſariã dimenſo eſſe,hinc planũ eſt.magnum & paruũ eoꝝ,quæ ad aliquid ſunt.nihil enim eſt ipm ſecũdum ſeipm magnum quid,aut paruũ,ſed ad alterius cõparationem magnum quippiã eſſe,& paruum diciť,unde cõtingit idem tum magnũ,tum paruũ eẽ ad aliud, & aliud cõparatum.Fabam.n.ſi contingerit magnam dices ad ſinapi cõparans, paruam uero ad pomũ.at & olympus mons,ut ad imetum magnus,ut ad omnem terrã paruus,& ipſa terra,ut ad totũ mũdum parua eſt,ac fere nihil.ſi quidẽ ad uniuerſum puncti & centri inſtar eſt. trina autẽ dimenſio,ut eiuſmodi eſt,eoꝝ,quæ ad aliquid minime eſt,nõ.n.in cõparatione ad aliud,quæ triſariam dimẽſa ſunt corpora,ſed ipſa in ſeipſa abſolute ſingula eſt.ſi igiť magnũ, & paruum coꝝ,quæ ad aliquid ſunt.nullũ triſariã dimenſum,ut huiuſmodi,eoꝝ,quæ ad aliquid ſunt.nõ igitur idem eſt magno eſſe,aut paruo,& triſariã dimenſo eſſe nihil,qđ non eſſet magnum,tripliciter dimẽſum extitiſſet.Item ſi idẽ erat paruo eſſe,& trine dimẽſioni.nihil,qđ non paruũ extitit,triſariam dimẽſum erat.ſi igitur cõtingit,& nõ eſſe quippiã paruũ,& tribus diſtantiis eſſe dimẽſum,trina igiť dimenſio,ut eiuſmodi eſt,a magno,& paruo alia eſt . Præterea magnũ,& paruũ,quã triſariam dimẽſum latius eſt.etenim linea,et ſupficies magna,aut parua eſſe diciť,quarum qdem ſuperficies duabus conſtat dimẽſionibus linea in unã dimenſionem reponitur.ſi igitur magnũ,et paruum in linea,et ſupficie exiſtit.nullũ autẽ triſariã dimenſum linea eſt,aut ſuperficies,nullum igiť tribus cõſtans dimenſionibꝰ,ut tale eſt,magnũ, aut paruum eſt.Præterea,ſi magnum,& paruum diſcrepãt inter ſe,ut eiuſmodi eſt utrũq;,nullum autẽ eius modo triſariã dimẽſum,a nullo trino dimenſo,ut eiuſmodi eſt,differt,nõ igitur trina dimẽſio,ut eiuſmodi eſt,magno,& paruo,idẽ eſt.ſi igitur nulli idem eſt magno eſſe, aut paruo,& trine dimẽſioni eſſe.nõ igiť ex paruo,in magnum mutatio,aut econtrario ex magno in paruum,trine dimẽſionis,ut eiuſmodi exiſtit,mutationẽ efficit.nihil.n.neq; mutatum neq; minus effectũ trina dimẽſio,& corpus ex magno,paruum factũ,aut ecõtrario.& priuſq̃ mutaretur,& poſtq̃ mutatum eſt.quare corpus,ut corpus eſt imutabile in magni,& parui mutatione manet.quemadmodum igitur & in ea,quæ eſt in qualitate,alteratione,corporis ratiõe, qđ mutatur,nullam mutationem ſuſtinet,ut non raro dictum eſt.

Quod fieri non ut accidentia ſint corporum elementa. quare ex ipſis, & materia ſunt compoſita corpora. Cap. V.

FOrte rurſus,& id in dubitatione cadere poſſet,quia inter ſe pdicamenta decem ſunt ſegregata,& a ſubſtãtia alterum eſt quãtum.trina autẽ dimẽſio ipſa per ſe quanti eſt.corpus uero ſubſtantia eſt.ideo trina dimẽſio ipſa per ſe nõ eſt corpus.qm̃ quãtum eſt, non ſubſtantia.

ſi igitur corpus, ut corpus eſt, ſubſtantia eſt, omne autẽ corpus triſariam dimenſum eſt, & hac trina informatur dimẽſione, neceſſe igitur eſſe aliqđ trine dimenſioni ſubiectũ, in quo qđ editum eſt, corporis naturam abſoluit. cõpoſita igitur erit corporis natura ex ſubiecta materia, et ex trina dimenſione, quæ hãc conformat. quare ut utrũq; corporis ſit ſubſtantia. non igiť corpus ſimplex eſt, & fundamentum oĩum. ſed & huic aliqua ſubſterniť materia incorporea, ſed ſiqdem trina dimenſio, quia quantitas eſt, eſt accidẽs, & in igne igiť caliditas, & ſiccitas, quia qualitates ſunt, accidẽtia erunt. idẽtidem & in aqua frigiditas, ſiue grauitas, & leuitas in corporibus & his ſiĩa. igitur quãtum ad hanc attinet rõnem corporeã oẽm ſubſtantiã ex materia et accidentibus cõſtitui cõtinget. quare elementa ſubſtãtiæ corporeæ erunt materia. & accidẽtia. & qm̃ elementa natura ſunt prima his, quæ ex ipſis cõſtituta ſunt, necnõ & ſæpius tẽpore prima ſunt. quẽadmodum certe ea, e quibus noſtrum conſtat corpus, tum tẽpore, tum natura noſtro prima ſunt corpore, ꝑinde ſublatis elemẽtis, & noſtrũ deleri corpus neceſſe eſt, noſtrũ autem, ſi deleatur corpus, nõ neceſſario eſt, elementa ſublata eſſe, ignẽ, aquam, aerem, & terram, igiť & ſubſtantiæ corporeæ prima natura accidentia erũt. ideo deletis accidẽtibus ſubſtantia quoq; abolebiť. ablatis. n. ex quibus quicquã cõſtituitur, & ipm auferri neceſſariũ, ſubſtantia autem ſublata, cõtingere utiq; poſſet ea, ex quibus cõponitur, ideſt accidentia eſſe. qđ quidem fieri non ſane põt. cõtrarium. n. ab ipſa rerum natura impulſi oẽs fatentur. qđ ſubſtantia deleta, quæ accidunt ei, delenť, quaſi ſubſiſte. e ſeorſum ab ea, cui & acciderunt, nequeant, ſublata autẽ accidentia ſubſtãtiam non tollũt. ſiqdem accidẽs eſt, quod abſq; ſubiecti corruptione accedit, & recedit. elemẽta aut oĩno cõplectiua alicuius abſq; illius corruptione nõ adſunt, & abſunt, ex ipſis. n. conſtant. nõ igitur accidentia corporeæ ſubſtãtiæ ſunt cõplectiua, neq; omnino ex ipſis cõpletur, ac abſoluiť. ſi uero accidentia nõ ſunt corporis elemẽta, non igiť ex ipſis & ex materia corpus ſubſiſtit. fieri igiť non poſſe, ex accidentibus cõponatur corpus, ſatis puto, ex dictis demonſtratũ eſſe. quid igitur ad ambiguitatem dicemus, ut nõ omne quale accñs eſt, ſed eſt & qualitas ſubſtãtialis. differentias igiť, ut rationis capax, aut bipes, in quale qđ eſt de ſpeciebus, et indiuiduis ꝑdicari aſſeruimus. Vnde in ꝑdicamentis Ariſtoteles quia ſpecies, & genera differentiis participãt, ipſa circa ſubſtãtiam quale determinare dixit. nõ. n. caliditas in igne qualitas aliqua eſt, igni accidẽs, ſed ſubſtantialis eius et cõſtitutiua differentia, neq; in terra grauitas, neq; quæ in aere, et aqua humiditas, neq; quæ, in molle dulcedo, neq; quæ in ceruſa, aut niue, albedo, neq; quæ in cœlo eſt, globoſa figura. accederẽt. n. hæc, & recederent, qđ fieri nequit, abſq; ſubiecti correptione. neq;. n. notione ſine caliditate eſt itelligere ignẽ, aut niuem ſine albedine, aut cœlum ſine figura globoſa, neq; ex aliis, quæ enumerauimus quippiã. ut igiť eſt qualitas ſubſtantialis nõ ſub qualitatem, ſed ſub ſubſtãtiam, ut ſubſtantialis differẽtia, reducta. ita quidem et quãtum ſubſtantiale, et id maxime trina dimẽſio. hæc enim eſt ſola ex his, quæ ſpectantur in corporibus, per ſe ſubſiſtens, ac ſimpliciter corporis ſubſtantia, quæ quidem eſt molis quædã, triſariã dimẽſa magnitudine, definita & paruitate interminata.

Quod neq; omnis qualitas, neq; quantitas accidens eſt, ſed ſubſtantialis quantitas & qualitas, & quod in corporibus per ſe ſubſiſtens, & ſimpliciter ſubſtantia interminata triſariam dimenſio omnium ſubiectum vltimum. Cap. VI.

HVius autem trine dimẽſionis magnum & paruum, ut dixi, prima differentia eſt. triũ. n. dimẽſionum in tãtum, uel tãtum extenſione, & cõtractiõe magnum, & paruum trine dimenſioni ſuperuenit, moleq; interminatam, in terminationem, & finem ducit. Cõtractio aũt, & dilatatio corporis, ut corpus eſt, ideſt dicte trine dimẽſionis, neq; generationem, neq; corruptionem efficiunt: magnum. n. & paruum in corporibus gignunť, & abolentur ideſt corpora dilatãtur, & contrahuntur corpore, ut corpus eſt nihil propria rõne patiẽte. quare ſimpliciter corporis ſubſtãtia aliud nihil eſt, quã interminata trina dimenſio, quæ magni & parui differẽtia finitur, & ſubſtãtiarum corporalium differentias ſuſcipiens ſpecificas, particulares corporum ſubſtantias perficit, aquæ, aio, ignis, ſolis, lunæ, & reliquoꝝ oĩum. cum hæc igitur demõſtrata

ſtrata ſint, planum eſt trinam dimēſionem quātitatem, quæ eſt accidens, nō eſſe. Accideret.n. ſeorſum ſine corporis corruptione, & recederet, nunc uero abſq; trina dimenſione corpus intelligere nequimus. ipſa igit corporis ſubſtātia eſt. ſi igitur trina dimēſio ſimpliciter corporis eſt ſubſtātia, & hæc ſolum imutabilis, ut demonſtratū eſt, in corpoꝝ mutatione permanet. nulla ergo ratio eſt, quæ demōſtrat ipſi ſupponi in corporeā materiā neceſſariū eſſe. quare id naturalium formarū oīum eſt primum ſubiectum, ex quo ſane & ſubſtātialibus cōpoſitis qualitatibus, corpora qualitatibus imbuta fiunt, ignis, aqua, & reliqua. ut.n. quod ratione caret, aut quod morti obnoxiū eſt, per ſe qdem non ſubſiſtunt, cōiūcta autem aiali idest aiato, & ſenſitiuo exiſtētiam ſumunt, dico autē animali non generi, ſed ei, quod iam ſubſiſtit, quod & compoſiti efficitur pars. ita qdem & calidum, aut leuem in igne, & quæcūq; ignis ſubſtātiam complent. pariter & humidum, et frigidum, quæ quidē aquæ, & terræ, et aeris ſunt cōplectiue. deſignatiue hoꝝ dñæ exn̄tes, corporis, in ſimplici corpore, q̄ eſt trina dimēſio, ſub̄am capiūt.

Quod nihil impedit ſubiectum eſſe, vel materiam trina dimenſio, & ſi non ſit informis, & qđ nihil contingit in rebus penitus eſſe informe, neque ipſam quum ſupponunt materiam incorpoream, ſiquidem omnino in numero rerum erat, & quod trina dimenſio ſimpliciſſima eſt. Cap. VII.

SEd forte rurſus dicet aliquis primam materiā informē eſſe oportere, trina aūt dimenſio in formis nō eſt. ſi quidē ipſa ſimplicis corporis forma eſt. ſubiectū igitur corporibus naturalibus non eſſe informem cōtinget, ſed formis formā ſubiectum eſſe. ſi igit aſſerunt, materiā, et primum ſubiectum informem eſſe oportere, nō utiq; trina dimenſio materia eſt. aſſeremus ꝑfecto, & nos hanc diluentes ambiguitatem, primū quidem oportere primā materiā informē eſſe, petitionem eſſe, nō demōſtrationem. ſi enim in uniuerſum fieri nequibat, ut alteri formæ aliquod, quod forma inſignitū ſit, ſupponerētur, & ipſius eſſe materiam, cōcedere erat neceſſe materiā formarum oīum cōmunem penitus eſſe informem oportere. nunc aūt generatio oīs, tum naturalis, tum artificialis non informem, ſed forma ueſtitā materiam in propria aſſumit opera. ligna.n. induta formis fabriliū uaſorum materia fiunt. pariter et æs ærariæ fabrilis. ſed quidem et in naturalibus aialis diſſimilares particulæ, ſiue ex his conſtitutum corpus cum ſit, forma inſignitū, materiam uitalium aiæ facultatum eſſe fatentur. & elementa materia ſunt ex ipſis, cōſtitutorum, & humores, qui his proportiōe reſpōdent, materia noſtri corporis ſunt. et ipſa trina dimēſio, et corpus qualitatis expers, et ſi nō primā eſſe materiā, ſcđm uidelicet ſubiectum eſſe, et proximam cūctis naturalibus formis materiam, et ipſi non negant. oportet.n. aliquorum materiā, quorum eſt materia, iſtorum nullā habere formam. æs enim ſuæ ſubſtātiæ ratione eorū nullam formam habet, quæ recipit. et humores, qui carnis, et neruoꝝ, et oſſium, et reliquarū animalis particularū materia ſunt, nihil ipſi, qđ has formas perficiat, ſuæ ſubſtātiæ habēt. et ſic omnis materia utiq; informis nūcupari poſſet, nullam earū, quas ſuſcepit, formam habens. nō quidem et forma prorſus priuatā omni eſſe neceſſe eſt. ſiquidem omnis proxima materia, et uſq; ad trinam dimēſionem formam habet, ut et trina dimēſio, quatenus ab omnibus formis, quibus ſubſternit, altera eſt, hactenus erit informis et materia oīum. non qdem, quoniā forma aliqua eſt, iam ꝑpter hoc neq; primā materiam ipſam eſſe neceſſe eſt. nihil.n. rerum oīno eſſe informe contingit. ſi enim oīno rerum eſt eiuſmodi, neceſſe omnino eſſe quādam naturalem rōnem iſtarum exiſtentiæ, et ſi a nobis explicari nō poſſit. ſi enim rōnē haberet nullam, ſecundū quam ſubſiſtit, et eſſe habet, neq; in rerū eſſe numero cenſeretur. rerum enim quæq; naturalē quādam rōnem habet, qua ſubſiſtit, ſi aūt id, rerum igit nulla informis eſt. cuiuſq;.n. naturalis ratio, ſcđm quā eſt, cuiuſq; forma, et ſubſtantia eſt, uiciſſim remeat, cuiuſq; forma, ſubſtantiæ perfectiua ratio quædā eſt naturalis ſcđm quā, eſſe poſſidet. igitur et materia, niſi fruſtra eſt nomē, eſt res quædam naturalis, ſubſiſtens, rationem habebit, ſecundum quā uidelicet, ſubſiſtit, ratio autem cuiuſq; ſubſiſtentiæ forma eius, atq; ſubſtantia eſt. & materiæ igit ratio, ſecundū quā eſt, forma eius, atq; ſubſtantia eſt. non igitur materia, ut peni

tus informis ſit,eſſe pōt.idem.n.hoc eſt huic,quéadmodum diximus,ipſam oīno non eſſe,qđ enim nulla ipſius eſſe rōnem habet.id quodāmodo a rebus oībus eximitur.quare non impediet trinam dimēſionem primā eſſe materiā,quia ipſa imbuta eſt forma & non formis.cōtrarium.n.ratio demōſtrauit,eſſe non poſſe,ut rerum oīum aliqua oīno eſſet informis,aſſerentes autē trinam dimēſionem forma imbutā eſſe,ipſam non cōpoſitam eſſe aſſerimus,ſed ſimpliciſſimā.non enim e ſubiecto,& forma conſtat,ſed ipſa ſimplex quædā eſt moles in hoc ipſo eē habens,& reliquis oībus ſubiecta,ſed neq; trifariā diſtare compoſitiōis aliquā nobis ꝓbet notionem.ſi.n.ex planis,ut dicere uidet̄ Plato,corpora,aut oīno ex lineis conſtarent,nō utiq; trina dimenſio ſimplex eſſet.ſi id nequaq̄ eſſe pōt,demonſtratum autem aliud trine dimenſioni nihil ſubiici,ſed oīum ipſa baſim & fundamentum eſſe.perſpicuum igit̄ ſimpliciſſimam eſſe,& materiam oīum a nullo eſſe cōpoſitam.cū iſta ita ſe habeant,& trina dimenſio p ſe ſubſiſtat.nullaq; in ipſa mutatio ſpectetur.nulla igitur eſt ratio,quæ ꝓbare poſſit materiam quandam incorpoream naturalibus ſubiici corporibus,ſed in eam naturalia,ut in poſtremum,ſiue ſubiectum,quis primum,ſiue materiam ipſam nuncupare uoluerit.nihil enim de nominibus contendemus,reſolui neceſſarium eſt.

Plurima argumenta qđ fieri non poteſt vt illa fabuloſa incorporea,& informis materia,& qđ quibus rationibus probatur incorporea materia iiſdem eſſe probatur primum ſubiectum & materia trina dimenſio in quo quo pacto interminata per ſe trina dimenſio,& ſecūdum quid eſt immutabile,& ſecundum quid non eſt immutabile. Cap. VIII.

NOn modo indemōſtrabilem tradentibus de incorporea materia ſuppoſitionem eſſe aio, rationibus,quibus eſſe uidebatur,confutatis.at etiam incommoda,compluraq; abſurda & quæ fieri non poſſunt,hanc ſequi ſuppōnem,quibus falſa eſſe demonſtrat̄.ſi.n.circa materiam rerum mutatio incorpoream fieret,quæ potētia omnia eſt,proindeq; aptā unā & eandem manētem in oēm mutari formam.circa ipſam uidelicet & prima magni,& parui mutatio utiq; fiebat,quemadmodum certe & materiam ſupponentibus,necnō Platoni,& reliquis perſuaſum eſt.ſi enim magni,& parui penes trinam dimēſionem mutatio fieret,ipſam manere neceſſe eſt imutabilem,& hāc eſſe primum ſubiectū,ſeu materiam,in quā naturalia reſoluuntur,ultimam.ſi igitur nō hanc materiam eſſe uolūt primam,ſed & huic materiā ſupponi incorpoream,neceſſe eſt,et primā magni,& parui circa hanc fieri mutationē.utrum igit̄ idiſferens eſt,materiæ incorporeæ cuiuis ſubiectæ corpori ut in quātā uis magnitudinē & paruā & magnā ipſa mutetur,ut quæuis materia,quāuis molem poſſit ſuſcipere,an non indifferēs ſi igitur indifferens poſſet utiq; ſubiecta aquæ cyathi quātitate,materia incorporea mutari in uniuerſam aeris molem.Similr et materia uniuerſo aere ſubiecta in aquæ cyathum mutari poſſet.ſi enim indifferens ipſi,quia incorporea eſt,et facultate omnia,in quantauis magnitudinem mutari.cur magis materia,aquæ cyathi mēſura,ſubiecta in ſextariū ſi contingerit,mutaretur aeris,quā in decies decem ampliorē molem,et in totam ſimplr aeris mole.ſi uero non indifferēs eſt cuiuis incorporeæ materiæ,quāuis recipere magnitudinē,quoniam neq; huius euidentia patrocinatur.interminatas enim magnitudinis uiciſſim mutatio corpoꝝ fit.atqui unicuiq; una,ac eadem ſubiecta materia,dico quidem prima,ipſorum pronuntiata de materia tollent̄,alias in alia materia nobis neceſſario ſupponentibus.ſi enim non alia materia aliis differentiis cōphenſa ſit,cur non quæuis materia quāuis ſuſcipere ualeat magnitudinē.quēadmodum enim quia non occupata eſt a forma aliqua,quæ in ea naturaliter inſita ſit, ac innata ſed propria ratione informis ſcdm naturam,oēm in ſeipſam formam recipere ualet.ita quidem neceſſario,quoniā propria ratione contenta nulla magnitudine,ſed abſq; mole incorporea eſt,et cuncta potētia,in omnem ꝓfecto poſſet ipſa mutari magnitudinē.itaq; materia incorporea aquæ ſubiecta,quæ ſit mole unius cyathi in decies forte mille cyathos,aut in totam aeris magnitudinem mutabitur,ſed id fieri non poſſe apparet.ſi enim pauca aqua in maiorē

mutatur

mutatur aerem, ſed nō indeterminate inquātam uis, ſed uſq; ad aliquam terminatam magni-
tudinem dilatatio rarefactioq; cuiuſq; magnitudinis fit. ſi igit̃ incorporea exiſtens, & ſine ma
gnitudine materia, & potentia cuncta, ac in ipſa magni, & parui mutatione facta in oēm mu-
tari poſſit magnitudinem. non uero mutatur, nō igitur incorporea eſt, neq; magnitudinis ex-
pers. nō enim linea eſt, aut ſuperficies. nō ſolum uero in oēm magnitudinem, ſed neq; in oēm
formam materiam oēm conſpicimus mutatam. grano enim fici ſubiecta materia nūquā eadē
manens humanā, aut elephantis in ſe recipere ualeret formam. in primo nāq; naturalis audi-
tu demōſtratum eſt, nō quāuis magnitudinem cuiuſq; formæ eſſe capacem, ſed receptricē cu-
iuſq; formæ magnitudinem eſſe determinatam ſecūdum magis & minus. fieri nāq; nō pōt, ut
ſic dixerim, homo unius digiti quātitate edatur, neq; ut iſdem uſq; ad lunam pertingat. & nō
modo in animalibus, ac plātis, quæ diſſimilaria ſunt, id eſſe uerum comperimus, ſed & in his,
quæ partes habēt ſimiliares, aqua. aio, igni, et aere, ac terra, atq; compoſitis, carne inquā, et ſan
guine, et uenis, ac cæteris oibus. non enim in qua uis magnitudine, ut ſi contingerit, in fici gra
no, carnis forma cōſiſtere pōt, neq; aquæ, aut aliorum cuiuſdam. nō enim ut magnitudo in iſi-
nitum ſecabilis eſt, ita & formæ in infinitum, ſi ſuāmet ſubſtātiam incolumē habēt diuidi ua-
lent. ſed cum diuiſio magnitudinem a natura, formæ tributam, ac definitam tranſilierit, proti
nus & forma aboletur. etenim ſi multum in aquæ diuiſione proceſſeris, in aerem uerſa ſectio-
nem ꝑuenit, cum aquæ ſubſtātiam ſectio tranſgreſſa ſit, ultra modum a natura inſtitutū, & in
reliquis eodem pacto. at qui ſi incorporea erat, et ſine magnitudine fici grano ſubiecta mate-
ria, & poteſtate omnia, quid prohibebat poſt fici grani formæ corruptionem, ex eadem forte
fieri carnem, aut hoiem, aut aliud quoduis, ſimul in formā, & magnitudinem formæ accōmo
datam ipſa trāſmutata, nulla additiōe facta. ſi enim et ex grano fici generatur ficus, ſed prius
additione magnitudinis facta & materia addite magnitudini ſubiecta. fici grano magnitudo
& materia additur ex aqua irrigante, & appoſita, ac alente terra. pariter ſi ex paruo ſemine gi-
gnitur, homo, ſed ſanguinem mēſtruum natura cōtinēs, huius additione alit, et factum in na
turalem perducit molem, ſubiecta ſanguini menſtruo prima materia, iuncta ac addita mate-
riæ ſeminis, quod a principio iactum eſt. quoniā igitur eadem manens, uel fici grani, uel ſemi
nis incorporea materia nūquā profecto formam in ſeipſam reciperet, uel fici, uel hois. quēad-
modum forte aqua cyathi menſura non facta additione aer efficitur, & panis caro, uel uinum
ſanguis. planū quod nō quāuis formam, uel quæuis materia incorporea ſuſcipere ualet. quia
neq; in quāuis magnitudinem quæuis mutatur. ſi igitur incorporea manente et ſine magnitu
dine materia, quæ cuiq; corpori ſubſternitur, cōtingens erat materiam cuiuis magnitudini ſu
biectam quālibet magnitudinem, ac formam in ſeipſa ſuſcipere, quia incorporea eſt, & info r-
mis penitus, et cuncta eſt poteſtate. id uero factum nō uidemus. itaq; falſum, rebus materiā in
corpoream, et informem ſubiici. quoniā trina dimēſione. ſi quidem id eſſet materia, et primū
naturalium formarū ſubiectum, ut prius oſtendimus, non amplius neceſſe, quoduis in quod-
cūq; mutari, neq; magnitudinem, neq; formam. magnitudo nāq; dilatari, et coartari nata eſt,
ſed determinatam cuiuſq; et coartationem, et dilatationē fieri neceſſariū eſt. magnitudinis enī
in magnitudinem mutatio efficitur, non in magnitudinē non magnitudo. duabus igitur ma-
gnitudinibus ſubiectis, ut dixerim aquæ, hac quidē dimidia, hac uero dupla, & utraq; rarefa
cta, & in aerem mutata. hanc quidē minorem in aeris minorē molem, maiorem uero in maio-
rem mutari neceſſariū. & quā rationem aquæ quæ in aerem redacte ſunt, inter ſe ſcd̃m magni
tudinē habent, hanc habere neceſſarium eſt & aeris moles, quæ ex ipſis edite ſunt. alienū pro-
fecto a ratione non eſt, ne in quāuis formam quæuis magnitudo ſatis ſint, quia a natura ꝑſcri
ptum eſt in quanta magnitudine ſingula quæq; forma ſubſiſtat, primū uero ſubiectum eē tri
fariam dimēſum, & rerum quæq;, aliqua terminata corporis trifariam dimenſi, magnitudine
ante cōphenſam eſt. ſi enim ꝓpria ratione quod tripliciter dimenſum eſt, interminatū eſt,
at notione ſolum, ac ratione contēplatrice non ſecūdum ſubſiſtentiam & actu etiam num in-
terminatum eſt. quēadmodum & ſimpliciter animal propria ratione a rationali, & irrationa-

li alterum eſt.non enim ſine horum aliquo ſubſiſtit.omne enim animal,quod ſubſiſtit,uel ra-
tionis particeps,uel rationis expers.ſed neq; ut interminata eſt trina dimenſio,uel q̄litatis ex-
pers,ſcd̄m id ĩmutabilem ipſam eſſe aio,ſed ſolnm quatenus eſt moles trifariam dimẽſa.id.n.
ſolum in generatione,& interitu corporum ſubiectum conſpicimus ĩmutabile,ut uero ĩtermi-
natum,uel qualitatis expers non ĩmutabile.magnum.n.ex paruo,& contra paruũ ex magno-
gignitur,& omnem mutat qualitatem,& interminatum dico eſſe quod trifariã dimenſum eſt,
non,ut in quãtam quis intelligere poſſet,magnitudinem mutari pōt.terminatum enim totius
mundi magnitudo,& in natura,ac ut maior ſit,eſſe non pōt,ſed quatenus eadem nata eſt extẽ
ſa,ac coartata,aut maior fieri determinatum igitur uel ad maximum,& ad minimum trine di
menſionis coartatio & extenſio.non.n.ſi magnitudo in infinitum potentia partibilis eſt,iã ꝓ-
pter hoc & in infinitum artari poteſt.quoniam.n.in craſſiſſimum condenſatione artata eſt ui
delicet terram contractio deinceps conſiſtir,Si.n.in infinitum idem contrahi poſſe aliquis di-
ceret,cuncta profecto terra magis,atq; magis condẽſata in milii molem reduci poſſet.nũc ue-
ro id fieri nequit.ſi enim poſſet quãuis contracta ſit,atq; in infinitum diuidi potẽtia poteſt,ut
magnitudo,ſed aliud quid eſſe uidetur contractio,& condẽſatio,& alterum diuiſio.quãobrẽ
magnitudines potentia in infinitum partibiles ſunt,non autem in infinitum artari ualẽt.quẽ-
admodum neq; in infinitum ꝓferuntur.id enim ut dicamus ipſa rerum euidẽtia nobis ſubii-
cit.Oportet.n.arbitror,eum qui de rebus diſſerit ipſum rōnes non componere a rebus diſſidẽ
tes,ſed euidentibus conueniẽtes,& congruentes rationes,de ipſis cõfirmare.materiam igit̃ in
corpoream,& impartibilem eſſe,ad prorſus informem ſupponẽtes,& facultate cuncta ratio-
nem tradere nequeũt,cur tanto pani ſubiecta materia in tãtam,& non ampliorem carnis ma-
gnitudinem mutatur.pariter & aquæ cyathi menſura,materia ſubiecta in tantã aeris,uel car
nis formam ſuſcipere ualet non & equi aut elephantis formam nulla additione facta.incorpo
reum enim,& impartibile,& cũcta facultate,ſiquidem omnino corporis naturam admittere
natã eſt, cur magnitudinis extrinſecus additione opus eſt,ur in tantam magnitudinem,aut in
talem form im mutetur.qui uero trifariam dimenſum primam materiam eſſe ſupponunt, &
id uidelicet non informem,neq; impartibilem.ipſa enim eſt ſimplicis corporis forma , & pri-
ma magnitudo,cauſas reddere ualent.cur non quoduis in quodcũq; ſine additione,uel in ma
gnitudinem,uel formam mutatur,cum id quod trifariam dimenſum eſt,non ſine magnitudi
ne,nec impartibile ſit.ſed partibile.rotum uidelicet ſua parte maius eſt.ſi uero id & cõtractio
& dilatatio corporum,non in indefinitas,ſed,ut oſtenſnm eſt,in magnitudines efficitur defi-
nitas.neceſſe igitur maiorem trine dimẽſionis partem porrectam in maiorem mutari magni-
tudinem,quã minorem.& quoniam unaquæq; forma,ut in naturali demonſtratum eſt,in ali
qua ſubſiſtit magnitudine terminata,neceſſe non in quãuis formam quãuis mutari magnitu
dinem,quoniã neq; in magnitudinem quãuis ſine additione.ſi itaq; cum materia & ſubiectũ
trifariam dimenſum ſit,rationi cõſonum eſt corporum extẽſionem & cõtractionem nõ in q̃-
uis fieri magnitudinem,materia uero incorporea,& informi exiſtenti,fieri pōt in quãuis ma-
gnitudinem,quæuis ut mutetur,id uero falſum eſt,ac fieri neqnit.igitur non & magnitudinis
contractio,& dilatatio circa aliquam materiam incorpoream,& informem efficĩt.quare reb⁹
materiam incorpoream ſupponi minime uerum eſt.Præterea ſi materia eſt incorporea,& ſe-
orſum a magnitudine,eadem,& oĩum una & nõ plures materiæ,naturalia autem corpora ĩn-
ter ſe ſeparata ſunt,ut aqua ab igne,& homo ab homine,ab equo,& ut abſolute dixerim, cor-
porum reliquorum oĩum quodq; conſiſtit,quomodo materia incorporea ſine magnitudine,
ac una indifferentia,ac indiuidua partitur.neceſſaria enim quod incorporeum,& ſine magni
tudine eſt,impartibile eſſe.non enim pōt in materia æque id euenire,quod & in qualitate,ĩcor
porea enim albedo,& qualitas omnis,ſed quia ſecũdum ſe ſubſiſtere qualitas nequit,ſed eẽ in
aliqua,ut ſubiecto,magnitudine habet,ipſam una cũ receptrice diſtrahi magnitudine neceſ-
ſe eſt.materia uero non in magnitudine eſſe ſuum habet,nec omnino in alio ſubſiſtit.ecõtra-
rio enim receptricem,& fundamentum ipſam oĩum ſupponentes eſſe enuntiarunt,quomodo

igitur

igitur incorporeum & indiuiduum diuiditur, quis uero, & diuiſionis modus. quæ enim parti-
untur, aut ut in ſpecies genus partitur, ut in equum, & hominẽ animal, aut ut in indiuidua ſpe
cies, ut in Platonem ac Socratem homo. ſi quidem aliquis, & id nuncupare diuiſionem cenſe
ret. aut ut in partes totum, ut in manus, & pedes, & caput, atq; reliquas particulas Socrates, uel
lignum denũ pedum in decem partes, quarum ſingula ſingulo cõſtet pede, aut ut uox æquo
ca indifferentes ſignificatus ut uox hæc canis in cœleſte & terreſtre atq; marinũ. materia itaq;
ut genus in ſpecies diuidatur, fieri nequit. genera. n. in ſpecies differẽtiis partiuntur ſpecificis.
materia oĩno eſt penitus ſcđm ſupponẽtes ĩpam ĩ formis. q̄re cõſtitutiua, uł diuiſiuas carebit
differẽtia. & ideo materia, neq; ut genus in ſpẽs, diuidet́. neq; ut ĩ idiuidua ſpẽs. et. n. idiuidua
ſub eadẽ ſpẽm ducta quibuſdã inter ſe differẽtiis ſecant́. etenim ab hoĩe hõ, & ab equo equus
differunt. duo igit́ indiuidua, ut in oĩbus eadem ſunt, & undequaq; in differẽtia, eſſe, non põt.
igitur, ſi & in indiuidua materia ſecatur, inter ſe differẽtiis quibuſdã indiuidua, quæ ſub eadẽ
reducũtur materiã, prorſus differunt. & ſecus numerus omnino & multitudo abſq; differẽtia
eſſe non põt. ſi igitur alii alia incorporea ſcđm numerum ſubiicit́ materia. ſiquidẽ plura, & di
uiſa inter ſe ſunt materialia. plures igit́ numero materiæ icorporeæ. alia. n. ſubiecta Socrati,
& alia Platoni, & huic ligno, ac huic equo materia incorporea. Si uero numero materiæ incor
poreæ plures. nõ igitur indifferẽtes. quomodo igit́ materia amplius, cuius partes quibuſdam
inter ſe diſcrepãt differentiis, informis. rurſus indiuidua, ut eiuſmodi ſunt, ĩpartibilia ſunt. So
crates. n. non erit Socrates, ſi ſectus eſſet. materia uero diuiſa adhuc eſt materia. ſecto. n. ligno,
& ipſi incorporea ſubiecta materia una diuiditur. nihil minus in quauis manet ſectione mate
ria. non itaq;, ut ſpẽs in indiuidua, partitur materia, ſed neq; ut uox cõmunis, indifferẽtes par-
tietur ſignificatus, ut mus marinus, & terræ genitus. non. n. uox materia ſolum cõmunis eſt, et
ſi materia uox cõmunis erat. & ita rurſus nõ informis quacũq; parte eius ꝓpriam quãdam ſi-
gnificãtiam, & naturam habẽte ꝓpriam. eiuſmodi. n. quæ nomine communicãt, ſunt omnia.
Vox. n. canis cõmunis at in cane terreſtri aliud quid, alterũ in marino, & aliud in cœleſti ſigni
ficat. quare oĩa, quæ uoce cõmunicant ſpecificis inter ſe ſegregant́ differẽtiis. igitur ſi & mate-
teria ut uox cõmunis indifferẽtes ſecta ſignificationes, nec eſſe eius ſectiones ſpecificis inter ſe
differre differẽtiis. quãobrem non amplius materia eſſet informis. nõ igitur ut uox æquiuoca
indifferentes partitur ſignificationes. ſupereſt itaq; ut totum in partes, ipſam diuidi. ſed ſiqui
dem in diſſimilares partita ſit, & ipſam & partium quãlibet forma indui neceſſe eſt. etenim to
tum forma ueſtitur, ut homo, & hoĩs corpus, & partium ipſius quælibet, ut cõſtituatur neceſ-
ſe, caput, & pes & reliqua. ſi uero in ſimilares, quomodo rurſus ĩcorporeum, & impartibile di-
uiditur. ſecus totius in partes diuiſio corporis eſt, & magnitudinis, ſiue ſimilare, uel totũ, ſiue
diſſimilare. incorporeum. n. & ſine magnitudine impartibile. quare neq; totum, neq; partẽ ha
bebit. ſi totum habebit, & partem materia. profecto & corpus, & magnitudo eſſet nõ ſine ma-
gnitudine & incorporea. hac de cauſa, nec ſine forma. nõ. n. magnitudo, uel corpus informæ,
& id quidem abſurdũ magis nõ. n. ſolum impartibile partibile efficere cõtingerit his, qui ma-
teriam incorporeã eſſe, & informem ſupponũt, ſed impartibilibus, cur partiant́, cauſam dice
re eſſe impartibilem. ſingula quæq; formarum ꝓpria ratione incorporea, ac indiuiſibilis exi-
ſtens, poſtq̃ in materiam, & ſubiectum acceſſit una cum hoc, ut nuꝑ de albedine diſſeruimus,
diſtrahitur, atq; ſecatur. quãobrem & formis impartibilibus partitionis cauſa materia efficit́,
id uero & ipſi fateri cenſent. quomodo igit́ fieri poteſt? ſi quidẽ materia impartibilis eſt, ut ip
ſa in partes diuidatur & ĩdiuiſibilibꝰ formis cur diuidat́ cauſa eſt. & ſi patiens aliquid impar-
tibile, partibile efficitur. formæ uero ꝓpria rõne ĩpartibiles cũ ſint, in materia efficiunt́ partibi
les huius, affectionis cauſa materia eſt. ſ. effectiua affectionis huius diuiſiõis aio materia cau-
ſa. agens. n. potentia aliqua, & forma agit. & hinc planum, qđ triſariam dimenſum eſt primũ
ſubiectum oĩum, atq; materia, qđ quidem natura partibile exiſtens, formis, quæ in ipſo ſubſi
ſtunt, diuiſionis cauſa, & diſtantiæ efficitur. hinc & ſpẽs in indiuidua ſecãtur, non ipſas ſcđm
ſe diuiſæ, ſed una cum ſubiecto partibili diuidunt́. natura. n. incorporeum per ſe impartibile

eſt,ſed ſubiecto,ideſt trifariam dimẽſio,in quo & ſubſiſtit partibili eſt,& toto in partes ſimila
res ſectionem admittente,cõtingit & formas,quæ in hoc inſidẽt,quæ quidẽ una cũ ipſo extẽ-
ſa,quia in ipſo,quod dimẽſum eſt,efficitur,& una neceſſario cũ ipſo diuidi.ſi uero quis dixe-
rit materiã prius quãtitatem,& corpus factã,ita ſane,fieri partibilem.nihil minus & ita ambi
gimus.utrũ ipſa ne incorporea materia mutata,& eſſe incorporea deſiit ſtatim corpus ,& ma
gnitudo facta,an ĩmutabilis,& incorporea manens formam corporis,ut magnitudinẽ ſuſce-
pit,ſuſcipiens,ſi cõtingerit,carnis formã,nihilominus ut magnitudo eſt ĩmutabilis, & eodem
ſe habens modo permanſit.& caro alba facta,aut nigra nihil magis,aut minus caro eſt,nihil
ex albedine,aut nigredine,ut caro eſt,mutata.ſiquidem incorporea mãſit,materia,& poſt for
mæ corporis ſuſceptionẽ adhuc ambiguitas manet,quo pacto incorporeũ,& impartibile di-
uidať,necnon quomodo,cũ ſit impartibilis,ac incorporea,his,quæ impartibilia ſunt diuidã-
tur,cauſa euadat.ſi uero incorporea eſſe deſtitit,& ipm corpus,& magnitudo facta,non am-
plius ĩmutabilis eſſet.quare,neq; ingenerabilis,& incorruptibilis.& ſecus.ſi cũ ſit incorporea,
mutata eſt,& effecta corpus,neceſſe,ſi effecta eſt corpus,aut aliquãdo ipſam actu eſſe ĩcorpo
ream,deinde effectũ eſſe corpus,aut nũquã ipſam factã fuiſſe actu incorporeã.Si quidẽ igiť
actu aliquãdo erat incorporea,ſi mutata facta eſt corpus,primũ & corpus fieri rurſus poſſet
incorporeũ.ſi quatenus nõ manſit incorporea,corrupta eſt,ſi uero ĩcorporeũ corruptum eſt,
neceſſario eſt & factũ.nullum.n.corruptibilium ingenerabile.ſi uero id neceſſe,ſed qđ mate
riæ ſubiectum eſſe,ut prius demõſtrauimus,circa qđ aliquãdo quidẽ incorporeũ,aliquando
uero corpus mutať,& id omnino neq; corpus,neq; incorporeũ erit.ſi qdem corpori & incor-
poreo ſubſterniť,ſed nihil corporis,& incorporei medium eſſe põt.quoniã neq; cõtradictio-
nis.incorporeũ.n.oĩno & corpus nõ eſt,fieri uero nequit,ut idem,neq; ſit corpus aliqđ,neque
nõ corpus.id.n.contradictio.penes nihil,neq; corꝝ,quæ ſunt,neq; corũ,quæ nõ ſunt ,euaſiſſe
contradictionẽ gloria eſſe poterit,quare fieri non põt,ut aliud quid incorporeæ,ſubiiciať ma
teriæ,neq;.n.id græcis uidetur.igitur fieri nequit,cum materia aliquãdo incorporea actu exi
ſtat,a tempore mutari,& effici corpus.ſi uero nunquã materia erat actu incorporea.tempore
infinito potẽtia erat incorporea ſi uero potẽtia eſt incorporea,eſt infinito tempore actu cor-
pus.potẽtia.n.incorporeum,ſi nõ actu eſſet corpus,neq; incorporeũ erit,neq; corpus, id uero
fieri nõ poſſe nuper demõſtrauimus.Si quidem nõ eſſe corpus,& corpus eſſe cõtradictio eſt,
ut autẽ ſimul uera ſit cõtradictio,fieri nequit.ſi uero tempore ĩfinito materia actu eſt corpus,
ſi quidẽ corpus,qua corpus eſt,ĩmutabile exiſtit,demõſtrare,nequaq̃ ualent.an oĩno materia
potentia exiſtẽs incorporea naturalibus ſubiiciať corporibus.nãq; in rationis ꝓpoſite initio
demõſtratum eſt,quod ĩmutabile,ſi exiſtit ac qualitate uacãs.ideſt neq; efficitur neq; corrũ-
pitur,ipm eſſe ultimum naturaliũ ſubiectum,& primã materiam neceſſario.Si uero & ipm
corpus,qua corpus eſt,mutari aſſerent,neceſſe neq;,quatenus incorporea materia eſt , ipſam
ĩmutabilem eſſe.ſiquidem ꝓpria naturæ rõne minime incorporea manſit.neq; quatenus cor
pus effecta eſt.ſi quidẽ & corpus qua corpus eſt mutatur.quare materia nullo pacto eſt, neq;
erit ĩmutabilis.neq;.n.quod eſt natura,ideſt incorporea mãſit immutabilis,neq; quod facta
eſt,id uero eſt corpus.ſi qdem & ipm mutatur.ſed ſi,ut non raro diximus,primũ ſubiectum
muteť haud fieri poteſt.nõ itaq; tempore infinito materiã potẽtia eſſe incorpoream cõtingit.
qđ uero fieri nequeat demõſtratum eſt.quare materiã eſſe incorpoream nullo mõ contingit.
Præterea ſi prima corpoꝝ materia incorporea,& formæ omnes incorporeæ ſunt.id.n.eſſe ue
rum,& oẽs fatentur,quo pacto duorũ incorporeorum,& impartibilium cõpoſitio magnitu-
dinem & corpus ex ambobus cõſtituit.& ſi decem millia impartibilia cõpoſita,ut puncta,ma
gnitudinem nõ efficiunt.unde duoꝝ impartibilium materiæ,aio,& formæ cõpoſitione , aliq̃
magnitudo & corpus facta eſt.ſi uero aſſerent potẽtia eſſe corpus,quãuis eẽt incorporea, ma
teria.ſi qdem ſemper potẽtia eſt corpus,nunq̃ erit actu corpus.ſi uero actu incorporea. quod
enim potẽtia aliquid exiſtẽs,quouſq; ſolũ ſit potẽtia,id,ut actu ſit,eſſe non põt,aqua.n.quã-
diu ſolum potentia calida ſit,actu calida nõ eſt.ſi itaq; materia potẽtia ſemp corpus eſt, ſemp

actu erit incorporea. igitur ambiguitas manet, quomodo incorporeo incorporeum compoſitum magnitudinē, & corpus efficiat. ſecus ſi ſemper eſt potētia corpus, nūquā actu efficit̃ corpus, potētiam, quæ nūquā in actum ꝑfecta ſit, fruſtra habebit. ſed neq; æternoꝝ aliquod, ut & Ariſtoteles cenſet, potentia eſt ſolū tēpore infinito. in his.n. quæ generationi, & interitui obnoxia ſunt, cōtingit potentia aliquid eſſe, quod nō ꝑficiſcatur in actum, ante corruptionē præcedente potētia abſolutionē & actum. Homo.n. omnes ſcientias ſuſcipere ualens, nō oīno recipiet, corruptione antecedēte actum, & lignum, qđ potētia ſedes, aut nauis nō omnino & actu efficitur. in æternis eſſe poſſe negat Ariſtoteles aliquid tēpore infinito ſolum potētia eſſe. Fruſtra.n. potētiam habebunt, quæ nūquā in actum depromat̃. non itaq; materiā tempore infinito potentia corpus eſſe cōtingit. ſi uero potentia exiſtens corpus, uel aliquādo facta eſt actu corpus, uel ſemp eſt actu corpus, rurſus eadē iterabimus. ſi.n. imutabile eſſet corpus, qua corpus eſt, demōſtrare non ualebunt, materiā incorpoream oīno aliquando ſubiici corporibus. ſi uero & corpus mutatur, nullo pacto eſt materia imutabilis, neq; ut erat icorporea, neq; ut effecta eſt corpus. ſi uero nō ſit imutabilis, aliud quid erit, & ipſi ſubiectum, & materiæ materiā intelligemus. & item de illa eiuſcemodi ambigeremus ambiguitates, & in ambiguū obſurdū tenderet. ſed neq; mutari primum naturaliū ſubiectū contingit, & ab eo, qđ eſt, diſcedere. neque aliud quid ipſi ſupponi. non.n. amplius primū eſſet ſubiectum. hinc igit̃ materiam nō cōtingere potētia eſſe corpus perſpicuum exiſtit, nunc uero demonſtrauimus fieri non poſſe, ut ipſa incorporea ſit potentia, uel actu, præterea nec informis, eo qđ quippiam nullo pacto, eorum quæ ſunt, formæ expers eſſe cōtingit. habens.n. nullam eſſentiæ rōnem, huic qđ oīno nō eſt, ſimile eſſe demōſtrauimus. eſſe uere eiuſq; ratio, forma eſt, & natura cuiuſq;. animal.n. rōne fungens, caducūq; ratio eſt, eſſe, & forma hoīs. ex his itaq; omnibus plane conſtat, quod neq; penitus formæ expertem, neq; incorporeā eſſe primam materiā contingit. Quare fabula falſa, & petitio indemōſtrabilis demonſtrata eſt, ſuppoſitio, quæ eſt de materia incorporea, & forma uacante, & ſi decem millia Platonū & reliquus antiquoꝝ chorus opinionem de ipſa ex poſuerunt. nulli.n. credere dignum cēſemus, cui deerit ratio ex demōſtratione ſumpta. ſi non, tu enim inquit Plato te ipm dicētem audieris, alii dicenti nūquā credes. Redargutiōes igitur informis materiæ, & ut uere nihil exiſtentis, coꝝ, quæ ſunt. hinc nobis finem habeāt. adulterinis uere, & minime ſubſiſtētibus rōnibus de ipſa apparētibus. ſi uero ipa de materia, ipſorum ſuppoſitio falſa demonſtrata eſt, & quæ cōſtare nequeat, & quæ igitur principiū hoc ſequunt̃ falſum, principio cōfutato, una redarguūtur. & hac de cauſa forte ſuperfluum erat, omnino in propoſitā aliquam afferre argumētationem. manus igitur nos ſuppoſitione de materia dātes ſiue corpus ipſam eſſe qualitatis expers, ſiue incorporeā uoluerit. in ꝓpoſitæ undecimæ argumentationis diſceptationē nos cōuertemus. eſt uero ut cōprehendēs dixerim eiuſmodi.

Expoſitio apparatus propoſitę argumentationis, & nonnullis in problemate admiſſis nihil veritati efficiūt, nonnulla vero repbendere propoſuimus. Cap. IX.

MAteria inquit, non fortuna, ſed aliqua ex cauſa eſſe conſtat, gratia huius eſt, & id eſt, ipſi eſſe. generationis nāq; gratia eſt. igitur & generatio, cuius cauſa eſt, gratia uero huius, & cuius gratia coꝝ, quæ ad aliquid, ſunt, quæ uero ad aliqd ſimul eſſe, & non eſſe poſſidēt, a quo itaq; materia eſt, ab hoc & generatio eſt. etenim materia formæ eſt materia, & forma materiæ eſt forma. quare ſimul ac materia eſt, protinus & generatio eſt. & formæ in eadem ſunt. materia enim nō eſt inornatus, & formarū priuationis gratia, ſed ornatus, & formæ effectior, ſi igit̃ materia æque, atq; generatio æterna neceſſario, & formæ effectio. q̄re & mūdus æternus. materia uero æternam eſſe hinc perſpicuū fit. Si.n. gigneretur, ac corrumperetur, altera materia, ex qua gigneret̃, & inquā corrupta reſolueretur, opus eſſet. id rurſus cōtingere neceſſe eſt. ꝓpter id, quod in ratione nona dictū eſt. omne quod gignitur ex aliquo gigni, & ut quippiā ex nihilo oriatur, fieri nequit. argumētatio uero Ariſtotelica eſt. ipſe.n. in primo auſcultationis naturalis libro id explicauit, qđ igitur propoſitum eiuſmodi. nos uero aliis oībus manus dātes,

id unum ex dictis indagabimus.ſi neceſſario gigni,& corrumpi materiam,ipſam altera mate
ria indigere,ſequatur.id.n.eſt abſurdum,qd' ſequi apparet.quo nõ ſequi,demonſtrato, ideſt
nõ neceſſe eſſe,ſi materia gigneret',ex materia,& ipſam gigni.nihil uero erit,quod ꝓhibeat,re
liquum,æternã non eſſe materiam,ſed generationis initium hr̃e.cum igit' ratio nulla ſit,quæ
ipſam æternã eſſe probet.non ꝓfecto par eſt,qa ipſa ꝑperua eſt,credamus ſimul mũdi & ei⁹
forma extantibus.ex eo enim quod ab ipſo materiam eſſe perpetuam receptũ eſt,mundi con
cluſit perpetuitatem.

*Argumenta plura q, eſſe nequit vt materia, ſiquidem gigneretur ex materia gignatur, ſiue aliquã ma-
teriam aliquis, ſiue ſimplicitet materiam voluerit.* Cap. X.

PRimum uero dignum eſt,ut ipſum ſciſcitemur,quomodo omne inquit, quod fit, ut fiat,
materia opus eſſe.num ut ex materia id,qd' fit,eẽ & ſubſtãtiam accipiat,& tãquã ipa ma-
teria in eius,quod fit,mutata ſubſtãtiam,ac illud ipſum facta ſit,an indigeat id,quod fit,ſubie
cto aliquo,ut in illo ſubſiſtẽtiã capiat,eo quod,ipſum ſine ſubiecto minime ſubſiſtere queat'
quẽadmodum litere,cæra forte,ut ſubſiſtãt,indigent.nõ quod ipſe litere ex cære ſubſtantia fa
ctæ,ſed literis in ipſa,ut receptaculo aliquo,ſubſiſtẽtiã habentibus.& ut figura ære,uel mate
ria alia ĩdiget,ut fiat,nõ quia æs ipſum figura factum ſit,ſed in ipſo,qa figura ſubſiſtit,ſi igit'
id,quod prius diſſerui aliquis ſupponeret,id iam nos in rationis none fine refellimus.& inde
licet,cui placuerit,horũ doctrinã accuratã haurire.quod non ſubiecta formis materia ipſa res
iam efficitur,ſed ſolum ut & Proclus in his a Platone accipiens dixit.formarũ eſt ſuſceptrix.et
enim æs ĩmutabile perſeuerans figuras recipit,& cæra coꝝ,quæ ſcribuntũr.& in naturalibus
oĩbus,quod trifariam dimẽſum a ſua non dimotus natura,& qua eiuſmodi eſt,nullam patiẽs
mutationem,oĩum eſt naturalium formarum ſuſceptaculum.ſi.n.in eius,quod fit, mutatum
eſt ſubſtãtiam.non amplius ſubiectũ in ſua ꝑſiſtit natura,ex quo.n.aliquid mutat',in illo nõ
amplius eſt.Proinde & materiã,ut materia eſt,mutari ſi cõtingit,nõ amplius materia permã-
ſit,ita ꝓfecto mutatio rerum uiciſſitudinaria demeret',cũ nihil ĩmutabile maneat,ut accurra-
te in illis demõſtrauimus.Quare fieri nequit materia in eius,qd' gignitur,ſubſtãtiam, ut mu-
tetur.ſi uero alterum neceſſarium eſſe aſſerent,omne qd' gignitur aliquo indigere ſubiecto,&
materia,quæ eius ſubſiſtẽtiam recipiat.ut hac de cauſa neceſſariũ euidens ſit,& materiã,ſi qui
dem gigneretur,alia indigere materia.unde rõnis neceſſitatem approbent,nõ uideo.Si.n.oẽ,
quod efficitur aliquo alio indigeret eiuſmodi,quale ipſum eſt,ut efficiatur, & materiã, ſiqui-
dem gigneretur,alia eſſe opus materia cõſequebatur.nunc uero id cum falſum, tum eſſe non
põt,cum omnia,quæ gignunt' cõpoſita ex materia & forma ſint,neceſſe,qd' gignitur, uel for-
mam eſſe,uel materiã,uel ex utriſq; cõſtitutum.ſi igitur omne,quod efficit' altero ĩdiget eiuſ-
modi,ut efficiatur,quale ĩpm eſt,ſiue forma eſſet id,quod efficitur,ſed nõ indigebit eiuſmodi
forma,ut gignatur.& hæc rurſus,ſi gigneretur,altera,ſiue compoſitum,ut efficiat' alio, quale
ĩpm eſt,indigebit compoſito,itidem & illud,ſi efficeretur,alio.ut igitur æs gignatur, ære indi
gebit.& ut efficiatur album,albo,& graue graui indigebit,id uero a ratione abhorret, in infi-
nitum.n.aſcẽdere neceſſariũ eſt,& ita generationẽ auferre,fieri.n.nequit,ut generatio per infi
nita gradiatur,ut in libris de generatione ab Ariſtotele demõſtratum eſt.& ꝑter id quod a ra-
tione abhorret,eſt etiãnum contra ipſam rerũ euidẽtiam.Contra.n.omne quod efficit', ex nõ
tali efficitur,ex nõ ære æs.ex non aqua,aqua.& ex non homine,homo.dico uero ſcd̃m mate-
rialem cauſam,de hac.n.nũc a nobis habet' oratio.Si.n.& homo hoiem generat.ſed is quidẽ
eſt efficiens,hic uero effectus.nunc uero de efficiẽte non ambigitur cauſa.quodcũq; enim effi
citur,ex efficiẽti effici neceſſe eſt.ſiue efficiens ei,qd' efficitur,eſſet ſimile,ſiue diſſimile.etenĩ ſi
ex frumento frumẽtum efficitur,ſed ut ex cauſa efficit' efficiẽte.rõnes enim eius,quod gigni-
tur,effectrices in ſemine iacto,ut & in humano,ac in reliquis ineſt.materiã uero irrigãs aqua,
& terra adiacens ꝓſtat.ut & uulua ſanguinem mẽſtruum.quapropter,ſi deficeret aqua,non ꝓ
pter efficiens, ſed quia materia indigeret,imꝑfectus fructus ederetur.ſi igitur quodcũq; effi-
citur

citur ſcđm cauſam materialem, ex nõ tali efficitur, ut ex nõ homine homo, ex nõ igne ignis, ex
non ſciente ſciens, ſeu cõpoſitum eſſet, qđ fit, ſeu forma. nullum igiẽ ex his, quæ fiunt, ut effi-
ciatur eiuſmodi, quale ipm eſt, indiget alio, neq; igitur materia prima, & ſubiectũ primũ, ſiq;
dem gigneretur, ut gignatur alia materia, ac ſubiecto indigebit. neq; enim qm̃ formæ, ut effi-
ciantur formæ, indigent materia, ꝓpter id, & materia, ſiquidem gigneretur, materia idigebit.
Formæ. n. tãquã per ſe ſubſiſtere minime ualeant, ipſe materia, in qua ſubſiſtãt, ipſas recipiẽ-
te cum materia ſuſceptrix ſit, & primum oium ſubiectũ, ut ſubſiſtat, nõ altero, qđ recipiat, in-
diget. nõ enim ſi formæ naturales, ſi per ſe ſubſiſtere potuiſſent, indiguiſſent materia, ut ſubſi
ſterent, ſed ſine materia editæ eſſent. quare neq; materia, quæ nõ exiſtẽs prius, initiũ eſſe ſum-
mit, altera materia, ut fiat, & ſubiecto indigebit. cũ ipſa oium ſubiectũ ſit primũ, altero ut ſub
ſiſtat, nõ indigẽs ſubiecto. non. n. materia in ſubiecto, ſed ſubiectũ. quẽadmodũ. n. hois, forte,
uel equi effigies, ut ſubſiſtat ære idiget, æs. n. ut æs efficiatẽ, nõ indiget ære. ita cõſequentia ne-
ceſſaria, & in generatione naturali. quæ. n. ſi gignerentẽ, hñt eſſe in ſubiecto, materia, & ſubie-
cto, ut in illo gignantẽ, indigent. tãquã per ſe eſſe minime potẽtia, non ꝑterea ſubiectũ ipm, &
materia ſubiecto aliquo, & materia indigebit. ita. n. non amplius ſubiectum profecto & mate
ria erat, ſed in ſubiecto, & forma. ſi uero oino & materia, ut efficiatur, aliquo idiget, forma om
nino indigebit. ut. n. forma materialis ſine materia eſſe nõ ualet, neq; materia, qua materia eſt,
eſſe ſine forma põt, eo quod materia, & forma, ut & Proclus aſſerit, in his uiciſſim ſe reſpiciũt,
quẽadmodum igiẽ quod dextrũ efficitur, ſiniſtro, ut dextrũ efficiatur, indiget, nõ dextro, & ſi
niſtrũ non ſiniſtro, ſed dextro, ut ſiniſtrũ efficiatur. & in oibus, quæ ad aliquid ſunt, oppoſitũ
ut ſubſiſtat, oppoſito indiget. ita qdem ut materia efficiatur materia, forma, nõ materia idige-
bit. quæ. n. ad aliquid ſunt, imutua eſt habitudine habẽt. non materiã eſſe ſine formis, ut mate
ria eſt, cõtingit. fruſtra. n. erit, neq; ſine materia formas, ſeorſum. n. a materia ꝑ ſe ſubſiſtere mi
nime ualent. altero itaq; alterum indigebit, & nõ ipſum eodẽ, uel ſimili. ut igiẽ dicere formas,
ut efficiantẽ, materia indigere, formas materiales æternas eſſe minime inducit. initium. n. eẽ, et
finem habere palã conſpiciuntur. ita neq; quia materia formis indiget, ſi quidẽ generaretẽ, ip-
ſam eſſe ꝓbat æternã. nulla igitur neceſſitas orta eſt, ſiquidem materia generaretẽ, ut generetẽ,
ipſam materia indigere. cõtra potius ſiqdem materia generaretẽ, fieri nõ poſſe ut ipſa altera in
dige it materia & ſecus. ſi ut ſimpſr materia ſe habet, & forma ſimpſr ſe habet. ad aliqua mate-
ria ad aliquam formã. ſimpliciter uero materia, ſi qdem generaretur, ut materia eſt, alia indi-
gebit, & aliqua igiẽ materia, ſi qdem efficeretur, materia indigebit. ſi igiẽ ſcđm falſum demon
ſtretur, & quod minime eſſe queat. Dico quidẽ aliquã materiam, quatenus gignitur materia,
indigere materia. falſum itaq; & materiam ſimpſr, ſiqdem gigneretẽ, ut materia eſt, ut efficiatẽ
materia, indigere materia. dico uero materiam aliquã, quæ domus forte, uel nauis, & in natu-
ralibus Socratis, age, uel huius plãtæ. materiã aliquam gigni, & nõ eſſe ingenerabilẽ, ſed tunc
gigni, & eſſe, cũ & forma, cuius materia eſt, eſt, ipſe in his apte Proclus aſſerit. eteni materia ali
qua, inquit, tũc eſt, cum ſit, & forma, quãobrem operi idoneã artifices efficiunt. quæ nondum
exiſtit materia, & quãtum incidũt, ut efficiãt materiã, intãtum accedit forma. nõ enim lapides
priuſquã expoliantẽ, & cõcine accõmodentẽ, formæ domus materia ſunt. ſed cum hæc habue-
rint. cum igitur & ueræ materia generatẽ, tunc pũcto temporis forma iã pſẽs adeſt. ſi igiẽ ali
qua nõ perpetua eſt materia, ſed gignitur materia, aliqua uero materia, quatenus gigniẽ mate
ria, ut efficiatur materia, indiget materia, & huius rurſus materia, neq; ſemp eſt, ſed cũ ſit & il-
la, cuius eſt materia. & ꝓpter hoc generabilis eſt. & ut materia gignatur, & ipſa alia tertia indi
gebit materia, & qm̃ rurſus ipſa nõ eſt perpetua, quoniã neq; illa, cuius eſt materia, perpetua
eſt. ſed aliquãdo gignitur materia, & ipſa ut gignatur, materia, idigebit quarta materia. & rur
ſus quarta, cũ non ſemp ſit, ſed aliquãdo edita materia alia indigebit quinta. & illa alia, & in i-
finitum. ſi itaq; id per abſurdũ. non igiẽ aliqua materia, quatenus gignitur, materia, indigebit
materia, ut efficiatẽ materia. ſi. n. aliquam materiã, ut lapides expolitos, ut ædium efficiatẽ, ma
teria, nõ ut unum, et ſimpſr accipimus, ſed ut cõpoſitum aliquod ex ſubiecto aliquo lapide, &

tali expolitione,nõ amplius ut factã materiã accepimus.ſed ut formæ,aut cõpoſiti generatio-
nem.ut ſi quis ſedem ſibi ipſi facere uolẽs materia utẽs lapide iſto,ſedis imponet formã. Si ue
ro ut materiã domus lapidem expolitũ.& accõmodatum ſpectabimus.nõ amplius huius hoc
quidem erit ſubiectũ,hoc uero forma.nulla.n.materia,ut materia eſt,ex materia,& forma cõ
ponitur.ita.n.ut demonſtrãtes anticipauimus,in infinitũ aſcẽdemus,ſed ut unũ aliqđ,& ſim-
plex id totum accipit' lapis expolitus,& bene accõmodatus.q̄re materiã domus efficiẽs ædifi
cator,ut unum aliqđ',& ſimplex lapidẽ facit expolitum.nõ.n.talis lapidis figura ipſa ſcđm ſe
ipſam,ut ceciderit,cubica hæc materia eſt domus,ſed neq; ipſa,ſine figura per ſe lapidis natu
ra infigurata ſed utrũq;,ut unum materia eſt domus.id uero ipm̃.& Proclus in ꝓpoſitis aper-
te determinauit,dicens.nõ.n.lapides formæ domus materia,anteq̃ expoliantur,ſed cum hæc
habuerint.quare neq; lapides per ſe,abſq; expolitione,& cõcinitate materia domus,neq; lõge
magis ipſa ſcđm ſe figura,qm̃ neq; per ſe ſubſiſtere ualet.ſi igit' utrũq;,ut unũ materia eſt do-
mus,ut & Proclus recte dixit,utrũq; uero,ut efficiatur aliquo nõ indiget ſubiecto.igit' aliqua
materia,ut efficiat' materia,non indiget materia.oĩs.n.generatio,ut in nona demõſtratum eſt
rõne,formæ alicuius eſt generatio.qm̃ in illis diſſeruimus,alius abſolutio ac effectus alius effi
citur materia,cum ut materiã alterius utrũq; aſſumimus,ſimul dico & ſubiectũ,& formã , ut
unum,& ſimplex factum ipm̃ accipere neceſſe eſt.nõ.n.ſingularis materia,ut uel domus,uel
& hoĩs,& compoſitoꝝ oĩum ſimpliciter eſt materia,ut & uere ſimpliciſſimã, & incõpoſitã ip-
ſam eſſe q̄ramus.ſed ad aliquid materia,ad aliquid uero nõ materia,ſed cõpoſita q̄dam res ex
materia,& forma,ut in nona accurate rõne demõſtrauimus,ut ne iterum eaſdẽ repetamus ra
tiones.ſi igitur ut cõpoſitam aliquã rem materiã quãdam contẽplabitur aliquis,non amplius
ut materiã ſpectabit,ſed ut ex materia & forma cõſtitutum,ut lapidẽ,& talem ipſius figurã,ſi
uero ut materiã domus ſumpſerit,ut unum,& ſimplex taliter figuratũ lapidem ĩtelligere ne-
ceſſe.non.n.infiguratus lapis,ut & Proclus dixit,materia eſt domus.ut igitur lapides figurati
ſimpl'r non ſunt materia,ſed ad aliquid materia,ut ad formã domus,ex ipſoꝝ cõſtructione cõ
ſtitutam.ita & ad aliquid ſimplices ſunt,dico q̄dem ad domum,quæ ex ipſis,& eiuſmodi con
ſtituitur figura.quare ſi utrũq; dico lapides figurati,ut unum aliqđ',& ſimplex exiſtũt, mãte-
ria domus ſunt,utrũq; uero,ut efficiat' materia,non indiget.non igitur aliqua materia,ut effi-
ciatur,indiget materia,at qui generabilis exiſtẽs.ſi igit' aliqua materia,ſiquidẽ ut effecta ma-
teria ſummeret',non indiget altera materia,ut uero aliqua materia ad aliquã particularem rẽ
fertur,formã,ita & ſimpl'r materia,ad formam ſimpl'r ſe habet.nõ igitur ſi ſimpl'r materia gi-
gneretur,ut materia eſt,altera indigebit materia.planum igitur & hinc nihil eſſe neceſſitatis,
ſi quidem materia gigneretur,ex aliqua,quæ exiſtat,gigni ipſam.quare nulla erit ratio,quæ ꝓ
bat materiam ingenerabilem eſſe oportere.cum ratio confutata ſit,quæ in abſurditatem ratio
nem,quæ eſt,de eius genitura,adducere apparet.

*Quod & ſi omnia,quæ gignuntur, vt generentur, materia indigent,ob id quidem ipſum
neceſſe eſt,ſi quidem materia gigneretur, ipſam non indigere materia, vt ge-
neretur.* Cap. XI.

SEd nihil.inquit,uidemus factũ,quod ad ſui effectionẽ,materia non ſit opus.igit' & mate-
ria,ſi gigneretur,materia indigeret,ſed omne,qđ' nunc efficitur particulare, nõ ſcđm mate
riam ipſi ſubiectã,& primũ formæ ipſius ſubiectũ efficitur,ſed quatenus forma ornatur,& id
in nona prius demõſtrauimus ratione,& nõ æque totum,& partẽ gigni neceſſe eſt.& qđ' neceſ
ſario,ut maneat unus,& idẽ mundus corruptio partium,& generatio mutatione uiciſſim fa-
ctæ in cauſa ſunt.formis q̄dem in id qđ' non eſt,corruptis,ſubiecto eodẽ ꝑmanente , & mate-
ria,in his,quæ mutant',ut & uniuerſum unũ,atq; idẽ ſit.ſi igitur generatio nũc nõ uniuerſaliũ
generatio exiſtens,ſed particulariũ non ſcđm materiã,ſed ſcđm formas effici'.ſiqdẽ nũc neq;
materiam corrũpi,nec gigni uidemus.merito igit' quod effici' materia indiget, quaſi formæ
ſcđm ſe ſubſiſtere nequeant.nõ amplius ſi & materia facta eſt,materia ĩdiguit.ſi quidẽ & for-
mæ,

mæ, non.n.rationi cõſentaneũ eſt, ut ſormarum & materiæ eãdem ſuſpicemur eſſe generationem. qđ.n.in ſubiecto eſſe habet, materia indigebit ipſius ſuſceptrice, ad eius, qđ efficit, ſubſiſtentiã. ipſm quidẽ ſubiectũ ſi fieret, nõ alio indigebit ſubiecto. nõ.n. amplius ſubiectũ ꝑfecto eſſet, ſed in ſubiecto. non igit in his, quæ ſimilia nõ ſunt, ſed potius oppoſita perſimilẽ poſtulãt generationẽ. Si.n. eorum quæ ad aliquid materia, & forma ſunt. ſi quidẽ hæc gratia huius eſt, hæc uero cuius grã. quæ uero ad aliquid oppoſitoꝝ ſunt, itaq; & hoꝝ generationes opponi neceſſe eſt. quoniã & frigidi generatio, ei, quæ calidi eſt, opponit. ſiquidẽ hæc denſitudine, hæc uero efficitur raritudine. & huius ſurſum motio illi, quæ deorſum. aſcenſio.n. eſt, hæc uero deſcẽſio, & in aliis eodẽ modo. ſi igit oppoſito, ut in topicis demonſtratum eſt, oppoſitũ ĩneſſe neceſſe eſt. generationi uero formæ, ut efficiat, ut materia indigeat ineſt, huic igitur oppoſitũ materiæ generationi inerit, id uero eſt ut materia efficiat, materia nõ indigere.

Quod non, quia in particularium generatione, & corruptione ĩmutabile manet ſubiectum iam materia, iam propter hoc neceſſe, & ſimpliciter ipſam ingenerabilem, & incorruptibilem eſſe. Cap. XII.

QVid igitur dicere ꝑtermiſimus, & nos pauloante, eãdem materiã, & ĩmutabilem manere oportere, ſiue prima materia eſſet id, qđ dimẽſum eſt trifariam, ſiue alia q̃dam ꝑter id, informis. quod undequaq; ĩmutabile ab eo generationẽ, & corruptionẽ exemi neceſſe eſt. ſed nõ ſemel ĩmutabile ipſi adeſſe cõceſſimus. nullam nãq;, quæ id approbet, rationem uidemus. ſed in mutatione, quæ per uices efficitur, particulariũ neceſſe eſſe diximus eoꝝ quæ uiciſſim mutãtur, cõmunem materiã in illoꝝ mutatione ĩmutabilẽ perſeuerare. nõ quidẽ ꝓpter hoc & prorſus ipſam ĩmutabilẽ eſſe neceſſe eſt. et.n. ex ære uel auro operibus inter ſe mutatis, his æs, uel aurũ ſubiectũ in illoꝝ mutatione ĩmutabile manet, nihil ſcđm ſuæ ſubſtãtiæ rationem patiens, ſed tamẽ nec ingenerabilis hac de cauſa, nec incorruptibilis. nõ igit; ſi in mutatione mũdi partium, quæ uiciſſim efficit, ſubiectum manet ĩmutabile, iam oĩno ingenerabile ipſm, & incorruptibile eſſe neceſſe eſt. ſed ſi mũdi effectiorem initiũ, eſſe, demõſtratũ eſt, accepiſſe, neceſſe & materiã principium ipſius eſſe hrẽ, ac perpetuã non eſſe. principiũ uero ipſius eſſe cũ accepit, ex nullo facta eſt, ꝑeunte ſubiecto. omne.n. qđ fit, ideſt omne principiũ ipſius eſſe ſumẽs prius nõ cõſiſtens. id.n. dico factum, & nõ ſolũ quod per aliquã generationẽ, & tẽpoream dilationẽ ex eo, quod nõ eſt, in id, qđ eſt, trãſmutatum, ex eo, qđ non eſt, quatenus efficitur, ſubſiſtẽtiam aſſumit, & ſubſtãtiam, & ut in nona oſtẽſum eſt rõne, in id, qđ nõ eſt rurſus corruptũ reſoluitur. quare & materia ſi efficeretur, & initiũ ſuæ eẽntiæ caperet, ex nullo ꝓcurrente efficeretur ſubiecto, ſed nequaq̃, anteq̃ efficiatur, exiſtens, ex eo qđ non eſt, in id, qđ eſt ab effectore ipſa deducitur. ita igit ipſam per ſe ꝓpoſitam diſcutiẽtes argumẽtationẽ nihil reperimus neceſſitatis, ut ſi materia gigneret, altera indigere materia, eo qđ, quæ fiunt, ex materia fiũt, cõtra potius neceſſarium apparuit, quoniam ea, quæ fiunt quatenus formis ueſtiuntur. ideſt in eſſe educta, materia indigent, conſequens, materiam, ſiquidẽ gigneretur, nõ indigere materia.

Quod neq; æternam eſſe materiam, & initio vacantem aliquo loco Plato dicit, neq; ſi id dixiſſet, rationi conſentaneum erat, propter hoc & ei imponere mundum ipſum exiſtimaſſe æternum. Cap. XIII.

QVoniam rurſus qđ ex his, quæ Platoni placẽt, ratio Proclo ꝓcedit, oſtendat nobis aliquis, ubi Plato ita clare materiã eſſe ſine principio & ꝑpetuã ſuppoſuit, nullo editã ortu. nequaquã.n. in dialogis Platonẽ id aſſerẽtem reperire licet, quãdo & ſi manifeſte ita ꝑpetuam ipſam eſſe ſuppoſuit, ad quia materia perpetua eſt, neceſſario, & mũdum æternũ eẽ illatum eſſet. nullus itaq; rõne nixus, puto, qui ueritati potius, quã Platoni tribuit, hinc ĩtuliſſet & mundũ ingenerabilem eſſe, & ꝑpetuum Platonem uoluiſſe. cũ ille aperte ab aliquo principio editũ eſſe ipm, & nõ ſemper eſſe, & priuſquã gigneretur nõ eſſe aſſerẽs ſit. qđ.n. ſi ſuppoſitio-

nem de materia,qđ neceſſario cõſequitnr Plato non cõſpexit.non raro.n. quãdoquidem hõ fuit,rerum ueritatis notione aberrauit,ut in rõne,quæ anteceſſit hanc,mentionẽ fecimus.ſed neq;,qđ aliqui pugnãtiam ſupponãt,neq; aiaduertunt,quod pugnet,eos nõ alterum eorum, quæ repugnẽt,ſupponere concludit,ſed falſo alterũ ueritati oppoſitũ ſuppoſuiſſe cõuincit, quod & in aliis,hoc Platonẽ paſſum eſſe euidẽter apparet,dico repugnãtia ſuppoſuiſſe unius ex illius erroribus,& nunc gratia exempli in memoriam ſuggeremus.

Quod & in aliis aperte pugnantia Plato ſuppoſuit.quorum eſt hoc & terram imutabilem eſſe dicere,& compoſita corpora ex quatuor eſſe conſtituta elementis hęc eademq; vt ſine ſimul vera fieri nequit. Cap. XIIII.

ELemẽtorum quatuor terrã in Timæo ſolam imutabilẽ eſſe Plato ſuppoſuit,reliqua uero uiciſſim tria mutari.& id quidẽ diſſerẽtem ad uerbũ Platonẽ ipm audire licet.uidebatur quidẽ nobis inquit,neq; id,quidẽ ſatis recte,oia quatuor genera uiciſſim generationẽ ſubire. profecto quatuor genera ex triãgulis,quos elegimus,generant.tria quidem ex uno qui latera habet inæqualia.quartũ uero unicũ ex trigono æquicrure cõpoſitum eſt.nõ igit poſſunt oia, ita in ſeinuicem reſolui,& cõmutari,ut ex multis paruis,pauca ingentia,uel ecõtrario efficiãtur,tria certe poſſunt.cum.n.ex uno hæc facta ſunt oia,cum maiora ſoluta ſunt,multa ex ipſis cõſtituent parua figuras quæ ſibiipſis quadrẽt capientia,aliiſq; iterpoſitis terra,cũ in igne inciderit,ab eius acumine diſſoluta feret,ſiue in ignem reſoluta,ſiue in aerem,ſiue aquã quouſq; partes ipſius cõgreſſe iterũq; copulatæ ipſe ſibiipſis cõcinentes terra efficiatur.nõ enim in aliã unquã ipẽm migrarent tria,ignis.aqua,aer uiciſſim pmutari ualẽt.qđ quidem ſolã ex q̃tuor terram elemẽtis imutabilem eſſe,in reliqua aſſerat,cũ alia uiciſſim mutent,ex ipſa Platonis oratio..e pſpicuum factũ eſt.& nemini gnotum,cũ omnes fateant. unde neq; nos plurimũ laborare oportuit.cõtra item Plato ipe & ipm cœlum,& aialium corpora,& cõpoſitorum qđq; ex ipſis,his cõſtituit elemẽtis,id & nũc mihi ſuppetit orõ.audi iterum ipm Platonẽ diſſerẽtem.atq; is quidẽ inquit,qui hæc cõpoſuit,de uniuerſi diſſerit opifice,cõſtãter in ſuo manebat ſtatu.qui aũt qui erãt ab eo creati,cu parentis ordinẽ cognouiſſent,huic obtẽperabãt,itaque cum accepiſſent imortale principiũ mortalis aiantis imitãtes genitorẽ,& effectorem ſui, particulas ignis,& terræ,& aquæ,& aeris a mũdo,quas tãquã rurſus reddituri,mutuabantur, eaſq; inter ſe copulabãt.ipſe igit Plato & terrã in alia elemẽta nequaq̃ mutabilẽ eſſe aſſerit,cũ alia uiciſſim mutent elementa.& mortaliũ corpora aialiũ,necnõ oium reliquoꝝ ex ei dẽ quatuor.cõſtitui elemẽtis uult,hæc uero pugnãtia ſunt,& minime coherẽtia,& nõ linũ lino iũctũ iuxta ꝓuerbium.Dico quidẽ & terrã in reliqua dicere imutabilẽ eſſe,& cõpoſitam ex quatuor cõſtare elementis.ſi uero ex quatuor cõpoſita,fieri nequit,quin terra in reliqua pmutetur.nullũ.n.actu in cõpoſitis conſpicit elementoꝝ,non ignis,nõ terra,neq; cæteroꝝ aliqđ,iuxta eni elementoꝝ poſitio,non mixtio eſſet,ut Empedocles ſuppoſuit,nũc uero elementoꝝ qualitates uiciſſim oẽs ſe penetrãt,ſi & moles ꝓpe ponant.nulla.n.eſt cõpoſiti particula,quãuis indiuiduam admodũ eſſe aſſerueris, quæ no ex quatuor cõſtituta ſit.id uero erat ex his,q nequaq̃ fieri poſſunt.ſi elementoꝝ iuxta poſitio,& non totoꝝ per tota incompoſito extitiſſet mixtio.ſi igit nullum incõpoſito actu elemẽtoꝝ eſt,ſed ipſis confuſis,cuiuſq; forma deperit , alia uero quædã iſtoꝝ mixtione ac tẽperie ſuperinducta forma eſt,carnis age,uel ſanguinis,uel alia q̃uis incõpoſito,& terrã mutatã eſſe cuius pſpicuũ eſſe arbitror,ſi uero cum icompoſito deleta ſit elementoꝝ forma unum aliqd,& ex oibus uniformæ editũ eſt.ut uel caro,uel os,uel qđuis aliud.poteſt uero rurſus,potius neceſſarium eſt carnẽ corruptã in eas,ex quibus cõſtabat, reſolui,particulis,quas a mũdo mutuo acceperat,rurſus eidẽ redditis.fieri igitur põt,ut quæuis eius particula,& quæuis magnitudo,cũ tota ſit uniformis,& terra,& aqua,& aer,& ignis efficiatur.ſorti aſſignandũ ac cõmentitiũ eſt,dicere hanc quidẽ carnis particulã aquam,illã uero terram,aliã ignem,& aliã aerẽ fieri cũ omnis particula carnis ſit uniformis,& in elementa oĩs reſoluatur.ſi igit cõtingit quãuis carnis molem,elemẽtoꝝ cuiuſq; formã in ſeipſa recipere.cõ

tingit

tingit igit' particulã carnis, quæ prius terræ formæ ſubiecta erat, dico quidem ipm quod triſariã dimenſum eſt, & corpus, corrupta carne, aquæ uel alicuius alterius elemẽtoꝝ in ſeipſo formam ſuſcipere. quare & terrã in reliqua mutari elemẽta neceſſe eſt. id. n. eſt uiciſſim elemẽtorum mutatio hoc, idẽ ſubiectum alias alterius elementi ſuſcipe formã, ut prius demõſtratum eſt. at quid me oportet lõgiori uti orõne, ut terram in reliqua mutari elemẽta demõſtrem, cũ id non obſcure, & ab oibus, qui Platone poſteriores fuere, naturalibus demõſtratũ eſt, cuius grã harum nunc rõnum mẽtionẽ fecimus, illud eſt, qm̃, ſi oſtẽſum eſt dicere terram eſſe imutabilem aduerſariũ eſſe, ſi corpora cõpoſita ex quatuor cõſtitui elemẽtis dicatur. qd' impedimẽti eſt, & alium, qui ipſoꝝ imperitiã, quã in rõcinationibus pſeferunt, emuletur, hinc colligere, ſi terrã eſſe aſſerat Plato imutabilem, nõ ideo corpora cõpoſita uelle ex quatuor cõſtare elementis. quãuis hæc ad uerbũ dicere uideatur. ſed puto iſtiuſmodi rõnum formã, uel penitus contẽtiolam, uel eſſe potius eoꝝ qui præ ueritate Platoni ſtudioſe fauent. quid. n. phibet, & quẽque hac diſciplina incedẽtem, qd' & prius diximus, rõcinari, neminẽ, neq; antiquoꝝ, neq; eorũ qui nunc extat opinionẽ de rebus unquã habuiſſe falſam. Diceret. n. profecto aliquis ex Protagoræ amicis, qd' ſi ſuppõnem, quæ aſſerit nullius rei diffinitã eſſe naturã, hæc, atq; hæc comitãtur abſurda, nõ id profecto Protagoras ſuppoſuit. & ſi orõ id eius ſupponere appareat. quẽadmodum igit' in his cõpoſita ex quatuor coſtare elementis amplectentes, terrã eſſe imutabilẽ, falſum eſſe amore fatemur ueritatis accenſi, nihil Platonis opinionẽ uerentes, ita uidelicet, & ſi materiã ꝑpetuam eſſe dixit, qm̃ & mũdum plane factum eſſe, & ipſius eſſe, principiũ habere ſuppoſuit. id, qd' euidenter uerũ apparet, ſumẽtes, in altero philoſophũ erraſſe fatemur, nõ Platonis inimici, at ob id ipm, potius eius cultores, qui manifeſte pcipit, Socratis parum, ueritatis uero plurimum curam habendam eſſe. idem uero iſte nobis & in his quæ ſequentur cauendus eſt ne frequentius, eadem dicere cogamur.

Quod non mũdum perpetuum eſſe ſecũdum Platonem, & materiã neceſſe, ſed contrarium & materiã, quia mundus, initium ipſius eſſe habere. Cap. XV.

NVnc uero qd' ante occupans dixi, uir non uidet' ſuis rõnibus materiã initio carere, uel ꝑpetuam eſſe, pferre. ſi igit' palam Plato, & materiã nutu Dei ſubſiſtere uult, mũdum uero, & factum eſſe, & ipſius eſſe principiũ hr̃e, non obſcure ꝓtulit, nequaq̃ materiã abſq; principio eſſe, uel ꝑpetuã enuntians. eoꝝ quæ ad aliquid, materia, & generatio, & ſimul aut ſunt, aut nõ ſunt. quid nõ modo magis rõni conſentaneũ erat, ſed neceſſariũ, cuius Plato ſententiæ fuerit, rõcinari. utrum eo qd', accipiatur, materiã ꝑpetuam eſſe, cũ nequaq̃ id ſupponat Plato, cõtraria magnopere illius enũtiationibus colligere, neq; mundũ ſcd̃m ipm ab aliquo ortum eſſe principio, cum ille uoce ſonora dicat, ac demõſtrat, ut in ſexta didicimus rõne, mundum non ſemper eſſe, ſed ſui eſſe initiũ habere, & nõ extitiſſe priuſquã gigneretur, an ex eo, quod ſcd̃m Platonem generatio mũdi initium habeat, & materia nequaquam ſcd̃m ipm ſit perpetua, ſed ſui eſſe initiũ habere rõcinetur? et ſi nõ plane id aſſerere appareat. Ego quidẽ puto, ut omni, q in ueritatẽ figit obtutum, & qd' in rationibus cõſequens eſt, ac pugnãs, potens iudicare, ſcd̃m uerum, et neceſſariũ apparere. itaq; ſi mundi generationi initium tribuit Plato, & materiã incepiſſe, neq; ingenerabilem, neq; perpetuã eſſe exiſtimauit. cum & ſi ꝑpetuam eſſe materiã dixiſſet, ut aliquis et id concederet, neque ita, ut nuper demonſtrauimus, & mundum ſecũdum ipſum perpetuum eſſe collegiſſet.

Procli ſucceſſoris Ratio Duodecima.

DVodecima. omne generabile cũ materia, tum efficiẽte idiget. quare ſi qd' generabile eſt, non ſemp, ſed aliquãdo eſt, uel quia materia apta, idoneaq; nõ eſt, uel quia efficientis uis, ut efficere ualeat, deſiderat', uel ꝓpter utrũq;, cum materia nequaq̃ apta eſt, neq; efficiẽs ad efficiendum ſatis uiriũ habet. ſi itaq; mũdus prius nõ erat, uel non erit poſterius, uel ꝓpter materiam, uel ꝓpter eum, qui efficit ipm mũdum, id paſſus eſt, ſed id qdem, ut efficiat ſemp ſuffi-

ciens,cũ idem ſemp exiſtat,& neq; alias alius.uel igiť,aut ad mundi effectionẽ,nũc ſatis uiriũ non habet,uel & nunc,et ante,et poſtea.materia uero,aut ſemp,ut decorem,& ornatũ ſuſciperet,apta uniuſmodi erat,quẽadmodum & nũc,aut neq; nũc,cũ ſemp uniuſmodi ipſa ſit.et.n. ipſa nullã patitur alterationẽ æque,ut efficiens nullã mutationem ſuſcipit.ſi itaq; uniuerſum interdũ exiſtens quidẽ,nõnunq̃ uero nõ exiſtens,uel quia efficiẽs ſufficiens non eſt,iſtiuſmodi,eſt.uel quia materia non ſemper operi idonea eſt,neq; uero efficiens mũdum,aliquãdo,ut efficiat,uirium ſatis habet,nõ nunq̃ eum uires deſtituunt,neq; materia aliquãdo idonea,aliqñ uero ad opus minime apta,non profecto aliquando exiſtit,interdum nõ exiſtit,ꝑpetuo itaq; tempore & efficiens efficit,& materia exornatur & fulget mundi decor.

Rationis Duodecime Solutio.

Quod falſum,omne,q̃ gignitur materia indigere. Cap. I.

IN rõne,quæ hanc anteceſſit,demõſtrauimus,nõ ſi materia gigneretur,& ſui eſſe initium ſumeret,ut efficereť,materia indigere.non itaq; omne,qđ,ut inquit philoſophus,efficiť,materia indiget,ſed eoꝝ,quæ gignũtur,aliqua ſunt,quæ efficiẽte indiget ſolo.fieri.n.nequit,ut inquit Plato,ut quicq̃ ſine cauſa gignať,& ſecus.ſi neq; fortuna materia eſt,ut & ipſe exiſtimat,neq;,quia una eſt cunctoꝝ cauſa,& principium unũ,ſine cauſa cõſtitit,ſed eſt,& molitor ipſi materiæ Deus,quia & totius mundi.pars uero materia,uel elemẽtum mũdi,uidelicet & materia Deũ habet molitorẽ ſui.ſi et nõ aliquãdo,ſed ſemp,id.n.tãdem conceſſum ſit.efficiẽs enim aliquid,& moliens,eius,qđ gignitur,& omnino,& qđ efficitur,effector eſt.ſi igiť & materiã Deus efficit,& oĩno a Deo materia gignitur.igiť ſi omne ſimplr quod efficiť,materia indiget,gigniť uero & materia,& materia indigebit.igiť materia,atq; illa,ſi a Deo gignereť,materia indigebit alia,uel igiť in aliqua materia cõſiſtendũ eſt,quæ non a Deo gigniť,neq; hæc ſui effectarem Deũ cauſam habet,uel in infinitum ꝑficiſcemur materiæ materiã inquirẽtes.Si igitur hæc abſurda,nõ igiť omne,quod efficitur,materia indiget.nõ diſſimilia & ꝑfecto poſſemus & de anima,quæ rõne utitur,ac ſimilibus oĩbus dicere.nam & iſtoꝝ Deus molitor eſt,ſi & a'o æterno ipſa produxit.& ne quidem,& anima rationis capax,quæ a Deo efficitur,cũ ſimplex ſit,& a materia libera,materia indigebit.

Quod ſunt aliqua & eorum,quæ gignuntur ſemper,etiam ſecũdum ipſos,materia indiget.in quo item q̃,non omne,q̃,gignitur,materia indiget. Cap. II.

SEd quæ fiũt,inquit,non ſemp ſunt,ſed aliquãdo,hæc aſſerimus,ut efficianť,materia indigere.materia uero,& aĩa perpetua ſunt,& ſui eſſe principiũ a tempore non auſpicata ſunt. primum qdem igiť incompertũ eſt.ut tãtum nunc dicam,ſi dictoꝝ utrũq; non eſſe ſui initiũ cœpere.nulla.n.eſt ratio,quæ,ea initio uacare,me ſcire cõpellat,& id.n.in altera rõne ſatis diſſerendo diſcuſſimus,nullã naturam,qualis eſt aĩa noſtra,uitii ſuſceptricẽ,poſſe ſubſiſtentiam principio uacãtem hr̃e.& in prima oſtẽſum eſt,rõne,ut mundus principio uacet,fieri nõ poſſe.cum uero mũdus ſubſiſtentiã,quæ principio non uacet,habeat,neq; materiã abſq; principio eſſe contingit,eoꝝ.n.materia,& generatio,quæ ad aliquid,& materiã,& mundi generationem uiciſſim eſſe neceſſe eſt,ut & ipſe in capite,qđ hoc anteceſſit,Proclus recenſuit.tñ conceſſum ſit,ut dixi,& materiã,& aĩum noſtrum ſine principio ſubſiſtẽtiam hr̃e.prorſus quidẽ cum Deus ipſoꝝ exiſtat opifex,& effector,ipſa uel aliquãdo,uel ſemp efficit.omne.n.qđ efficit aliquid,uel idẽ ſemper efficit,uel aliquãdo.qm̃ ipſa aliquãdo fieri nolũt,ſemper uidelicet,a Deo efficiunť.quid ergo cauſæ eſt,ut quæ aliquando gignunť,ut gignantur,materia indigeãt,quæ uero ſemp efficiunť,non indigere materia?nõ.n.nudis ipſoꝝ enuntiationibus fidẽ præſtabimus ſi.n.omne,quod fit,materia indiget,ut in his Proclus aſſerit,quẽadmodum qđ aliquando efficitur,materia indiget aliquãdo.ita quidem & qđ ſemper fit,materia indigere ſemp rõni conſentaneum.uel ſi non id.nõ igitur omne,qđ efficitur,materia indiget.ſecus ſi ſo

lum materia indiget, mūdum uero ipſi ſemp gigni aſſerunt, & nō aliquādo, non indigebit materia mūdus, qui a Deo ſemp efficit͛. itaq; mundi generatio abſq; materia. at qui, ut eoꝝ ſinulum, quæ aliquādo efficiunt͛, dico qdem particularium ex materia, & forma conſtituit͛. ita qdem & totus mūdus, & totus ex materia, et forma componit͛. et ut aliqua materia ad formam ſe habet particularē, ita et ſimpſr materia ad totum ſe habet, & uniuerſum, uel igit͛ mundus, q ſemper efficit͛ materia non indigebit, ſi qdem ſola, quæ aliquando efficiunt͛, ut efficiant͛, materia indigent. qđ uero materia nō indiget, ſimplex, & uacans materia erit, quod quidē eſt falſum. uel ſiqdem qđ ſemper efficitur, cū materiale exiſtat, materia ſemp indiget. nō igit͛ quæ efficiunt͛ aliquādo, ut efficiant͛, ſola indiget materia, ſed nōnulla ſunt & eoꝝ, quæ ſemp efficiuntur materia indigentia. ſi igit͛ materia indigere omne, qđ efficit͛, uerum eſt, duoꝝ alterū cōcedere neceſſe eſt, uel Deum materiæ cauſam, & opificē non eſſe, & ita non unū rerū erit principium, ſed duo principio uacātia, et a nullo, ut exiſtant, cauſam habētia, Deus & materia ſecudum Manicheoꝝ nugas. uel ſi quidē & materiæ molitor eſt Deus, neceſſe & materiā, quæ efficit͛, ut efficiat͛, indigere materia. ſi igitur hæc utraq; abſurda, & neq; materiæ materiam eē contingit, & cunctorum Deū cauſam eſſe, cunctoꝝ unum eſſe principium uera teſtatur opinio. igitur omne, quod efficitur, materia, ut efficiat͛, indigere, falſum exiſtit.

Quod neq; quę aliquando gignuntur, materia prorſus indigent. Cap. III.

SEd quæ ſemp inquit, efficiuntur non oīno materia indigent. quæ uero aliquādo efficiuntur, & ſui eſſe initium ſumunt, prorſus materia indigent, ſed iā poteſtate & id nos ſufficiēter diiudicauimus, in eas, quæ hanc ꝑceſſit, ratione. in illa. n. ſi aliquādo materia efficeret͛, nequāq̄ materia indigere demōſtrauimus. qa quæ nunc a natura efficiunt͛, ſcđm formam efficiuntur, et forma nō eſt per ſe ſubſiſtens, ꝑinde materia indigere eā merito, ut ſubſiſtat. materia uero oppoſito ſe habet ad formā modo, oppoſitū autē ſequit͛ oppoſitum, dico qdem materiæ generationē materia nō indigere, tāq̄ ſubiecto, ut exiſtat, minime indigeat. eo qđ naturalium oīum ipſa ſit ſubiectum. quare qđ aliquando fit, prorſus materia nō indigebit. qm̄ & ꝓxima particularium aliquādo materia efficit͛, ut & in ratione, quæ hāc ꝑceſſit, & Proclus ipſe dixit, & pluribus in illa demōſtrauimus. & ſi aliquid gignit͛ ut materia non ex materia gignit͛, quare neq; qđ aliquando efficit͛, prorſus, ut efficiat͛, materia indiget. & ſecus, ſi ſcđm ipſos a Deo mundus ſemp efficit͛, planum & nunc fieri. Si. n. non nunc gignit͛, non ſemp gignitur, ſed aliquādo ſolum. igit͛ & mundi materia, uel a Deo ſemp efficitur, uel aliquādo ſolum, uel nūquā. ſed qm̄ fieri non poſſe, ut a Deo nūq̄ efficiatur, demōſtratum eſt, ſiqdem cunctorū effector, & opifex Deus, & rerum nihil ipm ſibiipſi, ut ſit, cauſa eſt. ſed cuncta ab oīum cauſa ſubſiſtentiā habere. neq; uero aliquādo, & a tēpore materiam eſſe genitā concedent, ſemp ſcilicet efficitur materia, & nunc ſcilicet efficitur. Si igitur ſemper efficitur materia, & nunc effici conſtat. ſi eni nunc non efficitur, efficitur tamen, non ſemper efficitur, ſed aliquando. quod enim aliquādo efficitur, non prorſus, & ſemper efficitur, ut Plato, & hæc planta, & indiuiduorum quodlibet. quod uero efficitur ſemper, & eſſentiam in tempore habet, & ſemper temporeum & non perpetuum, aliquādo fieri ſemper neceſſarium eſt. quod enim in omni efficitur tempore, prorſus & tempore manifeſte efficitur aliquo. id ipſum & capite lectionis quarte decimo qnto demōſtrauimus. nunc igitur materia a Deo effecta, aut indiget, aut nō indiget materia. ſi quidē igit͛ indiget, & illa alia indigebit, atq; id in īfinitū. ſi uero nō idiget, neq; ꝙ efficit͛ aliqn̄, materia ꝓrſus idiget, ut efficiat͛. nō raro uero diſſerui generationē dico ipſam nudā rerū ineſſe ꝓductionem, & ſubam, & impartibili nunc recipiat ſubſiſtentiam, uelut perſpicuum, tēporis momento a ſole illuſtratur, quāuis non temporis indigeat aſſidentia. ut nauis forte, & quæ edunt͛, atq; naſcuntur. in aliqua tamen temporis extenſione ad eſſe progreſſum habent.

Quod pro corollaria, non omne, ꝙ efficitur, ex eo, ꝙ eſt, effici. Cap. IIII.

ET hinc plane eſſe arbitror non omne, qđ fit, ex eo, qđ eſt fieri. ſi. n. ſemper mūdus, a Deo efficitur, & nunc efficit͛. ſi quidē ſemp, mūdi tempus explicat, ſi quidem ex eo, qđ eſt, nūc

gigneretur, ex quo efficit̃, ꝑter ipſum, eſſe alterum, perſpicuum eſt. & illud igit̃ ne a Deo efficitur, an non? ſi quidem igit̃ non a Deo illud efficit, non oium effector erit Deus. neq; ipſa, q̃ quidem efficit, ſ:dm tota ipſa efficit. ſi quidẽ hoc, ex quo efficit mũdum, nõ ipſæ efficit. ſi uero & illud efficit̃, planum ex eo qđ eſt fieri. ſi quidẽ omne, qđ efficitur ex eo, qđ eſt, efficitur. & illud rurſus ex alio, atq; id in infinitum. ſi igitur id fieri non põt, non itaq; ex eo, qđ eſt, mũdus editur. nõ igitur ex materia, neq; abſolute gignitur ex eo, qđ eſt, omne quod efficitur, ſiue ſemper, & omni tempore, ſiue aliquando efficitur.

Quod & ſi verum erat, quę aliquando ſunt, & non ſemper, vel quia materia minime apta ſit non eſſe ſemper, vel quia efficiens non ſatis facultatis habet ad agendum, neq; ita neceſſarium erat. mundum eſſe perpetuum. Cap. V.

SI igitur rõ aliqua erat, cuius aſſertione materiã perpetuã eſſe cõcederet̃, & mundũ eſſe ꝑpetuum neceſſarium erat. ſi quidẽ & materia, quæ, ut ſemp exornet̃ idonea, perpetua eſt. et Deus, ut ſemp efficiat, ſufficiens eſt. & forma, & materia ſunt eoꝝ e numero, quæ ad aliquid referunt̃, iccirco demunt̃ una, & uiciſſim cõſiſtũt. ſi uero nulla eſt ratio, quæ materiã perpetuã eſſe ꝓbet, his, quæ ꝓbare uidẽtur, confutatis, in his quæ ante tractauimus, cõtingit uidelicet, cum & Deus ſemp uniuſmodi ſit, mũdum ſemp non eſſe. non quia uirtuti effectoris molitrici quippiã deſit, ſed quia ea, quæ gignunt̃, ſemp eſſe apta nõ ſunt. nihil. n. eoꝝ, quæ gignunt̃, uidemus una cum ſua ipſius cauſa effectrice cõſiſtere. ſed omne, qđ effertur, eo, qđ effert, poſterius eſt. quia nõ eo qđ uirtus efficientis ſit imbecillis, ſed quia ita eoꝝ, quæ gignunt̃, ferẽte natura, ut in prima rõne abunde demõſtrauimus, mundus non eſt ꝑpetuus. ac id ex his, quæ illic ediſſeruimus ei, cui placuerit, intelligere licet. ſi igit̃ quod aliquãdo exiſtit, aliquãdo uero non exiſtit, uel quia ad agẽdum efficientem deficiunt uires, uel quia qđ efficit̃ non ſemper eſſe ualet, uel ꝓpter utraq;, non ſemp eſt, ut in his Proclus recte diſſeruit. in rõne uero prima demonſtrauimus naturã ipſam generatoꝝ ꝑpetuam eſſe non cõtingere ob illas, quas in illis diſſeruimus, cauſas. contingit igitur & Deo, eodem ſemp ſtatu, manente, mũdum non ſemp eſſe.

Quod falſum eſt quę non ſemper ſunt, vel propter materiam, vel propter efficientem cauſam, vel propter vtrũq; ſolum non ſemper eſſe, ſed poſſunt has, ob alias contingit cauſas non ſemper aliquid eſſe, in quo q, & materiam aptam & ad opus paratam ante generationem neceſſe eſſe. Cap. VI.

NVnq̃ uero in uniuerſum uerũ eſt, qđ aliqñ eſt, & aliqñ nõ eſt, uel qa efficiẽs ad agẽdũ nõ ſemp ſufficiens ſit, uel quia materia nõ ſemp ad opus apta eſt, aliquãdo quidẽ eſſe, aliqñ uero non eſſe. cõtingit. n. exiſtimo, & agente ſatis uiriũ ad agẽdum. habẽte, dico quidẽ ad agẽdum ſufficiẽtem qnãtum in effectrice uirtute, & arte, & materia, ut efficiat̃, propria rõne idonea. tamẽ qđ ut gignatur, aptum natũ eſt, non ſemp eſſe. quid. n. ꝓhibet, & lapidibus expolitis. id. n. eſt ad domus effectionẽ idoneum. & reliqua ad domus generationẽ idonea materia, inſup, & ꝑſente ædificatore, & quãtum in ꝓpria ad domus cõſtitutionẽ, arte ſufficientẽ, tamẽ domum neq; factã eſſe, neq; fieri. Præterea & cum cæra ad lr̃arum receptionẽ idonea ſit, et ad ſcribẽdum ſcriba ſufficiat, nõdum lr̃as ſcriptas eſſe alia aliqua, ꝓhibẽte cauſa & lr̃arum, et domus effectionẽ. uidelicet bono. ꝓpter hoc, ſingulum gignit̃ illoꝝ, et eadẽ in oibus rõ. ſi uero inquit Proclus nõ eẽ ante expolitos lapides, materiã domus idoneã priuſq̃ cõponãtur, et inter ſe cõcine iaceãt. aliud nihil dicet, quã niſi materiæ ſupueniat forma, idoneã non eẽ materiã ad formæ receptionẽ. lapidum. n. cõcina diſpoſitio cũ reliquis, quæ ad domus generationẽ cõcurrunt, id iã formæ domus generatio eſt. quare poſtq̃ lapides congruẽtes cõſtituti ſunt, nõ amplius in domus generationẽ dicunt̃ apti, ſed iã actu domus facta eſt. aptum. n. & idoneũ dicitur, ut aliquid generet̃, qđ adhuc potẽtia eſt, & non actu illud effectum. ut aqua apta, ut efficiat̃ calida dicitur, quãuis frigida ſit. Poſtq̃. n. calefacta eſt, iã actu calida eſt, & nõ dicit̃, ut ea leſiat, aptã eſſe, et cæra, cum iã in ea literæ impſſe ſint, non dicit̃ ſimplr̃ apta eſſe, ut in ea ſcribantur,

bantur, ſed iã actu in ipſa inſcripte ſunt. cæra.n. ut quippiã in ea iſcribat̃, nulla ipſi deeſt aptitudo. potius poſtq̃ in ea inſcripte ſunt, aptior lr̃arum materia, quã, ante eſſent iſcripte, effecta eſt. pariter & ratione lapides expoliti magis idonea materia ſunt domus, cum cõcinne diſpoſiti ſunt. iã & domus formã recipiat, quã prius congrue conſtituerent̃. Cõpoſitio.n. lapidum, & lignoꝝ cõcinnitas nihil aliud eſt, quã formæ domus generatio. nõ.n. ædificator ligna, ac lapides componẽs materiã efficit, ſed ipſam domus ipſis formã apponit. q̃re lapides qui nondũ cõpoſiti, tamẽ expoliti, iſti certe materia in domus generationẽ accõmodata ſunt. quid.n. igit̃ ꝓhibet quatenus ad ea, quæ nunc diſſeruimus, et mundi materia ſemp in mundi generationẽ idonea, et ſi et ipſam ꝑpetuã eſſe aliqs concederet. & opifice ſatis uiriũ hñte ad mundi exornationem, ꝓpter aliã quãdam cãm non ſemp eſſe mũdum. ſi forte molitor mũdi cognouit his, q̃ gignuntur, gigni aliquãdo bonũ eſſe. id uero diſſerui nõ exiſtimãs aliquãdo materiã ipſam ꝑ ſe abſq; formis ſubſiſtere. nõ.n. ſeorſum mũdi materiã, nec ſeꝑatim formã opifex ꝓduxit, ſed ſimul, & abſq; tẽpore utrũq;, et in ſuꝑioribus nõ raro diſſerui, effecit. ſed demõſtrare uolens et ſi aliqs materiã eſſe ꝑpetuam cõcederet, ipſam ꝑ ſe, quæ nunc dicta eſt, Procli rõnẽ, et ante mundum extitiſſe, nihil cogere, ut et mũdus demõſtraret̃ eſſe ꝑpetuus, non.n. ſolũ, q̃a inepta materia eſt, neq; quia ſolũ efficiens, ſatis uiriũ quãtas, quæ efficiunt̃, expoſcunt, nõ habet ut efficere ualeat, non efficiunt̃ ob alias quaſdã cauſas id qd̃ potentia eſt, ut efficiat̃ nõ efficitur, q̃re ſi non ſolum eoꝝ, quæ fiunt, cauſa efficiẽs, & materia ſunt, ſed ꝑter alias eſt & finalis maxĩe, hoc eſt qd̃ conducit. & q̃obrẽ gignitur, ei bonũ eſt. nõ itaq;, uel quia materia ſola minime idonea, uel quia ad efficiẽdũ ea, quæ ortum hñt, ſolũ efficiẽs imbecille, uel ꝓpter utrũq;, ſed et quia ei, qd̃ generat̃, bonum. ſi nõ bonũ erat ipſi nunc, ſed poſtea ut generet̃. unicuiq; uero bonũ qd̃ ſecũdum naturã. itaq; ꝓpoſita Philoſophi argumentatio ipſa ꝑ ſe, ſi ꝑpendatur, nihil neceſſitatis habet. niſi aliqs eo qd̃ ad aliquid ſit materia, et ꝑpetuã materiam, et æternam eẽ generationem collegerit. id uero nos in ea, quæ huic antefertur, ſufficiẽter uentilauimus.

Procli Succeſſoris Ratio Decimatertia.

DEcimatertia. motum tribuere aſſerit mũdo Deum ꝓprium formæ globoſæ corporis circularem, qui mẽtis maxime, et prudẽtiæ eſt. ſi igitur mũdo hanc ꝓpriam eẽ cõcedit motionem, ꝑfecto et ipm cœlum eſſe natura circulo latum concederet. ſi uero hanc habet natura motionem, ꝑfecto nõ motum, qui ſurſum tendit, neq; eũ, qui deorſum eſt, ipſi cõgruere aſſeremus, hæ elementoꝝ ſunt motiones. cœlum igit̃ a corporib⁹, quæ ferunt̃ in rectũ exemptum eſſe neceſſe eſt. nõ itaq; ignis eſt, neq; terra, neq; aliqd̃ qd̃ iter hæc, corpoꝝ medium, neq; leue, neq; graue, cœleſte corpus, ſi graue qdem eſt, qd̃ deorſum, leue uero qd̃ ſurſum fertur. ſi uero elementoꝝ nullum eſt, ꝑter hæc aliud ꝑfecto qdam, qd̃ natura in orbẽ fertur. ſi igitur generationes, et corruptiones contrarioꝝ uiciſſim ſunt, cõtraria uero ſcd̃m naturam motus hñt cõtrarios, et unum uni cõtrarium. eteni id in Protagora a Platone dictum eſt. hæc qdem gigni, et corrumpi poſſunt. cœleſte uero neq; generatiõi, neq; corruptioni obnoxium. ſi uero et hæc per ꝑtes gignunt̃, et corrumpunt̃, tota uero in locis ſemp ſcd̃m naturam manẽt ſuis, ex his uero mundus, e cœlo, et ex itegritate quaq; elemẽtoꝝ eſt, certe et ipſe ingenerabilis, et icorruptibilis. quæ igit̃, utcũq; generant̃, et corrumpuntur, mundi effectus ſunt, et non partes. Diis in ipſo ex mundo particulas mutuo accipiẽtibus, ut rurſus reddant̃. ut inqt ille, et genera efficiẽtibus. imaginat̃ uero eſſe, & hæc ꝑtes uniuerſi in ipſo contẽtas. at qui et alii oẽs effectus in ſuis cauſis cõꝑhendunt̃, ac ab ipſis continẽtur. Si igitur mundus ex ingenerabilib⁹ conſtat, et incorruptibilibus, et ipſe longe magis ingenerabilis, et incorruptibilis. alioquin partib⁹ deterius totum eſſet, ſi qdem ortum habet, et corruptionẽ ſubiit. genera uero ecõtra ingenerabilia ſunt, ac incorruptibilia. at qui, totum, ipſe eſt, qui aſſerit, partibus eſſe ꝑſtantius. non enim partium gratia eſſe totum, ſed totius partes. cuius uero gratia, his, quæ gratia huius, ꝑſtantius. elementa uero huius, quod conſtat ex ipſis, partes. quare qd̃ ex elementis, ſui ipſius elementis melius igit̃ cœlum ex elementis conſtat ingenerabilibus, et incorruptibilibus, et ipm ingenerabile.

eſt atq; incorruptibilẽ, et id a principiis manare Platonis oſtenſum eſt.

Vt in procœmio q, cũ ſibi Proclus, cũ Platoni contradicit aſſerens alterius a quatuor elementis eẽ ſubſtantię Platonem cœlum exiſtimare. Cap. I.

NVllus eſt impudentię modus, ultra quẽ humana non trãſiliat natura, cum ita clare Plato exclamet, ex igne, & terra, aqua, atq; aere uniuerſum cõſtare mundum, necnõ & cœlum, & quæ in cœlo cuncta, ex iſdẽ his conſtituta corporib⁹, parte ignis maxima participare, nõnulli homines, qui uenerabilẽ philoſophiæ maieſtatẽ ꝓfeſſi, atq; decretoꝝ Platonis interpretes eſſe appetiere, tãto, quos minime, ut auderent dicere, oportebat, imperitiæ exceſſu ducti. non.n. ſapere eſt, ut mihi uidet, cœlum alterius aer quatuor, corpus eſſe ſubſtantiæ Platonẽ uoluiſſe, exiſtimarent, neq; terra ſit, neq; ignis, neq; medioꝝ aliqd', neq; ex his conſtitutũ; at qui ipſe is Platonis expoſitor in his, quæ aduerſus Ariſtotelẽ contra ea, quæ ab illo aduerſus Platonis Timæũ dicta ſunt, contra, ſe erexit; Ariſtotele Platonẽ, qui ex quatuor cœlũ elementis conſtituit, reꝑhendẽte, multus fuit, ꝑſuadere nitens non alienã aliquã & extrancã ab elemẽtis quatuor, ex qbus uniuerſus conſtitutus eſt mũdus; cœleſtis corporis eſſe naturã, qualẽ Ariſtoteles quinti corporis uniuerſo naturã induxit, ſed ipſoꝝ particulã puriſſimã cœleſtem ꝑfeciſſe coagmẽtationem, quo igit nunc pacto nobis uim rõnum ad utraq; demõſtrãs, calũniat Platonem non alieno, ſed ſuo, ac ꝓprio defenſum patrocinio, ipſe uero puppim in rõnibus cõuertens palinodiã canit, ſed hæc qdem ex ipſo paulo poſt demõſtrabimus Platonis & hũc exponentiũ, necnon alioꝝ philoſophoꝝ de eiuſdem opinione teſtimonio, & ipſius adducã Procli ꝓbationes, quæ Platonẽ cœlum ex quatuor elementis uniuerſum uelle cõponi confirmãt; illud uero nunc primũ ꝑpendẽdum, ſi ratio argumẽtum, aſſerenti in orbẽ cœlum uolui, ꝓbabilẽ ꝑbeat, & alterius ipm a quatuor ſupponi eſſe ſubæ. Ariſtotelis argumentationes, quæ cœlum eſſe corpus aliqd' quintũ ꝓbare uidet in his, quæ aduerſus ipm diſſerẽtur, ſi Deo placuerit, ſpeculabimur, nunc uero tãtum ſolũ rõ indagabit, an pugnãtia Plato ſuppoſuit ex plurimo igne cœlũ eſſe aſſerẽs, ipſi figurã rotũdam & motionẽ circularem, uelut ꝓpriã tribuens. ſi igit neceſſitas aliqua ex rõne euidens appareat, cœlũ in orbẽ moueri aſſerenti, & ipm a ſubã quatuor eſſe alterũ ſupponi, neq; ita rõni conſentaneum, qd' ſæpe dixi, quæ palã, & abſq; aliq obſcuritate a Platone dicta ex aliqbus incertis coniecturis, q non dicta ſunt, refellere, ac ſi qd enitẽdum ſolum ꝑtinaciter ueritatis amore ſuppõnibus reſiſtendũ, at certe uenia danda Platonis cultoribus qui eũ a ſeipſo nõ diſſidere, quis ueritas aduerſaria ſic ꝓbare nituntur ſi uerũ euidenter eſſe apparuerit, & ex quatuor cœlum cõſtare elementis & natura circulo uolui rõni conſentaneum eſt, ut ſtatim, eum, qui argumẽta compoſuit, ſophiſtẽ cognoſcamus, ad id, qd' modo apparet, non ꝓ ueritate rõnes uiolẽtas cõficere. nõ.n. cũ qui ita adumbrare q manifeſta ſunt, calidus eſt, ignorare ueritatẽ arbitror. itaq; Proclo hoc modo argumentatio ꝓcedit.

Quod vt animal, motu moueri cœlum circulari Plato vult, non a natura, ſed ab anima hac ipſi facta motione, & q. in omnibus animalibus ab anima ipſis, vt animalibus non ſcd͂m naturam datus & tributus motus, & q neq; figurę animalium differentia, neq; motus ex differentibus, & neque ex ipſis elementis compoſita eſſe eorum corpora dicere nos compellit. Cap. II.

MOtum aſſerit Plato, mũdo Deum tribuere rotũdi corporis ꝓprium. circulo inqt cœlum mouet, ab his, quæ in rectum ferunt, corporibus, igne, aere, aqua, & terra alterum. hoꝝ enim grauia deorſum, ſurſum uero leuia ferunt. neq; leue igitur inqt cœleſte corpus, neq; graue Plato exiſtimauit. ſed ſi cœleſte corpus Plato ſimplex, aut inanimæ eſſe ſuppoſuit forte & ſi minime uerũ, ꝓbabilitatem rõni in eſſe concedemus. cõpoſitum qdem ipm ex elemẽtis eẽ; ſi & plurimũ ignis participet, anima tamẽ ꝑditum, & eſſe aĩal, atq; ab aĩa moueri, motum, qui in orbem eſt, ꝓprium aſſerere, & ſcd͂m naturã cœlo in eſſe nemini incertũ puto. non qua corpus ipm eſt per ſe ſine aĩa, quæ ipſi ineſt intellectum, ſed qua aĩal eſt, ab aĩa ipſi inſita. leuium

uero in locum ſupiorẽ motus,et ecõtrario grauium nõ aĩatoꝝ,ſed inaĩatoꝝ motus eſt corpoꝝ nullo delectu ſolo inſito eoꝝ,quæ ferunẽ,impulſu.& non raro contingit motum, ut aĩali alicui ineſſe ſcd̃m naturã,corpori autẽ ſubiecto non ſcd̃m naturam ineſſe.et.n.aĩalia, quæ apud nos ſunt in obliquum mota ſcd̃m naturã,ut aĩalia mouenẽ,elementoꝝ uero nullius,ex quib⁹ corpora ipſoꝝ conſtituunẽ,neq; ipſius compoſiti in obliquum ſcd̃m naturã eſt motus.Compoſitoꝝ.n.motus uires ſimplicium,quæ in ipſis ꝑualent,ſequunẽ.cum ut inanima,nõ ut aĩalia,mouenẽ.cum.n.grauia elementa terra,& aq̃ in compoſitis corporib⁹abundẽt,natura ĩpis ineſt deorſum latio.quare aĩalium in obliquum ab aĩa editus motus nõ natura aĩalium ineſt corporibus,et quæ augenẽ,aĩatoꝝ corpoꝝ,ſurſum auctione latá,& uolatilia tota ſcd̃m ſe tota ex loco,qui deorſum eſt,ſurſum trãſlata,ut aĩata eiuſmodi ſcd̃m naturã agunt motũ,ut uero terreſtria & grauia contra naturã.quid porro aliqs diceret de plantis,quæ ſolis reuolutione una circũuoluunẽ,quæ ex motus nois cõmunione heliotropia appellanẽ. qualis.n.nobis rñdeant,ſimpliciũ corporis ſcd̃m naturã huiuſcemodi eſt motus,uel igitur neceſſe et hæc ab elementoꝝ natura aliena eſſe,ꝓpter motus dñiam,uel ſi qdem alius eſt cuiuſq; corporis ꝑter ꝓpriã naturã,ut inanimis motus,alius uero ut aĩati ab aĩali inſertus potentia,& cœlũ Plato anĩmatum eſſe,& ab aĩa moueri uult.Planum itaq; ipſi motũ,qui in orbẽ eſt ſcd̃m naturã,ut aĩati tribuere.ſi.n.mẽtis potiſſimũ eſſe aſſerit circularẽ motionẽ,& ut Plotinus inqt,in orbẽ ideo mouetur,quia mẽtem emulaẽ.planum ab aĩa in ĩpm manare,ad imitationẽ actionis,quæ eſt ĩpſius itellectus,quæ ſuũ mouet corpus,circularem motionẽ uelle.non.n.abſq; aĩa ſcd̃m ſolũ rationis expertem,& naturalem ĩpulſum motionis aliqs cõſentanea rõne corpus inanime mẽtem æmulari ſuſpicareẽ.iure uero & figuræ inquit ꝓprium circularẽ motum.eteni cuicũq; figuræ aĩalis accõmodatus ab aĩa,quæ ineſt,impertietur motus.unde uolatilium alius,& terreſtriũ,& alius aĩalium in aquis degẽtium motus.& pariter uolatilia,et aquatilia ſurſum , deorſumq; ac in obliquũ ferunẽ.terreſtrium uero aliter qdem pedibus ꝑdita,ſecus uero quæ pedibus carent,mouentur.quid igitur admirãdũ ſi & cœlum ad corporis rõnem ab aĩa mouetur.ſi quidem & magis ad aĩæ corpus et facultatum rõne ĩpm conflatum & conformatum ac motũ. quemadmodum & in reliquis oĩbus aĩalibus formatio corpoꝝ,et inſtroꝝ apparatus.non eni iuxta ſimplicium,ex quibus conſtat aĩalia,diſcrepãtem ſubſtãtiam,ſed penes differentes uirtutes aĩarum,quæ in ipſis agere debẽt,a naturæ artifice adminiſtrãtur,ut & in ſexta nõ paucis oſtendimus rõne.Si igitur figurarum diſcrepãtia ſubſtãtiæ imutationem non efficit.Dico uero ſubſtãtiæ,quã ab elementis,ex quibus aĩalia conſtituta ſunt,habet.non igitur aĩatorũ motus,qui ꝓpter figurã factus eſt,nos corpora ipſoꝝ alterius eſſe naturæ dicere coget. contingit igitur Platonẽ cœleſte corpus,ut aĩatum,& circulo ſcd̃m naturã moueri dicere,& ĩpm cõmunium elementoꝝ naturæ eſſe ſupponi.Præterea ſi omne aĩal locali ab aĩa motu aliquo moueꝝtur,uolatilibus.n.uolare ab aĩa eſt,et natare aquatilibus,et ſerpere,ac crurib⁹ moueri ineſt terreſtribus,eſſe uero cœlum aĩal aſſerit,Plato,planum et motum ab aĩa fieri localem ipſi concedet,nullum.n.aĩal,qd' ab aliquo motu non moueatur locali,inuenitur.neq; qd' hoc ſit priuatum aĩal.cœlum uero nullo alio locali motu,quã in orbẽ mouetur.igitur hoc ab aĩa ſcd̃m Platonem mouebitur.Si uero ab aĩa circulo mouetur,alter uero eſt ab aĩa æditus aĩalium motus ab eo,qui eſt in ſito atq; innato in pulſu,et conatu ut ipſoꝝ inanimis corporibus inſito.nõ itaque motum,qui in orbẽ efficitur,cœleſtis corporis naturalẽ eſſe exiſtimauit Plato,ſed ab anima ipſi accedere.unde ipſe in aĩæ genitura globoꝝ cœleſtium motus Plato aĩæ corporis applicuit,ut ex ipſis Platonis uerbis ediſcere poſſumus.motum.n.inerrãtis,quem eiuſdem uocat et motũ interiorem ſeptem errãtium,quem alterius nuncupauit ſeipſam aĩam Platonẽ dicere moueri.et qd' aſſerit Ariſtoteles,ut cœli lationes aĩæ ſint motus.ſi igitur apte intellectiuã eſſe aſſerit,et incorpoream uniuerſi aĩam Plato.ĩplicans uero ipſam ad cœlum,cœleſti corporis motus,locales cum ſint motus,ipſam dixit moueri,anima uero cum incorporea exiſtat, ut motu,qui eſt ſcd̃m locum,moueatur,fieri nequit.cæco etiã puto manifeſtũ eſſe more doctrinæ allegoricæ ipſam,quæ cœlo cauſa eſt motus,moueri dixiſſe.quæ.n.in effectu per ſimilitu

dinem inſunt, cauſæ exemplariter adſunt. forma enim domus, quæ eſt in ædificatoris anima, exemplar eſt domus, quæ ex lapidibus extructa eſt, ex hac enim ratione & Plato cunctorum ideas eſſe ſuppoſuit.

Quod ex ipſis, quę naturæ quadrant, rebus conceſſit Proclus nulla neceſſitate cœlum in rectum moueri, & ſi ſcd̃m Platonem plurimo conſtet igne, ſed ſiue ab anima circulo aliquis ipſum moueri dixerit, ſiue vt corpus inanime a natura ſcd̃m rationem circulo mouetur, cum conſert natura elementorum. Cap. III.

SEd ſi ab anima, nõ natura circulo cœlum mouetur quis eſt cœleſtis corporis naturalis motus? Si.n. corpoꝝ, quæ in rectum feruntur, eſt, uel ſurſum, uel deorſum mouebitur, a quorum utroq; exẽptum eſt, ipſe nobis Proclus inſtãtiam ſoluit. decima.n. aſſerit ratione, ut iã cognouimus, qd' mundi unumqdq; elementoꝝ in ſuo uel manet loco, uel circulo mouet', tũc.n. in rectũ mouetur, inquit, cum in ſuo nõ eſt, in illũ celeri nitens ꝓficiſci motu. ſi igitur in ſuo ſingulum cõſiſtens loco, uel manet ĩmobile, ut terra, uel circulo mouet', & nõ in rectũ, ut æther, & qui p mõtium ſumitates, aer. compoſitoꝝ uero unumqdq; corpoꝝ elementi, ex quo cõſtat plurimo, illius locũ occupat. ut nr̃a corpora, quæ terrea ſunt, in eodẽ, qui terræ eſt, ſunt loco, cœlum uero ex plurimo, cõſtare igne uoluit Plato, ex igne inquam, tenuiſſimo, & puriſſimo, igni uero locus eſt ſcd̃m naturã, qui eſt ſupmus, in quo eſt, & cœlum, & cœlũ ꝓpriũ obtinuit locũ, quem occupãs circulo mouet'. Si igitur ab aïa circularis ipſi acceſſit motus, ipm uero nullo a ſuamet natura mouet' motu, ſcd̃m naturã uidelicet manet, & non mouetur in rectum, quaſi ſuum adeptum locum. & motus, qui in orbem eſt, ut animali ſcd̃m naturã ineſt. ſi natura, non ab anima circulo fertur, & ſi ſit e numero corporũ, quæ ferunt' in rectũ. tãq̃ in ſuo exñs loco, quoniam corporum, quæ in rectum feruntur, nullum in rectum moueri ualet in ſuo, & ſecundum naturam conſiſtens loco.

Quod & ſibiipſi aduerſatur Proclus, & eo q, circulo mouetur alterius aſſerens cœlum eſſe ſubſtantiæ. Cap. IIII.

QVomodo igit' rurſus Proclus, poſt Platonis ꝓprias enuntiationes recte poſitas, cõtrarias his uoces emittit. ſi.n. neceſſe eſt cœleſte corpus, eo qd' ipm ſolum nõ in rectũ, ſed circulo mouetur, a corpoꝝ ſubſtantia, quæ in rectum ferunt', alterum eſſe. ſ. ſi ſit e numero, q̃ in rectum ferunt', corpoꝝ, & in ſuo exiſtens loco, in rectũ ꝓfecto ipm moueri cẽſuit, quomõ igitur adhuc illa in ueritate ſibiipſi oratio cõſentiet. elemẽtoꝝ in ſuo nullum cõſiſtens loco in rectum moueri, ſed uel ĩmobile manere, uel circulo ferri. ſi uero illarum rerum naturæ cõgruenter cõſentit, neq;.n. terra, neq; aqua, neq; ignis, neq; aer, cum in ſuo extiterint loco, in rectum mouẽtur, niſi impulſa ab eodẽ diſceſſerint, neq; cœlum igitur neceſſe, cum in ſuo extitit loco, & ſi corporum, quæ in rectum feruntur, natura exiſtat, in rectum moueri.

Quod fieri nequeat, vt cœlum in rectum moueatur, & ſi ſcd̃m Pla tonem plurimo cõſtet igne. Cap. V.

NOn modo nõ neceſſariũ ſed & eſſe nequit, & ſi naturã habeat elementoꝝ, ut in rectum ferat' cœlum. elementoꝝ.n. nullum, neq; totũ ſingulum, neq; pars, cũ in ſuo, & per naturã ineſt loco, in rectũ motũ apparet. nõ.n. aliter in rectum corpora, niſi a loco, qui ipſis naturalis eſt, abſceſſerint, inſito, innatoq; mouent' impetu. unũqdq;.n. in loco, qui eſt ei naturalis, quaſi in hoc ſaluet', manere appetit, ac ui opus eſt, ut a loco, qui naturalis eſt ipſis, corpora trãſferãtur. queadmodũ aqua, & terreſtria corpora quibuſdã machinis, uel ꝑſtantiori uirtute ui pulſa ex loco inferiori, ſuperiorem capeſſunt locum, & igneus ſpiritus in nebulis cõcluſus, & condẽſatione cõphenſus in locum inferiorẽ, qui eſt cõtra naturã, iaculatur. corpora tñ ex ſuo loco mota, in illum motu recto, tãq̃ in ipſo ſaluentur lata naturali nixu feruntur. ſi igitur & cœlum in loco naturali eſt, cũ Plato ipm ex igne cõſtare uult, & igne maxiẽ tenuiſſimo, & puriſſimo, ut & Proclũ non hæc negãtem in his, quæ ſequunt', adducemus. unde & ſupmam omniũ

occupauit

occupauit regionem. fieri igitur non põt, ut ipm naturali impetu motu moueatur recto. motu.n.in rectum ſurſum, ut moueatur, fieri non põt. extra.n. cœlum nihil eſſe, & Græcoꝝ ſapientes fatētur. ſi uero deorſum moueretur, ab eo, qui ei naturalis eſt, loco abeſſe neceſſe eſt. ſed nullum eſt corpus naturali aliqua potētia, a naturali, qđ abſit, loco. cūcta.n. naturaliter eē appetunt. unumqđq; uero cum in loco exiſtit naturali, eſt maxime & cõſeruat᷑. ut a naturali corpora abſint loco, ui, ut dixi, externa opus eſt. quare neq; cœlum, & ſi igneũ ſit, abſq; aliqua, q̃ extrinſecus ſit, in deorſum moueri contingit. neq; oino ſurſum ferri demõſtratũ eſt igit᷑ cœlũ, & ſi igneæ ſcđm Platonē ſit particeps naturæ, qđ in rectũ, ut moueatur, fieri nequit.

Quod nulla neceſſitas eſt propter hoc ſolum, quia circulo fertur, eſſe alteram ab elementorum natura cœleſte corpus. Cap. VI.

QVæ omnino neceſſitas ob hoc ipm ſolum, qđ in orbem mouetur cœlũ, ſtatim ipm alterius a quatuor eſſe naturæ ſupponi. ſi.n. totus ignis, dico quidē æthereum corpus, qđ quidem Ariſtoteles ὑπέκκαυμα nũcupauit, circulo motum manifeſte, & nõ in rectum apparet, ut q̃ fiunt in ipo affectiões demõſtrant cometas aio, & ſilia. uidētur.n. oriri, & ad occaſum tendere, & in orbem una cũ cœlo uehi, nullus utiq; ꝑpter hoc, ab elemētoꝝ ipm natura eximat. ipa.n. eſt elemētaris ignis tota, nõ itaq; rõni cõſentaneum eſt. cœlum, quia in orbē, nõ in rectum mouet᷑, non elementoꝝ, ſed alterius eſſe ſuſpicari ſubſtãtiæ, ſiue ipſius corporis eſſe, ſiue ab aĩa, q̃ in ipſo eſt, eiuſmodi uoluerit in eſſe motu. ut igitur totus ignis non a naturali, in orbē, in pulſu mouetur. ſed una cum cœlo cõtinēti circũuoluitur æque, atq; aqua, quæ intra machinationes, una circulo machinationibus circũfert᷑, & eſt ipſi igni ſupra eius naturã, eiuſmodi motus. ita & cœlum a ꝑſtãtiori uirtute, & incorporea in orbē reuolutus, & eiuſmodi, quo ciet᷑, motus, ipſius naturã excedit, corporis, hac de cauſa, ut alterius ſit ſubſtãtiæ cœlũ nulla cogitur neceſſitate, niſi quia ab incorporea nullo intercedēte medio mouetur natura iſto uero medio, quæ intus ſunt, circulo quæ feruntur, eiuſmodi fruuntur motu. & id merito. & ſi materia genere una cunctis cõpoſitis ſubiicitur corporibus, quatuor dico elemēta, ſed qm̃ forma alia eſt ꝑſtãtior, alia ut auri, uel ferri, & cõpoſitu hois, uel canis, ad rõnem tñ formarum ꝑſtantiæ, natura, & elementoꝝ puriorē partē in cõpoſitoꝝ generationē eligit. cœleſtis uero corpis forma cunctoꝝ ꝑſtatur alioꝝ formis, neceſſario quidē & ipſam elementoꝝ puriſſimã uelut florem ptem, materiã formæ cœleſtis corporis ſubiici. qm̃ igitur & ſcđm materiã & formã cunctis q̃ cõplectitur cœleſte corpus ꝑſtantius eſt. ideo lõgiſſimæ uitæ eſt, & ut maxime affectionibus liberũ merito & primum eoꝝ quæ intra ſuo cõplexu tenet. aio quidē ignem totũ & aerem qui mõtium ſupuolat cacumina circularis particeps eſt motus, & hinc fit, neq; quæ intra, neq; quæ extra, quia uoluuntur in orbem naturæ ſint quintæ, neq; cœlum.

Quod ex principiis Platonis, & ex quibus Proclus tradidit generabile eſſe & incorruptibile. Cap. VII.

DEmõſtratum igitur, neceſſarii nihil eſſe, eo qđ circulo fertur, ab elemētoꝝ quatuor natura alienum, atq; extraneũ cœleſte eſſe ſuſpicemur corpus, ex his ipſis & cœlum ſcđm Platonem cõſtitutum eſt. in elemētis uero cõtrario calidũ, & frigidum, ſiccum & humidum, neq; nõ reliquæ ſpectãtur cõtrarietates. generatiões uero, & interitus ut Proclus in his diſſeruit, cõtrarioꝝ ſunt. generabile igitur & corruptibile per naturã corpus cœleſte eſſe, cum ex Platonis principiis, tum ex ipſis, quæ a Proclo data ſunt, neceſſe eſt, ut igitur & in ſexta id ratione placere Platoni pluribus demonſtrauimus, & ſi Dei uoluntate indiſſolubile ipſum manere ſuppoſuit, immortalitatem rediuiuam adeptum.

Quod falſum q̃ quæ generantur, corrumpuntur non eſſe mundi partes in quo quod partis pars neceſſe vt & totius pars ſit. Cap. VIII.

COnſiderare uero, & quæ cõſequenter in rõne ponuntur, dignum cenſeo, quõ ipſa Proclũ euidentia impulit mũdi elementa cum partibus gigni, ac corrumpi facere, in quibus in-

quit.ſi uero hæc cum partibus generãtur & corrũpũtur,deinde ꝙ neceſſario ſequitur ſentiẽs,cuius partes generabiles et corruptibiles ſunt,generabile et corruptibile ipm eſſe neceſſe eſt.paululũ ꝓgreſſus ſuãmet deleuit poſitionẽ.inquit.n.quæ utcũq; gignuntur et intereunt mũdi abſolutiones & effectus,nõ partes,diis,qui in ipſo ſunt,a mundo particulas mutuo accipiẽtibus,ut rurſus reſtituenda,ut inquit ille.ſi igitur utcũq; quæ oriũtur et intereunt nõ mũdi ꝑtes ſunt,nõ itaq; elementoꝝ partes,et ipſe coꝝ quæ gignuntur et corrumpuntur mundi ſunt partes,ſi uero elementoꝝ partes generabiles et corruptibiles nõ ſunt mundi ptes,nulla eſt elemẽti pars ꝙ nõ generabilis et corruptibilis ſit,nulla igitur elemẽti pars totius mundi eſt pars,ſed ſingulũ quodq; elemẽtum coꝝ aliud nihil eſt ꝗ̃ cunctæ ſuiipſius partes ſimul cõſiſtentes.non itaq; tota ſunt mũdi partes elemẽta.atqui et ipſe Proclus in his ptes eſſe mundi elementa a Platone ſumẽs falſus eſt.Si igitur mũdi partes ſunt elemẽta et elementoꝝ partes,et ipſe totius mundi.queadmodum.n.tota manus hoĩs eſt pars,ita uidelicet et manus ps digitus totius hoĩs eſt pars.uno tñ deficiente digito hoĩs corpus mancum et nõ integrũ eſt,atqui ſi non ptis pars et totius pars eſſet ꝑfecto uno deficiente digito totum corpus non eſſet mutilũ,& in mũdo igitur.ſi quidẽ partes mundi ſunt elemẽta,et elemẽtoꝝ nempe partes mũdi ſunt totius ptes & ſecus.ſi elñtoꝝ qdq; a ſuis explet̃ partib⁹.itẽ totus mũdus a totis explet̃ elñtis,ptes ergo elñtoꝝ mundũ replẽt totũ,ꝗ cuiuſq; expletiua,eiuſdẽ ptes ſunt elñtoꝝ ergo ptes tot⁹ mundi ſunt ptes.nõ.n.iudicat̃,neq; magnitudĩe,neq; puitate partes.ut.n.ædium ps uel elñtũ lapis,ſi ita acciderit,qui denũ eſt cubitoꝝ,ita & qui unius pedis eſt,ædiũ pars eſt.& ut lignum ꝙ uigenum ſit cubitoꝝ nauis eſt pars,ita & ꝙ unius eſt pedis,in ipſo autẽ mundo ut inerrantis globus mũdi eſt ps ſic & inerrantis pars ut canis,uel alia quæuis ſtellarũ.quæ in ipſo ſunt mũdo,ſunt mũdo,totius eſt mundi ps.ſi itaq; & tota terra mũdi eſt ps,& terræ pars,ut olympus,mũdi eſt ps,quare & olympi ps,mundi eſt pars,& nõ diſſimilis in reliquis rẽ elementis.ſi ergo elementoꝝ partes mundi ſunt ptes,cunctoꝝ autẽ elemẽtoꝝ partes generabiles ſunt,& corruptibiles.ſunt ergo nonnullæ ex mũdi ptibus quæ generabiles ſunt & corruptibiles.ſi uero id,non ꝑfecto quæ quouis mõ gignunt̃,& corrũpunt̃,mũdi opa,& nõ ptes ſunt,ut aſſerit Proclus.

Quod in contradictionem Proclus ubiq; incidit,quæ quouis generantur,& corrumpuntur modo non eẽ aſſerens mundi partes,ſed effectus in quo q, & Plato elementorum partes generabiles,& corruptibiles,& totius mundi particulas eſſe aſſerit. Cap. IX.

HIs igitur demõſtratis nemini dubium eſt,quin ipſe ꝓtinus contraria Proclus ſibiipſi ſuppoſuerit,ac contrarioꝝ euitaret.ac cõtemplatu dignũ quo pacto rõnibus ut a uẽtis agitatus contrariis inſtar euripi ifluat in contrarium,& ꝗdem quæ eũ ueritas fateri compellit,hæc rurſus,dum a ſe ꝓpoſitum falſam cõcludere intẽtionem pſeuerat,edẽ tollit,ac deſtruit.dicens eni cœleſte corpus ab elementoꝝ natura eſſe alienũ,quia neq; ſurſum,neq; deorſum mouet̃,proinde ingenerabile eſſe & incorruptibile demõſtrare appetẽs,neceſſario fatetur generationes,& corruptiones cõtrarioꝝ mutuas eſſe,& ſcdm naturã cõtrarioꝝ motus eſſe contrarios,ut ignis,& aquæ.hæc.n.contrarios hñt motus contrariis ac corruptiuis inuicem qualitatibus uocãtur,atq; deſignãtur,ignis naq; cũ ſit leue corpus,ſublipeta,& calidus,& ſiccus,aqua autẽ grauis,& deorſum urgẽs,frigida eſt & humida.ex quibus contrariis calido & frigido,ſicco,& humido rerũ naturaliũ generationes,& corruptiones fiunt,qm̃ igitur cõtraria elemẽta ꝙ contrariis participãtia ſint facultatibus,ideo hæc poſſunt cũ gigni,cum corrumpi.inqt Proclus,cœlum aũt ingenerabile & incorruptibile,quaſi ab hac elemẽtoꝝ natura alienũ,& ꝙ nullius particeps ſit cõtrãrietatis.dicens uero oĩa ac uelut dubitando æſtuãs eo ꝙ quod neceſſario ſequit̃,ſimul inſpexit.Partes.n.mundi dico elemẽtoꝝ cum generabiles,& corruptibiles ſint,& ipm generabilem eſſe,& corruptibilẽ neceſſe eſt,ſtatim ꝓpriã ſuſtulit poſitionem.Hæc.n.elementa,quæ gigni,& corrumpi cõceſſit,ꝓgrediens ꝓtinus inquit,ipſa per ptes gigni,& corrũpi tota uero ſcdm naturã eſſe,& deinceps planius ipſa aſſerit ingenerabilia,& incorruptibilia recte id ante factus eſt.hæc ſcribẽs,atq; huius cãm aſſignauit ſufficiẽtiſſimã generabilia,ideo

& corruptibilia eſſe, qa contrariis ꝑdita ipſa ſint qualitatibus, quæ cũ generationis, tum corru
ptionis ſunt cauſæ, ꝙ ingenerabilia ſunt, & expꝑtia interius ꝑtibuſqꝫ gignanť, atqꝫ corrũpãtur
ſolis, ne ꝓbabilem quidẽ accidit cauſam, qm̃ neqꝫ potuit, ſed neqꝫ ꝓbationem ab ipſa accepit
euidentia. non. n. ꝙ nunc nõ corruptum, iã & incorruptibile eſſe neceſſe eſt, non mõ ꝑtes, ſed
tota ipſa elemẽta cum generabilia, tum corruptibilia cum paulo ꝓgreſſi fuerimus, demõſtra-
bimus, nunc aũt ſapiens Proclus, ut mundũ generationis et corruptionis expꝑtem eſſe demon-
ſtret, ab eo, ꝙ euidẽter apparet generationes, et corruptiones cõtrarioꝝ eſſe ſumit. ideo et ele-
menta et gigni et corrũpi pñt, nõ autẽ cœlũ tãq̃ nulla in eo inſit cõtrarietas, ſentiẽs uero, & ita
in uniuerſum generationẽ, et corruptionẽ induci, cum. n. uniuerſi ꝑtes generabiles, et corru-
ptibiles, et uniuerſum generationi, et corruptioni obnoxiũ eſſe neceſſe eſt. dico. aſſerẽs elemẽ-
ta ſcd̃m partes ſolũ, et gigni, et corrũpi, eoꝝ autẽ totum ĩgenerabile ſingulũ eẽ, et ĩcorruptibi-
le, ꝙ poſuit. ſuſtulit. at qui generationis, et corruptionis in totis elemẽtis, ꝑinde, ac in ꝑtibus cã
ſpectať, dico quidẽ cõtrarias, atqꝫ corrũpentes ſe mutuo qualitates. et ita eſſe mũdũ colligitur
corruptibilem. Si. n. nulla elemẽti ꝑs ingenerabilis, et ĩcorruptibilis eſt, cũ ex his ipſis cũ totũ
elemẽtum, cũ uniuerſus cõſtitutus eſt mundus, nõ ſane ipſo ĩgenerabilis, et ĩcorruptibilis eſt,
ſtatim potẽtia et elemẽtoꝝ ꝑtes fieri, ac corrumpi ꝑimit. inquit. n. quæ quouis mõ mũdi opa,
et effectus, nõ ꝑtes ſunt. Planum itaqꝫ elementoꝝ ꝑtes quas quidẽ generabiles, et corruptibiles
eſſe rerũ euidentiã ſequens nõ negauit, et ipſas mundi nõ ꝑtes, ſed eius effectus eſſe uult. ſi igiť
nulla elementi ꝑs totius mundi eſt ꝑs, qm̃ omnes generabiles ſunt, & corruptibiles, neceſſe eſt
uel neqꝫ elemẽta eſſe mundi ꝑtes. tota. n. aqua, et tota terra nihil aliud ſunt, niſi cunctæ ſuæ par
tes. æque aer, et ignis. cõtinget quas eſſe mundi ꝑtes confeſſus eſt, has rurſus ꝓpter ſuas ſuppõ
nes, eiuſdem ꝑtes non eſſe dicere cõpellitur, uel ſiquidẽ tota elemẽta mundi ſunt ꝑtes, & partiũ
partes totius eſſe ꝑtes demonſtratũ eſt. nihil uero qđ eſt eoꝝ quæ gignunť, et corrũpunť, mũ-
di eſt pars, igiť neqꝫ elementoꝝ partes, mũdi ſunt ꝑtes, ſi nõ ſunt mundi ꝑtes, nõ ergo partium
ꝑtes, mundi ſunt ꝑtes. ſi enim ꝑtium mundi erãt ꝑtes, ꝓfecto et totius mundi ſunt ꝑtes. elemẽ-
toꝝ itaqꝫ ꝑtes nõ ſunt elementoꝝ ꝑtes. tale nãqꝫ falſum. idem. n. a ſeipſo ĩpeditum coarguitur,
quid, ut in hac re multus ſim, opus eſt, diſſerens. n. Proclus quæ quouis mõ gignunť mundi ef
fectus, non ꝑtes ſunt, et elementoꝝ ergo ꝑtes, mundi effectus, nõ ꝑtes ſunt. ſtatim Platonis di-
ctionẽ, quæ ita habeť, ſibi familiarẽ faciens intulit. aliis, qui in ipſo ꝑticulas, quas a mũdo mu
tuo accepe, eidem rurſus reſtringẽda. inquit ille. Si igitur mundi ſunt ꝑticulæ. quæ ad corpo-
rum generationẽ a Diis qui in mundo ſunt, ſumpta ſunt, hæ ſunt elemẽtoꝝ ꝑtes. quas quidẽ
generabiles, et corruptibiles eſſe ab euidẽter apparẽtibus Proclus cõfeſſus eſt. elementoꝝ igiť
partes cum ſint generabiles, & corruptibiles, mundi particulæ ſunt, ut Plato dixit, nec Proclus
negauit. ſi uero quouis mõ quæ generabilia, et corruptibilia ſunt, mundi effectus, ac opera, &
nõ partes ſunt, igiť elementoꝝ ꝑtes, mundi opa non ꝑtes. erant uero hæ eædẽ & mundi parti-
culæ, elementoꝝ igitur ꝑtes, et mundi particulæ ſunt, & item non ꝑtes, ſed opa, & effectus, at
ut idem eiuſdẽ ſimul, & ſcd̃m idem, et ut particula ſit, et opus, fieri nequit. ꝙ. n. particula cuiꝰ
eſt particula, huius eſt cõpletiua, ut humani corporis digitus. effectus autẽ, et opus nõ eſt ex-
pletiuum eius, qui ſuã abſoluit, ac ꝑficit ſubſtantiã. non. n. domus ædificatores cõplet ſubſtã-
tiam, neqꝫ ꝙ genitum eſt, naturã. quæ ipm generauit, ut patris ſubſtãtiæ, nõ qua pater ſed qua
hõ, filius non expletiuus ꝑfectiuuſue eſt. particula quidẽ incontinuis una cum toto uniť. Di-
gitus una cum toto copulatus eſt hoĩe. opus autẽ cum abſolutum eſt, ab eo, qui ꝑfecit, maxĩe
ſegregatum eſt, ut a fabro lignario ianua, et ꝙ generatum eſt, a natura generãte. nõ itaqꝫ ꝙ ꝑ-
ticula alicuius, illius ipſius ſimul, atqꝫ eodem mõ et opus eſt. addidi autẽ ſimul, et eodẽ modo,
qm̃ in fœtus generatione a patre, uel a matre materia ſumpta ut ſemen, et ſanguis menſtruus,
particula forte eoꝝ, qui genuerunt, eſſet. ſed nõ ſimul, & eodẽ mõ, et opus eſt. neqꝫ cum fœtus
pars facta eſt. corrupta, atqꝫ in illius naturã tranſmutata, abſoluentis adhuc particula rema-
net. quare ſi mundi particulæ, elemẽtoꝝ partes, non ſane et eius ſunt opa, at quæ ut uis gignũ-
tur, et corrumpunť, mundi, ut Proclo placet, opa ſunt. elementoꝝ itaqꝫ partes, et mundi ſunt

opera, et itē non ſunt ipſius opera. Secus. et ſi in quibuſdā euenire quiſpiā non negaret, eiuſdē eaſdem eſſe partes, et opera, nihilminus etiā ſic in cōtradictionē Proclus incidit. ſi. n. elemēto rum partes, et totius ſunt mundi particulæ, concederet uero eaſdem et mundi opera eſſe. Pla tonum quatenus pticulæ ſunt, enuntiationem Procli, quæ dicit, quæ quouis gignunt̃, & corrū puntur mō non eſſe muudi partes, fore falſam, quāobrē eaſdem et mundi particulas ut Plato nis ſonat oratio, quā citauimus, falſus eſt, et item ſua eſſe pticulas ſuſtulit enūtiatiōe. quo ergo pacto Philoſophus ſe nō aīaduertit a ſemetipſo in contradictionū circūactum, an quia falſitas cæca, quæ nec ſeipſam, nec ueritatem proſpectare ualet.

Quod ſi partes generabiles ſunt & corruptibiles, & totum generabilem eſſe & corruptibilem neceſſe eſt, & propter hoc & elementorum tota & totum mundum generabilem eſſe & corruptibilem neceſſe eſt. Cap. X.

PRoclus uero palam dēphendit̃ cauere, neq; gignunt̃, & corrūpunt̃ mūdi eſſe aſſerat ptes, optime cognoſcens cuius ptes generabiles pfecto, ac corruptibiles eſſent, et ipm eē generabile, & corruptibile neceſſe eſſe. poterā qdem & q̄plurimos alios, qui in philoſophia ſplēdide uerſati ſunt, adducere idipm ad uerbū aſſerentes, cuius nēpe ptes gñabiles, & corruptibiles, & ipm generabile, & corruptibile neceſſariū eſſe. at ad huius fidem, & pbationē, ne faciam longius, ſatis rōnem ſufficere arbitror. Si. n. pars aquæ nullā eſt, quæ ingenerabilis, & incorruptibilis ſit, totū autē aliud eſt nihil, quā cunctæ ſimul ptes, quo pacto, cuius nulla eſt ps, q̄ non ſit generabilis, & corruptibilis, ipm ingenerabile, & icorruptibile eſſe ualeat. q. n. pprie ingenerabile, & incorruptibile, idem ad numerum eſſe neceſſe eſt. nullum uero elementorū ad numerū idem manere pōt. oībus ipſius ſubinde partibus abolitis, et aliis qbuſdā inſup æditis. q enim & prius diximus, quēadmodū nō eadem eſt ad numerum nauis, quæ ſcdm carinam mutata, tēporis pgreſſum tota mutata eſt, & ex alia, alia facta. ita, neq; aqua, quæ nūc eſt, eadem ad numerum eſt, cū ea, quæ, ut ſic dixerim, ante tria annorū millia fuit, uel itē cum ea, quæ longo poſt tēporis interuallo futura eſt, oībus aquæ, quæ prius eral, paucibus corruptis, & eius, q̄ nunc eſt, rurſus corrūpendis. nec in cæteris diſſimilis elemētis rō. quomō igit̃ totā elemētorū molem ingenerabilē, & incorruptibilē eſſe aſſeremus, quæ nunc non ad numerū ſemp eadem eſt, ſed neq;, quia q nunc ex totis elemētis aggregatum eſt, nō corrumpit̃, ſed ſcdm ſpēm eadem manent elemēta, huius oſtenſio eſt. & oīno unq̄ tota elementa nō corrupta iri. neceſſe. n. eſt quādiu mundus eſt, mundi elementorū ex qbus mūdus cōſtat, ſingulum totū ſcdm totum idem ſcdm ſpēm cōſeruari. et. n. quouſq; domus manet domus, oportet et ea, ex qbus cōſtituta eſt, ſcdm totum eādem manere. eadē dico lapides, ligna, & reliqua, q̄uis ſcdm ptes corrumpant̃, ſeu lapides, ſeu ligna, ut et in ea, quæ hāc pceſſit, rōne demonſtrauimus, et in qua re erat Socrates, neceſſe erat, & huius partes ſcdm ſpēm cōſeruari, carnes, aio, et ſanguinem, & oſſa, et reliquas particulas, q̄uis partes partim interierāt, partim edebant̃, quadoqdem hoīes in generatione, et corruptione iugiter ſunt. nō, quia nunc tota ſcdm ſpēm elemēta non corrumpūtur, huius mūdum nō ſubiturum corruptionē id demōſtratio eſt. at ſi demōſtratio niteret̃ ratiōe, nullam in elemētis geniture, et interitus rōnem ineſſe, id pbaret̃, nunc cōtra eſt. cūctarū partium corruptio, et generatio, et totius ſcdm numerū mutatio, & qm̄ contrariis, ac ſe mutuo corrumpētibus informant̃ qualitatibus, cū elementorū ſingulum, cū ex his mundū cōſtitutū, generabilia, et corruptibilia dicere nos cōpellit contrariorū nāq; tum generationes, tū corruptiones, contraria uero qualitates hn̄tia contrarias. oīa elementa contrariis deſcribunt̃ q̄litatibus. tota ergo elementa generationi, et corruptioni ſubdunt̃. Siſia. n. ſuis tota elementa ſunt partibus, cuius nāq; aqua ſubæ eſt tota, eiuſdem eſt, & hæc aqua. Humida. n. & frigida, & tota eſt, & aquæ pars, pariter, & totus aer, & eius pars ſcdm naturā, calidus. & humidus. ignis ſiccus, & calidus. terra item eodem mō ſicca, & frigida. ſi igit̃ eædem qualitates, quia cōtrariæ ſunt, cur elemētorū ptes generant̃ & corrumpunt̃ ſunt cauſæ, eædem uero ipſe qualitates īmutabilr, & reliquā informāt elementorū molem, non ſecus atq; ptes, æque ergo, ac partes, & tota & generabilia ſunt, & corruptibilia. corruptionis qdem cauſas dico cōtrarias facultates. quæ in partibus,

bus,atq; in totis ſpectari elementis.quæ ſortitio partes gigni,et corrumpi dicere,nō item tota quomodo uero nō eadem cum partibus & tota pati neceſſe eſt,cum in utriſq; & generationis cauſa ſpectet́ , cum aūt tota elemēta generabilia eſſe,& corruptibilia demōſtrata ſint,& ex ipſis conſtitutum mūdum generabilem eſſe,& corruptibilē neceſſe eſt.fieri nāq; neqt ut his deſetis,ex quibus cōſtitutus,cōſeruetur mundus,elementis.n.ex quibus qdq; conſtat,corruptis,& ipm corrumpi neceſſariū eſt.cuius igit́ partes generabiles,& corruptibiles ſunt,et ipm generabile.& corruptibile eſſe,neceſſe eſt.qm̄ & tota elntoꝝ moles gn̄abilis, et corruptibilis,ꝑinde et q ex his cōſtitutus eſt,mūdum gn̄abilē eſſe,et corruptibilē ex dictis demr̄auimus.

Velut repetendo rurſus,quoniam falſum, quæ quouis generantur & corrumpuntur mō non eſſe mundi partes, et elementorum partes & totius mundi eſſe partes. Cap. XI.

PRoclum uero quæ quouis modo generātur,et corrumpuntur ridicule nō eſſe aſſerere uniuerſi partes iā paucis oſtendimus.nunc rōnem repetentes hoc modo demōſtramus.in primis igitur ſcd̄m ipm ſint,cōſtituta ex elementis aialium corpora,opera et nō partes eē uniuerſi.Hæc.n.a Diis,qui in cœlo,fieri inquit Plato, a mūdo particulas mutuātibus ut rurſus eaſdem eidem reddāt.elementa uero partes eſſe mūdi,et ipſe nō negat.et ſcire oportet q̄,et prius diſſerui,& elementoꝝ partes,quæ ex uniuerſo in aialium generatione mutuo acceptæ ſunt,ac ipſas eſſe mundi particulas a Platone ſumens aſſerit Proclus.Si igitur ſola compoſita erant,q̄ generātur,& corrumpunt́,impericos fallere ratio forte poterat,q̄ quæ generātur,et corrumpunt́ oia,mundi ſunt opera,et non partes.Si uero ipſæ elementoꝝ partes oriunt́,et intereūt.ſiquidem uiciſſim mutant́.ex aqua corrupta aer efficit́,& ex aere uiciſſim aqua,atq; ex oibus oia,planum et elementoꝝ partes gigni,et corrumpi.ſi igit́ elementoꝝ partes oriunt́,et abolent́,et totius,ut Plato,et Proclus aſſerūt,ſunt mundi particulæ.nō itaq;,quæ quouis itereūt,et gignunt́ modo mūdi opera,et non partes ſunt.particula.n.partes maxie in ſimilaribus q̄titate ſola,non ſpecie ſecreta eſt.nullus uero,mō mere ꝑditus ſic exiſtimo,qui quātitate eſſe hoc huius partem.aut nō eſſe iudicaret.ſi.n.ianue pars eſt hæc tabula,& tabule igit́ pars,ianue eſt pars.paruum.n.lignū qua lignū eſt,eiuſdē cum maximo ſpeciei eſt ligno.ſimilaria quoq; elementa eſſe fatent́.particula.n.totius aeris ſcd̄m ipſam aeris naturā ſola quātitate nō ſubſtantia a toto diſtinguit́.pariter et ignis elemētaris cum parte totus in natura cōicat.cum accedat,externa elementis qualitas ex mutua mixtione non in ſubſtātiæ ipſoꝝ rōnem refertur, quāuis enim alia aliæ aquæ miſcet́ qualitas.ipſarum.n.partium aquæ partim dulcia,partim amara,partim ſalſa,ac extrinſecus hæc,ex terra aq̄ ſubiecta contingūt,ac aquæ ſubſtantiæ non efficiunt differētiam.& flāma q̄dam eſſe ignis nimietas & exceſſus,non ignis elemētaris ab eis cōceditur,& in cæteris non ſecus.Si igitur tota elementa ſuis cōſtāt partibus ſcd̄m ſpēm ſimilia,totius autē mundi ſunt expletiua,ut eius partes,elementa ergo & ſuoꝝ elementoꝝ ſunt partes expletiue totoꝝ,& totius mundi ſunt expletiue,ut eius partes,aut ꝑticulæ exiſtunt.ſi uero elementoꝝ partes,quæ ſunt generabiles,& corruptibiles,mundi ſunt ꝑtes,non itaq; oīa quæ gignunt́ & corrumpunt́,ſunt mundi opa,& non partes.Forte uero accuratius aliquis eiuſmodi pertractās in uniuerſum falſam Procli reperiet rōnem.ſi.n.elemētoꝝ ꝑtes,& totius mundi ꝑtes,uel particulæ ſunt,ex his uero corpora cōpoſita cuncta cōſtituta ſunt.quo pacto nō neceſſe eſſe,& hæ partes,uel ꝑticulas mundi eſſe.admiratione.n.dignū puto,ſi cōpoſitoꝝ elemētorum qdq;,& quæ aialium,& plantaꝝ,corpora,dico particularē ignem & particularē aquam,terrā,aerem,mundi ſunt particulæ,quæ uero ex his,quæ mundi ſunt ꝑticulæ conſtituta, non ſint mundi ꝑticulæ.ut.n.ianuæ pars,aio quidem lignum hoc,pars eſt totius ligni aie dixerim quercus,ex qua abſciſſum eſt.ideo & tota ianua neceſſario,qua lignū eſt, quercus ipſiꝰ ꝑs eſt.ita qdem conſequenter elementa ex quibus cōpoſita corpora cōſtant,totius ſunt mundi ꝑtes,& ex his cōſtituta corpora cōpoſita ipſius mundi partes eſſe neceſſe eſt.

Quod ipſa animalia,& plantæ ac reliqua compoſita corpora partes ſunt totius mundi cum ſecundum rationem tum ſecundum Platonem. Cap. XII.

SEcus.ſi compoſita corpora,& oino generabilia,& corruptibilia mundi opa non partes cen
ſuiſſet Plato,qua rõne in Timæo aſſereret,niſi mortalia aialium genera extarent, mundus
erit imperfectus,iperfectum.n.cum quippiã eoꝝ,quæ in eius ſubam cõducunt,deeſt,imper-
fectum eſt.non.n.opus eſſe,uel nõ eſſe perfectũ,aut iperfectum operis effectorẽ reddũt, neq;
ſcdm ſubſtantiam,neq; ſcdm ipſum,ut non raro demõſtrauimus,efficiendi habitum.nõ enim
diſcipulus ꝑceptorem,neq; nauis nauis ſtructorem,qui abſolutũ habet conſtruẽde nauis ha-
bitum,ꝑficit.& ſi abſoluens,atq; ꝑficiens ab eo,ꝙ abſoluit',opere perficeret',non ut effectricẽ
cauſam,mũdum Plato iperfectum eſſe aſſerit,ſed qa mortalia in eo deſiderant' aialia & oẽs,q̃
ipſum explent partes,ex quibus eſſe poſſidet, minime ſubſiſtãt.ex uerboꝝ Platonis ſerie in-
ſpicere licet.eſt uera faber ad Deos,qui in cœlo iã æditi ſunt,partim manifeſtos,ꝑtim nõ ma-
nifeſtos diſſerẽs in Timæo hæc.nũc ergo ꝙ uobis dico demonſtrãs ꝑcipite.tria nobis genera
reliqua ſunr,eaq; mortalia,quibus ꝑtermiſſis,cœli abſolutio ꝑfecta non erit.oĩa.n.genera anĩ
malium cõplexu nõ tenebit,teneat autẽ oportebat,ut ex eodem ne qd abſit,quæ ante effecta
ſint,ꝙ Deoꝝ uitã poſſit adæq̃re,ut igit' imortali gñent' cõditiõe,ut uniuerſum uere uniuerſũ
ſit uos ſuſcipite,ut illa gignãtis,imitеminiq; uim meã,q̃ i uro ortu me uſum eẽ meminiſtis. cõ
ſideratu dignũ cẽſco,mortalibꝰ aialibꝰ.ſ.aq̃tilibꝰ,terreſtribꝰ,& aereis nõ æditis,hæc.n.dic' tria
gña,cœlum eẽ ipfectũ aſſerit Plato,mũdũ iuxta cõſuetudinẽ nuncupãs cœlum.ita.n.& i prĩci
pio dixit.uniuerſum cœlũ uel mũdus,uel alio,quo noiari gaudet,maxĩe hoc a nob̃ noiatũ ſit.
& i politia.itẽ ꝙ qdẽ cœlũ uel mũdũ noiamus.Si itaq; ꝑfectũ ẽ,cui nulla ex ꝑtibꝰ deeſt,ſi mor
talia abſint aialia,mundi abſolutio iperfecta.mortalia ergo aialia mundi ſunt ꝑtes.ſi.n.nõ ex
titiſſent mundi partes mortalia aialia,his nõ editis non ꝓfecto mũdo pars abſuiſſet, quo ergo
pacto parte deficiente nulla mundus eſſe poterat imperfectus,mortalibus nõ æditis aialibus
itẽ ſcitu dignũ cur non dixit Plato his non æditis uos eoꝝ effectores iperfecti eſtis,ſi cũ nõ eſt
opus,eius effector iperfectus eſt.ſed cœlũ erit iperfectũ,id eſt mũdus.cuncta.n.in ſeipſo am-
plius aialium genera non cõtinebit.partes.n.a toto,& uniuerſo cõtinent'.totũ uero eſt, & uni-
uerſum,ꝙ oibus ſuis abſolutum cõſtat partibus.ſi autẽ partiũ aliqua abeſſet,nõ amplius totũ
eſſet totũ.neq; uniuerſum ꝑterea eſſet uniuerſum.ſi.n.ſtatue pes deeſſet nõ amplius integra,et
tota eſſet ſtatua.neq; ſi populi aic Athenienſium aliqui deſiderãtur totus amplius eſt Atheni-
enſium populus.ſi ergo faber iperat ut mortalia gignantur aialia,ut uniuerſum uere uniuer-
ſum ſit,igit' perſpicuum,ſi nõ ſunt ædita mortalia,nõ amplius uniuerſum uere uniuerſum eẽ.
itaq; uniuerſum,cum partium aliqua deſiderat',non amplius,ut demonſtrauimus,eſt uniuer
ſum.mortalibus nõ æditis aialibus uniuerſum nõ eſt uere uniuerſum,ut Plato aſſerit.cur rõni
bus me niti oportet,cum liceat Platonẽ palã ꝓferre,quæ in mũdo cõplectuntur aialia oĩa,cla
mãtem mundi eſſe partes cum ſcdm unumqdq; ipſoꝝ,tum ſecũdum genera,& cætera oĩa, q̃
ſub aſpectum ueniunt corpora.in ipſo.n.Timæo ante uerba,quæ adduximus de mũdo,& de
eo,ad cuius æditus eſt ſĩlitudinem,exemplari,hæc ad uerbum diſſerit Plato,hoc poſito,ꝙ ſe-
quit',uidendũ.cuiꝰ nã aiantium Deus infingẽdo mundo ſĩlitudinẽ ſecutus ſit.nullius ꝑfecto
particularis generi aialium cẽſebimus.iperfecto,nec abſoluto perſilis, nunq̃ profecto factus
eẽt pulcher.cuius ergo omne aial,quaſi particula quædã eſt,ſiue in ſingulis,ſiue in diuerſo ge
nere cernat',eius ſilem mũdum eſſe dicamus.oẽs.n.ꝙ aio cernant',ratione intelligunt' aiantes
ſicut hoies hoc mundo & pecudes & oĩa,quæ ſub aſpectum cadunt,comꝑhendunt', eius.n.ꝙ
pulcherrimum in rerum natura itelligi põr,& ꝙ ex omni parte abſolutiſſimum eſt.cũ Deus ſi
milem mũdum efficere uellet,aĩal unum aſpectabile,in quo oĩa aĩalia ſuæ cognatiouis cõtine
ret',effecit.ſi quẽadmodum mũdi exemplar cuncta intelligibilia cõplexu ſuo aĩalia continet,
ita & mundus nos,& alia,quæcũq; ſunt aĩalia ſub aſpectum ueniẽtia conſtituit. intelligibilia
autẽ aĩalia ſingulatim,& generatim illius aĩalis,ad qd' exemplar mundns factus eſt, particu-
læ ſuñt.& nos igit' & reliqua quæ ſub aſpectum ueniunt ſingulatĩ,& generatim mundi,q nos
ambit ſcdm Platonem ꝑtes ſunt.ſi.n.ut totum exẽplar ad totum ſimulachrum ſe habet, ideſt
mũdum,ita & aĩalia,quæ ab exemplari cõtinent',intelligibilia,ad aĩalia,quæ ſenſum mouẽt,

a ſimulachro

a ſimulachro cōtenta ſe uiciſſim hn̄t. quæ igiẗ ut itelligibilia, aīalia, quæ ab excēplari cōtinenẗ, ad ipm̄ referunẗ, ita & quæ ſenſum mouent, aīalia quæ mundus cōplexu tenet, ad ipm̄ relationem hn̄t, ſi igiẗ aīalia itelligibilia, quæ ab exēplari continenẗ, ipſius ſecūdum ſingulum, & ſecūdum genera ſunt partes. & aīalia ergo quæ a ſimulachro dico continenẗ mundo, ipſius ſunt partes. cōſidera ꝙ non mō aīalium genera uniuerſi partes mundi eſſe aſſerit, ſed & ſcd̄m ſingulum quodq; indiuiduum, ut Socratē, & Platonē, & hunc equū, & hunc lapidē, & partes eadem naturæ cum eo cognatione exiſtentes, ut Platonē audiuimus diſſerētem, nō extraneas, & a cœli natura alienas. ſed qđ re uera ꝑter elntoꝝ naturam, ex quibus cuncta, quæ ſub aſpectum cadunt, cōſtituta ſunt. nunc nos decipit, ſub ꝑtextu exponendi uerba Platonis aliena quidem certe, & a doctrina illius abhorrentia nobis inſinuās, decretoꝝ eius reiectione ipm̄ iniuria afficiēs, nō. n. ueritatem adumbrare ualet, et, ut euidenter apparet, minime ſatisfaciens his, quæ Plato manifeſte diſſeruit, palam ipſum iniuria afficere uidetur.

Ex Timæo Platonis, ꝙ vniuerſus mundus ex quatuor & ſolis conſtitutus corporibus, cœlum vero ex igne & maxime. Cap. XIII.

HAec quidem hactenus. tp̄s profecto reliquum eſt Platonis uerba recēſeamus, q̄bus abſque aliqua ambiguitate, ac propalā ex quatuor cœleſte corpus cōſtituit elementis, deinceps & reliqua de eius opinione alioꝝ philoſophoꝝ teſtimonia adducā. Platonis ex Timæo uerba declarātia ex quatuor ſolis elemētis cœlum & oēm cōſtare mundum. Propter hæc, neq; duo, neq; īfinitas molitor effecit mundos, ſed unum. ſic unigena cœlum eſt, & erit. corporeum autē, & aſpectabile. Itēq; tractabile omne neceſſe eſt eſſe, qđ natum eſt, nihil porro igni uacuum uideri pōt, nec uero tāgi, qđ careat ſolido. ſolidum autem nihil, qđ terræ ſit expers. quā obrem mundum efficere moliens Deus terrā primum ignēq; iungebat. oīa autem duo ad coherendum tertium aliq̄d acquirunt, & quaſi nodum, uinculumq; deſiderāt. in medio. n. amborum eſſe uinculum oportet aliqđ cohereſcere faciēs, ſed uinculorum ideſt aptiſſimum, atq; pulcherrimum, qđ ex ſe, atq; de his, quæ aſtringit maxime unum efficit, id optime aſſequitur ꝓportio. quādo. n. trium, uel numeroꝝ, uel magnitudinum, uel facultatum quorumcunq; generum cōtingit, ut qđ medium ſit, uti ei primum ꝓportiōe, ita id poſtremo cōpareẗ, uiciſſimque ut extremum cum medio, ſic medium cum primo conferaẗ, id, qđ medium eſt tum primum ſit, tum poſtremum. poſtrema uero, & prima media fiunt. ita neceſſitas cogit, ut eadem ſint ea, quæ deuincta fuerunt. eadē autē cum facta ſint, efficiẗ, ut oīa ſint unum, qđ ſi uniuerſitatis corpus planum, & æquabile explicaretur, neq; in eo quicq̄ eſſet requiſitum, unum iterie ctum medium, & ſeipm̄, & ea, quibus eſſet iterpoſitum colligaret. ſed cum ſoliditas mundo quæreret, ſolida autem oīa uno medio nunq̄, duobus ſemper copulenẗ. ita contingit ut inter ignem, & terrā, aquā Deus, aīamq; poneret, ea quæ īter ſe compararet, & ꝓportione coniungeret, ut quēadmodum ignis aīæ, ſic aīa aquæ, quodq; aīa aquæ, id aqua terræ ꝓportione redderet, qua ex cōiunctione cœlum ita aptum eſt, ut ſub aſpectum, ac tactum cadat. itaq; & ob eā cauſam, & ab his rebus numero q̄tuor mundi eſt corpus effectum, ea cōſtructum ꝓportione, qua dixi ex quo ipſe ſe cōcordi quadā amicitia, & charitate complectiẗ, atq; ita apte coheret, ut diſſolui nullo mō queat, niſi abe odem, a quo eſt colligatus. earum autem quatuor rerum, quas ſupra dixi, ſic in omni mundo oēs partes collocate ſunt, ut nulla pars huiuſce generis excederet extra, qđ quidē ex quatuor ſolis elntis, cum cœlum & mundus oīs conſiſtit, Platonem palā diſſerentem audiuimus. & cām accuratius narrātem. qm̄. n. ex igne & terra admodū contrariis, & natura, & locis mūdus cōſiſtit. cōtraria uero inquit inter ſe in unum coire minime nata ſunt. aliqua medietate, quæ colligaret, & in unā unitatem, & conſenſum uniuerſum adduceret, opus erat, ſed quia hæc ſolida ſunt, nō plana. fieri nequit. inquit hæc una cōiungereẗ medietate, ꝓpter hoc igiẗ aere, & aqua inquit medietatibus erat opus duab⁹, itaq; qui hæc explicant, diſciplinis magis cōgruentia dicāt. nos uero eā, quæ naturalis magis eſt, adducētes expoſitionem, aſſerimus, aerem, & aquā, ignis, & terræ medietates eſſe. & ſi aeri ignis contrarius ſit,

qua is quidem ſecus eſt, hic uero humidus. uiciſſim igiť hæc calidi cõmunione liganť. ambo enim p naturã calidi ſunt. item aquæ, quæ exiſtit frigida, aer calidus repugnãs, humida qualitate cum ipſa cõicat. Et ꝓpter ſeipm medium, & aquæ, unionẽ, quæ eſt ei, cum igne ipertit. pariter aqua humida exiſtens, & terræ, quæ eſt ſicca, repugnãs, cõionẽ frigidæ qualitatis amicitiã, quã ad ipſam habet, amplectiť. & per ſeipſam ad aerem, & per illum ad ignẽ, ipſam cõiungit. & ipſa terra, quæ eſt frigida, & hac igni, qui calidus eſt, oppoſita, & repugnãs ſiccæ facultatis cõione uinciť. & aquã, & aerẽ, ut humida ſunt, igni, qui ſiccus eſt, pugnãtia, ꝓpter ſeipſam mediã coniungit. & qđ extremis media ſunt, id rurſus mediis extrema. aer. n. qui calidus eſt, terrã, quæ eſt frigida, ꝓpter ſeipm mediũ, ad ignis caliditatem, & ipſe p mediã aquã, ad terrã copulãs, ambo. n. aer, & aqua humida ſunt. itẽ aer, qui humidus eſt, per mediã terrã igni ſiccitati cõſentit. ſicca. n. ignis, & terra, ad hæc, aqua, quæ eſt frigida, & humida, ſcdm calidũ p aerẽ medium, ſcdm uero ſiccum per mediã terrã, igni cõplicatur. & ita ut in choro p media, & extrema inter ſe, & media extremis iungũtur, & media extrema, & extrema media effecta, & unus ex oibus efficiť concentus, & cõſpiratio. Si uero medioꝝ abeſſet quippiã, fieri nõ poſſet, ut dictum uinculũ conſiſteret. abſit. n. ſi cõtigerit, aer, & ignis, & terræ, aqua ſola ſit media. quomodo igiť ignis qui calidus, & ſiccus exiſtit, aquæ, quæ humida, & frigida, iunctus cõſentire poſſet, ut. n. quæ omni ex parte pugnãt, & in nullo cõicant inter ſe, ut colligenť, fieri non põt. et ſi enim per mediã terrã ſcdm ſiccitatem ad ipſam uniret, ad ambo terrã & aquã ſcdm calidum pugnãs erit. & minime cõſentiens. at quidẽ item ſi aqua ſuba deſiderec, ignis uero, & terræ aer ſolus interiectus ſit medius. qũo igiť aer, qui eſt calidus, ſimul & humidus, terræ, quæ eſt frigida, & ſicca conſentiet. ad ignem. n. & terrã, quæ ſicca ſunt, penes humiditatẽ, inimicitiã geret. neceſſe igiť eſt, ut inquit Plato, cum duo ignis, & terra ſint extrema, & hoꝝ aerẽ, & aquã duas colligãtes medietates. ita igiť in cõmuni de oĩs mundi ſtructura rõcinãs naturalr Plato, ut e ſolis corporibus quatuor cõſtat. deinceps reliquum particularius, cœleſtia ignea ſubſtãtia plurimum participare aſſerit. dicens. n. quatuor eſſe aĩalis formas, una inquit Deoꝝ cœleſtium genus, alia uolatilium, & per aerem gradiẽtium, tertia uero aquatiliũ forma, pedeſtriũ, & terreſtrium quarta. diuini igiť inquit plurimã ex ignẽ formã operatus eſt, ut & aſpectu ſplẽdidiſſimum atq; optimum eſſet. uniuerſo uero aſſimilãs bene rotundum effecit, ponit uero in optimi prudentiam, atq; illud ſequi inſſit, circa quod omne cœlũ diſtribuit, ut uerus illi ex hac uarietate ornatns accederet.

Quod non neceſſaria in primo de ſublimibus Ariſtotelis argumentatio, qua cœleſtia non eſſe ignem probare nititur. Cap. XIIII.

EX plurimo igne cœleſtia cõſtare corpora Plato palã diſſeruit. quæ uero aſſerit Ariſtoteles in primo, qui de ſublimibus inſcribitur, libro, tollere aggrediens ex igne cœleſtia cõſtare corpora, nihil mihi habere neceſſarii uidenť, iquit. n. ſi cœleſtia oĩa ignea eſſent, iã diu quæ intus ſunt, cõbuſſiſſet. quia in mani cunctis, quæ intus ſunt, mole pſtat. natura. n. ignis, in minori quæ eſt mole, ꝓpter uirtutis efficaciã, & quæ magna excedũt mole, comburit, ne dum in lõge maiori mole exiſtens, & ſolem ſolũ per ſe, & plurimas inerrãtium ſtellarũ aſtronomoꝝ filii, terra eſſe maioris uolunt, ne mõ ſtellas ſimul omnes, & globos ipſos, in quibus fixæ inhereſcunt, abſq; cõparatione ergo cœli ad ea, quæ contiñet intus, exceſſus. quomodo igiť quæ itus ſunt, inquit Ariſtoteles, ſi cœleſtia eſſent ignea reſiſterent? ſed cõtra ipm dicere poſſemus. Primum, neq; tu ipſe ab hac te explicare difficultate uales, uis. n. totum ignem reliqua elemẽta cõtinere, qđ quidem uocas ὑπέκκαυμα neceſſe te oĩno ipm, his, quæ intus ſunt, maiorẽ ſupponere. cõtinens. n. eo, qđ contineť, maius. quomodo igiť quæ intus ſunt, exuſta non ſunt, cũ ignis reliquis ſimul oibus multo maiori ſit exceſſu. alterum qđ tu ipſe dicis, eſt, flãmam non eſſe naturalem ignẽ, ſed ignis exceſſum, ut & niuem frigidi exceſſum. naturalẽ. n. ignem uitalem potius eſſe, nõ aduſtiuum, quale, qđ in nobis calidum innatum uocať. & oĩno ex quo mixtio cõpoſiti conſiſtit corporis, eiuſmodi eſſe aſſeris & ὑπέκκαυμα, igitur & cœleſtis ignis eiuſmodi, eſt

uitalis

uitalis potius quã aduſtiuus.quare nihil periculi eſt,ne cũcta quæ ſunt intus,adurat. aliter uero non ſolum ex igne dixit cœlum cõſtare Plato,ſed plurimo participare igne,ut ad reliquorũ elementorũ,uel reliquorũ compoſitorũ ꝓportionem corporũ,ut ignis ſummum mixtiõe coherceatur.adderem ꝑterea & quartũ,ignis illius naturã eſſe puriſſimã,& tenuiſſimã.uidemus uero & ipſam flãmã,quæ ignis exceſſus eſt,& non uitalem,& naturalẽ ignem,cũ tenuiſſima eſt,uel nullo mõ,uel penitus pauciſſime eſſe aduſtiõis.qualis eſt coruſcatio.& ignis,qui apud nos eſt,ut ex ſolidiori materia ſumit̃,& craſſior exiſtit,aduſtiuus magis eſt.non eni ita & flãma ex ſtupa aie accenſa,uel ex papyro,ut ex lignis,& his querceis magis,quinimo & frequenter per ipſam flãmã manum ducere ualemus,carbonem uero ne attingere quidẽ,et carbo minus tangi põt,qui ex ſolidiori exiſtit materia.magis.n.ex thriallide,& ex papyro carbonẽ tãgere ualemus,quã qui ex dignis,& hũc item magis,quã ferrum accẽſum,fere uero neq; huic ꝓxime accedere poſſumus.ſi igit̃ craſſiſſimus ignis comburit magis,tenuiſſimus uero,& puriſſimus,ut eſt maxime cœleſtis ignis,neq; exceſſus ignis,neq; flãma,ſed ipſe elementaris,& uitalis ignis,quomodo non plurimum a combuſtione et corruptiõe abeſt,uitam uero magis profecto largiens,ut & in animalibus calidum innatum uocatum,qualis eſt ignis æthereus.

Verba tauri Platonici & Porphyrii & Procli & Plotini ex quatuor,& ſolis elementis mundum conſtare Platonem velle,neſcium quinti apud Ariſtotelem vocari corporis ex quo ille aſſerit eſſe cœlum. Cap. XV.

VT igitur Platonis ſententia,& mens cognita habeat̃,ipm ex quatuor elementis uniuerſum conſtare,ac cœlum ipm arbitrari,ſatis & hæc,deinceps & Philoſophorũ qui ipm interꝑtati ſunt,pauci addamus uerba dignum cenſeo.Atticus igit̃ & Plutarchus faceſſant,& ſi quis alius generabilem eſſe ſcđm tps mundum a Platone dici ꝓtulit.teſtes uero nobis ſint ſoli,Platonem ex quatuor oẽm conſtare uelle mũdum,quicũq; ipm eſſe perpetuum ſcđm Platonem opinati ſunt,Tauri Platonici ex primo in Timæum cõmentariorũ ꝓpoſitæ a nobis ante expoſitæ deciſionis.corporatum quidem & aſpectabile tractabileq; effectũ,& quæ deinceps ſequuntur,Mundi conſtitutionem ex igne,& terra opifex inchoauit.qđ uero gignẽdum erat corporatum oportebat eſſe,ut reſiſtentiam haberet,& aſpectabile eẽt,aſpectabile quidem ab igne,ut ſit,tractabile uero a terra,habet ſcđm quodq; nãq; elementum ſenſus.ſcđm ignẽ aſpectus,aſpectabilis aſpectus,aſpectabilis uero color.ſcđm terram tactus.tãgibilis tactus.ſecũdum aquam,guſtus.guſtabilis guſtus.ſcđm aerem auditus,audibilis auditus. olfactui igitur quale ex elementis tribuemus,medium aquæ,& aeris,ut cum ad id loci uenerimus,dicemus. Theophraſtus inquit.ſi aſpectabile,& tactile ex terra,& igne ſunt,aſtra,& cœlum ex his erũt. non ſunt uero.hæc differit quintum corpus.qđ fertur in orbem,inducens.cum igit̃ illud conſtituerit,quod erit.tunc ad hæc inſtabit̃.conſideratu dignum,quo pacto nõ modo uerum exiſtimat Platonem ex quatuor ſolis elementis mũdum cõſtitutũ eſſe dicere huius expoſitor taurus,ſed & Theophraſto pugnat dicenti,nõ eſſe ex his cœlum.Ariſtotelis.n.ſchole Theophraſtus.neq; Platonis expoſitor quintum demõſtratum eſſe elemẽtum exiſtimat,qm̃ eſt ab Ariſtotele.cum.n.ille inquit cõſtituerit eſſe,tunc ad hæc inſtantia afferet̃.medium uero aquæ aſſerit,& aeris uaporem,ipſe.n.eſt ex aqua in aerem,& ex aere in aquã uia.craſſeſcens.n.aqua,rarefactus uero aer efficit̃.eſt igitur olfactus uapor,uapores.n.olfactiles.quodãmodo olfactibilibus affecti qualitatibus.& poſt pauca,rurſus ipſe Taurus infert.& hæc duo extrema inter ſe oppoſita ignem,& terrã ſumpſit.& hæc cõgruere uult medietatibus quibuſdã,quæ inter ſe,& ad extremorũ utrũq; ꝓportionem hñt,& aquã,& aerem ſcđm ꝑdictas uirtutes,ponit ipſa iter ſe copulantes,& extrema ipſis,& inter ſe,inq̃t.qđ Deus in medio extremorũ ignis,& terræ,aerem,& aquã poſuit.& inter ſe,quãtum fieri poterat,copulauit.comparationem colligans medietatibus.Ex his igit̃ conſtitutum cœlum tractabile,atq; aſpectabile effectũ eſt,ex extremis ſenſus cientia accepit ex aſpectabili,& tractabili,& aſpectu,& tactu,aſpectus quidẽ ab igne,tactus uero a terra eſt.hæc itaq; Taurus.Porphyrius uero in cõmentariis in Timæũ loca Pla

tonis antepoſita exponens.cum multus fuiſſet in diſſerendo ex quatuor ſolis mũdum cõſtare
elementis,aduerbium addidit & hæc.dicere uero cœleſtia ex quatuor nõ conſtare,non eſt di-
centis ſcd̃m Platonis decretum,ſed ſequẽtis ꝓprium dogma.qm̃ Plato & cœleſtia ex plurimo
igne effecta eſſe aſſerit.paucioribus uero aliis,& purioribꝰ,atq; ſinceris magis ſcd̃m Platonẽ.
duo quidem prima elemẽta terra,& ignis,reliqua uero uinculi,& cõnexiõis grã ante ꝓſpecta
ſunt,& poſt alia Platonis locũ exponens,in quo aſſerit,& ꝓpter hæc,ex his nũero q̃tuor mũdi
corpus genitum eſt.Item ipſe Porphyrius ad uerbum hæc diſſerit.quatuor corpora ſola dicit,
qm̃ nullum ꝑter hæc,inuenitur in rebus.niſi ex his uincula.Deinde pluribus ꝓbans Porphy-
rius ꝑter quatuor aliud corpus non eſſe addẽs ꝓpoſitã Platonis dictionem infert hæc.perſpi-
cue mũdum ex quatuor aſſerit elemẽtis,planum eſt qđ quintũ corpus eſſe minime exiſtimat,
qđ ab Ariſtotele & archita introductũ,deinceps accuratius inſpiciemus.hæc qdẽ & Porphy-
rius.neq; uero ipſe Proclus in his,in quibus non ad contẽtionem rões conſtituebat,neq; intẽ-
tionem ꝓpriã ſub eoꝝ ꝑtextu,quæ Platoni placent,abſoluere ſuppoſuit,ab hac Platonis opi-
nione alienus fuit.in ratione,cuius frequẽter meminimus,quæ inſcribit̃ conſideratio contra-
dictorum ab Ariſtotele contra Platonis Timæũ multus eſt,Platonis opinioni inſiſtens,atq; ꝓ-
bans cœli naturã non alienã quãdam eſſe ab elemẽtoꝝ natura,ut Ariſtoteles aſſerit,ſed ex his
& ille conſtituit.& hinc pauca ex multis adducemus teſtimonia,ex quibus ſcire licet,neq; ſibi
ipſi congruẽter,quæ de Platonis opinione in ꝓpoſitis Proclus determinauit,iquit.n.in rõne,
cuius meminimus,ad uerbum hæc.non.n.ignis cœleſtis combuſtiuus,ſed,ut ego dicerẽ,uiui-
ficãs,ut & innatũ in nobis calidũ,& ipſe in his,quæ de aĩalium generatione quẽdã eſſe aſſerit
ſplẽdorem,quo ꝑſente mortalium qdq; uiuit,uniuerſum igit̃ cœlũ eſt ex eiuſmodi igne,aſtra
uero huius elemẽti nõ minimã cõtinent partẽ,necnõ & alioꝝ habet quæ ſumma ſunt.Et poſt
pauca.at qui & ſi id intelligeremus terrã oĩbus illuminãtibus tenebras fundere,& umbrã effi-
cere.media uero terræ,& ignis,ꝑſpicua,ſua natura ſuſceptiua amboꝝ eſſe tenebrarũ,& lumi-
nis.& hoꝝ neutrius cauſas eſſe corporibus.ſolũ uero ignẽ luminis largitorẽ,ut terra tenebraꝝ,
plurimũ inter ſe diſtantes.addiſcemus ꝑfecto quomõ & quæ ſunt in cœlo,natura ignea ſunt.
quod.n.illuminant,quẽadmodum hic ignis,planũ eſt.ſi uero amboꝝ id cõmune.hic ignis cũ
forma cœleſti cognationẽ habet.hæc cũ diſſeruiſſet,Proclus deĩceps & cognationẽ cœli,quæ
eſt ad elementa pluribus aliis ꝓbãs intulit.non oportet igit̃ quaſi alienã naturã uniuerſo cœ-
leſtem inducere,ſed illic ponentes naturæ ſummum,eoꝝ quæ apud nos illi tribuere & ob illã
cognationẽ & elñtis quæ hic ſunt generationẽ.ſi itaq; cœli natura nõ aliena ab elemẽtis,quæ
ſunt,hic,apud nos ut & Proclus ſentit,ſed ſummũ eoꝝ quæ hic ſunt in illis eſt,cũ cœleſtia na-
tura ſint ignea.& alioꝝ ſumã habent.ſi hæc Platonis opinioni fauẽs Platonis expoſitor dicat,
quomodo & in his,quæ nũc ꝓponimus tãquã & ſuoꝝ oblitus ipſe ſibiipſi uoces emiſit cõtra-
rias,cœlum dicẽs a corporibus,quæ directo ferunt̃,exẽptum eſſe.& nihil elemẽtoꝝ eſſe,neq;
ignem,neq; terrã,nec medioꝝ quippiã.ubi & magnũ Plotinũ ponemus.qui ſi quis alius,eſſe
Platonis ſectæ dignus eſt,neq; ipſe ꝑtermiſit aſſignatum ab Ariſtotele uniuerſo qntũ corpus
ex quo cœleſtia cõſtituit,ille quæ Platonis opinioni congruũt,loquens ex q̃tuor & ipſe elemẽ-
tis cœleſte conſtituit corpus,& Platonis eſſe opinionẽ oſtendit.itaq; in rõne,quã habet de mũ-
do,hæc dicit.at qui natura corporis eodẽ modo ſemp fluẽte,id.n.& aliis,qui de natura tracta-
runt,necnõ & ipſi Platoni placet,nõ ſolum de aliis corporibus,ſed quoq; & de ipſis cœleſtibꝰ,
quomodo.n.inqt,corpora exiſtentia,& aſpectu cõphenſa ĩmutabilr̃ ſe habebunt,& uniuſ-
modi cõcedens & in his plenum Heraclito,qui aſſerit,& ſolẽ ſemp gigni.Ariſtoteli.n.nullũ ne-
gocium eſſet,ſi quis ſuppõnes quinti admitteret corporis.nõ id uero ponẽtibus qua nã ratiõe
cœleſte corpus ſub ſingulari ſubſtantiæ ꝓprietate eſſe poterit ſempiternũ,cũ corpus ex his ſe-
cundũ illos cœleſte cõſtet elemẽtis e quibus,& quæ hic aĩalia,& poſt alia.Timæũ qui qdẽ uni-
uerſi corpus cõſtituit primũ ex terra & igne ut aſpectabile ſit ꝓpter ignẽ,ſolidũ ꝓpter terrã &
aſtra,ut efficiat non oẽm,ſed ignis ut habeant plurimũ ſequi uiſum eſt.forte recte dictũ eſſet,
& Platone ꝓbabilr̃ ſniam hanc approbãte.aſpectu.n.& tactu cõphenſione ignis hr̃e pluri-

mum uel oẽm euidens eſt.rõne uero ſpeculat̃.ſi ſolidum ſine terra nõ utiq; gigni poſſet,& terram haberẽt nihil eſſet,cur aqua & aere indigeret.abſurdum.n.uideret̃ in igne tãtũ eẽ aquã, ſi aer illic eſſet ſubito in ignis mutaret̃ naturã,ſed ſi duo ſolida extremoꝝ rõnem habẽtia duabus indiget medietatibus ambigere poſſet aliquis nũquid ita,& in naturalib⁹,& Plotinus ita clare Ariſtotelis de quinto corpore opinioni contradixit.Platonis uero ſniam recte ſe hr̃e iudicauit,ex ipſis elñtis,ex quibus & hæc conſtituta,& cœlum cõpoſitum eſſe aſſerentis,& in his q̃ ſequunt̃.atẽ Plotinus docuit,nihil aliud putãdum cœleſtia corpora,quã ignem,ac reliqua elementa,neq; terrã audientes in illis eſſe ad id q; in terra deterius referri,aut flãmã putare illum ignem.feruorẽ.n.eſſe id ſcd̃m Ariſtotelẽ aſſerit Plotinus,& quaſi ignem ꝑſatietatem afficiens non elementare,& uitalem ignẽ.ignem uero aſſerit illis æqualem eſſe,& quietũ naturæ aſtrorum accõmodatũ & ſuauiter calidũ.elñtorum.n.magnopere puriſſimã,& ſinceriſſimã partẽ in cœleſtis corporis conſtitutionem ſecerni,ut neq; extranea,& aliena cœleſtis corporis natura ſit ab elementis,quæ apud nos ſunt,neq; imutabilr̃ eiuſmodi ſit ignis,qui illic eſt,uel terra, uel alioꝝ quippiã.ſed apud nos ſeculentũ,& tãquã ſedimen elementoꝝ fluere,illic uero ipſorum tenuiſſimã,& meliorem ſecerni partem.qm̃ & in aliis aĩalibus aſſerit Plotinus in principalibus admodũ ipſoꝝ maxime potiora eligere naturã.multa qdem & alia adducere teſtimonia poſſem ꝓpoſitã opinionem Platonis corroborãtia.ipſius.n.Platonis diſcipulũ Ariſtotelẽ aſſerẽ fatentem apud nos,& hæc ante teſtãtem,& ob id ipm̃ Platonem carpentem.uidet̃ enim oĩum primus Ariſtoteles opinionem de quinto corpore introduxiſſe,ſed exiſtimo bene ſentientibus ad perrectam,et abſolutam perſuaſionem ſatis ſuperq;,quæ diſſeruimus,et in plus,q̃ neceſſe ſit,de hoc ſermo producatur.

Quod eidem in qualitatibus caliditate aio, & frigiditate, & reliquis quibus apud nos elementa formantur, & cœlum factum aſſerit Plato. Cap. XVI.

QVod non ſolum ex quatuor elemẽtis cœleſte putat corpus cõſtare Plato,ſed & qualitatibus,quæ nobis familiares ſunt,elementa,quæ ibi ſunt,figurat,caliditate aio,et frigiditate,humiditate,et ſiccitate,leuitate,et grauitate,ut nihil ſcd̃m ſubſtantiam ab his,quæ ſunt apud nos,diſtet,niſi tenuitate,puritate.ipſe rurſus manifeſte Plato in Timæo ſic ſcripſit.itaq; ob eam cauſam,& ab iis,et eiuſmodi numero quatuor mundi eſt corpus effectum,ea conſtructum ꝓportione,qua dixi,ex quo ipſe ſe concordi quadã amicitia,et charitate complectit̃,atque ita apte coheret,ut diſſolui nullo modo queat,niſi ab eodem,a quo eſt colligatũ,earũ autẽ quatuor rerum,quas ſupra dixi,ſic in omni mundo omnes partes collocate ſunt,ut nulla pars huiuſce generis excederet extra,atq; in hoc uniuerſo ineẽnt genera illa uniuerſa.id ob eas cauſas primum ut mũdus animãs poſſit ex perfectis partibus eſſe pfectus.deinde ut unus eẽt nulla parte,unde altera generet̃ relicta.poſtremo ne quis morb⁹ poſſit,aut ſenectus affligere.oĩs enim coamentatio corporis,uel calore,uel frigore,uel aliqua impulſione uehemẽti labefactatur,et frangit̃,& ad morbos ſenectutẽq; compellit̃.hanc igitur habuit rõnem effector mundi molitorq; Deus,ut unum opus totum,atq; pfectum ex oĩbus totis,atq; pfectis abſolueret̃,qđ omni morbo ſenioue careret.Si igit̃ totum ex totis calidis,et frigidis,et aliis,quæcũq; uires habent uehemẽtes opifex ipm̃ effecit,nullã partem,neq; uirtutem extra hæc relinquẽs,ut ne ab ipſis intempeſtiue extrinſecus occurrentibus pateret̃,nemini dubium eiſdem qualitatibus,quibus apud nos elementa cõformata ſunt.et cœlum cõſtituentia informari elementa Platonem uelle.ſi.n.cœleſtia elementis,quæ hic ſunt non forma ſimilia,et unius materiæ eſſent,non pfecto nata eſſent,ab his,quæ extrinſecus occurrunt,pati.nunc quoniam ab actiuis horum facultatibus nata ſunt,ut non patiãtur nihil extra inquit,cœlum reliquit Deus,neq; partis elementi,neq; uirtute.ut uero patiãtur uiciſſim,quæ non ſunt eiuſdem materiæ,neq; formæ,ut in naturalibusdemonſtratum eſt,fieri nequit.ſed hæc quidem a nobis in his,quæ in ſexta argumẽtatione,accuratius dicta ſunt,& cuncta illinc ſeligere oportet.

Quod non contingit inquit Plato alterum a quatuor elementis corpus ſimplex. Cap. XVII.

NOn eſſe uero aliquod ꝑter hæc quatuor ſimplex corpus cõtingere aſſerit Plato, ipm diſſentem audire licet. in Timæo enim rurſus diſſerit hæc. dicere oportet qualia pulcherrima corpora effecta ſint, quatuor, ſibiipſis diſſimilia, quæcũq; diſſoluta ex ipſis uiciſſim poſſe gigni. hoc. n. aſſequentes, ueritatẽ aſſequemur generationis circa terrã, & ignem, & medioꝝ ꝓportionem. hoc. n. nemini cõcedemus his corpora pulchriora conſpecta ſcdm ſingulum unũ, ita id aĩaduertendum differentia pulchritudine corporꝝ quatuor genera, & dicere nos ſufficienter hoꝝ naturã ꝑcipiſſe. ſi igitur nemini inquit cõcedere Plato corpus ſimplex dicere his q̃tuor eſſe pulchrius. id. n. ipm declarat ſcdm unũ genus, ut ne aliquis cœleſte corpus uelut pulchritudine ꝓſtans elementis ꝓferat. id. n. minime ſimplex, ſed ex quatuor ſcdm ipm compoſitum elemẽtis cõſtitutum. ex his arbitror nemini dubiũ, nõ ſolum quatuor, et ſolũ eẽ corpora ex quibus uniuerſus mũdus conſtitutus, uult ſed quaſi uaticinãs ante deleuit, quæ ab Ariſtotele uniuerſo aſſignãda erat, quinti corporis naturã. forte aliquis uere magis dicere poſſet qđ iã ſuum ante diſcipulum ſentiẽs in cõmunibus ſermonibus qualia affectaret, ſibi cõtradicẽtem, & nequaq̃ ex quatuor cõcedentem cœlum cõſtare elmtis, & iã ante aſſerẽtem de corpore quinto opinionem. ex quo cœlum eſſe inqt ille, quia ab his cũ in motu differt, tum ab ipſis nihil pati uidet, illius opinionẽ Plato reiiciens nemini cõcedere inquit, his quatuor eſſe aſpectu aĩaduerſa pulchriora corpora ſcdm unum genus qđq;. quaſi dicens, & ſi elementis cœleſte corpus ꝓpter eximias in ipſo reptas uirtutes pulchrius eſt, nõ quo eiuſmodi ſit, alterius ſit corporꝝ naturæ, ſed quia ex puriſſima, et tenuiſſima iſtoꝝ conſtat parte, et ꝑpetuitate, quæ explicari non põt, optime temperationis. eteni in corporibus, quæ apud nos reperiunt ex his elementis non dubiæ conſtãtibus multa, & admiratione digna a natura efficiunt. quoꝝ nihil in ſimplicibus eſſe apparet. uirtutes. n. ſexcente, et rõne ꝓſtantiores a differente ac excellenti tẽperatiõe corporibus inſunt cõpoſitis, aliorũq; ad alia, et cõſenſus, diſſenſuſq;, coloꝝ, et qualitatum infiniti, differẽtiæ motionũ, & alterationum formæ mutate, ut experientia ipſa, et qui naturalia nobis exponũt, ſcribunt, planũ factum eſt, quoꝝ nunc mẽtionem faciamus, opportunũ nõ eſt. quid igitur mirabile, ſiet in cœleſti corpore ꝓpter compoſitoꝝ elementoꝝ puritatem, et partiũ tenuitatem, & ꝓpter optimum tẽperationis modũ, ꝓprietates, quæ explicari nõ poſſunt. quemadmodũ & in aliis nõnullæ inſint quas in ſimplicibus uidere nõ licet, ꝓpter hæc ergo Plato nõ ita ſimplr dixit pulchriora his nemini cõcedemus uſpiã aſpectu corpora aĩaduerſa, ſed accurate, ſcdm unum genus ſingulũ addidit, ideſt ſimplex, & imixtũ ad alterũ. ut ne aliquis ex his cõpoſita in rõnis confutationem afferret. equoꝝ numero eſſe, & cœlum uult Plato. quis igitur ita demõſtratione oſtenſis, et a tãtis uiris Platonicis teſtimonio cõprobatis nõ ſine ſtupore impudentiæ exceſſum nõ admiraret, quod quidem initio orõnis dixi, eoꝝ, qui temere dicere audent. uel qđ, non ex quatuor compoſitũ ſit elemẽtis cœlum, aſſerere Platonẽ, ſed nouit & ipſe naturã quinti corporis ab Ariſtotele intellectam, uel item eorum, qui concedũt ex quatuor elementis ipſum dicere cœleſtia conſtare, non calido ignem cœleſtem Platonẽ informare, uel frigido aquam, et ut ſimpliciter abſoluteq; dicatur, elementorum quodq;, quod in cœlo, quibus elementa, quæ apud nos, qualitatibus non informari.

Quibus rationibus Plato cum ſint quinque ſolida, & ſimplicia corpora cubus pyramis octaedrũ & dodecaedrum, & icoſaedrum quatuor elementis quatuor tribuit dodecaedrũ uniuerſo mũdo, & ꝓ neq; ex hoc quintam eſſe nouiſſe ſubſtantiam non apparet. Cap. XVIII.

SEd enim ut nihil eoꝝ, quæ ab ipſis ambitioſe in ſententiæ Platonis exponẽ, ficta ſunt, non repꝛhenſum relinquamus, paululum ꝑterea ueniæ concedendũ eſt nobis circa hæc imoratibus, ꝓlixæ loquacitati occurrẽtes cenſeo, cum. n. quinque figuræ ſolidæ ſint cõſtitute a rectis lineis, & eiuſdẽ formæ planis. cubus, pyramis octaedrus, & icoſaedrus, et dodecaedrus, hæc enim ſola ſimplicia ſolida eſſe figura a uiris, qui in his excellunt, demõſtrata ſunt. Plato in geometria magnopere peritus, et minime in rerũ naturalium doctrina a geometriæ diſciplinam diſſedens, et allegorice ex planis elementoꝝ corpora generãs, cubicam figurã terræ, pyramin

igni

igni, icoſaedrũ aquæ, octaedrum aeri attribuit. relicta adhuc dodecaedro hac ĩquit Plato ipſa in uniuerſum uſus eſt Deus. igiť Plato tãtum huic tribuit figuræ, ut ipſe in uniuerſo abſus ſit. qui uero qđ ſibiipſis omni ex parte uideť, et non uerum concludere nituť, per dodecaedrũ aſſerunt figurã, ipm naturã elementi quintam obſcure explicare, ex qua cœleſtia effecta ſunt corpora, quare Plato quintũ elemẽtum aſſerunt, ante Ariſtotelẽ, cognouit. at qui Plato nõ in cœleſtium affectione dodecaedro aſſerit Deum uſum eſſe, ſed in uniuerſo ideſt in toto mũdo. inquit. n. ad uerbũ in Timæo hæc. ꝑterea cum ſit una quinta cõſtitutio, qua Deus in uniuerſi fabrica uſus eſt, ea depingẽs, quæ aliquis rõne ꝑcurriſſet non incõcine dubitauerit, utrũ ĩfinitos oportet dicere eſſe mũdos, an finitos? infinitos q̄dem uere exiſtimaret aliquis decretũ eſſe alicuius experiẽtia uacãtis earũ rerum, quarũ peritiã hr̃e oporteret. ſed uerũ unus, an quinque mundi reuera dicere cõuenit, ita magis ꝓbabiliter dubitauerit, ueri q̄dem ſimilis rõne noſtra unũ ipm natum ſignat Deum, alius uero ad alia reſpiciẽs ſecus opinabiť, non dodecaedro figura Platonẽ ad cœleſtia aſſerere Deũ uti, ſed ad uniuerſum, planũ ex dictionibus ipſius effectum eſt. Cœlũ uero non eſt uniuerſum, ſed uniuerſi ps, et ex his, quæ ante tractauimus, clare demõſtratum eſt cõpoſitum ex quatuor elntis Platonẽ cœlum uelle eſſe, & a quatuor minime alterum, ꝓpoſitoꝝ uerboꝝ Platonis accuratiorẽ expoſitionẽ, cui gratũ eſt, et ab his, qui cõmẽtarios ſcripſere aſſumere licet. et nos breuiter parceꝗ illoꝝ ſniam in ea, quæ ꝓpoſuimus, attingemus. Eteni ex ipſa Platonis dictione nemini dubiũ eſt, quid allegorica q̄nque figurarũ doctrina ſibi poſtulat, non ut oſtẽderet uniuerſum, ut Ariſtoteles ſuppoſuit, ex q̄nque ſimplicibus cõſtare corporibus. Plato. n. iã ꝑuenit de quatuor elntis diſputãs nemini dicẽs conceſſurũ pulchriora his corpora, quæ aſpectui patẽt, ſcđm unũ genus ſingulũ. ſed antiqui plurimũ dubitarunt, utrũ unus eſt mũdus, an plures, an infiniti, ut Democritus mũdos eſſe infinitos poſuit, inquit Plato. ſi quidẽ oĩno de hoc dubitare oportet, minime dubitãdum, ſi mũdi ſunt infiniti. ignorãtis. n. inq̄t id ꝓblema eſt nõ inq̄t uiri ſcĩa ꝑditi, ſed neꝗ ſi ſunt quinque mũdi, quia quinque ſimplices figuræ ſolide ſunt, ſingulo mũdo ſcđm unã figurarũ aliquã figurato. quẽadmodum hũc ſcđm dodecaedrũ figurauit. qđ neꝗ ipſi placuit Platoni. unũ. n. unigenã mũdum eſſe uult. Præterea & id his, qui recte expoſuerũt, placuit ex ipſius Platonis motis, uidelicet uerbis. ut huic mundo q̄nque figurarum ſimulachrũ quadraret. cubica. n. figura allegorice terræ, aſſignata, quia ſtabilis et ĩmutabilis ipſa eſt. eiuſmodi. n. cubus firmã et ſtabilẽ habẽs baſim, & minime lubrica eſt. Eſt uero cubus figura ſolida ex tetragonis ſex planis cõtenta, inter ſe finibus congruentibus. Pyramis uero ignis imaginẽ fert. eſt uero et ipſa figura ſolida ex quatuor triãgulis equilateribus, & equiangulis cõpoſita, triãguloꝝ unus q̄dem baſim habẽs, reliqua uero latera in unum pũctum uergentia. qđ pyramidis ſumum efficiť. hãc uero figuram igni Plato aſſignauit. forte quia ignis natura incidit, et penetrat. ab infimo. n. lata incipit pyramis, in acutũ admodum ſummitas eius terminať. acutum uero incidit, et penetrat. forte quia in ſublime ferť. ſupra. n. pyramidis ſũmitas tẽdit. forte quia figura ignis, quo utimur forma quodãmodo pyramidi exiſtit icoſaedro, quæ eſt figura ſolida ex uiginti triãgulis cõtẽta, aquæ appropriauit, quia aquæ natura lubrica eſt, eſt. n. figura hæc ꝓpinqua ſphære. Sphæra uero ſcđm pũctum, planum tãgens lubrica eſt. igiť & rectarum linearũ, quæ ꝓxima ſphære magis aliis lubrica, multoꝝ anguloꝝ figura ſphære ꝓxima eſt icoſaedron figura eſt cõſtãs ex pluribus triãgulis q̃ cæteræ. plures. n. eſt habens ſedes. ſi non ſcđm pũctum planum tãgit, at minori igiť parte oĩno aliis ἰσοπεριμεχων minus ſubiectã tãgit regionem, et hac de cauſa aliis eſt lubrica magis, octaedron aeri tribuit. hæc uero figura hoc intelligať modo baſis q̄dã ſupponetur triãgularis, a quatuor uero huius lateribus quatuor triãguli ſurgant, a ſingulo in unã uergat ſummitatẽ, ideſt in unum et idem pũctum, idem uero & in oppoſita baſis intelligať. facta igiť ex his figura ſolida. ex octo triãgulis compoſita conſtitueť. qui quidẽ ſcđm mediũ conuenientis inter ſe hñt baſes, triãguli qui ſunt in infimo, cũ his qui ſunt in ſũmo ſcđm fines, ſummitates inter ſe in unum pũctum incidentes hñt quatuor in unũ, & reliqua quatuor in alterum. Hæc uero figura ſcđm quãuis poſitionem poſita habitudinẽ ſuperiorẽ ei, quæ ĩferior

eſt, ſimilem habet. eodē modo & ſcd̄m latera. aer uero medię eſt quodāmō grauiū, & leuiū na
turæ. Eſt. n. leuioribus grauior, ut igne, grauioribus leuior terra, & aquā. & uacuā regionē fu-
giens in ſublime, & in infimū pariter, & in latus trāſfluit. hac de cauſa hāc ipſi aſcripſit figurā.
has igiť quatuor figuras dictis de cauſis quatuor elm̄tis Plato accōmodauit. quintā uero, quæ
eſt dodecaedron uniuerſo. eſt uero figura ſolida ex duodecim quinquāgulis cōpoſita, hn̄s qn-
quāgulorꝝ unam baſim. ex quinque quinquāguli lateribus qnque quinquāguli ſcd̄m ſingu-
lum latus ſurgētes, unus & rurſus ex qnque his quinquāgulis alii qnque cōſiſtentes e ſingulo
uergētes in unū inter ſe, & in his alius quinquāgulus in ſede his ſubiecta. figura igiť dodecae-
dron eſt eiuſmodi. quo igiť modo in aliis quatuor figuris ab aliqua ꝓportione elm̄torꝝ ad ipas
ꝓprietatem accepimus, eadem neceſſe eſt rōne, et dodecaedron ex aliqua ꝓportione uniuer-
ſo cōgruere. habet ꝓfecto ad uniuerſum ꝓprietatem. primū qdem, quia quodāmodo ꝓxime
& ipſa imitať ſphærā, & uniuerſum una eſt ſolida ſphæra, deinde ut dodecaedron ex duode
cim componiť quinquāgulis, ita & uniuerſus mundus ex duodecim maximis ꝑtibus conſiſtit
quatuor qdem elemētis, & ſphæris ſeptem errātibus, & una inerrāte. non. n. nouit Plato nonā
ſphærā aſtris uacuam, quā percepit Ptolemæus. ſed octo oēs eſſe uult, ut clare ex genitura ani
mæ ipſius demōſtrauimus. alias etiā cauſas Cōmentatores, cur Plato dodecaedron omni mū-
do accōmodauit, aſſignarunt. ſed ut ne in minime neceſſariis multus ſim, hic & q̄ de his a no-
bis diſerta ſunt, finē habeant. nulla ex hoc moleſtia, Platoni accidere pōt, qđ ex quinto elemē-
to cœleſtia conſtituat corpora. iam pluribus ante demōſtratū eſt ipſa ex quatuor eē cōpoſita
uelle, neq; q̄tuor exceptis elm̄tis, alterū ſimplex corpus naturale contingere arbitrari.

Procli Succeſſoris Ratio Decimaquarta.

DEcimaquarta. oīs artifex uel ipſe, cuius eſt cauſa, materia ꝓducit, uel, cum ipſa ſit, eā ope
ri aptam reddit cum ſit, operi accōmodatā efficit, & ſi materiā ipſe facit, q̃. n. operi accō
modatum eſt materiā demonſtrat, ſed non ſimplr̄ ſubiectū. quādiu igiť operi nō idonea eſt,
materiæ uim minime habet. ſiue ꝓpriā conſtituit materiā, ſiue cum exiſtat uicē ſubiecti hn̄s,
ad opus idoneam facit, ipſe materiā ꝓprii opis oīno efficit. Si uero artificum particulariū ql-
que ita, lōge magis diuinus artifex ſuā materiā efficit. id ipm̄ materiā producens, uel ad opus
idoneā reddens, ut ne artificibus, qui hic ſunt, inhonoratior, deſpicatiorq; habeať materiam
mutuo accipiēs, quā non reſtituet, non ꝓducens ipſæ, at qui qui mutuo ab ipſo accipiūt mate
riā īmortalium generatione, reddūt particulas, quas mutuo acceperāt. Primā igiť materiam,
quā definit generationis ſuſceptricē, ac alumnā, qm̄ artifex eſt uniuerſi, qđ eſt, generatio, ipſe
creauit. et generationis effecit ſuſceptricē. nō. n. aliud habet eſſe, quā materiā eſſe. ſi qdem ter-
minus ipi eſt cū generationis eſſe ſuſceptricē. quare ſiue operi idoneā effecit, ſuſceptricem ipe
generationis effecit, id uero erat, eſſe materiā, ſiue ꝓduxit, ibidē materiā effecit materiam, uni
uerſi artifex quāobrem & oīs artifex horꝝ alterum facit. utrū ꝓfecto horꝝ faciat, materiā facit,
quēadmodum diximus. ſi igiť materiam generationis ſuſceptricem eſſe effecit, huius uniuer-
ſi artifex, uel formarū ueſtigia ipſe ꝓduxit, a quibus fluctuās facta eſt, & errās nullo ordīe mo
ta, cum ſit p ſe, ipſa īmobilis, & penitus exuta formis, uel aliunde hac in materiā uenire ab ali-
quo alio intelligibili, & ipſo Deo aſſeremus, ſi igiť ipſe horꝝ ueſtigiorꝝ cauſa, quomodo nō ma
gnopere abhorret, materiā efficiendo operi cōmodā in generationis ſuſceptionē, hæc impri-
mere ueſtigia, a quibus difficilis, operiq; repugnās futura erat, ac minime cōmoda ad genera
tionis ſubſiſtētiam. inordinatum. n. ordinato pugnat. ſuſceptio generationis, generationi ordi
nate nō pugnat. Si uero alius aliqs ueſtigiorꝝ cauſa, quomodo a rōne nō alienū, ipm̄ quidē effi
cere operi idoneā, ille uero inutilē, et ad opus difficilē reddere, ac ipſum expectare, ut ad opus
difficilis prius reddať, quā efficiat operi accōmodatā. ut poſterius efficiat, & id, cuius gr̄a ope
ri idoneā efficiebat materiā, quaſi fieri non poſſit, q̃ idoneū abſoluať niſi ineptū effectū ſit. ſi
enim operi aptā efficiebat, ut formarum ſola ueſtigia p ſe, ipſa ſuſciperet, abſurdū. erit. n. ope-
ri aptā efficiens, ut inordinata fiat generatio. Si uero ut generationē ordinatā ſuſciperet, quo-

modo ex qbus ſimul opeti idoneam abſoluēdo,eiuſmodi,ut cōſtitueret generationē,expectauit,ut fieret altera.ut ita inordinationi ordinē iponeret.quaſi ſine inordinatione ordinē cōſtituere minime potens.ſi uero hæc abſurda,neq; ueſtigia formarum ordine,qui in ipſis eſt,priora.cum ueſtigiis autē ſubiectū ingenerabile,et in ipſis ordo ingenerabilis,neq; aliquid prius,& poſterius his.ſed qdem neq; materia prius,deinde ueſtigioꝝ generatio,eſſe.n.eius,materia eſt,eſſe ipſi.in ipſa igiť ſunt,et ueſtigia a quo materia eſt.et nō prior ueſtigiis.ſimul.n.atq; ipſa apta accipere.et dans dat ueſtigia,ipſo eſſe,dans.ſi igiť ingenerabilis eſt,et icorruptibilis ſemper exiſtēs,formarū ueſtigia ſemp habuit.ſed una cū his,ut demōſtratū eſt,& ordo.ordo igiť ingenerabilis eſt,et incorruptibilis.et trium nihil primum.neq; ſcđm,neq; tertiū,niſi itelligentia ſolum.quare notione ſublata,ſimul oīa ſunt,materia,ueſtigia,ordo.a quo uero ordo eſt,& mundus eſt,quamobrem ingenerabilis,et incorruptibilis eſt.

Sententiæ decimæ quartæ Argumentationis explanatio. *Cap.* I.

ARgumentatio ꝓpoſita decimaquarta tota nihil habet difficultatis,neq; ꝓpōnē,& principium,quo aliquis concedere poſſet,ꝙ ex natura rerum minime diſſidētes ſit,ac ex ſuppoſitionibus totis,quarū nulla nō indemōſtrabilis eſt,accepta eſt.quarū partim Plato ſuppoſuit,alias uero et ipſe Proclus,ut Platonis ſentētiæ nō diſſentientes rōne concluſit.ex qbus deinceps ſuppōnibus,tāq̄ ex principiis Platonicis mūdum eſſe ingenerabilē concluſit.cū Plato ex fluctuante,et inordinate moto mūdum in ordinē adductū eſſe dicat.inquit.n.cūcta Deus bona appetens,praui uero nihil eſſe,quo ad natura patereť.ita quicqd erat,quod incernendi ſenſum caderet,id ſibi aſſumpſit,nō tranquillū,aut quietū,ſed imoderate agitatū,et fluctuās,idq; ex inordinato in ordinē adduxit exiſtimans illud hoc uniuerſo eſſe ꝑſtātius.qd uero erat.fluctuans,& inordinate motū non plane Platone enodante,ꝑterea et materiam formis exutā eſſe aſſerente,ſuſceptricem tamē,& generationis ſuſceptricē tamē,et altricem,itē eodē ſupponente,atq; dicēte qđ quando aggreſſus uniuerſum efficere Deus primū elemēta formis exornans figurauit,et anteq̄ elemēta fierent,ipſarū ueſtigia ꝑcedebant,rōne uacantia,et imoderate ſe habētia.Hinc Proclus quaſi rōcinans,quia uniuerſum,qđ efficiť,ex materia gigni uidetur,materiam eſſe aſſerit qđ fluctuat,et imoderate agitať.ex quo apud Platonem,diciť Deus facere ordinatū.deinde qm̄ materiam Plato prorſus formis nudatam eē ſuppoſuit,cū.n.exuta formis eſt,et imobilis eſt penitus,neq; fluctuare incōpoſite,et inordinate moueri ualet.motum.n.oino,et ſi fluctuanter,et inordinate moueať,formam habeat aliquā eſt neceſſe.hac de cauſa nō penitus informē materiam fluctuare aſſerit,et inordinate moueri.ipſa.n.ſcđm ſeipſam prorſus imobilis eſt,ſed neq; oino ꝑdita forma,nō.n.pfectis inſignita formis amplius imoderate,& inordinate moueretť,ſed dicta ueſtigia obſcura exiſtētia,et formas ꝑcurrētia abſolutas,ſuſcipientē,et quaſi adumbratam per ipſa futurā formæ efficiētiam,in cōpoſite aſſerit,& inordinate moueri,ut ſi aliquis,fœtus,qui nōdum abſoluti,ſed cōfuſis formationis figuris intelligeret,unde inquit materiā moueri,utpote,quæ iā ueſtigia contineat formarum,i..cōpoſite,& inordinate moueri ipm formæ effectione impfectum,& minime dearticulatū.ſi enī ordinato opponiť inordinatum,& pfecto,& dearticulato,impfectū & minime abſolutū,formæ pfecte motus ordinati ſunt cauſæ,& indiſtincte,& impfectæ uelut ueſtigia pfectoꝝ,inordinati motus cauſæ erunt.has quidē igiť ſuppōnes ſūmens Proclus,qui ante hæc in principio rōnis demōſtrās,qđ & ipſam materiā,mundi effector,& artifex fecit.qm̄ & omnis artifex ipſe ſibiipſi ſuā ꝑparat materiā,& quæ ꝑcurrunt,itē formarū in ipſa ueſtigia,ex quibus fluctuās,& imoderate agitata effecta materia,ipſe materiæ effector cōſtituit rōcinatur deīceps fieri nō poſſe,ut hæc tpe inter ſe ſecreta ſint,ut materia primū ſpoliata formis ſubſiſtat,deinde in ipſa ueſtigia imponanť formaꝝ,poſtremo inordinatum exorneť,in ordinēq; adducatur,ſeorſum niſi,inquit,hæc notione aliquis inter ſe ſegregaret,cum demōſtratum ſit abſurdum eſſe ſucceſſiue & priuať,ut hoꝝ qđq; ſpecteť.non.n.aliquādo materia erat informis,neq; ordinatū,ſine ordine fluctuans ꝑceſſit,cuncta ſimul materiam,formaꝝ ueſtigia,ipſaſq; abſolutas pfectaſq; formas,ſimul eſſe neceſſe.ſimul.n.ac materia idonea eſt,ut formaꝝ ueſtigia ſuſcipiat,genera-

tionis ſuſceptrix,& eſſe hńs in hoc,& protinus in ipſa hæc inſunt,& ſimul,ac formaꝝ ueſtigia adſunt,ſtatim & ordo,& formæ ingenerant̃ ꝑfecte.ſi enim & intelligentia hæc ſecreta ſunt,at Deus una cuncta cõſtituit,uelut corpus ſimul eſt,& indutũ qualitate corpus,atqui qualitas ꝓpria rõne a corpore altera eſt,hæc Proclus rõcinatus.itẽq; materiã ſũmens ingenerabilem eẽ,ideſt initium cui eſſe minime hr̃e,qđ Platonẽ nequaq̃ dicere apparet,merito cõcludit,ſi ſimul cuncta ſunt materia,formarum ueſtigia,ordo materiam ingenerabilem,atq; ĩcorruptibilem eſſe.itaq; ordo,ideſt mundi effectio ingenerabilis eſt,& incorruptibilis.eiuſmodi eſt omni ꝓpoſite rationis inſtitutio,& uia.

Quod nihil in cõmuni propoſita argumentatio difficultatis habet q, & ſi omnibus, quæ in hoc dicuntur, manus dabimus huic ſolo materiam eſſe perpetuam reſtiterimus, vt iam confutato, non amplius mundum eſſe perpetuum concluditur. Cap. II.

OMnes igit̃ ante hanc argumentationes,et ſi principia & rõnum ꝓpõnes ſimpliciter accepere,ut Platoni placet,ac certe id quodã pacto,ac inſuper q; ab oibus ꝓbabant̃ ſuppoſitiones habuere.quale eſt,Dei bonitate,qua cuncta in lucem edidit,perpetuũ eſſe mũdum ratiocinari,ex hoc etiã quia mund. exẽplar perpetuo ſimul cum opifice eſt,& ad ſimulachrũ dicitur,& eſſe exẽplar,& Deum oportere ſemꝑ actu eſſe molitorem,effectorẽq;.& aliaꝝ pariter unaquæq;.ꝓpoſita uero,nulla nitit̃ ſuppoſitione,quæ ꝓbabilitatem,uel ꝓbationem intrinſecus habeat.ideo nõ multam nobis exhibet moleſtiã ut refellat̃,ac ubi recte conſtructa eſt,& ubi falſa rõcinatio,non ignorare oportet oẽm ſubſidium & robur in ꝓpoſita argumentatione ut mũdus eſſe concludat̃ ingenerabilis,nullibi hr̃e niſi ex acceptione.item igenerabilitatis & incorruptibilitatis materiæ.Si.n.alias oẽs conceſſerimus ſuppõnes,non modo qa Platoni placent,ſed quaſi uere eſſent.Præterea & quibus ipſe Proclus ex ſuppõnibꝰ a Platone ſumptis ratiocinatus eſt,hãc uero ſolam materiã æternã eſſe minime cõcedemus,quia neq; Platonis eſt,neq; uidet̃ uera ratio.ꝓbantibus materiã eſſe æternã in undecima rõne cõſutatis,nõ amplius ingenitum eſſe mũdum,reliquis poſitis ſuppõnibus,continget.ſimul.n.atq; materia ſubſiſtit ꝓtinus & in ipſa formaꝝ ueſtigia,& ordo effectus,& hoꝝ nullum prius,nullum poſterius;materia principio non uacãte,initium habebit & ordo,& mũdus.ſi igit̃ aliquis dictas admiſerit ſuppõnes,primum qdem materiã eſſe informem,deinde in ipſa formarum extitiſſe ueſtigia,ex quibus fluctuãs,& imoderate agitata efficit̃,poſtremo inordinatum in ordinẽ ductũ.falſum ſupponit̃,& recte cõfutationibus Proclus uſus eſt,neq; nos negamus,neq; redarguere has ſuppõnes,ideſt demõnſtrare uel nõ ita has Platonẽ ſuppoſuiſſe,uel non genitũ eſſe mundum,ab aliquo cũ inchoaſſet principio,priuſq̃ generatur,non extitiſſe illum diſſeruiſſe.

Quod non omne q, dicitur a Platone Proclus recte accepit inordinate, & fluctuanter moueri materiam, & Porphyrii in hunc locum expoſitio, & q, neq; ita concluditur ſecundum Platonem ingenerabilem eſſe mundum. Cap. III.

SEd neq; ſtatim id intelligere licet,qđ fluctuat,& imoderate agitatũ eſt,materiã Platonem eſſe dixiſſe,quæ ueſtigia formarum ſuſcipit.itaq; Porphyrius in cõmẽtariis,quos confecit in Timæũ.hanc ipſam Timæi partem exponẽs non materiã aſſerit,ut in his Proclus inqt,qđ cum ueſtigiis fluctuat,& imoderate agitatur,ſed formas ex materia & forma effecta corpora,ex quibus mũdus conſtitutus,nõ.n.mundi principia materiam,& formã,quæ corporis ſunt principia,ex materia.n.& forma ſunt corpora.mundi uero principia,ex materia,& forma cõſtituta corpora.quæ quidem ſi aliquis iꝑa ſcđm ſe,ſeorſum ab eo,qui in ordinem adduxit,intelligeret,in motione qdem ipſa penitus ſpectaret,quia naturalia ſunt corpora.naturã uero motus eſt principium,& quietis,in fluctuatione inquã oino,& moto ordine uacãte ſpectaret,qa moderata & ordinata motio a Deo ipſis accedit.ſi.n.facta,& ſubſiſtẽtia cõtẽplaret̃ non in ordinem adducta,& neq; ſitum conueniẽtem,neq; iter ſe habitudinem hñtia,quid reliquit̃ niſi imoderato & fluctuãte motu ipſa moueri.ut nauis ſpoliata gubernatore,& currus auriga carens,

rens,inquit Porphyrius corpora dici a Platone nō materiā,qđ fluctuat,& nullo ordine agitatum,coniectura eſt.aſpectabile eſſe dicit qđ fluctuat.& inordinate moueť, ex quo ordinatū,ideſt mūdum effecit.omne.n.inquit Plato quicquid ſubcernendi ſenſum cadebat ſumens rei nec trāquillum,ſed fluctuās,& imoderate agitatum ex inordinatione ipm in ordinem adduxit.aſpectabilia uero quid aliud ſunt inquit Porphyrius,atq; corpora.materia.n.abſq; ſpecie,& forma ſcđm Platonem,& uix rōne pcepta adulterina,& ſi formarum materia cōplexa ueſtigia intelligať,qm̄ ſpērum ueſtigia,nōdum uidelicet ſpecies,pterea ipſam incorporeā,& iformem intelligere neceſſe,ut & ueſtigia,adumbratio ſimulachri Socratis,nōdum ſimulachrum eſt Socratis.ſi uero & ueſtigia ſuſcipiēs adhuc ſine corpore eſt.pinde minime aſpectabilis,tāquā nōdum ſepta corpore,fluctuās uero,& abſq; ordie motum aſpectabile eſſe aſſerit Plato.non itaq; qđ fluctuat,& abſq; ordine moueť,materiā,quæ ſpērum ueſtigia complectiť,eē aſſerit Plato,corpora uero potius quæ nōdum ſubſiſtentiā conuenientis ordinis ſuſcepe. ſi itaq; hæc ita ſcđm tps ſecreta eſſe dixit Plato,dico quidē corpora,ex quibus mundus,et,qui in ipſis eſt.ordinē,nullus pfecto arbitror rōnem mente pditus amplecteretť.ſimul.n.conſtituit Deus cum ordine cōgruo ſingulum.ſi uero doctrine gr̄a,ut inqt Porphyrius hæc ſuppoſuit,in quo inſpicere quid ipſa ſcđm ſeipſa a ſua,corpora poſſident natura,& ipſa uidelicet eoꝝ natura a Deo cōtenta,quid a Deo,qui ipſa in ordinē adduxit,accedit.nullā forte rō habebit calumniā,non hinc,ut aliquis exiſtimare poſſet,mūdum ſcđm Platonē principio uacare cōcludiť.cum palā ille dicat ipm generationis principium hr̄e,& ante,quā ſit æditus,nō eſſe,& quāuis generatus ſit,indiſſolubile prorſus eſſe.neq; imortalem,& ſi aduentitiā,ac rediuiuā,& a Deo pparatam conſecutus ſit imortalitatem.qm̄ & ciuitatē per reſtaurationem imortalem manere cōtingit.& ubiq; de mundi generatione hæc dicere Platonē,& ſcđm naturā ipm diſſolōnis eſſe ſuſceptiuum,minimeq; ne nudum pferre uerbum apparet,uel qđ ingenerabilis ſit mundus,uel eſſe inińo careat,uel ſit ſcđm naturā incorruptibilis.uel alterū quid eiuſmodi nō diſſimile.quomodo nō maximā Platonis ſententiæ demōſtrationē habet.ingenerabilē eſſe ſcđm tēpus arbitrari,ideſt,cum tpis generatione una incæpiſſe,cum tps non ſit ppetuum.aſſerit.n.cū cœlo tps genitum eſſe.ut ſimul ædita,una & diſſoluanť.ſi aliqua ipſoꝝ ſit ſolō.ſi.n.& in Timæo quaſi de mundo proditurus doctrinā,doctrinæ gr̄a,ut aſſerunt,generationē ipſius ſuppoſuit.cur & in dialogo de regno,& in aliis oībus nō diuerſa de mundi dicit generationē.nequaq̄ pacto aliquo ingenerabilē eſſe docuit,ſed qm̄ hæc in ſexta a nobis abſolutius,atq; pfectius diſcuſſa ſunt ratione,potiuſq; demonſtrationi,quæ pendet ex rebus,inheremus,non quæ ſolū placent Platoni nunc exquirere propoſuimus.eius & hanc concludimus rationem,ne moleſtia minime neceſſaria,hæc inferatur legentibus.

Procli Succeſſoris. Ratio Decimaquinta.

DEcima uero quinta rō talis intelligať.mundi exēplar tribus his ipſis noībus celebrat,unigena,æternum omni ex parte abſolutū,atq; pfectum q̄ ſoli adeſt uniuerſo.aliorum nāq; nullum omni ex parte abſolutum,ideo & ipſe totū aſſerit mundū ſimilem eſſe aīali ſolū omni ex parte abſoluto.unigena uero,neq; id oībus adeſt,quāuis oībus,quæ in cœlo.illoꝝ.n.ſingulum unigena.ſemp uero eſſe,id oībus cōmune eſſe formis,uel ſi nō id,quid oībus,qđ cōmune ſit,formis accedat,nō inueniemus.ſi quidem oēm formā ſemp hr̄e oportet.id.n.æternitatis ſimulachrū.quid ſemp ſit,ſic conſiderat.utrum qđ ſcđm infinitum tps utraq; parte exiſtiť an quod in altera initium habeat,in altera uero finē habeat.ſi.n.ideſt,qđ ſemp dicimus,quid erit æternitati ſimile.illa.n.aliquādo,minime habet,neq; extenſionē,neq; extēſionē,neq; prius & poſterius,ſed ex utraq; parte infinitā.nō ſimul uero infinitum,ſed factū.Si uero ideſt æternitas,uel nihil eſt illi ſimile,uel præ oībus mundus.ſed abſurdum.nullo modo,cum artifex optimus ſit,necnō uolens exemplari ſiīa efficere,ac efficiat.mundus igiť ſimilis maxīe exemplari,omni ex parte,nō in altera ſolum ſemp habet.erit igiť pariter exēplari,ſimile & inordinatum,quia ingenerabile,& ordinatum quia incorruptibile.ſi igiť hæc fieri nō queunt,& oē in-

generabile, incorruptibile, & omne incorruptibile ingenerabile. ut utrũq; ſimile æternitati nõ ſcdm alterum, infinitũ. ac proinde nihil magis inordinato ordinatũ. ſcdm utraq; igitur qd' genitum eſt, ad exemplar, ſimile exẽplari eſſe debuit. ad exẽplar uero generatus eſt mũdus. itaq; generationẽ carens, incorruptibilis eſt, nec ingenerabilis cum ſis, alicui ſubditur corruptioni. id. n. altera ex parte iſinitũ. ſed ingenerabilis ſimul, & icorruptibilis, & utraq; ex pte ifinitatem habens, ut in oibus quemadmodum ipſe aſſerit, æterno ſimilis ſit exemplo.

Decimequintę rationis ſententiæ explicatio.

PRopoſita decimaquinta ratio eadem fere cum ſecunda eſt. & in hac, & in illa, quia ſemper eſt ſcdm Platonẽ mundi exemplar, & exẽplaris ſimulachrum mũdum ſemp eſſe rõcinatione cõcluſit. ſed hoc intereſt, quia ibi eo qd' mutuo ſe reſpiciant ſimulachrũ, & exemplar, & non poſſe unum ſine alio eſſe, cum alterã itaq; ſemp exiſtat, exemplum uidelicet, & reliquũ ſimulachrum aſſerit eſſe ſemp neceſſario. hic uero, eo qd' penitus oportet, ut Platoni placet, exẽplari ſimile eſſe ſimulachrum, mũdi uero exẽplar inquit tribus celebrat, his noib⁹ Plato. omni ex parte abſolutum ipm noians, unigenã, & æternum. ſi itaq; ut ex omni pte abſolutus eſt, ſui ipſius exemplari inquit, ſimilis eſt. ſiquidem totum eſt, & omne mundus in ſeipſo cuncta cõplexus, nihilq; extrinſecus dereliquit. ſed cum unus eſt, tum unigena, ut. n. inquit Plato, ſcdm qd' unigena eſt, ſimile ſit abſolutiſſimo aiali. pinde neq; duos, neq; infinitos molitor Deus fecit mundos, ſed unus eſt unigena genitus cœlum eſt, & erit. neceſſe nempe inqt Proclus, & ſecũdum tertium, mũdum ſilem eſſe exẽplaui dico quidem ſemp, quomodo igit' ſcdm hoc ſimilis eſt. utrum, quia infinito utraq; ex parte tẽpore exiſtat, an in altera ſolum cõplexus infinitũ, ſcdm finem, ut iquit Plato, ſcdm uero principium minime. ſi quidẽ illud æternum, cũ exiſtat, principio & fine uacet. planum infinitum in altera parte ipſi ſilem nõ eſſe, ſed qd' in utraq; q̃re inquit, ſiquidem exẽplaris ſilis, ut ſemp mundus eſt, in utraq; complectet' infinitum, ſui cẽ principio, & fine uacãs, itaq; ſi quidem & eſſe aliquis ſcdm Platonẽ ideas, & exẽplaria cõcederet, non neceſſe ſimul uel eſſe, uel nõ eſſe eiuſmodi ſimulachra cum exẽplarib⁹, in illis diſſerui nũc uero, nõ ad ipſas res, ſed ad ſuppõnes Platonis a nobis ratio liniat'. ſi quidem ſilem aſſerit Plato mũdum eſſe exẽplari. illud uero eſſe æternum. itaq; neceſſe eſt ipm mũdũ, & initio, et fine uacate exiſtimare. ita. n. ſolus apparuit, q̃tenus ſemp eſt, pprio mũdus exẽplari ſimilis.

Quod non recte ad æternum mundi exemplar ſimilitudinem ſumpſit Proclus, & quomodo ſcdm Platonem mundus æterno exemplari eſt ſimilis, ſuipſe eſſe initio minime vacans. Cap. II.

SEd exiſtimo quidẽ, ſi quis accurate & ipſis Platonis uerbis, & his, quæ nunc diſſeruit Proclus, niteret', hic inueniet Platonẽ ipm ſibiipſi non diſſidẽtem, Platonis autẽ expoſitorem nos magis fallere, quã Platonis ſentẽtiam nobis declarare. id uero clarum erit primũ legẽtib⁹ ipſa de re ppoſita Platonis uerba. cum. n. mũdum cõſtituiſſet, & aiam in ipſo inſeuiſſet, & conuenientem mouiſſet motionem, hæc infert. ut motum ipm, & aial aiaduertit æternorũ Deorum effectum ſimulachrum pater, qui genuit, lætatus & hac cum pfuſus lætitia eſſet, icubuit magis ut exemplari ſimile efficeret. itaq; ut ipm eſt aial æternũ, & hoc uniuerſum ita, quo ad naturã pateret', eiuſmodi abſoluere aggreſſus. natura itaq; aialis fuit æterna, & id quidẽ generabili, ut annecteret' fieri non poterat, ſimulachrũ cogitauit mobile, quod æterni effingere atq; exornare cum mũdi fabrica, ac cœlo æternitatis unã quãdam ad numerũ æternã fluentẽ imaginem, q̃ nos tps nũcupamus. dies. n. & noctes menſes, & annos, qui prius nõ erãt q̃ generatũ eſſet, tunc unã cum mũdi ortu oriri ſtatuit. Hæc oia tẽporis ptes, & erat, & erit tpis effectæ ſpecies quas quidẽ æternæ ſubſtãtiæ non recte aſſignãtes nos erramus. dico. n. ut erat, eſt, et erit, huic uero eſt ſolum ſcdm rõnem uerã congruit. et poſt pauca. de his igit' forte in pſenti occaſio minime dicens accuratius diſſerendi, tps itaq; unã cum cœlo effectũ, ut una effecta ſimul, & diſſoluant', ſi ſolutio aliq̃ ipſorũ aliqua fiat. et ſcdm æterne naturæ exemplar factum eſt. ut quã ſimillimus ipſi, quo ad natura eius pateret'. exemplar. n. eſt per ſecula cuncta. Hic itera

per omne tp̄s in perpetuum effectus,& exiſtens & futurus.ſi igit̃ mūdum exemplari ſiſem eē
Plato aſſerit,quia,ut illud eſt per oīa ſecula.ita mundus per omne tp̄s.ſi igit̃ quiſpiā demon
ſtrare poſſet infinitum utraq; ex parte tp̄s Platonē eſſe uelle,cōcedemus non aliter ꝓprio exē
plari mundū ſiſem eſſe niſi ex utraq; ſit infinitus tp̄is parte.cum.n.ſit infinitum tp̄s, mundus
in tp̄e non erit omni.ſi initium q̄dem eſſe,finem uero nō habet.Proclus.n.tp̄s cū ſumat utra
que ex parte infinitum.facile deceptionē ſubtexuit,quid.n.inquit ſemp conſidera.utrum exi
ſtens tp̄e utraq; ex parte infinito,an in altera q̄dem initium hn̄s,in altera finē? uide.n.quomō
in promptu accipit tp̄s utraq; ex parte infinitum.at qui ſi nō quæ ipſi placent, ſed quæ Platoni,
magis ꝓbare uoluit.ut.n.a Platone accepit oportere mūdum exēplari eſſe ſimilem,ita demō
ſtrare opus erat,ſi & tp̄s infinitum utraq; ex parte eſſe Platoni placuit.ut ita reliquum ex ꝓpo
ſitionibus ipſius Platonis cōcludat.ſi ſic exēplari mūdus ſiſis eſt,quia omni in tp̄e eſt,ut illud
omni eſt in æternitate.tp̄s uero parte ex utraq; infinitum ſcd̄m Platonem,& mundū ambab⁹
ex partibus cum tp̄is infinitate una extēdi neceſſe eſt,nunc apud Platonē id demōſtrare mini
me ualens ſine demonſtrationis ꝓbatione ex ꝓpria pena ſumit,tp̄s utrinq; eſſe infinitum, in
parte utraq; tp̄s infinitum Platone non exiſtimaſſe ex ipſis,planum,quæ ipſe nobis Plato de
tēporis natura diſſeruit.tp̄s.n.īquit,cum cœlo factum eſt.ut una effecta ſimul,& diſſoluant̃,
ſi aliqua ipſoꝝ diſſolutio cōtingerit.& item dies.n.& noctes.& annos,qui prius,quā cœlū ge
neraret̃,non extiterāt,tunc una cū mundi cōſtitutione naſci uoluit.ſi itaq; una cum cœlo effe
ctum eſt tp̄s,& prius,quā generaret̃,non erat.cœlum uero factū eſſe inq̄t,cum ab aliquo prin
cipio inchoaſſet,& nō eſſe prius,quā generaret̃,ut in ſexta demōſtratum eſt, īmortalem uero
eſſe,aduētitiam īmortalitatem adeptu.& tp̄s igitur eſſe principium hr̄e uult.nequaq̄ finē.igit̃
ſi una cum cœlo tp̄s principium nactum eſt,& omni eſſe ipſius una extēdit̃,ita uero mundus
ſuiipſius exēplari ſiſis eſt,quia omni in tp̄e,ut illud omni eſt in æternitate,tp̄s uero eſſe inchoa
uit,et mundus igit̃ eſſe cū īchoauit,& cum īfinitate tp̄is ſucceſſiue eſt una extenſus quatenus
omni in tp̄e eſt,exemplari ſiſis æterno eſt.at qui ſi pricipio carere mundum Plato uolebat cur
non dixit,ut exemplar eſſe nō inchoauit,neq; eē deſinet.ita & mundus neq; gigni cœpit,neq;
eſſe deſiſtet.ita.n.magis ſimulachrum ad eius exēplum demonſtraſſet.ſed ut exemplar inquit
omni eſt in æternitate,ita mundus omni tp̄e effectus,ut exiſtens,& futurus,ſi igit̃ eſt aliq̄d tē
pus,in quo nō eſt mundus,ip̄m cadere neceſſe a ſiſitudine,quam habet ad exemplar.ſi uero in
omni eſt tp̄e,initium eſſe tp̄s habet,contingit igit̃ mundum ſcd̄m ea,quæ Platoni placēt, & eē
īnitium hr̄e,& æterno eius exēplari ſiſem eſſe.nemo nunc nobis de tp̄e ambiguitates moueat,
ip̄m ex utraq; parte infinitum demōſtrare cupiens,iā.n.in quinta rōne ambiguitatum ualidiſ
ſimā,qua utraq; ex parte tp̄s eſſe īfinitum apparebat,diſſoluimus.& ſi nōnullæ aliæ ſunt,cum
dabit̃ tp̄s,tum & has ſpeculabimur.non.n.nunc nobis ꝓpoſitum eſt exquirere de tp̄e ſpecu
lationē,id ſolum demōſtrare uolumus ip̄m ſibiipſi hic Platonē non diſſentiētem uideri.ſi igit̃
q̄d iam dixi,aliquis demōſtrare poſſet Platonem uelle tp̄s utraq; ex parte eſſe infinitum,acce
dens demōſtret non e ſuis rōcinationibus,ſed ex Platonis libris,& acquieſcemus.Si uero con
tra.aſſerit.tp̄s una cum cœlo ortum habuiſſe,& priuſquā generaret̃ non extitiſſe. Platoni ue
ro placere utraq; ex parte tp̄s eſſe infinitum Proclus ſumēs,ita & quæ ſequuntur,ratiocinatus
eſt,hic igitur Platonem falſo exponens,nos uero fallere deprehenſus eſt.

Quod ſi non inconſiderate ad ſimilitudinem quā mundus ad exemplar habet occurremus non om
nino exemplari mundum ſimilem eſſe contingit,& quo ad eius fieri poteſt, oportet ſi
mulachrum eſſe exemplari ſimile & rerum quæq; ſimilis, quoad eſſe po
teſt, Deo *eſſe dicitur.* Cap. III.

SI uero aliter mundum æterno exēplari non poſſe ſimilē eſſe diceret,niſi ex utraq; parte eſ
ſet infinitus,principio,& fine uacās.primum quidem nō,quia id Platoni placeat,rōcinat̃.
dictum eſt.n.quomodo ille mundum aſſerit ſiſem exēplari eſſe.ſi uero oīno hic,accuratā ſer
uare,& illic ipſius ſemp ſiſitudinem uult,qm̄ exemplar non quæ fit,ſed ſimul exiſtentē ipſius

eſſe infinitatem habet.ut & ipſi Proclo placet.oportet & mundum nõ quæ fit, ſed quæ ſimul
ſubſiſteret ipſius eſſe hr̃e infinitatem.non ſimilis.n.ei quæ ſemp una non fluens exiſtit,quæ in
tpe facta eſt,& ſi exemplar aliquãdo non habet,neq; prius,& poſterius,neq; oino extenſionẽ;
neq; igit̃ mundum,ſiquidem illi ſilis ſit.hoꝝ quicq̃ habere contingit.ſi itaq; mundus & aliqñ,
& prius & poſterius habet.neq; infinitum ſimul ſubſiſtẽs,ſed factum ẽt ſcdm eos,qui uolunt
eum eſſe ppetuum,planũ neq; ita æterno ſimilem eſſe exẽplari.ſed ſiquidẽ exemplaris ſimu-
lachrum ſubſiſtere oportet,& ut cõtingit,ut & ipſe dixit Plato,ſeruari ſiſitudinem.quẽadmo-
dum.n.inquit ipſe aial ꝓprium eſt,& uniuerſum ita quo ad eius fieri potuit eiuſmodi ꝑficere
aggreſſus.ſi igit̃ quo ad fieri põt,oportet ſimulachrum exemplari ſilẽm eẽ,ut in dictis ab exẽ
plari diſtabat,& ita ſcdm ſemp differat.&,ut Plato dixit,ſeruabat ſiſitudinem ad illud,non qa
ex utraq; infinitum habeat parte,ſed qa in omni eſt tpe,ut in omni æternitate illud. nõ.n.ſolũ
mũdum eſſe aſſerit Plato æterno exẽplari ſilẽm,ſed & cunctas res Deo eſſe nõ diſſimiles affir-
mar.bonus.n.erat,inquit,bono uero nulla de nullo unq̃ aborit̃ inuidia,extra hãc exiſtẽs,cun
ɛ̃ta quã maxime fieri ſibiipſi ſiſia noluit.num ergo qa oĩa Deo dicuntur eſſe ſiſia,Deum uero
ſemp eſſe,necnõ ſui non diſſimilem eſſe & uniuſmodi,ex rebus cunctis corruptionem,& gene
rationẽ,& oino mutationem auferemus?cuius,eoꝝ,quæ in mundo,expers nihil,& ut ſingula
rerum quo ad fieri põt,& ut nata eſt,ſuiipſius ad primũ principiũ ſuſcipiat ſiſitudinẽ. ita igit̃
æqualr̃,& in mundo ad exemplar qđ perpetuũ eſt,ſiſitudinem audiemus,non tollentes,quẽ
mundus,& tps initium habeat,apte dictum a Platone,ſed,ut ipſe dixit Plato,in omni mundũ
eſſe tpe,& ſi initium ipſius eſſe tps habet,exemplari,qđ omni ineſt æternitate,ipm ſilem eſſe
aſſeremus.qđ uero & aduentitiã & non ſubalẽ hñs incorruptibilitatẽ,nõ ideo,quia ita eſt icor
ruptibilis,iã ꝓpter hoc & ingenerabiles eſt,cõtrariũ magis.qm̃ nõ natura eſt incorruptibilis,
ideo & generabilis eſt,ante in ſexta maxime ratione demonſtrauimus.

Procli Succeſſoris Ratio Decimaſexta.

DEcimaſexta.ſi duæ in opifice ſunt uoluntates.altera quidẽ quæ uult,nõ eſſe fluctuans,&
imoderate motum,ut ipſe aſſerit,nihil.n.praui eſſe uolens,ex inordinatione ipm in ordi
nem adduxit.altera quæ uult uniuerſum colligatũ eſſe.mea.n.uoluntate inquit,uinculũ forti
ti maius illis,quibus,cum gignebamini,colligati eſtis,nequaq̃ diſſoluemini.& harũ utriq; uo
luntatum ipſarũ eſſe eſt.hæc ut non ſit inordinatum,alia ut cõſeruet̃ ordinatũ,neceſſe uel has
in ipſo ſemp eſſe uoluntates,uel aliquãdo utrãq;,uel hãc quidem ſemp,hãc uero aliquãdo,ſed
aliquãdo falſum.aliquãdo.n.uelle,aliqñ uero nõ,planum qđ non ſemp eſt.& ſi prius nõ uult
poſterius uult.& econtra,ſi prius quidẽ uult,poſterius uero non uult.Erit.n.in his uoluntati-
bus,& inuoluntatibus prius,& poſterius,& erat,& erit.hæ.n.inquit ipſe tpis ſpẽs,tps uero nõ
in ipſo,ſed ab ipſo.& poſt ipm.ſemp igit̃,& fluctuans n õeſſe,& ordinatũ eẽ uult.cũ igit̃ uolũ
tas ipſo eſſe,efficiat qđ uult.uel ſp utraq; ſemp ipo eẽ faciet,ſi uero ſp efficiet,qđ uult utraq;,
ſp nimirũ,hæc iordinatũ demolict̃,hæc uero ordiatũ cõſeruabit.ita.n.utraq; faciet qđ ſuiipſi
eſt.hæc quidẽ aufert,qđ uult non eſſe.hæc uero cuſtodiens,qđ uult eſſe his hoc mõ & quaq;.
qđ ſuum ꝓprium utriuſq;,efficientibus.eſſe oportet & ſemp qđ ab utraq; efficit̃.ſimul.n.ui-
ciſſim efficiens,& qđ efficit̃.ut in Philebo dicit & ipſe efficit̃ bonum,opifex,& efficiens,& al
terum ſine reliquo nõ eſt.ſemp itaq; & inordinatum tollit̃,quia uoluntas eſt ipm ſemp nõ eẽ,
& ordinatum conſeruat̃,quia uoluntas eſt ipm eſſe.quæ utraq; ſemp ſunt.ſi uero ſemp utrũq;
gignit̃,non erit prius inordinatum,deinde ordinatum.ut neq; prius ordinatũ,poſtea inordi-
natum.ſi uero ante ordinatum,nõ eſt inordinatum,ordinatũ,principium,poſt inordinatũ nõ
habuit.& ſi nõ eſt ordinatum,ante inordinatũ,finem,ante iordinatum,nõ habebit.ſi uero nõ
incœpit,poſt inordinatum,neq; ante inordinatum terminabit initio,& fine ordo uacat,& ipſe
ingenerabilis eſt,& incorruptibilis.at uero nihil aliud eſt mundus,quã ordo,& ordinatũ.inge
nerabilis,atq; incorruptibilis mũdus.qm̃ & abſurdum,cũ in Deo uoluntates ſint duæ,uel hãc
quidem ſemp agere,illã alteram non ſemp,uel hãc quidẽ ipſo eſſe,agere dicere,illam aliã non

ipſo

ipſo eſſe,cum rõni cõſentaneum ſit eiuſdẽ ambas eadem de cauſa eſſe ſubſtãtiæ.et.n.hæc uult non eſſe inordinatũ,quia,ut inquit ipſe,eſſe bonum eſt.hæc uero uult eſſe ordinatũ,quia non eſt malũ.quo igiť,eo qđ non malũ,eſſe bonum Deo magis accõmodať.eo diuina magis eſt, quæ uult nõ eſſe inordinatũ,uoluntas,ea,quæ uult eſſe ordinatum.Deo.n.bonum,q̃ non malum,ꝓprium magis.oino igiť abſurdum ꝓpriã ipſi magis,uoluntatẽ non æternã magis efficere,ſi dictu phas eſt,& efficaciorẽ,cum ſit diuina magis.q̃re ſi uoluntatum hãc quidẽ ingenerabilem eſſe mũdum,hãc uero incorruptibilem eſſe,ſequiť.maior,quæ uult ingenerabilẽ eẽ, quã quæ incorruptibilem.hoc qdem hñs,quia uoluntas quæ id eſſe uult principalior,& diuina magis,hoc uero quia quæ id uult ſubmiſſior & remiſſior,ſed quidẽ altera plana oib⁹, quæ incorruptibilitatis.& altera igiť multo magis eſt,hac manifeſta,quæ,ut ita dixerim,ingenerationis eſt,ſiqdem duæ ſunt,una quæ uult ſiſt ingenerabilem,& icorruptibilẽ eſſe uniuerſum. ſi uero duæ,efficacior,ualentiorq;,quæ,ꝓpter bonum,quã eſt eã,quæ,ꝓpter nõ malum.magis ingenerabile,quã icorruptibile uult eſſe uniuerſum.unã ꝑfecto magis,quã duas eẽ uideri poterit.eiuſdem.n.eſt renuere inordinatum,ſiue ante ordinẽ ſit,ſiue poſt ordinẽ,& ordinatũ ſine principatu ꝓducere,& abſq; fine cõtinere.et.n.nihil aliud quid opifici omni,quatenus opifex eſt,quã ordo;ꝓprium magis.ordinem igiť aſſequi ſuum effectum ois appetit.q̃re appetibile ipſi,quatenus opifex,ordo.ſi uero unum appetibile,una appetitio,ordinis exiſtẽs appetitio.ſi uero appetitio una,& uoluntas,appetitio exiſtens eius,qđ uolumus,una nempe eſt. ſiue ſemp ante tps ordinatum efficiens,& cõtinens,eiuſmodi tpe ſempiterno exiſtẽs.una cũ ſit.abſurdum,imo potius fieri non põt,ut diuidať,& hoc eius Deo tribuere,& id iperfectius,hoc uero nõ tribuere.& id ꝑfectius.Deo.n,qđ ꝑfectius,cũ amplius ſit,quã impꝑfectũ magis cõuenit.

Quod non idem eſt, ſemper velle aliquid Deum, & ſemper eſſe illud idem velle, & q, ſi & ſemper uult Deus generabilia, & eſſentiæ, & bono participare, non quidem æque omnia, ſed vt ſingulum aptum natum eſt cum eſſentia tum bono participare. Cap. I.

QVæ quidem oportebat de Platonis ſuppõne diſſerere ex fluctuãte,& imoderate agitato,ordinatum fieri dicentis modice a nobis in his,quæ contra decimã quartã rõnẽ diſſeruimus,dictum eſt.unde de eiſdem agere ſupſedẽdum.quæ nunc.qm̃ uelle Deum nõ eſſe inordinatum,& uelle eſſe ordinatũ a Platone accipiẽs philoſophus,ex hoc itẽ ingenerabilẽ eſſe mundũ rõne colligit.etſi hæc a Platone de Dei uoluntate ꝓferri non dicamus.forte aliquis tñ & ipm ꝑ ſe id nobis ꝓponeret.ſi uult Deus non eſſe inordinatũ,& ſi ordinatũ eſſe uult.ex qb⁹ item eadem rõcinatione cõcludet.nos rõne ꝑpendere equum iudico.ſi.n.ipſa ſcđm ſe ſpeculatio diligenter ꝑpenſa non uidereť ipellere nos,ut dicamus mũdum igenerabilem nimirũ,neq; Platonem cõgeret,quia dicit uelle Deum & inordinatum nõ eſſe,& ordinatũ eſſe,tñ rõni manus dãtes non negamus Deum ſemp uelle non eſſe fluctuãs,& imoderate motum,igiť neque erat,neq; eſt,neq; erit.inordinatũ dico qđ ꝑ naturã ordine,& cõcinitate priuatũ eſt.nõ.n.certe ꝓducit Deus fluctuãs ipm & inordinatum.male enim eſſe eo,qđ penitus non eſt deterius. ſed neq; caſu,uel & alio principio inordinatũ ſcđm ſubam,uel eſſe,uel gigni concedemus. nullius.n.caſus cauſa.& cunctoꝝ unum eſſe principiũ non diffitemur oẽs.ſimul igiť ꝓducit De⁹ ſingulum qđq;,& ipm cum ordine ꝓducit congruo.ſed quidẽ & eſſe ordinatum dicimus Deũ ſemp uelle,ſi uero ſimul cũ eſſe ipſo Deus & ordinatum eſſe uult,ut ipm eſſe ſit ſimul æternũ, id conſideratione indigere arbitramur.non.n.ſi ſemp uoluit ordinatum eſſe Deus,iã & ſemp eſſe ipm uoluit.q̃uis.n.& ſolo uelle cuncta conſtituit Deus,ſed cum,& ipſa eſſe uult.uult uero cum bonũ unicuiq; eſt eſſe.bonum uero,ut põt,& natum eſt qđq; eſſe. qm̃ & ſemp uult Deus ſubas rõnis participes bono inhærere,& nunq̃ ad deteriora declinare,deteriora dico opiniões falſas,& eas,quæ actiones reiiciunt.bonoꝝ.n.inquit Plato nullã,ꝓter Deum cauſam cenſendum.maloꝝ uero alias quaſdã q̃rendum.& itẽ ipſe eius,qđ eligimus minime cauſa Deus,ſed quidẽ & eſſe cuncta bona uult.praui uero nihil,quo ad fieri põt.ſi igiť & maloꝝ eſt nõ cauſa, & uult cuncta bona eſſe,praui uero nihil,& ſunt mala.non igiť omne,qđ uult eſſe,ꝓtinus ſi-

ſimul, quia eſſe Deus uult, & ipm eſt. ſed ut unumquodq; & eſſe, & bonum eſſe uidelicet natum aptũq; eſt, ita & eſſe ipm, & boni particeps, uult. n. ſingulã quãq; aiam libero ſententiæ conatu, ac impulſu bonam eſſe, & prauitatis penitus expertẽ. ſiquidẽ maloꝝ Deus minime cauſa, ut et Platonẽ differentem adduximus. ſi igit̃ una cum Dei uoluntate de aliquo ſtatim & ſine determinatione aliqua & illud eſſe, ut Proclus ſupponit, neceſſe. quomodo prauitas ſubſtinit, cum Deus ſemp uult ipſa non eſſe, & cuncta bona eſſe ſemp uult. quomodo nõ, oĩs aĩa ſemp bono inhæret, ſemp Deo uolẽtes ſingulã quãq; aiam bonã eſſe, ex electiõe bonum eligẽtem, uel. n. concedere ipm neceſſe non ſemp uelle Deum, in bono eſſe aĩas, ita & maloꝝ eſſet cã, uel ſi quidẽ id abſurdum. uult uero ipſas in bonum ſemp ꝓprios declinare conatus, & prauitatis non aliquo pacto participare. id uero nõ ſemp fit. non itaq; ſimul, ac Deus uult aliquid, ꝓrſus & illud eſſe neceſſarium eſt. qm̃ et uult ſibiipſi cuncta, ut inquit Plato, eſſe ſĩlia. ſed ut cuiuſque uidelicet natura ad ipm ſĩlitudinẽ ſuſcipe ualet, ita et ſuſcipiũt. ſic igit̃ et particularium ſingulum uult gigni, et eſſe Deus: ipſe igit̃ eſt ſcdm̃ Platonẽ, q cœleſtibus in Timæo iubet, ut ad animalium effectionẽ mortalium conuertant̃. ſed uidelicet cum oportet, & particulariũ qdq; gigni natum eſt, tunc et eſſe ipſa uult. nõ. n. Socrates añq̃ ſophroniſcus gigneret̃, gigni natus ẽ, ſed et prius, quã ſophroniſcus naſceret̃, Socratem gigni uoluit Deus, ſed nõ ſimplr̃ gigni, uel ſemp gigni, ſed cum gigni poterat. ita igit̃ et prius quã ordinatum gigneret̃, ordinatum eſſe uolebat, ſed quando eſſe poterat, generabile quidem exiſtẽs, generabilium uero nullum principio uacare poteſt, ut in prima demõſtrauimus ratione, nõ itaq; ſi ordinatum eſſe Deus ſemper uolebat, iam et perpetuum ipſum eſſe neceſſarium eſt.

Quod aliquã & abſq; tempore & impartibilis Dei *uoluntas uelut & cognitio, & prouidentia, & ſi quæ gignuntur & cognoſcuntur etiã diuina fruuntur prouidentia multiplicata, & partibilia ſunt, & aliquam ſunt, & nonnunquam non ſunt.* Cap. II.

SEd neq; ſi aliquando quidem ſit, aliquãdo uero nõ ſit, quod eſſe Deus uult, iam ꝓpter hoc aliquando quidem hoc, aliquãdo uero aliud uelle Deum aſſeremus. una enim eſt in Deo, & ſimplex boni uoluntas, qua, rerum unaquæq; bono ut una eſt, participat. ut igit̃ cuncta eẽ uult ſibiipſi ſimilia, ſed ſimilitudo non eadem in oĩbus, ſed ſubſtãtiarum ꝓportione congrua, & competens, ita & ſi uult oĩa eſſentiæ, & boni participantia, ſed ut põt, & natũ eſt unumqdq;, tum eſſentiæ, tum boni particeps. quare & eſſe ordinatum, ideſt mundum ſemp uoluit, ſed ut potuit, & natus eſt, eſſe uoluit. natus eſt generabilis exiſtẽs ab aliquo principio, & nõ ſine principio eſſe uniformis igit̃, ut cuncta ſint, Dei uolũtas, ut & ꝓuidentia, & cognitio uniformis; ſed ut Dei ꝓuidentia multitudine eoꝝ, quibus ꝓuidet, non multiplicat̃, neq; cognitio ad indiuiduã admodum ueniens, neq; rerum uarietate, neq; eoꝝ ſubſtãtiæ partitione uaria reddit̃ ac unã diſcerpit̃, ſed partibilia impartibilr̃, & uaria uniformiter cognoſcit, & quæ in tempore ſine tempore. ita quidem & Dei uolũtas, qua cũcta eſſe uult, nõ tpis diſtãtia eoꝝ, quæ ꝓmũtur in lucem, unã diſtrahit̃. non. n. qm̃ aliud in alio tpe gignit̃, & eſt, ideo & uoluntas Dei, qua ipſa eſſe uult, alia in alio tpe efficit̃, ſed ut futurũ nouit ſemp, & qđ nõdum eſt, ipſius ꝑcognitioni pſẽns adeſt, ita quidẽ & eſſe futurũ, uoluntas eius ſemp eſt. nihil. n. ita prius eſt, neq; poſterius, ſed neq; aliud quid apud Deum futuri eſſe notionẽ aſſeremus niſi uoluntatẽ, qua futurum eſſe uult. auferat̃ uero ante oĩonis prauitas. Si. n. & nouit qđ erit, ſed nõ fore ipſam uult, quia nulla eſt aliqua ꝓpria, & ꝑ ſe mali ſubſiſtẽtia, ſed actionis ꝓgreſſu naturalis euidẽtem ſumit ſubſiſtentiã. ſi igit̃ futuri in Deo notio ſemp eſt, & nõ aliquãdo habet, neq; igit̃ uoluntas, qua futurũ eſſe uult, aliquãdo habebit. itaq; impartibiliter & ſine iteruallo, ut oĩbus prouidet, ac cuncta cognoſcit, ita & oĩa eſſe uult. hæc igitur cum hoc pacto ſe habeant, nihil relinquitur neceſſarii eo quod ordinatum eſſe Deus ſemper uult, iam & ipſum eſſe perpetuum.

Quod quæ alibi ab ipſo dicta recte de Deo Proclus *de impartibili* Dei *cognitione, & effectione per ea, quæ hic dicta ſunt ad contentionem ſuſtulit.* Cap. III.

Quod

QVod ꝙo & ipſe Proclus in his, in qbus rõnes cõficit minime cõtentioſas, ſed ipſam ꝑ ſe
rerum circũſpicit ueritatem, hæc & plane cognoſcit, & dicit. cognoſcemus ex hac ipſiꝰ,
& alibi inciſione, adducemus ex rõne, quã habuit de decem aduerſus ꝓuidentiã, ambiguita-
tibus. diſſerit. n. hæc. breuiter igiť dicentes oĩum ꝓductiuum, illud unum oĩum conſeruatiuũ
eſſe. omni ſubſtãtia exiſtentiam ueriorem hñs, et omni cognitione illuſtrioré, cognoſcibilibus
non diuiſum, neq; circa ipſa motum, hoꝝ. n. aĩalis & intellectiua cognitio habet ꝓprietates. et-
eni mens oĩs una, & eſſe multiplex, & notiõe, & aĩa omni motio exiſtens, & non ſine motione
intelligit. illud uero in uno manens, intrãſitiuum ſimul, et ĩpartibile, et cuncta eodẽ modo co-
gnoſcit, et nõ modo hoĩem, et ſolem, et omne qď iſtiuſmodi eſt, ſed et ſingulum ſingulariũ, ni
hil. n. fugit unum illud. et ſi eſſe dixeris, et ſi cognoſcere, et poſt pauca. ita et aliqua ꝓuidentiæ
cognitio in ipſo ĩpartibili oĩum eſt eoꝝ, quæ partiunť ſcdm cognitionem et ĩpartibilium ad-
modum cuiuſq;, et uniuerſaliũ, et ut cõſtituit ſingulum ſcdm unũ, ita et cognoſcit ſcdm unũ,
ſi itaq; nõ una cum his, quæ cognoſcunť, partiť Dei uolũtas, ſed ſine trãſitione in uno manẽs
& impartibiliter oĩa non modo uniuerſalia, ſed et ipſa ſingularia et ĩdiuidua cognoſcit. ita ſin-
gulum quẽadmodum, et ſingulum cõſtituit, cognoſcit Deus ĩpartibiliter, et ſine trãſitione nõ
modo uniuerſalia, ſed indiuidua, et quæ eſſe hñt in tempore, & aliquãdo exiſtentia, aliquando
minime. non ſimul motus cum eoꝝ, quæ gignunť motione, et ſi quæ gignunť, aliquãdo qui-
dem ſunt, aliquãdo uero nõ ſunt. ſi uero Dei uoluntas ĩpo eſſe id, qď uult, ut inquit Proclus, ꝓ
ducit. uoluntas igiť Dei ĩpartibiliter, et ſine trãſitione ſcdm unum oĩa cõſtituit, nõ ſimul cum
his, quæ ꝓducta ſunt. diuiſa, neq; circa ipſa mota ſed uniformiter quæ multiplicata ſunt, effi-
cit et partibilia ĩpartibiliter, et quæ in tpis eſſe hñt interuallo, tpis puncta. ſi uero et indiuidua
impartibiľr, et nulla tpis intercapedine efficit Dei uoluntas, minime circa ipſa mota, particu-
laria uero, et indiuidua aliquãdo quidem ſunt, aliquãdo uero nõ ſunt, contingit igiť et Dei uo
luntatem de aliquãdo futuro mũdo, aliquãdo quidem eſſe, aliquãdo uero nõ eſſe, neq; prius,
et poſterius hře, tãquã circa ea, quæ ab ipſa ꝓducta ſunt, minime motã. his uero ipſis et Ploti-
num in ſuperioribus nõ diſſentanea diſſerẽtem adduximus, quorum et nunc mẽtionem facia
mus, operepcium erit. itaq; ille de facultate Dei molitrice hæc diſſerit. eniuero ſingulã actio-
nem abſolutã eſſe, neq; phas Dei aliud quid exiſtimare, quã totum, & omne, oportet, in quo-
uis ipſius cuncta ineſſe, oportet igiť et ſemper eſſe, oportet igiť et futurum, ut iã ꝑſens eẽ neq;
poſterius quid iu illo, ſed iam illic ꝑſens, poſterius in alio primũ efficiť, ſi igiť iam adeſt futu-
rum, neceſſe ita adeſſe, ut in poſterius ꝑeognitũ, id uero eſt, ut nullo tunc indigeat, id uero eſt,
nihil deficiat. cuncta igiť iam erant, et ſemp erant, et ita erant, ut dixerim, poſterius hoc ꝓpter
hoc. extenſum. n. et uelut explicatum põt demõſtrare hoc poſt hoc, ſimul uero exiſtens omne
hoc, id uero eſt hñs in ſeipſo, et cauſam. ſi itaq; ſcdm ſapiẽtem Plotinum fururũ ſemp Deo ꝑ-
ſens eſt, nihil apud ipm poſterius, ſed qď in alio poſterius, iam Deo ꝑſens adeſt, et ſemp adeſt,
his uero ipſis nõ diſſentanea et Proclũ diſſerentem demõſtrauimus, non igiť, neq;, ſi ordinatũ
aliquando qdem erit, aliquando uero nõ erit, et Dei, ut ipm ſit, uolũtas aliqñ erit, aliquãdo nõ
erit. quare neq; prius habebit, ꝑinde et poſterius, neq; tps. eniuero, neq; quia ſemp, ut ordina-
tum ſit, ideſt mundus ſit, uoluit Deus, iã ꝓpter hoc, et abſq; principio eſſe mundũ neceſſe. cum
corporea, et generabilis natura ſubſiſtennã, quæ principio uacet, minime ſuſcipiat. ſi uero, qa
aliqñ eſt, et aliqñ non eſt ordinatũ, ideſt mundus, cogit et Dei uolũtatẽ Proclus aliqñ quidem
eẽ, aliqñ uero nõ eſſe. Et ideo ſuo tpe eſſe. oĩum ꝙo Dei uolũtas cõſtitutiua, ut uero cũcta cõſti-
tuit, ita et cognoſcit oĩa, ut ipſe rurſus dixit, cognoſcit uero oĩa nõ modo uniuerſalia, ſed et ſin-
gularia, et ĩdiuidua admodũ, ut et id item ipm adduximus diſſerẽtem, hæc uero ꝑtibilia ſunt,
et minime æterna, ſed aliqñ qdem exiſtentia, aliqñ uero non. itaq; et Dei de rebus notio habe-
bit prius, et poſterius et aliqñ eſſe, et aliqñ non eſſe, et ſub tpe eſſe, et nõ uno mõ, neq; ſine inter-
uallo, ſed pluribus modis, et interuallis particulariũ quodq; comꝑhendet. ꝓuidentia uero itẽ
eodẽ modo una cũ his, quibus ꝓuidet, in partes ſecabiť, et minime uniformis, ſed multiplica-
ta erit, nõ ſecus, ac illa, et in tpe, ut et illa, prius, et poſterius habebit. itaq; Philoſophus ſuorum

enũtiationum utrũ uult, repellat. fieri nãq; minime põt, ut ueritas ĩ utraq; cõtineat᷑, dico qdẽ tunc uno mõ primã cãm, et ſine trãſitione, et ipſa ĩdiuidua, et ĩterdũ ſunt, & q̃ ĩterdũ nõ ſunt ꝑducere, et cognoſcere, et ut in rõne, quã de ꝓuidentia habuit diuina, ratiocinatus eſt, ipſis prouidere, et ſi aliqñ quidem ſic mundus, aliqñ uero nõ ſit et Dei, quæ eſt, ut ſit mundus, uolũtatẽ aliqñ quidẽ eſſe, aliqñ uero nõ eſſe, ut hic aſſerit, ꝓinde et prius, et poſterius hr̃et. ſed quidẽ in ratione de eius ꝓuidentia in ipſas ſolas res intuens ſcd̃m rectas de Deo notiões, illa recte ratiocinatus eſt, reiicienda ſecũda, cõtentioſius ab ipſo magis, quã ꝓ ueritate diſputata. ſi igit᷑ illa uera, et rerum oĩu m cãuſa in uno manens ſine trãſitione ſimul, et impartibiĺr, et indiuidua, et q̃ eſſe in tꝑe hñt, circa ipſa minime mota producit, et iuxta Plotinum futurũ iã Deo ꝑ̃ſens adeſt, neq; in ipſo poſterius. cõtingit igit᷑, potius neceſſarium eſt, et ſi ordinatum non nũquã ſit, ideſt mundus, interdum uero nõ ſit, Dei uoluntatẽ de eius eſſe ꝑpetuã eſſe, nõ una cum ipſo motã, neq; cum diſtãtia exiſtentiæ ipſius una diſtãtem. ſiquidẽ uniuſmodi ſemꝑ & boni ſolius uolũtas. uult. n. ſemꝑ eſſe bonum, ſed ut unumquodq; natum eſt, boni eẽ particeps. generabilia uero, et corpora ꝑ̃cipue nõ ſemper eſſe, ut a nobis non raro demõſtratuuı eſt, nata ſunt.

Quod & ſi in ſuppoſitione concederet aliquis voluntatum Dei, hanc quidem priorem, hanc vero poſteriorem nulla ex hoc videtur neceßitas ſub tempore facere Dei voluntates, & q. quantum in Procli cauillatione, & ſi perpetuum eſſe mundum cõcederemus, neceſſe prorſus ſub tempore eſſe, & intellectiuas omnes ſubſtantias, & ipſum temporis auctoris Deum in quo q. & ſingulariũ cognitionẽ habet Deus. Cap. IIII.

SEd enim ſi iuxta ſuppõnem ipſis aliquis concederet aliquando Deum uelle aliquid eẽ, nõ nunq̃ uelle ipm̃ non eſſe, uel contra, interdum uelle non eſſe ipm̃, interdũ eſſe uelle, & ideo uoluntatum hãc quidem eſſe priorem, hãc uero poſteriorem, qualis hinc neceſſitas apparet et tempus in Dei uoluntatibus reponi, q͂a ſolum ſimpĺr uolũtatum hæc prior dicit᷑, illa uero poſterior. captioſum. n. arbitror, & iuxta nois cõmunionem prioris, & poſterioris, iam ꝓpter hoc & in Dei uoluntatibus prius, & poſterius, tꝑs ſubintelligere neceſſe. non. n. omne quouis modo prius, & poſterius dictum, tꝑis prorſus eſt explicatiuum. ita. n. & ſubſtãtiam intellectualẽ oẽm, & ab omni exemptã corpore, & ipm̃ tꝑis opificem, & ſi perpetuus ſit mundus, uel ſub tẽpore efficiemus, uel in ipſo tꝑs ſubſiſtere dabimus. ſubſtãtias igit᷑ intellectuales quãtũ ex rõne hac ſub tꝑe efficere neceſſarium, hinc planum. ſi. n. impartibilis eſt mẽtis notio & abſq; diſtantia. at igit᷑ non ſimul oĩa intelligere ipſam, & una ipſi nobiſcum fatent᷑, ut & Proclus in adductis eius uerbis ex rõne, quã de ꝓuidentia habuit, dicens ſignificauit. eteni mens oĩs una, & multa, & eſſe, & intelligere. moueri. n. circa cognoſcibilia ꝓprium eſſe inq̃t intellectiuæ, & aĩalis cognitionis. mẽtem uero dicimus nõ opificam uidelicet, ſed ĩtellectiuas, quæ poſt illam, & ab illa ſunt, ſubſtantias, quæ interdum ſint. eiuſmodi igit᷑ mens, ut & Græcoꝝ filii dicerẽt, nõ ſimul forte, & Deum, & angelum, & aĩam, & mũdum, & ſecula, & tꝑs, & alioꝝ ĩtelligere ſingulum ualet, ſed unicuiq; priuatim accedit ab intellectione in intellectionem migrãs, & ſi abſq; tꝑe & ſine diſtantia ſibgulum intelligibile attigit. mentis. n. molitricis peculiaris ſubita, & impartibilis ſimul oĩum notio. igit᷑ aliquid primum ĩtelligit mens, hoc uero ſcd̃m, illud uero tertium. ſi igit᷑ quod aliqñ ſimpĺr poſterius habet, & prius in hoc, & tꝑs eſt, & intellectuales igit᷑ ſubſtãtiæ oẽs, et corporibus ſeparate ſub tꝑe erunt, et in ipſis conſtituetur tꝑs. & quo pacto q̃ penitus a corpore ſeiugata & corporea motione priuata ſub tꝑe erunt, more corpoꝝ ſubſiſtentiæ. tꝑs. n. in motu, & abſq; motu tꝑs non eſt, ut Ariſt. demr̃auit, et oĩbus placet. motus uero in corꝑe prorſus. qđ igit᷑ penitus ſegregatum a corꝑe, & ſcd̃m ſubãm, & ſcd̃m habitudinẽ, id et a tempore ſequeſtratum. mens uero oĩs, et ſubſtãtia a corporibus ſegregata eſt, ſeparabilem ab omni hñs corpore ſubãm, et ſcd̃m habitudinem, ut. n. Ariſtoteles recte in libris de aĩa dixit. q̃lis particula, uel quomodo mens cõtinebit difficile et fingere. ſi igit᷑ illa tꝑis oĩs mens, harũ uero aliquæ, uel omnes intellectionem cum diſcurſione hñt. hoc quidem prius, hoc uero poſterius intelligẽtes, nõ itaq; quouis mõ prius, et poſterius eſt, ꝑtinus et tẽporis declaratiuum exiſtit,

ſtit,

ſtit. Præterea ſi iuxta Platonem, cum cœlo tp̄s generatū eſt, ut ſimul facta, et diſſoluanť, ſi ſo-
lutio ipſoꝝ aliqua aliqñ fiat, planum qđ, ſi quis notione nõ eſſe mūdum ſupponeret, neq; tp̄s
erit. cõtingit uero, imo neceſſarium potius eſt, et cum mundus nõ ſit, intellectuales eſſe ſubſtã
tias. non. n. in habitudine, quæ ad corpa eſt, eſſe hñt, ut ſublatis notione corporibus, ſimul ſub
ſtantia deleať intellectualis. Si. n. et ſimul oĩa ſubſiſtere aliquis cõcederet, et intellectiuas ſub-
ſtãtias aio, & corpora, nihil q̄dem abſurdi, ut in aliis audiuimus Proclum differentem, quæ ſi
mul exiſtūt, intelligẽtia ſeparare, ut uideamus, ut unicuiq; rerū quæ ſunt, ſimul quid ex ꝓpria
ipſius natura adeſt, necnõ quid ab ordine, et habitudine, quæ ad alterum. mundus igiť intel-
ligentia a rebus ſepareť, mane autẽ uero incorporeæ et intellectiue ſubſtãtiæ, qualis et nr̄a eſt
aĩa. igitur et nõ exiſtente mundo, nõ minus ipſa per ſe erit notio mentis, cum trãſitione. id enĩ
eſt ipſius natura. hoc quidem prius intelligeť, hoc uero poſterius. ſiquidem. n. a corpore, aut tẽ
pore ut intelligat trãſitiue habet mens oĩs, ſubſtantia mentis a corporibus ſeparabilis. contin-
git igiť mentem ipſam cum per ſe exiſtat ſine trãſitione, & ĩpartibiliter ſubito ſimul oĩa ſpecu
lari. ſi. n. trãſitiue ſpeculatio eius pendet ab habitudine, quæ ipſius eſt ad corpus. eius igiť p ſe
actio ſine trãſitione ſcđm naturam eſt. igiť et ſi opabiť aliquando ſic, alias fruſtra habebit ſub
ſtantialem hanc uirtutem, operãs uero ita et oĩa ſimul intelligẽs quæ ſunt, nihil hac diſtabit a
diuina et opifica mente. qđ quidem a rõne abhorret. ſi igiť fatentur ſubſtãtialẽ mentis actio-
nem tranſitiuã eſſe, et ob id prius in notione eſſe, et poſterius. intelligentia uero corpoꝝ natura
ſublata, tp̄s ſimul auferri neceſſe. mentem uero nõ item. tp̄e igiť intelligentia ſublato, cõtingit
prius eſſe, et poſterius. ſi igiť omne ſimpl̄r quomodocunq; prius, et poſterius tp̄is eſt declara-
tiuum, cõtingit igiť et tp̄e non exiſtente, eẽ tp̄s quantum ſpectat ad Procli ſuppõnes. ſi igiť id
abſurdum, et minime fieri põt. non igiť ubi prius, et poſterius, ſtatim prorſus et tp̄s eſt. ita. n. ĩ-
tellectuales ſubſtãtiæ omnes, ut demõſtrauimus ſub tp̄e erunt, et nõ mõ ſubſtantias ĩtellectua-
les, ſed et ip̄m ex hac ſuppõne tp̄is effectorem ſub tẽpore cõſtituemus. cõſidera. n. ita cœleſtiũ
globoꝝ ſingulum aliud, ſcđm aliud tp̄s, ſuum luſtrat orbẽ, inerrãtis. n. circũlatio uelociſſima,
in uigintiquatuor horis ab eodem puncto, in idem rurſus reuerſa. luna uero ſuum, menſe per-
currit circulum. ſol, et qui huic æqual̄r currentes ſuum cõficiũt ſpatium heſperus, et quã Mer
curio celebrant, ſtella anno ſuã efficiunt cõuerſionem. Martis uero uocata duobus ꝑpe annis.
quæ Iouis duodecim, Saturni triginta. et huius quidem differentis cœleſtium ab eodẽ in idem
cõuerſionis opifex eſt oĩum cauſa. ſine medio ipſe cõdidit mundum, ut et Plato aſſerit, et Pro-
clo uideť. ſupponať igiť omnes ſimul errãtes in eodem fuiſſe ſigno. ut in arietis. uel in alio ali
quo ſigniferi principio. id. n. eſſe põt, ſed cõtingens, et neceſſarium aliqñ uel fuiſſe, uel futurũ.
Planum quidem oĩno hinc inerrãtem globum oĩum primũ in idem pũctum luſtrato circuitũ
rediturum, deinde lunã, tertium ſolem, et ſtellas quæ cum eo non diſpari uelocitatis curſu ſuũ
conficiunt ambitum heſperum, et quã Mercurii celebrant. quartã uero Martis. quintã Iouis,
ultimã Saturni, nihil uero refert ad p̄ſentem oſtẽſionem, et ſi nõ eodem in loco oẽs eſſe ſuppo
namus, ſed aliã alibi, ut ceciderit, exiſtentes eadẽ nobis de cuiuſq; cõuerſione ratio quadrat. de
clarationis uero gr̄a ex eodem puncto eiuſdẽ ambitus incipiẽtes ſupponamus, qđ quidem et
fuiſſe, et futurum eſſe eſt neceſſarium, et maxime iuxta opinionem illoꝝ, qui æternũ mũdum
eſſe ſupponunt. et nunc. n. tempeſtate nr̄a ducenti et quadraginta a partu uirginis numerãtur
anni quinto Diocletiani imperii anno in eodem ſignifero Tauro fuerunt ſeptem errãtes, quã-
uis nõ in eadem parte omnes. quare et in eodẽ pũcto fore omnes cõtingit. nũquid qui hæc ita
in ordinem digeſſit, & molitus eſt, Deus cognouit cuiuſq; circũlationis cõuerſionẽ, an non co-
gnouit? ſi igiť non nouit, ordinẽ, cuius ipſe eſt cauſa, ignorabit. at qui diciť in Timæo ut mo-
tum ip̄m & aĩal cognouit ſempiternoꝝ Deoꝝ factum ſimulachrum qui generauit pr̄ lætatus
& gaudio ꝑfuſus. Præterea magis ſimile ad exẽplar fingere curauit. ſi uero cognouit motum,
& ꝑpter hoc rurſus neceſſario cognouit quãdo ſingula circũlatio in idem ſignum cõuerſa cõ-
ſtitit, planum prius cognouiſſe inerrãtem ſuum cõfeciſſe ambitum ſcđo lunã, tertio ſolẽ, quar
to Iouem, & reliquos cõſequenter. ſi uero prius hãc ſuum adimpleſſe periodum cognouit, illã

uero poſterius.eſt igit̃ et in opificis notiõe prius,et poſterius,& erat,& erit,in quo prius,& po
ſterius,& erat,& erit,ibi & tp̃s,ut Proclo placet,erit.igit̃ & in tp̃is opifice tp̃s,& non mõ in cœ-
leſtium circumlationum habebit prius,& poſterius opifex,uerum & nõ minus in eius uolun-
tatibus.Planum.n.cum inerrãs ſuum p̃meauit circulum,Deum uoluiſſe ip̃m quidem tunc luſ
ſtraſſe,reliquas uero nõdum uoluiſſe.ſi.n.uoluiſſet,& alios ſuos luſtrauiſſe orbes,cur nõ ambi
tus ſui curſum abſoluerunt.ita.n.nõ ſimul ac ipſa eſt,efficiet,uoluntas,qđ quidẽ Proclo uide-
tur,& ſi ſemp uniuerſum Deus adducit in ordinẽ,ip̃m quidem ſemp in ordinẽ adduci uult.ſi
uero ſemp uult ip̃m in ordinẽ adduci,uult ſemp ip̃m dicto motionis mõ moueri.id.n.eſt ipſi
ordo.ſi uero id uult,in idẽ punctum cõuerſionẽ,hanc quidem globoꝝ primũ.illum uero ſe-
cundum,hunc uero tertium & cõſequẽter dicto reliquos cõficere mõ.igit̃ cum primus in idẽ
conuerſus punctum,nõdum ſecundum regreſſum eſſe uoluit.& cum ſcđm nõdum tertium,et
in reliquis eodẽ mõ.ſi uero non ſimul uoluit oẽs ſuos compleſſe ambitus,cum uidelicet unuſ-
quiſq; abſoluit,tunc ip̃m abſoluiſſe uoluit.ſi uero id primus q̃dem hic abſoluit,ille ſecundus,
tertius,quartus.eſt igit̃ in Dei uoluntatibus æque,ac notionibus prius,& poſterius,& erat,&
erit,p̃pter hoc,& tp̃s,quantum ad has rõcinationum argumẽtari,quæ explicari nequeũt ſpe-
ctat,et ſi p̃petuũ aliq̃s eẽ mũdũ ſuppoſuerit.Præterea nouit ne Deꝰ futurũ,an nõ nouit?ſi igit̃
nõ nouit futurũ,nec p̃n̄s cognoſcet.ſi.n.p̃n̄s cognouit,futurũ ignorãs p̃ciori erit,quã hoĩes,cõ
ditione.plurimi.n.hoĩum futurum nouerunt.quare ſi particulariũ p̃ſentia nouit,& futura co
gnoſcet,ut ne hoĩbus,& forte rõne uacantibus deterior.hoꝝ.n.& plurima futuri ſenſum hñt,
ut grues hiemẽ fugiẽtes,& alia plurima.ſi uero neq; p̃ſens nouit,neq; futurum,in cõmune oĩa
ignorabit.neq;.n.qđ p̃teriit,ſciet.id.n.p̃ſens prius fuit.quod eſt.quia eſt,ignorans,multo ma
gis qđ amplius non eſt,ſi factum eſt,ignorabit.igit̃ neq; ſciet,ſi mundus ab ipſo creatus fue-
rit.ſubſtitit.n.mundus & oĩa ſubſiſtentiã in nunc ipſo hñt,& mundus tp̃is una ſectionibus di-
uiſus,& erat,& eſt,& erit cõtinet,ut & Proclum nõ raro in dictionibus ipſius ex defenſione p̃
Timæo contra Ariſtotelẽ audiuimus diſſerẽtem.ſi igit̃ mundus,& p̃teritũ,& p̃ſens,& futurũ
habet,futurum uero Deus neſcit,neq; ſi eſt oĩno mundus ab ipſo factus,ſciet.ſi.n.nõ nouit ut
futurũ,neq; ſi fuit,cognouit.quid dico alia.& ſeip̃m,ſi eſt,ignorabit.ſi quidẽ p̃ſens ignorat.eſt
enim & ipſe.igit̃ nihil a natura diſtabit.& illa.n.corpora cõſtruens,& ſeipſam ignorat,& cor-
pora effecta,forte & lõge deterior natura erit.ſi quidem in aĩalibus ratiõe p̃ditis natura habet
rõnem relucẽtem ducem,& ſeipſam,& illam & oĩa cognoſcentem,ubi uero ponemus.& noui
ego arene numerum,& maris mẽſuram,& ſurdũ intelligo,& nõ loquentẽ audio.ubi uero Dei
oĩa ſciunt.& oĩa plena Deo.ubiq; ſunt auditus,& in petris,& in terra,& in ipſo aere,quæ ſita in
pectore notio,ſi uero futurum nouit.nihil uero ullum futurum,ut nõdum exiſtens,niſi ſcđm
generationẽ,ut uidet̃ Platoni,quæ ſempiterna eſt.particularia uero,quæ nõdũ ſunt,hæc ſunt
futura.nouit igit̃ & particularia Deus,& nõ,ut Athei,qui Deo pugnãt apud Græcos nõ theo-
logoꝝ aliqui dixerunt,ignorat Deus ſingularia.ſolum nõ illud comicum dicẽtes,exiſtima tm̃
Deus agere otiũ,ut malum,et bonũ quotidie unicuiq; tribuat.ignorare uero ſingularia aſſerẽ-
tem Deum,planum p̃uidentiã qua ipſis p̃uidet auferre.nõ.n.his,quos neſcit,p̃uidebit.ut na
tura rõnis expers.habemus uero & in p̃poſitis Procli & Plotini dictionibus futurum cognitũ
eſſe a Deo & ad indiuidua uſq; Dei p̃tinere prudentiã & cognitionem.igit̃,ſi nouit futuram
Deus,nouit q̃dem nõdum fuiſſe,futurum uero eſſe,ſed poſtq̃ futurum p̃ſens factũ eſt,nouit
oĩno fuiſſe iã,& nõ futurum.et ſi corruptum eſt,ut principiũ ſui eſſe hñs,nouit rurſus non am
plius in rerũ numero eſſe.igit̃ cognitio,qua nouit qđ futurum eſt,& nõdum eſt,cognitione,
qua cognouit p̃ſens eſt prior eſt,& hæc rurſus prior eſt notione qua cognouit ꝙ corruptũ eſt,
& p̃terea rerum nihil eſſe,erit igit̃ rurſus in Dei cognitionibus prius,& poſterius p̃inde et tẽ-
pus.quare ſi ubi prius ſimpl̃r,et poſterius quouis mõ dicantur ibi oĩno,et tp̃s eſſe cenſent,ne-
ceſſe,neq; intellectuales ſubſtãtias,neq; ip̃m tp̃is opificem,a tempore liberari.Præterea cõtin
gens erit,cum nõ ſit tp̃s,tp̃s eſſe.ſi uero hæc ita abhorrent,& eſſe nequeunt.nõ igit̃ ubi prius.
& poſterius,ibi prorſus & tp̃s erit.ut igit̃ prius de diuinis diſſeruimus aliquã,& impartibilem

uniuerſalem Dei cognitionem, & uolũtatem intelligẽdũ quæ unius ſolius boni eſt, potius uero ipſm bonum nõ multiplicatum, neq; una diuiſum cũ his, quæ ꝓducta ſunt, & cognita, neq; uero futurum aliquid apud Deũ, ſed & quæ nõdum ſunt, ut exiſtẽtia ꝓcognita, ſemp adeſſe ꝑſentia, ut recte Plotinus de Deo rõcinatus eſt, uel ſi quia hæc tpe diſtãt, & interdũ quidẽ eẽ, nõ nunq̃ uero nõ eſſe tps, ꝓpter hoc, & Deum ſub tpe eẽ efficere nos iudicãt. aliqñ quidẽ ipſm uolentẽ eſſe nõnunq̃ nõ eſſe. ſciãt, & ſi concederet mundũ eſſe ꝑpetuũ. ipſi ſuis penis irretiti capientur. in plurima et alia, ne dum in hæc abſurda incidentes, ut demonſtrauimus.

Quod neq; poſt inordinationum, factum ordinatum, neq; ante inordinatum deſinet, & nulla ex hoc neceſſitas abſq; principio eſſe, & fine ordinatum, vt Proclus concludit, & de quali a nobis ſermo habeatur inordinato. Cap. V.

CVm igit ſuperius demõſtratum ſit, quia uniuſmodi, & ĩpartibilis Dei uoluntas, ordinatum eſſe neceſſe eſſe. nõ oĩno, quia in Dei uoluntate eſt ſemp, ideo & in rebus ſemp eſt. cũ uelle, uerum ſit, Deũ, nunq̃ eſſe, qđ fluctuat, & ĩmoderate agitat, cõcluditur ex his, neq; ante ordinatum inordinatũ fuiſſe, & ꝓpter hoc uerum eſt, non poſt inordinatũ, principium, qđ ad ductum in ordinem eſt, habuiſſe. non. n. erat inordinatum oĩno. & quia poſt ordinatum inordinatũ non erit. ꝓinde & qđ ordinatũ eſt, ante inordinatũ finẽ non habebit. qm̃ non erit poſt ordinatũ, ordinatũ. non ſane. qm̃ neq; poſt inordinatũ, initiũ habuit, neq; finẽ, uel ante inordinatum. iccirco initium oĩno ordinatum nõ habuit, neq; finem habebit. ſi eni neceſſe erat, mutuo ſe reſpicere, eſſe ordinatum. & inordinatũ, ut alterum ſit, cum alterũ minime exiſtat, recte Proclus rõcinatus eſt, ut ſi inordinatũ, neq; ante ordinatum eſt, neq; poſt ipſm, cum inordinatum nunq̃ ſit, ordinatũ ſemp erit, principio fineq; uacãs. ſi uero non cõtingit oĩno eſſe inordinatum, qm̃ neq; caſu eſt, neq; alia pendet cauſa, cum Deus ꝓducit ſingulum qđq;, & cum conueniẽte ordine ipſm ꝓducit, non habebit poſt inordinatũ, principium ordinatũ. qm̃ neq; quod ordine uacãs, erat. principiũ quidẽ hr̃e ipſm contingit. rurſus ante inordinatũ, ordinatum finẽ non habebit. non. n. erit aliquo pacto, qđ uacat ordine. finẽ quidẽ hr̃e contingit. inordinatum dico ordinato cõtrarium. ideſt ꝙ fluctuãs ut ἄφωνον eum, qui uocẽ minime ꝓba eſt & ἄμορφον eum qui iñ decora eſt forma. ita & inordinatum qđ naturali caret ordine, ut ſi aliquis uniuerſi ordinẽ cõfuſum intelligeret. ita igit dico inordinatum nõ ſcđm abſolutã ordinati priuationẽ, ut inanime aĩa priuatum. et ἄφιλον eum, qui amicis priuatus eſt. ita. n. dictum inordinatũ nihil impedit ex utroq; latere eſſe ordinati, id uero eſt, qđ non eſt. ſi quidẽ ſcđm naturã generabile & corruptibile ordinatum. non eſſe uero quid, non omnino malum, ut in ſexta demõſtrauimus ratione. igitur ipſo male eſſe, non eſſe omnino eligibilius, & non eſſe aliquando particularium quodque minime malum eſt.

Quod non recte Proclus vt in ſuppoſitione ſumens duas eſſe Dei voluntates, hanc quidem vt ſit ordinatum, hanc vero vt non ſit inordinatum eamque vult non eſſe inordinatum altera aſſerit ꝓſtantiorem, & Deo magis propriã, ẽt ꝙ ſiquid omnino partiri oportet voluntas quæ vult eſſe ordinatũ altera ꝓſtantior, & ꝙ & Plato nõ duas, ſed ambas vnã eẽ vult. Cap. VI.

HAec igit abunde et in ꝓpoſitam decimamſextam argumẽtationem a nobis dicta ſint. in his, quæ ſequunt, huius ipſius argumentationis Philoſophus recte ꝓbat, ut non ſit inordinatum, Dei uolũtatem eſſe, et ut ſit ordinatũ, unã. non duas eſſe uolũtates, ut in ſuppõne ipſas duas eſſe accipiẽs. uoluntatẽ inquit quæ inordinatum nõ eſſe uult, ꝑfectiorẽ eſſe et Deo magis accõmodatam, uolũtatem uero, quæ ordinatũ eſſe uult, ſũmiſſam imperfectioremq;, et illa, minus Deo cõgruam. et id ꝓbare nitit. quãobrem inquit, quæ non eſſe inordinatum uolũtas, uult ut ſit bonũ eſt, uolens. n. Deus inquit Plato, bona cuncta, praui uero nihil eſſe, quoad fieri potuit. ita uniuerſum quãtum erat aſpectabile ſumẽs non quietẽ agens, ſed fluctuãs, et immoderate agitatũ ex inordinatione in ordinẽ ipſm adduxit. illud hoc oĩno melius eẽ exponẽs quæ eſſe uult ordinatũ inquit Dei uoluntas ut nõ ſit ipſm malum, eſt, lõge diuinius et Deo ac-

commodatum magis uelle bonum eſſe, q̄ uelle non eſſe malum. quare inquit quæ nō eſſe inordinatum uult uoluntas quia eſt ut ſit bonum pſectior eſt altera, et Deo accōmodata magis. nihil forte nobis cōducet, quia ut in ſuppōne a Proclo, ratio exercet̃, et iā a nobis argumētatio ꝓpoſita rephenſa eſt, hoꝝ īquiſitio. tamē dicemus abſq; rōne hæc Philoſophum diſſerere uideri. ſi.n. duas in ſuppōne oīno Dei uoluntates eſſe conceſſerimus, lōge diuinior eſt uoluntas ea, quæ ordinatum eſſe uult, ea, quæ non eſſe inordinatum. ꝑpter ipſam ab eodem Proclo rōcinationem traditā. ſingulum qdq; ex ipſa eius natura iudicare magis oportet, quā ex cōſequētib⁹, ſi igit̃ inordinatum malū, ordinatum bonū. uoluntas igit̃ quæ eſſe ordinatū uult, ibi quidem, bonū eligit, cōſequenter nō eſſe malum appetit, ſimul.n. ut ſit bonum, & malum, fieri neqt. uoluntas uero, quæ inordinatum nō eſſe uult, ibi habet uelle nō eſſe malū, cōſequēter uero uelle eſſe bonū, quare ſi quāq; deſigniare figurareue ex ipſa natura magis oportet, quā ex eo qd' cōſequitur. ibi pſtantior, & diuinior erit uoluntas, quæ ordinatū eſſe uult, altera, quæ uult nō eſſe inordinatum. ſed ſane & ex cōſequentibus ſingulā nihil minus cōſideremus, opus eſt, ſic rōcinatione approbabit̃ uoluntatē, quæ uult ordinatum eſſe, pſtātiorē, altera, quæ nō eſſe inordinatum uult. uoluntas.n. quæ nō eſſe inordinatum uult eſt. quia eſſe, bonū eſt. bonū uero nullū in his aliud aſſerimus niſi ordinatum. uolūtas uero. quæ ordinatum eſſe uult, eſt, ut nō ſit malum. igit̃ uoluntas, quæ nō eſſe inordinatum uult eſt, ut nō ſit malum. rurſus ſi uoluntas, q̄ ordinatum eſſe uult, eſt, ut nō ſit malum, malū uero rurſus in his nihil aliud Plato aſſerit, quā inordinatum. uoluntas uero quæ uult nō eſſe inordinatum, eſt, ut ſit bonum. igit̃ uoluntas, q̄ ordinatum eſſe appetit, eſt, ut ſit bonum. quare & ita hæc altera melior eſſe demōſtrata eſt. ſed quidem & Plato, uelle Deum nō eſſe inordinatum, nō modo quia eſt bonū, ut cenſet Proclus dixit, ſed & qa non eſt malum. uolens.n. inquit Deus praui nihil, bona uero, quo ad naturā eius pateret̃, cuncta. quomodo igit̃ Proclus uoluntatem, quæ non eſſe inordinatum uult, propter utraq; dictam, ipſe abſcindens, quia alterū ſolum eſt bonū eſſe dixit. Quare & ipſe Plato duas uoluntates in unum cōtulit. ſiquidem uelle non eſſe inordinatum, non mō quia ſit bonum eſt, ideſt ordinatum, ſed quia non eſt malum, ideſt ipſum inordinatum. & ſcd̄m Platonē igit̃ non duæ, ſed una eſt Dei uoluntas differentibus nuncupata nominibus.

Procli Succeſſoris Ratio Decimaſeptima.

SEptima & decima ratio eſt, quæ effata nobis in memoriā ſuggerit Ariſtotelica, quæ multo ante Platonis fuere. quæ porro ſunt. omne generabile, & corruptibile, & omne ingenerabile, & incorruptibile. quoꝝ.n. alterum in politia dicit, alterū in Phœdro. ſed q̄m omni, qd' generatum eſt, corruptio ineſt, inqt Socrates muſas interrogās, & q̄m ingenerabile eſt, & incorruptibile neceſſe eſt inqt. omne principiū ingenerabile eſſe demonſtrās. & qa ingenerabile, & incorruptibile conceſſum eſt, quæ cum uera ſint, & omne neceſſe corruptibile eſſe generabile. ſi enim ingenerabile, erit incorruptibile corruptibile, qd' quidē fieri nequit. & omne incorruptibile ingenerabile, ſi.n. generabile erit corruptibile incorruptibile. cum hæc ſequant̃ ex neceſſitate. ſi incorruptibile uniuerſum eſt, ut ex poſitis planum, īmortalium.n. inqt ipſe opifex, immortale uero interitu caret, ut dicitur in Phœdrone. uix enī aliud quid eſſet carens interitu ſi iſtiusmodi ſit īmortale inquit cibes, cōſenſit Socrates. ſi igit̃ minime caducum uniuerſum ab opifice effectum, ab illo.n. factum īmortale, id uero minime caducum. neceſſe & ingenerabile ipm eſſe per ea, quæ demonſtrauimus, duo prius effata, ſequi. quoꝝ unum eſt. omne generabile corruptibile, alterum. omne ingenerabile incorruptibile. quare non mō ſcd̄m Ariſtotelem, ſed & Platonē per hæc duo quæ poſita ſunt, demonſtratū eſt mundū neq; generabilem, neq; corruptibilem. et.n. eſt inordinatum qdem ingenerabile, ordinatum uero incorruptibile, erit inordinatū ordinato pſtātius, ut ingenerabile.n. ad generabile, & icorruptibile eodem pacto ad corruptibile ſe habet. Quare & uiciſſim, ut.n. ingenerabile ſe habet ad incorruptibile, ita generabile ad corruptibile, ita generatio ad corruptionē. ſi igit̃ generatio corruptione melior, & generabile p ſe corruptibili, & ingenerabile incorruptibili pſtātius. ſi igit̃ inordinatū ingenerabile

rabile ſit,& corruptibile,ordinatum uero incorruptibile,et generabile.ordinato inordinatum pſtātius erit.& ex inordinato ordinatum efficiēs ex meliori faciet id,qđ eſt deterius, ex īgenerabili efficiēs et corruptibili,generabile poſterius,et īcorruptibile.nō itaq; illud ingenerabile erit,et corruptibile,hoc uero generabile,et īcorruptibile.ecōtra uidelicet.ſed neq; effector malus,quare non corruptibile ordinatum.et ſi ex inordinato ordinatum,nō īcorruptibile inordinatum.nō.n.eſt,cum ſit ordinatū,uel utrūq; generabile,& corruptibile.ſi.n.generabile inordinatum ex ordinato factum eſt.ſiue corruptibile ordinatum,corrumpēs qđ ordinatum eſt, uel non recte cōpoſuit,et minime bonus,uel corrumpit recte cōſtitutum,et eſt malus,hæc uero omnia fieri nequeunt.non itaq; inordinatum antecedit ordinatum.ingenerabile igitur ordinatum eſt,eodem modo & incorruptibile.

Quod propoſita ſextadecima argumentatio eādem cum ſexta, & quæ ad illam huius differentiæ, & quæ in vtriſq; ratiocinationum deductio. Cap. I.

ET hæc ratio a ſexta minime aliena eſt.ibi ut Platonicum oē generabile,et corruptibile eē ſumens.pterea & ſcdm Platonē mundum minime corrumpi,recte.n.conſtitutum,et qđ bene ſe habet inqt ille,ſoluere uelle praui eſt.ex his conuerſione utēs cū contrapoſitione , ut ſi uniuerſum generabile,corruptibile eſt,ſi quid nō corrumpiť,id neq; generabile eſt.ſi igiť nō corrumpiť ſcdm Platonē mundus,planum neq; ſcdm ipm generatum eſſe.ita igiť in ſexta ratione.in pſenti eaſdē rurſus accepit,ppōnes,& generabile corruptibile, et mundum non corrumpi,neq; qđ non corrumpiť,generatum eſſe,non p conuerſionē cum cōtrapoſitione,ut in illa,ſed ex altero quodā Platonico pnuntiato rōcinatus eſt.inquit.n.ille.oē ingenerabile non corruptibile.ex hoc igiť,et ex iſto,oē generabile,corruptibile eſſe concludit,neq; corruptibile ingenerabile eſſe cōtingere,neq; īcorruptibile generabile,ut utraq; enuntiatio cōuertať.et ut oē generabile corruptibile,ita et oē corruptibile generabile,et itē quēadmodum oē ingenerabile incorruptibile,ita et oē incorruptibile ingenerabile.oē igiť corruptibile gnābile deductione ad icōmodum hoc modo rōcinatus eſt.ſi.n.non oē corruptibile generabile,ſed contingere diceret aliquis eſſe aliqd corruptibile ingenerabile.et qm̄ oē ingenerabile incorruptibile eſt,contingit igiť ſcdm primæ figuræ tertium modum aliqd corruptibile īcorruptibile eē.rōcinatio.n.eiuſmodi eſt.aliqđ corruptibile īgenerabile,oē ingenerabile īcorruptibile,ergo aliqđ corruptibile eſt īcoruptibile,qđ quidē a rōne abhorret.non igiť contingit aliqđ corruptibile īgenerabile eē.ſi uero nullū corruptibile īgenerabile,neceſſe uel generabile uniuerſum,uť īngenerabile eē.oē itaq; corruptibile eſt neceſſario generabile.æque eodē primæ figuræ utēs mō intulit oē incorruptibile īgenerabile.ſi.n.aliquis contingere diceret aliqd īcorruptibile generabile eē,qm̄ oē generabile corruptibile,aliquid igiť īcorruptibile corruptibile.qđ a rōne alienum.ſi igiť id abſurdum.nullū igiť īcorruptibile generabile.id.n.abſurdum ſequutū eſt. igiť oē incorruptibile īgenerabile.demonſtratum itaq; eſt,et oē corruptibile generabile,et oē incorruptibile īgenerabile.ſi igiť inqt ſcdm Platonē īcorruptibilis mundus,pſpicuū igiť et īgenerabilē eſſe.decimaſeptima,et ſexta rōne,eiſdē exiſtentibus,ſolo ratiocinationis mō differentibus.oportebat Philoſophum ſcdm pronuntiatum,qđ in hac adduxit,ut probaret incorruptibile ingenerabile eſſe,ſexte rationi inſerere,& ita hac non indiguiſſet,at arbitror & argumentationum multitudine obuios quoſque perturbare uolens,paucis appendiculis eaſdem nobis, ut in aliis demonſtrauimus,inerat argumentationes.

Quod & in ſexta, et hæc vna confutata eſt argumentatio,et breuis eorum quę in illa dicta ſunt repetitio, q. incorruptibilem ſecundum naturam, et non rediuiuam, et aduentitiam habentem incorruptibilitatem ſequitur ingenerabile. Cap. II.

SI igiť hæc cum ſexta eadē eſt,planum ut illa,et hæc rephenſa et nihil,refert.n.ſiue pro conuerſione cum contrapoſitione corruptibile ingenerabile demonſtrareť,ſiue,qui nunc dictus eſt,modo.cauſa uero captioſe rōcinationis,ut in illis deſeruimus, nois cōmunio, & eoꝝ,

quæ a Platone dicta ſunt cũ determinatione, ꝓmiſcua acceptio. ĩmortale. n. et ĩcorruptibile bi fariã dicit᷑. uel qd' ratione ꝓpriæ naturæ ĩmortalitatẽ, et ĩcorruptibilitatem habet, interitus, et corruptionis rõne carẽs. uel corruptionis, & diſſolutionis ſuſceptiuum, ĩmortalitatẽ adeptam aduentitiã, ut & bonũ bifariã eſt, et alia nõ pauca, ut albũ, uel calidũ. hoc qdem in ſubſtantiæ unione habentis eſt, ut calidũ eſt de ignis ſuba, hoc uero accedens ex adeptione, ut ĩ aqua calefacta, et ferro ignito. ſed et nigrũ hoc qdem ineſt ſcdm ſubam alicui, ut ebeno, aliud uero aduentitiũ accedẽs, ut in lana tincta, et lumẽ aliud quidẽ eſt ſcdm ſubam, ut qd' in ſole, aliud aduentitium, & ſi ſemp a quibuſdã nũq̃ abſit, ut ex ſole lumen globis ſole ſupioribus ſemp adeſt, non ſine generatione adeſt, unde ſi ſolem ipm mẽte abducamus, & lumen, qd' in ipſis eſt, ſtatim una diſcedit. quaſi non rõne naturæ ipſoꝝ, & ſi ſemp adeſt, ipſis iſit, quare ſemp lumine illuſtratẽ, qa qd' lumen ꝓbet, ſemp adeſt, tamẽ ꝓpria naturæ rõne expertes ſunt lucis. ut igitur in his bifariã dictoꝝ quodq; eſt, hoc qdem a natura una cum ſubiecto in ſubſtãtia cõiunctum, hoc uero ipſi aduẽtitium accedit. ita et incorruptibile duplex eſſe, neceſſe eſt, uel qd' alicui ſecũdum ſubam ineſt, uel aduẽtitium, neq; a ſui rõne naturæ accedens. ita. n. et elnta tota nũc in diſſolubilia ſunt, cum ſubſtãtia ipſoꝝ diſſolonis contineat rõnem. cõtra. n. nulla eſt elnti ps, q̃ actu non corrumpat᷑, ſed ut continuã, et minime iterruptam reſtaurationem recipientia. loco enim ignis corrupti, alterum ꝓtinus accedit, et ignem totũ replet, et ab aqua particula euaporans, alia aqua generata totã aquæ molem replet, non ſecus in aere, ac terra, cũ duplex ſit icorruptibilitas. ſi quidẽ demonſtrare quis poſſit Platonẽ dicere mũdum ĩmortalem, et icorruptibilem eſſe, ſequet᷑ neceſſario ex ipſius Platonis ſuppõnibus hoc et igenerabilem ipm eſſe. quis decem millies ipm eſſe generabilem dicat. ſi uero contrariũ. natura quidẽ mortalẽ eſſe ipm, & diſſolubilem cũ ꝓbatione & demõſtratione, qm̃ generati eſtis inquit, idiſſolubiles quidẽ non eſtis, neq; ĩmortales prorſus. generatũ uero eſſe, quia aſpectabilis, & tractabilis ſit, et corporatus, rõcinatus eſt. Præterea ĩmortalitatẽ aduentitiã ipſi, et apparatã ab eo, qd' ſemp eſt, inquit accedere. qualis ꝑterea neceſſitas ĩmortalitatẽ, quæ aduentitia non naturalis eſt, ingenerabile ſequi. oẽ. n. contrariũ neceſſe. quæ. n. aduentitiũ quid hñt, et oppoſitoꝝ naturæ rõne ſunt ſuſceptiua. ita igit᷑ aer, et lunæ globus lumẽ poſſident aduentitiũ & tenebraꝝ capaces ſunt, iterumq; his participãt. demõſtrauimus uero ꝓpe rationis primæ calcem, etſi ſemp ſupioribus globis lumen ꝑſens adeſt, at certi & ipm natura corruptibile eſſe. et aiæ nr̃æ ſciãs habet aduẽtitias, cum ſint inſcitiæ ſuſceptrices. Plato igitur merito aduentitãi mundo immortalitatẽ accedere dicere, natura corruptibilem eſſe ipſum, et diſſolubilem.

Quod quantum attinet ad Platonis verba, oportebat magis, eo q, a Platone mundus dicitur generabilis, non incorruptibilem ratione concludere, vel quia ipſum dicit non corumpi, non genitum eſſe inferre ac concludere. Cap. III.

QVomodo non prauum eſt, & a Philoſophi more alienum, aſſentiẽtem Platonis ꝓnunciato, q aſſerit oẽ generabile corruptibile eſſe, & uirum audiẽtẽ a ſuis nõ diſcedere dogmatibus inſup clamãtem, qm̃ generati eſtis ĩmortales quidem non eſtis, neq; indiſſolubiles oino, id ſponte ꝑterire, ſimplr̃ uero dictionem hãc mũdum diſſolutum iri, capere, & ꝑſertim nõ promiſcue dictã, & hinc non genitũ eſſe concludere, cũ ille palã generabilem eſſe, & generatũ ipm proferat. at qui ſi ex duobus alterũ reiicere oportebat. uel quia non corrũpit᷑ mundus, generabilem eſſe, uel qa generabilis, incorruptibilẽ eſſe. longe erat rõni conſentaneum magis cũ mũdum ſimplr̃ generatum eſſe & ſine aliqua Plato determinatione, nulla inſuper non addita determinatione manere idiſſolubilem. non. n. mũdo natura, ſed aduentitiã dixit ieſſe indiſſolubilitatem. natura uero magis ipm, eo qd' generatus eſt, idiſſolubilẽ eſſe reiicere, ſiquidẽ uniuerſale uerũ eſt, omne generabile eſſe corruptibile, & cũ aperte dicat Plato, qd' generatus eſt, neq; indiſſolubilem eſſe, neq; ĩmortalem. quã, quia non diſſoluit᷑, generabilem eſſe iſerre. neq̃q̃. n. mũdum eſſe icorruptibilem Plato dicere apparet. contra, quia neq; indiſſolubilis eſt, neq; ĩmortalis, qm̃ ſolubilis exiſtit, non diſſoluet᷑ dicit. multo id ab illo diſcrepat, icorruptibile

enim ſignificare põt, qđ non corruptionis habet rationem. non corruptum iri uero, non oino
ſignificat, quia corruptionis rõnem minime continet, ꝙ non corrũpetur. cõtingit enim & qui
laborem ſuſtinuerunt, continuo recreari ac refici. & corruptibilem non corrumpi. eiuſmodi
uero eſſe, & mundi immortalitatem plane Plato aſſeruit. mortalis enim cum exiſtat, & ipſe na
tura, aduentitiam, & ab opifice paratam ſuppeti immortalitatem.

Quod ſibiipſi Plato concors ſit, & omne generabile corruptibile eſſe dicens & mũdum genitum eſſe & non corrumpi, & ꝙ non omne incorruptibile ingenerabile eſt. Cap. IIII.

NOs igit̃ ex dictis a Platone in his nihil reiiciemus, neq; ut quæ a nobiſiipſis, non ab ipſo
ꝓbantur, confirmabimus, calũniãtes ipm in his, a ſeipſo diſſidere faciemus. ſibi eni ipſi
m ignopere conſentit. & generabile corruptibile eſſe dicens oẽ, ideo & mũdum, qm̃ generabi-
lis eſt, corruptibilẽ, & imortalitatem eius non a natura, ſed Dei uolũtate eidem conceſſam. ipſa
enim imortalitatis adeptione. corruptibilis eſſe demonſtrat̃. ſi. n. non in diſſolonem natura-
lem, quia generatus eſt, delapſus eſt. neq; ꝑfecto ut adipiſceret̃, & conſequeret̃ ꝑparatã imor
talitatem, oportuit. quare & ſi oino indiſſolubilis manet, ac certe ipm eſſe generatũ, paulatim
diſſolui, ſequit̃ qđ quidem a Dei uoluntate contexit̃. qua. n. ſcđm notionem dedit ipſi ꝑpara-
tam, & aduentitiã imortalitatem gratis, fert̃ prorſus ſeipm continere in ꝑpetuum minime ua
lens. quare & ſi dicat Plato ab opifice facta imortalia eſſe, & exptia interitus, dicto dixit modo
imortalia ipſa ꝑſeuerãre, qm̃ ſolo uelle, opifice uniuerſum ſuperãte. neceſſitas ois, cũ uoluntas
imobilis maneat, ipſa manere imortalia, non ꝓpria natura, ſed a Dei uoluntate imortalitatem
conſecuta poſſidere aduentitiã. hæc ita diſſerere Platonis mẽtem interꝑtãtes neceſſe eſt ſi non
uere in contradictionem Platonem agere uelimus. ꝑuenit. n. dicens, imortales quidẽ nõ eſtis,
neq; indiſſolubiles prorſus, quomodo igit̃ contingit dicere eoſdẽ tũ imortales eẽ, & nõ imor-
tales, tũ diſſolubiles, & nõ diſſolubiles. ſi nõ hoc qdẽ natura, hoc aũt Dei uolũtate ꝓferamus.

Galenus adducitur teſtis ex libro de demonſtratione qđ non omne incorruptibile prorſus, & ingenerabile eſſe neceſſe eſt, & qđ & Plato huius habetur ſententiæ. Cap. V.

SAtis igit̃, puto, his qui non prorſus contẽtioſi, & minime cõtra ueritatem ipudentes, rõ de-
monſtrauit, ut non oẽ ſimplr̃ incorruptibile, ingenerabile, niſi forte eiuſmodi ſit natura,
neq; Plato natura incorruptibilem eſſe mũdum exiſtimat. ꝓinde neq; ingenerabilem, ſi uero
oportet, & teſtimonio uiroꝝ, quibus dignum eſt, ut uideamus, confirmare rõnem. ſi huic Ga-
lenus dignus, cui fides habeat̃, uidet̃ hoꝝ teſtis, uir naturali magnopere ſcientia ꝑditus, q &
non minus ꝓprie ꝑcepta ſcientiæ ad philoſophiã ꝑtinẽtia accuratius tradidit, noſtræ adſit ra
tioni fautor. is igit̃ in quarta rõne tractatus, quem de demonſtratione inſcripſit ad uerbũ hæc
diſſerit. perpetui notio compoſita eſt. eteni ingenerabilis, & incorruptibilis utrũq; uero ſeq-
tur alterũ, uidelicet hic demonſtrãs, utrum ipſoꝝ, deide ut ſequit̃ alterũ, illud ante ſumẽs, de-
monſtrauit, ꝙ utiq; eſt ꝓpoſitum. ſi igit̃ recte oẽs falſi ſunt, incorruptibile ſequi ingenerabile.
conſiderãtes ſimul quidem indemõſtrabile, & primũ, & per ſeipm ꝑſuaſum eſſe ꝓnuntiatũ in
tellexímus. ſimul uero ab altero aliquo manifeſto ꝓbatum ꝓnuntiato, qđ paulo ante, eiuſmo
di eſſe dictũ eſt. ſi quid generationis rõnem oino non habet, neq; talem corruptionis habebit
rõnem. ſimul igit̃ ac uniuerſum ingenerabile, prorſus & incorruptibilẽ eſſe prõpte intellectus
recipit. & ſi quidẽ aliquid, & aliud euidentiũ ad notionem primũ, eſt, & eiuſmodi effatum. oẽ
quidem incorruptibile neceſſario, & igenerabile eſſe nõnulla definitione indiget, ut prõpte ip
ſum admittamus, quæ igit̃ determinatio ipartiendo quo pacto icorruptibile eſſe quid conce-
dẽdum, utrũq; non oino corruptionis rõnes ſuſcipiat cuiuſmodi ꝙ ꝑfecte ſimplex eſt, & abſq;
affectione, an ut ꝑparatã imortalitatem aſſecutum, quale quid uidet̃, & de Diis in Timæo di-
cere Plato in quibus primum Deum cum ipſis diſſerentem induxit. oratio uera hæc eſt. quo-
niam quidem generati, imortales non eſtis, neq; idiſſolubiles penitus. non quidem diſſoluemi
ni, neq; fati mortem guſtabitis mea uolũtate, maius ꝓterea & firmius uinculũ ſortiti, illis, qui-

bus,cum gignebamini,colligati eſtis.idē uero hoc,in dialogo de regno de uniuerſo cœlo enarrat.intelligit̃.n.aliquid,& ſi generatum eſt,tñ non corruptū iri.ut lacedemonioꝝ ciuitas, ſi eō tingerit.continget.n.ipſam corrūpi nūquā,et ſi unaquæq; domus naturā,qua corrumpi pōt, habeat,ſed quia reſarciri paulatim poteſt,contingit non corrumpi totā, non modo ciuitatem ita fieri pōt,ut intelligamus incorruptibilem,ſed & unā domum.ſi quod ipſius uitiū fecerit,reſtaurationem nonnūq̄ aſſequunt̃.ſcdm rationem igit̃,ſi quid ingenerabile,prorſus & īcorruptibile,ſi uero & īcorruptibile non neceſſario ingenerabile.plane igitur & iſte uir non īcorruptibile qđcūq;,ſed qđ corruptionis rationis minime habeat,ingenerabile ſequi dixit.& Platonem ita & incorruptibilitatem cœlo tribuere faſſus eſt,ſed de his hic ſatis ſuperque.

Quod & in his quę deinceps ſequuntur, neq; recte, neq; quæ ſuppoſitionem ſequuntur Platonis Proclus ratiocinatur. Cap. VI.

IN his quæ ſequunt̃ rurſus Philoſophus a Platone ſumēs ordinatū ex inordinato generatū ipſe & īgenerabile eſſe inordinatū addidit cū Plato,neq; generabile,neq; īgenerabile dicat, deinde & corruptibile eſſe rōcinat̃.ſi.n.ex inordinato ordinatū factum eſt,cūq; ordinatū eſt, non eſt inordinatum.corruptibile igit̃ inordinatū erit.quare ingenerabile eſt,& corruptibile in ordinatum.ſi itaq; in ordinatū inquit,ingenerabile eſt & corruptibile,ordinatū uero generabile,& īcorruptibile,incorruptibili uero,ut demonſtrauit,ingenerabile melius,qm̄ & generatio corruptione melior,ex meliori igit̃ in generabili deterius generabile,& incorruptibile molitor effecit.de ſuppōne igit̃ Platonis dictum ſit.& ita amice ſe habet ſuppoſitio. rōni conſentaneum magis erat,hinc rōcinari,ut ſiquidem oē corruptibile,ut ipſe demōſtrauit generabile eſt,corruptibile uero ſcdm Platonem inordinatum,igit̃ & generabile.ſi uero & generabile,& corruptibile eſt,ordinato qđ & generabile,& rectius forte in corruptibile legendū corruptibile eſt,deterius erit,ſed ſi generabile inquit inordiuatū,ex ordinato generatū eſt.primum quidē non neceſſe,ſiquidē nō raro demōſtrauimus,nō ex eo prorſus,qđ eſt, fieri quæ gignūtur.deinde,ſi & id ita ſe habet,quid ſeq̄tur ſuppōnem,quæ generabile eſſe dicit, inordinatum non nunc querimus,ſed quid ſequit̃ eſſe inordinatū corruptibile,ex Platonis ſuppōnibus, ſi itaq; corruptibile ſequi generabile uult Plato,corruptibile uero ſcdm ipm inordinatū,itaq; & generabile ſcdm ipm erit.nequaq̄.n.in generabile ipm eſſe aſſerit,ſi uero Proclus ingenerabile neceſſario repetet eſſe inordinatum,apte uero Plato uult ipm eſſe corruptibile.qđ.n.inquit fluctuās eſt,& nullo ordine mouet̃,ex inordinatione in ordinē adduxit,aliqđ igit̃,qđ eſt ingenerabile corruptibile eſſe cōtingit.ſi qdem Proclus conceſſit eē ingenerabile,Plato uero corruptibile,quid igit̃ ꝓhibet & ordinatum generabile qdem eſſe,incorruptibile.ſecus & īgenerabile incorruptibili melius,& ſi inordinatū ingenerabile eſſe cōceſſerimus,at incorruptibile coruptibili melius.quare & ordinatū qđ eſt incorruptibile,auctore Platone,ſcdm id inordinato,qđ corruptibile eſt,melius eſt.itaq; ſcdm aliquid ex īgenerabili,quod melius eſt,ſcdm aliquid uero ex corruptibili,qđ deterius eſt,ordinati eſt generatio,& nō ſimplr̃,ut īquit Proclus deterius ex potiori factum eſt,& ſi eſſe,non eſſe ꝑſtātius,qm̄ & generatio corruptione, ut ipſe inquit,& fieri poterat,ut inordinatum nō amplius eſſet,cum ſit corruptibile.at qdem fuit,& corruptum,inordinatum uero fieri non poterat,ut non eēt,cum ſit īcorruptibile, & ideo ſimpliciter inordinato ordinatū melius itaq; ex deteriori ordinati generatio,ſed eiuſmodi rōnum contortio ſolū,ut arbitror,ambitio ſupflua eſt.utile uero nihil,neq; difficultatis quippiam habet.unde ut ab eiuſmodi diſcedamus rōnibus ꝓperamus oportet,neq; puto,ab initio,eiuſmodi,ut moueret Philoſophus,ratiōi erat conſentaneū,opificē uero non eſſe prauū,ſi qđ in ordinem adductū eſt deleret,in quarto pluribus demōſtrauimus,ita & Dii mundani erūt praui,q particularia quæq;,quæ in ordinē adducta ſunt,deſtruūt,& Deoꝝ opifex prauoꝝ prauus no bonus erit.ſi igit̃ opifex bonus bonos Deos effecit,bona & ipſi faciēt nō praua.ſi igit̃ particularia quæq; in ordinē adducta corrūpunt.nihil.n.efficere poſſunt,quin aliud corrūpant,ſi quidem alterius generatio,alterius corruptio eſt.non itaq; malū prorſus,ſed eſt ubi ordinati corruptio,

ruptio,

ruptio, bonum. ſi quidē particulæ incompoſitorum generationē mutuo accepte ſcd̄m Platonem his qui mutuo dedere, ut reddantur bonum.

Procli Succeſſoris Ratio duo de vigeſima.

DVo de uigeſima. ſi uniuſmodi & ſui non diſſimile eſſe ſemp oīum ſolis conuenit diuiniſſimis, ut ipſe in dialogo de regno aſſerit, ſi quidē opifex inter diuiniſſima eſt. ſoli ipſi conuenit eſſe uniuſmodi & ſui ſimile eē. ſi uero diuiniſſimis non ineſt, neq; ſemp ip̄m Deū exiſtere, neq; cauſa℞ optimā dicemus. at hæc de ipſo, ut in Timæo ſcriptum eſt, affirmamus, igitur uniuſmodi eē & ſui ſiſe ipſi conuenit. ſi. n. q̄ non ſemp eſt uniuſmodi & ſui ſiſe erit. qd' nō ſemper eſt, erit eiuſmodi. & ſi non optima cauſa℞, nō optimū, quæ cum p̄cul abſint a rōne, neceſſe cauſa℞ optimā, &, cum ſemp ſit eē diuiniſſimā, & cū diuiniſſima ſit, ſemp uniuſmodi & ſui ſiſe eſt. ei uero, qd ſemp uniuſmodi & ſui ſiſe eſſe, nunq̄ alias ſecus eē cōuenit. cōtraria. n. hæc ei qd ſemp uniuſmodi, & ſui ſiſe eē, & ei q̄ nunq̄ alias ſecus ſe habeat, nunq̄ nō agere, deinde agere, nunq̄ agere, poſtea nō agere. hæc. n. īterdum ſecus ſe hñtia ſunt. effectiue dico, & nō effectiue rurſus & effectiue. nō aliqñ uero non effectiue, deinde effectiue, uel effectiue, poſtea non effectiue ſe hñti. uel ſemp agere, uel ſemp nō agere neceſſarium. nō. n. p̄ter hæc, aliud eſt. extrema enim ſemp agere & nō agere ſemp. media uero q̄ nō agit poſtea agit, uel contra q̄ agit, poſtea non agit, ſed fieri nequit ut opifex qua opifex nunq̄ agat, non. n. opifici ferias agere ſemp conuenit. aliqñ. n. eēt effector nunq̄ agens aliqd. neceſſe igit' opificē agere, & idip̄m efficere ſemper. ſemp uero efficientem mūdum efficere neceſſe. effectionis mundi, neq; principiū, neq; finem eē neceſſe eſt. Si. n. principiū habuiſſet, non ſemp efficiebat' mundus. ſi uero finē, nō ſemper efficiet'. oportet uero mundum effici ſemp, ſi quidē & opificē ſemp mūdum efficere. id uero, ſi ſemp eodē pacto efficit. hoc autē ſi ſemp uniuſmodi & ſui ſiſe eſt. neceſſe igitur mundum neq; initium, eē, neq; finē hr̄e. ſine generatione eſſe mundum, & ſine corruptione, ingenerabilem eē, & incorruptibilē, q̄re ſi opifex ſemp uniuſmodi, & nō ſui diſſiſis, neceſſe mundum igenerabilē eē, & incorruptibilē, q̄re ſi ipſe illud palā dicit, neceſſe & ip̄m mundum ſcd̄m ip̄m ingenerabilem eē, & icorruptibilem. ſi itaq; Deum abeſſe dicit a mundo, & adeſſe rurſus, in dialogo de regno, & in Timæo abeſſe prius, poſtea adeſſe. ita. n. habuit, inquit uniuerſum, ut ueri ſimile hr̄e erat. a quo abeſt Deus, & pariter ambo dicit Plato. & p̄pter hæc tunc ex inordinato mundum, in ordinē mutari. tunc uero in inordinationē ex ordinato cadere. donec eiꝰ p̄ſes gubernacula tenēs Deus moderabit'. nō oportebat atticum aīaduertere ſola q̄ in Timæo ſcripta ſunt, abſentē aliqñ p̄ñtem efficiētem a quo aberat. ſed & in ea q̄ diſſerunt' in dialogo de regno p̄ñtem aliqñ, abſentem efficiētē, cuius p̄ſens erat. & ut p illa ordinē ab inordinatiōe efficiunt, ita p̄pter hæc poſt ordinationē inordinationē efficere. ſi igit' hæc utraq; diceret ſcd̄m notionē hæc oīa, Deo q̄dem ut ante mundum circa ip̄m aſpectabilē Deum, mutatiōes, hac ſublata notione eē nequit. non. n. cum Deus eodē pacto ſe habeat, & mundum interdum, ſecus ſe hr̄e dicit. ut p ſeip̄m alias aliter ſe habeat, qd eſt in particularibus. ſed quia Deus alias aliter ſe habet, & mundum, uel inordinatum, uel ordinatum eſſe. q̄re, ſi illud fieri nequit, q̄a Deus uniuſmodi & ſui ſiſis eſt. fieri nequit, ut mundus fluctuet, & ordinate ſe habeat. et id ego p̄fecto aſſererem, ueræ diuinæ eſſe ſapientiæ Platonis excogitatum q̄ mundi in generationē ſimul, et icorruptibilitatē traditā a p̄petua Dei actione, cām aſſerētis ordinis mundi, et inordinationis Dei abſentiā, et p̄ñtiā. ſi. n. ipſa ſola cā ordinationis, et inordinationis in mundi p̄te, et ipſa minime ſubſiſtēs, q̄m Deus alias ſecus ſe hēat, fieri nō pōt, et ordinationē igit' et inordinationē in mundo uidere nequimus. ſi igit' Deus ſemp eodē mō ſe habet, nō aliqñ mundo p̄ns adeſt, iterdum uero abeſt. ſi nō aliqñ adeſt, nō nunq̄ abeſt. nō aliqñ mundus in ordinē redactus. aliqñ ordine caruit. Dei. n. p̄ñtia mundo ordinē miniſtrabat, abſentia uero inordinationē p̄bebat, ſi nō aliquādo quidē ordinem habuit, aliqñ uero fluctuās, erat uel erit. ſemp in ordinem redactus eſt. ſi uero ſemp in ordinē cōſtitutus & ab infinito t̄pe fuit ordinatus, & in īfinitum ordinatus erit t̄ps, qd' quidē & ipſe etiā ſurdis ualde p̄ſpicuū faciens exclamauit, exēplar omni eē in p̄petui-

tate, mundus uero oĩ tpe continue generatus, & exiſtẽs, & futurus. ut igiť futurus eſt in ĩfinitũ, ita & generatus ab ĩfinito. & nõ oportebat, cũ æque utrãq; ĩ partẽ Plato ipm, & generatum eẽ, & futurum ꝓroget, Platonis amicos cum illud ex tpe efficere terminato, cum uero hoc ꝑferre in infinitum, ſed decretum eius ſequi. eteni ita ꝑfecto æterne imitationem ꝑpetuitatis hr̃et, nõ ex dimidio ĩfinitum ſcd̃m tps, ſed in utraq; hñs parte. id uero erat ipſi ꝓpoſitum tps æternitati ſiſe reddere. ꝑpetuo uero aĩali, mundum qui omni ſubſtiti tpe ſiſem facere. hoꝝ quidẽ caput. neminem erga mũdum ita pie ſe gerere, ut Plato, qui mũdum fluctuare aſſerit, cum non eodẽ ſe habet mõ Deus. id uero eſt, cũ Deus nõ ſit itelligibilis. ĩtelligibilibus. n. Deus cõuenit ut ſint uniuſmodi & ſui nõ diſſiſes, uel ambo igiť Dei, mundus, & opifex uel neuter. efficiet enim nõ Deum, hunc qdem inordinatio, hunc uero qď non mõ eodem ſe habet. huius uero inordinatio, ex illo, qui nõ eodem mõ. nõ. n. alius ita fluctuãs eſt, quã quia ille non eodem mõ adeſt, uel abeſt. illi. n. hunc ſiſem eſſe prorſus oportet. ſi igiť notione ille iterdum adeſt, & abeſt, & iſte ĩtelligentiá fluctuãs, qď aliqñ & ordinatus, cõem. n. ipſis eſſe notionẽ neceſſe eſt. ſi ordinatũ eẽ pñtem eſſe, fluctuare uero abſentẽ eſſe, neceſſario ſequiť, ſi uerꝫ eſt hunc in ordinem adductũ, aliqñ igiť fluctuãs eſt lõge ꝓcedit ueritas quæ eſt illum adeſſe aliqñ & abeſſe. nõ. n. hunc eẽ adductum in ordinem, uel fluctuãtem eſſe, abeſſe, aut adeſſe ſequiť. ſed contra. q̃re erit prius illud uerum, qď, id ut cõſequereť, erat neceſſe. ſi igiť fieri non põt, id, quia Deus ſemp uniuſmodi, & ſui nõ diſſiſis, & mũdus, fieri nequit, ut aliqñ fluctuãs ſit, ſine ordie, & in ordinem cõſtitutus. qď. n. id qď eẽ nequit, cõſequiť, neceſſario haud eẽ põt. ſi quidẽ & qď eẽ põt, qď fieri põt, ꝓcepta dialectices ſequi uolunt. poſito igiť eo, qď eẽ põt, mũdum aliqñ fluctuãtem, & ut ordinatus ſit, fieri poterit. & Deũ aliqñ a mundo abeſſe, & rurſus eidẽ adeſſe. ſi itaq; id fieri nõ põt, & illud eſſe nequit. ſemp igiť & mundus in ordinẽ adductus, & mũdo ille adeſt, neq; ex inordinatione in ordine adductus. nõ. n. ille, nõ pñs rurſus adeſt, neq; ex ordinato inordinatũ erit, neq;. n. ille non pñs rurſus nõ adeſt. & equa neceſſitas ſcd̃m Platonẽ mũdum generabilẽ eẽ, & corruptibilem, & minime diuiniſſimoꝝ eẽ. quibus cõuenit ſcd̃m eadem, & eodẽ pacto ſe hr̃e, mundi opificem. ſi igiť oportet erga illum pie affectũ eſſe, oportet & erga hunc, & cum in iſto fluctauerimus, et longe prius erga illum errabimus, & non mõ erga illum, ſed cõtra omne diuinũ. ſi. n. cõmune ipſis oib⁹ ſcd̃m eadem, & eodẽ pacto ſe hr̃e, uel in oib⁹ idem oportet obſeruãtes, & in opifice eodẽ mõ obſeruare. uel in uno renuentes, neq; in aliis fidem ꝑſtare.

Quod in his eadem diſſerit, eiſdem vtens argumentis quibus iam in quarta & nona, & decimaquinta ratione vſus eſt. Cap. I

Rurſus eaſdem repetit ratiões, neq; quicq̃ noui, qď dici poſſet, hñs, neq; a dictis abſtinere ualens, nõ ſecus, ac guloſi catuli, cum os apphẽdunt, uel hoĩes, qui uoluptariis uicti ſunt affectionibus, eorũdem ſemp repletione ſaturi, quaſi uero in nouis ſemp rebus cupiditatẽ accendentes. fere. n. nihil in dictis ĩuenire põt aliquis, qď in prioribus nõ dictum ſit, protinus. n. in principio. oporteř. n. opificem ſemp uniuſmodi, & ſui nõ diſſiſem eſſe. & hac de cauſa nõ interdum agere, iterdum nõ agere, ſed uel ſemp agere, uel nunq̃, & q̃m eẽ non põt, cum ſit ſemp opifex, ut nunq̃ agat, & ꝓpter hoc, qď efficit, ut ſemp ſit, ꝑterea & hoc nõ habet mũdus, ut ſit ingenerabilis, & ĩcorruptibilis, neq; opifex, ut uniuſmodi & ſui nõ diſſimilis ſemp ſit, & ꝓpter hoc neceſſe eẽ et erga opificem & mundũ pios eſſe, illũ qdem diuiniſſimoꝝ eſſe dicẽtẽ, & ſemper uniuſmodi & ſui nõ diſſiſem, hunc uero ingenerabiſem, & ĩcorruptibilem, uel erga mũdũ ſuã oſtendentes ĩpietatem, quia generabilem eẽ, et corruptibilem ſupponunt, & in huius opifice ĩpios eſſe, neq; diuiniſſimoꝝ ipm eſſe, neq; ſemp eodem mõ a rõnis cõſequentiá dicere coactos. hæc oia, & in quarta rõne q̃ſi eiſdẽ diſſeruit uerbis. ĩmobilem. n. eẽ opificem, qď quidem ibi dictũ eſt. idem ei, qď ſemp eſt, uniuſmodi ſui nõ diſſiſis. qď qdem hic dictũ eſt, rurſus hoc imaginem exemplari, ad qď facta eſt, dico mũdũ ſiſem eſſe, cũ uero exemplar æternũ, ſit, non aliter ipſi mũdum ſiſem eſſe, niſi in utraq; parte tpis infinitatem habeat, in decimaquinta plane dictũ eſt rõne. Præterea neceſſe eſſe uel ambos Deos eſſe, & opificem, & mũdũ, uel neutrũ,

& ſi ambo Dii, ſilr utroſq; mutationis minime eẽ capaces, qa eiuſmodi oium Deoꝝ genus eſt, nõ eſſe uero mutationis mũdum capacem. ſi quidem ex inordinato factus eſt, & item in inordinatum mutat, in nona cõphenſum eſt rõne, q̃re fere nihil ꝓpoſita rõ noui argumentationis habet. qd igitur oportet de eiſdem nos dicere eadem, iam ad unumquodq; in præcedentibus pro uiribus obuiam iuimus. tantam igitur ſolam breuem hic ipſorum memoriã repetentes, finem, & nos rationi Diis bene fauentibus imponemus.

Breuis memoratio eorum quæ diſſeruit in quarta & decimaſexta rõne, q nullus motus, vel alteratio in Deo intelligitur ex hoc qđ effectus, aliquando quidem ſunt, interdum nõ ſunt. Cap. II.

SI ſemp uniuſmodi inquit, & ſui ſilis opifex eſt. nunq̃ alias ſecus ſe habet. ſi nunq̃ aliter ſe habet, nõ aliqñ quidem agit, aliqñ uero nõ agit. hæc. n. alias ſecus ſe hñt, effectiue dico, & non effectiue, rurſus & effectiue, ſi non aliqñ quidem agit, aliqñ uero non agit. agit tñ cũ ſit opifex ſemp agit, neceſſario. igit & qđ fit, inqt, ſemp erit. ſed in quarta pluribus demonſtratũ eſt rõne, eos, qui habitus quouis mõ pfectos hñt, nullã ſuſtinere alterationem, operãtes ſcđm eoſdẽ, & nõ operãtes. ſi uero nullã ſubeunt alterationem, nõ patiunt alterationem, ſcđm hoc nõ euadunt iterdum alii. ſi nõ fiunt alias alii, eodem mõ ſe hñt operãtes ſcđm habitus, & nõ operãtes. circa. n. id, qđ efficit, nõ penes agentem mutationem ſubſiſtere demõſtrauimus. nullã uero alterationem ſuſtinere, qui ex habitibus in opatiões prũpunt, demrauimus. cũ ex aliis plurib9, tum ex diuiſione. quia ſi alteratio eſt ex habitu in actionem ꝓgreſſio, neceſſitas oĩs, uel añ operationem alterationem eſſe dicere, cum ſolus habitus ſine actione exiſtit, uel ipſam actionem, ideſt ipm efficere, uel docere, uel qduis aliud, alterationem aſſeremus. uel medium inter habitum, & actionem, alterationem, & mutationem fieri ſupponemus. præter hæc. n. aliud nõ eſt; cum igit demratum ſit in illis habitũ ipm ſcđm ſe ſine effectione alterationem nõ eſſe, uel oino motum cõtingere. nõ. n. motui, neq; alterationi, ſed ſtatui potius pſilis eſt, ut & in illis ipm Proclum diſſerere demrauimus, & nunc hæc diſſeruit, conuenire. n. inquit ſemp ſcđm eadẽ, & eodem mõ hñti, uel nunq̃ agere, uel ſemp. tãq̃ planum ſit non agere, ſtatum, non motum exiſtere. ut agendi ſolum hñs habitum, nõ autem agens, non alterat. & ſecus, ſi hñtia habitum, & in ipſa actione non deficit habitus, habitus uero motus, itaq; in motu opifex ſemp erit, ſemp agendi habitu ꝑditus. q̃re ſi id abhorrens eſt, nullus igitur habitus alteratio eſt. neq; ipſa actio eſt alteratio. ita. n. rurſus ſcđm ipſos Deus ſemp efficiens mundi in alteratiõe, & motu ſemper uerſabit. neq; diſpõ aliqua alia ſpectat media iter habitum, & actionẽ, quæ ſit altera, q̃dã ꝑter has, quã certe aliqs motum, uel alterationem noiare poſſet. qm̃ neq; medium non agendi, & agendi tps aliqđ eſt. ſed non agendi finis, actionis initium. cum uero tps non ſit, neq; diſpõ altera, neq; motus oino non agendi, & agendi erit medius. Oĩs. n. motus, & mutatio in tpe eſt. ſi igit neq; ante actionem, neq; in actione media habitus, & actionis aliquã contingit aĩaduerti alterationem. nõ itaq; ille, q ex habitu in actionem, prumpit, alterationem ſuſtinet. q̃re ex eo ꝙ multo ante ineſt nulla alteratio ſpectabitur in Deo cũ non agit & poſtea aget, demrauimus uero itẽ ĩ illis, et motum, q ĩ nobis uř, et diſpõnẽ, q̃ alteratio eſt, fieri, qñ prius q habitũ hẽmus, rurſus ſcđm ipſos agemus. ut cũ nõ docemus prius, poſtea doceamus, uel cũ ædes nõ extruimus, poſtea ædificamus, nõ in aĩa, q̃ poſſidet habitũ, ſed ĩ corpore qđ iſtrm̃ eſt, effici Deo itaque, ſolo uelle, cuncta efficiente. feret illinc et diſpõ iſtri in nobis, quæ alteratio eſt, facta, non itaq; habitu, neq; iſtrõ cum nullũ ſit, ꝙ moueat moto, in nullo igit mutari Deum contigit, & interdum alium euadere, et ſi non ſemp efficiat, ſed effectiõi initium tribuat. item demrauim9 in Deo habitum ab actiõe nõ oĩno differre, ſed ſimplicem q̃dã eſſe ſemp, et eodem pacto, exiſtere, uim Dei effectiuã, ſolo uelle, ineſſe deducere cuncta uolentẽ. natura generabilium cum eſſe, tum bonum ſuſcipiente. et ipſum Dei uoluntatem ſimplicem quãdã eſſe, et ſemp eodem mõ ſe hře, ſemp. n. bonum uult, et ſi res in ſubam ducat, uel nõ, et ſi uelle aliquis idem, et ſi non uelle Deum concederet, non id motus eſt, neq; alteratio. ſi. n. id motus eſt, ſemper in motu erit Deus. ſiquidem particularium unumqđq; aliqñ eſſe, aliqñ non eẽ uult. particulariũ uero ſem-

per alia gignunť,alia intereunt.ſi igiť neceſſe,quia aliqñ mundus eſt,aliqñ non eſt, & uolun-
tatem,quæ de ipſo eſt Dei,interdum aliã eſſe,uelle uero de eodem interdum aliud moueri eſt,
& alterationem ſubire,ſemp Deum in alteratione eẽ,& moueri dicere cõpellemur, ſi quidem
particularium ſingulum ĩterdum eſſe,nõnunq̃ non eſſe uult,ſed demõſtrauimus non, ut quæ
oriunť,affecta ſunt,ita & ipſoꝝ effectorem Deum eſſe neceſſarium,ſed quemadmodum , nõ,
qm̃ quæ cognoſcunť,uel ꝓuidenť,partibilia ſunt,& multiplicata,neq; nõ aliqñ ſunt aliquã-
do non ſunt,ideo & Dei ipſoꝝ ꝓuidentiã,& notionem uel partibilem eſſe,uel multiplicatam,
uel alias aliã neceſſe.ſed in partibilibus ĩpartibiľr operať,& circa ea,quæ multiplicantur,uno
modo,& circa ea,quæ ĩterdum ſecus ſe hñt,ſemp,& eodem modo.ita quidem & Dei uolunta
tem,ut ipſa ſint,uel non ſint,non ĩterdum aliã eſſe dicere eſt neceſſe,ſed ſemp eodem modo ſe
hr̃e,ſemp bonum eſſe appetẽtem.bonum uero ſingulum,ut natum eſt,& cum natum eſt,eſſe.
Hæc igitur & in quarta,& ſexta ratione ipſi demonſtrauimus,cum ipſum Proclum tum Plo-
tinum adduximus diſſerentes,& aliis pluribus,in illis uſi ſumus,argumẽtis,ut ibi ille cui erit
cordi,decerpat nullã in Deo mutationẽ fieri,q̃uis quæ oriunť ĩterdũ ſint,nõnunq̃ nõ ſint.

*Similis ac breuis in Decimaquinta dictorum ratione repetitio, q, mundus ſeruat ſcd̃m Platonem ad
ęternum ſui exemplar ſimilitudinem q̃uis eſſe initium habeat mundus, & q, Plato corrupti-
bilem eſſe propria naturæ ratione, & tempus, & mundum volens naturalem admo-
dum ipſis eſſe initium dedit.* Cap. III.

SEd quidem & imaginem mundum factum æterni exemplaris,ſeruare ſcd̃m Platonem ſi-
militudinem,quã ad illud habet,& ſi initium eẽ habeat,in Decimaquinta probauimus ra
tione,fidem ex Platonis uerbis facientes,non quia ingenerabilis ſit mundus,ad exẽplar ſiſitu
dinem ip̃m ei ſeruare placet,ſed quia illud,ut eſt omni ſeculo,ita omni tempore mundus, exẽ
plar.n.inquit omni in æternitate eſt,mundus uero omni tẽpore factus,& exiſtens,& futurus,
quare,ſi aliquis tp̃s aliqđ in quo mundus non ſit eſſe dicit,iſte nõ ſimulachri ſiſitudinẽ ſcd̃m
Platonem ad exemplar ſeruat,tempus uero una cum cœlo factũ,ut facta,ſimul & ſoluanť , ſi
aliqua ipſoꝝ diſſolutio aliquãdo contingat.planum,& ſi mundi eſſe initium eſt,ad exemplar
ſiſitudinem ſeruare,æque omni in tempore exiſtens,ac illud omni eſt in æternitate.nõ.n.quẽ
admodum in infinitum Plato mũdum,quia ip̃m corrumpi minime cenſet,fore uult,ita & ip-
ſum ab infinito factum eſſe dixit,ut in his Proclus inquit,ſuã,nõ Platonis nobis declarãs opi-
nionem.ſed quidem ip̃m factum ab aliquo inchoaſſe principio palam exclamat.anteq̃ gigne
reť,minime exiſtẽtem.ipſi uero eius eſſe,uel fore.naturali admodum de his contemplatione
utens,finem non tribuit.nihil.n.uetat,quin & temporis extenſio in infinitum ꝑtendať,necnõ
numeri incremẽtum.infinitum uero,q; actu ſit,uel fuerit,fieri nequit,infinitum uero actu fa
ctum erit,& tp̃s,& numerus,ſi tp̃s principio uacet.ſi uero numerus,& tp̃s actu infinita facta
ſunt,pertrãſibile igiť infinitum factum eſt.quia generatio infinitas ꝑtrãſiens unitates,ad nos
peruenit.ſi uero infinitum factum eſt pertrãſibile,pertrãſibile omne,finitum eſt.hoc.n.a fini
to diſtat infinitum.quia hoc exitum habet,illud uero minime.itaq; infinitum erit finitum, &
contradictio ſimul uera,infinitum.n.erit non infinitum,qđ quidem abhorrens eſt. nõ igitur
infinitum pertrãſiri contingit.ſi igitur infinitum,fieri nequit,ut pertrãſeatur, non per infini-
tas unitates generatio ad nos ꝑducta eſt.ſi uero non per infinitas,ſed finitas,& cuiuſq; genera
toꝝ tempus finitum eſt,& tempus.igiť omne factum,finitum erit.conſtitutũ.n.ex finitis,ne-
ceſſario eſt finitum.fieri igiť nequit,ut tp̃s factum,uel futurum,actu aliquãdo ĩfinitum ſit,in
quo.n.infinitum eſſe,uel factum eẽ,actu ſummeretur,ſiue ſurſum,ſiue deorſum, pertrãſibile
faciet,infinitum,erit uero aliquid & infinito maius,et auctio ĩfiniti non ceſſabit,et ip̃m ſeipſo
amplius factum.ſi quidem numero generatoꝝ,eos,qui ſemper gignunť,atq; gignenť , cõnu
meraremus,et infinitum multiplicabiť.ſi in ſingulo quoq; generi ĩfinitatem reliquis addide-
rimus.hoīum ſi contingerit infinitati,eã,quæ equoꝝ eſt.et his,ea,quæ eſt bouũ,et his reliqua,
quæ in mundo ſunt aĩata,et inanima.iſtoꝝ uero ſingulum eſt e numero eoꝝ,quæ nullo maxi

me pacto fieri queunt. naturaliter igiť magnopere Plato tempori initium aſſignauit. uolẽs uero ſemper eſſe mũdum. fore ſemper et tp̃s dixit. et ſi. n. in infinitum et mundus fiat, et tp̃s augebitur, ſemp quidem tp̃s, quod nunc eſt, eo, quod iã factum eſt, ante q̃ iſtud eſſet, maius eſt, ſed qđ temporis ſumiť. et actu ſubſiſtit, omne finitum eſt. et quæ tpe facta ſunt finito, æque finita neceſſario ſunt. ita. n. contingit ſolum neq; tp̃s aliqñ deſiturum, neq; actu iſinitum factũ, ſiquidẽ eſſe initiũ tempus habet, cum omne, quod factum eſt, finitum exiſtat.

Quod ipſi Platoni voces emittit contrarias Proclus in quibus inquit, neq; cum Deus eodem modo ſe habeat, mundum dicit Plato alias aliter ſe habere. Cap. IIII.

SEd et ſi Deum mũdum aſſerat Plato, non ideo & ĩmobilitatem ipſi, & ſemp uniuſmodi eẽ, & eodem pacto ſe habere, tribuit. contrarium. n. in dialogo de regno, neq; ip̃m mutationis exptem, neq; diuiniſſimarum rerũ eſſe definiuit. uniuſmodi. n. inquit, & eſſe ſui ſiſe, & idẽ eẽ, diuiniſſimis conuenit ſolis, non huius uero, corporis natura eſt ordinis, qm̃ & cœlũ, & mũdus corpori inqt cõicauit, ut ꝑpetuo mutationis exps ſit, fieri nequit. & itẽ ipſe in Timæo quid, qđ ſemp exiſtit, generatione uacãs, & quid, qđ ſemp gigniť, nunq̃ uero exiſtẽs, hoc quidẽ notiõe cum rõne comp̃hendi ualet, ſemp uniuſmodi & ſui nõ diſſiſe, hoc rurſus opinabile, cum ſenſu rõne carente opinabile factũ, & corruptum, uere nunq̃ exiſtẽs, & mũdum ſenſus ciẽtem factũ eſſe aſſerit & corruptioni obnoxiũ uere, nunq̃ eẽ. ſi igiť uniuſmodi eſſe & non diſſiſe ſui diuiniſſimis conuenit ſolis, eſt uero, ut & Plato inquit, & Proclo placet, diuiniſſimoꝝ opifex. pinde & ſemp uniuſmodi eſſe, & ſui ſiſe ei conueniť. mundus corpori cõicans non huius eſt ordinis, ideſt nõ eoꝝ, quæ ſemp eodem pacto ſe hñt, id. n. diuiniſſimis ſolis aſſerit conuenire Plato aſpectabile omne factũ eſſe, & interitui addictũ, uere nunq̃ exiſtẽs, hinc fieri nõ poſſe ꝓtulit, ut mũdus ſemp mutationis ſit exps. opifice igiť ſemp eodẽ mõ ſe hñte, mũdũ Plato ſiſr ſe hr̃e definiuit. qũo igiť Platonis ſucceſſor his contrarias emiſit Platoni uoces, ita ꝑſpicue falſo Platonem exponẽs, in quibus ĩquit. non. n. Deo eodẽ modo ſe hñte, mundũ dicit. interdũ ſecus ſe hr̃e. quaſi per ſeip̃m alias aliter eſſe hr̃et, qđ quidem in particularibus eſt, ſed quia Deus alias aliter ſe habet, & mũdũ uel ordine uacãtẽ, aut in ordinẽ adductũ. ſi. n. & ut in ſuppõne, in dialogo de regno Deũ mundo adeſſe, & abeſſe dicit Plato. at certe ſine oĩ ſuppõne ip̃m p ſe, quod ſemp eſt, definiuit, et in Timæo et in dialogo de regno aſſerẽs ip̃m itelligibile eẽ, et ſemp uniuſmodi et ſui non diſſiſe eẽ; pariter et aſpectabile qđ efficiť, et iteritũ ſubiit, et undequaq; mutationis, ut expers ſit, fieri non poſſe. ſi igiť ip̃m ſcđm ſuiipſius naturã oẽ aſpectabile in mutatione eẽ diffiniuit, non igiť, quia Deus aliter alias ſe habeat, ideo et mũdũ, ut Proclus dixit, interdũ ſecus ſe hr̃e aſſerit Plato, ſed et Deo ſemp eodẽ modo ſe hñte, ip̃m ſcđm ſuã naturã mundum, tãquã corpori cõicãtem gigni aſſerit, et aboleri, et ut ſit mutationis oĩquaq; exps, fieri nequire. atqui admiratione dignũ, qũo non uidit Ph̃us, uel ultroneus dimiſit, ut ex ipſis his, quæ in dialogo de regno diſſerẽtem ĩduxit Platonẽ, aperte mũdus demr̃ať nõ ꝓpter Deũ ſit, ut inquit Proclus, ſed ſcđm ꝓpriã naturã, alias ſecus ſe hr̃e dici. ſi. n. Dei p̃ñtia, et abſẽtia mũdum nõ uno pacto alias eẽ Plato ſuppoſuit, p̃ñtia quidẽ in ordinẽ reductũ, abſentia fluctuãtẽ, planum, quia manere in eodem ordĩe, nõ intus in ſe hr̃e ip̃m uult Plato, ſed ex Dei p̃ñtia. ſi. n. ĩtus in ſe hr̃et, in eodem ut maneret, quãuis ſcđm notionem mũdus abſit a Deo, nihil minus in eodem ordinatus mãſit. ſi igiť ordinatũ definitũ eſt, et eodem pacto ſe habet, quatenus ordinatum eſt, quouſq; ſit ordinatum, inordinatum uero iterminatum exiſtens nunq̃ in eodem manet. nõ. n. inordinatum eſſet, ſi terminum, et idẽtitatem cõſeruaſſet, Dei uero moderatiõe mundus ordinem habet, hac deſtitutus in inordinationem migrat. cum Deus inordinationis minime cã ſit efficiens, ſed quia ſolum nõ ordinem tribuit, planum q; ipſe eodem modo ſe habeat a Deo habet. idem. n. eſt hoc cum ordinato eſſe. alias aliter xp̃o a ſua natura. id. n. item cum inordinatione idem eſſe demr̃atum eſt. q̃re Dei p̃ñtia ordinationis, et in eodem permanentiæ eius effectrix eſt cã. abſentia uero, ſi quidem ſcđm accñs inordinationis eſt cã. per ſe uero ip̃a mundi potius corporis natura, ut et naufragii nauis, per accñs gubernatoris quidem abſentia, per

ſe uero fluctus natura cã, cõſtãtia, & ſtabilitate carens. quare & ꝑ ipſam hãc in dialogo de regno ſuppõnem, generationis, & corruptionis mundi naturalis ꝓprias Plato enuntiationes cõprobauit. qm̃. n. ipſam ſcd̃m ſe ſpectãs mundi naturã, gigni ipm̃, & iterire, uere nũq̃ exiſtere. fieri. n. nõ põt oino, cum ſit corpus, mutatiõis at ſit expers. uꝛ uero in eodem ſemp mũdus manere or die, neq; gigni, neq; iterire, ideo ſcd̃m notionem, ab ipſo Deũ in dialogo de regno remouens, & ita imutatiõe ipm̃, & in inordinatiõe cõtẽplatus, hinc rõcinatus eſt. mũdo ordinẽ, & in eodẽ ꝑmanentiã nõ ineſſe a mundi natura, ſed ab ordiatione. quã habet ab opifice. ſed qd rõcinationibꝰ opus eſt, licet ipſis ꝟbis, q̃ ſunt in dialogo de regno, id Platonẽ audire uociferãtẽ, inordinationem, & alias ſecus eſſe, ipm̃ e ſua natura hr̃e, & nõ ex habitudie, quã ad opificẽ mũdus habet. itaq; in illis ad ꝟbũ hæc differit. tunc uniuerſi gubernator tãq̃ gubernaculi clauum dimittẽs, in ipſius ſpeculã diſceſſit, mundũ ꝟo rurſus cõtorſit, fatũ, & inata cupiditas, deide inordinationẽ deiceps ipſi cõtigentẽ, & cõcuſſionẽ, qualẽ ꝟiſimile erat ſuſtinere mũdum a Deo ipm̃ gubernãtem deſtitutũ. hoꝝ cãm exponens iſert dicens. huic ꝟo ipſi cã temperatio corpulẽta, aliqñ iã diu naturæ aſſuetum, qa multæ erat particeps inordinatiõis, priuſq̃ inornatũ, qui nũc eſt, ꝑueniret, a cõponente. n. cũcta bona poſſedit, ab habitu, qui ante erat, q̃cũq; moleſta, & iniqua in cœlo fiũt, hæc ab illo ipſe obtinet, & aialibꝰ ipertiꝛ. plane igiꝛ Platonẽ audiuimus differẽtem ordinem, ꝫ oẽ bonũ mũdus adeptus, ab eo ꝙ ipm̃ cõdidit, ex corpulẽta tempatione, & habitu cõſuetæ naturæ, q̃cũq; moleſta, & ipſe habet, & aialibꝰ ꝓbet. quare nõ ideo ꝓpter hoc ſolũ qa abeſt. ſcd̃m ſuppõnem a mundo Deus inordinationẽ ipſi inq̃t Plato accedere, ut a cã effectrice, nõ Dei abſentia inordinationis, quæ in mundo eſt, cã eſt qa Deus abſens tãtũ ſolum nõ exhibet mundo ordinem, qui ab ipſo eſt, corpulentum igiꝛ temperatiõis mundi aſſuetorum & ipſi ex natura inordinationem adeſſe demonſtratur, ut & abſente gubernatore, in ſitam in naui agitationem uenti, & fluctus demonſtrant.

Quod ſibiipſi pugnantia ſuppoſuit Proclus. Cap. V.

ACcœpit uero ipſe Philoſophus ꝙ nõ modo Platoni, ſed & ſuiſipſius enũtiationibꝰ, quas alibi recte diſſeruit, pugnãs. dignum cenſeo, & ipſa Procli cõtraponere inuicem ꝟba, ut ipſoꝝ repugnãtia contrarietaſue demõſtretꝛ. in rõne. n. quæ inſcripta eſt conſideratio cõtradictoꝝ ab Ariſtotele aduerſus Platonis Timæũ demonſtrãs pluribus recte Platonem mũdum, & uniuerſum aſpectabile gigni aſſerere, & iterire, uere nunq̃ exiſtere, qm̃ non habet æternam ois corporis ſubſiſtentiã, ut Ariſtoteles ipſe demonſtrauit, qđ uim habet finitã. Poſtea rurſus demonſtrare uolens ſemp eſſe. mundo extriſecus, non ex ipſius natura ipſi accedere, ad ꝟbum & hæc addidit. non. n. qđ in eo, qđ ſemp eſt, ueꝝ eſt id, & in eo, qđ ſemp gigniꝛ, ipſi uidelicet ineſſe uim ifinitã, qa ſemp gigniꝛ, ut illi, quia ſemper eſt, ſed id efficienti. ideo & id ſemper gigniꝛ, aſſequens ſemp eſſe, ꝓpter id, qđ ſemp ſcd̃m ſubſiſteniiã exiſtit, & quãtũ i ſeipſo ſemp eſſe minime hñs. quare eius, qđ gigniꝛ, definitio & mundo quadrare põt. & poſt pauca, omne igiꝛ, qđ gigniꝛ ipm̃ ſcd̃m ſe, corrumpiꝛ. ligatum uero ab eo, qđ eſt, dum gigniꝛ, manẽs, & totum id, qđ gigniꝛ, quia eſt, nõ corrumpiꝛ, qđ ab eo, qđ, eſt, cõuulſum eſt, diffõnem igiꝛ, quæ ipm̃ ꝑ ſe qđ gigniꝛ, ſumit, & ipm̃, qđ iteriit, dixit, uelut eiuſmodi ꝓpria exiſtens natura. item ipſe in his, q̃ ſequunꝛ, qm̃ uniuerſum finitum. finitũ uero uim nõ habet ifinitũ, ut demr̃auit, uim uero infinitã mouens, ifinita ui mouet. planum imobile ifinitæ uniuerſo motiõis, ipſum uim hr̃e ifinitã. quare ſi rõne ab illo ſemoueris uniuerſum, non mouebiꝛ in ifinitum, minime ui ꝑditum ifinita, ſed a motu quieſcet, Rurſus uero cum ipm̃ illi coniunxeris, ꝑ illud in ifinitũ mouebiꝛ. nihilq; abhorrens eſt cõiuncta notione ſeparare, ut iſpiciamus. quid alteri, ab altero accedit. aiaduertentes itelligemus, qd a ꝓpria natura habet deterius. quid uero ab ordie ad id, qđ ꝑſtãtius eſt, relatus. inq̃tum in ſeipſo ſemp eſſe carens eſt mundus, ſed efficiꝛ, & deleꝛ, uere nunq̃ exiſtens, imutatione, & alteratione eius eſſe ꝟſaꝛ. & id ex eiꝰ natura ipſi adeſt, ſemper ꝟo eſſe, ipſi aduentitiũ ex ordinatione, quã ad id, qđ ꝑſtãtius eſt, & qđ ſemp eſt, habet, accedit. ſi hæc recte cum Platoni, tum ipſi Proclo placent in rõne, cuius mẽtionẽ fecimus. dictũ

eſt,

eſt.quomõ hic contrarias his emiſit uoces,in qbus inquit.nõ.n.Deo eodem pacto ſe hñte,mũdum dicit alias ſecus ſe hr̃e.ꝗ per ſeipm alias aliter habeat.qđ qdẽ in ꝑticularib⁹ eſt. ſed quia Deus alias aliter ſe habet,& mũdũ fluctuãtẽ,& inordiatũ uel ordinatũ eẽ.ſi.n.nõ ꝑ ſeipm mũdus alias aliter ſe habet,quẽadmodũ particularia,ſemp ꝟo eodem mõ per ſeipm,ſi qdẽ æternus eſt,& ſemp cõſtitutus in ordie,per ſeipm igiť uniuſmodi ſemp & ſui ſilis eſt.ſed qdẽ Proclus in rõne,cuius meminimus ante,confeſſus eſt,q̃tũ in ſeipſo,ſemper eſſe,nõ hr̃e,& id ipſi ex eius natura adeſſe.igiť mundus ipſe ex ꝓpria natura,& ſemper eſſe habebit,& ſemper eſſe nõ habebit,qđ fieri neqt.contradictio.n.erit ſimul uera.ſi igiť illa non perperã dicta ſunt,& Platoni placent mundũ ſcđm ꝓpriã naturã ſemper eſſe non hr̃e,ſed id ab opifice aduentitiũ ante ſumpſiſſe,perperã igiť in ꝓpoſita rõne non itrinſecus ipſi adeſſe,alias ſecus ſe hr̃e,Proclus diſſeruit.qđ uero & Plato abſentia & pñtia Dei ordinatum eſſe,uel inordinatũ mũdũ eſſe ſupponens,nihil aliud,niſi turſus q̃ dicta,in Timæo ſunt,idicat.mundũ in mutationẽ eſſe,neq; ſemper eodem mõ ſe hr̃e e ꝓpria ſua natura poſſedit.ſemper ꝟo eſſe ipſi ex ordinatiõe ad Deũ,accedere,ex ipſis nuper Platonis ꝟbis demr̃auimus.quare uere & ſibiipſi & Platoni aduerſantẽ Platonis ſucceſſorem demonſtrauimus.

Quod & rerum naturæ eiuſmodi ſuppoſitio pugnat. Cap. VI.

ET ibidẽ eiuſmodi abſurda ſuppõ.ſi.n.nõ per ſe ineſt mundo,iterdum ut aliter ſe habeat,quemadmodũ particularia,& cum Deus ſui ſilis ſit,ex ꝓpria natura habeť ac alias ſui ſint diſſilia,ſed ex habitudine quã habet ad Deũ aliter alias ſe habet mundus.ipſe ne ſcđm ſuiipſi⁹ naturã itelſus mũdus ſine habitudię ad Deũ,hñtium ſemper eodem pacto eſt,an eoꝝ,q̃ alias aliter,quemadmodum particularia.ſi.n.& nunq̃ Deum ſeparari a mundo cõtigit,quouſq; ſit mũdus,nihil quidem abſurde.qđ quidem ipſe Proclus nuper dixit,q̃ ſimul ſunt,ſeparare notione,ut iſpiciamus quid e ſua ipſius natura,cuiq; adeſt,quidq; ex ordiatione,q̃ id,qđ ꝓſtãti⁹ eſt,reſpicit.qđ & Plato in dialogo de regno fecit,Deum itelligentia a mundo ſeparãs,& quæ mundo accidunt e ſua natura itelligens.qm̃ igiť non abſurdum,eiuſmodi a nobis itelligať ipſe ſcđm ſeipm ſine Deo mundus.ipſe ne igiť ſcđm ſuiipſius naturã ſemper ſui ſilis eſt,an oppoſitum dico quidẽ iterdum aliter.duoꝝ.n.alteꝝ dare oportet,q̃tũ ad has dictas attinet ſuppõnes.ſi.n.particularia,ut inqt Proclus,ipſa e ſua natura poſſident,ut alias ſecus ſe habeãt,neceſſe et de mundo q̃rere q̃lis ipſi particula cõtradictionis ex ꝓpria natura adeſt.uel.n.ſemper eodem mõ ſe hr̃e,uel ſemper non eodem pacto,ſed alias aliter,qm̃ aperte Proclus ꝓnuntiauit ipſum ſcđm ſuã naturã,quẽadmodũ particularia,alias aliter non ſe hr̃e.perſpicuum ipm ſcđm ſuã naturã,qđ eodẽ pacto ſe habebit.ſi igiť ſemper eodẽ mõ ſe hr̃e e ſua poſſidet natura,alias ꝟo aliter ex ordiatione ad Deum ex habitudie.igiť qđ ꝓſtãtius eſt a ſua poſſidẽs natura,dico qdem ſemper ſe hr̃e,qđ deterius alias aliter ex coordiatione,& habitudine ad Deũ habebit.et qđ eſſet ipia hac notione aduerſum illum deteſtãdum magis,licet & ſcđm ſuppõnẽ hæc dicerenť.ſi igiť id abſurdum,acipium,non igiť ſcđm ſuã naturã ſemper eodem pacto ſe habere poſſidet mundus,ſed id ipſi ex habitudine,quæ eſt ad id,qđ ſemper eſt,aduentitium accedit.ſi quidem & immortalis eſſe concederetur ipſe ſcđm propriam naturam ſemper eſſe,non poſſidebit,ut cum Platonem tum Proclum ipſum alibi diſſerentes adduximus.

Quod ex quibus & Plato,& Proclus conceſſere,Deus ut ſit mundus fieri nequit,& ꝙ poetarum conſuetudinem ſequens Plato mundum Deum nominauit. Cap. VII.

ET ſi uniuſmodi eſſe & ſui ſiľe diuiniſſimis conuenit ſolis,mundus ꝟo corpori cõicãs non huius eſt ordinis,ſed efficiť,et interiit,ueræ nunq̃ exiſtens.cõe ꝟo oĩ diuino,ut in fine rõnis aſſerit Proclus,ſcđm eadem,& eodem mõ ſe hr̃e,& omne Deoꝝ genus prauitatis minime capax,& mutationis expers eſt,ut in nona argumentationũ ipſe enuntiauit.non igiť mundus Deus eſt,neq; ſcđm Platonis placita,neq; ſcđm ea,q̃ a Proclo cõceduntť.neceſſe igiť uel & mũdum ex his eſſe,q̃ ſemper ſcđm eadem,& eodem modo ſe hñt,dicere Platonem,ſiquidem ipm

Deũ eſſe opinatur, Deoꝝ ꝟo genus mutationis minime capax, uel ipm̃ ex his quæ uniuſmodi ſunt, et ſui non diſſilia minime eſſe dicit. ſed gigni, et iteritus minime expertem, ueræ nũq̃ exiſtere. Præterea & ab inſita natura, q̃cunq; moleſta ipm̃ hr̃e aſſerit, & aĩalibus tribuere, & circã reliquos Deos ĩpium eſſe, ut Proclo placet, & illos eiuſmodi eſſe dicẽtem. Cõe. n. ipſi inqt, oib⁹ ut ſint uniuſmodi & ſui ſiĩa, et uel in oĩbus ipſum ſeruare, uel ab uno reiĩcientes in aliis minime eẽ perſuaſum, e duobus igitur alteꝝ eſſe neceſſe eſt, uel Platonem nõ exiſtimare mundum eſſe Deũ, uel ſi ipm̃ Deum eſſe nõ negat, fieri ipm̃ eſſe inqt, & corrumpi, uere nũq̃ exiſtere, aduerſus genus oẽ Deoꝝ ĩpium eſſe, ut in his Platonis expoſitor ꝓbauit. nõ igiẽ, ſi in mutationẽ mũdum eſſe claꝝ eſt, & a Platone palã dictum, nõ igiẽ inquã ipm̃ Deum eẽ exiſtimauit, ne in omne Plato Deoꝝ genus ĩpius eſſe declareẽ. manifeſte. n. clamauit, ſemp ſcd̃m eadem, & eodẽ pacto ſe hr̃e, diuiniſſimis cõuenire oĩbus. q̃re & ſi ex Orphæi carminib⁹ mũdum ſumens Deũ eſſe dicat poetaꝝ cõſuetudinem Plato ſequens fabuloſo ipm̃ Deũ eſſe dixit. oĩa. n. poetæ, quæ ſunt, Deos facere non mõ ignem, & terrã, & eĩnta reliqua, ſed & ipſos hoĩum affectus, & opa, bellum, litẽ, timorem, ſupplicationes. eteni ſupplicationes magni ſunt filiæ Iouis. calamitatẽ, iuſiurãdum, ſomnium, gaudium, cupiditatẽ, amorem, & abſolute oĩa, & bona, & mala, ut qui poetas interp̃tati ſunt, minime ignorãt. Præterea & generationes oĩum nobis tradiderũt Deorum, non autem corruptiones. quid igitur admirationis habet, & Platonem cum mundum gigni dicat, & minime corrumpi, ipſum conſuetudine poetica Deum appellare.

Quod frequenter Plato poeticas fabellas ſuæ implicuit doctrinæ, ut rationibus non ut fabulis propter quaſdam neſcio cauſas uſus eſt. Cap. VIII.

VBiq; ꝟo ꝓpriæ doctrinæ Platonem, & poeticas miſcere fabellas nõ mõ ipm̃ fabullas finxiſſe, ſed & poetaꝝ fabulis, ut rõnibus, & non fabulis, quibus de cauſis, uſum qui Platonem legerunt, nõ neſciũt. apud ip̃m. n. aĩas iudicãt Iouis filii duo apud ĩferos, ex aſia Minos, & radamãthus, tertius ex Europa æacus, & non mõ in Gorgia hæc de his fabuloſæ fingens dixit, ſed & in Minos, uel de lege nõ fabulas narrãs, ſed de lege diſſerens Plato filios eẽ ait Iouis & de Europe minoa, & Radamãthum, poetaꝝ ſequens figmẽta, minoem ꝟo unum ex legumlatoribus bonum fuiſſe, & ut filium Iouis & bonum probaret Homeri Carmina citans.

His, qui habitant Gnoſon Cretes, ubi. regia Minos

Sceptra nouem a tenuit Gnatus Iouis optimus annis.

Et Carminum ſñiam exponẽs, a Ioue inqt inſtitutum generãte ſolum ex eis natis minoem, familiarem Iouis nouẽ annis in Iouis ꝓficiſci antrum, partim, ut diſciplinas ꝑciperet, partim cõplexuꝝ, quæ priorib⁹ nouem didicerat annis. & in ſcd̃o de legib⁹ Dionyſii fabulã narrãs, comprehenſum inqt, hunc a mr̃e Iunone aĩæ mentẽ, & qd oportet recenſentem oronem ꝓducere, qd' Plato ſuæ doctrinæ poeticas ĩmiſcuit fabellas, nõ ut fabulis utereẽ. in ipſo igiẽ Timæo in quo Deũ eſſe mũdum, & ſtellas, quæ apparẽt oẽs dixit, ſolem dico, & lunam, & reliquas. Audi quomõ quæ hæc ſequunẽ, his cõuexuit. uerba ꝟo hæc ſunt. ſed hæc ſatis ſunt dicta a nobis, q̃ de Deoꝝ, qui cernunẽ, quiq; orti ſunt, natura ꝑfati ſumus. hẽant hunc terminũ, reliquoꝝ autẽ dæmonum, & nũtiare, & noſce coꝝ ortum, maius eſt, quã, ut ꝓfiteri ſcribeẽ audeamus. credendum nimiꝝ ueterib⁹, & priſcis, ut aiunt, uiris, qui ſe ꝓgeniem Deoꝝ eſſe dicebãt. noſce aũt genitores ſuos optime poterant, ac difficile factum eſt a Diis artis, fidem non hr̃e, quãq̃ nec argumentis, nec rõnibus certis coꝝ oro confirmeẽ, ſed quia de ſuis reb⁹ notis uidenẽ loqui, legẽ ſequentes, credendum. ita igiẽ ſcd̃m illos de his Diis generatio habeaẽ, & dicaẽ terra conceptu, ædiq; ſatu oceanus, & tethis generati æditiq; ſunt, ex his ꝟo Phorcis, & Saturnus, & Rhea, & reliqui fratres e Saturno & Iupiter, Iuno, & quos ſcimus fratres ipſoꝝ dictos. Præterea ex his, alios filios. ſi igiẽ Deum eſſe mũdum a Platone audiens Proclus ſimplr̃ ita ſine pueſtigatione Deum audire exiſtimat, ꝑinde, & ut Deo ipſi ingenerationem gratis concedit. at qui palã Platone generabilem ipm̃ eẽ dicente, & prius, & nunc, & deinceps audiat, & nos credere iudicet qd erant Deoꝝ filii, & Proles, quos poetæ fabuloſæ narrãt ex Diis dicere hæroas, & cõſequẽter il-

las

las ipias a Diis nuptias e effactas legat.ex quibus Deoꝝ filii dicunt, orti,ſunt,nihilq; curare, ſed,ut leges illorum theologias recipere,ac ipſis credere cēſcat.quas illis ſuas parentes optime cognoſcentibꝰ Deos,& dæmones.qbꝰ ne fides habeat,fieri nequit,licet ſine ꝟiſilibꝰ,& neceſſariis demſonibus dicūt.ut ꝓpria uidelicet,& non aliena enuntiāt.quæ ꝟo nos de ſuis genitoribꝰ illi docuerunt,quibus nō credere nephas,credēdum magis ipſis,& ita de Diis opinari.& dicere ꝓtinus ītulit.terra,& cœlo editi occeanus,& thetis,& quæ ſequunt.uel igit & hæc ſimpliciter ita,ut dicta ſunt ſuſcipe & credere nos ipſis Philoſophus iudicat,& aliis oībꝰ,quæ iſtis poetæ annectūt nephādas nuptias,potationes,lacerationes uiciſſim & naſcētiū reſurrectiōes,& q̄cunq; alia in pernitiæ uitæ hoīum ab ipſis his,quos uenerāt poetæ,cōiunxere nō noui ueræ ne dæmonibꝰ prauis dicat,an hoībꝰ cacodæmonibus qui ex īmoderata prauitate accipiūt,qd natum eſt,īſidentibꝰ uidelicet hoīum internitioni ꝓpter īuidiā prauitatis ſpirituū,qa ipis ſpontaneus a bono lapſus factus eſt.qd igit dixi & his ſine omni diligētia dicat aſſent iri Platonē,uel ſiquidē fabuloſius poetarum opinionē & eā,quæ tūc ꝑualebat,ſecurus Plato dixit,ſiue in opinionibꝰ ipſa a poetis dicta ſuſpicatus eſt,ſiue ſine opinionibꝰ eodē mō cōſequēter & Dei nomē licebit mundo annectere,concedat Platonē,ſiue παρὰ τὸ ἀεὶ θεῖν idest ab eo quod ſemper currat,noīatum,ſiue παρὰ τὴν θέαν,in ſe enim aſpectabile omne complexus,ſiue penes aliam eiuſmodi exiſtimationem.

Quod eo q. ſemper incurſu ſit mundus,Deum noīatum eſſe dicens Plato equiuoce diis intelligibilibus non vniuoce Deum ipſum appellat,ex quo concludi mundum ſcd̄m tempus generabilem eſſe v-lle,& nō modo ſecundum cauſam,intelligibiles vero Deos ſecundum tempus ſolum,& non ſecundum cauſam ingenerabiles. Cap. LX.

OMnino ꝟo Dei appellationē nō icorporeæ,& effectrici reꝝ cauſæ,ſed cœleſtibꝰ corpibus,ab eo qd ſemp currāt a priſcis Græcis ipoſitā eē in Cratylo aſſerit Plato.nec.n.ſcire ferme illos aliud qd Deū ꝑter apparētia corpora,ſolē,& lunā,& reliq̄,quēadmodū et uſq; hodie barbaroꝝ plīmos exiſtimare,poſterius ꝟo iquit Græcos in cognitionē,& alioꝝ Deoꝝ corpore uacātiū cū ueniſſēt eodē illos appellaſſe noīe.ſunt ꝟo i Cratylo Platonis hæc ad ꝟbū.nō ne æquū eſt cōſiderātes a Diis ichoare qūo hoc ipſo noīe θεοὶ.i.Dii recte uocati ſunt cōſentaneū qdē.ita igit ego ſuſpicor,uident quid mihi hoīum primi qui in Græcia icolæ fuerūt hos ſolos deos putare,quēadmodū nūc nō pauci barbaroꝝ ſolē,& lunā,& terrā,et ſtellas,et cœlū,quaſi igit ipa cernētes ſemp currētia,et ab hac curſus natura deos ipos nūcupaſ,poſtea ꝟo aīaduertētes alios oēs iā hoc appellare noīe.uſ ne quid qd dico ꝟitati ſiſe,an nō.ualde quidē appet.ſi igit dei nomen cœleſtibꝰ eo q ſemp currāt,ab antiquioribꝰ Græcis īditū Plato putauit.poſtea ipos et in alios deos,qui itelligibiles cogniti ſunt,trāſlatū,planū,cōione nois diis icorporeis,et mundo dei nomē iclitū eē uelle.ſi.n.cœlum παρὰ τὸ ἀεὶ θεῖν θεὸς.i.Deus nuncupat,itelligibilia,et icorpea oī ſupiora motu nō itaq; ſcd̄m hāc notionē ꝑditi mēte et illa deos nuncupare,nedum Plato ſuſpicaret.igit rebꝰ,q̄ noīe declarant,diſſidentibꝰ nuda nois relinquit cōicatio.ſi ꝟo ſoliꝰ nois cōicatio,quæ ꝑterea neceſſitas uſ,quia mūdus a Platone deꝰ nuncupat,hac de cā et imutabilē ipm eſſe ſcd̄m naturā,et ingenerabilē rōcinari,qm̄ eiuſmodi Plato diuinā uult eē naturā.et.n.illā Plato aſſerit tum itellectualē,tum icorporeā.non itaq; q̄tum ad Procli attinet argumētationes,et mundum deum eē aſſerens ipm itelligibilē eſſe uult,et incorporeum.at q & ideas eiſdē appellat noībus,qbus et q̄ ſenſum mouent.ipm.n.aīal,et ipm hoiem,et reliquorum ſingulum uniuoce,et illa q̄ ſenſum mouent nuncupari,utrum ob noīum cōitas ſemp eodē mō ſe hre,uel intellectiuum,et incorporeum aīalibꝰ ſenſum cietibꝰ applicabimus,an accurate ſcimus,quēadmodum eiuſmodi noībꝰ cōicātia,ita et rebꝰ plīmum diſſidētia.ut igit neq; mundus eſt itelligibilis,neq; incorporeus,et ſi deus noīet,ita quidē neq; inter ea q̄ imutabilia ſunt,erit,et ex his,quæ ſemp uniuſmodi,et ſui ſilia,neq; ingenerabilis.ut.n.diuinæ hæc ineſſe naturæ Plato añ teſtatus eſt,ita et mundum apte eſſe ex his,quæ gignunt,et itereunt eē dixit,& ueræ nunq̄ exiſtunt,et dico ipm ab aliquo ortum principio aſſeruit.& qm̄ generatiōis eſt,non indiſſolubilē eſſe naturaſr,neq; imortalem.ſi hæc ꝓpter Dei uolūtatē inde apparatā ade-

ꝓtū imortalitatē ſeruare idiſſolubilitatē. depheńſus cōſueſſe Proclus ex nois cōione ueritatem
depdari, & quæ a Platone manifeſte dicta ſunt de mūdi natura ꝓteriens ſolū dei nūcupationē
rapiens, & ſic ſuā & nō Platonis cōcludēs ſniam. at qui qūo nō abhorret eodē Platone ſimul et
deū mundū eſſe aſſerēte & generabilē. hæc. n. inqt. ſic & de deoꝝ ſpectabiliū & generabiliū na
tura dicta terminū habeāt. deū qdē eſſe ſcdm dei ꝓpriæ notionē cōtingere, gñabilē eſſe, & ge-
neratū eſſe refelli. nō. n. ſcdm cām ſolū generabilē dici mūdum in his ſuſpicari cōtingit. qbus
eñ. Plato de deoꝝ, qui aſpectu cernunt, & gñabilium dixit natura. apte cōſtituit, & alios intelli
gibiles & gñabiles deos eſſe cognouiſſe, ac aſpectabili itelligibile opponit, ita & ingñabile ge
nerabili. ſi igit deos aſpectui expoſitos ſcdm cām ſolum gñabiles eſſe uult, & itelligibiles igit
deos ingenerabiles exiſtere ſecundum cauſam uult eſſe ingenerabiles. generabili. n. ſecundum
cauſam ingenerabile ſecundum cauſam opponitur. ſi uero intelligibiles Dei per cauſam ſunt
ingenerabiles, nulla igitur, ut ipſi ſint, extat cauſa, quare non ex uno habent eſſe principio.
non igitur unum cunctaꝝ reꝝ principium, et cā eſt, ſed tot principia qđ dii intelligibiles. ſi
igit abſurdum eſt, & a Platonis placitis alienum, & ex ipſius ſermonibꝰ demſtrauimus et una ē
reꝝ oium cā, & principiū, & unum, qđ ſolū principio uacat, & cā. nō igit dii itelligibiles p cau
ſam ſunt ingñabiles. ſi igit deos intelligibiles aſpectabilibꝰ Plato oppoſuit. intelligibiles ꝟo in
generabiles cum ſint ſcdm Platonē non ſunt p cām ingñabiles. ſi quidē cunctoꝝ una eſt cā, &
principiū primū. ſenſum igit cientes dii ingñabiles qui gñabiles dii ſunt dicti nō p cām ſolū,
ſed & ſcdm tps ſunt gñabiles. ſi. n. intelligibiles uult eſſe ingñabiles non quia ſint ſine cā, ſed qa
initium ipſius eſſe non hñt. aſpectabiles igit deos gñabiles eſſe dicit, ut principiū ipſius eſſe, &
exñtiæ ſumētes. hæc quidem quo ad potui ſatis ſuper quæ & in ſexta enodauimus ratione.

Quod Plato de Diis poetarū fabulas maximorū malorū hoībus cauſas eſſe putās Athenīēſes timens non ſpōte in eaſdē deuoluitur quo mō & mūdū Deū dixit nō īgenerabilē eē exiſtimās. Cap. X.

QVod igit paſſim Plato fabulis utēs, uel pſnā qđ quidē añ dixi cōſuetudinē uenerās uel
periculū, qđ a uulgo ei iminebat uerēs, ut in qrto rōnis nonæ capite demſtrauimus, ut ne
& ipſe aſpernari pñtes deos, & nouos docer dæmones uideret. iā. n. id & Socrati cā necis fuit;
ī aliis audet q̄ ſibi placēt, ī lucē pferre, & fabulas deridet, & pmo uehemētiq; conatu ī poetas
fabulaꝝ fictores iuehit, in pbationē & huiꝰ ex ipſiꝰ Platonis ꝟbis pauca addemus. in ſcdo igr
de republica libro Homeꝝ, & Heſiodū, & reliquoꝝ poetaꝝ, Choꝝ a ſua ꝓpellēs ciuitate audi
quales ipſoꝝ accuſationes ꝓponit. ꝓter. n. multa alia & hæc ad ꝟbū addit. primū igit ne uī fa
bulaꝝ fictoribꝰ ꝓſidēdū, & ſi quā bonā fabulā ediderint eligēdū, & reliqs autem obiiciendū.
quas deniq; elegerimus nutrices & mřes pueris narrare pſuadebimus, ut ipoꝝ ai fabulis mul-
to magis iforment q̄ corpa manibꝰ. ex his ꝟo quas nūc recēſent, multæ erūt abiicięḍæ, q̄les ī
quit in maioribꝰ plane miores uidebimus. oportet. n. eādem figurā eſſe, eādēq; potentiā & ma
ioꝝ pariter & mioꝝ an, nō cenſes. cēſeo equidē. ueꝝ quas maiores appelles, nequaq̄ itelligo. q̄s
Heſiodus & Homerus reliquiq; poetæ ſcripſerūt, hi nāq; hoibꝰ falſas fabulas effinxere, q̄ quo-
tidie circūferunt q̄s fabulas dicis, quidue in ipſis dānas. qđ primo & maxie dānari oportet p-
ſertim cū aliquis nō bñ mētit. quid iſtud. qñ qs ꝟbis male fingit quales dii, & heroes ſint, iſtar
pictoris nulla ex pte ſilia figurātis ad ea. quæ imitari conat. at qui talia merito uituperant. ue
rū qūo dicimus, & q̄ apud eos talia repimus, primū quidē, & maximū, & de maximis rebꝰ mē
datiū, qđ nō pbe metitꝰ eſt Heſiodus. qñ geſta illa a celio fingit, addit quēadmodū Saturniꝰ cū
puniuit, que egit Saturnus, recēſet, & q̄ a filio ppeſſus eſt, q̄ quidē et ſi uera eſſent, nō tñ putar
tā apte ad hoies mētis inopes adoleſcētesq; pferenda, ſed tacenda potiꝰ. ſi aūt neceſſitas eēet lo
quendi in arcanis audienda. paucis nō porcum ſacrificātibꝰ ſed ꝓcioſam q̄dā raraq; uictimā
ut quā pauciſſimos audire cōtigat. pfecto duri ſunt hi ſermones nec dicēdi o adimāte, in ciui-
tate nřa iuueni audienti qđ qui iniqſſima facinora ppetrat nihil miꝝ omittat, aut qui peccātē
přem ſupplicio afficit, nō multū ꝓuaricet, imo faciet qđ primi & maximi deoꝝ faciunt non p
Iouem nec mihi quidē idonea hæc uident, quæ dicunt. nec oino qđ cū diis dei bellū gerāt, iū
dient, & pugnēt, nō. n. uera. ſi quidē oportet futuros apud nos ciuitatis cuſtodes turpe puta-

re ĩter ſe inuicẽ diſſidere. q̃re nullo pacto narrãdũ illis gigãtũ bellũ, ꝑliaue ꝑmulta deoꝝ & heroũ cognatis ſuis ꝓximis ĩdicta, ſed ſi quo pacto ꝑuaſuri ſumus nullus unq̃ ciuis ciui aduerſariũ eſſe, neq; eẽ hoc ſanctũ, talia potius, & pueris ſtatim, & adoleſcẽtib⁹ a ſeniorib⁹ aniculis narrãda cogendiq; poetæ ut ad hæc fabulas ſuas dirigãt, uincula aũt Iunoni a filio indita ꝓiectionẽq; Vulcani a pr̃e, cũ ille mr̃i ꝟberare ſubuenire uellet, aut deoꝝ pugnas, quocũq; Homerus ſcripſit, minime in ciuitate recipe debemus, ſiue ꝑ allegoriã hæc dicta ſint, ſiue ſine allegoria, nõ. n. adoleſcens hæc dignoſcere põt, ſed quæ in ea ætate opionib⁹ accipiunt̃, alti⁹ ĩhærere, difficillimeq; eradicari cõſueuerunt, quoꝝ forte gratia dãda oĩno eſt opa, ut hæ fabellæ, quas pri 1
mas audient, optime inſtitutæ ad uirtutem ſint. • Non nihil deſideratur. Non enim b
quibuſdam ipſis ciuium uti imperiis, quibuſdam uero non, ſed ut quæ minime conferunt, & c. d.
noxia omnia ex omnibus omnino expulit. ſi uero in optima ciuitatis inſtitutione, q̃ finxit x.
Plato. ĩ qua ſola uirtus, & prudẽtiam rempublicam adminiſtrãt, tãtas fabulas recipi nõ bonũ, tãq̃ iniuriã magis & actiões minime cõceſſas ꝓuocãtes, ne qdẽ in ciuitatib⁹ q̃s ĩcolimus eẽ accipiẽdæ, in qb⁹ ut pl̃imũ q̧ delectabile bono, & deterius meliori in honore ãn latũ eſt. neq; tñ igit̃ utilitatis hoĩb⁹ poetus opans dæmõ excogitauit, q̃tũ nõ ſolũ ſuæ Plato ciuitati, & hæc uſq; ad ſolã ſuppõnẽ, & rõnẽ poſitã, ſed & oĩs q uis ĩpaꝝ ĩhæreret mediocritati. prauoꝝ igit̃ dæmonum op⁹ ĩ ꝑnitie hoĩum poeticas fabellas ad nr̃æ ĩſtõnẽ uitæ ĩtroduxit. & Plato minime neſci⁹ a ſua ipſas ſonora tuba, ciuitate expulit. ſi igit̃ ĩ his fabulas Plato reprobat, ĩ Timæo aũt ait fidẽ ꝑſtare nobis has narrãtib⁹ oportere, q e diis orti ut aſſerũt, & plane ſuos parẽtes cognoſcẽtibus. fieri nãq; nõ põt, ut deoꝝ filiis fides derogeт̃. hæc aũt ut cõtigãt. & iter ſe cõſentiãt fieri neqt, mãifeſtũ ꝑfecto unicuiq; eſt, ubi ex ſua ſnia, q̃ ipſe apptobat, diſcipuloꝝ legitimos erudit. de ĩſtõne. n. hoĩum ĩ libris de republica rõnes cõficit, ubi ꝟo multitudini adulat̃, cauere qđ ab ea ꝑiculũ ĩminet. ad Dionyſiũ igit̃ ſcribẽs tyrãnũ, nõ Atheniẽſiũ, ſed Siracuſanoꝝ ducẽ ſuaꝝ inqt, q̃ ꝓbæ hñtur ep̃laꝝ deũ eẽ pricipiũ, nõ taliũ ꝟo deos. ita. n. ꝟba hñtur. de ſigno ep̃laꝝ q̃s accurate ad te mitto, & q̃s nõ exiſtimo te meminiſſe. tñ ĩtelligas & mẽtẽ maxĩe adhibe. m̃lti. n. iubẽtes ſcribere, quos nõ eſt facile palã reiicer̃. optĩe. n. ep̃ſæ de⁹ pricipiũ eſt, hui⁹ ꝟo dei nequaq̃. & in altera inquit, ad ipm. cũctaꝝ ĩquit, reꝝ unũ eẽ opificẽ, & effectorẽ. circa. n. cũctoꝝ regẽ cũcta ſunt, & illi⁹ gr̃a cũcta, & cũctoꝝ bonoꝝ ille cã eſt. & ĩ q̃rto de legib⁹ deũ ĩquit, principiũ, & mediũ, & finẽ reꝝ cõtinẽtẽ, recta ꝑficere. q̃re & ſi deoꝝ uulgus ĩducit, & deũ mũdũ eẽ, nõ ſerio, neq; ut ipſi ur̃, dicunt̃. more ꝟo poetico, & cõi utẽs, uel acurſu, ut ĩpe dixit, deũ noĩat, & nõ qa deum aſſerit, ꝓinde, & ĩgñabilem eſſe exiſtimauit. ꝑſpicue & genitum eſſe, & initium hr̃e non modo dicens, ſed & probatione, quæ demonſtratione nititur confirmat. •

Quod nõ quẽadmodũ in dialogo de regno ſcđm ſuppõnẽ ĩ inordinatũ mutatur ordinatũ, ita & in Timæo ꝑ ſuppõnẽ ex inordinato inqt ordinẽ factũ, & q̃uo oportet intelligere ex inordinato ordinati generationem, & q̧ aliqui opinionem hanc Platonis ad Empedoclis opinionem trahunt. Cap. XI.

Verba, quæ huic capiti. XI. reſpondent, deſiderantur.

Epilogus totius libri, & prædictio eorum, quæ deinceps ſequuntur. Cap. XII.

SEd qm̃ & id ut ualidũ Proclus ꝓponit, ut dẽm̃ret mũdũ eẽ gñabilẽ, q̧ ĩ dialogo de regno ꝑ ſuppõnẽ a mũdo deũ abducit, & dei ſepatiõe in inordinationẽ, ipm ex ordinatiõe adductũ, & hinc cẽſet mundi q̃ in Timæo tradita eſt, gñationẽ, & ex fluctuãte ĩ ordinem mutationem ꝑ ſuppõnem dici. Sciendũ & ſi aliqs cõcederet quæ ĩ dialogo de regno tradita ſunt, ut ꝑ ſuppõnem dici, nihil ex hoc euidentis eſt neceſſitatis, & in Timæo mundi generationem ad ſolã uſq; ſuppoſitionẽ eſſe, in dialogo enim de regno ipſe • Reliqua deſiderantur.

SERIES CHARTARVM.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

• A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z A A. Omnes ſunt Duerniones.

IN TENEBRIS FVLGET